Sefer MattithYahu (Matthew)

Chapter 1

New Testament (B'rit haChadashah)

(in downward order of each verse of its texts of the paleo-Hebrew Phoenican,
modern Hebrew at right, and its Hebrew color coded translitered text
along with the translitered names/titles
and its color coded translated English text if compared differently,
and Greek New Testament and its color coded transliteration,
interlining with the translated color coded words mostly in English)
(with the help of Jay Green's The Interlinear Bible, Franz Delitzsch Hebrew New Testament, Salkinson-Ginsburg Hebrew New Testament, Interlinear Scripture Analyzer,
Tyndale Bible [Coverdale, Rogers], Geneva Bible, NASB, NRSV, NKJV, Lamsa, New Jerusalem Bible, Peshitta Aramic-English Interlinear NT)
edited and translated by Lanny Mebust (Benyamin benKohath)

Shavua Reading Schedule (1st sidrot) - Matthew 1 – 6

𐤎𐤐𐤓 𐤕𐤅𐤋𐤃𐤕 𐤉𐤄𐤅𐤔𐤏 𐤄𐤌𐤔𐤉𐤇 𐤁𐤍-𐤃𐤅𐤃 𐤁𐤍-𐤀𐤁𐤓𐤄𐤌: Matt1:1
א סֵפֶר תּוֹלְדֹת יְהוֹשֻׁעַ הַמָּשִׁיחַ בֶּן־דָּוִד בֶּן־אַבְרָהָם׃

1. Sepher tol'doth Yahushuà haMashiyach ben-Dawid ben-'Abraham.

Matt1:1 The book of the genealogy of Yahushua the Mashiyach (the Messiah),
the son of David, the son of Abraham:

‹1:1› Βίβλος γενέσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ υἱοῦ Δαυὶδ υἱοῦ Ἀβραάμ.

1 Biblos geneseōs Iēsou Christou huiou Dauid huiou Abraam.

𐤀𐤁𐤓𐤄𐤌 𐤄𐤅𐤋𐤉𐤃 𐤀𐤕-𐤉𐤑𐤇𐤒 𐤅𐤉𐤑𐤇𐤒 𐤄𐤅𐤋𐤉𐤃 𐤀𐤕-𐤉𐤏𐤒𐤁 2
𐤅𐤉𐤏𐤒𐤁 𐤄𐤅𐤋𐤉𐤃 𐤀𐤕-𐤉𐤄𐤅𐤃𐤄 𐤅𐤀𐤕-𐤀𐤇𐤉𐤅:
ב אַבְרָהָם הוֹלִיד אֶת־יִצְחָק וְיִצְחָק הוֹלִיד אֶת־יַעֲקֹב
וְיַעֲקֹב הוֹלִיד אֶת־יְהוּדָה וְאֶת־אֶחָיו׃

2. 'Abraham holiyd 'eth-Yits'chaq w'Yits'chaq holiyd 'eth-Ya`aqob
w'Ya`aqob holiyd 'eth-Yahudah w'eth-'echayu.

Matt1:2 Abraham was the father of Yitschak (Issac), Yitschak the father of Yaaqob (Jacob),
and Yaaqob the father of Yahudah (Judah) and his brothers.

‹2› Ἀβραὰμ ἐγέννησεν τὸν Ἰσαάκ, Ἰσαὰκ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰακώβ,
Ἰακὼβ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰούδαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ,

2 Abraam egennēsen ton Isaak, Isaak de egennēsen ton Iakōb,

Iakōb de egennēsen ton Ioudan kai tous adelphous autou,

𐤅𐤉𐤄𐤅𐤃𐤄 𐤄𐤅𐤋𐤉𐤃 𐤀𐤕-𐤐𐤓𐤑 𐤅𐤀𐤕-𐤆𐤓𐤇 𐤌𐤕𐤌𐤓 3
𐤅𐤐𐤓𐤑 𐤄𐤅𐤋𐤉𐤃 𐤀𐤕-𐤇𐤑𐤓𐤅𐤍 𐤅𐤇𐤑𐤓𐤅𐤍 𐤄𐤅𐤋𐤉𐤃 𐤀𐤕-𐤓𐤌:
ג וִיהוּדָה הוֹלִיד אֶת־פֶּרֶץ וְאֶת־זֶרַח מִתָּמָר
וּפֶרֶץ הוֹלִיד אֶת־חֶצְרוֹן וְחֶצְרוֹן הוֹלִיד אֶת־רָם׃

3. wiYahudah holiyd 'eth-Perets w'et-Zerach miTamar

uPherets holiyd ‘eth-Chets’ron w’Chets’ron holiyd ‘eth-Ram.

Matt1:3 Yahudah was the father of Perez and Zerah by Tamar,
Perez was the father of Hezron, and Hezron the father of Ram.

‹3› Ἰούδας δὲ ἐγέννησεν τὸν Φάρες καὶ τὸν Ζάρα ἐκ τῆς Θαμάρ,
Φάρες δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἑσρώμ, Ἑσρὼμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀράμ,

3 Ioudas de egennēsen ton Phares kai ton Zara ek tēs Thamar,

Phares de egennēsen ton Hesrōm, Hesrōm de egennēsen ton Aram,

4 𐤅𐤓𐤌 𐤄𐤅𐤋𐤉𐤃 𐤀𐤕-𐤏𐤌𐤉𐤍𐤃𐤁 𐤅𐤏𐤌𐤉𐤍𐤃𐤁 𐤄𐤅𐤋𐤉𐤃 𐤀𐤕-𐤍𐤇𐤔𐤅𐤍
𐤅𐤍𐤇𐤔𐤅𐤍 𐤄𐤅𐤋𐤉𐤃 𐤀𐤕-𐤔𐤋𐤌𐤅𐤍:

ד וְרָם הוֹלִיד אֶת־עַמִּינָדָב וְעַמִּינָדָב הוֹלִיד אֶת־נַחְשׁוֹן
וְנַחְשׁוֹן הוֹלִיד אֶת־שַׂלְמוֹן׃

4. w’Ram holiyd ‘eth-`Ammiynadab w’`Ammiynadab holiyd ‘eth-Nach’shon
w’Nach’shon holiyd ‘eth-Sal’mon.

Matt1:4 Ram was the father of Amminadab, Amminadab the father of Nahshon,
and Nahshon the father of Salmon.

‹4› Ἀρὰμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀμιναδάβ, Ἀμιναδὰβ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ναασσών,
Ναασσὼν δὲ ἐγέννησεν τὸν Σαλμών,

4 Aram de egennēsen ton Aminadab, Aminadab de egennēsen ton Naassōn,

Naassōn de egennēsen ton Salmōn,

5 𐤅𐤔𐤋𐤌𐤅𐤍 𐤄𐤅𐤋𐤉𐤃 𐤀𐤕-𐤁𐤏𐤆 𐤌𐤓𐤇𐤁
𐤅𐤁𐤏𐤆 𐤄𐤅𐤋𐤉𐤃 𐤀𐤕-𐤏𐤅𐤁𐤃 𐤌𐤓𐤅𐤕 𐤅𐤏𐤅𐤁𐤃 𐤄𐤅𐤋𐤉𐤃 𐤀𐤕-𐤉𐤔𐤉:

ה וְשַׂלְמוֹן הוֹלִיד אֶת־בֹּעַז מֵרָחָב
וְבֹעַז הוֹלִיד אֶת־עוֹבֵד מֵרוּת וְעוֹבֵד הוֹלִיד אֶת־יִשָׁי׃

5. w’Sal’mon holiyd ‘eth-Bo`az meRachab
w’Bo`az holiyd ‘eth-`Obed meRut w’`Obed holiyd ‘eth-Yishay.

Matt1:5 Salmon was the father of Boaz by Rahab,
Boaz was the father of Obed by Ruth, and Obed the father of Jesse.

‹5› Σαλμὼν δὲ ἐγέννησεν τὸν Βόες ἐκ τῆς Ῥαχάβ,
Βόες δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωβὴδ ἐκ τῆς Ῥούθ, Ἰωβὴδ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰεσσαί,

5 Salmōn de egennēsen ton Boes ek tēs Hrachab,

Boes de egennēsen ton Iōbēd ek tēs Hrouth, Iōbēd de egennēsen ton Iessai,

6 𐤅𐤉𐤔𐤉 𐤄𐤅𐤋𐤉𐤃 𐤀𐤕-𐤃𐤅𐤃 𐤄𐤌𐤋𐤊
𐤅𐤃𐤅𐤃 𐤄𐤌𐤋𐤊 𐤄𐤅𐤋𐤉𐤃 𐤀𐤕-𐤔𐤋𐤌𐤄 𐤌𐤀𐤔𐤕 𐤀𐤅𐤓𐤉𐤄:

ו וְיִשַׁי הוֹלִיד אֶת־דָּוִד הַמֶּלֶךְ
וְדָוִד הַמֶּלֶךְ הוֹלִיד אֶת־שְׁלֹמֹה מֵאֵשֶׁת אוּרִיָּה׃

6. w’Yishay holiyd ‘eth-Dawid hamele’k

w'Dawid hamele'k holiyd 'eth-Sh'lomoh me'esheth 'UriYah.

Matt1:6 Jesse was the father of David the king.
David was the father of Solomon by Bathsheba who had been the wife of Uriah.

‹6› Ἰεσσαὶ δὲ ἐγέννησεν τὸν Δαυὶδ τὸν βασιλέα.
Δαυὶδ δὲ ἐγέννησεν τὸν Σολομῶνα ἐκ τῆς τοῦ Οὐρίου,

6 Iessai de egennēsen ton Dauid ton basilea.

Dauid de egennēsen ton Solomōna ek tēs tou Ouriou,

---

7 𐤅𐤔𐤋𐤌𐤄 𐤄𐤅𐤋𐤉𐤃 𐤀𐤕-𐤓𐤇𐤁𐤏𐤌 𐤅𐤓𐤇𐤁𐤏𐤌 𐤄𐤅𐤋𐤉𐤃 𐤀𐤕-𐤀𐤁𐤉𐤄
𐤅𐤀𐤁𐤉𐤄 𐤄𐤅𐤋𐤉𐤃 𐤀𐤕-𐤀𐤎𐤀:

ז וּשְׁלֹמֹה הוֹלִיד אֶת־רְחַבְעָם וּרְחַבְעָם הוֹלִיד אֶת־אֲבִיָּה
וַאֲבִיָּה הוֹלִיד אֶת־אָסָא׃

**7. u-Sh'lomoh holiyd 'eth-R'chab'`am uR'chab'`am holiyd 'eth-AbiYah
w'AbiYah holiyd 'eth-'Asa'.**

Matt1:7 Solomon was the father of Rehoboam, Rehoboam the father of Abijah,
and Abijah the father of Asa.

‹7› Σολομὼν δὲ ἐγέννησεν τὸν Ῥοβοάμ, Ῥοβοὰμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀβιά,
Ἀβιὰ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀσάφ,

7 Solomōn de egennēsen ton Hroboam, Hroboam de egennēsen ton Abia,

Abia de egennēsen ton Asaph,

---

8 𐤅𐤀𐤎𐤀 𐤄𐤅𐤋𐤉𐤃 𐤀𐤕-𐤉𐤄𐤅𐤔𐤐𐤈 𐤅𐤉𐤄𐤅𐤔𐤐𐤈 𐤄𐤅𐤋𐤉𐤃 𐤀𐤕-𐤉𐤅𐤓𐤌
𐤅𐤉𐤅𐤓𐤌 𐤄𐤅𐤋𐤉𐤃 𐤀𐤕 𐤏𐤆𐤉𐤄𐤅:

ח וְאָסָא הוֹלִיד אֶת־יָהוּשָׁפָט וְיָהוּשָׁפָט הוֹלִיד אֶת־יוֹרָם
וְיוֹרָם הוֹלִיד אֶת עֻזִּיָּהוּ׃

**8. w'Asa' holiyd 'eth-Yahushaphat wiYahushaphat holiyd 'eth-Yoram
w'Yoram holiyd 'eth `UzziYahu.**

Matt1:8 Asa was the father of Jehoshaphat, Jehoshaphat the father of Joram,
and Joram the father of Uzziah.

‹8› Ἀσὰφ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωσαφάτ, Ἰωσαφὰτ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωράμ,
Ἰωρὰμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ὀζίαν,

8 Asaph de egennēsen ton Iōsaphat, Iōsaphat de egennēsen ton Iōram,

Iōram de egennēsen ton Ozian,

---

9 𐤅𐤏𐤆𐤉𐤄𐤅 𐤄𐤅𐤋𐤉𐤃 𐤀𐤕-𐤉𐤅𐤕𐤌 𐤅𐤉𐤅𐤕𐤌 𐤄𐤅𐤋𐤉𐤃 𐤀𐤕-𐤀𐤇𐤆
𐤅𐤀𐤇𐤆 𐤄𐤅𐤋𐤉𐤃 𐤀𐤕-𐤉𐤇𐤆𐤒𐤉𐤄𐤅:

ט וְעֻזִּיָּהוּ הוֹלִיד אֶת־יוֹתָם וְיוֹתָם הוֹלִיד אֶת־אָחָז
וְאָחָז הוֹלִיד אֶת־יְחִזְקִיָּהוּ׃

9. w'`UzziYahu holiyd 'eth-Yotham w'Yotham holiyd 'eth-'Achaz w'Achaz holiyd 'eth-Y'chiz'qiYahu.

Matt1:9 Uzziah was the father of Jotham, Jotham the father of Ahaz, and Ahaz the father of Hezekiah.

‹9› Ὀζίας δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωαθάμ, Ἰωαθὰμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀχάζ,
Ἀχὰζ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἑζεκίαν,

9 Ozias de egennēsen ton Iōatham, Iōatham de egennēsen ton Achaz, Achaz de egennēsen ton Hezekian,

---

10 𐤅𐤉𐤇𐤆𐤒𐤉𐤄𐤅 𐤄𐤅𐤋𐤉𐤃 𐤀𐤕-𐤌𐤍𐤔𐤄 𐤅𐤌𐤍𐤔𐤄 𐤄𐤅𐤋𐤉𐤃 𐤀𐤕-𐤀𐤌𐤅𐤍
𐤅𐤀𐤌𐤅𐤍 𐤄𐤅𐤋𐤉𐤃 𐤀𐤕-𐤉𐤀𐤔𐤉𐤄𐤅:

י וִיחִזְקִיָּהוּ הוֹלִיד אֶת־מְנַשֶּׁה וּמְנַשֶּׁה הוֹלִיד אֶת־אָמוֹן
וְאָמוֹן הוֹלִיד אֶת־יֹאשִׁיָּהוּ׃

**10. wiYchiz'qiYahu holiyd 'eth-M'nashsheh uM'nashsheh holiyd 'eth-'Amon
w'Amon holiyd 'eth-Yo'shiYahu.**

Matt1:10 Hezekiah was the father of Manasseh, Manasseh the father of Amon,
and Amon the father of Josiah.

‹10› Ἑζεκίας δὲ ἐγέννησεν τὸν Μανασσῆ, Μανασσῆς δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀμώς,
Ἀμὼς δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωσίαν,

10 Hezekias de egennēsen ton Manassē, Manassēs de egennēsen ton Amōs,

Amōs de egennēsen ton Iōsian,

:

---

11 𐤅𐤉𐤀𐤔𐤉𐤄𐤅 𐤄𐤅𐤋𐤉𐤃 𐤀𐤕-𐤉𐤊𐤍𐤉𐤄𐤅 𐤅𐤀𐤕-𐤀𐤇𐤉𐤅 𐤋𐤏𐤕 𐤂𐤋𐤅𐤕 𐤁𐤁𐤋:

יא וְיֹאשִׁיָּהוּ הוֹלִיד אֶת־יְכָנְיָהוּ וְאֶת־אֶחָיו לְעֵת גָּלוּת בָּבֶל׃

11. w'Yo'shiYahu holiyd 'eth-Y'kan'Yahu w'eth-'echayu l'`eth galuth Babel.

Matt1:11 Josiah became the father of Jeconiah and his brothers,
at the time of the captivity to Babylon.

‹11› Ἰωσίας δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰεχονίαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ ἐπὶ τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος.

11 Iōsias de egennēsen ton Iechonian kai tous adelphous autou epi tēs metoikesias Babylōnos.

---

12 𐤅𐤀𐤇𐤓𐤉 𐤂𐤋𐤅𐤕𐤌 𐤁𐤁𐤋𐤄 𐤄𐤅𐤋𐤉𐤃 𐤉𐤊𐤍𐤉𐤄𐤅 𐤀𐤕 𐤔𐤀𐤋𐤕𐤉𐤀𐤋
𐤅𐤔𐤀𐤋𐤕𐤉𐤀𐤋 𐤄𐤅𐤋𐤉𐤃 𐤀𐤕-𐤆𐤓𐤁𐤁𐤋:

יב וְאַחֲרֵי גְּלוֹתָם בָּבֶלָה הוֹלִיד יְכָנְיָהוּ אֶת שְׁאַלְתִּיאֵל
וּשְׁאַלְתִּיאֵל הוֹלִיד אֶת־זְרֻבָּבֶל׃

**12. w'acharey g'lotham Babelah holiyd Y'kan'Yahu 'eth Sh'al'tiy'El
uSh'al'tiy'El holiyd 'eth-Z'rubbabEl.**

Matt1:12 After the captivity to Babylon: Jeconiah became the father of Shealtiel,
and Shealtiel the father of Zerubbabel.

‹12› Μετὰ δὲ τὴν μετοικεσίαν Βαβυλῶνος Ἰεχονίας ἐγέννησεν τὸν Σαλαθιήλ,
Σαλαθιὴλ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ζοροβαβέλ,

12 Meta de tēn metoikesian Babylōnos Iechonias egennēsen ton Salathiēl,

Salathiēl de egennēsen ton Zorobabel,

---

13 𐤅𐤆𐤓𐤁𐤁𐤋 𐤄𐤅𐤋𐤉𐤃 𐤀𐤕-𐤀𐤁𐤉𐤄𐤅𐤃
𐤅𐤀𐤁𐤉𐤄𐤅𐤃 𐤄𐤅𐤋𐤉𐤃 𐤀𐤕-𐤀𐤋𐤉𐤒𐤉𐤌 𐤅𐤀𐤋𐤉𐤒𐤉𐤌 𐤄𐤅𐤋𐤉𐤃 𐤀𐤕 𐤏𐤆𐤅𐤓:

יג וּזְרֻבָּבֶל הוֹלִיד אֶת־אֲבִיהוּד
וַאֲבִיהוּד הוֹלִיד אֶת־אֶלְיָקִים וְאֶלְיָקִים הוֹלִיד אֶת עַזוּר:

13. uZ'rubbabel holiyd 'eth-'Abiyhud wa'Abiyhud holiyd 'eth-'El'yaqiym
w'El'yaqiym holiyd 'eth `Azur.

Matt1:13 Zerubbabel was the father of Abihud, Abihud the father of Eliakim,
and Eliakim the father of Azor.

‹13› Ζοροβαβὲλ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀβιούδ, Ἀβιοὺδ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐλιακίμ,
Ἐλιακὶμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀζώρ,

13 Zorobabel de egennēsen ton Abioud, Abioud de egennēsen ton Eliakim,

Eliakim de egennēsen ton Azōr,

---

14 𐤅𐤏𐤆𐤅𐤓 𐤄𐤅𐤋𐤉𐤃 𐤀𐤕-𐤑𐤃𐤅𐤒
𐤅𐤑𐤃𐤅𐤒 𐤄𐤅𐤋𐤉𐤃 𐤀𐤕-𐤉𐤊𐤉𐤍 𐤅𐤉𐤊𐤉𐤍 𐤄𐤅𐤋𐤉𐤃 𐤀𐤕-𐤀𐤋𐤉𐤄𐤅𐤃:

יד וְעַזוּר הוֹלִיד אֶת־צָדוֹק
וְצָדוֹק הוֹלִיד אֶת־יָכִין וְיָכִין הוֹלִיד אֶת־אֱלִיהוּד:

14. w'`Azur holiyd 'eth-Tsadoq w'Tsadoq holiyd 'eth-Yakiyn w'Yakiyn holiyd 'eth-'Eliyhud.

Matt1:14 Azor was the father of Zadok, Zadok the father of Achim, and Achim the father of Eliud.

‹14› Ἀζὼρ δὲ ἐγέννησεν τὸν Σαδώκ, Σαδὼκ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀχίμ,
Ἀχὶμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐλιούδ,

14 Azōr de egennēsen ton Sadōk, Sadōk de egennēsen ton Achim, Achim de egennēsen ton Elioud,

---

15 𐤅𐤀𐤋𐤉𐤄𐤅𐤃 𐤄𐤅𐤋𐤉𐤃 𐤀𐤕-𐤀𐤋𐤏𐤆𐤓 𐤅𐤀𐤋𐤏𐤆𐤓 𐤄𐤅𐤋𐤉𐤃 𐤀𐤕-𐤌𐤕𐤍
𐤅𐤌𐤕𐤍 𐤄𐤅𐤋𐤉𐤃 𐤀𐤕-𐤉𐤏𐤒𐤁:

טו וֶאֱלִיהוּד הוֹלִיד אֶת־אֶלְעָזָר וְאֶלְעָזָר הוֹלִיד אֶת־מַתָּן
וּמַתָּן הוֹלִיד אֶת־יַעֲקֹב:

15. we'Eliyhud holiyd 'eth-'El'`Azar w'El'`Azar holiyd 'eth-Mattan uMattan holiyd 'eth-Ya`aqob.

Matt1:15 Eliud was the father of Eleazar, Eleazar the father of Matthan,
and Matthan the father of Yaaqob.

‹15› Ἐλιοὺδ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐλεάζαρ, Ἐλεάζαρ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ματθάν,
Ματθὰν δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰακώβ,

15 Elioud de egennēsen ton Eleazar, Eleazar de egennēsen ton Matthan,

Matthan de egennēsen ton Iakōb,

---

16 𐤅𐤉𐤏𐤒𐤁 𐤄𐤅𐤋𐤉𐤃 𐤀𐤕-𐤉𐤅𐤎𐤐 𐤁𐤏𐤋 𐤌𐤓𐤉𐤌
𐤀𐤔𐤓 𐤌𐤌𐤍𐤄 𐤍𐤅𐤋𐤃 𐤉𐤄𐤅𐤔𐤏 𐤄𐤍𐤒𐤓𐤀 𐤌𐤔𐤉𐤇:

טז וְיַעֲקֹב הוֹלִיד אֶת־יוֹסֵף בַּעַל מִרְיָם
אֲשֶׁר מִמֶּנָּה נוֹלַד יָהוּשֻׁעַ הַנִּקְרָא מָשִׁיחַ׃

16. w'Ya`aqob holiyd 'eth-Yoseph ba`al Mir'yam
'asher mimenah nolad Yahushuà haniq'ra' Mashiyach.

Matt1:16 Yaaqob was the father of Yoseph the husband of Miriam,
by whom Yahushua was born, who is called Mashiyach.

‹16› Ἰακὼβ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωσὴφ τὸν ἄνδρα Μαρίας,
ἐξ ἧς ἐγεννήθη Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος Χριστός.
16 Iakōb de egennēsen ton Iōsēph ton andra Marias,

ex hēs egennēthē Iēsous ho legomenos Christos.

---

17 והנה כל־הדרות מן־אברהם עד־דוד ארבעה עשר דרות
ומן־דוד עד־גלות בבל ארבעה עשר דרות
ומגלות בבל עד־המשיח ארבעה עשר דרות׃

יז וְהִנֵּה כָּל־הַדֹּרוֹת מִן־אַבְרָהָם עַד־דָּוִד אַרְבָּעָה עָשָׂר דֹּרוֹת
וּמִן־דָּוִד עַד־גָּלוּת בָּבֶל אַרְבָּעָה עָשָׂר דֹּרוֹת
וּמִגָּלוּת בָּבֶל עַד־הַמָּשִׁיחַ אַרְבָּעָה עָשָׂר דֹּרוֹת׃

17. w'hineh kal-hadoroth min-'Ab'raham `ad-Dawid 'ar'ba`ah `asar doroth
umin-Dawid `ad-galuth Babel 'ar'ba`ah `asar doroth
umigaluth Babel `ad-haMashiyach 'ar'ba`ah `asar doroth.

Matt1:17 So all the generations from Abraham to David are fourteen generations;
from David to the captivity to Babylon, fourteen generations;
and from the captivity to Babylon to the Mashiyach, fourteen generations.

‹17› Πᾶσαι οὖν αἱ γενεαὶ ἀπὸ Ἀβραὰμ ἕως Δαυὶδ γενεαὶ δεκατέσσαρες,
καὶ ἀπὸ Δαυὶδ ἕως τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος γενεαὶ δεκατέσσαρες,
καὶ ἀπὸ τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος ἕως τοῦ Χριστοῦ γενεαὶ δεκατέσσαρες.
17 Pasai oun hai geneai apo Abraam heōs Dauid geneai dekatessares,

kai apo Dauid heōs tēs metoikesias Babylōnos geneai dekatessares

kai apo tēs metoikesias Babylōnos heōs tou Christou geneai dekatessares.

---

18 וזה דבר הלדת יהושע המשיח מרים אמו היתה מארשה
ליוסף ובטרם יבא אליה נמצאת הרה מרוח הקדש׃

יח וְזֶה דְבַר הֻלֶּדֶת יָהוּשֻׁעַ הַמָּשִׁיחַ מִרְיָם אִמּוֹ הָיְתָה מְאֹרָשָׂה
לְיוֹסֵף וּבְטֶרֶם יָבֹא אֵלֶיהָ נִמְצֵאת הָרָה מֵרוּחַ הַקֹּדֶשׁ׃

18. w'zeh d'bar huledeth Yahushuà haMashiyach Mir'yam 'imo hay'thah m'orasah
l'Yoseph ub'terem yabo' 'eleyah nim'tse'th harah meRuach haQodesh.

Matt1:18 Now the birth of Yahushua the Mashiyach was as follows: when His mother Miriam had been betrothed to Yoseph, before they came together she was found to be with child by the Holy Spirit.

‹18› Τοῦ δὲ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἡ γένεσις οὕτως ἦν. μνηστευθείσης τῆς μητρὸς αὐτοῦ Μαρίας

τῷ Ἰωσήφ, πρὶν ἢ συνελθεῖν αὐτοὺς εὑρέθη ἐν γαστρὶ ἔχουσα ἐκ πνεύματος ἁγίου.
18 Tou de Iēsou Christou hē genesis houtōs ēn. mnēsteutheisēs tēs mētros autou Marias
tō̧ Iōsēph, prin ē synelthein autous heurethē en gastri echousa ek pneumatos hagiou.

---

19 ויוסף בעלה איש צדיק ולא אבה לתתה לחרפה
ויאמר אשלחנה בסתר:

יט וְיוֹסֵף בַּעְלָהּ אִישׁ צַדִּיק וְלֹא אָבָה לְתִתָּהּ לְחֶרְפָּה
וַיֹּאמֶר אֲשַׁלְּחֶנָּה בַּסָּתֶר׃

19. w'Yoseph ba`'lah 'iysh tsadiyq w'lo' 'abah l'thitah l'cher'pah wayo'mer 'ashal'chenah basather.

Matt1:19 And Yoseph her husband, being a righteous man and not wanting to disgrace her,
planned to send her away secretly.

‹19› Ἰωσὴφ δὲ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, δίκαιος ὢν καὶ μὴ θέλων αὐτὴν δειγματίσαι,
ἐβουλήθη λάθρᾳ ἀπολῦσαι αὐτήν.
19 Iōsēph de ho anēr autēs, dikaios ōn kai mē thelōn autēn deigmatisai,
eboulēthē lathrą apolysai autēn.

---

20 הוא חשב כזאת והנה מלאך יהוה נראה אליו בחלום
ויאמר יוסף בן-דוד אל-תירא מקחת את מרים אשתך
כי הנוצר בקרבה מרוח הקדש הוא:

כ הוּא חָשַׁב כָּזֹאת וְהִנֵּה מַלְאַךְ יְהוָֹה נִרְאָה אֵלָיו בַּחֲלוֹם
וַיֹּאמַר יוֹסֵף בֶּן־דָּוִד אַל־תִּירָא מִקַּחַת אֶת מִרְיָם אִשְׁתֶּךָ
כִּי הַנּוֹצָר בְּקִרְבָּהּ מֵרוּחַ הַקֹּדֶשׁ הוּא׃

20. hu' chsheb kazo'th w'hineh mal'a'k Yahúwah nir'ah 'elayu bachalom
wayo'mar Yoseph ben-Dawid 'al-tiyra' miqachath 'eth Mir'yam 'ish'teak
ki hanotsar b'qir'bah meRuach haQodesh hu'.

Matt1:20 But when he had considered this, behold, an angel of יהוה appeared to him in a dream,
saying, Yoseph, son of David, do not be afraid to take Miriam as your wife;
for that which is in her is conceived in her is of the Holy Spirit.

‹20› ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἐνθυμηθέντος ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου κατ' ὄναρ ἐφάνη αὐτῷ
λέγων, Ἰωσὴφ υἱὸς Δαυίδ, μὴ φοβηθῇς παραλαβεῖν Μαρίαν τὴν γυναῖκά σου·
τὸ γὰρ ἐν αὐτῇ γεννηθὲν ἐκ πνεύματός ἐστιν ἁγίου.
20 tauta de autou enthymēthentos idou aggelos kyriou kat' onar ephanē autō̧
legōn, Iōsēph huios Dauid, mē phobēthę̄s paralabein Mariam tēn gynaika sou;
to gar en autę̄ gennēthen ek pneumatos estin hagiou.

---

21 והיא ילדת בן וקראת את-שמו יהושע
כי הוא יושיע את-עמו מחטאתיהם:

כא וְהִיא יֹלֶדֶת בֵּן וְקָרָאתָ אֶת־שְׁמוֹ יָהוּשֻׁעַ
כִּי הוּא יוֹשִׁיעַ אֶת־עַמּוֹ מֵחַטֹּאתֵיהֶם׃

21. w'hiy' yoledeth ben w'qara'ath 'eth-sh'mo Yahushuà
ki hu' yoshiy`a 'eth-`amo mechato'theyhem.

Matt1:21 And she shall bear a Son; and you shall call His name Yahushua,
for He shall save His people from their sins.

‹21› τέξεται δὲ υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν·
αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν.

21 texetai de huion, kai kaleseis to onoma autou Iēsoun;

autos gar sōsei ton laon autou apo tōn hamartiōn autōn.

---

22 וכל-זאת היתה למלאת את-דבר יהוה
אשר-דבר ביד הנביא לאמר:

כב וְכָל־זֹאת הָיְתָה לְמַלֹּאת אֶת־דְּבַר יְהוָֹה
אֲשֶׁר־דִּבֶּר בְּיַד הַנָּבִיא לֵאמֹר׃

22. w'kal-zo'th hay'thah l'malo'th 'eth-d'bar Yahúwah 'asher-diber b'yad hanabiy' le'mor.

Matt1:22 Now all this took place to fulfill what was spoken by יהוה through the prophet, saying:

‹22› Τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ κυρίου διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος,

22 Touto de holon gegonen hina plērōthē to hrēthen hypo kyriou dia tou prophētou legontos,

---

23 הנה העלמה הרה וילדת בן וקראו שמו עמנואל
אשר פרושו האל עמנו:

כג הִנֵּה הָעַלְמָה הָרָה וְיֹלֶדֶת בֵּן וְקָרְאוּ שְׁמוֹ עִמָּנוּאֵל
אֲשֶׁר פֵּרוּשׁוֹ הָאֵל עִמָּנוּ׃

23. hineh ha`al'mah harah w'yoledeth ben w'qar'u sh'mo `Imanu'El 'asher perusho ha'El `imanu.

Matt1:23 Behold, the virgin shall be with child and shall bear a son,
and they shall call his name Immanuel, which translated means, the El with us.

‹23› Ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἕξει καὶ τέξεται υἱόν,
καὶ καλέσουσιν τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ,
ὅ ἐστιν μεθερμηνευόμενον Μεθ' ἡμῶν ὁ θεός.

23 Idou hē parthenos en gastri hexei kai texetai huion,
kai kalesousin to onoma autou Emmanouēl,
ho estin methermēneuomenon Meth' hēmōn ho theos.

---

24 וייקץ יוסף משנתו ויעש כאשר צוהו מלאך יהוה
ויאסף את-אשתו אל ביתו:

כד וַיִּיקַץ יוֹסֵף מִשְּׁנָתוֹ וַיַּעַשׂ כַּאֲשֶׁר צִוָּהוּ מַלְאַךְ יְהוָֹה
וַיֶּאֱסֹף אֶת־אִשְׁתּוֹ אֶל בֵּיתוֹ׃

24. wayiyqats Yoseph mish'natho waya`as ka'asher tsiuahu mal'a'k Yahúwah
waye'esoph 'eth-'ish'to 'el beytho.

Matt1:24 And Yoseph awoke from his sleep and did as the angel of יהוה commanded him, and took to him his wife,

‹24› ἐγερθεὶς δὲ ὁ Ἰωσὴφ ἀπὸ τοῦ ὕπνου ἐποίησεν ὡς προσέταξεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος κυρίου
καὶ παρέλαβεν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ,

24 egertheis de ho Iōsēph apo tou hypnou epoiēsen hōs prosetaxen autǭ ho aggelos kyriou
kai parelaben tēn gynaika autou,

---

25 𐤅𐤋𐤀 𐤉𐤃𐤏𐤄 𐤏𐤃 𐤊𐤉-𐤉𐤋𐤃𐤄 𐤁𐤍 (𐤀𐤕-𐤁𐤊𐤅𐤓𐤄)
𐤅𐤉𐤒𐤓𐤀 𐤀𐤕-𐤔𐤌𐤅 𐤉𐤄𐤅𐤔𐤏:

כהוְלֹא יְדָעָהּ עַד כִּי־יָלְדָה בֵּן (אֶת־בְּכוֹרָהּ)
וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ יָהוּשֻׁעַ׃

25. w'lo' y'da`ah `ad kiy-yal'dah ben ('eth-b'korah) wayiq'ra' 'eth-sh'mo Yahushuà.

Matt1:25 but did not know her until she had brought forth (her firstborn) Son;
and he called His name Yahushua.

‹25› καὶ οὐκ ἐγίνωσκεν αὐτὴν ἕως οὗ ἔτεκεν υἱόν· καὶ ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν.

25 kai ouk eginōsken autēn heōs hou eteken huion; kai ekalesen to onoma autou Iēsoun.

Chapter 2

Matt2:1 𐤅𐤉𐤄𐤉 𐤁𐤉𐤌𐤉 𐤄𐤅𐤓𐤃𐤅𐤎 𐤄𐤌𐤋𐤊 𐤊𐤀𐤔𐤓 𐤍𐤅𐤋𐤃 𐤉𐤄𐤅𐤔𐤏
𐤁𐤁𐤉𐤕-𐤋𐤇𐤌 𐤉𐤄𐤅𐤃𐤄 𐤅𐤉𐤁𐤀𐤅 𐤌𐤂𐤅𐤔𐤉𐤌 𐤌𐤀𐤓𐤑 𐤌𐤆𐤓𐤇 𐤉𐤓𐤅𐤔𐤋𐤌:

אוַיְהִי בִּימֵי הוֹרְדוֹס הַמֶּלֶךְ כַּאֲשֶׁר נוֹלַד יָהוּשֻׁעַ
בְּבֵית־לֶחֶם יְהוּדָה וַיָּבֹאוּ מְגוּשִׁים מֵאֶרֶץ מִזְרָח יְרוּשָׁלַם׃

**1. way'hiy biymey Hor'dos hamele'k ka'asher nolad Yahushuà b'Beyth-lechem Yahudah
wayabo'u m'gushiym me'erets miz'rach Y'rushalam.**

Matt2:1 Now after Yahushua was born in Bethlehem of Judea in the days of Herod the king,
behold, magi from the east arrived in Yerushalam,

‹2:1› Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γεννηθέντος ἐν Βηθλέεμ τῆς Ἰουδαίας ἐν ἡμέραις Ἡρῴδου τοῦ βασιλέως,
ἰδοὺ μάγοι ἀπὸ ἀνατολῶν παρεγένοντο εἰς Ἱεροσόλυμα

1 Tou de Iēsou gennēthentos en Bēthleem tēs Ioudaias en hēmerais Hērǭdou tou basileōs,
idou magoi apo anatolōn paregenonto eis Hierosolyma

---

2 𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓𐤅 𐤀𐤉𐤄 𐤌𐤋𐤊 𐤄𐤉𐤄𐤅𐤃𐤉𐤌 𐤀𐤔𐤓 𐤉𐤋𐤃
𐤊𐤉 𐤓𐤀𐤉𐤍𐤅 𐤀𐤕-𐤊𐤅𐤊𐤁𐤅 𐤁𐤌𐤆𐤓𐤇 𐤅𐤍𐤁𐤀 𐤋𐤄𐤔𐤕𐤇𐤅𐤕 𐤋𐤅:

בוַיֹּאמְרוּ אַיֵּה מֶלֶךְ הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר יֻלַּד
כִּי רָאִינוּ אֶת־כּוֹכָבוֹ בַּמִּזְרָח וַנָּבֹא לְהִשְׁתַּחֲוֺת לוֹ׃

**2. wayo'm'ru 'ayeh Mele'k haYahudim 'asher yulad
ki ra'iynu 'eth-kokabo bamiz'rach wanabo' l'hish'tachaoth lo.**

Matt2:2 saying, Where is He who has been born King of the Jews?
For we saw His star in the east and have come to worship Him.

‹2› λέγοντες, Ποῦ ἐστιν ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων;
εἴδομεν γὰρ αὐτοῦ τὸν ἀστέρα ἐν τῇ ἀνατολῇ καὶ ἤλθομεν προσκυνῆσαι αὐτῷ.

2 legontes, Pou estin ho techtheis basileus tōn Ioudaiōn?
eidomen gar autou ton astera en tę̄ anatolę̄ kai ēlthomen proskynēsai autǭ.

𐤅𐤉𐤄𐤉 𐤊𐤔𐤌𐤏 𐤄𐤅𐤓𐤃𐤅𐤎 𐤄𐤌𐤋𐤊 𐤀𐤕-𐤃𐤁𐤓𐤉𐤄𐤌 𐤅𐤉𐤇𐤓𐤃 𐤄𐤅𐤀 3
:𐤅𐤊𐤋-𐤉𐤓𐤅𐤔𐤋𐤌 𐤏𐤌𐤅

גוַיְהִי כִּשְׁמֹעַ הוֹרְדוֹס הַמֶּלֶךְ אֶת־דִּבְרֵיהֶם וַיֶּחֱרַד הוּא
וְכָל־יְרוּשָׁלַם עִמּוֹ׃

3. way'hiy kish'mo`a Hor'dos hamele'k 'eth-dib'reyhem wayecherad hu' w'kal-Y'rushalam `imo.

Matt2:3 When Herod the king heard this, he was troubled, and all Yerushalam with him.

‹3› ἀκούσας δὲ ὁ βασιλεὺς Ἡρῴδης ἐταράχθη καὶ πᾶσα Ἱεροσόλυμα μετ' αὐτοῦ,
3 akousas de ho basileus Hērǭdēs etarachthē kai pasa Hierosolyma met' autou,

𐤅𐤉𐤒𐤄𐤋 𐤀𐤕-𐤊𐤋-𐤓𐤀𐤔𐤉 𐤄𐤊𐤄𐤍𐤉𐤌 𐤅𐤎𐤅𐤐𐤓𐤉 𐤄𐤏𐤌 4
:𐤅𐤉𐤔𐤀𐤋 𐤀𐤕𐤌 𐤋𐤀𐤌𐤓 𐤀𐤉𐤐𐤄 𐤉𐤅𐤋𐤃 𐤄𐤌𐤔𐤉𐤇

דוַיַּקְהֵל אֶת־כָּל־רָאשֵׁי הַכֹּהֲנִים וְסוֹפְרֵי הָעָם
וַיִּשְׁאַל אֹתָם לֵאמֹר אֵיפֹה יִוָּלֵד הַמָּשִׁיחַ׃

4. wayaq'hel 'eth-kal-ra'shey hakohaniym w'soph'rey ha`am
wayish'al 'otham le'mor 'eyphoh yiualed haMashiyach.

Matt2:4 Gathering together all the chief priests and scribes of the people,
he inquired of them asking where the Mashiyach was to be born.

‹4› καὶ συναγαγὼν πάντας τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς τοῦ λαοῦ
ἐπυνθάνετο παρ' αὐτῶν ποῦ ὁ Χριστὸς γεννᾶται.

4 kai synagagōn pantas tous archiereis kai grammateis tou laou
epynthaneto par' autōn pou ho Christos gennatai.

:

𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓𐤅 𐤋𐤅 𐤁𐤁𐤉𐤕-𐤋𐤇𐤌 𐤉𐤄𐤅𐤃𐤄 𐤊𐤉-𐤊𐤍 𐤊𐤕𐤅𐤁 𐤁𐤉𐤃 𐤄𐤍𐤁𐤉𐤀 5

הוַיֹּאמְרוּ לוֹ בְּבֵית־לֶחֶם יְהוּדָה כִּי־כֵן כָּתוּב בְּיַד הַנָּבִיא׃

5. wayo'm'ru lo b'Beyth-lechem Yahudah kiy-ken kathub b'yad hanabiy'.

Matt2:5 They said to him, In Bethlehem of Judea; for this is what has been written by the prophet:

‹5› οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ, Ἐν Βηθλέεμ τῆς Ἰουδαίας· οὕτως γὰρ γέγραπται διὰ τοῦ προφήτου·
5 hoi de eipan autǭ, En Bēthleem tēs Ioudaias; houtōs gar gegraptai dia tou prophētou;

𐤅𐤀𐤕𐤄 𐤁𐤉𐤕-𐤋𐤇𐤌 𐤀𐤓𐤑 𐤉𐤄𐤅𐤃𐤄 𐤀𐤉𐤍𐤊 𐤑𐤏𐤉𐤓 𐤁𐤀𐤋𐤐𐤉 𐤉𐤄𐤅𐤃𐤄 6
:𐤊𐤉 𐤌𐤌𐤊 𐤉𐤑𐤀 𐤌𐤅𐤔𐤋 𐤀𐤔𐤓 𐤉𐤓𐤏𐤄 𐤀𐤕-𐤏𐤌𐤉 𐤉𐤔𐤓𐤀𐤋

ווְאַתָּה בֵּית־לֶחֶם אֶרֶץ יְהוּדָה אֵינְךָ צְעִיר בְּאַלְּפֵי יְהוּדָה
כִּי מִמְּךָ יֵצֵא מוֹשֵׁל אֲשֶׁר יִרְעֶה אֶת־עַמִּי יִשְׂרָאֵל׃

6. w'atah Beyth-lechem 'erets Yahudah 'eyn'ak tsa`ir b'aluphey Yahudah
ki mim'ak yetse' moshel 'asher yir'`eh 'eth-`amiy Yis'ra'El.

Matt2:6 And you, Bethlehem, land of Yahudah,
are by no means least among the leaders of Yahudah;
for out of you shall come forth a ruler who shall shepherd My people Yisrael.

‹6› Καὶ σὺ Βηθλέεμ, γῆ Ἰούδα,
οὐδαμῶς ἐλαχίστη εἶ ἐν τοῖς ἡγεμόσιν Ἰούδα·
ἐκ σοῦ γὰρ ἐξελεύσεται ἡγούμενος,
ὅστις ποιμανεῖ τὸν λαόν μου τὸν Ἰσραήλ.

6 Kai sy Bēthleem, gē Iouda,

oudamōs elachistē ei en tois hēgemosin Iouda;

ek sou gar exeleusetai hēgoumenos,

hostis poimanei ton laon mou ton Israēl.

---

7 𐤀𐤆 𐤒𐤓𐤀 𐤄𐤅𐤓𐤃𐤅𐤎 𐤋𐤌𐤂𐤅𐤔𐤉𐤌 𐤁𐤎𐤕𐤓 𐤅𐤉𐤇𐤒𐤓 𐤋𐤃𐤏𐤕 𐤄𐤏𐤕
𐤀𐤔𐤓 𐤍𐤓𐤀𐤄 𐤄𐤊𐤅𐤊𐤁:

ז אָז קָרָא הוֹרְדוֹס לַמְּגוּשִׁים בַּסֵּתֶר וַיַּחְקֹר לָדַעַת הָעֵת
אֲשֶׁר נִרְאָה הַכּוֹכָב׃

7. 'az qara' Hor'dos lam'gushym basether wayach'qor lada`ath ha`eth 'asher nir'ah hakokab.

Matt2:7 Then Herod secretly called the magi and determined from them
the exact time the star appeared.

‹7› Τότε Ἡρῴδης λάθρᾳ καλέσας τοὺς μάγους ἠκρίβωσεν παρ' αὐτῶν τὸν χρόνον τοῦ φαινομένου ἀστέρος,

7 Tote Hērōdēs lathrą kalesas tous magous ēkribōsen par' autōn ton chronon tou phainomenou asteros,

---

8 𐤅𐤉𐤔𐤋𐤇𐤌 𐤁𐤉𐤕-𐤋𐤇𐤌 𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓 𐤋𐤊𐤅 𐤇𐤒𐤓𐤅 𐤄𐤉𐤈𐤁 𐤏𐤋-𐤃𐤁𐤓 𐤄𐤍𐤏𐤓
𐤅𐤄𐤉𐤄 𐤊𐤉-𐤕𐤌𐤑𐤀𐤅𐤍 𐤀𐤕𐤅 𐤅𐤄𐤂𐤃𐤕𐤌 𐤋𐤉 𐤅𐤀𐤁𐤀𐤄
𐤋𐤄𐤔𐤕𐤇𐤅𐤕-𐤋𐤅 𐤂𐤌-𐤀𐤍𐤉:

ח וַיִּשְׁלָחֵם בֵּית־לֶחֶם וַיֹּאמַר לְכוּ חִקְרוּ הֵיטֵב עַל־דְּבַר הַנָּעַר
וְהָיָה כִּי־תִמְצְאוּן אֹתוֹ וְהִגַּדְתֶּם לִי וְאָבֹאָה
לְהִשְׁתַּחֲוֹת־לוֹ גַּם־אָנִי׃

8. wayish'lachem Beyth-lechem wayo'mar l'ku chiq'ru heyteb `al-d'bar hana`ar
w'hayah kiy-thim'ts'un 'otho w'higad'tem liy w'abo'ah l'hish'tachaoth-lo gam-'aniy.

Matt2:8 And he sent them to Bethlehem and said, Go and search carefully for the Child;
and when you have found Him, report to me, so that I may come and worship Him also.

‹8› καὶ πέμψας αὐτοὺς εἰς Βηθλέεμ εἶπεν, Πορευθέντες ἐξετάσατε ἀκριβῶς περὶ τοῦ παιδίου· ἐπὰν δὲ εὕρητε, ἀπαγγείλατέ μοι, ὅπως κἀγὼ ἐλθὼν προσκυνήσω αὐτῷ.

8 kai pempsas autous eis Bēthleem eipen, Poreuthentes exetasate akribōs peri tou paidiou;

epan de heurēte, apaggeilate moi, hopōs kagō elthōn proskynēsō autǭ.

𐤅𐤉𐤄𐤉 𐤊𐤔𐤌𐤏𐤌 𐤀𐤕-𐤃𐤁𐤓𐤉 𐤄𐤌𐤋𐤊 𐤅𐤉𐤋𐤊𐤅 𐤅𐤄𐤍𐤄 𐤄𐤊𐤅𐤊𐤁 𐤀𐤔𐤓-𐤓𐤀𐤅 9
𐤁𐤌𐤆𐤓𐤇 𐤄𐤋𐤊 𐤋𐤐𐤍𐤉𐤄𐤌 𐤏𐤃 𐤀𐤔𐤓-𐤁𐤀
𐤅𐤉𐤏𐤌𐤃 𐤌𐤌𐤏𐤋 𐤋𐤀𐤔𐤓-𐤄𐤉𐤄 𐤔𐤌 𐤄𐤉𐤋𐤃:
טוַיְהִי כְּשָׁמְעָם אֶת־דִּבְרֵי הַמֶּלֶךְ וַיֵּלֵכוּ וְהִנֵּה הַכּוֹכָב אֲשֶׁר־רָאוּ
בַּמִּזְרָח הָלַךְ לִפְנֵיהֶם עַד אֲשֶׁר־בָּא
וַיַּעֲמֹד מִמַּעַל לַאֲשֶׁר־הָיָה שָׁם הַיָּלֶד׃

9. way'hiy k'sham'`am 'eth-dib'rey hamele'k wayeleku w'hineh hakokab 'asher-ra'u bamiz'rach hala'k liph'neyhem `ad 'asher-ba' waya`amod mima`al la'asher-hayah sham hayaled.

Matt2:9 After they had heard the king, they went their way; and, lo, the star, which they had seen in the east, went on before them until it came and stood over the place where the Child was.

‹9› οἱ δὲ ἀκούσαντες τοῦ βασιλέως ἐπορεύθησαν καὶ ἰδοὺ ὁ ἀστήρ, ὃν εἶδον
ἐν τῇ ἀνατολῇ, προῆγεν αὐτούς, ἕως ἐλθὼν ἐστάθη ἐπάνω οὗ ἦν τὸ παιδίον.

9 hoi de akousantes tou basileōs eporeuthēsan kai idou ho astēr, hon eidon

en tȩ̄ anatolȩ̄, proēgen autous, heōs elthōn estathē epanō hou ēn to paidion.

:

𐤅𐤉𐤓𐤀𐤅 𐤀𐤕-𐤄𐤊𐤅𐤊𐤁 𐤅𐤉𐤔𐤌𐤇𐤅 𐤔𐤌𐤇𐤄 𐤂𐤃𐤅𐤋𐤄 𐤏𐤃-𐤌𐤀𐤃: 10
יוַיִּרְאוּ אֶת־הַכּוֹכָב וַיִּשְׂמְחוּ שִׂמְחָה גְדוֹלָה עַד־מְאֹד׃

10. wayir'u 'eth-hakokab wayis'm'chu sim'chah g'dolah `ad-m'od.

Matt2:10 When they saw the star, they rejoiced exceedingly with great joy.

‹10› ἰδόντες δὲ τὸν ἀστέρα ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην σφόδρα.

10 idontes de ton astera echarēsan charan megalēn sphodra.

𐤅𐤉𐤁𐤀𐤅 𐤄𐤁𐤉𐤕𐤄 𐤅𐤉𐤌𐤑𐤀𐤅 𐤀𐤕-𐤄𐤉𐤋𐤃 𐤏𐤌-𐤌𐤓𐤉𐤌 𐤀𐤌𐤅 11
𐤅𐤉𐤐𐤋𐤅 𐤏𐤋-𐤐𐤍𐤉𐤄𐤌 𐤅𐤉𐤔𐤕𐤇𐤅𐤅-𐤋𐤅
𐤅𐤉𐤐𐤕𐤇𐤅 𐤀𐤕-𐤀𐤅𐤑𐤓𐤅𐤕𐤌 𐤅𐤉𐤒𐤓𐤉𐤁𐤅 𐤋𐤅 𐤌𐤍𐤇𐤄 𐤆𐤄𐤁 𐤅𐤋𐤁𐤅𐤍𐤄 𐤅𐤌𐤓:
יאוַיָּבֹאוּ הַבַּיְתָה וַיִּמְצְאוּ אֶת־הַיֶּלֶד עִם־מִרְיָם אִמּוֹ
וַיִּפְּלוּ עַל־פְּנֵיהֶם וַיִּשְׁתַּחֲווּ־לוֹ
וַיִּפְתְּחוּ אֶת־אוֹצְרוֹתָם וַיַּקְרִיבוּ לוֹ מִנְחָה זָהָב וּלְבוֹנָה וָמֹר׃

11. wayabo'u habay'thah wayim'ts'u 'eth-hayeled `im-Mir'yam 'imo
wayip'lu `al-p'neyhem wayish'tachawu-lo
wayiph't'chu 'eth-'ots'rotham wayaq'riybu lo min'chah zahab ul'bonah wamor.

Matt2:11 After coming into the house they saw the Child with Miriam His mother;
and they fell to the ground and worshiped Him.
Then, opening their treasures, they presented to Him gifts of gold, frankincense, and myrrh.

‹11› καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν οἰκίαν εἶδον τὸ παιδίον μετὰ Μαρίας τῆς μητρὸς αὐτοῦ,
καὶ πεσόντες προσεκύνησαν αὐτῷ
καὶ ἀνοίξαντες τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν προσήνεγκαν αὐτῷ δῶρα, χρυσὸν καὶ λίβανον καὶ σμύρναν.

11 kai elthontes eis tēn oikian eidon to paidion meta Marias tēs mētros autou,

kai pesontes prosekynēsan autǭ

kai anoixantes tous thēsaurous autōn prosēnegkan autǭ dōra, chryson kai libanon kai smyrnan.

ויצוו בחלום לבלתי שוב אל-הורדוס 12
:וילכו בדרך אחר אל-ארצם

יב וַיְצֻוּוּ בַחֲלוֹם לְבִלְתִּי שׁוּב אֶל־הוֹרְדוֹס
וַיֵּלְכוּ בְּדֶרֶךְ אַחֵר אֶל־אַרְצָם׃

12. way'tsuuu bachalom l'bil'tiy shub 'el-Hor'dos wayel'ku b'dere'k 'acher 'el-'ar'tsam.

Matt2:12 And having been warned by El in a dream not to return to Herod,
the magi left for their own country by another way.

‹12› καὶ χρηματισθέντες κατ' ὄναρ μὴ ἀνακάμψαι πρὸς Ἡρῴδην,
δι' ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησαν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν.

12 kai chrēmatisthentes kat' onar mē anakampsai pros Hērǭdēn,

di' allēs hodou anechōrēsan eis tēn chōran autōn.

הם הלכו משם והנה מלאך יהוה נראה אל-יוסף בחלום 13
לאמר קום קח את-הילד ואת-אמו וברח-לך מצרימה
והיה-שם עד-אם אמרתי אליך כי הורדוס מבקש
:את-נפש הנער לקחתה

יג הֵם הָלְכוּ מִשָּׁם וְהִנֵּה מַלְאַךְ יְהוָה נִרְאָה אֶל־יוֹסֵף בַּחֲלוֹם
לֵאמֹר קוּם קַח אֶת־הַיֶּלֶד וְאֶת־אִמּוֹ וּבְרַח־לְךָ מִצְרָיְמָה
וֶהְיֵה־שָׁם עַד־אִם אָמַרְתִּי אֵלֶיךָ כִּי הוֹרְדוֹס מְבַקֵּשׁ
אֶת־נֶפֶשׁ הַנַּעַר לְקַחְתָּהּ׃

**13. hem hal'ku misham w'hineh mal'a'k Yahúwah nir'ah 'el-Yoseph bachalom
le'mor qum qach 'eth-hayeled w'eth-'imo ub'rach-l'ak Mits'ray'mah
weh'yeh-sham `ad-'im 'amar'tiy 'eleyak ki Hor'dos m'baqesh 'eth-nephesh hana`ar l'qach'tah.**

Matt2:13 Now when they had gone, behold, an angel of יהוה appeared to Yoseph in a dream
and said, Get up! Take the Child and His mother and flee to Egypt,
and remain there until I tell you; for Herod is going to search for the Child to destroy Him.

‹13› Ἀναχωρησάντων δὲ αὐτῶν ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου φαίνεται κατ' ὄναρ τῷ Ἰωσὴφ
λέγων, Ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ φεῦγε εἰς Αἴγυπτον
καὶ ἴσθι ἐκεῖ ἕως ἂν εἴπω σοι· μέλλει γὰρ Ἡρῴδης ζητεῖν τὸ παιδίον τοῦ ἀπολέσαι αὐτό.

13 Anachōrēsantōn de autōn idou aggelos kyriou phainetai kat' onar tǭ Iōsēph

legōn, Egertheis paralabe to paidion kai tēn mētera autou kai pheuge eis Aigypton

kai isthi ekei heōs an eipō soi; mellei gar Hērǭdēs zētein to paidion tou apolesai auto.

:

ויקם ויקח את-הילד ואת-אמו לילה ויברח מצרימה 14

יד וַיָּקָם וַיִּקַּח אֶת־הַיֶּלֶד וְאֶת־אִמּוֹ לָיְלָה וַיִּבְרַח מִצְרָיְמָה׃

14. wayaqam wayiqach ‘eth-hayeled w’eth-’imo lay’lah wayib’rach Mits’ray’mah.

Matt2:14 So He got up and took the Child and His mother by night, and left for Egypt.

‹14› ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβεν τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ νυκτὸς
καὶ ἀνεχώρησεν εἰς Αἴγυπτον,
14 ho de egertheis parelaben to paidion kai tēn mētera autou nyktos kai anechōrēsen eis Aigypton,

---

15 𐤅𐤉𐤄𐤉-𐤔𐤌 𐤏𐤃 𐤌𐤅𐤕 𐤄𐤅𐤓𐤃𐤅𐤎 𐤋𐤌𐤋𐤀𐤕 𐤀𐤕-𐤃𐤁𐤓
𐤉𐤄𐤅𐤄 𐤁𐤉𐤃 𐤄𐤍𐤁𐤉𐤀 𐤋𐤀𐤌𐤓 𐤌𐤌𐤑𐤓𐤉𐤌 𐤒𐤓𐤀𐤕𐤉 𐤋𐤁𐤍𐤉:

טו וַיְהִי־שָׁם עַד מוֹת הוֹרְדוֹס לְמַלֹּאת אֶת־דְּבַר
יָהוָּה בְּיַד הַנָּבִיא לֵאמֹר מִמִּצְרַיִם קָרָאתִי לִבְנִי׃

15. way’hiy-sham `ad moth Hor’dos l’mal’th ‘eth-d’bar
Yahúwah b’yad hanabiy’ le’mor miMits’rayim qara’thiy lib’niy.

Matt2:15 He remained there until the death of Herod. This was to fulfill what had been spoken by 𐤉𐤄𐤅𐤄 through the prophet, saying, Out of Egypt I called My son.

‹15› καὶ ἦν ἐκεῖ ἕως τῆς τελευτῆς Ἡρῴδου· ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ
κυρίου διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος, Ἐξ Αἰγύπτου ἐκάλεσα τὸν υἱόν μου.
15 kai ēn ekei heōs tēs teleutēs Hērǭdou; hina plērōthę̄ to hrēthen hypo
kyriou dia tou prophētou legontos, Ex Aigyptou ekalesa ton huion mou.

---

16 𐤅𐤉𐤓𐤀 𐤄𐤅𐤓𐤃𐤅𐤎 𐤊𐤉 𐤄𐤕𐤋𐤅 𐤁𐤅 𐤄𐤌𐤂𐤅𐤔𐤉𐤌 𐤅𐤉𐤒𐤑𐤐 𐤌𐤀𐤃
𐤅𐤉𐤔𐤋𐤇 𐤅𐤉𐤄𐤓𐤂 𐤀𐤕-𐤊𐤋-𐤄𐤉𐤋𐤃𐤉𐤌 𐤀𐤔𐤓 𐤁𐤁𐤉𐤕-𐤋𐤇𐤌 𐤅𐤁𐤊𐤋-𐤂𐤁𐤅𐤋𐤉𐤄
𐤋𐤌𐤁𐤍-𐤔𐤍𐤕𐤉𐤌 𐤅𐤋𐤌𐤈𐤄 𐤋𐤐𐤉 𐤄𐤏𐤕 𐤀𐤔𐤓 𐤇𐤒𐤓 𐤌𐤐𐤉 𐤄𐤌𐤂𐤅𐤔𐤉𐤌:

טז וַיַּרְא הוֹרְדוֹס כִּי הֻתֵּלּוּ בוֹ הַמְּגוּשִׁים וַיִּקְצֹף מְאֹד
וַיִּשְׁלַח וַיַּהֲרֹג אֶת־כָּל־הַיְלָדִים אֲשֶׁר בְּבֵית־לֶחֶם וּבְכָל־גְּבוּלֶיהָ
לְמִבֶּן־שְׁנָתַיִם וּלְמַטָּה לְפִי הָעֵת אֲשֶׁר חָקַר מִפִּי הַמְּגוּשִׁים׃

16. wayar’ Hor’dos ki hethelu bo ham’gushiym wayiq’tsoph m’od
wayish’lach wayaharog ‘eth-kal-hay’ladiym ‘asher b’Beyth-lechem ub’kal-g’buleyah
l’miben-sh’nathayim ul’matah l’phiy ha`eth ‘asher chaqar mipiy ham’gushiym.

Matt2:16 Then when Herod saw that he had been tricked by the magi, he became very enraged,
and sent and slew all the male children who were in Bethlehem and all its vicinity,
from two years old and under, according to the time which he had determined from the magi.

‹16› Τότε Ἡρῴδης ἰδὼν ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τῶν μάγων ἐθυμώθη λίαν,
καὶ ἀποστείλας ἀνεῖλεν πάντας τοὺς παῖδας τοὺς ἐν Βηθλέεμ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις αὐτῆς
ἀπὸ διετοῦς καὶ κατωτέρω, κατὰ τὸν χρόνον ὃν ἠκρίβωσεν παρὰ τῶν μάγων.
16 Tote Hērǭdēs idōn hoti enepaichthē hypo tōn magōn ethymōthē lian,
kai aposteilas aneilen pantas tous paidas tous en Bēthleem kai en pasi tois horiois autēs
apo dietous kai katōterō, kata ton chronon hon ēkribōsen para tōn magōn.

:

---

17 אז הוקם הנאמר בפי ירמיהו הנביא לאמר

יז אָז הוּקַם הַנֶּאֱמָר בְּפִי יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא לֵאמֹר:

17. ‘az huqam hane’emar b’phiy Yir’m’Yahu hanabiy’ le’mor.

Matt2:17 Then was fulfilled that which was spoken through YirmeYahu (Jeremiah) the prophet saying:

‹17› τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν διὰ Ἰερεμίου τοῦ προφήτου λέγοντος,
17 tote eplērōthē to hrēthen dia Ieremiou tou prophētou legontos,

---

18 קול ברמה נשמע נהי ובכי תמרורים
רחל מבכה על-בניה מאנה להנחם על-בניה כי איננו:

יח קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע נְהִי וּבְכִי תַמְרוּרִים
רָחֵל מְבַכָּה עַל־בָּנֶיהָ מֵאֲנָה לְהִנָּחֵם עַל־בָּנֶיהָ כִּי אֵינֶנּוּ:

18. qol b’Ramah nish’ma` n’hiy ub’ki tham’ruriym
Rachel m’bakah `al-baneyah me’anah l’hinachem `al-baneyah ki ‘eynenu.

Matt2:18 A voice was heard in Ramah, mourning, weeping and great mourning,
Rachel weeping for her children; and she refused to be comforted, because they were no more.

‹18› Φωνὴ ἐν Ῥαμὰ ἠκούσθη,
κλαυθμὸς καὶ ὀδυρμὸς πολύς·
Ῥαχὴλ κλαίουσα τὰ τέκνα αὐτῆς,
καὶ οὐκ ἤθελεν παρακληθῆναι, ὅτι οὐκ εἰσίν.

18 Phōnē en Hrama ēkousthē,
klauthmos kai odyrmos polys;
Hrachēl klaiousa ta tekna autēs,
kai ouk ēthelen paraklēthēnai, hoti ouk eisin.

---

19 ויהי אחרי מות הורדוס והנה מלאך יהוה נראה בחלום
אל-יוסף בארץ מצרים:

יט וַיְהִי אַחֲרֵי מוֹת הוֹרְדוֹס וְהִנֵּה מַלְאַךְ יְהוָה נִרְאָה בַחֲלוֹם
אֶל־יוֹסֵף בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם:

19. way’hiy ‘acharey moth Hor’dos w’hineh mal’a’k Yahúwah nir’ah bachalom
‘el-Yoseph b’erets Mits’rayim.

Matt2:19 But when Herod died, behold, an angel of יהוה appeared in a dream to Yoseph
in the land of Egypt,

‹19› Τελευτήσαντος δὲ τοῦ Ἡρῴδου ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου φαίνεται κατ’ ὄναρ
τῷ Ἰωσὴφ ἐν Αἰγύπτῳ
19 Teleutēsantos de tou Hērōdou idou aggelos kyriou phainetai kat’ onar tō Iōsēph en Aigyptō

---

20 ויאמר קום קח את-הילד ואת-אמו ולך שוב
אל-ארץ ישראל כי מתו המבקשים את-נפש הילד:

כוַיֹּאמֶר אֵלָיו קוּם קַח אֶת־הַיֶּלֶד וְאֶת־אִמּוֹ וְלֵךְ שׁוּב
אֶל־אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כִּי מֵתוּ הַמְבַקְשִׁים אֶת־נֶפֶשׁ הַיָּלֶד׃

20. wayo'mer 'elayu qum qach 'eth-hayeled w'eth-'imo w'le'k shub 'el-'erets Yis'ra'El
ki methu ham'baq'shiym 'eth-nephesh hayaled.

Matt2:20 saying, Get up, take the Child and His mother, and go into the land of Yisrael;
for those who sought the Child's life are dead.

‹20› λέγων, Ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ πορεύου εἰς γῆν Ἰσραήλ·
τεθνήκασιν γὰρ οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου.

20 legōn, Egertheis paralabe to paidion kai tēn mētera autou kai poreuou eis gēn Israēl;
tethnēkasin gar hoi zētountes tēn psychēn tou paidiou.

:

𐤅𐤉𐤒𐤌 𐤅𐤉𐤒𐤇 𐤀𐤕-𐤄𐤉𐤋𐤃 𐤅𐤀𐤕-𐤀𐤌𐤅 𐤅𐤉𐤁𐤀 𐤀𐤓𐤑𐤄 𐤉𐤔𐤓𐤀𐤋: 21

כאוַיָּקָם וַיִּקַּח אֶת־הַיֶּלֶד וְאֶת־אִמּוֹ וַיָּבֹא אַרְצָה יִשְׂרָאֵל׃

21. wayaqam wayiqach 'eth-hayeled w'eth-'imo wayabo' 'ar'tsah Yis'ra'El.

Matt2:21 So he got up, took the Child and His mother, and came into the land of Yisrael.

‹21› ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβεν τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ εἰσῆλθεν εἰς γῆν Ἰσραήλ.

21 ho de egertheis parelaben to paidion kai tēn mētera autou kai eisēlthen eis gēn Israēl.

𐤅𐤊𐤔𐤌𐤏𐤅 𐤊𐤉 𐤀𐤓𐤊𐤋𐤅𐤎 𐤌𐤋𐤊 𐤁𐤉𐤄𐤅𐤃𐤄 𐤕𐤇𐤕 𐤄𐤅𐤓𐤃𐤅𐤎 𐤀𐤁𐤉𐤅 22
𐤅𐤉𐤉𐤓𐤀 𐤋𐤋𐤊𐤕 𐤔𐤌𐤄 𐤅𐤉𐤑𐤅𐤄 𐤁𐤇𐤋𐤅𐤌 𐤅𐤉𐤋𐤊 𐤋𐤅 𐤀𐤋-𐤀𐤓𐤑𐤅𐤕 𐤄𐤂𐤋𐤉𐤋:

כבוּכְשָׁמְעוֹ כִּי אַרְכְלוֹס מָלַךְ בִּיהוּדָה תַּחַת הוֹרְדוֹס אָבִיו
וַיִּירָא לָלֶכֶת שָׁמָּה וַיְצֻוֶּה בַחֲלוֹם וַיֵּלֶךְ לוֹ אֶל־אַרְצוֹת הַגָּלִיל׃

22. uk'sham'`o ki 'Ar'k'los mala'k biYahudah tachath Hor'dos 'abiyu
wayiyra' laleketh shamah way'tsuueh bachalom wayele'k lo 'El-'ar'tsoth haGaliyl.

Matt2:22 But when he heard that Archelaus was reigning over Judea in place of his father Herod,
he was afraid to go there. Then after being warned by El in a dream, he left for the regions of Galilee,

‹22› ἀκούσας δὲ ὅτι Ἀρχέλαος βασιλεύει τῆς Ἰουδαίας ἀντὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ἡρῴδου
ἐφοβήθη ἐκεῖ ἀπελθεῖν· χρηματισθεὶς δὲ κατ' ὄναρ ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη τῆς Γαλιλαίας,

22 akousas de hoti Archelaos basileuei tēs Ioudaias anti tou patros autou Hērǭdou
ephobēthē ekei apelthein; chrēmatistheis de kat' onar anechōrēsen eis ta merē tēs Galilaias,

---

𐤅𐤉𐤁𐤀 𐤅𐤉𐤔𐤁 𐤁𐤏𐤉𐤓 𐤄𐤍𐤒𐤓𐤀𐤕 𐤍𐤑𐤓𐤕 𐤋𐤌𐤋𐤀𐤕 𐤄𐤃𐤁𐤓 𐤄𐤍𐤀𐤌𐤓 23
𐤏𐤋-𐤐𐤉 𐤄𐤍𐤁𐤉𐤀𐤉𐤌 𐤊𐤉 𐤍𐤑𐤓𐤉 𐤉𐤒𐤓𐤀 𐤋𐤅:

כגוַיָּבֹא וַיֵּשֶׁב בְּעִיר הַנִּקְרֵאת נְצָרֶת לְמַלֹּאת הַדָּבָר הַנֶּאֱמָר
עַל־פִּי הַנְּבִיאִים כִּי נָצְרִי יִקָּרֵא לוֹ׃

23. wayabo' wayesheb b'`iyr haniq're'th N'tsareth l'mal'th hadabar hane'emar
`al-piy han'biy'iym ki Nats'riy yiqare' lo.

Matt2:23 and came and lived in a city called Nazareth. This was to fulfill what was spoken through the prophets: He shall be called a Nazarene.

‹23› καὶ ἐλθὼν κατῴκησεν εἰς πόλιν λεγομένην Ναζαρέτ· ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τῶν προφητῶν ὅτι Ναζωραῖος κληθήσεται.

23 kai elthōn katǭkēsen eis polin legomenēn Nazaret; hopōs plērōthę̄ to hrēthen dia tōn prophētōn hoti Nazōraios klēthēsetai.

Chapter 3

בימים ההם קם יהוחנן המטביל **Matt3:1**
ויהי קרא במדבר יהודה לאמר:
א בַּיָּמִים הָהֵם קָם יָהוּחָנָן הַמַּטְבִּיל
וַיְהִי קֹרֵא בְּמִדְבַּר יְהוּדָה לֵאמֹר:

1. 1. bayamiym hahem qam Yahuchanan haMat'bil way'hiy qore' b'mid'bar Yahudah le'mor.

Matt3:1 Now in those days Yahuchanan (John) the Baptist came, preaching in the wilderness of Judea, saying,

‹3:1› Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις παραγίνεται Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς κηρύσσων ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς Ἰουδαίας

1 En de tais hēmerais ekeinais paraginetai Iōannēs ho baptistēs kēryssōn en tę̄ erēmǭ tēs Ioudaias

:

---

2 שובו כי מלכות השמים קרבה לבוא
ב שׁוּבוּ כִּי מַלְכוּת הַשָּׁמַיִם קָרְבָה לָבוֹא:

2. shubu ki mal'kuth hashamayim qar'bah labo'.

Matt3:2 Repent, for the kingdom of heaven is at hand.

‹2› [καὶ] λέγων, Μετανοεῖτε· ἤγγικεν γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

2 [kai] legōn, Metanoeite; ēggiken gar hē basileia tōn ouranōn.

---

3 כי זה הוא אשר נבא עליו ישעיהו הנביא לאמר
קול קורא במדבר פנו דרך יהוה ישרו מסלותיו:
ג כִּי זֶה הוּא אֲשֶׁר נִבָּא עָלָיו יְשַׁעְיָהוּ הַנָּבִיא לֵאמֹר
קוֹל קוֹרֵא בַּמִּדְבָּר פַּנּוּ דֶּרֶךְ יָהוָּה יַשְּׁרוּ מְסִלּוֹתָיו:

3. ki zeh hu' 'asher niba' `alayu Y'sha`'Yahu hanabiy' le'mor
qol qore' bamid'bar panu dere'k Yahúwah yash'ru m'silothayu.

Matt3:3 For this is the one referred to by YeshaYahu the prophet when he said,
The voice of one crying in the wilderness, make ready the way of יהוה, make his paths straight.

‹3› οὗτος γάρ ἐστιν ὁ ῥηθεὶς διὰ Ἠσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος,
Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ·
Ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου,
εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ.

3 houtos gar estin ho hrētheis dia Ēsaiou tou prophētou legontos,
Phōnē boōntos en tę erēmę;
Hetoimasate tēn hodon kyriou,
eutheias poieite tas tribous autou.

---

4 𐤅𐤉𐤄𐤅𐤇𐤍𐤍 𐤋𐤁𐤅𐤔𐤅 𐤔𐤏𐤓 𐤂𐤌𐤋𐤉𐤌
𐤅𐤀𐤆𐤅𐤓 𐤏𐤅𐤓 𐤁𐤌𐤕𐤍𐤉𐤅 𐤅𐤌𐤀𐤊𐤋𐤅 𐤇𐤂𐤁𐤉𐤌 𐤅𐤃𐤁𐤔 𐤄𐤉𐤏𐤓:

ד וְיָהוֹחָנָן לְבוּשׁוֹ שְׂעַר גְּמַלִּים
וְאֵזוֹר עוֹר בְּמָתְנָיו וּמַאֲכָלוֹ חֲגָבִים וּדְבַשׁ הַיָּעַר׃

4. w'Yahuchanan l'busho s'`ar g'maliym
w'ezor `or b'math'nayu uma'akalo chagabiym ud'bash haya`ar.

Matt3:4 Now Yahuchanan himself had his garment of camel's hair
and a leather belt around his waist; and his food was locusts and wild honey.

‹4› Αὐτὸς δὲ ὁ Ἰωάννης εἶχεν τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ ἀπὸ τριχῶν καμήλου
καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ, ἡ δὲ τροφὴ ἦν αὐτοῦ ἀκρίδες καὶ μέλι ἄγριον.
4 Autos de ho Iōannēs eichen to endyma autou apo trichōn kamēlou
kai zōnēn dermatinēn peri tēn osphyn autou, hē de trophē ēn autou akrides kai meli agrion.

:

---

5 𐤅𐤕𐤑𐤀 𐤀𐤋𐤉𐤅 𐤉𐤓𐤅𐤔𐤋𐤌 𐤅𐤊𐤋-𐤉𐤄𐤅𐤃𐤄 𐤅𐤊𐤋-𐤊𐤊𐤓 𐤄𐤉𐤓𐤃𐤍

ה וַתֵּצֵא אֵלָיו יְרוּשָׁלִַם וְכָל־יְהוּדָה וְכָל־כִּכַּר הַיַּרְדֵּן׃

5. watetse' 'elayu Y'rushalam w'kal-Yahudah w'kal-kikar haYar'den.

Matt3:5 Then Yerushalam was going out to him, and all Judea and all the district around the Jordan;

‹5› τότε ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν Ἱεροσόλυμα καὶ πᾶσα ἡ Ἰουδαία καὶ πᾶσα ἡ περίχωρος τοῦ Ἰορδάνου,
5 tote exeporeueto pros auton Hierosolyma kai pasa hē Ioudaia kai pasa hē perichōros tou Iordanou,

:

---

6 𐤅𐤉𐤈𐤁𐤋𐤅 𐤏𐤋-𐤉𐤃𐤅 𐤁𐤉𐤓𐤃𐤍 𐤅𐤉𐤕𐤅𐤃𐤅 𐤀𐤕-𐤇𐤈𐤀𐤕𐤌

ו וַיִּטָּבְלוּ עַל־יָדוֹ בַּיַּרְדֵּן וַיִּתְוַדּוּ אֶת־חַטֹּאתָם׃

6. wayitab'lu `al-yado baYar'den wayith'wadu 'eth-chato'tham.

Matt3:6 and they were being baptized by him in the Jordan River, as they confessed their sins.

‹6› καὶ ἐβαπτίζοντο ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ ὑπ’ αὐτοῦ ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν.
6 kai ebaptizonto en tę Iordanę potamę hyp' autou exomologoumenoi tas hamartias autōn.

---

7 𐤅𐤉𐤄𐤉 𐤊𐤓𐤀𐤅𐤕𐤅 𐤓𐤁𐤉𐤌 𐤌𐤍-𐤄𐤐𐤓𐤅𐤔𐤉𐤌 𐤅𐤄𐤑𐤃𐤅𐤒𐤉𐤌 𐤍𐤂𐤔𐤉𐤌
𐤋𐤄𐤈𐤁𐤋 𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓 𐤋𐤄𐤌 𐤉𐤋𐤃𐤉 𐤑𐤐𐤏𐤅𐤍𐤉𐤌 𐤌𐤉 𐤄𐤔𐤊𐤉𐤋 𐤀𐤕𐤊𐤌
𐤋𐤄𐤌𐤋𐤈 𐤌𐤍-𐤄𐤒𐤑𐤐 𐤄𐤏𐤕𐤉𐤃 𐤋𐤁𐤀:

ז וַיְהִי כִּרְאוֹתוֹ רַבִּים מִן־הַפְּרוּשִׁים וְהַצַּדּוּקִים נִגָּשִׁים
לְהִטָּבֵל וַיֹּאמֶר לָהֶם יַלְדֵי צִפְעוֹנִים מִי הִשְׂכִּיל אֶתְכֶם

לְהִמָּלֵט מִן־הַקֶּצֶף הֶעָתִיד לָבֹא׃

7. way'hy kir'otho rabbiym min-haP'rushiym w'haTsaduqiym nigashiym l'hitabel wayo'mer lahem yal'dey tsiph'`oniym miy his'kiyl 'eth'kem l'himalet min-haqetseph he`athiyd labo'.

Matt3:7 But when he saw many of the Pharisees and Sadducees coming for baptism, he said to them, You brood of vipers, who warned you to flee from the wrath to come?

‹7› Ἰδὼν δὲ πολλοὺς τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων ἐρχομένους ἐπὶ τὸ βάπτισμα αὐτοῦ εἶπεν αὐτοῖς, Γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς;

7 Idōn de pollous tōn Pharisaiōn kai Saddoukaiōn erchomenous epi to baptisma autou eipen autois, Gennēmata echidnōn, tis hypedeixen hymin phygein apo tēs mellousēs orgēs?

:

---

8 𐤋𐤊𐤍 𐤏𐤔𐤅 𐤐𐤓𐤉 𐤓𐤀𐤅𐤉 𐤋𐤕𐤔𐤅𐤁𐤄

ח לָכֵן עֲשׂוּ פְּרִי רָאוּי לַתְּשׁוּבָה׃

8. laken `aso ph'riy ra'uy lat'shubah.

Matt3:8 Therefore bear fruit in keeping with repentance;

‹8› ποιήσατε οὖν καρπὸν ἄξιον τῆς μετανοίας

8 poiēsate oun karpon axion tēs metanoias

---

9 𐤅𐤀𐤋-𐤕𐤇𐤔𐤁𐤅 𐤁𐤋𐤁𐤁𐤊𐤌 𐤋𐤀𐤌𐤓 𐤀𐤁𐤓𐤄𐤌 𐤄𐤅𐤀 𐤀𐤁𐤉𐤍𐤅
𐤊𐤉 𐤀𐤍𐤉 𐤀𐤌𐤓 𐤋𐤊𐤌 𐤊𐤉 𐤌𐤍-𐤄𐤀𐤁𐤍𐤉𐤌 𐤄𐤀𐤋𐤄 𐤉𐤊𐤅𐤋 𐤄𐤀𐤋𐤄𐤉𐤌
𐤋𐤄𐤒𐤉𐤌 𐤁𐤍𐤉𐤌 𐤋𐤀𐤁𐤓𐤄𐤌:

ט וְאַל־תַּחְשְׁבוּ בִּלְבַבְכֶם לֵאמֹר אַבְרָהָם הוּא אָבִינוּ
כִּי אֲנִי אֹמֵר לָכֶם כִּי מִן־הָאֲבָנִים הָאֵלֶּה יָכוֹל הָאֱלֹהִים
לְהָקִים בָּנִים לְאַבְרָהָם׃

9. w'al-tach'sh'bu bil'bab'kem le'mor 'ab'raham hu' 'abiynu
ki 'aniy 'omer lakem ki min-ha'abaniym ha'eleh yakol ha'Elohim l'haqiym baniym l'Ab'raham.

Matt3:9 and do not suppose that you can say to yourselves, We have Abraham for our father;
for I say to you that from these stones the Elohim (El of all) is able to raise up children to Abraham.

‹9› καὶ μὴ δόξητε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς, Πατέρα ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ.
λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι δύναται ὁ θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ.

9 kai mē doxēte legein en heautois, Patera echomen ton Abraam.

legō gar hymin hoti dynatai ho theos ek tōn lithōn toutōn egeirai tekna tō̧ Abraam.

---

10 𐤅𐤊𐤁𐤓 𐤄𐤅𐤔𐤌 𐤄𐤂𐤓𐤆𐤍 𐤏𐤋-𐤔𐤓𐤔 𐤄𐤏𐤑𐤉𐤌 𐤅𐤄𐤍𐤄 𐤊𐤋-𐤏𐤑
𐤀𐤔𐤓 𐤀𐤉𐤍𐤍𐤅 𐤏𐤔𐤄 𐤐𐤓𐤉 𐤈𐤅𐤁 𐤉𐤊𐤓𐤕 𐤅𐤉𐤔𐤋𐤊 𐤁𐤀𐤔:

י וּכְבָר הוּשַׂם הַגַּרְזֶן עַל־שֹׁרֶשׁ הָעֵצִים וְהִנֵּה כָל־עֵץ
אֲשֶׁר אֵינֶנּוּ עֹשֶׂה פְּרִי טוֹב יִכָּרֵת וְיֻשְׁלַךְ בָּאֵשׁ׃

10. uk'bar husam hagar'zen `al-shoresh ha`etsiym w'hineh kal-`ets
'asher 'eynenu `oseh p'riy tob yikareth w'yush'la'k ba'esh.

Matt3:10 The axe is already laid at the root of the trees; therefore every tree that does not bear good fruit is cut down and thrown into the fire.

‹10› ἤδη δὲ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων κεῖται· πᾶν οὖν δένδρον
μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται.

10 ēdē de hē axinē pros tēn hrizan tōn dendrōn keitai; pan oun dendron
mē poioun karpon kalon ekkoptetai kai eis pyr balletai.

𐤄𐤍 𐤀𐤍𐤊𐤉 𐤈𐤅𐤁𐤋 𐤀𐤕𐤊𐤌 𐤁𐤌𐤉𐤌 𐤋𐤕𐤔𐤅𐤁𐤄 𐤅𐤄𐤁𐤀 𐤀𐤇𐤓𐤉 𐤇𐤆𐤒 11
𐤌𐤌𐤍𐤉 𐤀𐤔𐤓 𐤒𐤈𐤍𐤕𐤉 𐤌𐤔𐤀𐤕 𐤍𐤏𐤋𐤉𐤅 𐤅𐤄𐤅𐤀 𐤉𐤈𐤁𐤋 𐤀𐤕𐤊𐤌 𐤁𐤓𐤅𐤇
𐤄𐤒𐤃𐤔 𐤅𐤁𐤀𐤔:

יא הֵן אָנֹכִי טוֹבֵל אֶתְכֶם בַּמַּיִם לַתְּשׁוּבָה וְהַבָּא אַחֲרַי חָזָק
מִמֶּנִּי אֲשֶׁר קָטֹנְתִּי מִשְּׂאֵת נְעָלָיו וְהוּא יִטְבֹּל אֶתְכֶם בְּרוּחַ
הַקֹּדֶשׁ וּבָאֵשׁ׃

11. hen 'anoki tobel 'eth'kem bamayim lat'shubah w'haba' 'acharay chazaq mimeniy 'asher qaton'tiy mis'eth n'`alayu w'hu' yit'bol 'eth'kem b'Ruach haQodesh uba'esh.

Matt3:11 As for me, I baptize you with water for repentance, but He who is coming after me is mightier than I, and I am not fit to remove His sandals; He shall baptize you with the Holy Spirit and fire.

‹11› ἐγὼ μὲν ὑμᾶς βαπτίζω ἐν ὕδατι εἰς μετάνοιαν,
ὁ δὲ ὀπίσω μου ἐρχόμενος ἰσχυρότερός μού ἐστιν, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς τὰ ὑποδήματα βαστάσαι·
αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρί·

11 egō men hymas baptizō en hydati eis metanoian, ho de opisō mou erchomenos ischyroteros mou estin,
hou ouk eimi hikanos ta hypodēmata bastasai; autos hymas baptisei en pneumati hagiō̧ kai pyri;

𐤅𐤁𐤉𐤃𐤅 𐤄𐤌𐤆𐤓𐤄 𐤅𐤆𐤓𐤄 𐤀𐤕-𐤂𐤓𐤍𐤅 𐤅𐤀𐤎𐤐 𐤀𐤕-𐤃𐤂𐤍𐤅 𐤀𐤋-𐤀𐤅𐤑𐤓𐤅 12
𐤅𐤀𐤕-𐤄𐤌𐤅𐤑 𐤉𐤔𐤓𐤐𐤍𐤅 𐤁𐤀𐤔 𐤀𐤔𐤓 𐤋𐤀 𐤕𐤊𐤁𐤄:

יב וּבְיָדוֹ הַמִּזְרֶה וְזָרָה אֶת־גָּרְנוֹ וְאָסַף אֶת־דְּגָנוֹ אֶל־אוֹצָרוֹ
וְאֶת־הַמֹּץ יִשְׂרְפֶנּוּ בָּאֵשׁ אֲשֶׁר לֹא תִכְבֶּה׃

12. ub'yado hamiz'reh w'zarah 'eth-gar'no
w'asaph 'eth-d'gano 'el-'otsaro w'eth-hamots yis'r'phenu ba'esh 'asher lo' thik'beh.

Matt3:12 His winnowing fork is in His hand, and He shall thoroughly clear His threshing floor;
and He shall gather His wheat into the barn, but He shall burn up the chaff with unquenchable fire.

‹12› οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ καὶ διακαθαριεῖ τὴν ἅλωνα αὐτοῦ
καὶ συνάξει τὸν σῖτον αὐτοῦ εἰς τὴν ἀποθήκην, τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστῳ.

12 hou to ptuon en tę̄ cheiri autou kai diakathariei tēn halōna autou
kai synaxei ton siton autou eis tēn apothēkēn, to de achyron katakausei pyri asbestō̧.

:

𐤅𐤉𐤁𐤀 𐤉𐤄𐤅𐤔𐤏 𐤌𐤍-𐤄𐤂𐤋𐤉𐤋 𐤄𐤉𐤓𐤃𐤍𐤄 𐤀𐤋-𐤉𐤄𐤅𐤇𐤍𐤍 𐤋𐤄𐤈𐤁𐤋 𐤏𐤋-𐤉𐤃𐤅: 13

יג וַיָּבֹא יְהוֹשֻׁעַ מִן־הַגָּלִיל הַיַּרְדֵּנָה אֶל־יְהוֹחָנָן לְהִטָּבֵל עַל־יָדוֹ׃

13. wayabo' Yahushuà min-haGaliyl haYar'denah 'el-Yahuchanan l'hitabel `al-yado.

Matt3:13 Then Yahushua arrived from Galilee at the Jordan coming to Yahuchanan,
to be baptized by him.

‹13› Τότε παραγίνεται ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην πρὸς τὸν Ἰωάννην
τοῦ βαπτισθῆναι ὑπ’ αὐτοῦ.

13 Tote paraginetai ho Iēsous apo tēs Galilaias epi ton Iordanēn pros ton Iōannēn

tou baptisthēnai hyp’ autou.

---

14 ויהוחנן חשך אותו לאמר אנכי צריך להטבל על-ידך
ואתה בא אלי:

יד וְיָהוּחָנָן חָשַׂךְ אוֹתוֹ לֵאמֹר אָנֹכִי צָרִיךְ לְהִטָּבֵל עַל־יָדֶךָ
וְאַתָּה בָּא אֵלָי׃

14. w’Yahuchanan chasa’k ‘otho le’mor ‘anoki tsariy’k l’hitabel `al-yadeak w’atah ba’ ‘elay.

Matt3:14 But Yahuchanan tried to prevent Him, saying, I have need to be baptized by You,
and do You come to me?

‹14› ὁ δὲ Ἰωάννης διεκώλυεν αὐτὸν λέγων, Ἐγὼ χρείαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι,
καὶ σὺ ἔρχῃ πρός με;

14 ho de Iōannēs diekōluen auton legōn, Egō chreian echō hypo sou baptisthēnai, kai sy erchę pros me?

---

15 ויען יהושע ויאמר אליו הניחה לי
כי כן נאוה לשנינו למלא כל-הצדקה וינח לו:

טו וַיַּעַן יָהוּשֻׁעַ וַיֹּאמֶר אֵלָיו הַנִּיחָה לִּי
כִּי כֵן נָאֲוָה לִשְׁנֵינוּ לְמַלֵּא כָל־הַצְּדָקָה וַיַּנַּח לוֹ׃

15. waya`an Yahushuà wayo’mer ‘elayu haniychah liy
ki ken na’awah lish’neynu l’male’ kal-hats’daqah wayanach lo.

Matt3:15 But Yahushua answering said to him, Permit it at this time;
for in this way it is fitting for us to fulfill all righteousness.” Then he permitted Him.

‹15› ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτόν, Ἄφες ἄρτι,
οὕτως γὰρ πρέπον ἐστὶν ἡμῖν πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην. τότε ἀφίησιν αὐτόν.

15 apokritheis de ho Iēsous eipen pros auton, Aphes arti,

houtōs gar prepon estin hēmin plērōsai pasan dikaiosynēn. tote aphiēsin auton.

---

16 ויהי כאשר נטבל יהושע וימהר ויעל מן-המים והנה
השמים נפתחו-לו וירא את-רוח אלהים יורדת כיונה
ונחה עליו:

טז וַיְהִי כַּאֲשֶׁר נִטְבַּל יָהוּשֻׁעַ וַיְמַהֵר וַיַּעַל מִן־הַמָּיִם וְהִנֵּה
הַשָּׁמַיִם נִפְתְּחוּ־לוֹ וַיַּרְא אֶת־רוּחַ אֱלֹהִים יוֹרֶדֶת כְּיוֹנָה
וְנָחָה עָלָיו׃

16. way’hiy ka’asher nit’bal Yahushuà way’maher waya`al min-hamayim w’hineh
hashamayim niph’t’chu-lo wayar’ ‘eth-Ruach ‘Elohim yoredeth k’yonah w’nachah `alayu.

Matt3:16 After being baptized, Yahushua came up immediately from the water; and behold, the heavens were opened, and he saw the Spirit of Elohim descending as a dove and lighting on Him,

‹16› βαπτισθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εὐθὺς ἀνέβη ἀπὸ τοῦ ὕδατος· καὶ ἰδοὺ
ἠνεῴχθησαν [αὐτῷ] οἱ οὐρανοί, καὶ εἶδεν [τὸ] πνεῦμα [τοῦ] θεοῦ καταβαῖνον ὡσεὶ περιστερὰν
[καὶ] ἐρχόμενον ἐπ’ αὐτόν·
16 baptistheis de ho Iēsous euthys anebē apo tou hydatos; kai idou
ēneō̧chthēsan [autō̧] hoi ouranoi, kai eiden [to] pneuma [tou] theou katabainon hōsei peristeran
[kai] erchomenon ep’ auton;

:

17 𐤅𐤄𐤍𐤄 𐤒𐤅𐤋 𐤌𐤍-𐤄𐤔𐤌𐤉𐤌 𐤀𐤅𐤌𐤓 𐤆𐤄 𐤁𐤍𐤉 𐤉𐤃𐤉𐤃𐤉 𐤀𐤔𐤓-𐤓𐤑𐤉𐤕𐤉 𐤁𐤅

יז וְהִנֵּה קוֹל מִן־הַשָּׁמַיִם אוֹמֵר זֶה בְּנִי יְדִידִי אֲשֶׁר־רָצִיתִי בּוֹ:

17. w’hineh qol min-hashamayim ‘omer zeh b’niy y’diydiy ‘asher-ratsiythiy bo.

Matt3:17 and behold, a voice out of the heavens said, “This is My beloved Son, in whom I am well-pleased.”

‹17› καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν λέγουσα, Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα.
17 kai idou phōnē ek tōn ouranōn legousa, Houtos estin ho huios mou ho agapētos, en hō̧ eudokēsa.

Chapter 4

Matt4:1 𐤀𐤆 𐤍𐤔𐤀 𐤄𐤓𐤅𐤇 𐤀𐤕-𐤉𐤄𐤅𐤔𐤏 𐤄𐤌𐤃𐤁𐤓𐤄 𐤋𐤌𐤏𐤍 𐤉𐤍𐤎𐤄𐤅 𐤄𐤔𐤈𐤍:

א אָז נָשָׂא הָרוּחַ אֶת־יָהוּשֻׁעַ הַמִּדְבָּרָה לְמַעַן יְנַסֵּהוּ הַשָּׂטָן:

1. ‘az nasa’ haRuach ‘eth-Yahushuà hamid’barah l’ma`an y’nasehu hasatan.

Matt4:1 Then Yahushua was led up by the Spirit into the wilderness to be tempted by the devil.

‹4:1› Τότε ὁ Ἰησοῦς ἀνήχθη εἰς τὴν ἔρημον ὑπὸ τοῦ πνεύματος πειρασθῆναι ὑπὸ τοῦ διαβόλου.
1 Tote ho Iēsous anēchthē eis tēn erēmon hypo tou pneumatos peirasthēnai hypo tou diabolou.

:

2 𐤅𐤉𐤄𐤉 𐤀𐤇𐤓𐤉 𐤑𐤅𐤌𐤅 𐤀𐤓𐤁𐤏𐤉𐤌 𐤉𐤅𐤌 𐤅𐤀𐤓𐤁𐤏𐤉𐤌 𐤋𐤉𐤋𐤄 𐤅𐤉𐤓𐤏𐤁

ב וַיְהִי אַחֲרֵי צוּמוֹ אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה וַיִּרְעָב:

2. way’hiy ‘acharey tsumo ‘ar’ba`iym yom w’’ar’ba`iym lay’lah wayir’`ab.

Matt4:2 And after He had fasted forty days and forty nights, He then became hungry.

‹2› καὶ νηστεύσας ἡμέρας τεσσεράκοντα καὶ νύκτας τεσσεράκοντα, ὕστερον ἐπείνασεν.
2 kai nēsteusas hēmeras tesserakonta kai nyktas tesserakonta, hysteron epeinasen.

3 𐤅𐤉𐤂𐤔 𐤀𐤋𐤉𐤅 𐤄𐤌𐤍𐤎𐤄 𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓 𐤀𐤌 𐤁𐤍-𐤄𐤀𐤋𐤄𐤉𐤌 𐤀𐤕𐤄 𐤃𐤁𐤓
𐤋𐤀𐤁𐤍𐤉𐤌 𐤄𐤀𐤋𐤄 𐤅𐤕𐤄𐤉𐤉𐤍𐤄 𐤋𐤋𐤇𐤌:

ג וַיִּגַּשׁ אֵלָיו הַמְנַסֶּה וַיֹּאמַר אִם בֶּן־הָאֱלֹהִים אַתָּה דַּבֵּר
לָאֲבָנִים הָאֵלֶּה וְתִהְיֶינָה לְלָחֶם:

3. wayigash ‘elayu ham’naseh wayo’mar

'im ben-ha'Elohim 'atah daber la'abaniym ha'eleh w'thih'yeynah l'lachem.

Matt4:3 And the tempter came and said to Him,
If You are the Son of the Elohim, command that these stones become bread.

‹3› Καὶ προσελθὼν ὁ πειράζων εἶπεν αὐτῷ,
Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, εἰπὲ ἵνα οἱ λίθοι οὗτοι ἄρτοι γένωνται.

3 Kai proselthōn ho peirazōn eipen autǭ,

Ei huios ei tou theou, eipe hina hoi lithoi houtoi artoi genōntai.

---

4 𐤅𐤉𐤏𐤍 𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓 𐤄𐤍 𐤊𐤕𐤅𐤁 𐤋𐤀 𐤏𐤋-𐤄𐤋𐤇𐤌 𐤋𐤁𐤃𐤅 𐤉𐤇𐤉𐤄 𐤄𐤀𐤃𐤌
𐤊𐤉 𐤏𐤋-𐤊𐤋-𐤌𐤅𐤑𐤀 𐤐𐤉-𐤉𐤄𐤅𐤄:

דוַיַּעַן וַיֹּאמַר הֵן כָּתוּב לֹא עַל־הַלֶּחֶם לְבַדּוֹ יִחְיֶה הָאָדָם
כִּי עַל־כָּל־מוֹצָא פִּי־יָהוָּה׃

4. waya`an wayo'mar hen kathub
lo' `al-halechem l'bado yich'yeh ha'adam ki `al-kal-motsa' phiy-Yahúwah.

Matt4:4 But He answered and said, "It is written,
'Man shall not live on bread alone, but on every word that proceeds out of the mouth of 𐤉𐤄𐤅𐤄.'"

‹4› ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Γέγραπται,
Οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ὁ ἄνθρωπος,
ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι ἐκπορευομένῳ
διὰ στόματος θεοῦ.

4 ho de apokritheis eipen, Gegraptai,
Ouk ep' artǭ monǭ zēsetai ho anthrōpos
all' epi panti hrēmati ekporeuomenǭ
dia stomatos theou.

---

5 𐤅𐤉𐤔𐤀𐤄𐤅 𐤄𐤔𐤈𐤍 𐤀𐤋-𐤏𐤉𐤓 𐤄𐤒𐤃𐤔
𐤅𐤉𐤏𐤌𐤉𐤃𐤄𐤅 𐤏𐤋-𐤐𐤍𐤕-𐤂𐤂 𐤁𐤉𐤕 𐤄𐤌𐤒𐤃𐤔:

הוַיִּשָּׂאֵהוּ הַשָּׂטָן אֶל־עִיר הַקֹּדֶשׁ
וַיַּעֲמִידֵהוּ עַל־פִּנַּת־גַּג בֵּית הַמִּקְדָּשׁ׃

5. wayisa'ehu hasatan 'el-`iyr haqodesh waya`amiydehu `al-pinath-gag beyth hamiq'dash.

Matt4:5 Then the devil took Him into the holy city and had Him stand on the pinnacle of the temple,

‹5› Τότε παραλαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν
καὶ ἔστησεν αὐτὸν ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ

5 Tote paralambanei auton ho diabolos eis tēn hagian polin kai estēsen auton epi to pterygion tou hierou,

---

6 𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓 𐤀𐤋𐤉𐤅 𐤀𐤌 𐤁𐤍-𐤄𐤀𐤋𐤄𐤉𐤌 𐤀𐤕𐤄 𐤍𐤐𐤋 𐤋𐤌𐤈𐤄 𐤊𐤉 𐤊𐤕𐤅𐤁
𐤊𐤉 𐤋𐤌𐤋𐤀𐤊𐤉𐤅 𐤉𐤑𐤅𐤄-𐤋𐤊 𐤅𐤏𐤋-𐤊𐤐𐤉𐤌 𐤉𐤔𐤀𐤅𐤍𐤊 𐤐𐤍-𐤕𐤂𐤐 𐤁𐤀𐤁𐤍 𐤓𐤂𐤋𐤊:

ווַיֹּאמֶר אֵלָיו אִם בֶּן־הָאֱלֹהִים אַתָּה נְפֹל לְמָטָּה כִּי כָתוּב

כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה־לָּךְ וְעַל־כַּפַּיִם יִשָּׂאוּנְךָ פֶּן־תִּגֹּף בָּאֶבֶן רַגְלֶךָ׃

6. wayo'mer 'elayu 'im ben-ha'Elohim 'atah n'phol l'matah
ki kathub ki mal'akayu y'tsaueh-la'k
w'`al-kapayim yisa'un'ak pen-tigoph ba'eben rag'leak.

Matt4:6 and said to Him, If You are the Son of the Elohim, throw Yourself down;
for it is written, He shall command His angels concerning you;
and on their hands they shall bear you up, so that you shall not strike your foot against a stone.

‹6› καὶ λέγει αὐτῷ, Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, βάλε σεαυτὸν κάτω· γέγραπται γὰρ ὅτι
Τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ
καὶ ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσίν σε,
μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου.

6 kai legei autō̧, Ei huios ei tou theou, bale seauton katō; gegraptai gar hoti
Tois aggelois autou enteleitai peri sou
kai epi cheirōn arousin se,
mēpote proskopsȩ̄s pros lithon ton poda sou.

:

---

7 ויאמר אליו יהושע ועוד כתוב לא תנסה את יהוה אלהיך

ז וַיֹּאמֶר אֵלָיו יָהוֹשֻׁעַ וְעוֹד כָּתוּב לֹא תְנַסֶּה אֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃

7. wayo'mer 'elayu Yahushuà w'`od kathub lo' th'naseh 'eth Yahúwah 'Eloheyak.

Matt4:7 Yahushua said to him, "On the other hand, it is written,
You shall not put יהוה your El to the test."

‹7› ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Πάλιν γέγραπται, Οὐκ ἐκπειράσεις κύριον τὸν θεόν σου.

7 ephē autō̧ ho Iēsous, Palin gegraptai, Ouk ekpeiraseis kyrion ton theon sou.

---

8 ויוסף השטן וישאהו אל-הר גבה מאד
ויראהו את-כל ממלכות תבל וכבודן:

ח וַיּוֹסֶף הַשָּׂטָן וַיִּשָּׂאֵהוּ אֶל־הַר גָּבֹהַּ מְאֹד
וַיַּרְאֵהוּ אֶת־כָּל מַמְלְכוֹת תֵּבֵל וּכְבוֹדָן׃

8. wayoseph hasatan wayisa'ehu 'el-har gaboah m'od
wayar'ehu 'eth-kal mam'l'koth tebel uk'bodan.

Matt4:8 Again, the devil took Him to a very high mountain
and showed Him all the kingdoms of the world and their glory;

‹8› Πάλιν παραλαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς ὄρος ὑψηλὸν λίαν
καὶ δείκνυσιν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τοῦ κόσμου καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν

8 Palin paralambanei auton ho diabolos eis oros huyēlon lian
kai deiknysin autō̧ pasas tas basileias tou kosmou kai tēn doxan autōn

:

---

9 ויאמר אליו כל-זאת לך אתננה אם-תקד ותשתחוה לי

ט וַיֹּאמֶר אֵלָיו כָּל־זֹאת לְךָ אֶתְּנֶנָּה אִם־תִּקֹּד וְתִשְׁתַּחֲוֶה לִּי׃

9. wayo'mer 'elayu kal-zo'th l'ak 'et'nenah 'im-tiqod w'thish'tachaweh liy.

Matt4:9 and he said to Him, All these things I shall give You, if You fall down and worship me.

‹9› καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ταῦτά σοι πάντα δώσω, ἐὰν πεσὼν προσκυνήσῃς μοι.

9 kai eipen autō̧, Tauta soi panta dōsō, ean pesōn proskynēsȩ̄s moi.

ויאמר אליו יהושע סור ממני השטן 10
כי כתוב ליהוה אלהיך תשתחוה ואותו לבדו תעבד:

יוַיֹּאמֶר אֵלָיו יְהוֹשֻׁעַ סוּר מִמֶּנִּי הַשָּׂטָן
כִּי כָתוּב לַיָהוָה אֱלֹהֶיךָ תִּשְׁתַּחֲוֶה וְאוֹתוֹ לְבַדּוֹ תַּעֲבֹד׃

10. wayo'mer 'elayu Yahushuà sur mimeniy hasatan
ki kathub laYahúwah 'Eloheyak tish'tachaweh w'otho l'bado ta`abod.

Matt4:10 Then Yahushua said to him, "Go from Me, hasatan!
For it is written, You shall worship יהוה your El, and serve Him only."

‹10› τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ὕπαγε, Σατανᾶ· γέγραπται γάρ,
Κύριον τὸν θεόν σου προσκυνήσεις
καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις.

10 tote legei autō̧ ho Iēsous, Hypage, Satana; gegraptai gar,
Kyrion ton theon sou proskynēseis
kai autō̧ monō̧ latreuseis.

:

וירף ממנו השטן והנה נגשו אליו מלאכים וישרתוהו 11

יאוַיִּרֶף מִמֶּנּוּ הַשָּׂטָן וְהִנֵּה נִגְּשׁוּ אֵלָיו מַלְאָכִים וַיְשָׁרֲתוּהוּ׃

11. wayireph mimenu hasatan w'hineh nig'shu 'elayu mal'akiym way'sharathuhu.

Matt4:11 Then the devil left Him; and behold, angels came and began to minister to Him.

‹11› Τότε ἀφίησιν αὐτὸν ὁ διάβολος, καὶ ἰδοὺ ἄγγελοι προσῆλθον καὶ διηκόνουν αὐτῷ.

11 Tote aphiēsin auton ho diabolos, kai idou aggeloi prosēlthon kai diēkonoun autō̧.

ויהי כשמע יהושע כי הסגירו את-יהוחנן 12
וילך אל ארץ הגליל:

יבוַיְהִי כִּשְׁמֹעַ יְהוֹשֻׁעַ כִּי הִסְגִּירוּ אֶת־יָהוֹחָנָן
וַיֵּלֶךְ אֶל אֶרֶץ הַגָּלִיל׃

12. way'hiy kish'mo`a Yahushuà ki his'giyru 'eth-Yahuchanan wayele'k 'el 'erets haGaliyl.

Matt4:12 Now when Yahushua heard that Yahuchanan had been taken into custody,
He withdrew into Galilee;

‹12› Ἀκούσας δὲ ὅτι Ἰωάννης παρεδόθη ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

12 Akousas de hoti Iōannēs paredothē anechōrēsen eis tēn Galilaian.

ויצא מנצרת ויבא וישב בכפר-נחום אשר על-שפת הים 13
בגבול זבלון ונפתלי:

יג וַיֵּצֵא מִנְּצֶרֶת וַיָּבֹא וַיֵּשֶׁב בִּכְפַר־נַחוּם אֲשֶׁר עַל־שְׂפַת הַיָּם
בִּגְבוּל זְבֻלוּן וְנַפְתָּלִי׃

13. wayetse' miN'tsereth wayabo' wayesheb biK'phar-nachum 'asher `al-sh'phath hayam big'bul Z'bulun w'Naph'taliy.

Matt4:13 and leaving Nazareth, He came and settled in Capernaum, which is by the sea side, in the region of Zebulun and Naphtali.

‹13› καὶ καταλιπὼν τὴν Ναζαρὰ ἐλθὼν κατῴκησεν εἰς Καφαρναοὺμ τὴν παραθαλασσίαν ἐν ὁρίοις Ζαβουλὼν καὶ Νεφθαλίμ·

13 kai katalipōn tēn Nazara elthōn katǭkēsen eis Kapharnaoum tēn parathalassian en horiois Zaboulōn kai Nephthalim;

:

---

14 𐤋𐤌𐤋𐤀𐤕 𐤄𐤍𐤀𐤌𐤓 𐤏𐤋-𐤐𐤉 𐤉𐤔𐤏𐤉𐤄𐤅 𐤄𐤍𐤁𐤉𐤀 𐤋𐤀𐤌𐤓

יד לְמַלֹּאת הַנֶּאֱמָר עַל־פִּי יְשַׁעְיָהוּ הַנָּבִיא לֵאמֹר׃

14. l'malo'th hane'emar `al-piy Y'sha`'Yahu hanabiy' le'mor.

Matt4:14 This was to fulfill what was spoken through YeshaYahu (Isaiah) the prophet saying:

‹14› ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἠσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος,

14 hina plērōthę to hrēthen dia Ēsaiou tou prophētou legontos,

---

15 𐤀𐤓𐤑𐤄 𐤆𐤁𐤋𐤅𐤍 𐤅𐤀𐤓𐤑𐤄 𐤍𐤐𐤕𐤋𐤉 𐤃𐤓𐤊 𐤄𐤉𐤌 𐤏𐤁𐤓 𐤄𐤉𐤓𐤃𐤍
𐤂𐤋𐤉𐤋 𐤄𐤂𐤅𐤉𐤌:

טו אַרְצָה זְבֻלוּן וְאַרְצָה נַפְתָּלִי דֶּרֶךְ הַיָּם עֵבֶר הַיַּרְדֵּן
גְּלִיל הַגּוֹיִם׃

15. 'ar'tsah Z'bulun w'ar'tsah Naph'taliy dere'k hayam `eber haYar'den G'liyl haGoyim.

Matt4:15 The land of Zebulun and the land of Naphtali, by the way of the sea, beyond the Yordan, Galilee of the Gentiles;

‹15› Γῆ Ζαβουλὼν καὶ γῆ Νεφθαλίμ,
ὁδὸν θαλάσσης, πέραν τοῦ Ἰορδάνου,
Γαλιλαία τῶν ἐθνῶν,

15 Gē Zaboulōn kai gē Nephthalim,
hodon thalassēs, peran tou Iordanou,
Galilaia tōn ethnōn,

---

16 𐤄𐤏𐤌 𐤄𐤄𐤋𐤊𐤉𐤌 𐤁𐤇𐤔𐤊 𐤓𐤀𐤅 𐤀𐤅𐤓 𐤂𐤃𐤅𐤋 𐤉𐤔𐤁𐤉 𐤁𐤀𐤓𐤑
𐤑𐤋𐤌𐤅𐤕 𐤀𐤅𐤓 𐤍𐤂𐤄 𐤏𐤋𐤉𐤄𐤌:

טז הָעָם הַהֹלְכִים בַּחֹשֶׁךְ רָאוּ אוֹר גָּדוֹל יֹשְׁבֵי בְּאֶרֶץ
צַלְמָוֶת אוֹר נָגַהּ עֲלֵיהֶם׃

16. ha`am hahol'kiym bachoshe'k ra'u 'or gadol ysh'bey b'erets tsal'maweth 'or nagah `aleyhem.

Matt4:16 The people who were sitting in darkness saw a great light, and those who were sitting in the land and shadow of death, upon them a light dawned.

‹16› ὁ λαὸς ὁ καθήμενος ἐν σκότει
φῶς εἶδεν μέγα,
καὶ τοῖς καθημένοις ἐν χώρᾳ καὶ σκιᾷ θανάτου
φῶς ἀνέτειλεν αὐτοῖς.

16 ho laos ho kathēmenos en skotei
phōs eiden mega,
kai tois kathēmenois en chōrą kai skią thanatou
phōs aneteilen autois.

---

17 מן־העת ההיא החל יהושע לקרא קרוא
ואמור שובו כי מלכות השמים קרבה לבוא:

יז מִן־הָעֵת הַהִיא הֵחֵל יָהוּשֻׁעַ לִקְרֹא קָרוֹא
וְאָמוֹר שׁוּבוּ כִּי מַלְכוּת הַשָּׁמַיִם קָרְבָה לָבוֹא׃

17. min-ha`eth hahiy' hechel Yahushuà liq'ro' qaro'
w'amor shubu ki mal'kuth hashamayim qar'bah labo'.

Matt4:17 From that time Yahushua began to preach
and say, "Repent, for the kingdom of heaven is at hand."

‹17› Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς κηρύσσειν καὶ λέγειν, Μετανοεῖτε·
ἤγγικεν γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

17 Apo tote ērxato ho Iēsous kēryssein kai legein, Metanoeite; ēggiken gar hē basileia tōn ouranōn.

---

18 ויהי בהתהלכו על־יד ים־הגליל וירא והנה שני
אנשים אחים שמעון הנקרא פטרוס ואנדרי אחיו
משליכים מצודה בים כי דיגים הם:

יח וַיְהִי בְּהִתְהַלְּכוֹ עַל־יַד יָם־הַגָּלִיל וַיַּרְא וְהִנֵּה שְׁנֵי
אֲנָשִׁים אַחִים שִׁמְעוֹן הַנִּקְרָא פֶּטְרוֹס וְאַנְדְּרַי אָחִיו
מַשְׁלִיכִים מְצוֹדָה בַּיָּם כִּי דַיָּגִים הֵם׃

18. way'hiy b'hith'hal'ko `al-yad yam-haGaliyl wayar' w'hineh sh'ney 'anashiym 'achiym Shim'`on haniq'ra' Phet'ros w'An'd'ray 'achiyu mash'liykiym m'tsodah bayam ki dayagiym hem.

Matt4:18 Now as He was walking by the Sea of Galilee, He saw two brothers, Simon
who was called Kepha, and Andrew his brother, casting a net into the sea; for they were fishermen.

‹18› Περιπατῶν δὲ παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας εἶδεν δύο ἀδελφούς, Σίμωνα τὸν λεγόμενον Πέτρον καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, βάλλοντας ἀμφίβληστρον εἰς τὴν θάλασσαν· ἦσαν γὰρ ἁλιεῖς.

18 Peripatōn de para tēn thalassan tēs Galilaias eiden duo adelphous, Simōna ton legomenon
Petron kai Andrean ton adelphon autou, ballontas amphiblēstron eis tēn thalassan; ēsan gar halieis.

:

---

19 𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓 𐤀𐤋𐤉𐤄𐤌 𐤋𐤊𐤅 𐤀𐤇𐤓𐤉 𐤅𐤀𐤔𐤉𐤌𐤊𐤌 𐤋𐤃𐤉𐤂𐤉 𐤀𐤍𐤔𐤉𐤌

יט וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם לְכוּ אַחֲרָי וַאֲשִׂימְכֶם לְדַיָּגֵי אֲנָשִׁים׃

19. wayo'mer 'aleyhem l'ku 'acharay wa'asiym'kem l'day'gey 'anashiym.

Matt4:19 **And He said to them, "Follow Me, and I shall make you fishers of men."**

‹19› καὶ λέγει αὐτοῖς, Δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς ἁλιεῖς ἀνθρώπων.

19 kai legei autois, Deute opisō mou, kai poiēsō hymas halieis anthrōpōn.

:

---

20 𐤅𐤉𐤏𐤆𐤁𐤅 𐤌𐤄𐤓𐤄 𐤀𐤕 𐤄𐤌𐤊𐤌𐤓𐤅𐤕 𐤅𐤉𐤋𐤊𐤅 𐤀𐤇𐤓𐤉𐤅

כ וַיַּעַזְבוּ מְהֵרָה אֶת הַמִּכְמֹרוֹת וַיֵּלְכוּ אַחֲרָיו׃

20. waya`az'bu m'herah 'eth hamik'moroth wayel'ku 'acharayu.

Matt4:20 **Immediately they left their nets and followed Him.**

‹20› οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὰ δίκτυα ἠκολούθησαν αὐτῷ.

20 hoi de eutheōs aphentes ta diktua ēkolouthēsan autǭ.

---

21 𐤅𐤉𐤄𐤉 𐤊𐤏𐤁𐤓𐤅 𐤌𐤔𐤌 𐤅𐤉𐤓𐤀 𐤔𐤍𐤉 𐤀𐤍𐤔𐤉𐤌 𐤀𐤇𐤉𐤌 𐤀𐤇𐤓𐤉𐤌
𐤀𐤕-𐤉𐤏𐤒𐤁 𐤁𐤍-𐤆𐤁𐤃𐤉 𐤅𐤀𐤕-𐤉𐤄𐤅𐤇𐤍𐤍 𐤀𐤇𐤉𐤅 𐤁𐤀𐤍𐤉𐤄 𐤏𐤌-𐤆𐤁𐤃𐤉
𐤀𐤁𐤉𐤄𐤌 𐤅𐤄𐤌𐤄 𐤌𐤕𐤒𐤍𐤉𐤌 𐤀𐤕-𐤌𐤊𐤌𐤓𐤅𐤕𐤌 𐤅𐤉𐤒𐤓𐤀 𐤀𐤋𐤉𐤄𐤌:

כא וַיְהִי כְּעָבְרוֹ מִשָּׁם וַיַּרְא שְׁנֵי אֲנָשִׁים אַחִים אֲחֵרִים
אֶת־יַעֲקֹב בֶּן־זַבְדַּי וְאֶת־יָהוֹחָנָן אָחִיו בָּאֳנִיָּה עִם־זַבְדַּי
אֲבִיהֶם וְהֵמָּה מְתַקְּנִים אֶת־מִכְמְרוֹתָם וַיִּקְרָא אֲלֵיהֶם׃

21. way'hiy k'`ab'ro misham wayar' sh'ney 'anashiym 'achiym 'acheriym 'eth-Ya`aqob ben-Zab'day
w'eth-Yahuchanan 'achiyu ba'aniyah `im-Zab'day 'abiyhem
w'hemah m'thaq'niym 'eth-mik'm'rotham wayiq'ra' 'aleyhem.

Matt4:21 **Going on from there He saw two other brothers, James the son of Zebedee,**
and Yahuchanan his brother, in the boat with Zebedee their father,
mending their nets; and He called them.

‹21› Καὶ προβὰς ἐκεῖθεν εἶδεν ἄλλους δύο ἀδελφούς, Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου
καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ Ζεβεδαίου τοῦ πατρὸς αὐτῶν
καταρτίζοντας τὰ δίκτυα αὐτῶν, καὶ ἐκάλεσεν αὐτούς.

21 Kai probas ekeithen eiden allous duo adelphous, Iakōbon ton tou Zebedaiou
kai Iōannēn ton adelphon autou, en tǭ ploiǭ meta Zebedaiou tou patros autōn
katartizontas ta diktua autōn, kai ekalesen autous.

:

---

22 𐤅𐤉𐤏𐤆𐤁𐤅 𐤌𐤄𐤓𐤄 𐤀𐤕-𐤄𐤀𐤍𐤉𐤄 𐤅𐤀𐤕-𐤀𐤁𐤉𐤄𐤌 𐤅𐤉𐤋𐤊𐤅 𐤀𐤇𐤓𐤉𐤅

כב וַיַּעַזְבוּ מְהֵרָה אֶת־הָאֳנִיָּה וְאֶת־אֲבִיהֶם וַיֵּלְכוּ אַחֲרָיו׃

22. waya`az'bu m'herah 'eth-ha'aniyah w'eth-'abiyhem wayel'ku 'acharayu.

Matt4:22 **Immediately they left the boat and their father, and followed Him.**

‹22› οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὸ πλοῖον καὶ τὸν πατέρα αὐτῶν ἠκολούθησαν αὐτῷ.

22 hoi de eutheōs aphentes to ploion kai ton patera autōn ēkolouthēsan autǭ.

---

23 ויסב יהושע בכל-הגליל וילמד בכנסיותיהם
ויבשר בשורת המלכות וירפא כל-מחלה וכל-מדוה בעם:

כג וַיָּסָב יָהוּשֻׁעַ בְּכָל־הַגָּלִיל וַיְלַמֵּד בִּכְנֵסִיּוֹתֵיהֶם
וַיְבַשֵּׂר בְּשׂוֹרַת הַמַּלְכוּת וַיְרַפֵּא כָּל־מַחֲלָה וְכָל־מַדְוֶה בָּעָם׃

23. wayasab Yahushuà b’kal-haGaliyl way’lamed bik’nesiyotheyhem
way’baser b’sorath hamal’kuth way’rape’ kal-machalah
w’kal-mad’weh ba`am.

Matt4:23 Yahushua was going throughout all Galilee, teaching in their synagogues
and proclaiming the gospel of the kingdom, and healing every kind of disease
and every kind of sickness among the people.

‹23› Καὶ περιῆγεν ἐν ὅλῃ τῇ Γαλιλαίᾳ διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν
καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον
καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ.

23 Kai periēgen en holę tę Galilaią didaskōn en tais synagōgais autōn
kai kēryssōn to euaggelion tēs basileias kai therapeuōn pasan noson
kai pasan malakian en tǭ laǭ.

---

24 ושמעו יצא בכל-ארץ סוריא ויביאו אליו את
כל-החולים המענים בכל-חלים ומכאובים ואחוזי שדים
ומכי ירח ונכי אברים וירפאם:

כד וְשִׁמְעוֹ יָצָא בְּכָל־אֶרֶץ סוּרְיָא וַיָּבִיאוּ אֵלָיו אֵת
כָּל־הַחוֹלִים הַמְעֻנִּים בְּכָל־חֳלָיִם וּמַכְאוֹבִים וַאֲחוּזֵי שֵׁדִים
וּמֻכֵּי יָרֵחַ וּנְכֵי אֵבָרִים וַיִּרְפָּאֵם׃

24. w’shim’`o yatsa’ b’kal-‘erets Sur’ya’ wayabiy’u ‘elayu ‘eth kal-hacholiym
ham’`uniym b’kal-chalayim umak’obiym wa’achuzey shediym umukey yareach
un’key ‘ebariym wayir’pa’em.

Matt4:24 The news about Him spread throughout all Syria; and they brought to Him all who were ill,
those suffering with various diseases and pains, demoniacs, epileptics, paralytics; and He healed them.

‹24› καὶ ἀπῆλθεν ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εἰς ὅλην τὴν Συρίαν· καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς
ἔχοντας ποικίλαις νόσοις καὶ βασάνοις συνεχομένους [καὶ] δαιμονιζομένους καὶ σεληνιαζομένους
καὶ παραλυτικούς, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς.

24 kai apēlthen hē akoē autou eis holēn tēn Syrian; kai prosēnegkan autǭ pantas tous kakōs
echontas poikilais nosois kai basanois synechomenous [kai] daimonizomenous kai selēniazomenous
kai paralytikous, kai etherapeusen autous.

---

25 וילכו אחריו המנים המנים מן-הגליל ומן-עשר הערים
ומירושלם ויהודה ומעבר לירדן:

כהוַיֵּלְכוּ אַחֲרָיו הֲמֹנִים הֲמֹנִים מִן־הַגָּלִיל וּמִן־עֶשֶׂר הֶעָרִים
וְמִירוּשָׁלַיִם וִיהוּדָה וּמֵעֵבֶר לַיַּרְדֵּן׃

25. wayel'ku 'acharayu hamoniym hamoniym min-haGaliyl umin-`eser he`ariym
w'miYrushalam wiYahudah ume`eber laYar'den.

Matt4:25 Large crowds followed Him from Galilee and the Decapolis
and Yerushalam and Judea and from beyond the Jordan.

‹25› καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας καὶ Δεκαπόλεως
καὶ Ἱεροσολύμων καὶ Ἰουδαίας καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου.
25 kai ēkolouthēsan autō̧ ochloi polloi apo tēs Galilaias kai Dekapoleōs
kai Hierosolymōn kai Ioudaias kai peran tou Iordanou.

Chapter 5

ויהי כראותו את-המון העם ויעל ההרה וישב שם Matt5:1
ויגשו אליו תלמידיו:
אוַיְהִי כִּרְאוֹתוֹ אֶת־הֲמוֹן הָעָם וַיַּעַל הָהָרָה וַיֵּשֶׁב שָׁם
וַיִּגְּשׁוּ אֵלָיו תַּלְמִידָיו׃

1. way'hiy kir'otho 'eth-hamon ha`am waya`al haharah wayesheb sham
wayig'shu 'elayu tal'miydayu.

Matt5:1 When He saw the crowds, He went up on the mountain; and after He sat down,
His disciples came to Him.

‹5:1› Ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος,
καὶ καθίσαντος αὐτοῦ προσῆλθαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ·
1 Idōn de tous ochlous anebē eis to oros, kai kathisantos autou prosēlthan autō̧ hoi mathētai autou;

:

---

2 ויפתח את-פיו ויורם ויאמר
בוַיִּפְתַּח אֶת־פִּיו וַיּוֹרֵם וַיֹּאמַר׃

2. wayiph'tach 'eth-piyu wayorem wayo'mar.

Matt5:2 He opened His mouth and began to teach them, saying,

‹2› καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ ἐδίδασκεν αὐτοὺς λέγων,
2 kai anoixas to stoma autou edidasken autous legōn,

:

---

3 אשרי עניי הרוח כי להם מלכות השמים
גאַשְׁרֵי עֲנִיֵּי הָרוּחַ כִּי לָהֶם מַלְכוּת הַשָּׁמָיִם׃

3. 'ash'rey `aniey haruach ki lahem mal'kuth hashamayim.

Matt5:3 "Blessed are the poor in spirit, for theirs is the kingdom of heaven."

‹3› Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι,
ὅτι αὐτῶν ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

3 Makarioi hoi ptōchoi tǭ pneumati,

hoti autōn estin hē basileia tōn ouranōn.

:

---

4 𐤀𐤔𐤓𐤉 𐤄𐤀𐤁𐤋𐤉𐤌 𐤊𐤉-𐤄𐤌 𐤉𐤍𐤇𐤌𐤅

ד אַשְׁרֵי הָאֲבֵלִים כִּי־הֵם יְנֻחָמוּ׃

4. ‘ash’rey ha’abeliym kiy-hem y’nuchamu.

Matt5:4 “Blessed are those who mourn, for they shall be comforted.”

‹4› μακάριοι οἱ πενθοῦντες,

ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσονται.

4 makarioi hoi penthountes,

hoti autoi paraklēthēsontai.

:

---

5 𐤀𐤔𐤓𐤉 𐤄𐤏𐤍𐤅𐤉𐤌 𐤊𐤉-𐤄𐤌𐤄 𐤉𐤉𐤓𐤔𐤅 𐤀𐤓𐤑

ה אַשְׁרֵי הָעֲנָוִים כִּי־הֵמָּה יִירְשׁוּ אָרֶץ׃

5. ‘ash’rey ha`anawiym kiy-hemah yiyr’shu ‘arets.

Matt5:5 “Blessed are the gentle, for they shall inherit the earth.”

‹5› μακάριοι οἱ πραεῖς,

ὅτι αὐτοὶ κληρονομήσουσιν τὴν γῆν.

5 makarioi hoi praeis,

hoti autoi klēronomēsousin tēn gēn.

:

---

6 𐤀𐤔𐤓𐤉 𐤄𐤓𐤏𐤁𐤉𐤌 𐤅𐤄𐤑𐤌𐤀𐤉𐤌 𐤋𐤑𐤃𐤒𐤄 𐤊𐤉-𐤄𐤌 𐤉𐤔𐤁𐤏𐤅

ו אַשְׁרֵי הָרְעֵבִים וְהַצְּמֵאִים לַצְּדָקָה כִּי־הֵם יִשְׂבָּעוּ׃

6. ‘ash’rey har’`ebiym w’hats’me’iym lats’daqah kiy-hem yis’ba`u.

Matt5:6 “Blessed are those who hunger and thirst for righteousness, for they shall be satisfied.”

‹6› μακάριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην,

ὅτι αὐτοὶ χορτασθήσονται.

6 makarioi hoi peinōntes kai dipsōntes tēn dikaiosynēn,

hoti autoi chortasthēsontai.

:

---

7 𐤀𐤔𐤓𐤉 𐤄𐤓𐤇𐤌𐤍𐤉𐤌 𐤊𐤉-𐤄𐤌 𐤉𐤓𐤇𐤌𐤅

ז אַשְׁרֵי הָרַחֲמָנִים כִּי־הֵם יְרֻחָמוּ׃

7. ‘ash’rey harachamaniym kiy-hem y’ruchamu.

Matt5:7 “Blessed are the merciful, for they shall receive mercy.”

‹7› μακάριοι οἱ ἐλεήμονες,

ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται.

7 makarioi hoi eleēmones,

hoti autoi eleēthēsontai.

:

---

8 𐤀𐤔𐤓𐤉 𐤁𐤓𐤉 𐤋𐤁𐤁 𐤊𐤉-𐤄𐤌 𐤉𐤇𐤆𐤅 𐤀𐤕-𐤄𐤀𐤋𐤄𐤉𐤌

ח אַשְׁרֵי בָּרֵי לֵבָב כִּי־הֵם יֶחֱזוּ אֶת־הָאֱלֹהִים:

8. ‘ash’rey barey lebab kiy-hem yechezu ‘eth-ha’Elohim.

Matt5:8 “Blessed are the pure in heart, for they shall see the Elohim.”

‹8› μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ,
ὅτι αὐτοὶ τὸν θεὸν ὄψονται.

8 makarioi hoi katharoi tę̄ kardią,
hoti autoi ton theon opsontai.

:

---

9 𐤀𐤔𐤓𐤉 𐤓𐤃𐤐𐤉 𐤔𐤋𐤅𐤌 𐤊𐤉-𐤁𐤍𐤉 𐤀𐤋𐤄𐤉𐤌 𐤉𐤒𐤓𐤀 𐤋𐤄𐤌

ט אַשְׁרֵי רֹדְפֵי שָׁלוֹם כִּי־בְנֵי אֱלֹהִים יִקָּרֵא לָהֶם:

9. ‘ash’rey rod’phey shalom kiy-b’ney ‘Elohim yiqare’ lahem.

Matt5:9 “Blessed are the peacemakers, for they shall be called sons of Elohim.”

‹9› μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοί,
ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ θεοῦ κληθήσονται.

9 makarioi hoi eirēnopoioi,
hoti autoi huioi theou klēthēsontai.

:

---

10 𐤀𐤔𐤓𐤉 𐤄𐤍𐤓𐤃𐤐𐤉𐤌 𐤁𐤂𐤋𐤋 𐤄𐤑𐤃𐤒𐤄 𐤊𐤉 𐤋𐤄𐤌 𐤌𐤋𐤊𐤅𐤕 𐤄𐤔𐤌𐤉𐤌

י אַשְׁרֵי הַנִּרְדָּפִים בִּגְלַל הַצְּדָקָה כִּי לָהֶם מַלְכוּת הַשָּׁמָיִם:

10. ‘ash’rey hanir’daphiym big’lal hats’daqah ki lahem mal’kuth hashamayim.

Matt5:10 “Blessed are those who have been persecuted for the sake of righteousness,
for theirs is the kingdom of heaven.”

‹10› μακάριοι οἱ δεδιωγμένοι ἕνεκεν δικαιοσύνης,
ὅτι αὐτῶν ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

10 makarioi hoi dediōgmenoi heneken dikaiosynēs,
hoti autōn estin hē basileia tōn ouranōn.

---

11 𐤀𐤔𐤓𐤉𐤊𐤌 𐤊𐤉-𐤉𐤇𐤓𐤐𐤅 𐤅𐤓𐤃𐤐𐤅 𐤀𐤕𐤊𐤌
𐤅𐤃𐤁𐤓𐤅 𐤏𐤋𐤉𐤊𐤌 𐤁𐤔𐤒𐤓 𐤊𐤋-𐤓𐤏 𐤁𐤏𐤁𐤅𐤓𐤉:

יא אַשְׁרֵיכֶם כִּי־יְחָרְפוּ וְרָדְפוּ אֶתְכֶם
וְדִבְּרוּ עֲלֵיכֶם בְּשֶׁקֶר כָּל־רָע בַּעֲבוּרִי:

11. ‘ash’reykem kiy-y’charaphu w’rad’phu ‘eth’kem w’dib’ru `aleykem b’sheqer kal-ra` ba`aburiy.

Matt5:11 “Blessed are you when people insult you and persecute you,
and falsely say all kinds of evil against you because of Me.”

‹11› μακάριοί ἐστε ὅταν ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς καὶ διώξωσιν καὶ εἴπωσιν πᾶν πονηρὸν καθ’ ὑμῶν [ψευδόμενοι] ἕνεκεν ἐμοῦ.

11 makarioi este hotan oneidisōsin hymas kai diōxōsin

kai eipōsin pan ponēron kath’ hymōn [pseudomenoi] heneken emou.

---

12 𐤔𐤌𐤇𐤅 𐤅𐤂𐤉𐤋𐤅 𐤊𐤉 𐤔𐤊𐤓𐤊𐤌 𐤓𐤁 𐤁𐤔𐤌𐤉𐤌 𐤊𐤉-𐤊𐤍 𐤓𐤃𐤐𐤅
𐤀𐤕-𐤄𐤍𐤁𐤉𐤀𐤉𐤌 𐤀𐤔𐤓 𐤄𐤉𐤅 𐤋𐤐𐤍𐤉𐤊𐤌:

יב שִׂמְחוּ וְגִילוּ כִּי שְׂכַרְכֶם רַב בַּשָּׁמָיִם כִּי־כֵן רָדְפוּ
אֶת־הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר הָיוּ לִפְנֵיכֶם׃

12. sim’chu w’giylu ki s’kar’kem rab bashamayim kiy-ken rad’phu
‘eth-han’biy’iym ‘asher hayu liph’neykem.

Matt5:12 “Rejoice and be glad, for your reward in heaven is great; for in the same way they persecuted the prophets who were before you.”

‹12› χαίρετε καὶ ἀγαλλιᾶσθε, ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς· οὕτως γὰρ ἐδίωξαν τοὺς προφήτας τοὺς πρὸ ὑμῶν.

12 chairete kai agalliasthe, hoti ho misthos hymōn polys en tois ouranois; houtōs gar ediōxan

tous prophētas tous pro hymōn.

---

13 𐤀𐤕𐤌 𐤌𐤋𐤇 𐤄𐤀𐤓𐤑 𐤅𐤀𐤌-𐤄𐤌𐤋𐤇 𐤄𐤉𐤄 𐤕𐤐𐤋 𐤁𐤌𐤄 𐤉𐤌𐤋𐤇
𐤄𐤍 𐤋𐤀-𐤉𐤑𐤋𐤇 𐤏𐤅𐤃 𐤋𐤊𐤋 𐤊𐤉 𐤀𐤌-𐤋𐤄𐤔𐤋𐤉𐤊 𐤇𐤅𐤑𐤄
𐤅𐤄𐤉𐤄 𐤌𐤓𐤌𐤎 𐤋𐤁𐤍𐤉 𐤀𐤃𐤌:

יג אַתֶּם מֶלַח הָאָרֶץ וְאִם־הַמֶּלַח הָיָה תָפֵל בַּמֶּה יָמְלָח
הֵן לֹא־יִצְלַח עוֹד לַכֹּל כִּי אִם־לְהַשְׁלִיךְ חוּצָה
וְהָיָה מִרְמָס לִבְנֵי אָדָם׃

13. ‘atem melach ha’arets w’im-hamelach hayah thaphel bameh yam’lach
hen lo’-yits’lach `od lakol ki ‘im-l’hash’liy’k chutsah w’hayah mir’mas lib’ney ‘adam.

Matt5:13 “You are the salt of the earth; but if the salt has become tasteless, how can it be made salty again? For nothing it is strong still, except to be thrown out and trampled under foot by men.”

‹13› Ὑμεῖς ἐστε τὸ ἅλας τῆς γῆς· ἐὰν δὲ τὸ ἅλας μωρανθῇ, ἐν τίνι ἁλισθήσεται; εἰς οὐδὲν ἰσχύει ἔτι εἰ μὴ βληθὲν ἔξω καταπατεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων.

13 Hymeis este to halas tēs gēs; ean de to halas mōranthę, en tini halisthēsetai?

eis ouden ischuei eti ei mē blēthen exō katapateisthai hypo tōn anthrōpōn.

:

---

14 𐤀𐤕𐤌 𐤀𐤅𐤓𐤅 𐤔𐤋-𐤏𐤅𐤋𐤌 𐤏𐤉𐤓 𐤉𐤔𐤁𐤕 𐤏𐤋-𐤄𐤄𐤓 𐤋𐤀 𐤕𐤎𐤕𐤓

יד אַתֶּם אוֹרוֹ שֶׁל־עוֹלָם עִיר יֹשֶׁבֶת עַל־הָהָר לֹא תִסָּתֵר׃

14. ‘atem ‘oro shel-`olam `iyr yoshebeth `al-hahar lo’ thisather.

Matt5:14 “You are the light of the world. A city set on a hill cannot be hidden”

‹14› Ὑμεῖς ἐστε τὸ φῶς τοῦ κόσμου. οὐ δύναται πόλις κρυβῆναι ἐπάνω ὄρους κειμένη·

14 Hymeis este to phōs tou kosmou. ou dynatai polis krybēnai epanō orous keimenē;

𐤂𐤌 𐤀𐤉𐤍 𐤌𐤃𐤋𐤉𐤒𐤉𐤌 𐤍𐤓 𐤋𐤔𐤅𐤌 𐤀𐤅𐤕𐤅 𐤕𐤇𐤕 𐤄𐤀𐤉𐤐𐤄 15
𐤊𐤉 𐤀𐤌-𐤏𐤋-𐤄𐤌𐤍𐤅𐤓𐤄 𐤋𐤄𐤀𐤉𐤓 𐤋𐤊𐤋-𐤀𐤔𐤓 𐤁𐤁𐤉𐤕:

טו גַּם אֵין מַדְלִיקִים נֵר לָשׂוֹם אוֹתוֹ תַּחַת הָאֵיפָה
כִּי אִם־עַל־הַמְּנוֹרָה לְהָאִיר לְכָל־אֲשֶׁר בַּבָּיִת׃

15. gam 'eyn mad'liyqiym ner lasom 'otho tachath ha'eyphah ki 'im-`al-ham'norah l'ha'iyr l'kal-'asher babayith.

Matt5:15 "nor does anyone light a lamp and put it under a basket, but on the lampstand, and it gives light to all who are in the house."

‹15› οὐδὲ καίουσιν λύχνον καὶ τιθέασιν αὐτὸν ὑπὸ τὸν μόδιον ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν, καὶ λάμπει πᾶσιν τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ.

15 oude kaiousin lychnon kai titheasin auton hypo ton modion all' epi tēn lychnian, kai lampei pasin tois en tę oikią.

𐤊𐤍 𐤉𐤀𐤓 𐤀𐤅𐤓𐤊𐤌 𐤋𐤐𐤍𐤉 𐤁𐤍𐤉 𐤄𐤀𐤃𐤌 𐤋𐤌𐤏𐤍 𐤉𐤓𐤀𐤅 𐤌𐤏𐤔𐤉𐤊𐤌 16
𐤄𐤈𐤅𐤁𐤉𐤌 𐤅𐤔𐤁𐤇𐤅 𐤀𐤕-𐤀𐤁𐤉𐤊𐤌 𐤔𐤁𐤔𐤌𐤉𐤌:

טז כֵּן יָאֵר אוֹרְכֶם לִפְנֵי בְּנֵי הָאָדָם לְמַעַן יִרְאוּ מַעֲשֵׂיכֶם
הַטּוֹבִים וְשִׁבְּחוּ אֶת־אֲבִיכֶם שֶׁבַּשָּׁמָיִם׃

16. ken ya'er 'or'kem liph'ney b'ney ha'adam l'ma`an yir'u ma`aseykem hatobiym w'shib'chu 'eth-'Abiykem shebashamayim.

Matt5:16 "Let your light shine before men in such a way that they may see your good works, and glorify your Father who is in heaven."

‹16› οὕτως λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα καὶ δοξάσωσιν τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

16 houtōs lampsatō to phōs hymōn emprosthen tōn anthrōpōn, hopōs idōsin hymōn ta kala erga kai doxasōsin ton patera hymōn ton en tois ouranois.

𐤀𐤋-𐤕𐤃𐤌𐤅 𐤊𐤉 𐤁𐤀𐤕𐤉 𐤋𐤄𐤐𐤓 𐤀𐤕-𐤄𐤕𐤅𐤓𐤄 𐤀𐤅 𐤀𐤕-𐤃𐤁𐤓𐤉 17
𐤄𐤍𐤁𐤉𐤀𐤉𐤌 𐤋𐤀 𐤁𐤀𐤕𐤉 𐤋𐤄𐤐𐤓 𐤊𐤉 𐤀𐤌-𐤋𐤌𐤋𐤀𐤕:

יז אַל־תְּדַמּוּ כִּי בָאתִי לְהָפֵר אֶת־הַתּוֹרָה אוֹ אֶת־דִּבְרֵי
הַנְּבִיאִים לֹא בָאתִי לְהָפֵר כִּי אִם־לְמַלֵּאת׃

17. 'al-t'damu ki ba'thiy l'hapher 'eth-haTorah 'o 'eth-dib'rey han'biy'iym lo' ba'thiy l'hapher ki 'im-l'mal'th.

Matt5:17 "Do not think that I came to abolish the Law or the Prophets; I did not come to abolish but to fulfill."

‹17› Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον καταλῦσαι τὸν νόμον ἢ τοὺς προφήτας· οὐκ ἦλθον καταλῦσαι ἀλλὰ πληρῶσαι.

17 Mē nomisēte hoti ēlthon katalysai ton nomon ē tous prophētas; ouk ēlthon katalysai alla plērōsai.

---

18 𐤊𐤉 𐤀𐤌𐤍 𐤀𐤌𐤓 𐤀𐤍𐤉 𐤋𐤊𐤌 𐤏𐤃 𐤊𐤉-𐤉𐤏𐤁𐤓𐤅 𐤄𐤔𐤌𐤉𐤌
𐤅𐤄𐤀𐤓𐤑 𐤋𐤀 𐤕𐤏𐤁𐤓 𐤉𐤅𐤃 𐤀𐤇𐤕 𐤀𐤅-𐤒𐤅𐤑 𐤀𐤇𐤃 𐤌𐤍-𐤄𐤕𐤅𐤓𐤄 𐤏𐤃
𐤀𐤔𐤓 𐤉𐤒𐤉𐤌 𐤄𐤊𐤋:

יח כִּי אָמֵן אֹמֵר אֲנִי לָכֶם עַד כִּי־יַעַבְרוּ הַשָּׁמַיִם
וְהָאָרֶץ לֹא תַעֲבֹר יוֹד אַחַת אוֹ־קוֹץ אֶחָד מִן־הַתּוֹרָה עַד
אֲשֶׁר יְקֻיַּם הַכֹּל׃

18. ki 'amen 'omer 'aniy lakem `ad kiy-ya`ab'ru hashamayim w'ha'arets
lo' ta`abor yod 'achath 'o-qots 'echad min-haTorah `ad 'asher y'quyam hakol.

Matt5:18 "For truly I say to you, until heaven and earth pass away,
not the smallest letter or stroke shall pass from the Law until all is accomplished."

‹18› ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν· ἕως ἂν παρέλθῃ ὁ οὐρανὸς
καὶ ἡ γῆ, ἰῶτα ἓν ἢ μία κεραία οὐ μὴ παρέλθῃ ἀπὸ τοῦ νόμου, ἕως ἂν πάντα γένηται.

18 amēn gar legō hymin; heōs an parelthē ho ouranos

kai hē gē, iōta hen ē mia keraia ou mē parelthē apo tou nomou, heōs an panta genētai.

---

19 𐤋𐤊𐤍 𐤄𐤀𐤉𐤔 𐤀𐤔𐤓 𐤉𐤐𐤓 𐤀𐤇𐤕 𐤌𐤍-𐤄𐤌𐤑𐤅𐤕 𐤄𐤒𐤈𐤍𐤅𐤕 𐤄𐤀𐤋𐤄
𐤅𐤉𐤋𐤌𐤃 𐤀𐤕-𐤁𐤍𐤉 𐤄𐤀𐤃𐤌 𐤋𐤏𐤔𐤅𐤕 𐤊𐤌𐤅𐤄𐤅 𐤒𐤈𐤅𐤍 𐤉𐤒𐤓𐤀 𐤋𐤅
𐤁𐤌𐤋𐤊𐤅𐤕 𐤄𐤔𐤌𐤉𐤌 𐤅𐤀𐤔𐤓 𐤉𐤏𐤔𐤄 𐤅𐤉𐤋𐤌𐤃 𐤀𐤅𐤕𐤍 𐤋𐤆𐤄 𐤂𐤃𐤅𐤋
𐤉𐤒𐤓𐤀 𐤁𐤌𐤋𐤊𐤅𐤕 𐤄𐤔𐤌𐤉𐤌:

יט לָכֵן הָאִישׁ אֲשֶׁר יָפֵר אַחַת מִן־הַמִּצְוֹת הַקְּטַנּוֹת הָאֵלֶּה
וִילַמֵּד אֶת־בְּנֵי הָאָדָם לַעֲשׂוֹת כָּמוֹהוּ קָטוֹן יִקָּרֵא לוֹ
בְּמַלְכוּת הַשָּׁמָיִם וַאֲשֶׁר יַעֲשֶׂה וִילַמֵּד אוֹתָן לָזֶה גָּדוֹל
יִקָּרֵא בְּמַלְכוּת הַשָּׁמָיִם׃

19. laken ha'iysh 'asher yapher 'achath min-hamits'oth haq'tanoth ha'eleh
wiylamed 'eth-b'ney ha'adam la`asoth kamohu qaton yiqare' lo b'mal'kuth hashamayim
wa'asher ya`aseh wiylamed 'othan lazeh gadol yiqare' b'mal'kuth hashamayim.

Matt5:19 "Whoever then annuls one of the least of these commandments,
and teaches others to do the same, shall be called least in the kingdom of heaven;
but whoever keeps and teaches them, he shall be called great in the kingdom of heaven."

‹19› ὃς ἐὰν οὖν λύσῃ μίαν τῶν ἐντολῶν τούτων τῶν ἐλαχίστων
καὶ διδάξῃ οὕτως τοὺς ἀνθρώπους, ἐλάχιστος κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν·
ὃς δ' ἂν ποιήσῃ καὶ διδάξῃ, οὗτος μέγας κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν.

19 hos ean oun lysē mian tōn entolōn toutōn tōn elachistōn

kai didaxē houtōs tous anthrōpous, elachistos klēthēsetai en tē basileią tōn ouranōn;

hos d' an poiēsē kai didaxē, houtos megas klēthēsetai en tē basileią tōn ouranōn.

---

20 𐤊𐤉 𐤀𐤍𐤉 𐤀𐤌𐤓 𐤋𐤊𐤌 𐤀𐤌 𐤋𐤀-𐤕𐤄𐤉𐤄 𐤑𐤃𐤒𐤕𐤊𐤌 𐤌𐤓𐤁𐤄
𐤌𐤑𐤃𐤒𐤕 𐤄𐤎𐤅𐤐𐤓𐤉𐤌 𐤅𐤄𐤐𐤓𐤅𐤔𐤉𐤌 𐤋𐤀 𐤕𐤁𐤀𐤅 𐤁𐤌𐤋𐤊𐤅𐤕 𐤄𐤔𐤌𐤉𐤌:

כ כִּי אֲנִי אֹמֵר לָכֶם אִם לֹא־תִהְיֶה צִדְקַתְכֶם מְרֻבָּה
מִצִּדְקַת הַסּוֹפְרִים וְהַפְּרוּשִׁים לֹא תָבֹאוּ בְּמַלְכוּת הַשָּׁמָיִם׃

20. ki 'aniy 'omer lakem 'im lo'-thih'yeh tsid'qath'kem m'rubah mitsid'qath hasoph'riym
w'haP'rushiym lo' thabo'u b'mal'kuth hashamayim.

Matt5:20 "For I say to you that unless your righteousness surpasses the righteousness of the scribes
and Pharisees, you shall not enter in the kingdom of heaven."

‹20› λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι ἐὰν μὴ περισσεύσῃ ὑμῶν ἡ δικαιοσύνη πλεῖον τῶν γραμματέων
καὶ Φαρισαίων, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

20 legō gar hymin hoti ean mē perisseusę hymōn hē dikaiosynē pleion tōn grammateōn

kai Pharisaiōn, ou mē eiselthēte eis tēn basileian tōn ouranōn.

---

21 𐤄𐤋𐤀 𐤔𐤌𐤏𐤕𐤌 𐤊𐤉 𐤍𐤀𐤌𐤓 𐤋𐤓𐤀𐤔𐤍𐤉𐤌 𐤋𐤀 𐤕𐤓𐤑𐤇
𐤅𐤀𐤔𐤓 𐤉𐤓𐤑𐤇 𐤇𐤉𐤁 𐤄𐤅𐤀 𐤋𐤁𐤉𐤕 𐤃𐤉𐤍:

כא הֲלֹא שְׁמַעְתֶּם כִּי נֶאֱמַר לָרִאשֹׁנִים לֹא תִרְצָח
וַאֲשֶׁר יִרְצַח חַיָּב הוּא לְבֵית דִּין׃

21. halo' sh'ma`'tem ki ne'emar lari'shoniym lo' thir'tsach
wa'asher yir'tsach chayab hu' l'beyth diyn.

Matt5:21 "You have heard that the ancients were told, 'You shall not commit murder'
and 'Whoever commits murder shall be liable to the court.'"

‹21› Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις, Οὐ φονεύσεις·
ὃς δ' ἂν φονεύσῃ, ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει.

21 Ēkousate hoti errethē tois archaiois, Ou phoneuseis; hos d' an phoneusę, enochos estai tę krisei.

---

22 𐤅𐤀𐤍𐤉 𐤀𐤌𐤓 𐤋𐤊𐤌 𐤊𐤋-𐤀𐤔𐤓 𐤉𐤒𐤑𐤐 𐤏𐤋-𐤀𐤇𐤉𐤅 𐤇𐤍𐤌 𐤇𐤉𐤁
𐤄𐤅𐤀 𐤋𐤁𐤉𐤕 𐤃𐤉𐤍 𐤅𐤀𐤔𐤓 𐤉𐤀𐤌𐤓 𐤀𐤋-𐤀𐤇𐤉𐤅 𐤓𐤒𐤀 𐤇𐤉𐤁 𐤄𐤅𐤀
𐤋𐤎𐤍𐤄𐤃𐤓𐤉𐤍 𐤅𐤀𐤔𐤓 𐤍𐤁𐤋 𐤉𐤒𐤓𐤀 𐤋𐤅 𐤄𐤅𐤀 𐤌𐤇𐤉𐤁 𐤀𐤔 𐤂𐤉𐤄𐤍𐤌:

כב וַאֲנִי אֹמֵר לָכֶם כָּל־אֲשֶׁר יִקְצֹף עַל־אָחִיו חִנָּם חַיָּב
הוּא לְבֵית דִּין וַאֲשֶׁר יֹאמַר אֶל־אָחִיו רֵקָא חַיָּב הוּא
לְסַנְהֶדְרִין וַאֲשֶׁר נָבָל יִקְרָא לוֹ הוּא מְחֻיַּב אֵשׁ גֵּיהִנֹּם׃

22. wa'aniy 'omer lakem kal-'asher yiq'tsoph `al-'achiyu chinam chayab hu' l'beyth diyn
wa'asher yo'mar 'el-'achiyu Reqa' chayab hu' l'San'hed'riyn
wa'asher Nabal yiq'ra' lo hu' m'chuyab 'esh geyhinom.

Matt5:22 "But I say to you that everyone who is angry with his brother shall be guilty before the court;
and whoever says to his brother, 'You good-for-nothing, shall be guilty before the supreme court';
and whoever says, 'You fool, shall be guilty enough to go into the fiery hell'".

‹22› ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ ὀργιζόμενος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει·
ὃς δ' ἂν εἴπῃ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ, Ῥακά, ἔνοχος ἔσται τῷ συνεδρίῳ·
ὃς δ' ἂν εἴπῃ, Μωρέ, ἔνοχος ἔσται εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός.

22 egō de legō hymin hoti pas ho orgizomenos tō̧ adelphō̧ autou enochos estai tę krisei;

hos d’ an eipȩ̄ tō̧ adelphō̧ autou, Hraka, enochos estai tō̧ synedriō̧;
hos d’ an eipȩ̄, Mōre, enochos estai eis tēn geennan tou pyros.

---

23 𐤋𐤊𐤍 𐤀𐤌-𐤕𐤒𐤓𐤉𐤁 𐤒𐤓𐤁𐤍𐤊 𐤀𐤋-𐤄𐤌𐤆𐤁𐤇
𐤅𐤆𐤊𐤓𐤕 𐤊𐤉-𐤉𐤔 𐤋𐤀𐤇𐤉𐤊 𐤃𐤁𐤓 𐤓𐤉𐤁 𐤏𐤌𐤊:
כג לָכֵן אִם־תַּקְרִיב קָרְבָּנְךָ אֶל־הַמִּזְבֵּחַ
וְזָכַרְתָּ כִּי־יֵשׁ לְאָחִיךָ דְּבַר רִיב עִמָּךְ׃
23. laken ‘im-taq’riyb qar’ban’ak ‘el-hamiz’bech w’zakar’at kiy-yesh l’achiyak d’bar riyb `ima’k.

Matt5:23 “Therefore if you are presenting your offering at the altar,
and there remember that your brother has something against you,”

‹23› ἐὰν οὖν προσφέρῃς τὸ δῶρόν σου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον
κἀκεῖ μνησθῇς ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἔχει τι κατὰ σοῦ,
23 ean oun prospherȩ̄s to dōron sou epi to thysiastērion
kakei mnēsthȩ̄s hoti ho adelphos sou echei ti kata sou,

---

24 𐤄𐤍𐤇 𐤔𐤌 𐤀𐤕-𐤒𐤓𐤁𐤍𐤊 𐤋𐤐𐤍𐤉 𐤄𐤌𐤆𐤁𐤇
𐤅𐤋𐤊 𐤊𐤐𐤓 𐤀𐤕-𐤐𐤍𐤉 𐤀𐤇𐤉𐤊 𐤅𐤀𐤇𐤓𐤉 𐤊𐤍 𐤁𐤅𐤀 𐤄𐤒𐤓𐤁 𐤀𐤕-𐤒𐤓𐤁𐤍𐤊:
כד הַנַּח שָׁם אֶת־קָרְבָּנְךָ לִפְנֵי הַמִּזְבֵּחַ
וְלֵךְ כַּפֵּר אֶת־פְּנֵי אָחִיךָ וְאַחֲרֵי כֵן בּוֹא הַקְרֵב אֶת־קָרְבָּנֶךָ׃
24. hanach sham ‘eth-qar’baneak liph’ney hamiz’bech
w’le’k kaper ‘eth-p’ney ‘achiyak w’acharey ken bo’ haq’reb ‘eth-qar’baneak.

Matt5:24 “leave your offering there before the altar
and go; first be reconciled to your brother, and then come and present your offering.”

‹24› ἄφες ἐκεῖ τὸ δῶρόν σου ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου
καὶ ὕπαγε πρῶτον διαλλάγηθι τῷ ἀδελφῷ σου, καὶ τότε ἐλθὼν πρόσφερε τὸ δῶρόν σου.
24 aphes ekei to dōron sou emprosthen tou thysiastēriou
kai hypage prōton diallagēthi tō̧ adelphō̧ sou, kai tote elthōn prosphere to dōron sou.

---

25 𐤌𐤄𐤓 𐤄𐤕𐤓𐤑𐤄 𐤋𐤀𐤉𐤔 𐤓𐤉𐤁𐤊 𐤁𐤏𐤅𐤃𐤊 𐤁𐤃𐤓𐤊 𐤀𐤕𐤅
𐤐𐤍-𐤉𐤎𐤂𐤉𐤓𐤊 𐤀𐤉𐤔 𐤓𐤉𐤁𐤊 𐤀𐤋-𐤄𐤔𐤐𐤈 𐤅𐤄𐤔𐤐𐤈 𐤉𐤎𐤂𐤉𐤓𐤊
𐤋𐤔𐤅𐤈𐤓 𐤅𐤄𐤔𐤋𐤊𐤕 𐤀𐤋-𐤁𐤉𐤕 𐤄𐤊𐤋𐤀:
כה מַהֵר הִתְרַצֵּה לְאִישׁ רִיבְךָ בְּעוֹדְךָ בַּדֶּרֶךְ אִתּוֹ
פֶּן־יַסְגִּירְךָ אִישׁ רִיבְךָ אֶל־הַשֹּׁפֵט וְהַשֹּׁפֵט יַסְגִּירְךָ
לַשּׁוֹטֵר וְהָשְׁלַכְתָּ אֶל־בֵּית הַכֶּלֶא׃
25. maher hith’ratseh l’iysh riyb’ak b’`od’ak badere’k ‘ito pen-yas’giyr’ak ‘iysh riyb’ak ‘el-hashophet w’hashophet yas’giyr’ak lashoter w’hash’lak’at ‘el-beyth hakele’.

Matt5:25 “Make friends quickly with your opponent while you are with him on the way,
so that your opponent deliver you to the judge, and the judge deliver you to the officer,
and you be thrown into prison.”

‹25› ἴσθι εὐνοῶν τῷ ἀντιδίκῳ σου ταχύ, ἕως ὅτου εἶ μετ᾽ αὐτοῦ ἐν τῇ ὁδῷ,
μήποτέ σε παραδῷ ὁ ἀντίδικος τῷ κριτῇ καὶ ὁ κριτὴς τῷ ὑπηρέτῃ καὶ εἰς φυλακὴν βληθήσῃ·
25 isthi eunoōn tō̧ antidikō̧ sou tachy, heōs hotou ei met' autou en tȩ̄ hodō̧, mēpote se paradō̧ ho antidikos tō̧ kritȩ̄ kai ho kritēs tō̧ hypēretȩ̄ kai eis phylakēn blēthēsȩ̄;

𐤀𐤌𐤍 𐤀𐤌𐤓 𐤀𐤍𐤉 𐤋𐤊 𐤋𐤀 𐤕𐤑𐤀 𐤌𐤔𐤌 𐤏𐤃 𐤀𐤌-𐤔𐤋𐤌𐤕 26
𐤀𐤕-𐤄𐤐𐤓𐤅𐤈𐤄 𐤄𐤀𐤇𐤓𐤅𐤍𐤄:

כו אָמֵן אֹמֵר אֲנִי לְךָ לֹא תֵצֵא מִשָּׁם עַד אִם־שִׁלַּמְתָּ
אֶת־הַפְּרוּטָה הָאַחֲרוֹנָה׃

26. 'amen 'omer 'aniy la'k lo' thetse' misham `ad 'im-shilam'at 'eth-hap'rutah ha'acharonah.

Matt5:26 "Truly I say to you, you shall not come out of there until you have paid up the last cent."

‹26› ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν, ἕως ἂν ἀποδῷς τὸν ἔσχατον κοδράντην.
26 amēn legō soi, ou mē exelthȩ̄s ekeithen, heōs an apodō̧s ton eschaton kodrantēn.

:

𐤔𐤌𐤏𐤕𐤌 𐤊𐤉 𐤍𐤀𐤌𐤓 𐤋𐤓𐤀𐤔𐤍𐤉𐤌 𐤋𐤀 𐤕𐤍𐤀𐤐 27

כז שְׁמַעְתֶּם כִּי נֶאֱמַר לָרִאשֹׁנִים לֹא תִנְאָף׃

27. sh'ma`'tem ki ne'emar lari'shoniym lo' thin'aph.

Matt5:27 "You have heard that it was said, 'You shall not commit adultery'";

‹27› Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη, Οὐ μοιχεύσεις.
27 Ēkousate hoti errethē, Ou moicheuseis.

𐤅𐤀𐤍𐤉 𐤀𐤌𐤓 𐤋𐤊𐤌 𐤊𐤋-𐤄𐤌𐤎𐤕𐤊𐤋 𐤁𐤀𐤔𐤄 𐤋𐤇𐤌𐤃 𐤀𐤅𐤕𐤄 28
𐤍𐤀𐤐 𐤍𐤀𐤐𐤄 𐤁𐤋𐤁𐤅:

כח וַאֲנִי אֹמֵר לָכֶם כָּל־הַמִּסְתַּכֵּל בְּאִשָּׁה לַחְמֹד אוֹתָהּ
נָאֹף נְאָפָהּ בְּלִבּוֹ׃

28. wa'aniy 'omer lakem kal-hamis'takel b'ishah lach'mod 'othah na'oph n'aphah b'libo.

Matt5:28 "but I say to you that everyone who looks at a woman with lust
for her has already committed adultery with her in his heart."

‹28› ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ βλέπων γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι
αὐτὴν ἤδη ἐμοίχευσεν αὐτὴν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ.
28 egō de legō hymin hoti pas ho blepōn gynaika pros to epithymēsai
autēn ēdē emoicheusen autēn en tȩ̄ kardią autou.

𐤅𐤀𐤌 𐤕𐤊𐤔𐤉𐤋𐤊 𐤏𐤉𐤍 𐤉𐤌𐤉𐤍𐤊 𐤍𐤒𐤓 𐤀𐤅𐤕𐤄 𐤅𐤄𐤔𐤋𐤊 𐤌𐤌𐤊 29
𐤊𐤉 𐤈𐤅𐤁 𐤋𐤊 𐤀𐤔𐤓 𐤉𐤀𐤁𐤃 𐤀𐤇𐤃 𐤌𐤀𐤁𐤓𐤉𐤊 𐤌𐤓𐤃𐤕 𐤊𐤋-𐤂𐤅𐤐𐤊
𐤀𐤋-𐤂𐤉𐤄𐤍𐤌:

כט וְאִם תַּכְשִׁילְךָ עֵין יְמִינְךָ נַקֵּר אוֹתָהּ וְהַשְׁלֵךְ מִמְּךָ
כִּי טוֹב לְךָ אֲשֶׁר יֹאבַד אֶחָד מֵאֵבָרֶיךָ מֵרֶדֶת כָּל־גּוּפְךָ

אֶל־גֵּיהִנֹּם׃

**29. w'im tak'shiyl'ak `eyn y'miyn'ak naqer 'othah w'hash'le'k mim'ak ki tob l'ak
'asher yo'bad 'echad me'ebareyak meredeth kal-guph'ak 'el-geyhinom.**

Matt5:29 "If your right eye makes you stumble, tear it out and throw it from you; for it is better for you to lose one of the parts of your body, than for your whole body to be thrown into hell."

‹29› εἰ δὲ ὁ ὀφθαλμός σου ὁ δεξιὸς σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ·
συμφέρει γάρ σοι ἵνα ἀπόληται ἓν τῶν μελῶν σου καὶ μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου βληθῇ εἰς γέενναν.
29 ei de ho ophthalmos sou ho dexios skandalizei se, exele auton kai bale apo sou; sympherei gar soi
hina apolētai hen tōn melōn sou kai mē holon to sōma sou blēthę̄ eis geennan.

ואם־ידך הימנית תכשילך קצץ אותה והשלך ממך כי 30
טוב לך אשר יאבד אחד מאבריך מרדת כל־גופך
אל־גיהנם׃

ל וְאִם־יָדְךָ הַיְמָנִית תַּכְשִׁילְךָ קַצֵּץ אוֹתָהּ וְהַשְׁלֵךְ מִמְּךָ כִּי
טוֹב לְךָ אֲשֶׁר יֹאבַד אֶחָד מֵאֵבָרֶיךָ מֵרֶדֶת כָּל־גּוּפְךָ
אֶל־גֵּיהִנֹּם׃

**30. w'im-yad'ak hay'maniyth tak'shiyl'ak qatsets 'othah w'hash'le'k mim'ak ki tob l'ak
'asher yo'bad 'echad me'ebareyak meredeth kal-guph'ak 'el-geyhinom.**

Matt5:30 "If your right hand makes you stumble, cut it off and throw it from you; for it is better for you to lose one of the parts of your body, than for your whole body to go into hell."

‹30› καὶ εἰ ἡ δεξιά σου χεὶρ σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον αὐτὴν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ·
συμφέρει γάρ σοι ἵνα ἀπόληται ἓν τῶν μελῶν σου καὶ μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου εἰς γέενναν ἀπέλθῃ.
30 kai ei hē dexia sou cheir skandalizei se, ekkopson autēn kai bale apo sou; sympherei gar soi
hina apolētai hen tōn melōn sou kai mē holon to sōma sou eis geennan apelthę̄.

:

ונאמר איש כי ישלח את־אשתו ונתן לה ספר כריתות 31

לא וְנֶאֱמַר אִישׁ כִּי יְשַׁלַּח אֶת־אִשְׁתּוֹ וְנָתַן לָהּ סֵפֶר כְּרִיתוּת׃

31. w'ne'emar 'iysh ki y'shalach 'eth-'ish'to w'nathan lah sepher k'riythuth.

Matt5:31 "It was said, 'Whoever sends his wife away, let him give her a certificate of divorce'";

‹31› Ἐρρέθη δέ, Ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, δότω αὐτῇ ἀποστάσιον.
31 Errethē de, Hos an apolysę̄ tēn gynaika autou, dotō autę̄ apostasion.

ואני אמר לכם המשלח את־אשתו בלתי על־דבר זנות 32
מביאה לידי נאפים והלקח את־הגרושה לו לאשה נאף הוא׃

לב וַאֲנִי אֹמֵר לָכֶם הַמְשַׁלֵּחַ אֶת־אִשְׁתּוֹ בִּלְתִּי עַל־דְּבַר זְנוּת
מְבִיאָהּ לִידֵי נִאֻפִּים וְהַלֹּקֵחַ אֶת־הַגְּרוּשָׁה לוֹ לְאִשָּׁה נֹאֵף הוּא׃

**32. wa'aniy 'omer lakem ham'shaleach 'eth-'ish'to bil'tiy `al-d'bar z'nuth
m'biy'ah liydey ni'uphiym w'halqeach 'eth-hag'rushah lo l'ishah no'eph hu'.**

Matt5:32 “but I say to you that everyone who divorces his wife, except for the reason of unchastity, makes her commit adultery; and whoever marries a divorced woman commits adultery.”

‹32› ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ ἀπολύων τὴν γυναῖκα αὐτοῦ παρεκτὸς λόγου πορνείας ποιεῖ αὐτὴν μοιχευθῆναι, καὶ ὃς ἐὰν ἀπολελυμένην γαμήσῃ, μοιχᾶται.

32 egō de legō hymin hoti pas ho apolyōn tēn gynaika autou parektos logou porneias poiei autēn moicheuthēnai, kai hos ean apolelymenēn gamēsę moichatai.

---

33 𐤏𐤅𐤃 𐤔𐤌𐤏𐤕𐤌 𐤊𐤉 𐤍𐤀𐤌𐤓 𐤋𐤓𐤀𐤔𐤍𐤉𐤌 𐤋𐤀 𐤕𐤔𐤁𐤏 𐤋𐤔𐤒𐤓
𐤅𐤔𐤋𐤌 𐤋𐤉𐤄𐤅𐤄 𐤔𐤁𐤏𐤅𐤕𐤉𐤊:

לג עוֹד שְׁמַעְתֶּם כִּי נֶאֱמַר לָרִאשֹׁנִים לֹא תִשָּׁבַע לַשָּׁקֶר
וְשַׁלֵּם לַיהוָה שְׁבֻעוֹתֶיךָ׃

33. `od sh’ma`’tem ki ne’emar lari’shoniym lo’ tishaba` lashaqer
w’shalem loYahúwah sh’bu`otheyak.

Matt5:33 “Again, you have heard that the ancients were told, You shall not make false vows, but shall perform your oaths to 𐤉𐤄𐤅𐤄”.

‹33› Πάλιν ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις, Οὐκ ἐπιορκήσεις, ἀποδώσεις δὲ τῷ κυρίῳ τοὺς ὅρκους σου.

33 Palin ēkousate hoti errethē tois archaiois, Ouk epiorkēseis, apodōseis de tō̧ kyriō̧ tous horkous sou.

---

34 𐤅𐤀𐤍𐤉 𐤀𐤌𐤓 𐤋𐤊𐤌 𐤋𐤀 𐤕𐤔𐤁𐤏𐤅 𐤊𐤋-𐤔𐤁𐤅𐤏𐤄 𐤋𐤀 𐤁𐤔𐤌𐤉𐤌
𐤊𐤉-𐤊𐤎𐤀 𐤀𐤋𐤄𐤉𐤌 𐤄𐤌𐤄:

לד וַאֲנִי אֹמֵר לָכֶם לֹא תִשָּׁבְעוּ כָּל־שְׁבוּעָה לֹא בַשָּׁמַיִם
כִּי־כִסֵּא אֱלֹהִים הֵמָּה׃

34. wa’aniy ‘omer lakem lo’ tishab’`u kal-sh’bu`ah lo’ bashamayim kiy-kise’ ‘Elohim hemah.

Matt5:34 “But I say to you, make no oath at all, either by heaven, for it is the throne of Elohim,”

‹34› ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ὀμόσαι ὅλως· μήτε ἐν τῷ οὐρανῷ, ὅτι θρόνος ἐστὶν τοῦ θεοῦ,

34 egō de legō hymin mē omosai holōs; mēte en tō̧ ouranō̧, hoti thronos estin tou theou,

---

35 𐤅𐤋𐤀 𐤁𐤀𐤓𐤑 𐤊𐤉-𐤄𐤃𐤅𐤌 𐤓𐤂𐤋𐤉𐤅 𐤄𐤉𐤀 𐤅𐤋𐤀 𐤁𐤉𐤓𐤅𐤔𐤋𐤌
𐤊𐤉-𐤄𐤉𐤀 𐤒𐤓𐤉𐤕 𐤌𐤋𐤊 𐤓𐤁:

לה וְלֹא בָאָרֶץ כִּי־הֲדֹם רַגְלָיו הִיא וְלֹא בִירוּשָׁלַיִם
כִּי־הִיא קִרְיַת מֶלֶךְ רָב׃

35. w’lo’ ba’arets kiy-hadom rag’layu hiy’ w’lo’ biYrushalam kiy-hiy’ qir’yath mele’k rab.

Matt5:35 “or by the earth, for it is the footstool of His feet, or by Yerushalam, for it is the city of the great king.”

‹35› μήτε ἐν τῇ γῇ, ὅτι ὑποπόδιόν ἐστιν τῶν ποδῶν αὐτοῦ, μήτε εἰς Ἱεροσόλυμα, ὅτι πόλις ἐστὶν τοῦ μεγάλου βασιλέως,

35 mēte en tę gę, hoti hypopodion estin tōn podōn autou, mēte eis Hierosolyma,

hoti polis estin tou megalou basileōs,

---

36 אף בחיי ראשך אל-תשבע
כי-לא תוכל להפך שערה אחת ללבנה או לשחרה:

לו אַף בְּחַיֵּי רֹאשְׁךָ אַל־תִּשָּׁבֵעַ
כִּי־לֹא תוּכַל לַהֲפֹךְ שַׂעֲרָה אַחַת לִלְבָנָה אוֹ לִשְׁחֹרָה׃

36. ‘aph b’chayey ro’sh’ak ‘al-tishabe`a kiy-lo’ thukal lahapho’k sa`arah ‘achath lil’banah ‘o lish’chorah.

Matt5:36 “Nor shall you make an oath by your head, for you cannot make one hair white or black.”

‹36› μήτε ἐν τῇ κεφαλῇ σου ὀμόσῃς, ὅτι οὐ δύνασαι μίαν τρίχα λευκὴν ποιῆσαι ἢ μέλαιναν.
36 mēte en tę̄ kephalę̄ sou omosę̄s, hoti ou dynasai mian tricha leukēn poiēsai ē melainan.

---

37 אך-יהי דברכם הן הן לא לא
והיותר על אלה מן-הרע הוא:

לז אַךְ־יְהִי דְבַרְכֶם הֵן הֵן לֹא לֹא
וְהַיּוֹתֵר עַל אֵלֶּה מִן־הָרָע הוּא׃

37. ‘a’k-y’hiy d’bar’kem hen hen lo’ lo’ w’hayother `al ‘eleh min-hara` hu’.

Matt5:37 “But let your statement be, ‘Yes, yes or No, no; anything beyond these is of evil.’”

‹37› ἔστω δὲ ὁ λόγος ὑμῶν ναὶ ναί, οὒ οὔ· τὸ δὲ περισσὸν τούτων ἐκ τοῦ πονηροῦ ἐστιν.
37 estō de ho logos hymōn nai nai, ou ou; to de perisson toutōn ek tou ponērou estin.

:

---

38 שמעתם כי נאמר עין תחת עין שן תחת שן

לח שְׁמַעְתֶּם כִּי נֶאֱמַר עַיִן תַּחַת עַיִן שֵׁן תַּחַת שֵׁן׃

38. sh’ma`’tem ki ne’emar `ayin tachath `ayin shen tachath shen.

Matt5:38 “You have heard that it was said, An eye for an eye, and a tooth for a tooth.”

‹38› Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη, Ὀφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ καὶ ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος.
38 Ēkousate hoti errethē, Ophthalmon anti ophthalmou kai odonta anti odontos.

---

39 ואני אמר לכם אל-תתקוממו לרשע והמכה אותך
על-הלחי הימנית הטה-לו גם את-האחרת:

לט וַאֲנִי אֹמֵר לָכֶם אַל־תִּתְקוֹמְמוּ לָרָשָׁע וְהַמַּכֶּה אוֹתְךָ
עַל־הַלְּחִי הַיְמָנִית הַטֵּה־לוֹ גַּם אֶת־הָאַחֶרֶת׃

39. wa’aniy ‘omer lakem ‘al-tith’qomamu larasha` w’hamakeh ‘oth’ak `al-hal’chiy hay’maniyth hateh-lo gam ‘eth-ha’achereth.

Matt5:39 “But I say to you, do not resist an evil person; but whoever slaps you on your right cheek, turn the other to him also.”

‹39› ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ἀντιστῆναι τῷ πονηρῷ· ἀλλ’ ὅστις σε ῥαπίζει εἰς τὴν δεξιὰν σιαγόνα [σου], στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην·

39 egō de legō hymin mē antistēnai tǭ ponērǭ; all’ hostis se hrapizei eis tēn dexian siagona [sou], strepson autǭ kai tēn allēn;

ואשר יחפץ לריב עמך 40
ולקחת את־כתנתך תן־לו גם את־המעיל:

מ וַאֲשֶׁר יַחְפֹּץ לָרִיב עִמְּךָ
וְלָקַחַת אֶת־כֻּתָּנְתְּךָ תֶּן־לוֹ גַּם אֶת־הַמְּעִיל׃

40. wa’asher yach’pots lariyb `im’ak w’laqachath ‘eth-kutan’teak ten-lo gam ‘eth-ham’`iyl.

Matt5:40 “If anyone wants to sue you and take your shirt, let him have your coat also.”

‹40› καὶ τῷ θέλοντί σοι κριθῆναι καὶ τὸν χιτῶνά σου λαβεῖν, ἄφες αὐτῷ καὶ τὸ ἱμάτιον·
40 kai tǭ thelonti soi krithēnai kai ton chitōna sou labein, aphes autǭ kai to himation;

:

והאנס אותך ללכת עמו דרך מיל לך אתו שנים 41

מא וְהָאֹנֵס אוֹתְךָ לָלֶכֶת עִמּוֹ דֶּרֶךְ מִיל לֵךְ אִתּוֹ שְׁנָיִם׃

41. w’ha’ones ‘oth’ak laleketh `imo dere’k miyl le’k ‘ito sh’nayim.

Matt5:41 “Whoever forces you to go with him one mile, go with him two.”

‹41› καὶ ὅστις σε ἀγγαρεύσει μίλιον ἕν, ὕπαγε μετ’ αὐτοῦ δύο.
41 kai hostis se aggareusei milion hen, hypage met’ autou duo.

השאל מאתך תן־לו והבא ללות ממך אל־תשב פניו: 42

מב הַשֹּׁאֵל מֵאִתְּךָ תֶּן־לוֹ וְהַבָּא לִלְוֹת מִמְּךָ אַל־תָּשֵׁב פָּנָיו׃

42. hash’el me’it’ak ten-lo w’haba’ lil’oth mim’ak ‘al-tasheb panayu.

Matt5:42 “Give to him who asks of you, and do not turn away from him who wants to borrow from you.”

‹42› τῷ αἰτοῦντί σε δός, καὶ τὸν θέλοντα ἀπὸ σοῦ δανίσασθαι μὴ ἀποστραφῇς.
42 tǭ aitounti se dos, kai ton thelonta apo sou danisasthai mē apostraphēs

:

שמעתם כי נאמר ואהבת לרעך ושנאת את־איבך 43

מג שְׁמַעְתֶּם כִּי נֶאֱמַר וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ וְשָׂנֵאתָ אֶת־אֹיְבֶךָ׃

43. sh’ma`’tem ki ne’emar w’ahab’at l’re`aak w’sane’ath ‘eth-‘oy’beak.

Matt5:43 “You have heard that it was said, You shall love your neighbor and hate your enemy.”

‹43› Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου καὶ μισήσεις τὸν ἐχθρόν σου.
43 Ēkousate hoti errethē, Agapēseis ton plēsion sou kai misēseis ton echthron sou.

ואני אמר לכם אהבו את־איביכם (ברכו 44
את־מקלליכם היטיבו לשנאיכם) והתפללו בעד
(מכאיביכם ו) רדפיכם:

מד וַאֲנִי אֹמֵר לָכֶם אֶהֱבוּ אֶת־אֹיְבֵיכֶם (בָּרֲכוּ

אֶת־מְקַלְלֵיכֶם הֵיטִיבוּ לְשֹׂנְאֵיכֶם) וְהִתְפַּלְלוּ בְּעַד
(מַכְאִיבֵיכֶם וְ) רֹדְפֵיכֶם:

44. wa'aniy 'omer lakem 'ehebu 'eth-'oy'beykem (baraku 'eth-m'qal'leykem heytiybu l'sn'eykem) w'hith'palalu b'`ad (mak'iybeykem w') rod'pheykem.

Matt5:44 "But I say to you, love your enemies. (Bless them that curse you. Do good to them that hate you.) Pray for (them which do you wrong, and) them persecute you,"

‹44› ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν διωκόντων ὑμᾶς,
44 egō de legō hymin, agapate tous echthrous hymōn kai proseuchesthe hyper tōn diōkontōn hymas,

45 𐤋𐤌𐤏𐤍 𐤕𐤄𐤉𐤅 𐤁𐤍𐤉𐤌 𐤋𐤀𐤁𐤉𐤊𐤌 𐤔𐤁𐤔𐤌𐤉𐤌 𐤀𐤔𐤓 𐤄𐤅𐤀 𐤌𐤆𐤓𐤉𐤇 𐤔𐤌𐤔𐤅
𐤋𐤓𐤏𐤉𐤌 𐤅𐤋𐤈𐤅𐤁𐤉𐤌 𐤅𐤌𐤌𐤈𐤉𐤓 𐤏𐤋-𐤄𐤑𐤃𐤉𐤒𐤉𐤌 𐤅𐤂𐤌 𐤏𐤋-𐤄𐤓𐤔𐤏𐤉𐤌:

מה לְמַעַן תִּהְיוּ בָנִים לַאֲבִיכֶם שֶׁבַּשָּׁמָיִם אֲשֶׁר הוּא מַזְרִיחַ שִׁמְשׁוֹ
לָרָעִים וְלַטּוֹבִים וּמַמְטִיר עַל־הַצַּדִּיקִים וְגַם עַל־הָרְשָׁעִים:

45. l'ma`an tih'yu baniym la'Abiykem shebashamayim 'asher hu' maz'riyach shim'sho lara`iym w'latobiym umam'tiyr `al-hatsadiyqiym w'gam `al-har'sha`iym.

Matt5:45 "so that you may be sons of your Father who is in heaven; for He causes His sun to rise on the evil and on the good, and sends rain on the righteous and also on the unrighteous."

‹45› ὅπως γένησθε υἱοὶ τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν οὐρανοῖς, ὅτι τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθοὺς καὶ βρέχει ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους.
45 hopōs genēsthe huioi tou patros hymōn tou en ouranois, hoti ton hēlion autou anatellei epi ponērous kai agathous kai brechei epi dikaious kai adikous.

46 𐤊𐤉 𐤀𐤌-𐤕𐤀𐤄𐤁𐤅 𐤀𐤕-𐤀𐤄𐤁𐤉𐤊𐤌 𐤌𐤄-𐤔𐤊𐤓𐤊𐤌 𐤄𐤋𐤀
𐤂𐤌-𐤄𐤌𐤊𐤎𐤉𐤌 𐤉𐤏𐤔𐤅-𐤆𐤀𐤕:

מו כִּי אִם־תֶּאֱהָבוּ אֶת־אֹהֲבֵיכֶם מַה־שְּׂכַרְכֶם הֲלֹא
גַּם־הַמֹּכְסִים יַעֲשׂוּ־זֹאת:

46. ki 'im-t'ehabu 'eth-'ohabeykem mah-s'kar'kem halo' gam-hamok'siym ya`aso-zo'th.

Matt5:46 "For if you love those who love you, what reward do you have?
Do not even the tax collectors do the same?"

‹46› ἐὰν γὰρ ἀγαπήσητε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, τίνα μισθὸν ἔχετε;
οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι τὸ αὐτὸ ποιοῦσιν;
46 ean gar agapēsēte tous agapōntas hymas, tina misthon echete? ouchi kai hoi telōnai to auto poiousin?

47 𐤅𐤀𐤌-𐤕𐤔𐤀𐤋𐤅 𐤋𐤔𐤋𐤅𐤌 𐤀𐤇𐤉𐤊𐤌 𐤁𐤋𐤁𐤃 𐤌𐤄-𐤔𐤁𐤇𐤊𐤌 𐤄𐤋𐤀
𐤂𐤌-𐤄𐤌𐤊𐤎𐤉𐤌 𐤉𐤏𐤔𐤅 -𐤆𐤀𐤕:

מז וְאִם־תִּשְׁאֲלוּ לִשְׁלוֹם אֲחֵיכֶם בִּלְבָד מַה־שְּׁבַחֲכֶם הֲלֹא
גַם־הַמֹּכְסִים יַעֲשׂוּ־זֹאת:

47. w'im-tish'alu lish'lom 'acheykem bil'bad mah-shib'chakem halo' gam-hamok'siym ya`aso-zo'th.

Matt5:47 “If you greet only your brothers, what more are you doing than others?
Do not even the Gentiles do the same?”

‹47› καὶ ἐὰν ἀσπάσησθε τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν μόνον, τί περισσὸν ποιεῖτε;
οὐχὶ καὶ οἱ ἐθνικοὶ τὸ αὐτὸ ποιοῦσιν;

47 kai ean aspasēsthe tous adelphous hymōn monon, ti perisson poieite?
ouchi kai hoi ethnikoi to auto poiousin?

:

---

48 𐤋𐤊𐤍 𐤄𐤉𐤅 𐤔𐤋𐤌𐤉𐤌 𐤊𐤀𐤔𐤓 𐤀𐤁𐤉𐤊𐤌 𐤔𐤁𐤔𐤌𐤉𐤌 𐤔𐤋𐤌 𐤄𐤅𐤀

מח לָכֵן הֱיוּ שְׁלֵמִים כַּאֲשֶׁר אֲבִיכֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם שָׁלֵם הוּא׃

48. laken heyu sh’lemiym ka’asher ‘Abiykem shebashamayim shalem hu’.

Matt5:48 “Therefore you are to be perfect, as your heavenly Father is perfect.”

‹48› Ἔσεσθε οὖν ὑμεῖς τέλειοι ὡς ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τέλειός ἐστιν.

48 Esesthe oun hymeis teleioi hōs ho patēr hymōn ho ouranios teleios estin.

Chapter 6

Matt6:1 𐤄𐤔𐤌𐤓𐤅 𐤋𐤊𐤌 𐤌𐤏𐤔𐤅𐤕 𐤑𐤃𐤒𐤕𐤊𐤌 𐤋𐤐𐤍𐤉 𐤁𐤍𐤉 𐤀𐤃𐤌 𐤋𐤄𐤓𐤀𐤅𐤕 𐤋𐤄𐤌
𐤊𐤉 𐤀𐤌-𐤊𐤍 𐤀𐤉𐤍-𐤋𐤊𐤌 𐤔𐤊𐤓 𐤌𐤀𐤕 𐤀𐤁𐤉𐤊𐤌 𐤔𐤁𐤔𐤌𐤉𐤌:

א הִשָּׁמְרוּ לָכֶם מֵעֲשׂוֹת צִדְקַתְכֶם לִפְנֵי בְּנֵי אָדָם לְהֵרָאוֹת לָהֶם
כִּי אִם־כֵּן אֵין־לָכֶם שָׂכָר מֵאֵת אֲבִיכֶם שֶׁבַּשָּׁמָיִם׃

1. hisham’ru lakem me`asoth tsid’qath’kem liph’ney b’ney ‘adam l’hera’oth lahem
ki ‘im-ken ‘eyn-lakem sakar me’eth ‘Abiykem shebashamayim.

Matt6:1 “Beware of practicing your righteousness before men to be noticed by them;
otherwise you have no reward with your Father who is in heaven.”

‹6:1› Προσέχετε [δὲ] τὴν δικαιοσύνην ὑμῶν μὴ ποιεῖν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὸ θεαθῆναι αὐτοῖς· εἰ δὲ μή γε, μισθὸν οὐκ ἔχετε παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν τῷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

1 Prosechete [de] tēn dikaiosynēn hymōn mē poiein emprosthen tōn anthrōpōn pros to theathēnai autois;
ei de mē ge, misthon ouk echete para tō̧ patri hymōn tō̧ en tois ouranois.

---

2 𐤋𐤊𐤍 𐤁𐤏𐤔𐤅𐤕𐤊 𐤑𐤃𐤒𐤄 𐤀𐤋-𐤕𐤓𐤉𐤏 𐤋𐤐𐤍𐤉𐤊 𐤁𐤔𐤅𐤐𐤓
𐤊𐤀𐤔𐤓 𐤉𐤏𐤔𐤅 𐤄𐤇𐤍𐤐𐤉𐤌 𐤁𐤁𐤕𐤉 𐤊𐤍𐤎𐤉𐤅𐤕 𐤅𐤁𐤓𐤇𐤁𐤅𐤕 𐤋𐤌𐤏𐤍 𐤉𐤄𐤋𐤋𐤅
𐤀𐤅𐤕𐤌 𐤄𐤀𐤍𐤔𐤉𐤌 𐤀𐤌𐤍 𐤀𐤌𐤓 𐤀𐤍𐤉 𐤋𐤊𐤌 𐤄𐤌𐤄 𐤍𐤔𐤀𐤅 𐤀𐤕 𐤔𐤊𐤓𐤌:

ב לָכֵן בַּעֲשׂוֹתְךָ צְדָקָה אַל־תָּרִיעַ לְפָנֶיךָ בַּשּׁוֹפָר
כַּאֲשֶׁר יַעֲשׂוּ הַחֲנֵפִים בְּבָתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָרְחֹבוֹת לְמַעַן יְהֻלְלוּ
אוֹתָם הָאֲנָשִׁים אָמֵן אֹמֵר אֲנִי לָכֶם הֵמָּה נָשְׂאוּ אֶת שְׂכָרָם׃

2. laken ba`asoth’ak ts’daqah ‘al-tariy`a l’phaneyak basophar
ka’asher ya`aso hachanephiym b’batey k’nesiyoth ubar’choboth
l’ma`an y’halalu ‘otham ha’anashiym
‘amen ‘omer ‘aniy lakem hemah nas’u ‘eth s’karam.

Matt6:2 “So when you give alms to the poor, do not sound a trumpet before you,
as the hypocrites do in the synagogues and in the streets,
so that they may be honored by men.
Truly I say to you, they have their reward in full.”

‹2› Ὅταν οὖν ποιῇς ἐλεημοσύνην, μὴ σαλπίσῃς ἔμπροσθέν σου,
ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ ποιοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς ῥύμαις,
ὅπως δοξασθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπέχουσιν τὸν μισθὸν αὐτῶν.

2 Hotan oun poiēs eleēmosynēn, mē salpisēs emprosthen sou,

hōsper hoi hypokritai poiousin en tais synagōgais kai en tais hrymais,

hopōs doxasthōsin hypo tōn anthrōpōn;

amēn legō hymin, apechousin ton misthon autōn.

:

3 𐤅𐤀𐤕𐤄 𐤁𐤏𐤔𐤅𐤕𐤊 𐤑𐤃𐤒𐤄 𐤀𐤋-𐤕𐤃𐤏 𐤔𐤌𐤀𐤋𐤊 𐤀𐤕 𐤀𐤔𐤓 𐤏𐤔𐤄 𐤉𐤌𐤉𐤍𐤊

ג וְאַתָּה בַּעֲשׂוֹתְךָ צְדָקָה אַל־תֵּדַע שְׂמֹאלְךָ אֵת אֲשֶׁר עֹשָׂה יְמִינֶךָ׃

3. w’atah ba`asoth’ak ts’daqah ‘al-teda` s’mo’l’ak ‘eth ‘asher `osah y’miyneak.

Matt6:3 “But when you give alms to the poor,
do not let your left hand know what your right hand is doing,”

‹3› σοῦ δὲ ποιοῦντος ἐλεημοσύνην μὴ γνώτω ἡ ἀριστερά σου τί ποιεῖ ἡ δεξιά σου,

3 sou de poiountos eleēmosynēn mē gnōtō hē aristera sou ti poiei hē dexia sou,

4 𐤋𐤌𐤏𐤍 𐤕𐤄𐤉𐤄 𐤑𐤃𐤒𐤕𐤊 𐤁𐤎𐤕𐤓
𐤅𐤀𐤁𐤉𐤊 𐤄𐤓𐤀𐤄 𐤁𐤌𐤎𐤕𐤓𐤉𐤌 𐤄𐤅𐤀 (𐤁𐤂𐤋𐤅𐤉) 𐤉𐤂𐤌𐤋𐤊:

ד לְמַעַן תִּהְיֶה צִדְקָתְךָ בַּסָּתֶר
וְאָבִיךָ הָרֹאֶה בַּמִּסְתָּרִים הוּא (בַּגָּלוּי) יִגְמְלֶךָ׃

4. l’ma`an tih’yeh tsid’qath’ak basather w’Abiyak haro’eh bamis’tariym hu’ (bagaluy) yig’m’leak.

Matt6:4 “so that your giving shall be in secret;
and your Father who sees what is done in secret shall reward you (openly).”

‹4› ὅπως ᾖ σου ἡ ἐλεημοσύνη ἐν τῷ κρυπτῷ·
καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει σοι.

4 hopōs ē sou hē eleēmosynē en tō kryptō; kai ho patēr sou ho blepōn en tō kryptō apodōsei soi.

5 𐤅𐤊𐤉 𐤕𐤕𐤐𐤋𐤋 𐤀𐤋-𐤕𐤄𐤉 𐤊𐤇𐤍𐤐𐤉𐤌 𐤄𐤀𐤄𐤁𐤉𐤌 𐤋𐤄𐤕𐤐𐤋𐤋 𐤁𐤏𐤌𐤃𐤌
𐤁𐤁𐤕𐤉 𐤊𐤍𐤎𐤉𐤅𐤕 𐤅𐤁𐤐𐤍𐤅𐤕 𐤄𐤔𐤅𐤒𐤉𐤌 𐤋𐤌𐤏𐤍 𐤉𐤓𐤀𐤅 𐤋𐤁𐤍𐤉 𐤀𐤃𐤌
𐤀𐤌𐤍 𐤀𐤌𐤓 𐤀𐤍𐤉 𐤋𐤊𐤌 𐤄𐤌𐤄 𐤍𐤔𐤀𐤅 𐤀𐤕 𐤔𐤊𐤓𐤌:

ה וְכִי תִתְפַּלֵּל אַל־תְּהִי כַּחֲנֵפִים הָאֹהֲבִים לְהִתְפַּלֵּל בְּעָמְדָם
בְּבָתֵּי כְנֵסִיּוֹת וּבְפִנּוֹת הַשְּׁוָקִים לְמַעַן יֵרָאוּ לִבְנֵי אָדָם
אָמֵן אֹמֵר אֲנִי לָכֶם הֵמָּה נָשְׂאוּ אֶת שְׂכָרָם׃

**5. w’ki thith’palel ‘al-t’hiy kachanephiym
ha’ohabiym l’hith’palel b’`am’dam b’batey k’nesiyoth ub’phinoth hash’waqiym**

l’ma`an yera’u lib’ney ‘adam ‘amen ‘omer ‘aniy lakem hemah nas’u ‘eth s’karam.

Matt6:5 “When you pray, you are not to be like the hypocrites;
for they love to stand and pray in the synagogues and on the street corners
so that they may be seen by men. Truly I say to you, they have their reward in full.”

‹5› Καὶ ὅταν προσεύχησθε, οὐκ ἔσεσθε ὡς οἱ ὑποκριταί,
ὅτι φιλοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς γωνίαις τῶν πλατειῶν ἑστῶτες προσεύχεσθαι,
ὅπως φανῶσιν τοῖς ἀνθρώποις· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπέχουσιν τὸν μισθὸν αὐτῶν.

5 Kai hotan proseuchēsthe, ouk esesthe hōs hoi hypokritai,

hoti philousin en tais synagōgais kai en tais gōniais tōn plateiōn hestōtes proseuchesthai,

hopōs phanōsin tois anthrōpois; amēn legō hymin, apechousin ton misthon autōn.

---

6 ואתה כי תתפלל בוא בחדרך וסגר דלתך בעדך
והתפלל אל-אביך אשר בסתר ואביך הראה במסתרים
הוא (בגלוי) יגמלך:

ו וְאַתָּה כִּי תִתְפַּלֵּל בּוֹא בְחֶדְרְךָ וּסְגֹר דִּלְתְךָ בַּעַדְךָ
וְהִתְפַּלֵּל אֶל־אָבִיךָ אֲשֶׁר בַּסָּתֶר וְאָבִיךָ הָרֹאֶה בַּמִּסְתָּרִים
הוּא (בַּגָּלוּי) יִגְמְלֶךָ׃

6. w’atah ki thith’palel bo’ b’ched’r’ak us’gor d’lath’ak ba`ad’ak w’hith’palel ‘el-‘Abiyak ‘asher basather w’Abiyak haro’eh bamis’tariym hu’ (bagaluy) yig’m’leak.

Matt6:6 “But you, when you pray, go into your inner room, close your door and pray to your Father who is in secret, and your Father who sees what is done in secret shall reward you (openly).”

‹6› σὺ δὲ ὅταν προσεύχῃ, εἴσελθε εἰς τὸ ταμεῖόν σου καὶ κλείσας τὴν θύραν σου πρόσευξαι τῷ πατρί σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει σοι.

6 sy de hotan proseuchę̄ eiselthe eis to tameion sou kai kleisas tēn thyran sou proseuxai tǭ patri sou

tǭ en tǭ kryptǭ; kai ho patēr sou ho blepōn en tǭ kryptǭ apodōsei soi.

---

7 ובהתפללכם אל-תפטפטו כגוים האמרים בלבבם ברב
דברינו נשמע:

ז וּבְהִתְפַּלֶּלְכֶם אַל־תְּפַטְפְּטוּ כַּגּוֹיִם הָאֹמְרִים בִּלְבָבָם בְּרֹב
דְּבָרֵינוּ נִשָּׁמֵעַ׃

7. ub’hith’palel’kem ‘al-t’phat’p’tu kaGoyim ha’om’riym bil’babam b’rob d’bareynu nishame`a.

Matt6:7 “And when you are praying, do not use meaningless repetition as the Gentiles do,
for they suppose that they shall be heard for their many words.”

‹7› Προσευχόμενοι δὲ μὴ βατταλογήσητε ὥσπερ οἱ ἐθνικοί,
δοκοῦσιν γὰρ ὅτι ἐν τῇ πολυλογίᾳ αὐτῶν εἰσακουσθήσονται.

7 Proseuchomenoi de mē battalogēsēte hōsper hoi ethnikoi,

dokousin gar hoti en tę̄ polylogią autōn eisakousthēsontai.

---

8 ואתם אל-תדמו להם כי יודע אביכם כל-צרככם

𐤁𐤈𐤓𐤌 𐤕𐤔𐤀𐤋𐤅 𐤌𐤌𐤍𐤅:

ח וְאַתֶּם אַל־תִּדַּמּוּ לָהֶם כִּי יוֹדֵעַ אֲבִיכֶם כָּל־צָרְכְּכֶם
בְּטֶרֶם תִּשְׁאָלוּ מִמֶּנּוּ׃

8. w'atem 'al-tidamu lahem ki yode`a 'Abiykem kal-tsar'k'kem b'terem tish'alu mimenu.

Matt6:8 "So do not be like them; for your Father knows what you need before you ask Him."

‹8› μὴ οὖν ὁμοιωθῆτε αὐτοῖς·
οἶδεν γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὧν χρείαν ἔχετε πρὸ τοῦ ὑμᾶς αἰτῆσαι αὐτόν.

8 mē oun homoiōthēte autois; oiden gar ho patēr hymōn hōn chreian echete pro tou hymas aitēsai auton.

:

---

9 𐤋𐤊𐤍 𐤊𐤄 𐤕𐤕𐤐𐤋𐤋𐤅 𐤀𐤁𐤉𐤍𐤅 𐤔𐤁𐤔𐤌𐤉𐤌 𐤉𐤕𐤒𐤃𐤔 𐤔𐤌𐤊

ט לָכֵן כֹּה תִתְפַּלְלוּ אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם יִתְקַדַּשׁ שְׁמֶךָ׃

9. laken koh thith'palalu 'Abiynu shebashamayim yith'qadash sh'meak.

Matt6:9 "Pray, then, in this way: 'Our Father who is in heaven, Hallowed be Your name.'"

‹9› Οὕτως οὖν προσεύχεσθε ὑμεῖς·
Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς·
ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου·

9 Houtōs oun proseuchesthe hymeis;
Pater hēmōn ho en tois ouranois,
hagiasthētō to onoma sou;

:

---

10 𐤕𐤁𐤀 𐤌𐤋𐤊𐤅𐤕𐤊 𐤉𐤏𐤔𐤄 𐤓𐤑𐤅𐤍𐤊 𐤊𐤀𐤔𐤓 𐤁𐤔𐤌𐤉𐤌 𐤂𐤌 𐤁𐤀𐤓𐤑

י תָּבֹא מַלְכוּתֶךָ יֵעָשֶׂה רְצוֹנְךָ כַּאֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם גַּם בָּאָרֶץ׃

10. tabo' mal'kutheak ye`aseh r'tson'ak ka'asher bashamayim gam ba'arets.

Matt6:10 "Your kingdom come. Your shall be done, On earth as it is in heaven."

‹10› ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου·
γενηθήτω τὸ θέλημά σου,

10 elthetō hē basileia sou;
genēthētō to thelēma sou,
hōs en ouranō̧ kai epi gēs;

:

---

11 𐤀𐤕-𐤋𐤇𐤌 𐤇𐤒𐤍𐤅 𐤕𐤍-𐤋𐤍𐤅 𐤄𐤉𐤅𐤌

יא אֶת־לֶחֶם חֻקֵּנוּ תֶּן־לָנוּ הַיּוֹם׃

11. 'eth-lechem chuqenu ten-lanu hayom.

Matt6:11 "Give us this day our daily bread."

‹11› τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δὸς ἡμῖν σήμερον·

11 ton arton hēmōn ton epiousion dos hēmin sēmeron;

:

ומחל-לנו על-חובותינו כאשר מחלנו גם-אנחנו לחיבינו 12

יב וּמְחַל־לָנוּ עַל־חֹבוֹתֵינוּ כַּאֲשֶׁר מָחַלְנוּ גַּם־אֲנַחְנוּ לְחַיָּבֵינוּ׃

12. um'chal-lanu `al-chobotheynu ka'asher machal'nu gam-'anach'nu l'chayabeynu.

Matt6:12 "And forgive us our debts, as we also have forgiven our debtors."

‹12› καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν,
ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφήκαμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν·

12 kai aphes hēmin ta opheilēmata hēmōn,
hōs kai hēmeis aphēkamen tois opheiletais hēmōn;

ואל-תביאנו לידי נסיון כי אם-תחלצנו מן-הרע 13
(כי לך הממלכה והגבורה והתפארת לעולמי עולמים אמן):

יג וְאַל־תְּבִיאֵנוּ לִידֵי נִסָּיוֹן כִּי אִם־תְּחַלְּצֵנוּ מִן־הָרָע
(כִּי לְךָ הַמַּמְלָכָה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת לְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים אָמֵן)׃

13. w'al-t'biy'enu liydey nisayon ki 'im-t'chal'tsenu min-hara`
(ki l'ak hamam'lakah w'hag'burah w'hatiph'ereth l'`ol'mey `olamiym 'Amen).

Matt6:13 "And do not lead us into temptation, but deliver us from evil.
[For Yours is the kingdom and the power and the glory forever. Amen.]"

‹13› καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν,
ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ.

13 kai mē eisenegkēs hēmas eis peirasmon,
alla hrysai hēmas apo tou ponērou.

כי אם-תמחלו לבני-אדם על-חטאתם ימחל גם-לכם 14
אביכם שבשמים:

יד כִּי אִם־תִּמְחֲלוּ לִבְנֵי־אָדָם עַל־חַטֹּאתָם יִמְחַל גַּם־לָכֶם
אֲבִיכֶם שֶׁבַּשָּׁמָיִם׃

14. ki 'im-tim'chalu lib'ney-'adam `al-chato'tham yim'chal gam-lakem 'Abiykem shebashamayim.

Matt6:14 "For if you forgive others for their transgressions, your Father who is in the heaven shall also forgive you."

‹14› Ἐὰν γὰρ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος·
14 Ean gar aphēte tois anthrōpois ta paraptōmata autōn, aphēsei kai hymin ho patēr hymōn ho ouranios;

ואם לא תמחלו לבני אדם 15
גם-אביכם לא-ימחל לחטאתיכם:

טו וְאִם לֹא תִמְחֲלוּ לִבְנֵי אָדָם
גַּם־אֲבִיכֶם לֹא־יִמְחַל לְחַטֹּאתֵיכֶם׃

15. w'im lo' thim'chalu lib'ney 'adam gam-'Abiykem lo'-yim'chal l'chato'theykem.

Matt6:15 "But if you do not forgive others, then your Father shall not forgive your transgressions."

‹15› ἐὰν δὲ μὴ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις, οὐδὲ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν.
15 ean de mē aphēte tois anthrōpois, oude ho patēr hymōn aphēsei ta paraptōmata hymōn.

---

16 וכי תצומו אל-תהיו זעפים כחנפים
המשנים את-פניהם להראות צמים לבני אדם
אמן אמר אני לכם המה נשאו את-שכרם:

טז וְכִי תָצוּמוּ אַל־תִּהְיוּ זֹעֲפִים כַּחֲנֵפִים
הַמְשַׁנִּים אֶת־פְּנֵיהֶם לְהֵרָאוֹת צָמִים לִבְנֵי אָדָם
אָמֵן אֹמֵר אֲנִי לָכֶם הֵמָּה נָשְׂאוּ אֶת־שְׂכָרָם׃

16. w'ki thatsumu 'al-tih'yu zo`aphiym kachanephiym
ham'shaniym 'eth-p'neyhem l'hera'oth tsamiym lib'ney 'adam
'amen 'omer 'aniy lakem hemah nas'u 'eth-s'karam.

Matt6:16 "Whenever you fast, do not put on a gloomy face as the hypocrites do,
for they neglect their appearance so that they shall be noticed by men when they are fasting.
Truly I say to you, they have their reward in full."

‹16› Ὅταν δὲ νηστεύητε, μὴ γίνεσθε ὡς οἱ ὑποκριταὶ σκυθρωποί, ἀφανίζουσιν γὰρ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ὅπως φανῶσιν τοῖς ἀνθρώποις νηστεύοντες· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπέχουσιν τὸν μισθὸν αὐτῶν.
16 Hotan de nēsteuēte, mē ginesthe hōs hoi hypokritai
skythrōpoi, aphanizousin gar ta prosōpa autōn hopōs phanōsin tois anthrōpois nēsteuontes;
amēn legō hymin, apechousin ton misthon autōn.

:

---

17 ואתה כי תצום סוך את-ראשך ורחץ את-פניך:

יז וְאַתָּה כִּי תָצוּם סוּךְ אֶת־רֹאשְׁךָ וּרְחַץ אֶת־פָּנֶיךָ׃

17. w'atah ki thatsum su'k 'eth-ro'sh'ak ur'chats 'eth-paneyak.

Matt6:17 "But you, when you fast, anoint your head and wash your face"

‹17› σὺ δὲ νηστεύων ἄλειψαί σου τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ πρόσωπόν σου νίψαι,
17 sy de nēsteuōn aleipsai sou tēn kephalēn kai to prosōpon sou nipsai,

---

18 אשר לא-תראה צם לבני אדם כי אם-לאביך בסתר
ואביך הראה במסתרים הוא (בגלוי) יגמלך:

יח אֲשֶׁר לֹא־תֵרָאֶה צָם לִבְנֵי אָדָם כִּי אִם־לְאָבִיךָ בַּסָּתֶר
וְאָבִיךָ הָרֹאֶה בְּמִסְתָּרִים הוּא (בְּגָלוּי) יִגְמְלֶךָ׃

18. 'asher lo'-thera'eh tsam lib'ney 'adam ki 'im-l'Abiyak basather
w'Abiyak haro'eh bamis'tariym hu' (bagaluy) yig'm'leak.

Matt6:18 "so that your fasting shall not be noticed by men, but by your Father who is in secret;
and your Father who sees what is done in secret shall reward you (openly)."

‹18› ὅπως μὴ φανῇς τοῖς ἀνθρώποις νηστεύων ἀλλὰ τῷ πατρί σου τῷ ἐν τῷ κρυφαίῳ·
καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυφαίῳ ἀποδώσει σοι.

18 hopōs mē phanēs tois anthrōpois nēsteuōn alla tō patri sou tō en tō kryphaiō;

kai ho patēr sou ho blepōn en tō kryphaiō apodōsei soi.

---

19 𐤀𐤋 𐤕𐤀𐤑𐤓𐤅 𐤋𐤊𐤌 𐤀𐤅𐤑𐤓𐤅𐤕 𐤁𐤀𐤓𐤑 𐤀𐤔𐤓 𐤉𐤀𐤊𐤋𐤅𐤌 𐤔𐤌 𐤎𐤎 𐤅𐤓𐤒𐤁
𐤅𐤂𐤍𐤁𐤉𐤌 𐤉𐤇𐤕𐤓𐤅 𐤅𐤂𐤍𐤁𐤅:

יט אַל תַּאַצְרוּ לָכֶם אוֹצָרוֹת בָּאָרֶץ אֲשֶׁר יֹאכְלוּם שָׁם סָס וְרָקָב
וְגַנָּבִים יַחְתְּרוּ וְגָנָבוּ׃

**19. 'al ta'ats'ru lakem 'otsaroth ba'arets 'asher yo'k'lum sham sas w'raqab
w'ganabiym yach't'ru w'ganabu.**

Matt6:19 "Do not store up for yourselves treasures on earth, where moth and rust destroy,
and where thieves break in and steal."

‹19› Μὴ θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς, ὅπου σὴς καὶ βρῶσις ἀφανίζει
καὶ ὅπου κλέπται διορύσσουσιν καὶ κλέπτουσιν·

19 Mē thēsaurizete hymin thēsaurous epi tēs gēs, hopou sēs kai brōsis aphanizei

kai hopou kleptai dioryssousin kai kleptousin;

---

20 𐤀𐤁𐤋 𐤕𐤀𐤑𐤓𐤅 𐤋𐤊𐤌 𐤀𐤅𐤑𐤓𐤅𐤕 𐤁𐤔𐤌𐤉𐤌
𐤀𐤔𐤓 𐤎𐤎 𐤅𐤓𐤒𐤁 𐤋𐤀-𐤉𐤀𐤊𐤋𐤅𐤌 𐤔𐤌 𐤅𐤂𐤍𐤁𐤉𐤌 𐤋𐤀 𐤉𐤇𐤕𐤓𐤅 𐤅𐤋𐤀 𐤉𐤂𐤍𐤁𐤅:

כ אֲבָל תַּאַצְרוּ לָכֶם אוֹצָרוֹת בַּשָּׁמָיִם
אֲשֶׁר סָס וְרָקָב לֹא־יֹאכְלוּם שָׁם וְגַנָּבִים לֹא יַחְתְּרוּ וְלֹא יִגְנֹבוּ׃

**20. 'abal ta'ats'ru lakem 'otsaroth bashamayim
'asher sas w'raqab lo'-yo'k'lum sham w'ganabiym lo' yach't'ru w'lo' yig'nobu.**

Matt6:20 "But store up for yourselves treasures in heaven,
where neither moth nor rust destroys, and where thieves do not break in or steal";

‹20› θησαυρίζετε δὲ ὑμῖν θησαυροὺς ἐν οὐρανῷ,
ὅπου οὔτε σὴς οὔτε βρῶσις ἀφανίζει καὶ ὅπου κλέπται οὐ διορύσσουσιν οὐδὲ κλέπτουσιν·

20 thēsaurizete de hymin thēsaurous en ouranō,

hopou oute sēs oute brōsis aphanizei kai hopou kleptai ou dioryssousin oude kleptousin;

:

---

21 𐤊𐤉 𐤁𐤌𐤒𐤅𐤌 𐤀𐤔𐤓-𐤀𐤅𐤑𐤓𐤊𐤌 𐤁𐤅 𐤔𐤌 𐤉𐤄𐤉𐤄 𐤂𐤌-𐤋𐤁𐤁𐤊𐤌

כא כִּי בִּמְקוֹם אֲשֶׁר־אוֹצַרְכֶם בּוֹ שָׁם יִהְיֶה גַּם־לְבַבְכֶם׃

21. ki bim'qom 'asher-'otsar'kem bo sham yih'yeh gam-l'bab'kem.

Matt6:21 "for where your treasure is, there your heart shall be also."

‹21› ὅπου γάρ ἐστιν ὁ θησαυρός σου, ἐκεῖ ἔσται καὶ ἡ καρδία σου.

21 hopou gar estin ho thēsauros sou, ekei estai kai hē kardia sou.

:

---

22 𐤍𐤓 𐤄𐤂𐤅𐤐 𐤄𐤏𐤉𐤍 𐤅𐤀𐤌-𐤏𐤉𐤍𐤊 𐤕𐤌𐤉𐤌𐤄 𐤊𐤋-𐤂𐤅𐤐𐤊 𐤉𐤀𐤅𐤓

כב נֵר הַגּוּף הָעָיִן וְאִם־עֵינְךָ תְמִימָה כָּל־גּוּפְךָ יֵאוֹר׃

22. ner haguph ha`ayin w'im-`eyn'ak th'miymah kal-guph'ak ye'or.

Matt6:22 "The eye is the lamp of the body; so then if your eye is clear,
your whole body shall be full of light."

‹22› Ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἐστιν ὁ ὀφθαλμός. ἐὰν οὖν ᾖ ὁ ὀφθαλμός σου ἁπλοῦς,
ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινὸν ἔσται·

22 Ho lychnos tou sōmatos estin ho ophthalmos. ean oun ȩ̄ ho ophthalmos sou haplous,

holon to sōma sou phōteinon estai;

---

23 𐤅𐤀𐤌־𐤏𐤉𐤍𐤊 𐤓𐤏𐤄 𐤊𐤋־𐤂𐤅𐤐𐤊 𐤉𐤇𐤔𐤊
𐤅𐤀𐤌 𐤉𐤇𐤔𐤊 𐤄𐤀𐤅𐤓 𐤀𐤔𐤓 𐤁𐤒𐤓𐤁𐤊 𐤌𐤄־𐤓𐤁 𐤄𐤇𐤔𐤊:

כג וְאִם־עֵינְךָ רָעָה כָּל־גּוּפְךָ יֶחְשָׁךְ
וְאִם יֶחְשַׁךְ הָאוֹר אֲשֶׁר בְּקִרְבְּךָ מָה־רַב הַחשֶׁךְ׃

23. w'im-`eyn'ak ra`ah kal-guph'ak yech'sha'k
w'im yech'sha'k ha'or 'asher b'qir'b'ak mah-rab hachshe'k.

Matt6:23 "But if your eye is bad, your whole body shall be full of darkness.
If then the light that is in you is darkness, how great is the darkness!"

‹23› ἐὰν δὲ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρὸς ᾖ, ὅλον τὸ σῶμά σου σκοτεινὸν ἔσται.
εἰ οὖν τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστίν, τὸ σκότος πόσον.

23 ean de ho ophthalmos sou ponēros ȩ̄, holon to sōma sou skoteinon estai.

ei oun to phōs to en soi skotos estin, to skotos poson.

---

24 𐤋𐤀 𐤉𐤅𐤊𐤋 𐤀𐤉𐤔 𐤋𐤏𐤁𐤃 𐤔𐤍𐤉 𐤀𐤃𐤍𐤉𐤌 𐤊𐤉 𐤉𐤔𐤍𐤀 𐤀𐤕־𐤄𐤀𐤇𐤃
𐤅𐤉𐤀𐤄𐤁 𐤀𐤕 𐤄𐤀𐤇𐤓 𐤀𐤅 𐤉𐤃𐤁𐤒 𐤁𐤀𐤇𐤃
𐤅𐤉𐤁𐤆𐤄 𐤀𐤕־𐤄𐤀𐤇𐤓 𐤋𐤀 𐤕𐤅𐤊𐤋𐤅 𐤏𐤁𐤅𐤃 𐤀𐤕־𐤄𐤀𐤋𐤄𐤉𐤌 𐤅𐤀𐤕־𐤄𐤌𐤌𐤅𐤍:

כד לֹא יוּכַל אִישׁ לַעֲבֹד שְׁנֵי אֲדֹנִים כִּי יִשְׂנָא אֶת־הָאֶחָד
וְיֶאֱהַב אֶת הָאַחֵר אוֹ יִדְבַּק בְּאֶחָד
וְיִבְזֶה אֶת־הָאַחֵר לֹא תוּכְלוּ עֲבוֹד אֶת־הָאֱלֹהִים וְאֶת־הַמָּמוֹן׃

24. lo' yukal 'iysh la`abod sh'ney 'adoniym ki yis'na' 'eth-ha'echad w'ye'ehab 'eth ha'acher
'o yid'baq b'echad w'yib'zeh 'eth-ha'acher lo' tuk'lu `abod 'eth-ha'Elohim w'eth-hamamon.

Matt6:24 "No one can serve two masters; for either he shall hate the one and love the other,
or he shall be devoted to one and despise the other. You cannot serve the Elohim and wealth."

‹24› Οὐδεὶς δύναται δυσὶ κυρίοις δουλεύειν· ἢ γὰρ τὸν ἕνα μισήσει καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει,
ἢ ἑνὸς ἀνθέξεται καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει. οὐ δύνασθε θεῷ δουλεύειν καὶ μαμωνᾷ.

24 Oudeis dynatai dysi kyriois douleuein; ē gar ton hena misēsei kai ton heteron agapēsei,

ē henos anthexetai kai tou heterou kataphronēsei. ou dynasthe theō̧ douleuein kai mamōną.

---

25 𐤏𐤋־𐤊𐤍 𐤀𐤌𐤓 𐤀𐤍𐤉 𐤋𐤊𐤌 𐤀𐤋 𐤕𐤃𐤀𐤂𐤅 𐤋𐤍𐤐𐤔𐤊𐤌 𐤋𐤀𐤌𐤓 𐤌𐤄־𐤍𐤀𐤊𐤋
𐤅𐤌𐤄־𐤍𐤔𐤕𐤄 𐤅𐤋𐤂𐤅𐤐𐤊𐤌 𐤋𐤀𐤌𐤓 𐤌𐤄־𐤍𐤋𐤁𐤔

הלא הנפש היא יקרה מן-המזון והגוף יקר מן-המלבוש:

כה עַל־כֵּן אֹמֵר אֲנִי לָכֶם אַל תִּדְאֲגוּ לְנַפְשְׁכֶם לֵאמֹר מַה־נֹּאכֵל
וּמַה־נִּשְׁתֶּה וּלְגוּפְכֶם לֵאמֹר מַה־נִּלְבָּשׁ
הֲלֹא הַנֶּפֶשׁ הִיא יְקָרָה מִן־הַמָּזוֹן וְהַגּוּף יָקָר מִן־הַמַּלְבּוּשׁ:

**25. `al-ken 'omer 'aniy lakem 'al tid'agu l'naph'sh'kem
le'mor mah-no'kel umah-nish'teh ul'guph'kem le'mor mah-nil'bash
halo' hanephesh hiy' y'qarah min-hamazon w'haguph yaqar min-hamal'bush.**

Matt6:25 "For this reason I say to you, do not be worried about your life,
as to what you shall eat or what you shall drink; nor for your body, as to what you shall put on.
Is not life more than food, and the body more than clothing?"

‹25› Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ ὑμῶν
τί φάγητε [ἢ τί πίητε], μηδὲ τῷ σώματι ὑμῶν τί ἐνδύσησθε.
οὐχὶ ἡ ψυχὴ πλεῖόν ἐστιν τῆς τροφῆς καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος;
25 Dia touto legō hymin, mē merimnate tȩ̄ psychȩ̄ hymōn
ti phagēte [ē ti piēte,] mēde tō̧ sōmati hymōn ti endysēsthe.
ouchi hē psychē pleion estin tēs trophēs kai to sōma tou endymatos?

---

26 הביטו אל-עוף השמים וראו הן לא יזרעו
ולא יקצרו ולא יאספו לאסמים ואביכם שבשמים מכלכל
אתם הלא אתם נעליתם עליהם מאד:

כו הַבִּיטוּ אֶל־עוֹף הַשָּׁמַיִם וּרְאוּ הֵן לֹא יִזְרְעוּ
וְלֹא יִקְצְרוּ וְלֹא יַאַסְפוּ לַאֲסָמִים וַאֲבִיכֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם מְכַלְכֵּל
אֹתָם הֲלֹא אַתֶּם נַעֲלֵיתֶם עֲלֵיהֶם מְאֹד:

**26. habiytu 'el-`oph hashamayim ur'u hen lo' yiz'r'`u w'lo' yiq'ts'ru
w'lo' ya'as'phu la'asamiym wa'Abiykem shebashamayim m'kal'kel 'otham
halo' 'atem na`aleythem `aleyhem m'od.**

Matt6:26 "Look at the birds of the air, that they do not sow, nor reap
nor gather into barns, and yet your Father who is in the heaven feeds them.
Are you not worth much more than they?"

‹26› ἐμβλέψατε εἰς τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ ὅτι οὐ σπείρουσιν οὐδὲ θερίζουσιν
οὐδὲ συνάγουσιν εἰς ἀποθήκας, καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τρέφει αὐτά·
οὐχ ὑμεῖς μᾶλλον διαφέρετε αὐτῶν;
26 emblepsate eis ta peteina tou ouranou hoti ou speirousin oude therizousin
oude synagousin eis apothēkas, kai ho patēr hymōn ho ouranios trephei auta;
ouch hymeis mallon diapherete autōn?

:

---

27 ומי בכם בדאגתו יוכל להוסיף על-קומתו אמה אחת

כז וּמִי בָכֶם בְּדַאֲגָתוֹ יוּכַל לְהוֹסִיף עַל־קוֹמָתוֹ אַמָּה אֶחָת:

27. umiy bakem b'da'agatho yukal l'hosiyph `al-qwmatho 'amah 'echath.

Matt6:27 “And who of you by being worried can add a single hour to his life?”

‹27› τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ πῆχυν ἕνα;
27 tis de ex hymōn merimnōn dynatai prostheinai epi tēn hēlikian autou pēchyn hena?

---

28 𐤅𐤋𐤋𐤁𐤅𐤔 𐤋𐤌𐤄 𐤕𐤃𐤀𐤂𐤄 𐤄𐤕𐤁𐤅𐤆𐤍𐤅-𐤍𐤀
𐤀𐤋-𐤔𐤅𐤔𐤍𐤉 𐤄𐤔𐤃𐤄 𐤄𐤑𐤌𐤇𐤅𐤕:
כח וְלִלְבּוּשׁ לָמָּה תִדְאָגָה הִתְבּוֹזָנוּ־נָא
אֶל־שׁוֹשַׁנֵּי הַשָּׂדֶה הַצֹּמְחוֹת׃

28. w’lil’bush lamah thid’agh hith’bozanu-na’ ‘el-shoshaney hasadeh hatsom’choth.

Matt6:28 “And why are you worried about clothing? Observe how the lilies of the field grow;
they do not toil nor do they spin,”

‹28› καὶ περὶ ἐνδύματος τί μεριμνᾶτε; καταμάθετε τὰ κρίνα τοῦ ἀγροῦ πῶς αὐξάνουσιν·
οὐ κοπιῶσιν οὐδὲ νήθουσιν·
28 kai peri endymatos ti merimnate? katamathete ta krina tou agrou pōs auxanousin;
ou kopiōsin oude nēthousin;

---

29 𐤋𐤀 𐤉𐤏𐤌𐤋𐤅 𐤅𐤋𐤀 𐤉𐤈𐤅𐤅
𐤅𐤀𐤍𐤉 𐤀𐤌𐤓 𐤋𐤊𐤌 𐤊𐤉 𐤂𐤌-𐤔𐤋𐤌𐤄
𐤁𐤊𐤋-𐤄𐤃𐤓𐤅 𐤋𐤀-𐤄𐤉𐤄 𐤋𐤁𐤅𐤔 𐤊𐤀𐤇𐤕 𐤌𐤄𐤍𐤄:
כט לֹא יַעַמְלוּ וְלֹא יִטְווּ
וַאֲנִי אֹמֵר לָכֶם כִּי גַם־שְׁלֹמֹה
בְּכָל־הֲדָרוֹ לֹא־הָיָה לָבוּשׁ כְּאַחַת מֵהֵנָּה׃

29. lo’ ya`am’lu w’lo’ yit’wu
wa’aniy ‘omer lakem ki gam-Sh’lomoh b’kal-hadaro lo’-hayah labush k’achath mehenah.

Matt6:29 “yet I say to you that not even Solomon in all his glory clothed himself like one of these.”

‹29› λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι οὐδὲ Σολομὼν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς ἓν τούτων.
29 legō de hymin hoti oude Solomōn en pasē tē doxē autou periebaleto hōs hen toutōn.

---

30 𐤅𐤀𐤌-𐤊𐤊𐤄 𐤌𐤋𐤁𐤉𐤔 𐤄𐤀𐤋𐤄𐤉𐤌 𐤀𐤕-𐤇𐤑𐤉𐤓 𐤄𐤔𐤃𐤄 𐤀𐤔𐤓 𐤄𐤉𐤅𐤌 𐤑𐤌𐤇
𐤅𐤌𐤇𐤓 𐤉𐤔𐤋𐤊 𐤋𐤕𐤅𐤊 𐤄𐤕𐤍𐤅𐤓 𐤀𐤐 𐤊𐤉-𐤀𐤕𐤊𐤌 𐤒𐤈𐤍𐤉 𐤀𐤌𐤅𐤍𐤄:
ל וְאִם־כָּכָה מַלְבִּישׁ הָאֱלֹהִים אֶת־חֲצִיר הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר הַיּוֹם צֹמֵחַ
וּמָחָר יֻשְׁלַךְ לְתוֹךְ הַתַּנּוּר אַף כִּי־אֶתְכֶם קְטַנֵּי אֱמוּנָה׃

30. w’im-kakah mal’biysh ha’Elohim ‘eth-chatsiyr hasadeh ‘asher hayom tsmeach
umachar yush’la’k l’tho’k hatanur ‘aph ki-‘eth’kem q’taney ‘emunah.

Matt6:30 “But if the Elohim so clothes the grass of the field, which is alive today
and tomorrow is thrown into the furnace, shall He not much more clothe you? You of little faith!”

‹30› εἰ δὲ τὸν χόρτον τοῦ ἀγροῦ σήμερον ὄντα καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον ὁ θεὸς οὕτως
ἀμφιέννυσιν, οὐ πολλῷ μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι;

30 ei de ton chorton tou agrou sēmeron onta kai aurion eis klibanon ballomenon ho theos houtōs amphiennysin, ou pollǭ mallon hymas, oligopistoi

:

31 𐤋𐤊𐤍 𐤀𐤋-𐤕𐤃𐤀𐤂𐤅 𐤋𐤀𐤌𐤓 𐤌𐤄-𐤍𐤀𐤊𐤋 𐤅𐤌𐤄-𐤍𐤔𐤕𐤄 𐤅𐤌𐤄-𐤍𐤋𐤁𐤔

לא לָכֵן אַל־תִּדְאֲגוּ לֵאמֹר מַה־נֹּאכַל וּמַה־נִּשְׁתֶּה וּמַה־נִּלְבָּשׁ׃

31. laken ‘al-tid’agu le’mor mah-no’kal umah-nish’teh umah-nil’bash.

Matt6:31 “Do not worry then, saying, What shall we eat? or What shall we drink?
or What shall we wear for clothing?”

‹31› μὴ οὖν μεριμνήσητε λέγοντες, Τί φάγωμεν; ἤ, Τί πίωμεν; ἤ, Τί περιβαλώμεθα;
31 mē oun merimnēsēte legontes Ti phagōmen? ē, Ti piōmen? ē, Ti peribalōmetha?

32 𐤊𐤉 𐤀𐤕-𐤊𐤋-𐤀𐤋𐤄 𐤌𐤁𐤒𐤔𐤉𐤌 𐤄𐤂𐤅𐤉𐤌 𐤄𐤋𐤀 𐤉𐤃𐤏 𐤀𐤁𐤉𐤊𐤌
𐤀𐤔𐤓 𐤁𐤔𐤌𐤉𐤌 𐤊𐤉 𐤑𐤓𐤉𐤊𐤉𐤌 𐤀𐤕𐤌 𐤋𐤊𐤋-𐤀𐤋𐤄:

לב כִּי אֶת־כָּל־אֵלֶּה מְבַקְשִׁים הַגּוֹיִם הֲלֹא יֹדֵעַ אֲבִיכֶם
אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם כִּי צְרִיכִים אַתֶּם לְכָל־אֵלֶּה׃

32. ki ‘eth-kal-‘eleh m’baq’shiym haGoyim
halo’ yode`a ‘Abiykem ‘asher bashamayim ki ts’riykiym ‘atem l’kal-‘eleh.

Matt6:32 “For the Gentiles eagerly seek all these things;
for your Father who is in the heaven knows that you need all these things.”

‹32› πάντα γὰρ ταῦτα τὰ ἔθνη ἐπιζητοῦσιν·
οἶδεν γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος ὅτι χρῄζετε τούτων ἁπάντων.
32 panta gar tauta ta ethnē epizētousin;
oiden gar ho patēr hymōn ho ouranios hoti chrēzete toutōn hapantōn.

33 𐤀𐤊 𐤃𐤓𐤔𐤅 𐤁𐤓𐤀𐤔𐤅𐤍𐤄 𐤀𐤕-𐤌𐤋𐤊𐤅𐤕 𐤀𐤋𐤄𐤉𐤌
𐤅𐤀𐤕-𐤑𐤃𐤒𐤕𐤅 𐤅𐤍𐤅𐤎𐤐 𐤋𐤊𐤌 𐤊𐤋-𐤀𐤋𐤄:

לג אַךְ דִּרְשׁוּ בָרִאשׁוֹנָה אֶת־מַלְכוּת אֱלֹהִים
וְאֶת־צִדְקָתוֹ וְנוֹסַף לָכֶם כָּל־אֵלֶּה׃

33. ‘a’k dir’su bari’shonah ‘eth-mal’kuth ‘Elohim w’eth-tsid’qatho w’nosaph lakem kal-‘eleh.

Matt6:33 “But seek first the kingdom of Elohim and His righteousness,
and all these things shall be added to you.”

‹33› ζητεῖτε δὲ πρῶτον τὴν βασιλείαν [τοῦ θεοῦ] καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ,
καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν.
33 zēteite de prōton tēn basileian [tou theou] kai tēn dikaiosynēn autou,
kai tauta panta prostethēsetai hymin.

34 𐤋𐤊𐤍 𐤀𐤋-𐤕𐤃𐤀𐤂𐤅 𐤋𐤉𐤅𐤌 𐤌𐤇𐤓
𐤊𐤉 𐤉𐤅𐤌 𐤌𐤇𐤓 𐤄𐤅𐤀 𐤉𐤃𐤀𐤂 𐤋𐤅 𐤅𐤃𐤉𐤄 𐤋𐤑𐤓𐤄 𐤁𐤔𐤏𐤕𐤄:

לד לָכֵן אַל־תִּדְאֲגוּ לְיוֹם מָחָר

כִּי יוֹם מָחָר הוּא יִדְאַג לוֹ וְדַיָּהּ לַצָּרָה בְּשַׁעְתָּהּ:

34. laken 'al-tid'agu l'yom machar ki yom machar hu' yid'ag lo w'dayah latsarah b'sha`'tah.

Matt6:34 "So do not worry about tomorrow; for tomorrow shall care for itself.
Each day has enough trouble of its own."

‹34› μὴ οὖν μεριμνήσητε εἰς τὴν αὔριον, ἡ γὰρ αὔριον μεριμνήσει ἑαυτῆς·
ἀρκετὸν τῇ ἡμέρᾳ ἡ κακία αὐτῆς.
34 mē oun merimnēsēte eis tēn aurion, hē gar aurion merimnēsei heautēs;
arketon tę̄ hēmerą hē kakia autēs.

Chapter 7

Shavua Reading Schedule (2nd sidrot) - Matthew 7 – 11

Matt7:1 𐤀𐤋-𐤕𐤔𐤐𐤈𐤅 𐤋𐤌𐤏𐤍 𐤀𐤔𐤓 𐤋𐤀 𐤕𐤔𐤐𐤈𐤅:
א אַל־תִּשְׁפְּטוּ לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא תִשָּׁפֵטוּ:

1. 'al-tish'photu l'ma`an 'asher lo' tishaphetu.

Matt7:1 "Do not judge so that you shall not be judged."

‹7:1› Μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε·
1 Mē krinete, hina mē krithēte;

---

2 𐤊𐤉 𐤁𐤌𐤔𐤐𐤈 𐤀𐤔𐤓 𐤀𐤕𐤌 𐤔𐤐𐤈𐤉𐤌 𐤕𐤔𐤐𐤈𐤅
𐤅𐤁𐤌𐤃𐤄 𐤀𐤔𐤓 𐤀𐤕𐤌 𐤌𐤃𐤃𐤉𐤌 𐤉𐤌𐤃 𐤋𐤊𐤌:
ב כִּי בַמִּשְׁפָּט אֲשֶׁר אַתֶּם שֹׁפְטִים תִּשָּׁפֵטוּ
וּבַמִּדָּה אֲשֶׁר אַתֶּם מֹדְדִים יִמַּד לָכֶם:

2. ki bamish'pat 'asher 'atem shoph'tiym tishaphetu
ubamidah 'asher 'atem modadiym yimad lakem.

Matt7:2 "For in which judgment you judge, you shall be judged;
and in which measure you measure, it shall be measured to you."

‹2› ἐν ᾧ γὰρ κρίματι κρίνετε κριθήσεσθε, καὶ ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε μετρηθήσεται ὑμῖν.
2 en hō̧ gar krimati krinete krithēsesthe, kai en hō̧ metrō̧ metreite metrēthēsetai hymin.

---

3 𐤅𐤋𐤌𐤄 𐤆𐤄 𐤕𐤓𐤀𐤄 𐤀𐤕-𐤄𐤒𐤉𐤎𐤌 𐤁𐤏𐤉𐤍 𐤀𐤇𐤉𐤊
𐤅𐤀𐤋-𐤄𐤒𐤅𐤓𐤄 𐤀𐤔𐤓 𐤁𐤏𐤉𐤍𐤊 𐤋𐤀 𐤕𐤁𐤉𐤈:
ג וְלָמָּה זֶּה תִרְאֶה אֶת־הַקֵּיסָם בְּעֵין אָחִיךָ
וְאֶל־הַקּוֹרָה אֲשֶׁר בְּעֵינְךָ לֹא תַבִּיט:

3. w'lamah zeh thir'eh 'eth-haqeysam b'`eyn 'achiyak w'el-haqorah 'asher b'`eyn'ak lo' thabiyt.

Matt7:3 "Why do you look at the speck that is in your brother's eye,
but do not notice the log that is in your own eye?"

‹3› τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου,

τὴν δὲ ἐν τῷ σῷ ὀφθαλμῷ δοκὸν οὐ κατανοεῖς;
3 ti de blepeis to karphos to en tō̧ ophthalmō̧ tou adelphou sou,
tēn de en tō̧ sō̧ ophthalmō̧ dokon ou katanoeis?

𐤅𐤀𐤉𐤊 𐤕𐤀𐤌𐤓 𐤀𐤋-𐤀𐤇𐤉𐤊 𐤄𐤍𐤉𐤇𐤄 𐤋𐤉 𐤅𐤀𐤎𐤉𐤓 𐤀𐤕-𐤄𐤒𐤉𐤎𐤌 𐤌𐤏𐤉𐤍𐤊 4
𐤅𐤄𐤍𐤄 𐤄𐤒𐤅𐤓𐤄 𐤁𐤏𐤉𐤍𐤊:
ד וְאֵיךְ תֹּאמַר אֶל־אָחִיךָ הַנִּיחָה לִּי וְאָסִיר אֶת־הַקֵּיסָם מֵעֵינֶךָ
וְהִנֵּה הַקּוֹרָה בְּעֵינֶךָ׃

4. w'ey'k to'mar 'el-'achiyak haniychah liy w'asiyr 'eth-haqeysam me`eyneak
w'hineh haqorah b'`eyneak.

Matt7:4 "Or how can you say to your brother, 'Let me take the speck out of your eye,
and behold, the log is in your own eye?'"

‹4› ἢ πῶς ἐρεῖς τῷ ἀδελφῷ σου, Ἄφες ἐκβάλω τὸ κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου,
καὶ ἰδοὺ ἡ δοκὸς ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σοῦ;
4 ē pōs ereis tō̧ adelphō̧ sou, Aphes ekbalō to karphos ek tou ophthalmou sou,
kai idou hē dokos en tō̧ ophthalmō̧ sou?

𐤄𐤇𐤍𐤐 𐤄𐤎𐤓 𐤁𐤓𐤀𐤔𐤅𐤍𐤄 𐤀𐤕-𐤄𐤒𐤅𐤓𐤄 𐤌𐤏𐤉𐤍𐤊 5
𐤅𐤀𐤇𐤓𐤉 𐤊𐤍 𐤓𐤀𐤄 𐤕𐤓𐤀𐤄 𐤋𐤄𐤎𐤉𐤓 𐤀𐤕-𐤄𐤒𐤉𐤎𐤌 𐤌𐤏𐤉𐤍 𐤀𐤇𐤉𐤊:
ה הֶחָנֵף הָסֵר בָּרִאשׁוֹנָה אֶת־הַקּוֹרָה מֵעֵינְךָ
וְאַחֲרֵי כֵן רָאֹה תִרְאֶה לְהָסִיר אֶת־הַקֵּיסָם מֵעֵין אָחִיךָ׃

5. hechaneph haser bari'shonah 'eth-haqorah me`eyn'ak
w'acharey ken ra'oh thir'eh l'hasiyr 'eth-haqeysam me`eyn 'achiyak.

Matt7:5 "You hypocrite, first take the log out of your own eye,
and then you shall see clearly to take the speck out of your brother's eye."

‹5› ὑποκριτά, ἔκβαλε πρῶτον ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σοῦ τὴν δοκόν,
καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ ἀδελφοῦ σου.
5 hypokrita, ekbale prōton ek tou ophthalmou sou tēn dokon
kai tote diablepseis ekbalein to karphos ek tou ophthalmou tou adelphou sou.

𐤀𐤋-𐤕𐤕𐤍𐤅 𐤀𐤕-𐤄𐤒𐤃𐤔 𐤋𐤊𐤋𐤁𐤉𐤌 𐤅𐤀𐤋-𐤕𐤔𐤋𐤉𐤊𐤅 𐤐𐤍𐤉𐤍𐤉𐤊𐤌 6
𐤋𐤐𐤍𐤉 𐤄𐤇𐤆𐤉𐤓𐤉𐤌 𐤐𐤍-𐤉𐤓𐤌𐤎𐤅𐤌 𐤁𐤓𐤂𐤋𐤉𐤄𐤌 𐤅𐤐𐤍𐤅 𐤅𐤈𐤓𐤐𐤅 𐤀𐤕𐤊𐤌:
ו אַל־תִּתְּנוּ אֶת־הַקֹּדֶשׁ לַכְּלָבִים וְאַל־תַּשְׁלִיכוּ פְּנִינֵיכֶם
לִפְנֵי הַחֲזִירִים פֶּן־יִרְמְסוּם בְּרַגְלֵיהֶם וּפָנוּ וְטָרְפוּ אֶתְכֶם׃

6. 'al-tit'nu 'eth-haqodesh lak'labiym w'al-tash'liyku ph'niyneykem liph'ney hachaziyriym
pen-yir'm'sum b'rag'leyhem uphanu w'tar'phu 'eth'kem.

Matt7:6 "Do not give what is holy to dogs, and do not throw your pearls before swine,
or they shall trample them under their feet, and turn and tear you to pieces."

‹6› Μὴ δῶτε τὸ ἅγιον τοῖς κυσὶν μηδὲ βάλητε τοὺς μαργαρίτας ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν χοίρων, μήποτε καταπατήσουσιν αὐτοὺς ἐν τοῖς ποσὶν αὐτῶν καὶ στραφέντες ῥήξωσιν ὑμᾶς.

6 Mē dōte to hagion tois kysin mēde balēte tous margaritas hymōn emprosthen tōn choirōn, mēpote katapatēsousin autous en tois posin autōn kai straphentes hrēxōsin hymas.

:

שאלו וינתן לכם דרשו ותמצאו דפקו ויפתח לכם 7

ז שַׁאֲלוּ וְיִנָּתֵן לָכֶם דִּרְשׁוּ וְתִמְצָאוּ דִּפְקוּ וְיִפָּתַח לָכֶם׃

7. sha'alu w'yinathen lakem dir'shu w'thim'tsa'u diph'qu w'yipathach lakem.

Matt7:7 "Ask, and it shall be given to you; seek, and you shall find; knock, and it shall be opened to you."

‹7› Αἰτεῖτε καὶ δοθήσεται ὑμῖν, ζητεῖτε καὶ εὑρήσετε, κρούετε καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν·

7 Aiteite kai dothēsetai hymin, zēteite kai heurēsete, krouete kai anoigēsetai hymin;

:

כי כל-השאל יקבל והדרש ימצא והדפק יפתח לו 8

ח כִּי כָל־הַשֹּׁאֵל יְקַבֵּל וְהַדֹּרֵשׁ יִמְצָא וְהַדֹּפֵק יִפָּתַח לוֹ׃

8. ki kal-hasho'el y'qabel w'hadoresh yim'tsa' w'hadopheq yipathach lo.

Matt7:8 "For everyone who asks receives, and he who seeks finds,
and to him who knocks it shall be opened."

‹8› πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει καὶ ὁ ζητῶν εὑρίσκει καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται.

8 pas gar ho aitōn lambanei kai ho zētōn heuriskei kai tō̧ krouonti anoigēsetai.

:

היש בכם איש אשר ישאל ממנו בנו לחם ונתן-לו אבן 9

ט הֲיֵשׁ בָּכֶם אִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁאַל מִמֶּנּוּ בְּנוֹ לָחֶם וְנָתַן־לוֹ אָבֶן׃

9. hayesh bakem 'iysh 'asher yish'al mimenu b'no lachem w'nathan-lo 'aben.

Matt7:9 "Or what man is there among you who, when his son asks for a bread, shall give him a stone?"

‹9› ἢ τίς ἐστιν ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃν αἰτήσει ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἄρτον, μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ;

9 ē tis estin ex hymōn anthrōpos, hon aitēsei ho huios autou arton, mē lithon epidōsei autō̧?

:

וכי ישאל ממנו דג היתן-לו נחש 10

י וְכִי יִשְׁאַל מִמֶּנּוּ דָג הֲיִתֶּן־לוֹ נָחָשׁ׃

10. w'ki yish'al mimenu dag hayiten-lo nachash.

Matt7:10 "Or if he asks for a fish, he shall not give him a snake, shall he?"

‹10› ἢ καὶ ἰχθὺν αἰτήσει, μὴ ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ;

10 ē kai ichthyn aitēsei, mē ophin epidōsei autō̧?

הן אתם הרעים ידעים לתת מתנות טבות לבניכם 11
אף כי-אביכם שבשמים יתן אך-טוב לשאלים מאתו:

יא הֵן אַתֶּם הָרָעִים יֹדְעִים לָתֵת מַתָּנוֹת טֹבוֹת לִבְנֵיכֶם

אַף כִּי־אֲבִיכֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם יִתֵּן אַךְ־טוֹב לַשֹּׁאֲלִים מֵאִתּוֹ:

**11. hen ʻatem hara`iym yod'`iym latheth matanoth toboth lib'neykem
ʻaph kiy-'Abiykem shebashamayim yiten ʻa'k-tob lasho'aliym me'ito.**

Matt7:11 "If you then, being evil, know how to give good gifts to your children,
how much more shall your Father who is in heaven give what is good to those who ask Him!"

‹11› εἰ οὖν ὑμεῖς πονηροὶ ὄντες οἴδατε δόματα ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν,
πόσῳ μᾶλλον ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς δώσει ἀγαθὰ τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν.

11 ei oun hymeis ponēroi ontes oidate domata agatha didonai tois teknois hymōn,

posō̧ mallon ho patēr hymōn ho en tois ouranois dōsei agatha tois aitousin auton.

---

12 𐤋𐤊𐤍 𐤊𐤋 𐤀𐤔𐤓 𐤕𐤓𐤑𐤅 𐤔𐤉𐤏𐤔𐤅 𐤋𐤊𐤌 𐤁𐤍𐤉 𐤄𐤀𐤃𐤌 𐤏𐤔𐤅
𐤋𐤄𐤌 𐤂𐤌-𐤀𐤕𐤌 𐤊𐤉-𐤆𐤀𐤕 𐤄𐤕𐤅𐤓𐤄 𐤅𐤄𐤍𐤁𐤉𐤀𐤉𐤌:

יב לָכֵן כֹּל אֲשֶׁר תִּרְצוּ שֶׁיַּעֲשׂוּ לָכֶם בְּנֵי הָאָדָם עֲשׂוּ
לָהֶם גַּם־אַתֶּם כִּי־זֹאת הַתּוֹרָה וְהַנְּבִיאִים:

**12. laken kol ʻasher tir'tsu sheya`aso lakem b'ney ha'adam `aso lahem gam-ʻatem
kiy-zo'th haTorah w'han'biy'iym.**

Matt7:12 "In everything, therefore, you treat people the same way you want them to treat you,
for this is the Law and the Prophets."

‹12› Πάντα οὖν ὅσα ἐὰν θέλητε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, οὕτως καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς·
οὗτος γάρ ἐστιν ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται.

12 Panta oun hosa ean thelēte hina poiōsin hymin hoi anthrōpoi, houtōs kai hymeis poieite autois;

houtos gar estin ho nomos kai hoi prophētai.

---

13 𐤁𐤀𐤅 𐤁𐤐𐤕𐤇 𐤄𐤑𐤓 𐤊𐤉 𐤓𐤇𐤁 𐤄𐤐𐤕𐤇 𐤅𐤌𐤓𐤅𐤇𐤕 𐤃𐤓𐤊 𐤄𐤀𐤁𐤃𐤅𐤍
𐤅𐤓𐤁𐤉𐤌 𐤀𐤔𐤓 𐤉𐤁𐤀𐤅 𐤁𐤅:

יג בֹּאוּ בַּפֶּתַח הַצָּר כִּי רָחָב הַפֶּתַח וּמְרֻוַּחַת דֶּרֶךְ הָאֲבַדּוֹן
וְרַבִּים אֲשֶׁר יָבֹאוּ בוֹ:

**13. bo'u bapethach hatsar ki rachab hapethach
um'ruuachath dere'k ha'abadon w'rabbiym ʻasher yabo'u bo.**

Matt7:13 "Enter through the narrow gate; for the gate is wide
and the way is broad that leads to destruction, and there are many who enter through it."

‹13› Εἰσέλθατε διὰ τῆς στενῆς πύλης· ὅτι πλατεῖα ἡ πύλη
καὶ εὐρύχωρος ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ἀπώλειαν καὶ πολλοί εἰσιν οἱ εἰσερχόμενοι δι' αὐτῆς·

13 Eiselthate dia tēs stenēs pylēs; hoti plateia hē pylē

kai eurychōros hē hodos hē apagousa eis tēn apōleian kai polloi eisin hoi eiserchomenoi di' autēs;

:

---

14 𐤅𐤑𐤓 𐤄𐤐𐤕𐤇 𐤅𐤌𐤅𐤑𐤒 𐤃𐤓𐤊 𐤄𐤇𐤉𐤉𐤌 𐤅𐤌𐤏𐤈𐤉𐤌 𐤄𐤌 𐤀𐤔𐤓 𐤉𐤌𐤑𐤀𐤅𐤄

יד וְצַר הַפֶּתַח וּמוּצָק דֶּרֶךְ הַחַיִּים וּמְעַטִּים הֵם אֲשֶׁר יִמְצָאוּהָ:

14. w'tsar hapethach umutsaq dere'k hachayiym um'`atiym hem ʻasher yim'ts'uah.

Matt7:14 “For the gate is small and the way is narrow that leads to life, and there are few who find it.”

‹14› τί στενὴ ἡ πύλη καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωὴν
καὶ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ εὑρίσκοντες αὐτήν.

14 ti stenē hē pylē kai tethlimmenē hē hodos hē apagousa eis tēn zōēn
kai oligoi eisin hoi heuriskontes autēn.

---

15 𐤄𐤔𐤌𐤓𐤅 𐤋𐤊𐤌 𐤌𐤍𐤁𐤉𐤀𐤉 𐤄𐤔𐤒𐤓 𐤄𐤁𐤀𐤉𐤌 𐤀𐤋𐤉𐤊𐤌 𐤁𐤋𐤁𐤅𐤔 𐤊𐤁𐤔𐤉𐤌
𐤅𐤁𐤒𐤓𐤁𐤌 𐤆𐤀𐤁𐤉𐤌 𐤈𐤓𐤐𐤉𐤌 𐤄𐤌𐤄:

טו הִשָּׁמְרוּ לָכֶם מִנְּבִיאֵי הַשָּׁקֶר הַבָּאִים אֲלֵיכֶם בִּלְבוּשׁ כְּבָשִׂים
וּבְקִרְבָּם זְאֵבִים טֹרְפִים הֵמָּה׃

**15. hisham’ru lakem min’biy’ey hashaqer haba’iym ‘aleykem bil’bush k’basiym
ub’qir’bam z’ebiym tor’phiym hemah.**

Matt7:15 “Beware of the false prophets, who come to you in sheep’s clothing,
but inwardly are ravenous wolves.”

‹15› Προσέχετε ἀπὸ τῶν ψευδοπροφητῶν, οἵτινες ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύμασιν προβάτων,
ἔσωθεν δέ εἰσιν λύκοι ἅρπαγες.

15 Prosechete apo tōn pseudoprophētōn, hoitines erchontai pros hymas en endymasin probatōn,
esōthen de eisin lykoi harpages.

---

16 𐤄𐤊𐤓 𐤕𐤊𐤉𐤓𐤅 𐤀𐤅𐤕𐤌 𐤁𐤐𐤓𐤉𐤌
𐤄𐤉𐤀𐤎𐤐𐤅 𐤏𐤍𐤁𐤉𐤌 𐤌𐤍-𐤄𐤒𐤑𐤉𐤌 𐤀𐤅 𐤕𐤀𐤍𐤉𐤌 𐤌𐤍-𐤄𐤁𐤓𐤒𐤍𐤉𐤌:

טז הַכֵּר תַּכִּירוּ אוֹתָם בְּפִרְיָם
הֲיֶאָסְפוּ עֲנָבִים מִן־הַקֹּצִים אוֹ תְאֵנִים מִן־הַבַּרְקָנִים׃

**16. haker takiyru ‘otham b’phir’yam
haye’as’phu `anabiym min-haqotsiym ‘o th’eniym min-habar’qaniym.**

Matt7:16 “You shall know them by their fruits.
Grapes are not gathered from thorn bushes nor figs from thistles, are they?”

‹16› ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς.
μήτι συλλέγουσιν ἀπὸ ἀκανθῶν σταφυλὰς ἢ ἀπὸ τριβόλων σῦκα;

16 apo tōn karpōn autōn epignōsesthe autous.
mēti syllegousin apo akanthōn staphylas ē apo tribolōn syka?

:

---

17 𐤊𐤍 𐤊𐤋-𐤏𐤑 𐤈𐤅𐤁 𐤏𐤔𐤄 𐤐𐤓𐤉 𐤈𐤅𐤁 𐤅𐤄𐤍𐤔𐤇𐤕 𐤏𐤔𐤄 𐤐𐤓𐤉 𐤓𐤏

יז כֵּן כָּל־עֵץ טוֹב עֹשֶׂה פְּרִי טוֹב וְהַנִּשְׁחָת עֹשֶׂה פְּרִי רָע׃

17. ken kal-`ets tob `oseh p’riy tob w’hanish’chath `oseh p’riy ra`.

Matt7:17 “So every good tree bears good fruit, but the bad tree bears bad fruit.”

‹17› οὕτως πᾶν δένδρον ἀγαθὸν καρποὺς καλοὺς ποιεῖ,
τὸ δὲ σαπρὸν δένδρον καρποὺς πονηροὺς ποιεῖ.

17 houtōs pan dendron agathon karpous kalous poiei, to de sapron dendron karpous ponērous poiei.

𐤏𐤑 𐤈𐤅𐤁 𐤋𐤀-𐤉𐤅𐤊𐤋 𐤏𐤔𐤅𐤕 𐤐𐤓𐤉 𐤓𐤏 18
𐤅𐤏𐤑 𐤍𐤔𐤇𐤕 𐤋𐤀 𐤉𐤏𐤔𐤄 𐤐𐤓𐤉 𐤈𐤅𐤁:

יח עֵץ טוֹב לֹא־יוּכַל עֲשׂוֹת פְּרִי רָע
וְעֵץ נִשְׁחָת לֹא יַעֲשֶׂה פְּרִי טוֹב׃

18. `ets tob lo'-yukal `asoth p'riy ra` w'`ets nish'chath lo' ya`aseh p'riy tob.

Matt7:18 "A good tree cannot produce bad fruit, nor can a bad tree produce good fruit."

‹18› οὐ δύναται δένδρον ἀγαθὸν καρποὺς πονηροὺς ποιεῖν
οὐδὲ δένδρον σαπρὸν καρποὺς καλοὺς ποιεῖν.

18 ou dynatai dendron agathon karpous ponērous poiein oude dendron sapron karpous kalous poiein.

:

𐤅𐤊𐤋-𐤏𐤑 𐤀𐤔𐤓-𐤋𐤀 𐤉𐤏𐤔𐤄 𐤐𐤓𐤉 𐤈𐤅𐤁 𐤉𐤊𐤓𐤕 𐤅𐤉𐤔𐤋𐤊 𐤁𐤀𐤔 19

יט וְכָל־עֵץ אֲשֶׁר־לֹא יַעֲשֶׂה פְּרִי טוֹב יִכָּרֵת וְיֻשְׁלַךְ בָּאֵשׁ׃

19. w'kal-`ets 'asher-lo' ya`aseh p'riy tob yikareth w'yush'la'k ba'esh.

Matt7:19 "Every tree that does not bear good fruit is cut down and thrown into the fire."

‹19› πᾶν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται.

19 pan dendron mē poioun karpon kalon ekkoptetai kai eis pyr balletai.

:

𐤋𐤊𐤍 𐤁𐤐𐤓𐤉𐤌 𐤕𐤊𐤉𐤓𐤅 𐤀𐤅𐤕𐤌 20

כ לָכֵן בְּפִרְיָם תַּכִּירוּ אוֹתָם׃

20. laken b'phir'yam takiyru 'otham.

Matt7:20 "So then, you shall know them by their fruits."

‹20› ἄρα γε ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς.

20 ara ge apo tōn karpōn autōn epignōsesthe autous.

𐤋𐤀 𐤊𐤋-𐤄𐤀𐤌𐤓 𐤋𐤉 𐤀𐤃𐤍𐤉 𐤀𐤃𐤍𐤉 𐤉𐤁𐤅𐤀 𐤁𐤌𐤋𐤊𐤅𐤕 21
𐤄𐤔𐤌𐤉𐤌 𐤊𐤉 𐤀𐤌-𐤄𐤏𐤔𐤄 𐤓𐤑𐤅𐤍 𐤀𐤁𐤉 𐤔𐤁𐤔𐤌𐤉𐤌:

כא לֹא כָל־הָאֹמֵר לִי אֲדֹנִי אֲדֹנִי יָבוֹא בְּמַלְכוּת
הַשָּׁמַיִם כִּי אִם־הָעֹשֶׂה רְצוֹן אָבִי שֶׁבַּשָּׁמָיִם׃

21. lo' kal-ha'omer liy 'Adoniy 'Adoniy yabo' b'mal'kuth hashamayim
ki 'im-ha`oseh r'tson 'Abiy shebashamayim.

Matt7:21 "Not everyone who says to Me, My Master, My Master, shall enter the kingdom of heaven,
but he who does the shall of My Father who is in heaven shall enter."

‹21› Οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι, Κύριε κύριε, εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἀλλ' ὁ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

21 Ou pas ho legōn moi, Kyrie kyrie, eiseleusetai eis tēn basileian tōn ouranōn,

all' ho poiōn to thelēma tou patros mou tou en tois ouranois.

𐤅𐤄𐤉𐤄 𐤁𐤉𐤅𐤌 𐤄𐤄𐤅𐤀 𐤉𐤀𐤌𐤓𐤅 𐤓𐤁𐤉𐤌 𐤀𐤋𐤉 𐤀𐤃𐤍𐤉 𐤀𐤃𐤍𐤉 𐤄𐤋𐤀 22
𐤁𐤔𐤌𐤊 𐤍𐤁𐤀𐤍𐤅 𐤅𐤁𐤔𐤌𐤊 𐤂𐤓𐤔𐤍𐤅 𐤔𐤃𐤉𐤌 𐤅𐤁𐤔𐤌𐤊 𐤏𐤔𐤉𐤍𐤅 𐤍𐤐𐤋𐤀𐤅𐤕 𐤓𐤁𐤅𐤕:

כב וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יֹאמְרוּ רַבִּים אֵלַי אֲדֹנִי אֲדֹנִי הֲלֹא
בְשִׁמְךָ נִבֵּאנוּ וּבְשִׁמְךָ גֵּרַשְׁנוּ שֵׁדִים וּבְשִׁמְךָ עָשִׂינוּ נִפְלָאוֹת רַבּוֹת׃

22. w'hayah bayom hahu' yo'm'ru rabbiym 'elay 'Adoniy 'Adoniy halo' b'shim'ak nibe'nu ub'shim'ak gerash'nu shediym ub'shim'ak `asiynu niph'la'oth raboth.

Matt7:22 "Many shall say to Me on that day, My Master, My Master, did we not prophesy in Your name, and in Your name cast out demons, and in Your name perform many miracles?"

‹22› πολλοὶ ἐροῦσίν μοι ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, Κύριε κύριε, οὐ τῷ σῷ ὀνόματι ἐπροφητεύσαμεν, καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δαιμόνια ἐξεβάλομεν, καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δυνάμεις πολλὰς ἐποιήσαμεν;

22 polloi erousin moi en ekeinę tę hēmerą, Kyrie kyrie, ou tǭ sǭ onomati eprophēteusamen

kai tǭ sǭ onomati daimonia exebalomen, kai tǭ sǭ onomati dynameis pollas epoiēsamen?

𐤀𐤆 𐤀𐤏𐤍𐤄-𐤁𐤌 𐤋𐤀𐤌𐤓 𐤌𐤏𐤅𐤋𐤌 𐤋𐤀 𐤉𐤃𐤏𐤕𐤉 𐤀𐤕𐤊𐤌 𐤎𐤅𐤓𐤅 23
𐤌𐤌𐤍𐤉 𐤐𐤏𐤋𐤉 𐤀𐤅𐤍:

כג אָז אֶעֱנֶה־בָּם לֵאמֹר מֵעוֹלָם לֹא יָדַעְתִּי אֶתְכֶם סוּרוּ
מִמֶּנִּי פֹּעֲלֵי אָוֶן׃

23. 'az 'e`eneh-bam le'mor me`olam lo' yada`'tiy 'eth'kem suru mimeniy po`aley 'awen.

Matt7:23 "And then I shall declare to them, saying, I never knew you; Depart from Me, you who practice of lawlessness."

‹23› καὶ τότε ὁμολογήσω αὐτοῖς ὅτι Οὐδέποτε ἔγνων ὑμᾶς· ἀποχωρεῖτε ἀπ' ἐμοῦ οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν.

23 kai tote homologēsō autois hoti Oudepote egnōn hymas; apochōreite ap' emou hoi ergazomenoi tēn anomian.

𐤋𐤊𐤍 𐤊𐤋-𐤄𐤔𐤌𐤏 𐤀𐤕-𐤃𐤁𐤓𐤉 𐤀𐤋𐤄 𐤅𐤏𐤔𐤄 𐤀𐤕𐤌 24
𐤀𐤃𐤌𐤄𐤅 𐤋𐤀𐤉𐤔 𐤇𐤊𐤌 𐤀𐤔𐤓-𐤁𐤍𐤄 𐤀𐤕-𐤁𐤉𐤕𐤅 𐤏𐤋-𐤄𐤑𐤅𐤓:

כד לָכֵן כָּל־הַשֹּׁמֵעַ אֶת־דְּבָרַי אֵלֶּה וְעָשָׂה אֹתָם
אֲדַמֵּהוּ לְאִישׁ חָכָם אֲשֶׁר־בָּנָה אֶת־בֵּיתוֹ עַל־הַצּוּר׃

24. laken kal-hashome`a 'eth-d'baray 'eleh w'`asah 'otham 'adamehu l'iysh chakam 'asher-banah 'eth-beytho `al-hatsur.

Matt7:24 "Therefore everyone who hears these words of Mine and acts on them, may be compared to a wise man who built his house on the rock."

‹24› Πᾶς οὖν ὅστις ἀκούει μου τοὺς λόγους τούτους καὶ ποιεῖ αὐτούς, ὁμοιωθήσεται ἀνδρὶ φρονίμῳ, ὅστις ᾠκοδόμησεν αὐτοῦ τὴν οἰκίαν ἐπὶ τὴν πέτραν·

24 Pas oun hostis akouei mou tous logous toutous kai poiei autous,

homoiōthēsetai andri phronimǭ, hostis ǭkodomēsen autou tēn oikian epi tēn petran;

𐤅𐤉𐤓𐤃 𐤄𐤂𐤔𐤌 𐤅𐤉𐤔𐤈𐤐𐤅 𐤄𐤍𐤇𐤋𐤉𐤌 𐤅𐤉𐤍𐤔𐤁𐤅 𐤄𐤓𐤅𐤇𐤅𐤕 25
𐤅𐤉𐤂𐤏𐤅 𐤁𐤁𐤉𐤕 𐤄𐤄𐤅𐤀 𐤅𐤋𐤀 𐤍𐤐𐤋 𐤊𐤉 𐤉𐤎𐤃 𐤏𐤋-𐤄𐤑𐤅𐤓:

כה וַיֵּרֶד הַגֶּשֶׁם וַיִּשְׁטְפוּ הַנְּחָלִים וַיְנַשְּׁבוּ הָרוּחוֹת
וַיִּגְּעוּ בַּבַּיִת הַהוּא וְלֹא נָפָל כִּי יֻסַּד עַל־הַצּוּר׃

25. wayered hageshem wayish't'phu han'chaliym way'nash'bu haruchoth
wayig'`u babayith hahu' w'lo' naphal ki yusad `al-hatsur.

Matt7:25 "And the rain fell, and the floods came, and the winds blew
and slammed against that house; and yet it did not fall, for it had been founded on the rock."

‹25› καὶ κατέβη ἡ βροχὴ καὶ ἦλθον οἱ ποταμοὶ καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι
καὶ προσέπεσαν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἔπεσεν, τεθεμελίωτο γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν.

25 kai katebē hē brochē kai ēlthon hoi potamoi kai epneusan hoi anemoi

kai prosepesan tę̄ oikią ekeinę̄, kai ouk epesen, tethemeliōto gar epi tēn petran.

𐤅𐤊𐤋-𐤄𐤔𐤌𐤏 𐤀𐤕-𐤃𐤁𐤓𐤉 𐤀𐤋𐤄 𐤅𐤋𐤀 𐤉𐤏𐤔𐤄 𐤀𐤕𐤌 𐤉𐤃𐤌𐤄 26
𐤋𐤀𐤉𐤔 𐤁𐤏𐤓 𐤀𐤔𐤓-𐤁𐤍𐤄 𐤀𐤕-𐤁𐤉𐤕𐤅 𐤏𐤋-𐤄𐤇𐤅𐤋:

כו וְכָל־הַשֹּׁמֵעַ אֶת־דְּבָרַי אֵלֶּה וְלֹא יַעֲשֶׂה אֹתָם יִדְמֶה
לְאִישׁ בַּעַר אֲשֶׁר־בָּנָה אֶת־בֵּיתוֹ עַל־הַחוֹל׃

26. w'kal-hashome`a 'eth-d'baray 'eleh
w'lo' ya`aseh 'otham yid'meh l'iysh ba`ar 'asher-banah 'eth-beytho `al-hachol.

Matt7:26 "Everyone who hears these words of Mine
and does not act on them, shall be like a foolish man who built his house on the sand."

‹26› καὶ πᾶς ὁ ἀκούων μου τοὺς λόγους τούτους καὶ μὴ ποιῶν αὐτοὺς ὁμοιωθήσεται ἀνδρὶ μωρῷ,
ὅστις ᾠκοδόμησεν αὐτοῦ τὴν οἰκίαν ἐπὶ τὴν ἄμμον·

26 kai pas ho akouōn mou tous logous toutous

kai mē poiōn autous homoiōthēsetai andri mōrō̧, hostis ō̧kodomēsen autou tēn oikian epi tēn ammon;

𐤅𐤉𐤓𐤃 𐤄𐤂𐤔𐤌 𐤅𐤉𐤔𐤈𐤐𐤅 𐤄𐤍𐤇𐤋𐤉𐤌 𐤅𐤉𐤍𐤔𐤁𐤅 𐤄𐤓𐤅𐤇𐤅𐤕 27
𐤅𐤉𐤐𐤂𐤏𐤅 𐤁𐤁𐤉𐤕 𐤄𐤄𐤅𐤀 𐤅𐤉𐤐𐤋 𐤅𐤕𐤄𐤉 𐤌𐤐𐤋𐤕𐤅 𐤂𐤃𐤅𐤋𐤄:

כז וַיֵּרֶד הַגֶּשֶׁם וַיִּשְׁטְפוּ הַנְּחָלִים וַיְנַשְּׁבוּ הָרוּחוֹת
וַיִּפְגְּעוּ בַּבַּיִת הַהוּא וַיִּפֹּל וַתְּהִי מַפַּלְתּוֹ גְּדוֹלָה׃

27. wayered hageshem wayish't'phu han'chaliym way'nash'bu haruchoth
wayiph'g'`u babayth hahu' wayipol wat'hiy mapal'to g'dolah.

Matt7:27 "The rain fell, and the floods came, and the winds blew
and slammed against that house; and it fell and great was its fall."

‹27› καὶ κατέβη ἡ βροχὴ καὶ ἦλθον οἱ ποταμοὶ καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι
καὶ προσέκοψαν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἔπεσεν καὶ ἦν ἡ πτῶσις αὐτῆς μεγάλη.

27 kai katebē hē brochē kai ēlthon hoi potamoi kai epneusan hoi anemoi

kai prosekopsan tę̄ oikią ekeinę̄, kai epesen kai ēn hē ptōsis autēs megalē.

𐤅𐤉𐤄𐤉 𐤊𐤊𐤋𐤅𐤕 𐤉𐤄𐤅𐤔𐤏 𐤋𐤃𐤁𐤓 𐤀𐤕-𐤄𐤃𐤁𐤓𐤉𐤌 𐤄𐤀𐤋𐤄 28
𐤅𐤉𐤔𐤕𐤅𐤌𐤌 𐤄𐤌𐤅𐤍 𐤄𐤏𐤌 𐤏𐤋-𐤕𐤅𐤓𐤕𐤅:

כחוַיְהִי כְּכַלּוֹת יָהוּשֻׁעַ לְדַבֵּר אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
וַיִּשְׁתּוֹמֵם הֲמוֹן הָעָם עַל־תּוֹרָתוֹ׃

**28. way'hiy k'kaloth Yahushuà l'daber 'eth-had'bariym ha'eleh
wayish'tomem hamon ha`am `al-toratho.**

Matt7:28 When Yahushua had finished speaking these words, the crowds were amazed at His teaching;

‹28› Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους τούτους,
ἐξεπλήσσοντο οἱ ὄχλοι ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ·

28 Kai egeneto hote etelesen ho Iēsous tous logous toutous, exeplēssonto hoi ochloi epi tę didachę autou;

:

𐤊𐤉 𐤄𐤉𐤄 𐤌𐤋𐤌𐤃 𐤀𐤅𐤕𐤌 𐤊𐤀𐤉𐤔 𐤔𐤋𐤈𐤅𐤍 𐤅𐤋𐤀 𐤊𐤎𐤅𐤐𐤓𐤉𐤌 29

כטכִּי הָיָה מְלַמֵּד אוֹתָם כְּאִישׁ שִׁלְטוֹן וְלֹא כַּסּוֹפְרִים׃

29. ki hayah m'lamed 'otham k'iysh shil'ton w'lo' kasoph'riym.

Matt7:29 for He was teaching them as one having authority, and not as their scribes.

‹29› ἦν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς αὐτῶν.

29 ēn gar didaskōn autous hōs exousian echōn kai ouch hōs hoi grammateis autōn.

Chapter 8

𐤅𐤉𐤓𐤃 𐤌𐤍-𐤄𐤄𐤓 𐤅𐤉𐤋𐤊 𐤀𐤇𐤓𐤉𐤅 𐤄𐤌𐤅𐤍 𐤏𐤌 𐤓𐤁: Matt8:1

אוַיֵּרֶד מִן־הָהָר וַיֵּלֶךְ אַחֲרָיו הֲמוֹן עַם רָב׃

1. wayered min-hahar wayele'k 'acharayu hamon `am rab.

Matt8:1 When He came down from the mountain, large crowds followed Him.

‹8:1› Καταβάντος δὲ αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ὄρους ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί.

1 Katabantos de autou apo tou orous ēkolouthēsan autō ochloi polloi.

𐤅𐤄𐤍𐤄 𐤀𐤉𐤔 𐤌𐤑𐤓𐤏 𐤁𐤀 𐤅𐤉𐤔𐤕𐤇𐤅-𐤋𐤅 2
𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓 𐤀𐤃𐤍𐤉 𐤀𐤌-𐤕𐤓𐤑𐤄 𐤕𐤅𐤊𐤋 𐤋𐤈𐤄𐤓𐤍𐤉:

בוְהִנֵּה אִישׁ מְצֹרָע בָּא וַיִּשְׁתַּחוּ־לוֹ
וַיֹּאמַר אֲדֹנִי אִם־תִּרְצֶה תוּכַל לְטַהֲרֵנִי׃

2. w'hineh 'iysh m'tsora` ba' wayish'tachu-lo wayo'mar 'Adoniy 'im-tir'tseh tukal l'tahareniy.

Matt8:2 And a leper came to Him and bowed down before Him,
and said, My Master, if You are shalling, You can make me clean.

‹2› καὶ ἰδοὺ λεπρὸς προσελθὼν προσεκύνει αὐτῷ λέγων, Κύριε, ἐὰν θέλῃς δύνασαί με καθαρίσαι.

2 kai idou lepros proselthōn prosekynei autō legōn, Kyrie, ean thelęs dynasai me katharisai.

𐤅𐤉𐤔𐤋𐤇 𐤉𐤄𐤅𐤔𐤏 𐤀𐤕-𐤉𐤃𐤅 𐤅𐤉𐤂𐤏-𐤁𐤅 𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓 𐤇𐤐𐤑 𐤀𐤍𐤉 𐤈𐤄𐤓 3

וברגע נרפאה צרעתו:

גוַיִּשְׁלַח יָהוּשֻׁעַ אֶת־יָדוֹ וַיִּגַּע־בּוֹ וַיֹּאמֶר חָפֵץ אָנֹכִי טְהָר
וּבְרֶגַע נִרְפְּאָה צָרַעְתּוֹ׃

3. wayish'lach Yahushuà 'eth-yado wayiga`-bo wayo'mer chaphets 'anoki t'har
ub'rega` nir'p'ah tsara`'to.

Matt8:3 Yahushua stretched out His hand and touched him, saying, "I am shalling; be cleansed."
And immediately his leprosy was cleansed.

‹3› καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἥψατο αὐτοῦ λέγων, Θέλω, καθαρίσθητι·
καὶ εὐθέως ἐκαθαρίσθη αὐτοῦ ἡ λέπρα.

3 kai ekteinas tēn cheira hēpsato autou legōn, Thelō, katharisthēti;

kai eutheōs ekatharisthē autou hē lepra.

ויאמר אליו יהושע ראה אל-תספר לאיש ולך הראה 4
אל-הכהן והקרבת את-הקרבן אשר צוה משה לעדות להם:

דוַיֹּאמֶר אֵלָיו יָהוּשֻׁעַ רְאֵה אַל־תְּסַפֵּר לְאִישׁ וְלֵךְ הֵרָאֵה
אֶל־הַכֹּהֵן וְהִקְרַבְתָּ אֶת־הַקָּרְבָּן אֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה לְעֵדוּת לָהֶם׃

4. wayo'mer 'elayu Yahushuà r'eh 'al-t'saper l'iysh w'le'k hera'eh 'el-hakohen
w'hiq'rab'at 'eth-haqar'ban 'asher tsiuah Mosheh l'`eduth lahem.

Matt8:4 And Yahushua said to him, "See that you tell no one; but go, show yourself to the priest
and present the offering that Moshe commanded, as a testimony to them."

‹4› καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ὅρα μηδενὶ εἴπῃς, ἀλλὰ ὕπαγε σεαυτὸν δεῖξον τῷ ἱερεῖ
καὶ προσένεγκον τὸ δῶρον ὃ προσέταξεν Μωϋσῆς, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς.

4 kai legei autō̧ ho Iēsous, Hora mēdeni eipȩ̄s, alla hypage seauton deixon tō̧ hierei

kai prosenegkon to dōron ho prosetaxen Mōusēs, eis martyrion autois.

ויהי כבאו אל-כפר-נחום ויגש אליו שר-מאה אחד 5
ויתחנן-לו לאמר:

הוַיְהִי כְּבֹאוֹ אֶל־כְּפַר־נַחוּם וַיִּגַּשׁ אֵלָיו שַׂר־מֵאָה אֶחָד
וַיִּתְחַנֶּן־לוֹ לֵאמֹר׃

5. way'hiy k'bo'o 'el-K'phar-nachum wayigash 'elayu sar-me'ah 'echad wayith'chanen-lo le'mor.

Matt8:5 And when He entered Capernaum, a centurion came to Him, imploring Him,

‹5› Εἰσελθόντος δὲ αὐτοῦ εἰς Καφαρναοὺμ προσῆλθεν αὐτῷ ἑκατόνταρχος παρακαλῶν αὐτὸν

5 Eiselthontos de autou eis Kapharnaoum prosēlthen autō̧ hekatontarchos parakalōn auton

---

אדני הנה נערי נפל למשכב בביתי והוא נכה אברים 6
ומענה עד-מאד:

ואֲדֹנִי הִנֵּה נַעֲרִי נָפַל לְמִשְׁכָּב בְּבֵיתִי וְהוּא נְכֵה אֵבָרִים
וּמְעֻנֶּה עַד־מְאֹד׃

6. ‘Adoniy hineh na`ariy naphal l’mish’kab b’beythiy w’hu’ n’keh ‘ebariym um’`uneh `ad-m’od.

Matt8:6 and saying, My Master, my servant is lying in bed paralyzed at home, fearfully tormented.

‹6› καὶ λέγων, Κύριε, ὁ παῖς μου βέβληται ἐν τῇ οἰκίᾳ παραλυτικός, δεινῶς βασανιζόμενος.
6 kai legōn, Kyrie, ho pais mou beblētai en tę̄ oikią paralytikos, deinōs basanizomenos.

:

---

7 ויאמר יהושע אליו אבא ורפאתיו

זוַיֹּאמֶר יָהוּשֻׁעַ אֵלָיו אָבֹא וּרְפָאתִיו׃

7. wayo’mer Yahushuà ‘elayu ‘abo’ ur’pha’thiyu.

Matt8:7 Yahushua said to him, “I shall come and heal him.”

‹7› καὶ λέγει αὐτῷ, Ἐγὼ ἐλθὼν θεραπεύσω αὐτόν.
7 kai legei autō̧, Egō elthōn therapeusō auton.

---

8 ויען שר-המאה ויאמר אדני נקלתי מאשר
תבא בצל קורתי רק דבר-נא דבר ונרפא נערי:

חוַיַּעַן שַׂר־הַמֵּאָה וַיֹּאמַר אֲדֹנִי נְקַלֹּתִי מֵאֲשֶׁר
תָּבֹא בְּצֵל קוֹרָתִי רַק דַּבֶּר־נָא דָבָר וְנִרְפָּא נַעֲרִי׃

8. waya`an sar-hame’ah wayo’mar ‘Adoniy n’qalthiy me’asher
tabo’ b’tsel qorathiy raq daber-na’ dabar w’nir’pa’ na`ariy.

Matt8:8 But the centurion answered and said, My Master, I am not worthy
for You to come under my roof, but just say the word, and my servant shall be healed.

‹8› καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἑκατόνταρχος ἔφη, Κύριε, οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς
ἵνα μου ὑπὸ τὴν στέγην εἰσέλθῃς, ἀλλὰ μόνον εἰπὲ λόγῳ, καὶ ἰαθήσεται ὁ παῖς μου.
8 kai apokritheis ho hekatontarchos ephē, Kyrie, ouk eimi hikanos
hina mou hypo tēn stegēn eiselthę̄s, alla monon eipe logō̧, kai iathēsetai ho pais mou.

---

9 כי אנכי איש אשר תחת ממשלה
וגם-יש תחת ידי אנשי צבא ואמרתי לזה לך והלך
ולזה בוא ובא ולעבדי עשה-זאת ועשה:

טכִּי אָנֹכִי אִישׁ אֲשֶׁר תַּחַת מֶמְשָׁלָה
וְגַם־יֵשׁ תַּחַת יָדִי אַנְשֵׁי צָבָא וְאָמַרְתִּי לָזֶה לֵךְ וְהָלָךְ
וְלָזֶה בּוֹא וּבָא וּלְעַבְדִּי עֲשֵׂה־זֹאת וְעָשָׂה׃

9. ki ‘anoki ‘iysh ‘asher tachath mem’shalah
w’gam-yesh tachath yadiy ‘an’shey tsaba’ w’amar’tiy lazeh le’k
w’hala’k w’lazeh bo’ uba’ ul’`ab’diy `aseh-zo’th w’`asah.

Matt8:9 For I also am a man under authority,
with soldiers under me; and I say to this one, Go!
and he goes, and to another, Come! and he comes, and to my slave, Do this! and he does it.

‹9› καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν, ἔχων ὑπ’ ἐμαυτὸν στρατιώτας,
καὶ λέγω τούτῳ, Πορεύθητι, καὶ πορεύεται, καὶ ἄλλῳ, Ἔρχου, καὶ ἔρχεται,

καὶ τῷ δούλῳ μου, Ποίησον τοῦτο, καὶ ποιεῖ.
9 kai gar egō anthrōpos eimi hypo exousian, echōn hyp’ emauton stratiōtas,
kai legō toutǭ, Poreuthēti, kai poreuetai, kai allǭ, Erchou, kai erchetai,
kai tǭ doulǭ mou, Poiēson touto, kai poiei.

---

10 ויׁשמע יהוׁשע ויתמה ויאמר אל-ההלכים אחריו
אמן אמר אני לכם גם-בישראל לא-מצאתי אמונה רבה כזאת:

י וַיִּשְׁמַע יָהוּשֻׁעַ וַיִּתְמַהּ וַיֹּאמֶר אֶל־הַהֹלְכִים אַחֲרָיו
אָמֵן אֹמֵר אֲנִי לָכֶם גַּם־בְּיִשְׂרָאֵל לֹא־מָצָאתִי אֱמוּנָה רַבָּה כָּזֹאת׃

10. wayish’ma` Yahushuà wayith’mah wayo’mer ‘el-hahol’kiym ‘acharayu
‘amen ‘omer ‘aniy lakem gam-b’Yis’ra’El lo’-matsa’thiy ‘emunah rabah kazo’th.

Matt8:10 Now when Yahushua heard this, He marveled and said to those who were following,
“Truly I say to you, I have not found such great faith with anyone in Yisrael.”

‹10› ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐθαύμασεν καὶ εἶπεν τοῖς ἀκολουθοῦσιν,
Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, παρ’ οὐδενὶ τοσαύτην πίστιν ἐν τῷ Ἰσραὴλ εὗρον.
10 akousas de ho Iēsous ethaumasen kai eipen tois akolouthousin
Amēn legō hymin, par’ oudeni tosautēn pistin en tǭ Israēl heuron.

---

11 ואני אמר לכם רבים יבאו ממזרח וממערב
ויסבו עם-אברהם ויצחק ויעקב במלכות השמים:

יא וַאֲנִי אֹמֵר לָכֶם רַבִּים יָבֹאוּ מִמִּזְרָח וּמִמַּעֲרָב
וְיָסֵבּוּ עִם־אַבְרָהָם וְיִצְחָק וְיַעֲקֹב בְּמַלְכוּת הַשָּׁמָיִם׃

11. wa’aniy ‘omer lakem rabbiym yabo’u mimiz’rach umima`arab
w’yasebu `im-‘Ab’raham w’Yits’chaq w’Ya`aqob b’mal’kuth hashamayim.

Matt8:11 “I say to you that many shall come from east and west,
and recline at the table with Abraham, Isaac and Jacob in the kingdom of heaven”;

‹11› λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι πολλοὶ ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν ἥξουσιν
καὶ ἀνακλιθήσονται μετὰ Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν,
11 legō de hymin hoti polloi apo anatolōn kai dysmōn hēxousin
kai anaklithēsontai meta Abraam kai Isaak kai Iakōb en tę̄ basileią tōn ouranōn,

---

12 אבל בני המלכות המה יגרשו אל-החשך החיצון
שם תהיה היללה וחרוק השנים:

יב אֲבָל בְּנֵי הַמַּלְכוּת הֵמָּה יְגֹרְשׁוּ אֶל־הַחֹשֶׁךְ הַחִיצוֹן
שָׁם תִּהְיֶה הַיְלָלָה וַחֲרוֹק הַשִּׁנָּיִם׃

12. ‘abal b’ney hamal’kuth hemah y’gorasu ‘el-hachshe’k hachiytson
sham tih’yeh hay’lalah wacharoq hashinayim.

Matt8:12 “but the sons of the kingdom shall be cast out into the outer darkness;
there shall be weeping and gnashing of teeth.”

‹12› οἱ δὲ υἱοὶ τῆς βασιλείας ἐκβληθήσονται εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον·
ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.
12 hoi de huioi tēs basileias ekblēthēsontai eis to skotos to exōteron;
ekei estai ho klauthmos kai ho brygmos tōn odontōn.

---

13 ויאמר יהושע אל-שר-המאה לך וכאמונתך כן יהיה-לך
וירפא נערו בשעה ההיא:
יג וַיֹּאמֶר יָהוּשֻׁעַ אֶל־שַׂר־הַמֵּאָה לֵךְ וְכֶאֱמוּנָתְךָ כֵּן יְהֶיֶה־לָּךְ
וַיֵּרָפֵא נַעֲרוֹ בַּשָּׁעָה הַהִיא׃
13. wayo'mer Yahushuà 'el-sar-hame'ah le'k w'ke'emunath'ak ken yih'yeh-la'k
wayeraphe' na`aro basha`ah hahiy'.

Matt8:13 And Yahushua said to the centurion, "Go; it shall be done for you as you have believed."
And the servant was healed in that hour.

‹13› καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τῷ ἑκατοντάρχῃ, Ὕπαγε, ὡς ἐπίστευσας γενηθήτω σοι.
καὶ ἰάθη ὁ παῖς [αὐτοῦ] ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ.
13 kai eipen ho Iēsous tō̧ hekatontarchę̄, Hypage, hōs episteusas genēthētō soi.
kai iathē ho pais [autou] en tę̄ hōrą ekeinę̄.

---

14 ויבא יהושע ביתה פטרוס
וירא את-חמותו נפלת למשכב וחולת קדחת:
יד וַיָּבֹא יָהוּשֻׁעַ בֵּיתָה פֶּטְרוֹס
וַיַּרְא אֶת־חֲמוֹתוֹ נֹפֶלֶת לְמִשְׁכָּב וְחוֹלַת קַדַּחַת׃
14. wayabo' Yahushuà beythah Phet'ros
wayar' 'eth-chamotho nopheleth l'mish'kab w'cholath qadachath.

Matt8:14 When Yahushua came into Kepha's home,
He saw his mother-in-law lying sick in bed with a fever.

‹14› Καὶ ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν Πέτρου
εἶδεν τὴν πενθερὰν αὐτοῦ βεβλημένην καὶ πυρέσσουσαν·
14 Kai elthōn ho Iēsous eis tēn oikian Petrou
eiden tēn pentheran autou beblēmenēn kai pyressousan;

:

---

15 ויגע בידה ותרף ממנה הקדחת ותקם ותשרתם
טו וַיִּגַּע בְּיָדָהּ וַתִּרֶף מִמֶּנָּה הַקַּדַּחַת וַתָּקָם וַתְּשָׁרְתֵם׃
15. wayiga` b'yadah watireph mimenah haqadachath w'taqam wat'sharathem.

Matt8:15 He touched her hand, and the fever left her; and she got up and waited on Him.

‹15› καὶ ἥψατο τῆς χειρὸς αὐτῆς, καὶ ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ πυρετός, καὶ ἠγέρθη καὶ διηκόνει αὐτῷ.
15 kai hēpsato tēs cheiros autēs, kai aphēken autēn ho pyretos, kai ēgerthē kai diēkonei autō̧.

---

16 ויהי לעת ערב ויביאו אליו רבים אחוזי שדים

ויגרש את־הרוחות בדבר פיו וירפא את כל־החולים:

טז וַיְהִי לְעֵת עֶרֶב וַיָּבִיאוּ אֵלָיו רַבִּים אֲחוּזֵי שֵׁדִים
וַיְגָרֶשׁ אֶת־הָרוּחוֹת בִּדְבַר פִּיו וַיְרַפֵּא אֵת כָּל־הַחוֹלִים׃

16. way'hiy l'`eth `ereb wayabiy'u 'elayu rabbiym 'achuzey shediym
way'garesh 'eth-haruchoth bid'bar piyu way'rape' 'eth kal-hacholiym.

Matt8:16 When evening came, they brought to Him many who were demon-possessed;
and He cast out the spirits with his word, and healed all who were ill.

‹16› Ὀψίας δὲ γενομένης προσήνεγκαν αὐτῷ δαιμονιζομένους πολλούς·
καὶ ἐξέβαλεν τὰ πνεύματα λόγῳ καὶ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας ἐθεράπευσεν,

16 Opsias de genomenēs prosēnegkan autǭ daimonizomenous pollous;

kai exebalen ta pneumata logǭ kai pantas tous kakōs echontas etherapeusen,

---

17 למלאת את אשר דבר ישעיהו הנביא לאמר חלינו
הוא נשא ומכאבינו סבלם:

יז לְמַלֹּאת אֵת אֲשֶׁר דִּבֶּר יְשַׁעְיָהוּ הַנָּבִיא לֵאמֹר חֳלָיֵנוּ
הוּא נָשָׂא וּמַכְאֹבֵינוּ סְבָלָם׃

17. l'mal'th 'eth 'asher diber Y'sha`'Yahu hanabiy' le'mor
chalayenu hu' nasa' umak'obeynu s'balam.

Matt8:17 This was to fulfill what was spoken through YeshaYahu the prophet, saying:
He Himself took our infirmities and carried away our diseases.

‹17› ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἠσαΐου τοῦ
προφήτου λέγοντος,
Αὐτὸς τὰς ἀσθενείας ἡμῶν ἔλαβεν
καὶ τὰς νόσους ἐβάστασεν.

17 hopōs plērōthę̄ to hrēthen dia Ēsaiou tou

prophētou legontos,

Autos tas astheneias hēmōn elaben

kai tas nosous ebastasen.

---

18 ויהי כראות יהושע המון עם רב סביבתיו ויצו לעבר
משם אל־עבר הים:

יח וַיְהִי כִּרְאוֹת יָהוּשֻׁעַ הֲמוֹן עַם רַב סְבִיבֹתָיו וַיְצַו לַעֲבֹר
מִשָּׁם אֶל־עֵבֶר הַיָּם׃

18. way'hiy kir'oth Yahushuà hamon `am rab s'biybothayu way'tsaw la`abor misham 'el-`eber hayam.

Matt8:18 Now when Yahushua saw a great crowd around Him, He gave orders to depart to the other side of the sea.

‹18› Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὄχλον περὶ αὐτὸν ἐκέλευσεν ἀπελθεῖν εἰς τὸ πέραν.

18 Idōn de ho Iēsous ochlon peri auton ekeleusen apelthein eis to peran.

---

19 ויגש אליו אחד הסופרים ויאמר אליו מורה
אלכה אחריך אל כל-אשר תלך:

יט וַיִּגַּשׁ אֵלָיו אַחַד הַסּוֹפְרִים וַיֹּאמֶר אֵלָיו מוֹרֶה
אֵלְכָה אַחֲרֶיךָ אֶל כָּל־אֲשֶׁר תֵּלֵךְ׃

**19. wayigash ‘elayu ‘achad hasoph’riym wayo’mer ‘elayu Moreh
‘el’kah ‘achareyak ‘el kal-‘asher tele’k.**

Matt8:19 Then a scribe came and said to Him, Teacher, I shall follow You wherever You go.

‹19› καὶ προσελθὼν εἷς γραμματεὺς εἶπεν αὐτῷ, Διδάσκαλε, ἀκολουθήσω σοι ὅπου ἐὰν ἀπέρχῃ.
19 kai proselthōn heis grammateus eipen autō̧, Didaskale, akolouthēsō soi hopou ean aperchȩ̄.

---

20 ויאמר אליו יהושע לשועלים יש-חורים
ולעוף השמים קנים ובן-האדם אין לו מקום להניח את-ראשו:

כ וַיֹּאמֶר אֵלָיו יָהוּשֻׁעַ לַשּׁוּעָלִים יֵשׁ־חוֹרִים
וּלְעוֹף הַשָּׁמַיִם קִנִּים וּבֶן־הָאָדָם אֵין לוֹ מָקוֹם לְהַנִּיחַ אֶת־רֹאשׁוֹ׃

**20. wayo’mer ‘elayu Yahushuà lasu`aliym yesh-choriym ul’`oph hashamayim qiniym
uBen-ha’Adam ‘eyn lo maqom l’haniyach ‘eth-ro’sho.**

Matt8:20 Yahushua said to him, “The foxes have holes and the birds of the air have nests,
but the Son of Man has nowhere to lay His head.”

‹20› καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσιν καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις, ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνῃ.
20 kai legei autō̧ ho Iēsous, Hai alōpekes phōleous echousin kai ta peteina tou ouranou kataskēnōseis,
ho de huios tou anthrōpou ouk echei pou tēn kephalēn klinȩ̄.

---

21 ואיש אחר מן-התלמידים אמר אליו אדני
הניחה-לי ואלך בראשונה לקבר את-אבי:

כא וְאִישׁ אַחֵר מִן־הַתַּלְמִידִים אָמַר אֵלָיו אֲדֹנִי
הַנִּיחָה־לִּי וְאֵלֵךְ בָּרִאשֹׁנָה לִקְבֹּר אֶת־אָבִי׃

**21. w’iysh ‘acher min-hatal’miydiym ‘amar ‘elayu ‘Adoniy
haniychah-liy w’ele’k bari’shonah liq’bor ‘eth-‘abiy.**

Matt8:21 Another of the disciples said to Him, My Master, permit me first to go and bury my father.

‹21› ἕτερος δὲ τῶν μαθητῶν [αὐτοῦ] εἶπεν αὐτῷ, Κύριε,
ἐπίτρεψόν μοι πρῶτον ἀπελθεῖν καὶ θάψαι τὸν πατέρα μου.
21 heteros de tōn mathētōn [autou] eipen autō̧, Kyrie,
epitrepson moi prōton apelthein kai thapsai ton patera mou.

---

22 ויאמר אליו יהושע לך אחרי
והנח למתים לקבר את-מתיהם:

כב וַיֹּאמֶר אֵלָיו יָהוּשֻׁעַ לֵךְ אַחֲרָי

וְהַנַּח לַמֵּתִים לִקְבֹּר אֶת־מֵתֵיהֶם׃

22. wayo'mer 'elayu Yahushuà le'k 'acharay w'hanach lamethiym liq'bor 'eth-metheyhem.

Matt8:22 But Yahushua said to him, “Follow Me, and allow the dead to bury their own dead.”

‹22› ὁ δὲ Ἰησοῦς λέγει αὐτῷ, Ἀκολούθει μοι καὶ ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς.
22 ho de Iēsous legei autō̧, Akolouthei moi kai aphes tous nekrous thapsai tous heautōn nekrous.

:

---

23 𐤅𐤉𐤓𐤃 𐤀𐤋-𐤄𐤀𐤍𐤉𐤄 𐤅𐤉𐤓𐤃𐤅 𐤀𐤕𐤅 𐤕𐤋𐤌𐤉𐤃𐤉𐤅:

כגוַיֵּרֶד אֶל־הָאֳנִיָּה וַיֵּרְדוּ אִתּוֹ תַּלְמִידָיו׃

23. wayered 'el-ha'aniyah wayer'du 'ito tal'miydayu.

Matt8:23 When He got into the boat, His disciples followed Him.

‹23› Καὶ ἐμβάντι αὐτῷ εἰς τὸ πλοῖον ἠκολούθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.
23 Kai embanti autō̧ eis to ploion ēkolouthēsan autō̧ hoi mathētai autou.

---

24 𐤅𐤄𐤍𐤄 𐤎𐤏𐤓 𐤂𐤃𐤅𐤋 𐤄𐤉𐤄 𐤁𐤉𐤌
𐤏𐤃-𐤀𐤔𐤓 𐤊𐤎𐤅 𐤄𐤂𐤋𐤉𐤌 𐤀𐤕-𐤄𐤀𐤍𐤉𐤄 𐤅𐤄𐤅𐤀 𐤉𐤔𐤍:

כדוְהִנֵּה סַעַר גָּדוֹל הָיָה בַּיָּם
עַד־אֲשֶׁר כִּסּוּ הַגַּלִּים אֶת־הָאֳנִיָּה וְהוּא יָשֵׁן׃

24. w'hineh sa`ar gadol hayah bayam `ad-'asher kisu hagaliym 'eth-ha'aniyah w'hu' yashen.

Matt8:24 And behold, there arose a great storm on the sea,
so that the boat was being covered with the waves; but He Himself was asleep.

‹24› καὶ ἰδοὺ σεισμὸς μέγας ἐγένετο ἐν τῇ θαλάσσῃ,
ὥστε τὸ πλοῖον καλύπτεσθαι ὑπὸ τῶν κυμάτων, αὐτὸς δὲ ἐκάθευδεν.
24 kai idou seismos megas egeneto en tȩ̄ thalassȩ̄,
hōste to ploion kalyptesthai hypo tōn kymatōn, autos de ekatheuden

---

25 𐤅𐤉𐤂𐤔𐤅 𐤀𐤋𐤉𐤅 𐤕𐤋𐤌𐤉𐤃𐤉𐤅 𐤅𐤉𐤏𐤉𐤓𐤅 𐤀𐤅𐤕𐤅 𐤋𐤀𐤌𐤓
𐤄𐤅𐤔𐤉𐤏𐤍𐤅 𐤀𐤃𐤍𐤉𐤍𐤅 𐤀𐤁𐤃𐤍𐤅:

כהוַיִּגְּשׁוּ אֵלָיו תַּלְמִידָיו וַיָּעִירוּ אוֹתוֹ לֵאמֹר
הוֹשִׁיעֵנוּ אֲדֹנֵינוּ אָבָדְנוּ׃

25. wayig'shu 'elayu tal'miydayu waya`iyru 'otho le'mor hoshiy`enu 'Adoneynu 'abad'nu.

Matt8:25 And they came to Him and woke Him, saying, Save us, Our Master; we are perishing!

‹25› καὶ προσελθόντες ἤγειραν αὐτὸν λέγοντες, Κύριε, σῶσον, ἀπολλύμεθα.
25 kai proselthontes ēgeiran auton legontes, Kyrie, sōson, apollymetha.

---

26 𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓 𐤀𐤋𐤉𐤄𐤌 𐤒𐤈𐤍𐤉 𐤀𐤌𐤅𐤍𐤄 𐤌𐤄 𐤇𐤓𐤃𐤉𐤌 𐤀𐤕𐤌 𐤅𐤉𐤒𐤌
𐤅𐤉𐤂𐤏𐤓 𐤁𐤓𐤅𐤇𐤅𐤕 𐤅𐤁𐤉𐤌 𐤅𐤕𐤄𐤉 𐤃𐤌𐤌𐤄 𐤂𐤃𐤋𐤄:

כווַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם קְטַנֵּי אֱמוּנָה מַה חֲרֵדִים אַתֶּם וַיָּקָם

וַיִּגְעַר בָּרוּחוֹת וּבַיָּם וַתְּהִי דְּמָמָה רַבָּה׃

26. wayo'mer 'aleyhem q'taney 'emunah mah charediym 'atem
wayaqam wayig'`ar baruchoth ubayam wat'hiy d'mamah rabah.

Matt8:26 He said to them, "Why are you afraid, you men of little faith?"
Then He got up and rebuked the winds and the sea, and it became perfectly calm.

‹26› καὶ λέγει αὐτοῖς, Τί δειλοί ἐστε, ὀλιγόπιστοι;
τότε ἐγερθεὶς ἐπετίμησεν τοῖς ἀνέμοις καὶ τῇ θαλάσσῃ, καὶ ἐγένετο γαλήνη μεγάλη.

26 kai legei autois, Ti deiloi este, oligopistoi?

tote egertheis epetimēsen tois anemois kai tē thalassē, kai egeneto galēnē megalē.

---

27 𐤅𐤉𐤕𐤌𐤄𐤅 𐤄𐤀𐤍𐤔𐤉𐤌 𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓𐤅 𐤌𐤉 𐤀𐤐𐤅𐤀 𐤄𐤅𐤀 𐤀𐤔𐤓 𐤂𐤌-𐤄𐤓𐤅𐤇𐤅𐤕
𐤅𐤄𐤉𐤌 𐤀𐤋𐤉𐤅 𐤉𐤔𐤌𐤏𐤅𐤍:

כז וַיִּתְמְהוּ הָאֲנָשִׁים וַיֹּאמְרוּ מִי אֵפוֹא הוּא אֲשֶׁר גַּם־הָרוּחוֹת
וְהַיָּם אֵלָיו יִשְׁמָעוּן׃

27. wayith'm'hu ha'anashiym wayo'm'ru miy 'epho' hu' 'asher gam-haruchoth
w'hayam 'elayu yish'ma`un.

Matt8:27 The men were amazed, and said, What kind of a man is this, that even the winds
and the sea obey Him?

‹27› οἱ δὲ ἄνθρωποι ἐθαύμασαν λέγοντες, Ποταπός ἐστιν οὗτος ὅτι καὶ οἱ ἄνεμοι
καὶ ἡ θάλασσα αὐτῷ ὑπακούουσιν;

27 hoi de anthrōpoi ethaumasan legontes, Potapos estin houtos hoti kai hoi anemoi

kai hē thalassa autō hypakouousin?

---

28 𐤅𐤉𐤄𐤉 𐤊𐤁𐤀𐤅 𐤀𐤋-𐤏𐤁𐤓 𐤄𐤉𐤌 𐤀𐤋-𐤀𐤓𐤑 𐤄𐤂𐤃𐤓𐤉𐤌
𐤅𐤉𐤐𐤂𐤔𐤅𐤄𐤅 𐤔𐤍𐤉 𐤀𐤍𐤔𐤉𐤌 𐤀𐤇𐤅𐤆𐤉 𐤔𐤃𐤉𐤌 𐤉𐤑𐤀𐤉𐤌 𐤌𐤁𐤕𐤉 𐤄𐤒𐤁𐤓𐤅𐤕
𐤅𐤄𐤌𐤄 𐤓𐤂𐤆𐤍𐤉𐤌 𐤌𐤀𐤃 𐤏𐤃 𐤀𐤔𐤓 𐤋𐤀-𐤉𐤊𐤋 𐤀𐤉𐤔 𐤋𐤏𐤁𐤓 𐤁𐤃𐤓𐤊 𐤄𐤄𐤅𐤀:

כח וַיְהִי כְּבֹאוֹ אֶל־עֵבֶר הַיָּם אֶל־אֶרֶץ הַגַּדְרִיִּם
וַיִּפְגְּשׁוּהוּ שְׁנֵי אֲנָשִׁים אֲחוּזֵי שֵׁדִים יֹצְאִים מִבָּתֵּי הַקְּבָרוֹת
וְהֵמָּה רַגְזָנִים מְאֹד עַד אֲשֶׁר לֹא־יָכֹל אִישׁ לַעֲבֹר בַּדֶּרֶךְ הַהוּא׃

28. way'hiy k'bo'o 'el-`eber hayam 'el-'erets haGad'riyim
wayiph'g'shuhu sh'ney 'anashiym 'achuzey shediym yots'iym mibatey haq'baroth
w'hemah rag'zaniym m'od `ad 'asher lo'-yakol 'iysh la`abor badere'k hahu'.

Matt8:28 When He came to the other side into the country of the Gadarenes,
two men who were demon-possessed met Him as they were coming out of the tombs.
They were so extremely violent that no one could pass by that way.

‹28› Καὶ ἐλθόντος αὐτοῦ εἰς τὸ πέραν εἰς τὴν χώραν τῶν Γαδαρηνῶν
ὑπήντησαν αὐτῷ δύο δαιμονιζόμενοι ἐκ τῶν μνημείων ἐξερχόμενοι,
χαλεποὶ λίαν, ὥστε μὴ ἰσχύειν τινὰ παρελθεῖν διὰ τῆς ὁδοῦ ἐκείνης.

28 Kai elthontos autou eis to peran eis tēn chōran tōn Gadarēnōn

hypēntēsan autō̜ duo daimonizomenoi ek tōn mnēmeiōn exerchomenoi,
chalepoi lian, hōste mē ischuein tina parelthein dia tēs hodou ekeinēs.

והנה הם צעקים לאמר מה לנו ולך 29
יהושע בן האלהים הבאת הלם לענותנו בלא עת:

כטוְהִנֵּה הֵם צֹעֲקִים לֵאמֹר מַה לָּנוּ וָלָךְ
יָהוֹשֻׁעַ בֶּן הָאֱלֹהִים הֲבָאתָ הֲלֹם לְעַנּוֹתֵנוּ בְּלֹא עֵת׃

29. w'hineh hem tso`aqiym le'mor mah lanu wala'k
Yahushuà ben ha'Elohim haba'ath halom l'`anothenu b'lo' `eth.

Matt8:29 And they cried out, saying, What do we have with each other,
Yahushua Son of the Elohim? Have You come here to torment us before the time?

‹29› καὶ ἰδοὺ ἔκραξαν λέγοντες, Τί ἡμῖν καὶ σοί, υἱὲ τοῦ θεοῦ;
ἦλθες ὧδε πρὸ καιροῦ βασανίσαι ἡμᾶς;
29 kai idou ekraxan legontes, Ti hēmin kai soi, huie tou theou? ēlthes hōde pro kairou basanisai hēmas?

:

ושם עדר חזירים רבים רעים הרחק מהם 30

לוְשָׁם עֵדֶר חֲזִירִים רַבִּים רֹעִים הַרְחֵק מֵהֶם׃

30. w'sham `eder chaziyriym rabbiym ro`iym har'cheq mehem.

Matt8:30 Now there was a herd of many swine feeding at a distance from them.

‹30› ἦν δὲ μακρὰν ἀπ' αὐτῶν ἀγέλη χοίρων πολλῶν βοσκομένη.
30 ēn de makran ap' autōn agelē choirōn pollōn boskomenē.

ויתחננו אליו השדים לאמר 31
אם תגרשנו תנה לנו לבוא בעדר החזירים:

לאוַיִּתְחַנְנוּ אֵלָיו הַשֵּׁדִים לֵאמֹר
אִם תְּגָרְשֵׁנוּ תְּנָה לָנוּ לָבוֹא בְּעֵדֶר הַחֲזִירִים׃

31. wayith'chananu 'elayu hashediym le'mor 'im t'garashenu t'nah lanu labo' b'`eder hachaziyriym.

Matt8:31 The demons began to entreat Him, saying,
If You are going to cast us out, send us into the herd of swine.

‹31› οἱ δὲ δαίμονες παρεκάλουν αὐτὸν λέγοντες,
Εἰ ἐκβάλλεις ἡμᾶς, ἀπόστειλον ἡμᾶς εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων.
31 hoi de daimones parekaloun auton legontes,
Ei ekballeis hēmas, aposteilon hēmas eis tēn agelēn tōn choirōn.

ויאמר אליהם לכו ויצאו ויבאו בעדר החזירים 32
והנה השתער כל-עדר החזירים מן-המורד אל-הים
וימותו במים:

לבוַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם לֵכוּ וַיֵּצְאוּ וַיָּבֹאוּ בְּעֵדֶר הַחֲזִירִים

וְהִנֵּה הִשְׂתָּעֵר כָּל־עֵדֶר הַחֲזִירִים מִן־הַמּוֹרָד אֶל־הַיָּם
וַיָּמוּתוּ בַּמָּיִם׃

32. wayo'mer 'aleyhem leku wayets'u wayabo'u b'`eder hachaziyriym
w'hineh his'ta`er kal-`eder hachaziyriym min-hamorad 'el-hayam wayamuthu bamayim.

Matt8:32 And He said to them, Go! And they came out and went into the swine,
and the whole herd rushed down the steep bank into the sea and perished in the waters.

‹32› καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ὑπάγετε. οἱ δὲ ἐξελθόντες ἀπῆλθον εἰς τοὺς χοίρους·
καὶ ἰδοὺ ὥρμησεν πᾶσα ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἀπέθανον ἐν τοῖς ὕδασιν.
32 kai eipen autois, Hypagete. hoi de exelthontes apēlthon eis tous choirous;
kai idou hōrmēsen pasa hē agelē kata tou krēmnou eis tēn thalassan kai apethanon en tois hydasin.

ויניסו הרעים ויבאו העירה ויגידו את-הכל 33
ואת אשר נעשה לאחוזי השדים:

לגוַיָּנוּסוּ הָרֹעִים וַיָּבֹאוּ הָעִירָה וַיַּגִּידוּ אֶת־הַכֹּל
וְאֵת אֲשֶׁר נַעֲשָׂה לַאֲחוּזֵי הַשֵּׁדִים׃

33. wayanusu haro`iym wayabo'u ha`iyrah wayagiydu 'eth-hakol
w'eth 'asher na`asah la'achuzey hashediym.

Matt8:33 The herdsmen ran away, and went to the city and reported everything,
including what had happened to the demoniacs.

‹33› οἱ δὲ βόσκοντες ἔφυγον, καὶ ἀπελθόντες εἰς τὴν πόλιν ἀπήγγειλαν πάντα
καὶ τὰ τῶν δαιμονιζομένων.
33 hoi de boskontes ephygon, kai apelthontes eis tēn polin apēggeilan panta kai ta tōn daimonizomenōn.

והנה כל-העיר יצאה לקראת יהושע וכראותם אתו 34
ויבקשו ממנו לעבר מגבולם:

לדוְהִנֵּה כָל־הָעִיר יָצְאָה לִקְרַאת יְהוֹשֻׁעַ וְכִרְאוֹתָם אֹתוֹ
וַיְבַקְשׁוּ מִמֶּנּוּ לַעֲבֹר מִגְּבוּלָם׃

34. w'hineh kal-ha`iyr yats'ah liq'ra'th Yahushuà
w'kir'otham 'otho way'baq'shu mimenu la`abor mig'bulam.

Matt8:34 And behold, the whole city came out to meet Yahushua;
and when they saw Him, they implored Him to leave their region.

‹34› καὶ ἰδοὺ πᾶσα ἡ πόλις ἐξῆλθεν εἰς ὑπάντησιν τῷ Ἰησοῦ
καὶ ἰδόντες αὐτὸν παρεκάλεσαν ὅπως μεταβῇ ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν.
34 kai idou pasa hē polis exēlthen eis hypantēsin tō̜ Iēsou,
kai idontes auton parekalesan hopōs metabē̜ apo tōn horiōn autōn.

Chapter 9

וירד באניה ויעבר ויבא אל-עירו: Matt9:1

א וַיֵּרֶד בָּאֳנִיָּה וַיַּעֲבֹר וַיָּבֹא אֶל־עִירוֹ׃

1. wayered ba'aniyah waya`abor wayabo' 'el-`iyro.

Matt9:1 Getting into a boat, He crossed over the sea and came to His own city.

‹9:1› Καὶ ἐμβὰς εἰς πλοῖον διεπέρασεν καὶ ἦλθεν εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν.

1 Kai embas eis ploion dieperasen kai ēlthen eis tēn idian polin.

---

2 𐤅𐤄𐤍𐤄 𐤄𐤌 𐤌𐤁𐤉𐤀𐤉𐤌 𐤀𐤋𐤉𐤅 𐤀𐤉𐤔 𐤍𐤊𐤄 𐤀𐤁𐤓𐤉𐤌 𐤅𐤄𐤅𐤀
𐤌𐤔𐤊𐤁 𐤏𐤋-𐤄𐤌𐤈𐤄 𐤅𐤉𐤄𐤉 𐤊𐤓𐤀𐤅𐤕 𐤉𐤄𐤅𐤔𐤏 𐤀𐤕-𐤀𐤌𐤅𐤍𐤕𐤌 𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓
𐤀𐤋-𐤍𐤊𐤄 𐤄𐤀𐤁𐤓𐤉𐤌 𐤇𐤆𐤒 𐤁𐤍𐤉 𐤍𐤎𐤋𐤇𐤅-𐤋𐤊 𐤇𐤈𐤀𐤕𐤉𐤊:

ב וְהִנֵּה הֵם מְבִיאִים אֵלָיו אִישׁ נְכֵה אֵבָרִים וְהוּא
מֻשְׁכָּב עַל־הַמִּטָּה וַיְהִי כִּרְאוֹת יָהוּשֻׁעַ אֶת־אֱמוּנָתָם וַיֹּאמֶר
אֶל־נְכֵה הָאֵבָרִים חֲזַק בְּנִי נִסְלְחוּ־לְךָ חַטֹּאתֶיךָ׃

2. w'hineh hem m'biy'iym 'elayu 'iysh n'keh 'ebariym w'hu' mush'kab `al-hamitah
way'hiy kir'oth Yahushuà 'eth-'emunatham wayo'mer 'el-n'keh ha'ebariym
chazaq b'niy nis'l'chu-l'ak chato'theyak.

Matt9:2 And they brought to Him a paralytic lying on a bed.
Seeing their faith, Yahushua said to the paralytic, "Take courage, son; your sins are forgiven."

‹2› καὶ ἰδοὺ προσέφερον αὐτῷ παραλυτικὸν ἐπὶ κλίνης βεβλημένον.
καὶ ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν εἶπεν τῷ παραλυτικῷ,
Θάρσει, τέκνον, ἀφίενταί σου αἱ ἁμαρτίαι.

2 kai idou prosepheron autō paralytikon epi klinēs beblēmenon.

kai idōn ho Iēsous tēn pistin autōn eipen tō paralytikō,

Tharsei, teknon, aphientai sou hai hamartiai.

---

3 𐤅𐤄𐤍𐤄 𐤀𐤍𐤔𐤉𐤌 𐤌𐤍-𐤄𐤎𐤅𐤐𐤓𐤉𐤌 𐤀𐤌𐤓𐤅 𐤁𐤋𐤁𐤁𐤌 𐤌𐤂𐤃𐤐 𐤄𐤅𐤀:
ג וְהִנֵּה אֲנָשִׁים מִן־הַסּוֹפְרִים אָמְרוּ בִלְבָבָם מְגַדֵּף הוּא׃

3. w'hineh 'anashiym min-hasoph'riym 'am'ru bil'babam m'gadeph hu'.

Matt9:3 And some of the scribes said to themselves, This fellow blasphemes.

‹3› καὶ ἰδού τινες τῶν γραμματέων εἶπαν ἐν ἑαυτοῖς, Οὗτος βλασφημεῖ.

3 kai idou tines tōn grammateōn eipan en heautois, Houtos blasphēmei.

---

4 𐤅𐤉𐤄𐤅𐤔𐤏 𐤓𐤀𐤄 𐤀𐤕-𐤌𐤇𐤔𐤁𐤕𐤌 𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓 𐤋𐤌𐤄 𐤕𐤇𐤔𐤁𐤅 𐤓𐤏𐤄 𐤁𐤋𐤁𐤁𐤊𐤌:
ד וִיהוּשֻׁעַ רָאָה אֶת־מַחְשְׁבֹתָם וַיֹּאמַר לָמָּה תַחְשְׁבוּ רָעָה בִּלְבַבְכֶם׃

4. w'Yahushuà ra'ah 'eth-mach'sh'botham wayo'mar lamah thach'sh'bu ra`ah bil'bab'kem.

Matt9:4 And Yahushua knowing their thoughts said, "Why are you thinking evil in your hearts?"

‹4› καὶ ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν εἶπεν,
Ἱνατί ἐνθυμεῖσθε πονηρὰ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν;

4 kai idōn ho Iēsous tas enthymēseis autōn eipen, Hinati enthymeisthe ponēra en tais kardiais hymōn?

𐤊𐤉 𐤌𐤄 𐤄𐤍𐤒𐤋 𐤄𐤀𐤌𐤓 𐤍𐤎𐤋𐤇𐤅-𐤋𐤊 𐤇𐤈𐤀𐤕𐤉𐤊 𐤀𐤌-𐤀𐤌𐤓 𐤒𐤅𐤌 5
𐤄𐤕𐤄𐤋𐤊:

הכִּי מָה הַנָּקֵל הֶאָמֹר נִסְלְחוּ־לְךָ חַטֹּאתֶיךָ אִם־אָמֹר קוּם
הִתְהַלֵּךְ׃

5. ki mah hanaqel he'amor nis'l'chu-l'ak chato'theyak 'im-'amor qum hith'hale'k.

Matt9:5 "Which is easier, to say, Your sins are forgiven, or to say, Get up, and walk?"

‹5› τί γάρ ἐστιν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν, Ἀφίενταί σου αἱ ἁμαρτίαι, ἢ εἰπεῖν,
Ἔγειρε καὶ περιπάτει;

5 ti gar estin eukopōteron, eipein, Aphientai sou hai hamartiai, ē eipein, Egeire kai peripatei?

𐤀𐤊 𐤋𐤌𐤏𐤍 𐤕𐤃𐤏𐤅𐤍 𐤊𐤉 𐤁𐤍-𐤄𐤀𐤃𐤌 𐤉𐤔-𐤋𐤅 𐤄𐤔𐤋𐤈𐤍 𐤁𐤀𐤓𐤑 6
𐤋𐤎𐤋𐤇 𐤋𐤇𐤈𐤀𐤉𐤌 𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓 𐤀𐤋-𐤍𐤊𐤄 𐤄𐤀𐤁𐤓𐤉𐤌 𐤒𐤅𐤌 𐤔𐤀
𐤀𐤕-𐤌𐤈𐤕𐤊 𐤅𐤋𐤊-𐤋𐤊 𐤀𐤋-𐤁𐤉𐤕𐤊:

ואַךְ לְמַעַן תֵּדְעוּן כִּי בֶן־הָאָדָם יֶשׁ־לוֹ הַשָּׁלְטָן בָּאָרֶץ
לִסְלֹחַ לַחֲטָאִים וַיֹּאמֶר אֶל־נְכֵה הָאֵבָרִים קוּם שָׂא
אֶת־מִטָּתְךָ וְלֶךְ־לְךָ אֶל־בֵּיתֶךָ׃

6. 'a'k l'ma`an ted'`un ki Ben-ha'Adam yesh-lo hashal'tan ba'arets lis'loach lachata'iym wayo'mer 'el-n'keh ha'ebariym qum sa' 'eth-mitath'ak w'le'k-l'ak 'el-beythek.

Matt9:6 "But so that you may know that the Son of the Man has authority on earth to forgive sins", then He said to the paralytic, "Get up, pick up your bed and go to your house."

‹6› ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας -
τότε λέγει τῷ παραλυτικῷ, Ἐγερθεὶς ἆρόν σου τὴν κλίνην καὶ ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου.

6 hina de eidēte hoti exousian echei ho huios tou anthrōpou epi tēs gēs aphienai hamartias - tote legei tῷ paralytikῷ, Egertheis aron sou tēn klinēn kai hypage eis ton oikon sou.

:

𐤅𐤉𐤒𐤌 𐤅𐤉𐤋𐤊 𐤋𐤁𐤉𐤕𐤅 7

זוַיָּקָם וַיֵּלֶךְ לְבֵיתוֹ׃

7. wayaqam wayele'k l'beytho.

Matt9:7 And he got up and went to your house.

‹7› καὶ ἐγερθεὶς ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.

7 kai egertheis apēlthen eis ton oikon autou.

𐤅𐤄𐤌𐤅𐤍 𐤄𐤏𐤌 𐤓𐤀𐤅 𐤅𐤉𐤔𐤕𐤅𐤌𐤌𐤅 𐤅𐤉𐤔𐤁𐤇𐤅 𐤀𐤕-𐤄𐤀𐤋𐤄𐤉𐤌 8
𐤀𐤔𐤓 𐤍𐤕𐤍 𐤔𐤋𐤈𐤍 𐤊𐤆𐤄 𐤋𐤁𐤍𐤉 𐤀𐤃𐤌:

חוַהֲמוֹן הָעָם רָאוּ וַיִּשְׁתּוֹמְמוּ וַיְשַׁבְּחוּ אֶת־הָאֱלֹהִים
אֲשֶׁר נָתַן שָׁלְטָן כָּזֶה לִבְנֵי אָדָם׃

8. wahamon ha`am ra'u wayish'tomamu way'shab'chu 'eth-ha'Elohim

'asher nathan shal'tan kazeh lib'ney 'adam.

Matt9:8 But when the crowds saw this, they were awestruck, and glorified the Elohim,
who had given such authority to men.

‹8› ἰδόντες δὲ οἱ ὄχλοι ἐφοβήθησαν καὶ ἐδόξασαν τὸν θεὸν τὸν δόντα ἐξουσίαν τοιαύτην τοῖς ἀνθρώποις.
8 idontes de hoi ochloi ephobēthēsan kai edoxasan ton theon ton donta exousian toiautēn tois anthrōpois.

ויהי בעבר יהושע משם וירא איש ישב בבית-המכס 9
ושמו מתתיהו ויאמר אליו לכה אחרי ויקם וילך אחריו:
טוַיְהִי בַּעֲבֹר יָהוּשֻׁעַ מִשָּׁם וַיַּרְא אִישׁ יֹשֵׁב בְּבֵית־הַמֶּכֶס
וּשְׁמוֹ מַתִּתְיָהוּ וַיֹּאמֶר אֵלָיו לְכָה אַחֲרָי וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ אַחֲרָיו׃
9. way'hiy ba`abor Yahushuà misham wayar' 'iysh yosheb b'beyth-hamekes ush'mo Mattith'Yahu wayo'mer 'elayu l'kah 'acharay wayaqam wayele'k 'acharayu.

Matt9:9 As Yahushua went on from there, He saw a man called MattithYahu, sitting in the tax collector's booth; and He said to him, "Follow Me!" And he got up and followed Him.

‹9› Καὶ παράγων ὁ Ἰησοῦς ἐκεῖθεν εἶδεν ἄνθρωπον καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, Μαθθαῖον λεγόμενον, καὶ λέγει αὐτῷ, Ἀκολούθει μοι. καὶ ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ.
9 Kai paragōn ho Iēsous ekeithen eiden anthrōpon kathēmenon epi to telōnion, Maththaion legomenon,
kai legei autō̧, Akolouthei moi. kai anastas ēkolouthēsen autō̧.

ויהי בהסבו בביתו והנה מוכסים 10
וחטאים רבים באו ויסבו עם-יהושע ותלמידיו:
יוַיְהִי בַּהֲסִבּוֹ בְּבֵיתוֹ וְהִנֵּה מוֹכְסִים
וְחַטָּאִים רַבִּים בָּאוּ וַיָּסֵבּוּ עִם־יָהוּשֻׁעַ וְתַלְמִידָיו׃
10. way'hiy bahasibo b'beytho w'hineh mok'siym w'chata'iym rabbiym ba'u wayasebu `im-Yahushuà w'thal'miydayu.

Matt9:10 Then it happened that as He was reclining at the table in the house,
behold, many tax collectors and sinners came and were dining with Yahushua and His disciples.

‹10› Καὶ ἐγένετο αὐτοῦ ἀνακειμένου ἐν τῇ οἰκίᾳ, καὶ ἰδοὺ πολλοὶ τελῶναι
καὶ ἁμαρτωλοὶ ἐλθόντες συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ.
10 Kai egeneto autou anakeimenou en tę̄ oikią, kai idou polloi telōnai
kai hamartōloi elthontes synanekeinto tō̧ Iēsou kai tois mathētais autou.

ויראו הפרושים ויאמרו אל-תלמידיו 11
מדוע יאכל מוריכם עם-המוכסים והחטאים:
יאוַיִּרְאוּ הַפְּרוּשִׁים וַיֹּאמְרוּ אֶל־תַּלְמִידָיו
מַדּוּעַ יֹאכַל מוֹרֵיכֶם עִם־הַמּוֹכְסִים וְהַחַטָּאִים׃
**11. wayir'u haP'rushiym wayo'm'ru 'el-tal'miydayu
madua` yo'kal Moreykem `im-hamok'siym w'hachata'iym.**

Matt9:11 When the Pharisees saw this, they said to His disciples,
Why is your Teacher eating with the tax collectors and sinners?

‹11› καὶ ἰδόντες οἱ Φαρισαῖοι ἔλεγον τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ,
Διὰ τί μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίει ὁ διδάσκαλος ὑμῶν;

11 kai idontes hoi Pharisaioi elegon tois mathētais autou,

Dia ti meta tōn telōnōn kai hamartōlōn esthiei ho didaskalos hymōn?

---

12 וישמע יהושע ויאמר אליהם החזקים אינם צריכים לרפא
כי אם־החולים:

יב וַיִּשְׁמַע יָהוּשֻׁעַ וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם הַחֲזָקִים אֵינָם צְרִיכִים לְרֹפֵא
כִּי אִם־הַחוֹלִים׃

12. wayish'ma` Yahushuà wayo'mer 'aleyhem hachazaqiym 'eynam ts'riykiym l'rophe'
ki 'im-hacholiym.

Matt9:12 But when Yahushua heard this, He said, "It is not those who are healthy who need a physician,
but those who are sick."

‹12› ὁ δὲ ἀκούσας εἶπεν, Οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες.

12 ho de akousas eipen, Ou chreian echousin hoi ischuontes iatrou all' hoi kakōs echontes.

---

13 ואתם צאו ולמדו מה הוא שנאמר חסד חפצתי ולא
זבח כי לא־באתי לקרא את־הצדיקים
כי אם־את־החטאים (לתשובה):

יג וְאַתֶּם צְאוּ וְלִמְדוּ מָה הוּא שֶׁנֶּאֱמַר חֶסֶד חָפַצְתִּי וְלֹא
זָבַח כִּי לֹא־בָאתִי לִקְרֹא אֶת־הַצַּדִּיקִים
כִּי אִם־אֶת־הַחַטָּאִים (לִתְשׁוּבָה)׃

13. w'atem ts'u w'lim'du mah hu' shene'emar chesed chaphats'tiy w'lo' zabach
ki lo'-ba'thiy liq'ro' 'eth-hatsadiyqiym ki 'im-'eth-hachata'iym (lith'shubah).

Matt9:13 "But go and learn what this means: 'I desire compassion, and not sacrifice,'
for I did not come to call the righteous, but sinners (to repentance)."

‹13› πορευθέντες δὲ μάθετε τί ἐστιν, Ἔλεος θέλω καὶ οὐ θυσίαν·
οὐ γὰρ ἦλθον καλέσαι δικαίους ἀλλὰ ἁμαρτωλούς.

13 poreuthentes de mathete ti estin, Eleos thelō kai ou thysian;

ou gar ēlthon kalesai dikaious alla hamartōlous.

---

14 ויגשו אליו תלמידי יהוחנן ויאמרו
מדוע אנחנו והפרושים צמים הרבה ותלמידיך אינם צמים:

יד וַיִּגְּשׁוּ אֵלָיו תַּלְמִידֵי יָהוּחָנָן וַיֹּאמְרוּ
מַדּוּעַ אֲנַחְנוּ וְהַפְּרוּשִׁים צָמִים הַרְבֵּה וְתַלְמִידֶיךָ אֵינָם צָמִים׃

14. wayig'shu 'elayu tal'miydey Yahuchanan wayo'm'ru
madu`a 'anach'nu w'haP'rushiym tsamiym har'beh w'thal'miydeyak 'eynam tsamiym.

Matt9:14 Then the disciples of Yahuchanan came to Him, asking,
Why do we and the Pharisees fast much, but Your disciples do not fast?

‹14› Τότε προσέρχονται αὐτῷ οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου λέγοντες,
Διὰ τί ἡμεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι νηστεύομεν [πολλά], οἱ δὲ μαθηταί σου οὐ νηστεύουσιν;

14 Tote proserchontai autǭ hoi mathētai Iōannou legontes,

Dia ti hēmeis kai hoi Pharisaioi nēsteuomen [polla], hoi de mathētai sou ou nēsteuousin?

---

15 ויאמר אליהם יהושע איך יוכלו בני החפה להתאבל
בעוד החתן עמהם הנה ימים באים ולקח מאתם החתן
ואז יצומו:

טו וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם יְהוֹשֻׁעַ אֵיךְ יוּכְלוּ בְּנֵי הַחֻפָּה לְהִתְאַבֵּל
בְּעוֹד הֶחָתָן עִמָּהֶם הִנֵּה יָמִים בָּאִים וְלֻקַּח מֵאִתָּם הֶחָתָן
וְאָז יָצוּמוּ׃

15. wayo'mer 'aleyhem Yahushuà 'ey'k yuk'lu b'ney hachupah l'hith'abel
b'`od hechathan `imahem hineh yamiym ba'iym w'luqach me'itam hechathan w'az yatsumu.

Matt9:15 And Yahushua said to them, "The attendants of the bridegroom cannot mourn
as long as the bridegroom is with them, can they?"
But the days shall come when the bridegroom is taken away from them, and then they shall fast."

‹15› καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος πενθεῖν ἐφ'
ὅσον μετ' αὐτῶν ἐστιν ὁ νυμφίος;
ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ τότε νηστεύσουσιν.

15 kai eipen autois ho Iēsous, Mē dynantai hoi huioi tou nymphōnos penthein eph'

hoson met' autōn estin ho nymphios?

eleusontai de hēmerai hotan aparthę̄ ap' autōn ho nymphios, kai tote nēsteusousin.

---

16 אין אדם משים טלאי חדש על־שמלה בלה
כי ינתק הטלאי מן־השמלה ויתרחב הקרע:

טז אֵין אָדָם מֵשִׂים טְלַאי חָדָשׁ עַל־שִׂמְלָה בָלָה
כִּי יִנָּתֵק הַטְּלַאי מִן־הַשִּׂמְלָה וְיִתְרַחֵב הַקָּרַע׃

16. 'eyn 'adam mesiym t'la'y chadash `al-shim'lah balah
ki yinatheq hat'la'y min-hasim'lah w'yith'racheb haqera`.

Matt9:16 "But no one puts a patch of unshrunk cloth on an old garment;
for the patch pulls away from the garment, and a worse tear results."

‹16› οὐδεὶς δὲ ἐπιβάλλει ἐπίβλημα ῥάκους ἀγνάφου ἐπὶ ἱματίῳ παλαιῷ·
αἴρει γὰρ τὸ πλήρωμα αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἱματίου καὶ χεῖρον σχίσμα γίνεται.

16 oudeis de epiballei epiblēma hrakous agnaphou epi himatiǭ palaiǭ;

airei gar to plērōma autou apo tou himatiou kai cheiron schisma ginetai.

---

17 ואין נותנים יין חדש בנאדות בלים פן־יבקעו
הנאדות והיין ישפך והנאדות יאבדו אבל ונותנים

𐤀𐤕-𐤄𐤉𐤉𐤍 𐤄𐤇𐤃𐤔 𐤁𐤍𐤀𐤃𐤅𐤕 𐤇𐤃𐤔𐤉𐤌 𐤅𐤔𐤍𐤉𐤄𐤌 𐤉𐤇𐤃𐤅 𐤉𐤔𐤌𐤓𐤅:

יז וְאֵין נוֹתְנִים יַיִן חָדָשׁ בְּנֹאדוֹת בָּלִים פֶּן־יִבָּקְעוּ הַנֹּאדוֹת
וְהַיַּיִן יִשָּׁפֵךְ וְהַנֹּאדוֹת יֹאבֵדוּ אֲבָל נוֹתְנִים
אֶת־הַיַּיִן הֶחָדָשׁ בְּנֹאדוֹת חֲדָשִׁים וּשְׁנֵיהֶם יַחְדָּו יִשָּׁמֵרוּ׃

17. w'eyn noth'niym yayin chadash b'no'doth baliym pen-yibaq'`u hano'doth
w'hayayin yishaphe'k w'hano'doth yo'bedu 'abal noth'niym
'eth-hayayin hechadash b'no'doth chadashiym ush'neyhem yach'daw yishameru.

Matt9:17 "Nor do people put new wine into old wineskins; otherwise the wineskins burst,
and the wine pours out and the wineskins are ruined; but they put
new wine into fresh wineskins, and both are preserved together."

‹17› οὐδὲ βάλλουσιν οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μή γε, ῥήγνυνται οἱ ἀσκοὶ
καὶ ὁ οἶνος ἐκχεῖται καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπόλλυνται· ἀλλὰ βάλλουσιν
οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινούς, καὶ ἀμφότεροι συντηροῦνται.

17 oude ballousin oinon neon eis askous palaious; ei de mē ge, hrēgnyntai hoi askoi
kai ho oinos ekcheitai kai hoi askoi apollyntai alla ballousin
oinon neon eis askous kainous, kai amphoteroi syntērountai.

---

18 𐤅𐤉𐤄𐤉 𐤄𐤅𐤀 𐤌𐤃𐤁𐤓 𐤀𐤋𐤉𐤄𐤌 𐤀𐤕-𐤄𐤃𐤁𐤓𐤉𐤌 𐤄𐤀𐤋𐤄 𐤅𐤄𐤍𐤄 𐤀𐤇𐤃
𐤄𐤔𐤓𐤉𐤌 𐤁𐤀 𐤅𐤉𐤔𐤕𐤇𐤅-𐤋𐤅 𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓 𐤏𐤕𐤄 𐤆𐤄 𐤌𐤕𐤄 𐤁𐤕𐤉 𐤁𐤀-𐤍𐤀
𐤅𐤔𐤉𐤌 𐤀𐤕-𐤉𐤃𐤊 𐤏𐤋𐤉𐤄 𐤅𐤕𐤇𐤉𐤄:

יח וַיְהִי הוּא מְדַבֵּר אֲלֵיהֶם אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְהִנֵּה אַחַד
הַשָּׂרִים בָּא וַיִּשְׁתַּחוּ־לוֹ וַיֹּאמַר עַתָּה זֶה מֵתָה בִתִּי בֹּא־נָא
וְשִׂים אֶת־יָדְךָ עָלֶיהָ וְתִחְיֶה׃

18. way'hiy hu' m'daber 'aleyhem 'eth-had'bariym ha'eleh
w'hineh 'achad hasariym ba' wayish'tachu-lo
wayo'mar `atah zeh methah bitiy bo'-na' w'siym 'eth-yad'ak `aleyah w'thich'yeh.

Matt9:18 While He was saying these things to them,
a synagogue official came and bowed down before Him,
and said, My daughter has just died; but come and lay Your hand on her, and she shall live.

‹18› Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος αὐτοῖς ἰδοὺ ἄρχων εἷς ἐλθὼν προσεκύνει αὐτῷ
λέγων ὅτι Ἡ θυγάτηρ μου ἄρτι ἐτελεύτησεν· ἀλλὰ ἐλθὼν ἐπίθες τὴν χεῖρά σου ἐπ' αὐτήν,
καὶ ζήσεται.

18 Tauta autou lalountos autois idou archōn heis elthōn prosekynei autō̧
legōn hoti Hē thygatēr mou arti eteleutēsen; alla elthōn epithes tēn cheira sou ep' autēn, kai zēsetai.

:

---

19 𐤅𐤉𐤒𐤌 𐤉𐤄𐤅𐤔𐤏 𐤅𐤉𐤋𐤊 𐤀𐤇𐤓𐤉𐤅 𐤄𐤅𐤀 𐤅𐤕𐤋𐤌𐤉𐤃𐤉𐤅

יט וַיָּקָם יְהוֹשֻׁעַ וַיֵּלֶךְ אַחֲרָיו הוּא וְתַלְמִידָיו׃

19. wayaqam Yahushuà wayele'k 'acharayu hu' w'thal'miydayu.

Matt9:19 Yahushua got up and followed after him, with His disciples.

‹19› καὶ ἐγερθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἠκολούθησεν αὐτῷ καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.
19 kai egertheis ho Iēsous ēkolouthēsen autǭ kai hoi mathētai autou.

---

20 והנה אשה זבת דם שתים עשרה שנה
נגשה מאחריו ותגע בכנף בגדו:
כוְהִנֵּה אִשָּׁה זָבַת דָּם שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁנָה
נִגְּשָׁה מֵאַחֲרָיו וַתִּגַּע בִּכְנַף בִּגְדוֹ:
20. w'hineh 'ishah zabath dam sh'teym `es'reh shanah
nig'shah me'acharayu watiga` bik'naph big'do.

Matt9:20 And a woman who had been suffering from a hemorrhage for twelve years,
came up behind Him and touched the fringe of His cloak;

‹20› Καὶ ἰδοὺ γυνὴ αἱμορροοῦσα δώδεκα ἔτη προσελθοῦσα ὄπισθεν ἥψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ·
20 Kai idou gynē haimorroousa dōdeka etē proselthousa
opisthen hēpsato tou kraspedou tou himatiou autou;

:

---

21 כי אמרה בלבה רק אם-אגע בבגדו אושע
כאכִּי אָמְרָה בְּלִבָּהּ רַק אִם־אֶגַּע בְּבִגְדוֹ אִוָּשֵׁעַ:
21. ki 'am'rah b'libah raq 'im-'ega` b'big'do 'iuashe`a.

Matt9:21 for she was saying to herself, If I only touch His garment, I shall get well.

‹21› ἔλεγεν γὰρ ἐν ἑαυτῇ, Ἐὰν μόνον ἅψωμαι τοῦ ἱματίου αὐτοῦ σωθήσομαι.
21 elegen gar en heautę, Ean monon hapsōmai tou himatiou autou sōthēsomai.

---

22 ויפן יהושע וירא אותה ויאמר
חזקי בתי אמונתך הושיעה לך ותושע האשה מן-השעה ההיא:
כבוַיִּפֶן יְהוֹשֻׁעַ וַיַּרְא אוֹתָהּ וַיֹּאמַר
חִזְקִי בִתִּי אֱמוּנָתֵךְ הוֹשִׁיעָה לָּךְ וַתִּוָּשַׁע הָאִשָּׁה מִן־הַשָּׁעָה הַהִיא:
22. wayiphen Yahushuà wayar' 'othah wayo'mar
chiz'qiy bitiy 'emunathe'k hoshiy`ah la'k watiuasha` ha'ishah min-hasha`ah hahiy'.

Matt9:22 But Yahushua turning and seeing her said,
"Daughter, take courage; your faith has made you well." And the woman was made well from that hour.

‹22› ὁ δὲ Ἰησοῦς στραφεὶς καὶ ἰδὼν αὐτὴν εἶπεν,
Θάρσει, θύγατερ· ἡ πίστις σου σέσωκέν σε. καὶ ἐσώθη ἡ γυνὴ ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης.
22 ho de Iēsous strapheis kai idōn autēn eipen,
Tharsei, thygater; hē pistis sou sesōken se. kai esōthē hē gynē apo tēs hōras ekeinēs.

---

23 ויבא יהושע אל-בית השר וירא את המחללים בחלילים
ואת-העם ההומה ויאמר:

כג וַיָּבֹא יָהוּשֻׁעַ אֶל־בֵּית הַשָּׂר וַיַּרְא אֶת הַמְחַלְלִים בַּחֲלִילִים
וְאֶת־הָעָם הַהוֹמֶה וַיֹּאמַר:

23. wayabo' Yahushuà 'el-beyth hasar wayar' 'eth ham'chalaliym bachaliyliym
w'eth-ha`am hahomeh wayo'mar.

Matt9:23 When Yahushua came into the official's house, and saw the flute-players
and the crowd making a noise,

‹23› Καὶ ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἄρχοντος καὶ ἰδὼν τοὺς αὐλητὰς
καὶ τὸν ὄχλον θορυβούμενον

23 Kai elthōn ho Iēsous eis tēn oikian tou archontos kai idōn tous aulētas kai ton ochlon thoryboumenon

---

24 𐤎𐤅𐤓𐤅 𐤌𐤐𐤄 𐤊𐤉 𐤋𐤀 𐤌𐤕𐤄 𐤄𐤉𐤋𐤃𐤄 𐤀𐤊 𐤉𐤔𐤍𐤄 𐤄𐤉𐤀 𐤅𐤉𐤔𐤇𐤒𐤅 𐤋𐤅:

כד סוּרוּ מִפֹּה כִּי לֹא מֵתָה הַיַּלְדָּה אַךְ יְשֵׁנָה הִיא וַיִּשְׂחֲקוּ לוֹ:

24. suru mipoh ki lo' methah hayal'dah 'a'k y'shenah hiy' wayis'chaqu lo.

Matt9:24 He said, "Leave; for the girl has not died, but is asleep." And they began laughing at Him.

‹24› ἔλεγεν, Ἀναχωρεῖτε, οὐ γὰρ ἀπέθανεν τὸ κοράσιον ἀλλὰ καθεύδει. καὶ κατεγέλων αὐτοῦ.

24 elegen, Anachōreite, ou gar apethanen to korasion alla katheudei. kai kategelōn autou.

---

25 𐤅𐤉𐤄𐤉 𐤊𐤀𐤔𐤓 𐤄𐤅𐤑𐤉𐤀𐤅 𐤀𐤕-𐤄𐤏𐤌 𐤌𐤔𐤌 𐤅𐤉𐤁𐤀 𐤄𐤁𐤉𐤕𐤄
𐤅𐤉𐤀𐤇𐤆 𐤁𐤉𐤃𐤄 𐤅𐤕𐤒𐤌 𐤄𐤍𐤏𐤓𐤄:

כה וַיְהִי כַּאֲשֶׁר הוֹצִיאוּ אֶת־הָעָם מִשָּׁם וַיָּבֹא הַבַּיְתָה
וַיֹּאחֶז בְּיָדָהּ וַתָּקָם הַנַּעֲרָה:

25. way'hiy ka'asher hotsiy'u 'eth-ha`am misham wayabo' habay'thah
wayo'chez b'yadah wataqam hana`arah.

Matt9:25 But when the crowd had been sent out from there, He entered the house
and took her by the hand, and the girl got up.

‹25› ὅτε δὲ ἐξεβλήθη ὁ ὄχλος εἰσελθὼν ἐκράτησεν τῆς χειρὸς αὐτῆς, καὶ ἠγέρθη τὸ κοράσιον.

25 hote de exeblēthē ho ochlos eiselthōn ekratēsen tēs cheiros autēs, kai ēgerthē to korasion.

:

---

26 𐤅𐤕𐤑𐤀 𐤄𐤔𐤌𐤅𐤏𐤄 𐤄𐤆𐤀𐤕 𐤁𐤊𐤋-𐤄𐤀𐤓𐤑 𐤄𐤄𐤉𐤀

כו וַתֵּצֵא הַשְּׁמוּעָה הַזֹּאת בְּכָל־הָאָרֶץ הַהִיא:

26. watetse' hash'mu`ah hazo'th b'kal-ha'arets hahiy'.

Matt9:26 This news spread throughout all that land.

‹26› καὶ ἐξῆλθεν ἡ φήμη αὕτη εἰς ὅλην τὴν γῆν ἐκείνην.

26 kai exēlthen hē phēmē hautē eis holēn tēn gēn ekeinēn.

---

27 𐤅𐤉𐤏𐤁𐤓 𐤉𐤄𐤅𐤔𐤏 𐤌𐤔𐤌 𐤅𐤉𐤋𐤊𐤅 𐤀𐤇𐤓𐤉𐤅 𐤔𐤍𐤉 𐤀𐤍𐤔𐤉𐤌 𐤏𐤅𐤓𐤉𐤌
𐤅𐤄𐤌 𐤑𐤏𐤒𐤉𐤌 𐤅𐤀𐤌𐤓𐤉𐤌 𐤇𐤍𐤍𐤅 𐤁𐤍-𐤃𐤅𐤃:

כז וַיַּעֲבֹר יָהוּשֻׁעַ מִשָּׁם וַיֵּלְכוּ אַחֲרָיו שְׁנֵי אֲנָשִׁים עִוְרִים

וְהֵמָּה צֹעֲקִים וְאֹמְרִים חָנֵּנוּ בֶּן־דָּוִד׃

27. waya`abor Yahushuà misham wayel'ku 'acharayu sh'ney 'anashiym `iw'riym
w'hemah tso`aqiym w'om'riym chanenu ben-Dawid.

Matt9:27 As Yahushua went on from there, two blind men followed Him, crying out, and saying,
Have mercy on us, Son of David!

‹27› Καὶ παράγοντι ἐκεῖθεν τῷ Ἰησοῦ ἠκολούθησαν [αὐτῷ] δύο τυφλοὶ κράζοντες καὶ λέγοντες,
Ἐλέησον ἡμᾶς, υἱὸς Δαυίδ.

27 Kai paragonti ekeithen tǭ Iēsou ēkolouthēsan [autǭ] duo typhloi krazontes kai legontes,

Eleēson hēmas, huios Dauid.

---

28 וכבואו הביתה נגשו אליו העורים ויאמר אליהם
יהושע המאמינים אתם כי יש-לאל ידי לעשות זאת
:ויאמרו אליו הן אדנינו

כח וּכְבוֹאוֹ הַבַּיְתָה נִגְּשׁוּ אֵלָיו הָעִוְרִים וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם
יָהוּשֻׁעַ הֲמַאֲמִינִים אַתֶּם כִּי יֶשׁ־לְאֵל יָדִי לַעֲשׂוֹת זֹאת
וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו הֵן אֲדֹנֵינוּ׃

28. uk'bo'o habay'thah nig'shu 'elayu ha`iw'riym
wayo'mer 'aleyhem Yahushuà hama'amiyniym 'atem ki yesh-l'el yadiy la`asoth zo'th
wayo'm'ru 'elayu hen 'Adoneynu.

Matt9:28 When He entered the house, the blind men came up to Him,
and Yahushua said to them, "Do you believe that I am able to do this?"
They said to Him, Yes, Our Master.

‹28› ἐλθόντι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν προσῆλθον αὐτῷ οἱ τυφλοί,
καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Πιστεύετε ὅτι δύναμαι τοῦτο ποιῆσαι; λέγουσιν αὐτῷ, Ναὶ κύριε.

28 elthonti de eis tēn oikian prosēlthon autǭ hoi typhloi,

kai legei autois ho Iēsous, Pisteuete hoti dynamai touto poiēsai? legousin autǭ, Nai kyrie.

:

---

29 ויגע בעיניהם ויאמר יהי לכם כאמונתכם

כט וַיִּגַּע בְּעֵינֵיהֶם וַיֹּאמַר יְהִי לָכֶם כֶּאֱמוּנַתְכֶם׃

29. wayiga` b'`eyneyhem wayo'mar y'hiy lakem ke'emunath'kem.

Matt9:29 Then He touched their eyes, saying, "It shall be done to you according to your faith."

‹29› τότε ἥψατο τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν λέγων, Κατὰ τὴν πίστιν ὑμῶν γενηθήτω ὑμῖν.

29 tote hēpsato tōn ophthalmōn autōn legōn, Kata tēn pistin hymōn genēthētō hymin.

---

30 ותפקחנה עיניהם ויגער-בם יהושע
:ויאמר ראו פן-יודע לאיש

ל וַתִּפָּקַחְנָה עֵינֵיהֶם וַיִּגְעַר־בָּם יָהוּשֻׁעַ
וַיֹּאמַר רְאוּ פֶּן־יִוָּדַע לְאִישׁ׃

30. watipaqach'nah `eyneyhem wayig'`ar-bam Yahushuà wayo'mar r'u pen-yiuada` l'iysh.

Matt9:30 And their eyes were opened. And Yahushua sternly warned them, saying,
“See that no one knows about this!”

‹30› καὶ ἠνεῴχθησαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί. καὶ ἐνεβριμήθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων,
Ὁρᾶτε μηδεὶς γινωσκέτω.

30 kai ēneǭchthēsan autōn hoi ophthalmoi. kai enebrimēthē autois ho Iēsous legōn,

Horate mēdeis ginōsketō.

:

31 והמה בצאתם השמיעו את-שמעו בכל-הארץ ההיא

לא וְהֵמָּה בְּצֵאתָם הִשְׁמִיעוּ אֶת־שָׁמְעוֹ בְּכָל־הָאָרֶץ הַהִיא׃

31. w’hemah b’tse’tham hish’miy`u ‘eth-sham’`o b’kal-ha’arets hahiy’.

Matt9:31 But they went out and spread His name about Him throughout all that land.

‹31› οἱ δὲ ἐξελθόντες διεφήμισαν αὐτὸν ἐν ὅλῃ τῇ γῇ ἐκείνῃ.

31 hoi de exelthontes diephēmisan auton en holę tę gę ekeinę.

:

32 המה יצאו והנה הביאו אליו איש אלם אחוז שד

לב הֵמָּה יָצְאוּ וְהִנֵּה הֵבִיאוּ אֵלָיו אִישׁ אִלֵּם אֲחוּז שֵׁד׃

32. hemah yatsa’u w’hineh hebiy’u ‘elayu ‘iysh ‘ilem ‘achuz shed.

Matt9:32 As they were going out, a mute, demon-possessed man was brought to Him.

‹32› Αὐτῶν δὲ ἐξερχομένων ἰδοὺ προσήνεγκαν αὐτῷ ἄνθρωπον κωφὸν δαιμονιζόμενον.

32 Autōn de exerchomenōn idou prosēnegkan autǭ anthrōpon kōphon daimonizomenon.

33 ויגרש את-השד והאלם החל לדבר ויתמה המון האנשים
ויאמרו מעולם לא-נראתה כזאת בישראל:

לג וַיְגָרֶשׁ אֶת־הַשֵּׁד וְהָאִלֵּם הֵחֵל לְדַבֵּר וַיִּתְמַהּ הֲמוֹן הָאֲנָשִׁים
וַיֹּאמְרוּ מֵעוֹלָם לֹא־נִרְאֲתָה כָזֹאת בְּיִשְׂרָאֵל׃

**33. way’garesh ‘eth-hashed w’ha’ilem hechel l’daber wayith’mah hamon ha’anashiym
wayo’m’ru me`olam lo’-nir’athah kazo’th b’Yis’ra’El.**

Matt9:33 After the demon was cast out, the mute man began to speak; and the crowds were amazed,
and were saying, Nothing like this has ever been seen in Yisrael.

‹33› καὶ ἐκβληθέντος τοῦ δαιμονίου ἐλάλησεν ὁ κωφός. καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι
λέγοντες, Οὐδέποτε ἐφάνη οὕτως ἐν τῷ Ἰσραήλ.

33 kai ekblēthentos tou daimoniou elalēsen ho kōphos. kai ethaumasan hoi ochloi

legontes, Oudepote ephanē houtōs en tǭ Israēl.

34 והפרושים אמרו על-ידי שר השדים מגרש הוא את השדים:

לד וְהַפְּרוּשִׁים אָמְרוּ עַל־יְדֵי שַׂר הַשֵּׁדִים מְגָרֵשׁ הוּא אֶת הַשֵּׁדִים׃

34. w’hap’rushiym ‘am’ru `al-y’dey sar hashediym m’garesh hu’ ‘eth hashediym.

Matt9:34 But the Pharisees were saying, He casts out the demons by the ruler of the demons.

‹34› οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἔλεγον, Ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια.
34 hoi de Pharisaioi elegon, En tō archonti tōn daimoniōn ekballei ta daimonia.

---

35 𐤅𐤉𐤎𐤁 𐤉𐤄𐤅𐤔𐤏 𐤁𐤊𐤋-𐤄𐤏𐤓𐤉𐤌 𐤅𐤄𐤊𐤐𐤓𐤉𐤌 𐤅𐤉𐤋𐤌𐤃 𐤁𐤊𐤍𐤎𐤉𐤅𐤕𐤉𐤄𐤌
𐤅𐤉𐤁𐤔𐤓 𐤁𐤔𐤅𐤓𐤕 𐤄𐤌𐤋𐤊𐤅𐤕 𐤅𐤉𐤓𐤐𐤀 𐤊𐤋-𐤌𐤇𐤋𐤄 𐤅𐤊𐤋-𐤌𐤃𐤅𐤄 𐤁𐤏𐤌:

לה וַיָּסָב יָהוּשֻׁעַ בְּכָל־הֶעָרִים וְהַכְּפָרִים וַיְלַמֵּד בִּכְנֵסִיּוֹתֵיהֶם
וַיְבַשֵּׂר בְּשׂוֹרַת הַמַּלְכוּת וַיְרַפֵּא כָּל־מַחֲלָה וְכָל־מַדְוֶה בָּעָם׃

35. wayasab Yahushuà b'kal-he`ariym w'hak'phariym way'lamed bik'nesiyotheyhem
way'baser b'sorath hamal'kuth way'rape' kal-machalah w'kal-mad'weh ba`am.

Matt9:35 Yahushua was going through all the cities and villages, teaching in their synagogues
and proclaiming the gospel of the kingdom, and healing every kind of disease and every kind of sickness
among the people.

‹35› Καὶ περιῆγεν ὁ Ἰησοῦς τὰς πόλεις πάσας καὶ τὰς κώμας διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν
καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν.
35 Kai periēgen ho Iēsous tas poleis pasas kai tas kōmas didaskōn en tais synagōgais autōn
kai kēryssōn to euaggelion tēs basileias kai therapeuōn pasan noson kai pasan malakian.

---

36 𐤅𐤁𐤓𐤀𐤅𐤕𐤅 𐤀𐤕-𐤄𐤄𐤌𐤍𐤉𐤌 𐤍𐤊𐤌𐤓𐤅 𐤓𐤇𐤌𐤉𐤅 𐤏𐤋𐤉𐤄𐤌 𐤊𐤉 𐤄𐤌 𐤌𐤕𐤏𐤋𐤐𐤉𐤌
𐤅𐤍𐤃𐤇𐤉𐤌 𐤊𐤑𐤀𐤍 𐤀𐤔𐤓 𐤀𐤉𐤍-𐤋𐤄𐤌 𐤓𐤏𐤄:

לו וּבִרְאוֹתוֹ אֶת־הַהֲמֹנִים נִכְמְרוּ רַחֲמָיו עֲלֵיהֶם כִּי הֵם מִתְעַלְּפִים
וְנִדָּחִים כַּצֹּאן אֲשֶׁר אֵין־לָהֶם רֹעֶה׃

36. ubir'otho 'eth-hahamoniym nik'm'ru rachamayu `aleyhem ki hem mith'`al'phiym
w'nidachiym katso'n 'asher 'eyn-lahem ro`eh.

Matt9:36 Seeing the people, He felt compassion for them, because they were distressed
and dispirited like sheep who have no shepherd.

‹36› Ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους ἐσπλαγχνίσθη περὶ αὐτῶν, ὅτι ἦσαν ἐσκυλμένοι
καὶ ἐρριμμένοι ὡσεὶ πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα.
36 Idōn de tous ochlous esplagchnisthē peri autōn, hoti ēsan eskylmenoi
kai errimmenoi hōsei probata mē echonta poimena.

:

---

37 𐤀𐤆 𐤉𐤃𐤁𐤓 𐤋𐤕𐤋𐤌𐤉𐤃𐤉𐤅 𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓 𐤓𐤁 𐤄𐤒𐤑𐤉𐤓 𐤅𐤄𐤐𐤏𐤋𐤉𐤌 𐤌𐤏𐤈𐤉𐤌

לז אָז יְדַבֵּר לְתַלְמִידָיו וַיֹּאמַר רַב הַקָּצִיר וְהַפֹּעֲלִים מְעַטִּים׃

37. 'az y'daber l'thal'miydayu wayo'mar rab haqatsiyr w'hapo`aliym m'`atiym.

Matt9:37 Then He said to His disciples, "The harvest is indeed plentiful, but the workers are few."

‹37› τότε λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Ὁ μὲν θερισμὸς πολύς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι·
37 tote legei tois mathētais autou, Ho men therismos polys, hoi de ergatai oligoi;

:

---

38 𐤋𐤊𐤍 𐤄𐤕𐤇𐤍𐤍𐤅 𐤀𐤋-𐤁𐤏𐤋 𐤄𐤒𐤑𐤉𐤓 𐤋𐤔𐤋𐤇 𐤐𐤏𐤋𐤉𐤌 𐤋𐤒𐤑𐤉𐤓𐤅

לח לָכֵן הִתְחַנְּנוּ אֶל־בַּעַל הַקָּצִיר לִשְׁלֹחַ פֹּעֲלִים לִקְצִירוֹ׃

38. laken hith'chananu 'el-ba`al haqatsiyr lish'loach po`aliym liq'tsiyro.

Matt9:38 "Therefore beseech the master of the harvest to send out workers into his harvest."

‹38› δεήθητε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ ὅπως ἐκβάλῃ ἐργάτας εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ.
38 deēthēte oun tou kyriou tou therismou hopōs ekbalę ergatas eis ton therismon autou.

Chapter 10

Matt10:1 𐤅𐤉𐤒𐤓𐤀 𐤀𐤋𐤉𐤅 𐤀𐤕-𐤔𐤍𐤉𐤌 𐤏𐤔𐤓 𐤕𐤋𐤌𐤉𐤃𐤉𐤅 𐤅𐤉𐤕𐤍 𐤋𐤄𐤌
𐤔𐤋𐤈𐤍 𐤏𐤋-𐤓𐤅𐤇𐤅𐤕 𐤄𐤈𐤌𐤀𐤄 𐤋𐤂𐤓𐤔𐤌 𐤅𐤋𐤓𐤐𐤅𐤀 𐤊𐤋-𐤇𐤋𐤉 𐤅𐤊𐤋-𐤌𐤃𐤅𐤄:
אוַיִּקְרָא אֵלָיו אֶת־שְׁנֵים עָשָׂר תַּלְמִידָיו וַיִּתֵּן לָהֶם
שָׁלְטָן עַל־רוּחוֹת הַטֻּמְאָה לְגָרְשָׁם וְלִרְפּוֹא כָּל־חֳלִי וְכָל־מַדְוֶה׃

1. wayiq'ra' 'elayu 'eth-sh'neym `asar tal'miydayu wayiten lahem shal'tan `al-ruchoth hatum'ah l'garashem w'lir'po' kal-chaliy w'kal-mad'weh.

Matt10:1 He summoned His twelve disciples and gave them authority over unclean spirits,
as to cast them out, and to heal every kind of disease and every kind of sickness.

‹10:1› Καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς δώδεκα μαθητὰς αὐτοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν πνευμάτων ἀκαθάρτων ὥστε ἐκβάλλειν αὐτὰ καὶ θεραπεύειν πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν.
1 Kai proskalesamenos tous dōdeka mathētas autou edōken autois exousian pneumatōn akathartōn
hōste ekballein auta kai therapeuein pasan noson kai pasan malakian.

---

2 𐤅𐤀𐤋𐤄 𐤔𐤌𐤅𐤕 𐤔𐤍𐤉𐤌 𐤏𐤔𐤓 𐤄𐤔𐤋𐤉𐤇𐤉𐤌 𐤄𐤓𐤀𐤔𐤅𐤍 𐤔𐤌𐤏𐤅𐤍 𐤄𐤍𐤒𐤓𐤀
𐤐𐤈𐤓𐤅𐤎 𐤅𐤀𐤍𐤃𐤓𐤉 𐤀𐤇𐤉𐤅 𐤉𐤏𐤒𐤁 𐤁𐤍-𐤆𐤁𐤃𐤉 𐤅𐤉𐤄𐤅𐤇𐤍𐤍 𐤀𐤇𐤉𐤅:
בוְאֵלֶּה שְׁמוֹת שְׁנֵים עָשָׂר הַשְּׁלִיחִים הָרִאשׁוֹן שִׁמְעוֹן הַנִּקְרָא
פֶּטְרוֹס וְאַנְדְּרַי אָחִיו יַעֲקֹב בֶּן־זַבְדַּי וְיָהוּחָנָן אָחִיו׃

2. w'eleh sh'moth sh'neym `asar hash'liychiym hari'shon Shim'`on haniq'ra' Phet'ros w'An'd'ray 'achiyu Ya`aqob ben-Zab'day w'Yahuchanan 'achiyu.

Matt10:2 Now the names of the twelve apostles are these: The first, Simon, who is called Kepha,
and Andrew his brother; and James the son of Zebedee, and Yahuchanan his brother;

‹2› Τῶν δὲ δώδεκα ἀποστόλων τὰ ὀνόματά ἐστιν ταῦτα· πρῶτος Σίμων ὁ λεγόμενος Πέτρος καὶ Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, καὶ Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ,
2 Tōn de dōdeka apostolōn ta onomata estin tauta; prōtos Simōn ho legomenos Petros
kai Andreas ho adelphos autou, kai Iakōbos ho tou Zebedaiou kai Iōannēs ho adelphos autou,

---

3 𐤐𐤉𐤋𐤐𐤅𐤎 𐤅𐤁𐤓-𐤕𐤋𐤌𐤉 𐤕𐤅𐤌𐤀 𐤅𐤌𐤕𐤕𐤉𐤄𐤅 𐤄𐤌𐤅𐤊𐤎 𐤉𐤏𐤒𐤁 𐤁𐤍-𐤇𐤋𐤐𐤉
𐤅 (𐤋𐤁𐤉 𐤄𐤌𐤊𐤍𐤄) 𐤕𐤃𐤉:
גפִילִפּוֹס וּבַר־תַּלְמַי תּוֹמָא וּמַתִּתְיָהוּ הַמּוֹכֵס יַעֲקֹב בֶּן־חַלְפַי
וְ (לַבַּי הַמְכֻנֶּה) תַּדָּי׃

3. Phiylipos uBar-tal'may Toma' uMattith'Yahu hamokes
Ya`aqob ben-Chal'phay w' (Labbay ham'kuneh) Thaday.

Matt10:3 Philip and Bartholomew; Thomas and MattithYahu the tax collector;
James the son of Alphaeus and (Lebbeus, who was called) Thaddaeus;

‹3› Φίλιππος καὶ Βαρθολομαῖος, Θωμᾶς καὶ Μαθθαῖος ὁ τελώνης, Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ἁλφαίου καὶ Θαδδαῖος,

3 Philippos kai Bartholomaios, Thōmas kai Maththaios ho telōnēs, Iakōbos ho tou Halphaiou kai Thaddaios,

:

---

4 שמעון הקני ויהודה איש-קריות הוא המסר אתו

ד שִׁמְעוֹן הַקַּנָּי וִיהוּדָה אִישׁ־קְרִיּוֹת הוּא הַמֹּסֵר אֹתוֹ׃

4. Shim'`on haQananay wiYahudah 'Iysh-q'riyoth hu' hamoser 'otho.

Matt10:4 Simon the Zealot, and Judas Iscariot, the one who betrayed Him.

‹4› Σίμων ὁ Καναναῖος καὶ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης ὁ καὶ παραδοὺς αὐτόν.

4 Simōn ho Kananaios kai Ioudas ho Iskariōtēs ho kai paradous auton.

---

5 את-שנים העשר האלה שלח יהושע
ויצו אתם לאמר אל-דרך הגוים אל-תלכו
ואל-עיר השמרונים אל-תבאו:

ה אֶת־שְׁנֵים הֶעָשָׂר הָאֵלֶּה שָׁלַח יָהוּשֻׁעַ
וַיְצַו אֹתָם לֵאמֹר אֶל־דֶּרֶךְ הַגּוֹיִם אַל־תֵּלֵכוּ
וְאֶל־עִיר הַשֹּׁמְרוֹנִים אַל־תָּבֹאוּ׃

5. 'eth-sh'neym he`ashar ha'eleh shalach Yahushuà
way'tsaw 'otham le'mor 'el-dere'k haGoyim 'al-teleku
w'el-`iyr haShom'roniym 'al-tabo'u.

Matt10:5 These twelve Yahushua sent out after instructing them, saying,
"Do not go in the way of the Gentiles, and do not come in any city of the Samaritans;"

‹5› Τούτους τοὺς δώδεκα ἀπέστειλεν ὁ Ἰησοῦς παραγγείλας αὐτοῖς λέγων,
Εἰς ὁδὸν ἐθνῶν μὴ ἀπέλθητε καὶ εἰς πόλιν Σαμαριτῶν μὴ εἰσέλθητε·

5 Toutous tous dōdeka apesteilen ho Iēsous paraggeilas autois legōn,
Eis hodon ethnōn mē apelthēte kai eis polin Samaritōn mē eiselthēte;

---

6 לכו אל-הצאן האבדות אשר לבית-ישראל:

ו לְכוּ אֶל־הַצֹּאן הָאֹבְדוֹת אֲשֶׁר לְבֵית־יִשְׂרָאֵל׃

6. l'ku 'el-hatso'n ha'ob'doth 'asher l'beyth-Yis'ra'El.

Matt10:6 "but rather go to the lost sheep of the house of Yisrael."

‹6› πορεύεσθε δὲ μᾶλλον πρὸς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραήλ.

6 poreuesthe de mallon pros ta probata ta apolōlota oikou Israēl.

---

7 ובלכתכם קראו לאמר מלכות השמים קרבה לבוא:

ז וּבְלֶכְתְּכֶם קִרְאוּ לֵאמֹר מַלְכוּת הַשָּׁמַיִם קָרְבָה לָבוֹא׃

7. ub'lek't'kem qir'u le'mor mal'kuth hashamayim qar'bah labo'.

Matt10:7 "And as you go, preach, saying, 'The kingdom of heaven is at hand.'"

‹7› πορευόμενοι δὲ κηρύσσετε λέγοντες ὅτι Ἤγγικεν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

7 poreuomenoi de kēryssete legontes hoti Ēggiken hē basileia tōn ouranōn.

---

8 ורפאו את החולים טהרו את המצרעים הקימו את המתים
ואת השדים גרשו חנם לקחתם חנם תתנו:

ח רִפְאוּ אֶת הַחוֹלִים טַהֲרוּ אֶת הַמְּצֹרָעִים הָקִימוּ אֶת הַמֵּתִים
וְאֶת הַשֵּׁדִים גָּרֵשׁוּ חִנָּם לְקַחְתֶּם חִנָּם תִּתֵּנוּ׃

**8. riph'u 'eth hacholiym taharu 'eth ham'tsora`iym haqiymu 'eth hamethiym
w'eth hashediym gareshu chinam l'qach'tem chinam titenu.**

Matt10:8 "Heal the sick, raise the dead, cleanse the lepers, cast out demons.
Freely you received, freely give."

‹8› ἀσθενοῦντας θεραπεύετε, νεκροὺς ἐγείρετε, λεπροὺς καθαρίζετε, δαιμόνια ἐκβάλλετε·
δωρεὰν ἐλάβετε, δωρεὰν δότε.

8 asthenountas therapeuete, nekrous egeirete, leprous katharizete, daimonia ekballete;
dōrean elabete, dōrean dote.

---

9 לא-תקחו זהב ולא כסף ולא נחשת בחגוריכם:

ט לֹא־תִקְחוּ זָהָב וְלֹא כֶסֶף וְלֹא נְחֹשֶׁת בַּחֲגוֹרֵיכֶם׃

9. lo'-thiq'chu zahab w'lo' keseph w'lo' n'chsheth bachagoreykem.

Matt10:9 "Do not acquire gold, or silver, or copper for your money belts,"

‹9› Μὴ κτήσησθε χρυσὸν μηδὲ ἄργυρον μηδὲ χαλκὸν εἰς τὰς ζώνας ὑμῶν,

9 Mē ktēsēsthe chryson mēde argyron mēde chalkon eis tas zōnas hymōn,

---

10 ולא תרמיל לדרך ולא שתי כתנות ולא נעלים ולא מטה
כי-ראוי לפעל די מחיתו:

י וְלֹא תַרְמִיל לַדֶּרֶךְ וְלֹא שְׁתֵּי כֻתָּנוֹת וְלֹא נַעֲלַיִם וְלֹא מַטֶּה
כִּי־רָאוּי לַפֹּעֵל דֵּי מִחְיָתוֹ׃

**10. w'lo' thar'miyl ladere'k w'lo' sh'tey kutanoth w'lo' na`alayim w'lo' mateh
kiy-ra'uy lapo`el dey mich'yatho.**

Matt10:10 "or a bag for your journey, or even two coats, or sandals, or a staff;
for the worker is worthy of his support."

‹10› μὴ πήραν εἰς ὁδὸν μηδὲ δύο χιτῶνας μηδὲ ὑποδήματα μηδὲ ῥάβδον·
ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης τῆς τροφῆς αὐτοῦ.

10 mē pēran eis hodon mēde duo chitōnas mēde hypodēmata mēde hrabdon;
axios gar ho ergatēs tēs trophēs autou.

11 𐤅𐤊𐤋-𐤏𐤉𐤓 𐤅𐤊𐤐𐤓 𐤀𐤔𐤓 𐤕𐤁𐤀𐤅 𐤔𐤌𐤄 𐤃𐤓𐤔𐤅 𐤌𐤉 𐤄𐤅𐤀 𐤄𐤂𐤅𐤍 𐤋𐤆𐤄
𐤁𐤕𐤅𐤊𐤄 𐤅𐤔𐤌 𐤔𐤁𐤅 𐤏𐤃 𐤑𐤀𐤕𐤊𐤌:

יא וְכָל־עִיר וּכְפָר אֲשֶׁר תָּבֹאוּ שָׁמָּה דִּרְשׁוּ מִי הוּא הָגוּן לָזֶה
בְּתוֹכָהּ וְשָׁם שְׁבוּ עַד צֵאתְכֶם׃

**11. w'kal-`iyr uk'phar 'asher tabo'u shamah dir'shu miy hu' hagun lazeh b'thokah
w'sham sh'bu `ad tse'th'kem.**

Matt10:11 "Into whatever city or village you come into, inquire who is worthy in it,
and stay there until you leave that city."

‹11› εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν ἢ κώμην εἰσέλθητε, ἐξετάσατε τίς ἐν αὐτῇ ἄξιός ἐστιν·
κἀκεῖ μείνατε ἕως ἂν ἐξέλθητε.

11 eis hēn d' an polin ē kōmēn eiselthēte, exetasate tis en autę axios estin;
kakei meinate heōs an exelthēte.

---

12 𐤅𐤁𐤁𐤅𐤀𐤊𐤌 𐤀𐤋-𐤄𐤁𐤉𐤕 𐤔𐤀𐤋𐤅-𐤋𐤅 𐤋𐤔𐤋𐤅𐤌:

יב וּבְבוֹאֲכֶם אֶל־הַבַּיִת שַׁאֲלוּ־לוֹ לְשָׁלוֹם׃

12. ub'bo'akem 'el-habayith sha'alu-lo l'shalom.

Matt10:12 "As you come to the house, give it your greeting."

‹12› εἰσερχόμενοι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν ἀσπάσασθε αὐτήν·

12 eiserchomenoi de eis tēn oikian aspasasthe autēn;

---

13 𐤅𐤄𐤉𐤄 𐤀𐤌-𐤄𐤂𐤅𐤍 𐤄𐤁𐤉𐤕 𐤉𐤁𐤅𐤀 𐤏𐤋𐤉𐤅 𐤔𐤋𐤅𐤌𐤊𐤌
𐤅𐤀𐤌-𐤀𐤉𐤍𐤍𐤅 𐤄𐤂𐤅𐤍 𐤔𐤋𐤅𐤌𐤊𐤌 𐤀𐤋𐤉𐤊𐤌 𐤉𐤔𐤅𐤁:

יג וְהָיָה אִם־הָגוּן הַבַּיִת יָבוֹא עָלָיו שְׁלוֹמְכֶם
וְאִם־אֵינֶנּוּ הָגוּן שְׁלוֹמְכֶם אֲלֵיכֶם יָשׁוּב׃

**13. w'hayah 'im-hagun habayith yabo' `alayu sh'lom'kem
w'im-'eynenu hagun sh'lom'kem 'aleykem yashub.**

Matt10:13 "If the house is worthy, give it your blessing of peace.
But if it is not worthy, take back your blessing of peace."

‹13› καὶ ἐὰν μὲν ᾖ ἡ οἰκία ἀξία, ἐλθάτω ἡ εἰρήνη ὑμῶν ἐπ' αὐτήν,
ἐὰν δὲ μὴ ᾖ ἀξία, ἡ εἰρήνη ὑμῶν πρὸς ὑμᾶς ἐπιστραφήτω.

13 kai ean men ę hē oikia axia, elthatō hē eirēnē hymōn ep' autēn,
ean de mē ę axia, hē eirēnē hymōn pros hymas epistraphētō.

---

14 𐤅𐤊𐤋 𐤀𐤔𐤓 𐤋𐤀-𐤉𐤒𐤁𐤋 𐤀𐤕𐤊𐤌 𐤅𐤋𐤀 𐤉𐤔𐤌𐤏 𐤋𐤃𐤁𐤓𐤉𐤊𐤌
𐤅𐤉𐤑𐤀𐤕𐤌 𐤌𐤍-𐤄𐤁𐤉𐤕 𐤄𐤄𐤅𐤀 𐤅𐤌𐤍-𐤄𐤏𐤉𐤓 𐤄𐤄𐤉𐤀
𐤅𐤍𐤏𐤓𐤕𐤌 𐤀𐤕-𐤏𐤐𐤓 𐤓𐤂𐤋𐤉𐤊𐤌:

יד וְכֹל אֲשֶׁר לֹא־יְקַבֵּל אֶתְכֶם וְלֹא יִשְׁמַע לְדִבְרֵיכֶם
וִיצָאתֶם מִן־הַבַּיִת הַהוּא וּמִן־הָעִיר הַהִיא

וּנְעַרְתֶּם אֶת־עֲפַר רַגְלֵיכֶם׃

14. w'kol 'asher lo'-y'qabel 'eth'kem w'lo' yish'ma` l'dib'reykem
wiytsa'them min-habayith hahu' umin-ha`iyr hahiy'
un'`ar'tem 'eth-`aphar rag'leykem.

Matt10:14 "Whoever does not receive you, nor heed your words,
as you go out of that house or that city, shake the dust off your feet."

‹14› καὶ ὃς ἂν μὴ δέξηται ὑμᾶς μηδὲ ἀκούσῃ τοὺς λόγους ὑμῶν,
ἐξερχόμενοι ἔξω τῆς οἰκίας ἢ τῆς πόλεως ἐκείνης ἐκτινάξατε τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν ὑμῶν.
14 kai hos an mē dexētai hymas mēde akousę̄ tous logous hymōn,
exerchomenoi exō tēs oikias ē tēs poleōs ekeinēs ektinaxate ton koniorton tōn podōn hymōn.

---

15 𐤀𐤌𐤍 𐤀𐤌𐤓 𐤀𐤍𐤉 𐤋𐤊𐤌 𐤊𐤉 𐤉𐤒𐤋 𐤋𐤀𐤓𐤑-𐤎𐤃𐤅𐤌
𐤅𐤏𐤌𐤓𐤄 𐤁𐤉𐤅𐤌 𐤄𐤃𐤉𐤍 𐤌𐤍-𐤄𐤏𐤉𐤓 𐤄𐤄𐤉𐤀:
טו אָמֵן אֹמֵר אֲנִי לָכֶם כִּי יֵקַל לְאֶרֶץ־סְדוֹם
וַעֲמֹרָה בְּיוֹם הַדִּין מִן־הָעִיר הַהִיא׃

15. 'amen 'omer 'aniy lakem ki yeqal l'erets-S'dom wa`Amorah b'yom hadiyn min-ha`iyr hahiy'.

Matt10:15 "Truly I say to you, it shall be more tolerable for the land of Sodom and Gomorrah
in the day of judgment than for that city."

‹15› ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀνεκτότερον ἔσται γῇ Σοδόμων καὶ Γομόρρων
ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ.
15 amēn legō hymin, anektoteron estai gę̄ Sodomōn kai Gomorrōn en hēmeraą kriseōs ē tę̄ polei ekeinę̄.

---

16 𐤄𐤍𐤄 𐤀𐤍𐤊𐤉 𐤔𐤋𐤇 𐤀𐤕𐤊𐤌 𐤊𐤔𐤋𐤇 𐤊𐤁𐤔𐤉𐤌 𐤁𐤉𐤍 𐤆𐤀𐤁𐤉𐤌
𐤋𐤊𐤍 𐤄𐤉𐤅 𐤏𐤓𐤅𐤌𐤉𐤌 𐤊𐤍𐤇𐤔𐤉𐤌 𐤅𐤕𐤌𐤉𐤌𐤉𐤌 𐤊𐤉𐤅𐤍𐤉𐤌:
טז הִנֵּה אָנֹכִי שֹׁלֵחַ אֶתְכֶם כִּשְׁלֹחַ כְּבָשִׂים בֵּין זְאֵבִים
לָכֵן הֱיוּ עֲרוּמִים כַּנְּחָשִׁים וּתְמִימִים כַּיּוֹנִים׃

16. hineh 'anoki sholeach 'eth'kem kish'loach k'basiym beyn z'ebiym
laken heyu `arumiym kan'chashiym uth'miymiym kayoniym.

Matt10:16 "Behold, I send you out as sheep in the midst of wolves;
so be shrewd as serpents and innocent as doves."

‹16› Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς πρόβατα ἐν μέσῳ λύκων·
γίνεσθε οὖν φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις καὶ ἀκέραιοι ὡς αἱ περιστεραί.
16 Idou egō apostellō hymas hōs probata en mesǭ lykōn;
ginesthe oun phronimoi hōs hoi opheis kai akeraioi hōs hai peristerai.

---

17 𐤅𐤄𐤔𐤌𐤓𐤅 𐤋𐤊𐤌 𐤌𐤁𐤍𐤉 𐤄𐤀𐤃𐤌 𐤊𐤉 𐤉𐤌𐤎𐤓𐤅 𐤀𐤕𐤊𐤌 𐤋𐤎𐤍𐤄𐤃𐤓𐤉𐤅𐤕
𐤅𐤉𐤊𐤅 𐤀𐤕𐤊𐤌 𐤁𐤔𐤅𐤈𐤉𐤌 𐤁𐤊𐤍𐤎𐤉𐤅𐤕𐤉𐤄𐤌:
יז וְהִשָּׁמְרוּ לָכֶם מִבְּנֵי הָאָדָם כִּי יִמְסְרוּ אֶתְכֶם לְסַנְהֶדְרִיּוֹת
וְיַכּוּ אֶתְכֶם בַּשּׁוֹטִים בִּכְנֵסִיּוֹתֵיהֶם׃

17. w'hisham'ru lakem mib'ney ha'adam ki yim's'ru 'eth'kem l'san'hed'riyoth
w'yaku 'eth'kem bashotiym bik'nesiyotheyhem.

Matt10:17 "But beware of men, for they shall hand you over to the courts
and scourge you in their synagogues";

‹17› προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων· παραδώσουσιν γὰρ ὑμᾶς εἰς συνέδρια
καὶ ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν μαστιγώσουσιν ὑμᾶς·

17 prosechete de apo tōn anthrōpōn; paradōsousin gar hymas eis synedria

kai en tais synagōgais autōn mastigōsousin hymas;

---

18 𐤅𐤋𐤐𐤍𐤉 𐤌𐤔𐤋𐤉𐤌 𐤅𐤌𐤋𐤊𐤉𐤌 𐤕𐤅𐤁𐤀𐤅 𐤋𐤌𐤏𐤍𐤉 𐤋𐤏𐤃𐤅𐤕 𐤋𐤄𐤌 𐤅𐤋𐤂𐤅𐤉𐤌:

יח וְלִפְנֵי מֹשְׁלִים וּמְלָכִים תּוּבָאוּ לְמַעֲנִי לְעֵדוּת לָהֶם וְלַגּוֹיִם׃

18. w'liph'ney mosh'liym um'lakiym tub'u l'ma`aniy l'`eduth lahem w'laGoyim.

Matt10:18 "and you shall even be brought before governors and kings for My sake,
as a testimony to them and to the Gentiles."

‹18› καὶ ἐπὶ ἡγεμόνας δὲ καὶ βασιλεῖς ἀχθήσεσθε ἕνεκεν ἐμοῦ
εἰς μαρτύριον αὐτοῖς καὶ τοῖς ἔθνεσιν.

18 kai epi hēgemonas de kai basileis achthēsesthe heneken emou eis martyrion autois kai tois ethnesin.

---

19 𐤅𐤊𐤉 𐤉𐤌𐤎𐤓𐤅 𐤀𐤕𐤊𐤌 𐤀𐤋-𐤕𐤃𐤀𐤂𐤅 𐤀𐤉𐤊 𐤕𐤃𐤁𐤓𐤅 𐤅𐤌𐤄 𐤕𐤃𐤁𐤓𐤅
𐤊𐤉 𐤉𐤍𐤕𐤍 𐤋𐤊𐤌 𐤁𐤔𐤏𐤄 𐤄𐤄𐤉𐤀 𐤀𐤕 𐤀𐤔𐤓 𐤕𐤃𐤁𐤓𐤅𐤍:

יט וְכִי יִמְסְרוּ אֶתְכֶם אַל־תִּדְאֲגוּ אֵיךְ תְּדַבְּרוּ וּמַה תְּדַבֵּרוּ
כִּי יִנָּתֵן לָכֶם בַּשָּׁעָה הַהִיא אֵת אֲשֶׁר תְּדַבֵּרוּן׃

19. w'ki yim's'ru 'eth'kem 'al-tid'agu 'ey'k t'dab'ru umeh t'daberu
ki yinathen lakem basha`ah hahiy' 'eth 'asher t'daberun.

Matt10:19 "But when they hand you over, do not worry about how or what you are to say;
for it shall be given you in that hour what you are to say."

‹19› ὅταν δὲ παραδῶσιν ὑμᾶς, μὴ μεριμνήσητε πῶς ἢ τί λαλήσητε·
δοθήσεται γὰρ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τί λαλήσητε·

19 hotan de paradōsin hymas, mē merimnēsēte pōs ē ti lalēsēte;

dothēsetai gar hymin en ekeinę tę hōrą ti lalēsēte;

---

20 𐤊𐤉 𐤋𐤀 𐤀𐤕𐤌 𐤄𐤌 𐤄𐤌𐤃𐤁𐤓𐤉𐤌
𐤊𐤉 𐤓𐤅𐤇 𐤀𐤁𐤉𐤊𐤌 𐤄𐤅𐤀 𐤄𐤌𐤃𐤁𐤓 𐤁𐤐𐤉𐤊𐤌:

כ כִּי לֹא אַתֶּם הֵם הַמְדַבְּרִים
כִּי רוּחַ אֲבִיכֶם הוּא הַמְדַבֵּר בְּפִיכֶם׃

20. ki lo' 'atem hem ham'dab'riym ki Ruach 'Abiykem hu' ham'daber b'phiykem.

Matt10:20 "For it is not you who speak, but it is the Spirit of your Father who speaks in you."

‹20› οὐ γὰρ ὑμεῖς ἐστε οἱ λαλοῦντες ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τοῦ πατρὸς ὑμῶν τὸ λαλοῦν ἐν ὑμῖν.

20 ou gar hymeis este hoi lalountes alla to pneuma tou patros hymōn to laloun en hymin.

---

21 𐤅𐤀𐤇 𐤉𐤌𐤎𐤓 𐤀𐤕-𐤀𐤇𐤉𐤅 𐤋𐤌𐤅𐤕 𐤅𐤀𐤁 𐤉𐤌𐤎𐤓 𐤀𐤕-𐤁𐤍𐤅
𐤅𐤒𐤌𐤅 𐤁𐤍𐤉𐤌 𐤁𐤀𐤁𐤅𐤕𐤌 𐤅𐤉𐤌𐤉𐤕𐤅 𐤀𐤅𐤕𐤌:

כא וְאָח יִמְסֹר אֶת־אָחִיו לַמָּוֶת וְאָב יִמְסֹר אֶת־בְּנוֹ
וְקָמוּ בָנִים בַּאֲבוֹתָם וְיָמִיתוּ אוֹתָם׃

21. w'ach yim'sor 'eth-'achiyu lamaweth w'ab yim'sor 'eth-b'no
w'qamu baniym ba'abotham w'yamiythu 'otham.

Matt10:21 "Brother shall betray brother to death, and a father his child;
and children shall rise up against parents and cause them to be put to death."

‹21› παραδώσει δὲ ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον καὶ πατὴρ τέκνον,
καὶ ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς καὶ θανατώσουσιν αὐτούς.

21 paradōsei de adelphos adelphon eis thanaton kai patēr teknon,

kai epanastēsontai tekna epi goneis kai thanatōsousin autous.

---

22 𐤅𐤄𐤉𐤉𐤕𐤌 𐤔𐤍𐤅𐤀𐤉𐤌 𐤋𐤊𐤋-𐤀𐤃𐤌 𐤋𐤌𐤏𐤍 𐤔𐤌𐤉
𐤅𐤄𐤌𐤇𐤊𐤄 𐤏𐤃-𐤏𐤕 𐤒𐤑 𐤄𐤅𐤀 𐤉𐤅𐤔𐤏:

כב וִהְיִיתֶם שְׂנוּאִים לְכָל־אָדָם לְמַעַן שְׁמִי
וְהַמְחַכֶּה עַד־עֵת קֵץ הוּא יִוָּשֵׁעַ׃

22. wih'yiythem s'nu'iym l'kal-'adam l'ma`an sh'miy w'ham'chakeh `ad-`eth qets hu' yiuashe`a.

Matt10:22 "You shall be hated by all because of My name,
but it is the one who has endured to the end who shall be saved."

‹22› καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου·
ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος οὗτος σωθήσεται.

22 kai esesthe misoumenoi hypo pantōn dia to onoma mou; ho de hypomeinas eis telos houtos sōthēsetai.

---

23 𐤅𐤀𐤌-𐤉𐤓𐤃𐤐𐤅 𐤀𐤕𐤊𐤌 𐤁𐤏𐤉𐤓 𐤀𐤇𐤕 𐤍𐤅𐤎𐤅 𐤋𐤏𐤉𐤓 𐤀𐤇𐤓𐤕
𐤊𐤉 𐤀𐤌𐤍 𐤀𐤌𐤓 𐤀𐤍𐤉 𐤋𐤊𐤌 𐤋𐤀 𐤕𐤊𐤋𐤅 𐤋𐤏𐤁𐤓 𐤏𐤓𐤉 𐤉𐤔𐤓𐤀𐤋 𐤏𐤃
𐤊𐤉-𐤉𐤁𐤅𐤀 𐤁𐤍-𐤄𐤀𐤃𐤌:

כג וְאִם־יִרְדְּפוּ אֶתְכֶם בְּעִיר אַחַת נוּסוּ לְעִיר אַחֶרֶת
כִּי אָמֵן אֹמֵר אֲנִי לָכֶם לֹא תְכַלּוּ לַעֲבֹר עָרֵי יִשְׂרָאֵל עַד
כִּי־יָבוֹא בֶן־הָאָדָם׃

23. w'im-yir'd'phu 'eth'kem b'`iyr 'achath nusu l'`iyr 'achereth ki 'amen 'omer 'aniy lakem
lo' th'kalu la`abor `arey Yis'ra'El `ad kiy-yabo' Ben-ha'Adam.

Matt10:23 "But whenever they persecute you in one city, flee to the next; for truly I say to you,
you shall not finish going through the cities of Yisrael until the Son of Man comes."

‹23› ὅταν δὲ διώκωσιν ὑμᾶς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, φεύγετε εἰς τὴν ἑτέραν· ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν,
οὐ μὴ τελέσητε τὰς πόλεις τοῦ Ἰσραὴλ ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.

23 hotan de diōkōsin hymas en tę̄ polei tautę̄, pheugete eis tēn heteran; amēn gar legō hymin,

ou mē telesēte tas poleis tou Israēl heōs an elthę̄ ho huios tou anthrōpou.

𐤀𐤉𐤍 𐤕𐤋𐤌𐤉𐤃 𐤍𐤏𐤋𐤄 𐤏𐤋-𐤌𐤅𐤓𐤄𐤅 𐤅𐤏𐤁𐤃 𐤏𐤋-𐤀𐤃𐤍𐤉𐤅: 24

כד אֵין תַּלְמִיד נַעֲלֶה עַל־מוֹרֵהוּ וְעֶבֶד עַל־אֲדֹנָיו׃

24. 'eyn tal'miyd na`aleh `al-morehu w'`ebed `al-'adonayu.

Matt10:24 “A disciple is not above his teacher, nor a slave above his master.”

‹24› Οὐκ ἔστιν μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον οὐδὲ δοῦλος ὑπὲρ τὸν κύριον αὐτοῦ.

24 Ouk estin mathētēs hyper ton didaskalon oude doulos hyper ton kyrion autou.

𐤃𐤉𐤅 𐤋𐤕𐤋𐤌𐤉𐤃 𐤋𐤄𐤉𐤅𐤕 𐤊𐤌𐤅𐤓𐤄𐤅 𐤅𐤋𐤏𐤁𐤃 𐤋𐤄𐤉𐤅𐤕 𐤊𐤀𐤃𐤍𐤉𐤅 25
𐤀𐤌-𐤋𐤁𐤏𐤋 𐤄𐤁𐤉𐤕 𐤒𐤓𐤀𐤅 𐤁𐤏𐤋-𐤆𐤁𐤅𐤋 𐤀𐤐 𐤊𐤉-𐤋𐤀𐤍𐤔𐤉 𐤁𐤉𐤕𐤅:

כה דַּיּוֹ לַתַּלְמִיד לִהְיוֹת כְּמוֹרֵהוּ וְלָעֶבֶד לִהְיוֹת כַּאדֹנָיו
אִם־לְבַעַל הַבַּיִת קָרְאוּ בַּעַל־זְבוּל אַף כִּי־לְאַנְשֵׁי בֵיתוֹ׃

25. dayo latal'miyd lih'yoth k'morehu w'la`ebed lih'yoth k'adonayu
'im-l'ba`al habayith qar'u Ba`al-z'bul 'aph kiy-l'an'shey beytho.

Matt10:25 “It is enough for the disciple that he become like his teacher, and the slave like his master.
If they have called the head of the house Beelzebul,
how much more shall they malign the members of his household!”

‹25› ἀρκετὸν τῷ μαθητῇ ἵνα γένηται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ καὶ ὁ δοῦλος ὡς ὁ κύριος αὐτοῦ.
εἰ τὸν οἰκοδεσπότην Βεελζεβοὺλ ἐπεκάλεσαν, πόσῳ μᾶλλον τοὺς οἰκιακοὺς αὐτοῦ.

25 arketon tę̄ mathētę̄ hina genētai hōs ho didaskalos autou kai ho doulos hōs ho kyrios autou.

ei ton oikodespotēn Beelzeboul epekalesan, posę̄ mallon tous oikiakous autou.

𐤏𐤋-𐤊𐤍 𐤋𐤀 𐤕𐤉𐤓𐤀𐤅 𐤌𐤐𐤍𐤉𐤄𐤌 𐤊𐤉 𐤀𐤉𐤍 𐤃𐤁𐤓 𐤌𐤊𐤎𐤄 26
𐤀𐤔𐤓 𐤋𐤀 𐤉𐤂𐤋𐤄 𐤅𐤀𐤉𐤍 𐤍𐤏𐤋𐤌 𐤀𐤔𐤓 𐤋𐤀 𐤉𐤅𐤃𐤏:

כו עַל־כֵּן לֹא תִירְאוּ מִפְּנֵיהֶם כִּי אֵין דָּבָר מְכֻסֶּה
אֲשֶׁר לֹא יִגָּלֶה וְאֵין נֶעְלָם אֲשֶׁר לֹא יִוָּדֵעַ׃

26. `al-ken lo' thiyr'u mip'neyhem ki 'eyn dabar m'kuseh 'asher lo' yigaleh w'eyn ne`'lam
'asher lo' yiuade`a.

Matt10:26 “Therefore do not fear them, for there is nothing concealed that shall not be revealed,
or hidden that shall not be known.”

‹26› Μὴ οὖν φοβηθῆτε αὐτούς· οὐδὲν γάρ ἐστιν κεκαλυμμένον ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται
καὶ κρυπτὸν ὃ οὐ γνωσθήσεται.

26 Mē oun phobēthēte autous; ouden gar estin kekalymmenon ho ouk apokalyphthēsetai

kai krypton ho ou gnōsthēsetai.

𐤀𐤕 𐤀𐤔𐤓 𐤀𐤍𐤉 𐤀𐤌𐤓 𐤋𐤊𐤌 𐤁𐤇𐤔𐤊 𐤃𐤁𐤓𐤅 𐤁𐤀𐤅𐤓 27
𐤅𐤀𐤔𐤓 𐤋𐤇𐤔 𐤀𐤋-𐤀𐤆𐤍𐤉𐤊𐤌 𐤄𐤔𐤌𐤉𐤏𐤅 𐤏𐤋-𐤄𐤂𐤂𐤅𐤕:

כז אֵת אֲשֶׁר אֲנִי אֹמֵר לָכֶם בַּחֹשֶׁךְ דַּבְּרוּ בָאוֹר

וַאֲשֶׁר יִלָּחֵשׁ לְאָזְנֵיכֶם הַשְׁמִיעוּ מֵעַל הַגַּגּוֹת׃

27. ‘eth ‘asher ‘aniy ‘omer lakem bachshe’k dab’ru ba’or
wa’asher yilachesh l’az’neykem hash’miy`u me`al hagagoth.

Matt10:27 “What I tell you in the darkness, speak in the light;
and what you hear whispered in your ear, proclaim upon the housetops.”

‹27› ὃ λέγω ὑμῖν ἐν τῇ σκοτίᾳ εἴπατε ἐν τῷ φωτί,
καὶ ὃ εἰς τὸ οὖς ἀκούετε κηρύξατε ἐπὶ τῶν δωμάτων.

27 ho legō hymin en tę skotią eipate en tǫ phōti, kai ho eis to ous akouete kēryxate epi tōn dōmatōn.

---

28 ואל-תיראו מן-ההרגים את-הגוף
ואת-הנפש לא-יוכלו להרג אף תיראו את
אשר-יוכל לאבד גם את-הנפש גם את-הגוף בגיהנם:

כח וְאַל־תִּירְאוּ מִן־הַהֹרְגִים אֶת־הַגּוּף
וְאֶת־הַנֶּפֶשׁ לֹא־יוּכְלוּ לַהֲרֹג אַךְ תִּירְאוּ אֶת
אֲשֶׁר־יוּכַל לְאַבֵּד גַּם אֶת־הַנֶּפֶשׁ גַּם אֶת־הַגּוּף בְּגֵיהִנֹּם׃

28. w’al-tiyr’u min-hahor’giym ‘eth-haguph w’eth-hanephesh lo’-yuk’lu laharog
‘a’k tiyr’u ‘eth ‘asher-yukal l’abed gam ‘eth-hanephesh gam ‘eth-haguph b’geyhinom.

Matt10:28 “Do not fear those who kill the body but are unable to kill the soul;
but rather fear Him who is able to destroy both soul and body in hell.”

‹28› καὶ μὴ φοβεῖσθε ἀπὸ τῶν ἀποκτεννόντων τὸ σῶμα, τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτεῖναι·
φοβεῖσθε δὲ μᾶλλον τὸν δυνάμενον καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα ἀπολέσαι ἐν γεέννῃ.

28 kai mē phobeisthe apo tōn apoktennontōn to sōma, tēn de psychēn mē dynamenōn apokteinai;
phobeisthe de mallon ton dynamenon kai psychēn kai sōma apolesai en geennę.

---

29 הלא תמכרנה שתי צפרים באסר
ואחת מהנה לא תפול ארצה מבלעדי אביכם:

כט הֲלֹא תִמָּכַרְנָה שְׁתֵּי צִפֳּרִים בְּאִסָּר
וְאַחַת מֵהֵנָּה לֹא תִפּוֹל אַרְצָה מִבַּלְעֲדֵי אֲבִיכֶם׃

29. halo’ thimakar’nah sh’tey tsipariym b’isar
w’achath mehenah lo’ tipol ‘ar’tsah mibal’`adey ‘Abiykem.

Matt10:29 “Are not two sparrows sold for a cent?
And yet not one of them shall fall to the ground apart from your Father.”

‹29› οὐχὶ δύο στρουθία ἀσσαρίου πωλεῖται;
καὶ ἓν ἐξ αὐτῶν οὐ πεσεῖται ἐπὶ τὴν γῆν ἄνευ τοῦ πατρὸς ὑμῶν.

29 ouchi duo strouthia assariou pōleitai? kai hen ex autōn ou peseitai epi tēn gēn aneu tou patros hymōn.

---

30 ואתם גם-שערות ראשכם נמנות כלן:

ל וְאַתֶּם גַּם־שַׂעֲרוֹת רֹאשְׁכֶם נִמְנוֹת כֻּלָּן׃

30. w’atem gam-sa`aroth ro’sh’kem nim’noth kulan.

Matt10:30 “But the very hairs of your head are all numbered.”

‹30› ὑμῶν δὲ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς πᾶσαι ἠριθμημέναι εἰσίν.
30 hymōn de kai hai triches tēs kephalēs pasai ērithmēmenai eisin.

---

31 לכן אל-תיראו הנה יקרתם מצפרים רבות:

לא לָכֵן אַל־תִּירָאוּ הִנֵּה יְקַרְתֶּם מִצִּפֳּרִים רַבּוֹת׃

31. laken ‘al-tiyra’u hineh y’qar’tem mitsipariym rabboth.

Matt10:31 “So do not fear; you are more valuable than many sparrows.”

‹31› μὴ οὖν φοβεῖσθε· πολλῶν στρουθίων διαφέρετε ὑμεῖς.
31 mē oun phobeisthe; pollōn strouthiōn diapherete hymeis.

---

32 הן כל-אשר יודה בי לפני האדם אודה-בו
גם-אני לפני אבי שבשמים:

לב הֵן כָּל־אֲשֶׁר יוֹדֶה בִּי לִפְנֵי הָאָדָם אוֹדֶה־בּוֹ
גַּם־אָנִי לִפְנֵי אָבִי שֶׁבַּשָּׁמָיִם׃

32. hen kal-’asher yodeh biy liph’ney ha’adam ‘odeh-bo gam-’aniy liph’ney ‘Abiy shebashamayim.

Matt10:32 “Therefore everyone who confesses Me before men,
I shall also confess him before My Father who is in heaven.”

‹32› Πᾶς οὖν ὅστις ὁμολογήσει ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων,
ὁμολογήσω κἀγὼ ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν [τοῖς] οὐρανοῖς·
32 Pas oun hostis homologēsei en emoi emprosthen tōn anthrōpōn,
homologēsō kagō en autō̧ emprosthen tou patros mou tou en [tois] ouranois;

---

33 ואשר יכחש בי לפני האדם
אכחש-בו גם-אני לפני אבי שבשמים:

לג וַאֲשֶׁר יְכַחֵשׁ בִּי לִפְנֵי הָאָדָם
אֲכַחֶשׁ־בּוֹ גַּם־אָנִי לִפְנֵי אָבִי שֶׁבַּשָּׁמָיִם׃

33. wa’asher y’kachesh biy liph’ney ha’adam
‘akachesh-bo gam-‘aniy liph’ney ‘Abiy shebashamayim.

Matt10:33 “But whoever denies Me before men,
I shall also deny him before My Father who is in heaven.”

‹33› ὅστις δ’ ἂν ἀρνήσηταί με ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων,
ἀρνήσομαι κἀγὼ αὐτὸν ἔμπροσθεν τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν [τοῖς] οὐρανοῖς.
33 hostis d’ an arnēsētai me emprosthen tōn anthrōpōn,
arnēsomai kagō auton emprosthen tou patros mou tou en [tois] ouranois.

---

34 אל-תחשבו כי באתי להטיל שלום בארץ
לא באתי להטיל שלום כי אם-חרב:

לד אַל־תַּחְשְׁבוּ כִּי בָאתִי לְהָטִיל שָׁלוֹם בָּאָרֶץ

לֹא בָאתִי לְהָטִיל שָׁלוֹם כִּי אִם־חָרֶב׃

34. ‘al-tach’sh’bu ki ba’thiy l’hatiyl shalom ba’arets lo’ ba’thiy l’hatiyl shalom ki ‘im-chareb.

Matt10:34 “Do not think that I came to bring peace on the earth;
I did not come to bring peace, but a sword.”

‹34› Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τὴν γῆν·
οὐκ ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἀλλὰ μάχαιραν.

34 Mē nomisēte hoti ēlthon balein eirēnēn epi tēn gēn; ouk ēlthon balein eirēnēn alla machairan.

---

35 כי באתי להפריד בין איש ואביו ובין בת
ואמה ובין כלה וחמותה׃

לה כִּי בָאתִי לְהַפְרִיד בֵּין אִישׁ וְאָבִיו וּבֵין בַּת
וְאִמָּהּ וּבֵין כַּלָּה וַחֲמוֹתָהּ׃

35. ki ba’thiy l’haph’riyd beyn ‘iysh w’abiyu ubeyn bath w’imah ubeyn kalah wachamothah.

Matt10:35 “For I came to set a man against his father, and a daughter against her mother,
and a daughter-in-law against her mother-in-law”;

‹35› ἦλθον γὰρ διχάσαι
ἄνθρωπον κατὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ
καὶ θυγατέρα κατὰ τῆς μητρὸς αὐτῆς
καὶ νύμφην κατὰ τῆς πενθερᾶς αὐτῆς,

35 ēlthon gar dichasai
anthrōpon kata tou patros autou
kai thygatera kata tēs mētros autēs
kai nymphēn kata tēs pentheras autēs,

---

36 ואיבי איש אנשי ביתו׃

לו וְאֹיְבֵי אִישׁ אַנְשֵׁי בֵיתוֹ׃

36. w’oy’bey ‘iysh ‘an’shey beytho.

Matt10:36 “and a man’s enemies shall be the members of his household.”

‹36› καὶ ἐχθροὶ τοῦ ἀνθρώπου οἱ οἰκιακοὶ αὐτοῦ.

36 kai echthroi tou anthrōpou hoi oikiakoi autou.

---

37 האהב את-אביו ואת-אמו יותר ממני אינו כדי לי
והאהב את-בנו ובתו יותר ממני אינו כדי לי׃

לז הָאֹהֵב אֶת־אָבִיו וְאֶת־אִמּוֹ יוֹתֵר מִמֶּנִּי אֵינוֹ כְדַי לִי
וְהָאֹהֵב אֶת־בְּנוֹ וּבִתּוֹ יוֹתֵר מִמֶּנִּי אֵינוֹ כְדַי לִי׃

**37. ha’oheb ‘eth-‘abiyu w’eth-’imo yother mimeniy ‘eyno k’day liy
w’ha’oheb ‘eth-b’no ubito yother mimeniy ‘eyno k’day liy.**

Matt10:37 “He who loves father or mother more than Me is not worthy of Me;
and he who loves son or daughter more than Me is not worthy of Me.”

‹37› Ὁ φιλῶν πατέρα ἢ μητέρα ὑπὲρ ἐμὲ οὐκ ἔστιν μου ἄξιος,
καὶ ὁ φιλῶν υἱὸν ἢ θυγατέρα ὑπὲρ ἐμὲ οὐκ ἔστιν μου ἄξιος·
37 Ho philōn patera ē mētera hyper eme ouk estin mou axios,
kai ho philōn huion ē thygatera hyper eme ouk estin mou axios;

38 𐤅𐤀𐤔𐤓 𐤋𐤀-𐤉𐤒𐤇 𐤀𐤕-𐤑𐤋𐤅𐤁𐤅 𐤅𐤄𐤋𐤊 𐤀𐤇𐤓𐤉 𐤀𐤉𐤍𐤅 𐤊𐤃𐤉 𐤋𐤉:
לח וַאֲשֶׁר לֹא־יִקַּח אֶת־צְלוּבוֹ וְהָלַךְ אַחֲרַי אֵינוֹ כְדַי לִי׃
38. wa'asher lo'-yiqach 'eth-ts'lubo w'hala'k 'acharay 'eyno k'day liy.
Matt10:38 "And he who does not take his cross and follow after Me is not worthy of Me."
‹38› καὶ ὃς οὐ λαμβάνει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθεῖ ὀπίσω μου, οὐκ ἔστιν μου ἄξιος.
38 kai hos ou lambanei ton stauron autou kai akolouthei opisō mou, ouk estin mou axios.

39 𐤄𐤌𐤑𐤀 𐤀𐤕-𐤍𐤐𐤔𐤅 𐤉𐤀𐤁𐤃𐤍𐤄
𐤅𐤄𐤌𐤀𐤁𐤃 𐤀𐤕-𐤍𐤐𐤔𐤅 𐤋𐤌𐤏𐤍𐤉 𐤄𐤅𐤀 𐤉𐤌𐤑𐤀𐤍𐤄:
לט הַמֹּצֵא אֶת־נַפְשׁוֹ יְאַבְּדֶנָּה
וְהַמְאַבֵּד אֶת־נַפְשׁוֹ לְמַעֲנִי הוּא יִמְצָאֶנָּה׃
39. hamotse' 'eth-naph'sho y'ab'denah w'ham'abed 'eth-naph'sho l'ma`aniy hu' yim'tsa'enah.
Matt10:39 "He who has found his life shall lose it, and he who has lost his life for My sake shall find it."
‹39› ὁ εὑρὼν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀπολέσει αὐτήν,
καὶ ὁ ἀπολέσας τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ εὑρήσει αὐτήν.
39 ho heurōn tēn psychēn autou apolesei autēn,
kai ho apolesas tēn psychēn autou heneken emou heurēsei autēn.

40 𐤄𐤌𐤒𐤁𐤋 𐤀𐤕𐤊𐤌 𐤀𐤅𐤕𐤉 𐤄𐤅𐤀 𐤌𐤒𐤁𐤋
𐤅𐤄𐤌𐤒𐤁𐤋 𐤀𐤅𐤕𐤉 𐤄𐤅𐤀 𐤌𐤒𐤁𐤋 𐤀𐤕 𐤀𐤔𐤓 𐤔𐤋𐤇𐤍𐤉:
מ הַמְקַבֵּל אֶתְכֶם אוֹתִי הוּא מְקַבֵּל
וְהַמְקַבֵּל אוֹתִי הוּא מְקַבֵּל אֵת אֲשֶׁר שְׁלָחָנִי׃
40. ham'qabel 'eth'kem 'othiy hu' m'qabel w'ham'qabel 'othiy hu' m'qabel 'eth 'asher sh'lachaniy.
Matt10:40 "He who receives you receives Me, and he who receives Me receives Him who sent Me."
‹40› Ὁ δεχόμενος ὑμᾶς ἐμὲ δέχεται, καὶ ὁ ἐμὲ δεχόμενος δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με.
40 Ho dechomenos hymas eme dechetai, kai ho eme dechomenos dechetai ton aposteilanta me.

41 𐤄𐤌𐤒𐤁𐤋 𐤍𐤁𐤉𐤀 𐤋𐤔𐤌 𐤍𐤁𐤉𐤀 𐤔𐤊𐤓 𐤍𐤁𐤉𐤀 𐤉𐤒𐤇
𐤅𐤄𐤌𐤒𐤁𐤋 𐤑𐤃𐤉𐤒 𐤋𐤔𐤌 𐤑𐤃𐤉𐤒 𐤔𐤊𐤓 𐤑𐤃𐤉𐤒 𐤉𐤒𐤇:
מא הַמְקַבֵּל נָבִיא לְשֵׁם נָבִיא שְׂכַר נָבִיא יִקָּח
וְהַמְקַבֵּל צַדִּיק לְשֵׁם צַדִּיק שְׂכַר צַדִּיק יִקָּח׃
41. ham'qabel nabiy' l'shem nabiy' s'kar nabiy' yiqach
w'ham'qabel tsadiyq l'shem tsadiyq s'kar tsadiyq yiqach.

Matt10:41 “He who receives a prophet in the name of a prophet shall receive a prophet’s reward; and he who receives a righteous man in the name of a righteous man shall receive a righteous man’s reward.”

‹41› ὁ δεχόμενος προφήτην εἰς ὄνομα προφήτου μισθὸν προφήτου λήμψεται,
καὶ ὁ δεχόμενος δίκαιον εἰς ὄνομα δικαίου μισθὸν δικαίου λήμψεται.

41 ho dechomenos prophētēn eis onoma prophētou misthon prophētou lēmpsetai,
kai ho dechomenos dikaion eis onoma dikaiou misthon dikaiou lēmpsetai.

---

42 והמשקה את-אחד הקטנים האלה רק כוס מים קרים
לשם תלמיד אמן אמר אני לכם כי לא-יאבד שכרו:

מב וְהַמַּשְׁקֶה אֶת־אַחַד הַקְּטַנִּים הָאֵלֶּה רַק כּוֹס מַיִם קָרִים
לְשֵׁם תַּלְמִיד אָמֵן אֹמֵר אֲנִי לָכֶם כִּי לֹא־יֹאבַד שְׂכָרוֹ׃

42. w’hamash’qeh ‘eth-‘achad haq’taniym ha’eleh raq kos mayim qariym l’shem tal’miyd ‘amen ‘omer ‘aniy lakem ki lo’-yo’bad s’karo.

Matt10:42 “And whoever in the name of a disciple gives to one of these little ones even a cup of cold water to drink, truly I say to you, he shall not lose his reward.”

‹42› καὶ ὃς ἂν ποτίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων ποτήριον ψυχροῦ μόνον εἰς ὄνομα μαθητοῦ,
ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν αὐτοῦ.

42 kai hos an potisę̄ hena tōn mikrōn toutōn potērion psychrou monon eis onoma mathētou,
amēn legō hymin, ou mē apolesę̄ ton misthon autou.

Chapter 11

Matt11:1 ויהי ככלות יהושע לצות את-שנים עשר תלמידיו
וילך משם ללמד ולקרא בעריהם:

א וַיְהִי כְּכַלּוֹת יָהוּשֻׁעַ לְצַוֹּת אֶת־שְׁנֵים עָשָׂר תַּלְמִידָיו
וַיֵּלֶךְ מִשָּׁם לְלַמֵּד וְלִקְרֹא בְּעָרֵיהֶם׃

1. way’hiy k’kaloth Yahushuà l’tsauoth ‘eth-sh’neym `asar tal’miydayu wayele’k misham l’lamed w’liq’ro’ b’`areyhem.

Matt11:1 When Yahushua had finished giving instructions to His twelve disciples,
He departed from there to teach and preach in their cities.

‹11:1› Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς διατάσσων τοῖς δώδεκα μαθηταῖς αὐτοῦ,
μετέβη ἐκεῖθεν τοῦ διδάσκειν καὶ κηρύσσειν ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν.

1 Kai egeneto hote etelesen ho Iēsous diatassōn tois dōdeka mathētais autou,
metebē ekeithen tou didaskein kai kēryssein en tais polesin autōn.

---

2 ויהוחנן שמע בבית הסהר את-מעשי המשיח
וישלח שנים מתלמידיו:

ב וְיָהוֹחָנָן שָׁמַע בְּבֵית הַסֹּהַר אֶת־מַעֲשֵׂי הַמָּשִׁיחַ
וַיִּשְׁלַח שְׁנַיִם מִתַּלְמִידָיו׃

**2. w'Yahuchanan shama` b'beyth hasohar 'eth-ma`asey haMashiyach
wayish'lach sh'nayim mital'miydayu.**

Matt11:2 Now when Yahuchanan, in the prison, heard of the works of the Mashiyach,
he sent word by his disciples

‹2› Ὁ δὲ Ἰωάννης ἀκούσας ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ τὰ ἔργα τοῦ Χριστοῦ
πέμψας διὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ

2 Ho de Iōannēs akousas en tō̧ desmōtēriō̧ ta erga tou Christou

pempsas dia tōn mathētōn autou

𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓 𐤀𐤋𐤉𐤅 𐤄𐤀𐤕𐤄 𐤄𐤅𐤀 𐤄𐤁𐤀 𐤀𐤌-𐤍𐤇𐤊𐤄 𐤋𐤀𐤇𐤓: 3

ג וַיֹּאמֶר אֵלָיו הַאַתָּה הוּא הַבָּא אִם־נְחַכֶּה לְאַחֵר׃

3. wayo'mer 'elayu ha'atah hu' haba' 'im-n'chakeh l'acher.

Matt11:3 and said to Him, Are You the Expected One, or shall we look for someone else?

‹3› εἶπεν αὐτῷ, Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος ἢ ἕτερον προσδοκῶμεν;

3 eipen autō̧, Sy ei ho erchomenos ē heteron prosdokōmen?

𐤅𐤉𐤏𐤍 𐤉𐤄𐤅𐤔𐤏 𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓 𐤋𐤄𐤌 𐤋𐤊𐤅 𐤄𐤂𐤉𐤃𐤅 𐤋𐤉𐤄𐤅𐤇𐤍𐤍 4
𐤀𐤕-𐤀𐤔𐤓 𐤔𐤌𐤏𐤕𐤌 𐤅𐤀𐤕-𐤀𐤔𐤓 𐤓𐤀𐤉𐤕𐤌:

ד וַיַּעַן יָהוּשֻׁעַ וַיֹּאמֶר לָהֶם לְכוּ הַגִּידוּ לְיָהוּחָנָן
אֶת־אֲשֶׁר שְׁמַעְתֶּם וְאֶת־אֲשֶׁר רְאִיתֶם׃

**4. waya`an Yahushuà wayo'mer lahem l'ku hagiydu l'Yahuchanan
'eth-'asher sh'ma`'tem w'eth-'asher r'iythem.**

Matt11:4 Yahushua answered and said to them, "Go and report to Yahuchanan what you hear and see":

‹4› καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς,
Πορευθέντες ἀπαγγείλατε Ἰωάννῃ ἃ ἀκούετε καὶ βλέπετε·

4 kai apokritheis ho Iēsous eipen autois, Poreuthentes apaggeilate Iōannę ha akouete kai blepete;

𐤏𐤅𐤓𐤉𐤌 𐤓𐤀𐤉𐤌 𐤅𐤐𐤎𐤇𐤉𐤌 𐤌𐤄𐤋𐤊𐤉𐤌 𐤌𐤑𐤓𐤏𐤉𐤌 𐤌𐤈𐤄𐤓𐤉𐤌 5
𐤅𐤇𐤓𐤔𐤉𐤌 𐤔𐤅𐤌𐤏𐤉𐤌 𐤅𐤌𐤕𐤉𐤌 𐤒𐤌𐤉𐤌 𐤅𐤏𐤍𐤉𐤉𐤌 𐤌𐤕𐤁𐤔𐤓𐤉𐤌:

ה עִוְרִים רֹאִים וּפִסְחִים מְהַלְּכִים מְצֹרָעִים מְטֹהָרִים
וְחֵרְשִׁים שׁוֹמְעִים וּמֵתִים קָמִים וַעֲנִיִּים מִתְבַּשְּׂרִים׃

**5. `iw'riym ro'iym uphis'chiym m'hal'kiym m'tsora`iym m'tohariym w'cher'shiym shom'`iym
umethiym qamiym wa`aniyiym mith'bash'riym.**

Matt11:5 "the blind receive sight and the lame walk, the lepers are cleansed and the deaf hear,
the dead are raised up, and the poor have the gospel preached to them."

‹5› τυφλοὶ ἀναβλέπουσιν καὶ χωλοὶ περιπατοῦσιν, λεπροὶ καθαρίζονται καὶ κωφοὶ ἀκούουσιν, καὶ
νεκροὶ ἐγείρονται καὶ πτωχοὶ εὐαγγελίζονται·

5 typhloi anablepousin kai chōloi peripatousin, leproi katharizontai kai kōphoi akouousin,

kai nekroi egeirontai kai ptōchoi euaggelizontai;

---

6 𐤅𐤀𐤔𐤓𐤉 𐤄𐤀𐤉𐤔 𐤀𐤔𐤓 𐤋𐤀-𐤉𐤊𐤔𐤋 𐤁𐤉:

ו וְאַשְׁרֵי הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא־יִכָּשֵׁל בִּי׃

6. w'ash'rey ha'iysh 'asher lo'-yikashel biy.

Matt11:6 "And blessed is he who does not take offense at Me."

‹6› καὶ μακάριός ἐστιν ὃς ἐὰν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί.

6 kai makarios estin hos ean mē skandalisthȩ̄ en emoi.

---

7 𐤄𐤌𐤄 𐤄𐤋𐤊𐤅 𐤅𐤉𐤄𐤅𐤔𐤏 𐤄𐤇𐤋 𐤋𐤃𐤁𐤓 𐤀𐤋-𐤄𐤌𐤅𐤍 𐤄𐤏𐤌 𐤏𐤋-𐤀𐤃𐤅𐤕
𐤉𐤄𐤅𐤇𐤍𐤍 𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓 𐤌𐤄-𐤆𐤄 𐤉𐤑𐤀𐤕𐤌 𐤄𐤌𐤃𐤁𐤓𐤄 𐤋𐤓𐤀𐤅𐤕 𐤄𐤒𐤍𐤄
𐤀𐤔𐤓 𐤉𐤍𐤅𐤏 𐤁𐤓𐤅𐤇:

ז הֵמָּה הָלְכוּ וִיהוֹשֻׁעַ הֵחֵל לְדַבֵּר אֶל־הֲמוֹן הָעָם עַל־אֹדוֹת
יָהוּחָנָן וַיֹּאמַר מַה־זֶּה יְצָאתֶם הַמִּדְבָּרָה לִרְאוֹת הַקָּנֶה
אֲשֶׁר יָנוּעַ בָּרוּחַ׃

7. hemah hal'ku w'Yahushuà hechel l'daber 'el-hamon ha`am `al-'odoth Yahuchanan
wayo'mar mah-zeh y'tsa'them hamid'barah lir'oth haqaneh 'asher yino` baruach.

Matt11:7 As these men were going away, Yahushua began to speak to the crowds about Yahuchanan,
"What did you go out into the wilderness to see? A reed shaken by the wind?"

‹7› Τούτων δὲ πορευομένων ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς λέγειν τοῖς ὄχλοις περὶ Ἰωάννου,
Τί ἐξήλθατε εἰς τὴν ἔρημον θεάσασθαι; κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον;

7 Toutōn de poreuomenōn ērxato ho Iēsous legein tois ochlois peri Iōannou,

Ti exēlthate eis tēn erēmon theasasthai? kalamon hypo anemou saleuomenon?

---

8 𐤀𐤅 𐤌𐤄-𐤆𐤄 𐤉𐤑𐤀𐤕𐤌 𐤋𐤓𐤀𐤅𐤕 𐤄𐤀𐤉𐤔 𐤋𐤁𐤅𐤔 𐤁𐤂𐤃𐤉 𐤏𐤃𐤍𐤉𐤌
𐤄𐤍𐤄 𐤄𐤋𐤁𐤔𐤉𐤌 𐤏𐤃𐤍𐤉𐤌 𐤁𐤁𐤕𐤉 𐤄𐤌𐤋𐤊𐤉𐤌 𐤄𐤌𐤄:

ח אוֹ מַה־זֶּה יְצָאתֶם לִרְאוֹת הָאִישׁ לָבוּשׁ בִּגְדֵי עֲדָנִים
הִנֵּה הַלְּבֻשִׁים עֲדָנִים בְּבָתֵּי הַמְּלָכִים הֵמָּה׃

8. 'o mah-zeh y'tsa'them lir'oth ha'iysh labush big'dey `adaniym
hineh halb'shiym `adaniym b'batey ham'lakiym hemah.

Matt11:8 "But what did you go out to see? A man dressed in soft clothing?
Those who wear soft clothing are in kings' palaces!"

‹8› ἀλλὰ τί ἐξήλθατε ἰδεῖν; ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἠμφιεσμένον;
ἰδοὺ οἱ τὰ μαλακὰ φοροῦντες ἐν τοῖς οἴκοις τῶν βασιλέων εἰσίν.

8 alla ti exēlthate idein? anthrōpon en malakois ēmphiesmenon?

idou hoi ta malaka phorountes en tois oikois tōn basileōn eisin.

---

9 𐤅𐤏𐤕𐤄 𐤌𐤄-𐤆𐤄 𐤉𐤑𐤀𐤕𐤌 𐤋𐤓𐤀𐤅𐤕 𐤀𐤌 𐤋𐤓𐤀𐤅𐤕 𐤀𐤉𐤔 𐤍𐤁𐤉𐤀
𐤀𐤊𐤍 𐤀𐤌𐤓 𐤀𐤍𐤉 𐤋𐤊𐤌 𐤀𐤐-𐤂𐤃𐤅𐤋 𐤄𐤅𐤀 𐤌𐤍𐤁𐤉𐤀:

ט וְעַתָּה מַה־זֶּה יְצָאתֶם לִרְאוֹת אִם לִרְאוֹת אִישׁ נָבִיא

אָכֵן אֹמֵר אֲנִי לָכֶם אַף־גָּדוֹל הוּא מִנָּבִיא׃

9. w'`atah mah-zeh y'tsa'them lir'oth 'im lir'oth 'iysh nabiy'
'aken 'omer 'aniy lakem 'aph-gadol hu' minabiy'.

Matt11:9 "But what did you go out to see? A prophet?
Yes, I tell you, and one who is more than a prophet."

‹9› ἀλλὰ τί ἐξήλθατε ἰδεῖν; προφήτην; ναὶ λέγω ὑμῖν, καὶ περισσότερον προφήτου.

9 alla ti exēlthate idein? prophētēn? nai legō hymin, kai perissoteron prophētou.

---

10 כי זה הוא אשר כתוב עליו הנני שלח מלאכי לפניך
ופנה דרכך לפניך׃

י כִּי זֶה הוּא אֲשֶׁר כָּתוּב עָלָיו הִנְנִי שֹׁלֵחַ מַלְאָכִי לְפָנֶיךָ
וּפִנָּה דַּרְכְּךָ לְפָנֶיךָ׃

10. ki zeh hu' 'asher kathub `alayu hin'niy sholeach mal'aki l'phaneyak
uphinah dar'k'ak l'phaneyak.

Matt11:10 "This is the one about whom it is written, 'Behold, I send My messenger before Your face,
who shall prepare Your way before You.'"

‹10› οὗτός ἐστιν περὶ οὗ γέγραπται,
Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου,
ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου.

10 houtos estin peri hou gegraptai,

Idou egō apostellō ton aggelon mou pro prosōpou sou,

hos kataskeuasei tēn hodon sou emprosthen sou.

---

11 אמן אמר אני לכם לא קם בילודי אשה גדול מיוחנן
המטביל והקטן במלכות השמים יגדל ממנו׃

יא אָמֵן אֹמֵר אֲנִי לָכֶם לֹא קָם בִּילוּדֵי אִשָּׁה גָּדוֹל מִיּוֹחָנָן
הַמַּטְבִּיל וְהַקָּטֹן בְּמַלְכוּת הַשָּׁמַיִם יִגְדַּל מִמֶּנּוּ׃

11. 'amen 'omer 'aniy lakem lo' qam biyludey 'ishah gadol miYahuchanan haMat'bil
w'haqaton b'mal'kuth hashamayim yig'dal mimenu.

Matt11:11 "Truly I say to you, among those born of women there has not arisen anyone greater than Yahuchanan the Baptist! Yet the one who is least in the kingdom of heaven is greater than he."

‹11› ἀμὴν λέγω ὑμῖν· οὐκ ἐγήγερται ἐν γεννητοῖς γυναικῶν μείζων Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ· ὁ δὲ μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν μείζων αὐτοῦ ἐστιν.

11 amēn legō hymin; ouk egēgertai en gennētois gynaikōn meizōn Iōannou tou baptistou;

ho de mikroteros en tę basileią tōn ouranōn meizōn autou estin.

---

12 ומימי יהוחנן המטביל ועד־הנה מלכות השמים נתפשה
ביד חזקה והמתחזקים יחטפוה׃

יב וּמִימֵי יְהוֹחָנָן הַמַּטְבִּיל וְעַד־הֵנָּה מַלְכוּת הַשָּׁמַיִם נִתְפְּשָׂה

בְּיָד חֲזָקָה וְהַמִּתְחַזְּקִים יַחְטְפוּהָ׃

12. umiymey Yahuchanan haMat'bil w'`ad-henah mal'kuth hashamayim nith'p'sah b'yad chazaqah w'hamith'chaz'qiym yach't'phuah.

Matt11:12 "From the days of Yahuchanan the Baptist until now the kingdom of heaven suffers violence, and violent men take it by force."

‹12› ἀπὸ δὲ τῶν ἡμερῶν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ ἕως ἄρτι ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν βιάζεται καὶ βιασταὶ ἁρπάζουσιν αὐτήν.

12 apo de tōn hēmerōn Iōannou tou baptistou heōs arti hē basileia tōn ouranōn biazetai,

kai biastai harpazousin autēn.

---

13 כי כל־הנביאים והתורה עד־יהוחנן נבאו׃

יג כִּי כָל־הַנְּבִיאִים וְהַתּוֹרָה עַד־יָהוּחָנָן נִבָּאוּ׃

13. ki kal-han'biy'iym w'haTorah `ad-Yahuchanan niba'u.

Matt11:13 "For all the prophets and the Law prophesied until Yahuchanan."

‹13› πάντες γὰρ οἱ προφῆται καὶ ὁ νόμος ἕως Ἰωάννου ἐπροφήτευσαν·

13 pantes gar hoi prophētai kai ho nomos heōs Iōannou eprophēteusan;

---

14 ואם־תרצו לקבל הנה הוא אליהו העתיד לבוא׃

יד וְאִם־תִּרְצוּ לְקַבֵּל הִנֵּה הוּא אֵלִיָּהוּ הֶעָתִיד לָבוֹא׃

14. w'im-tir'tsu l'qabel hineh hu' 'EliYahu he`athiyd labo'.

Matt11:14 "And if you are shalling to accept it, Yahuchanan himself is EliYahu who was to come."

‹14› καὶ εἰ θέλετε δέξασθαι, αὐτός ἐστιν Ἠλίας ὁ μέλλων ἔρχεσθαι.

14 kai ei thelete dexasthai, autos estin Ēlias ho mellōn erchesthai.

---

15 מי אשר אזנים לו לשמע ישמע׃

טו מִי אֲשֶׁר אָזְנַיִם לוֹ לִשְׁמֹעַ יִשְׁמָע׃

15. miy 'asher 'az'nayim lo lish'mo`a yish'ma`.

Matt11:15 "He who has ears to hear, let him hear."

‹15› ὁ ἔχων ὦτα ἀκουέτω.

15 ho echōn ōta akouetō.

---

16 ואל־מי אדמה את־הדור הזה דומה הוא
לילדים הישבים בשוקים וקראים לחבריהם לאמר׃

טז וְאֶל־מִי אֲדַמֶּה אֶת־הַדּוֹר הַזֶּה דּוֹמֶה הוּא
לַיְלָדִים הַיֹּשְׁבִים בַּשְּׁוָקִים וְקֹרְאִים לְחַבְרֵיהֶם לֵאמֹר׃

16. w'el-miy 'adameh 'eth-hador hazeh domeh hu' lay'ladiym hayosh'biym bash'waqiym w'qor'iym l'chab'reyhem le'mor.

Matt11:16 "But to what shall I compare this generation? It is like children sitting in the market places, who call out to the other children," ‹16› Τίνι δὲ ὁμοιώσω τὴν γενεὰν ταύτην; ὁμοία ἐστὶν παιδίοις καθημένοις ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἃ προσφωνοῦντα τοῖς ἑτέροις

16 Tini de homoiōsō tēn genean tautēn? homoia estin paidiois kathēmenois en tais agorais ha prosphōnounta tois heterois

---

𐤇𐤋𐤋𐤍𐤅 𐤋𐤊𐤌 𐤁𐤇𐤋𐤉𐤋𐤉𐤌 𐤅𐤋𐤀 𐤓𐤒𐤃𐤕𐤌 𐤒𐤅𐤍𐤍𐤅 𐤋𐤊𐤌 𐤒𐤉𐤍𐤄 17
𐤅𐤋𐤀 𐤎𐤐𐤃𐤕𐤌:

יז חִלַּלְנוּ לָכֶם בַּחֲלִילִים וְלֹא רִקַּדְתֶּם קוֹנַנּוּ לָכֶם קִינָה
וְלֹא סְפַדְתֶּם׃

17. chilal'nu lakem bachaliyliym w'lo' riqad'tem qonanu lakem qiynah w'lo' s'phad'tem.

Matt11:17 and say, "We played the flute for you, and you did not dance; we sang a dirge, and you did not mourn."

‹17› λέγουσιν,

Ηὐλήσαμεν ὑμῖν καὶ οὐκ ὠρχήσασθε,
ἐθρηνήσαμεν καὶ οὐκ ἐκόψασθε.

17 legousin,

Ēulēsamen hymin kai ouk ōrchēsasthe,
ethrēnēsamen kai ouk ekopsasthe.

𐤊𐤉-𐤁𐤀-𐤉𐤄𐤅𐤇𐤍𐤍 𐤅𐤄𐤅𐤀 𐤋𐤀 𐤀𐤊𐤋 𐤅𐤋𐤀 𐤔𐤕𐤄 𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓𐤅 𐤔𐤃 𐤁𐤅: 18

יח כִּי־בָא־יָהוּחָנָן וְהוּא לֹא אֹכֵל וְלֹא שֹׁתֶה וַיֹּאמְרוּ שֵׁד בּוֹ׃

18. kiy-ba'-Yahuchanan w'hu' lo' 'okel w'lo' shotheh wayo'm'ru shed bo.

Matt11:18 "For Yahuchanan came neither eating nor drinking, and they say, 'He has a demon!'"

‹18› ἦλθεν γὰρ Ἰωάννης μήτε ἐσθίων μήτε πίνων, καὶ λέγουσιν, Δαιμόνιον ἔχει.

18 ēlthen gar Iōannēs mēte esthiōn mēte pinōn, kai legousin, Daimonion echei.

𐤅𐤉𐤁𐤀 𐤁𐤍-𐤄𐤀𐤃𐤌 𐤀𐤊𐤋 𐤅𐤔𐤕𐤄 𐤅𐤄𐤌 𐤀𐤌𐤓𐤉𐤌 𐤄𐤍𐤄 𐤀𐤉𐤔 𐤆𐤅𐤋𐤋 19
𐤅𐤎𐤁𐤀 𐤅𐤀𐤄𐤁 𐤌𐤅𐤊𐤎𐤉𐤌 𐤅𐤇𐤈𐤀𐤉𐤌 𐤅𐤍𐤑𐤃𐤒𐤄 𐤄𐤇𐤊𐤌𐤄 𐤁𐤁𐤍𐤉𐤄:

יט וַיָּבֹא בֶן־הָאָדָם אֹכֵל וְשֹׁתֶה וְהֵם אֹמְרִים הִנֵּה אִישׁ זוֹלֵל
וְסֹבֵא וְאֹהֵב מוֹכְסִים וְחַטָּאִים וְנִצְדְּקָה הַחָכְמָה בְּבָנֶיהָ׃

19. wayabo' Ben-ha'Adam 'okel w'shotheh w'hem 'om'riym hineh 'iysh zolel w'sobe' w'oheb mok'siym w'chata'iym w'nits'd'qah hachak'mah b'baneyah.

Matt11:19 "The Son of Man came eating and drinking, and they say, 'Behold, a gluttonous man and a drunkard, a friend of tax collectors and sinners! Yet wisdom is vindicated by her deeds.'"

‹19› ἦλθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ πίνων, καὶ λέγουσιν, Ἰδοὺ ἄνθρωπος φάγος καὶ οἰνοπότης, τελωνῶν φίλος καὶ ἁμαρτωλῶν. καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτῆς.

19 ēlthen ho huios tou anthrōpou esthiōn kai pinōn, kai legousin, Idou anthrōpos phagos kai oinopotēs, telōnōn philos kai hamartōlōn. kai edikaiōthē hē sophia apo tōn ergōn autēs.

20 אז החל להוכיח הערים אשר־רב גבורותיו נעשו בתוכן
ולא שבו:

כ אָז הֵחֵל לְהוֹכִיחַ הֶעָרִים אֲשֶׁר־רֹב גְּבוּרוֹתָיו נַעֲשׂוּ בְתוֹכָן
וְלֹא שָׁבוּ׃

20. ‘az hechel l’hokiyach he`ariym ‘asher-rob g’burothayu na`aso b’thokan w’lo’ shabu.

Matt11:20 Then He began to denounce the cities in which most of His miracles were done, because they did not repent.

‹20› Τότε ἤρξατο ὀνειδίζειν τὰς πόλεις ἐν αἷς ἐγένοντο αἱ πλεῖσται δυνάμεις αὐτοῦ, ὅτι οὐ μετενόησαν·

20 Tote ērxato oneidizein tas poleis en hais egenonto hai pleistai dynameis autou, hoti ou metenoēsan;

---

21 אוי לך כורזין אוי לך בית־צידה כי הגבורות אשר
נעשו בקרבכן לו בצור ובצידון נעשו הלא־כבר
שבו בשק ואפר:

כא אוֹי לָךְ כּוֹרָזִין אוֹי לָךְ בֵּית־צַיְדָה כִּי הַגְּבוּרוֹת אֲשֶׁר
נַעֲשׂוּ בְקִרְבְּכֶן לוּ בְּצוֹר וּבְצִידוֹן נַעֲשׂוּ הֲלֹא־כְבָר
שָׁבוּ בְּשַׂק וָאֵפֶר׃

21. ‘oy la’k Koraziyn ‘oy la’k Beyth-tsay’dah ki hag’buroth ‘asher na`aso b’qir’b’ken lu b’Tsor ub’Tsiydon na`aso halo’-k’bar shabu b’saq wa’epher.

Matt11:21 “Woe to you, Chorazin! Woe to you, Bethsaida! For if the miracles had occurred in Tyre and Sidon which occurred in you, they would have repented long ago in sackcloth and ashes.”

‹21› Οὐαί σοι, Χοραζίν, οὐαί σοι, Βηθσαϊδά· ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἐγένοντο αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ μετενόησαν.

21 Ouai soi, Chorazin, ouai soi, Bēthsaida; hoti ei en Tyrǭ kai Sidōni egenonto hai dynameis hai genomenai en hymin, palai an en sakkǭ kai spodǭ metenoēsan.

---

22 אבל אני אמר לכם כי ביום הדין יקל לצור וצידון מכם:

כב אֲבָל אֲנִי אֹמֵר לָכֶם כִּי בְּיוֹם הַדִּין יֵקַל לְצוֹר וְצִידוֹן מִכֶּם׃

22. ‘abal ‘aniy ‘omer lakem ki b’yom hadiyn yeqal l’Tsor w’Tsiydon mikem.

Matt11:22 “Nevertheless I say to you, it shall be more tolerable for Tyre and Sidon in the day of judgment than for you.”

‹22› πλὴν λέγω ὑμῖν, Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως ἢ ὑμῖν.

22 plēn legō hymin, Tyrǭ kai Sidōni anektoteron estai en hēmerą kriseōs ē hymin.

---

23 ואת כפר־נחום המרוממה עד־השמים עד־שאול תורדי
כי הגבורות אשר נעשו בתוכך לו בסדום נעשו
כי עתה עמדה על־תלה עד־היום הזה:

כג וְאַתְּ כְּפַר־נַחוּם הַמְּרוֹמָמָה עַד־הַשָּׁמַיִם עַד־שְׁאוֹל תּוּרָדִי

כִּי הַגְּבוּרוֹת אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ בְתוֹכֵךְ לוּ בִסְדוֹם נַעֲשׂוּ
כִּי עַתָּה עָמְדָה עַל־תִּלָּהּ עַד־הַיּוֹם הַזֶּה׃

23. w'at' K'phar-nachum ham'romamah `ad-hashamayim `ad-Sh'ol turadiy ki hag'buroth 'asher na`aso b'thoke'k lu biS'dom na`aso ki `atah `am'dah `al-tilah `ad-hayom hazeh.

Matt11:23 "And you, Capernaum, shall not be exalted to heaven, shall you? You shall descend to Sheol; for if the miracles had occurred in Sodom which occurred in you, it would have remained to this day."

‹23› καὶ σύ, Καφαρναούμ,
μὴ ἕως οὐρανοῦ ὑψωθήσῃ;
ἕως ᾅδου καταβήσῃ·
ὅτι εἰ ἐν Σοδόμοις ἐγενήθησαν αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν σοί, ἔμεινεν ἂν μέχρι τῆς σήμερον.
23 kai sy, Kapharnaoum,
mē heōs ouranou huyōthēsę?
heōs hądou katabēsę;
hoti ei en Sodomois egenēthēsan hai dynameis hai genomenai en soi, emeinen an mechri tēs sēmeron.

---

24 𐤀𐤁𐤋 𐤀𐤍𐤉 𐤀𐤌𐤓 𐤋𐤊𐤌 𐤊𐤉 𐤁𐤉𐤅𐤌 𐤄𐤃𐤉𐤍 𐤉𐤒𐤋 𐤋𐤀𐤃𐤌𐤕 𐤎𐤃𐤅𐤌
𐤌𐤌𐤊:

כד אֲבָל אֲנִי אֹמֵר לָכֶם כִּי בְּיוֹם הַדִּין יֵקַל לְאַדְמַת סְדוֹם
מִמֵּךְ׃

24. 'abal 'aniy 'omer lakem ki b'yom hadiyn yeqal l'ad'math S'dom mime'k.

Matt11:24 "Nevertheless I say to you that it shall be more tolerable for the land of Sodom in the day of judgment, than for you."

‹24› πλὴν λέγω ὑμῖν ὅτι γῇ Σοδόμων ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως ἢ σοί.
24 plēn legō hymin hoti gē Sodomōn anektoteron estai en hēmerą kriseōs ē soi.

---

25 𐤁𐤏𐤕 𐤄𐤄𐤉𐤀 𐤏𐤍𐤄 𐤉𐤄𐤅𐤔𐤏 𐤅𐤀𐤌𐤓 𐤀𐤅𐤃𐤊 𐤀𐤁𐤉 𐤀𐤃𐤅𐤍 𐤄𐤔𐤌𐤉𐤌
𐤅𐤄𐤀𐤓𐤑 𐤊𐤉 𐤄𐤎𐤕𐤓𐤕 𐤀𐤕-𐤀𐤋𐤄 𐤌𐤍-𐤄𐤇𐤊𐤌𐤉𐤌 𐤅𐤄𐤍𐤁𐤅𐤍𐤉𐤌
𐤅𐤂𐤋𐤉𐤕𐤌 𐤋𐤏𐤅𐤋𐤋𐤉𐤌:

כה בָּעֵת הַהִיא עָנָה יָהוּשֵׁעַ וְאָמַר אוֹדְךָ אָבִי אֲדוֹן הַשָּׁמַיִם
וְהָאָרֶץ כִּי הִסְתַּרְתָּ אֶת־אֵלֶּה מִן־הַחֲכָמִים וְהַנְּבוֹנִים
וְגִלִּיתָם לָעוֹלֲלִים׃

25. ba`eth hahiy' `anah Yahushuà w'amar 'od'ak 'Abiy 'Adon hashamayim w'ha'arets ki his'tara't 'eth-'eleh min-hachakamiym w'han'boniym w'giliytham la`olaliym.

Matt11:25 At that time Yahushua answered and said, "I praise You, Father, Master of heaven and earth, that You have hidden these things from the wise and intelligent and have revealed them to infants."

‹25› ’Εν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἀποκριθεὶς ὁ ’Ιησοῦς εἶπεν, ’Εξομολογοῦμαί σοι, πάτερ, κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἔκρυψας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις·
25 En ekeinǭ tǭ kairǭ apokritheis ho Iēsous eipen, Exomologoumai soi, pater, kyrie tou ouranou

kai tēs gēs, hoti ekruuas tauta apo sophōn kai synetōn kai apekaluuas auta nēpiois;

---

26 𐤄𐤍 𐤀𐤁𐤉 𐤊𐤉 𐤊𐤍 𐤄𐤉𐤄 𐤓𐤑𐤅𐤍 𐤋𐤐𐤍𐤉𐤊:

כו הֵן אָבִי כִּי כֵן הָיָה רָצוֹן לְפָנֶיךָ׃

26. hen 'Abiy ki ken hayah ratson l'phaneyak.

Matt11:26 "Yes, Father, for this way was well-pleasing in Your sight."

‹26› ναὶ ὁ πατήρ, ὅτι οὕτως εὐδοκία ἐγένετο ἔμπροσθέν σου.

26 nai ho patēr, hoti houtōs eudokia egeneto emprosthen sou.

---

27 𐤄𐤊𐤋 𐤍𐤌𐤎𐤓-𐤋𐤉 𐤌𐤀𐤕 𐤀𐤁𐤉 𐤅𐤀𐤉𐤍 𐤌𐤊𐤉𐤓 𐤀𐤕-𐤄𐤁𐤍 𐤁𐤋𐤕𐤉 𐤄𐤀𐤁
𐤅𐤀𐤉𐤍 𐤌𐤊𐤉𐤓 𐤀𐤕-𐤄𐤀𐤁 𐤁𐤋𐤕𐤉 𐤄𐤁𐤍 𐤅𐤀𐤔𐤓 𐤉𐤇𐤐𐤑 𐤄𐤁𐤍 𐤋𐤂𐤋𐤅𐤕 𐤋𐤅:

כז הַכֹּל נִמְסַר־לִי מֵאֵת אָבִי וְאֵין מַכִּיר אֶת־הַבֵּן בִּלְתִּי הָאָב
וְאֵין מַכִּיר אֶת־הָאָב בִּלְתִּי הַבֵּן וַאֲשֶׁר יַחְפֹּץ הַבֵּן לְגַלּוֹת לוֹ׃

27. hakol nim'sar-liy me'eth 'Abiy w'eyn makiyr 'eth-haBen bil'tiy ha'Ab
w'eyn makiyr 'eth-ha'Ab bil'tiy haBen wa'asher yach'pots haBen l'galoth lo.

Matt11:27 "All things have been handed over to Me by my Father;
and no one knows the Son except the Father; nor does anyone know the Father except the Son,
and anyone to whom the Son shalls to reveal Him."

‹27› Πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρός μου, καὶ οὐδεὶς ἐπιγινώσκει τὸν υἱὸν εἰ μὴ ὁ πατήρ, οὐδὲ τὸν πατέρα τις ἐπιγινώσκει εἰ μὴ ὁ υἱὸς καὶ ᾧ ἐὰν βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι.

27 Panta moi paredothē hypo tou patros mou, kai oudeis epiginōskei ton huion ei mē ho patēr, oude ton patera tis epiginōskei ei mē ho huios kai hῳ ean boulētai ho huios apokaluuai.

---

28 𐤐𐤍𐤅 𐤀𐤋𐤉 𐤊𐤋-𐤄𐤏𐤌𐤋𐤉𐤌 𐤅𐤄𐤈𐤏𐤅𐤍𐤉𐤌 𐤅𐤀𐤍𐤉 𐤀𐤍𐤉𐤇 𐤋𐤊𐤌:

כח פְּנוּ אֵלַי כָּל־הָעֲמֵלִים וְהַטְּעוּנִים וַאֲנִי אָנִיחַ לָכֶם׃

28. p'nu 'elay kal-ha`ameliym w'hat'`uniym wa'aniy 'aniyach lakem.

Matt11:28 "Come to Me, all who are weary and heavy-laden, and I shall give you rest."

‹28› Δεῦτε πρός με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς.

28 Deute pros me pantes hoi kopiōntes kai pephortismenoi, kagō anapausō hymas.

---

29 𐤒𐤁𐤋𐤅 𐤏𐤋𐤉𐤊𐤌 𐤀𐤕-𐤏𐤋𐤉 𐤅𐤋𐤌𐤃𐤅 𐤌𐤌𐤍𐤉 𐤊𐤉-𐤏𐤍𐤅
𐤅𐤔𐤐𐤋 𐤓𐤅𐤇 𐤀𐤍𐤊𐤉 𐤅𐤌𐤑𐤀𐤅 𐤌𐤓𐤂𐤅𐤏 𐤋𐤍𐤐𐤔𐤕𐤉𐤊𐤌:

כט קַבְּלוּ עֲלֵיכֶם אֶת־עֻלִּי וְלִמְדוּ מִמֶּנִּי כִּי־עָנָו
וּשְׁפַל רוּחַ אָנֹכִי וּמִצְאוּ מַרְגּוֹעַ לְנַפְשֹׁתֵיכֶם׃

29. qab'lu `aleykem 'eth-`uliy w'lim'du mimeniy
kiy-`anaw ush'phal ruach 'anoki umits'u mar'go`a l'naph'shotheykem.

Matt11:29 "Take My yoke upon you and learn from Me,
for I am gentle and humble in heart, and you shall find rest for your souls."

‹29› ἄρατε τὸν ζυγόν μου ἐφ' ὑμᾶς καὶ μάθετε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι πραΰς εἰμι

καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ, καὶ εὑρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν·
29 arate ton zygon mou eph’ hymas kai mathete ap’ emou, hoti praus eimi
kai tapeinos tȩ̄ kardią, kai heurēsete anapausin tais psychais hymōn;

---

30 כי עלי נעים וקל משאי:
ל כִּי עֻלִּי נָעִים וְקַל מַשָּׂאִי׃

30. ki `uliy na`iym w’qal masa’iy.

Matt11:30 “For My yoke is easy and My burden is light.”

‹30› ὁ γὰρ ζυγός μου χρηστὸς καὶ τὸ φορτίον μου ἐλαφρόν ἐστιν.
30 ho gar zygos mou chrēstos kai to phortion mou elaphron estin.

Chapter 12

Shavua Reading Schedule (3rd sidrot) - Matthew 12 - 14

Matt12:1 בעת ההיא עבר יהושע בין הקמה ביום השבת
ותלמידיו רעבו ויחלו לקטף מלילת ויאכלו:
א בָּעֵת הַהִיא עָבַר יְהוֹשֻׁעַ בֵּין הַקָּמָה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת
וְתַלְמִידָיו רָעֵבוּ וַיָּחֵלּוּ לִקְטֹף מְלִילֹת וַיֹּאכֵלוּ׃

1. ba`eth hahiy’ `abar Yahushuà beyn haqamah b’yom haShabbat
w’thal’miydayu ra`ebu wayachelu liq’toph m’liyloth wayo’kelu.

Matt12:1 At that time Yahushua went through the grainfields on the Shabbat,
and His disciples became hungry and began to pick the heads of grain and eat.

‹12:1› Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἐπορεύθη ὁ Ἰησοῦς τοῖς σάββασιν διὰ τῶν σπορίμων·
οἱ δὲ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπείνασαν καὶ ἤρξαντο τίλλειν στάχυας καὶ ἐσθίειν.
1 En ekeinō̧ tō̧ kairō̧ eporeuthē ho Iēsous tois sabbasin dia tōn sporimōn;
hoi de mathētai autou epeinasan kai ērxanto tillein stachuas kai esthiein.

---

2 ויראו הפרושים ויאמרו לו הנה תלמידיך עשים את
אשר לא יעשה בשבת:
ב וַיִּרְאוּ הַפְּרוּשִׁים וַיֹּאמְרוּ לוֹ הִנֵּה תַלְמִידֶיךָ עֹשִׂים אֶת
אֲשֶׁר לֹא יֵעָשֶׂה בַּשַּׁבָּת׃

2. wayir’u hap’rushiym wayo’m’ru lo hineh tal’miydeyak `osiym ‘eth ‘asher lo’ ye`aseh baShabbat.

Matt12:2 But when the Pharisees saw this, they said to Him,
Look, Your disciples do what is not lawful to do on a Shabbat.

‹2› οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἰδόντες εἶπαν αὐτῷ,
Ἰδοὺ οἱ μαθηταί σου ποιοῦσιν ὃ οὐκ ἔξεστιν ποιεῖν ἐν σαββάτῳ.
2 hoi de Pharisaioi idontes eipan autō̧,
Idou hoi mathētai sou poiousin ho ouk exestin poiein en sabbatō̧.

𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓 𐤀𐤋𐤉𐤄𐤌 𐤄𐤋𐤀 𐤒𐤓𐤀𐤕𐤌 𐤀𐤕 𐤀𐤔𐤓 𐤏𐤔𐤄 𐤃𐤅𐤃 𐤊𐤀𐤔𐤓 3
𐤓𐤏𐤁 𐤄𐤅𐤀 𐤅𐤀𐤍𐤔𐤉𐤅:

גוַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם הֲלֹא קְרָאתֶם אֵת אֲשֶׁר עָשָׂה דָוִד כַּאֲשֶׁר
רָעֵב הוּא וַאֲנָשָׁיו׃

3. way'omer 'aleyhem halo' q'ra'them 'eth 'asher `asah Dawid ka'asher ra`eb hu' wa'anashayu.

Matt12:3 But He said to them, "Have you not read what David did when he became hungry, he and his companions,"

‹3› ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Οὐκ ἀνέγνωτε τί ἐποίησεν Δαυὶδ ὅτε ἐπείνασεν καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ,

3 ho de eipen autois, Ouk anegnōte ti epoiēsen Dauid hote epeinasen kai hoi met' autou,

𐤀𐤔𐤓 𐤁𐤀 𐤀𐤋-𐤁𐤉𐤕 𐤄𐤀𐤋𐤄𐤉𐤌 𐤅𐤉𐤀𐤊𐤋 𐤀𐤕-𐤋𐤇𐤌 𐤄𐤐𐤍𐤉𐤌 4
𐤀𐤔𐤓 𐤀𐤉𐤍𐤍𐤅 𐤌𐤕𐤓 𐤋𐤅 𐤅𐤋𐤀𐤍𐤔𐤉𐤅 𐤋𐤀𐤊𐤋 𐤓𐤒 𐤋𐤊𐤄𐤍𐤉𐤌 𐤋𐤁𐤃𐤌:

דאֲשֶׁר בָּא אֶל־בֵּית הָאֱלֹהִים וַיֹּאכַל אֶת־לֶחֶם הַפָּנִים
אֲשֶׁר אֵינֶנּוּ מֻתָּר לוֹ וְלַאֲנָשָׁיו לֶאֱכֹל רַק לַכֹּהֲנִים לְבַדָּם׃

4. 'asher ba' 'el-beyth ha'Elohim wayo'kal 'eth-lechem hapaniym
'asher 'eynenu mutar lo w'la'anashayu le'ekol raq lakohaniym l'badam.

Matt12:4 "how he came into the house of the Elohim, and they ate the consecrated bread, which was not lawful for him to eat nor for those with him, but for the priests alone?"

‹4› πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγον,
ὃ οὐκ ἐξὸν ἦν αὐτῷ φαγεῖν οὐδὲ τοῖς μετ' αὐτοῦ εἰ μὴ τοῖς ἱερεῦσιν μόνοις;

4 pōs eisēlthen eis ton oikon tou theou kai tous artous tēs protheseōs ephagon,
ho ouk exon ēn autō̧ phagein oude tois met' autou ei mē tois hiereusin monois?

𐤅𐤄𐤋𐤀 𐤒𐤓𐤀𐤕𐤌 𐤁𐤕𐤅𐤓𐤄 𐤊𐤉 𐤁𐤔𐤁𐤕𐤅𐤕 𐤉𐤇𐤋𐤋𐤅 𐤄𐤊𐤄𐤍𐤉𐤌 5
𐤀𐤕-𐤄𐤔𐤁𐤕 𐤁𐤌𐤒𐤃𐤔 𐤅𐤀𐤉𐤍 𐤋𐤄𐤌 𐤏𐤅𐤍:

הוַהֲלֹא קְרָאתֶם בַּתּוֹרָה כִּי בַּשַּׁבָּתוֹת יְחַלְּלוּ הַכֹּהֲנִים
אֶת־הַשַּׁבָּת בַּמִּקְדָּשׁ וְאֵין לָהֶם עָוֹן׃

5. wahalo' q'ra'them baTorah ki baShabbatot y'chal'lu hakohaniym 'eth-haShabbat bamiq'dash w'eyn lahem `aon.

Matt12:5 "Or have you not read in the Law, that on the Shabbats the priests in the temple break the Shabbat and they are innocent?"

‹5› ἢ οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῷ νόμῳ ὅτι τοῖς σάββασιν οἱ ἱερεῖς ἐν τῷ ἱερῷ τὸ σάββατον βεβηλοῦσιν καὶ ἀναίτιοί εἰσιν;

5 ē ouk anegnōte en tō̧ nomō̧ hoti tois sabbasin hoi hiereis en tō̧ hierō̧ to sabbaton bebēlousin kai anaitioi eisin?

𐤅𐤀𐤍𐤉 𐤀𐤌𐤓 𐤋𐤊𐤌 𐤊𐤉 𐤉𐤔-𐤐𐤄 𐤂𐤃𐤅𐤋 𐤌𐤍-𐤄𐤌𐤒𐤃𐤔: 6

ווַאֲנִי אֹמֵר לָכֶם כִּי יֶשׁ־פֹּה גָּדוֹל מִן־הַמִּקְדָּשׁ׃

6. wa'aniy 'omer lakem ki yesh-poh gadol min-hamiq'dash.

Matt12:6 “But I say to you that something greater than the temple is here.”

‹6› λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι τοῦ ἱεροῦ μεῖζόν ἐστιν ὧδε.
6 legō de hymin hoti tou hierou meizon estin hōde.

---

7 𐤅𐤋𐤅 𐤉𐤃𐤏𐤕𐤌 𐤌𐤄-𐤄𐤅𐤀 𐤔𐤍𐤀𐤌𐤓 𐤇𐤎𐤃 𐤇𐤐𐤑𐤕𐤉
𐤅𐤋𐤀 𐤆𐤁𐤇 𐤋𐤀 𐤄𐤓𐤔𐤏𐤕𐤌 𐤀𐤕 𐤄𐤍𐤒𐤉𐤉𐤌:

זוְלוּ יְדַעְתֶּם מַה־הוּא שֶׁנֶּאֱמַר חֶסֶד חָפַצְתִּי
וְלֹא זָבַח לֹא הִרְשַׁעְתֶּם אֶת הַנְּקִיִּם׃

7. w’lu y’da`’tem mah-hu’ shene’emar chesed chaphats’tiy w’lo’ zabach
lo’ hir’sha`’tem ‘eth han’qiyim.

Matt12:7 “But if you had known what this means, ‘I desire compassion, and not a sacrifice,’
you would not have condemned the innocent.”

‹7› εἰ δὲ ἐγνώκειτε τί ἐστιν, Ἔλεος θέλω καὶ οὐ θυσίαν, οὐκ ἂν κατεδικάσατε τοὺς ἀναιτίους.
7 ei de egnōkeite ti estin, Eleos thelō kai ou thysian, ouk an katedikasate tous anaitious.

---

8 𐤊𐤉 𐤁𐤍-𐤄𐤀𐤃𐤌 𐤄𐤅𐤀 𐤂𐤌-𐤀𐤃𐤅𐤍 𐤄𐤔𐤁𐤕:

חכִּי בֶּן־הָאָדָם הוּא גַּם־אֲדוֹן הַשַּׁבָּת׃

8. ki Ben-ha’Adam hu’ gam-’Adon haShabbat.

Matt12:8 “For the Son of Man is also Master of the Shabbat.”

‹8› κύριος γάρ ἐστιν τοῦ σαββάτου ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.
8 kyrios gar estin tou sabbatou ho huios tou anthrōpou.

---

9 𐤅𐤉𐤏𐤁𐤓 𐤌𐤔𐤌 𐤀𐤋-𐤁𐤉𐤕 𐤄𐤊𐤍𐤎𐤕 𐤔𐤋𐤄𐤌:

טוַיַּעֲבֹר מִשָּׁם אֶל־בֵּית הַכְּנֶסֶת שֶׁלָּהֶם׃

9. waya`abor misham ‘el-beyth hak’neseth shelahem.

Matt12:9 Departing from there, He went into their synagogue.

‹9› Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν ἦλθεν εἰς τὴν συναγωγὴν αὐτῶν·
9 Kai metabas ekeithen ēlthen eis tēn synagōgēn autōn;

---

10 𐤅𐤄𐤍𐤄-𐤔𐤌 𐤀𐤉𐤔 𐤅𐤉𐤃𐤅 𐤉𐤁𐤔𐤄 𐤅𐤉𐤔𐤀𐤋𐤅𐤄𐤅 𐤄𐤌𐤕𐤓 𐤋𐤓𐤐𐤀
𐤁𐤔𐤁𐤕 𐤋𐤌𐤏𐤍 𐤉𐤌𐤑𐤀𐤅 𐤏𐤋𐤉𐤅 𐤏𐤋𐤉𐤋𐤕 𐤃𐤁𐤓𐤉𐤌:

יוְהִנֵּה־שָׁם אִישׁ וְיָדוֹ יְבֵשָׁה וַיִּשְׁאָלוּהוּ הֲמֻתָּר לִרְפֹּא
בַּשַּׁבָּת לְמַעַן יִמְצְאוּ עָלָיו עֲלִילֹת דְּבָרִים׃

10. w’hineh-sham ‘iysh w’yado y’beshah wayish’aluhu hamutar lir’po’ baShabbat
l’ma`an yim’ts’u `alayu `aliyloth d’bariym.

Matt12:10 And a man was there whose hand was withered. And they questioned Him, asking,
Is it lawful to heal on the Shabbat? so that they might accuse Him.

‹10› καὶ ἰδοὺ ἄνθρωπος χεῖρα ἔχων ξηράν. καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν λέγοντες,

Εἰ ἔξεστιν τοῖς σάββασιν θεραπεῦσαι; ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ.
10 kai idou anthrōpos cheira echōn xēran. kai epērōtēsan auton legontes,
Ei exestin tois sabbasin therapeusai? hina katēgorēsōsin autou.

---

11 ויאמר אליהם היש בכם אדם אשר-לו כבש אחד
ונפל בבור בשבת ולא-יחזיק בו ויעלנו:

יא וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם הֲיֵשׁ בָּכֶם אָדָם אֲשֶׁר־לוֹ כֶּבֶשׂ אֶחָד
וְנָפַל בְּבוֹר בַּשַּׁבָּת וְלֹא־יַחֲזִיק בּוֹ וְיַעֲלֶנּוּ׃

11. way'omer 'aleyhem hayesh bakem 'adam 'asher-lo kebes 'echad
w'naphal b'bor baShabbat w'lo'-yachaziyq bo w'ya`alenu.

Matt12:11 And He said to them, "What man is there among you who has a sheep,
and if it falls into a pit on the Shabbat, shall he not take hold of it and lift it out?"

‹11› ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Τίς ἔσται ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος ὃς ἕξει πρόβατον ἓν
καὶ ἐὰν ἐμπέσῃ τοῦτο τοῖς σάββασιν εἰς βόθυνον, οὐχὶ κρατήσει αὐτὸ καὶ ἐγερεῖ;
11 ho de eipen autois, Tis estai ex hymōn anthrōpos hos hexei probaton hen
kai ean empesę touto tois sabbasin eis bothynon, ouchi kratēsei auto kai egerei?

---

12 ומה-יקר אדם מן-הכבש לכן מתר לעשות טובה בשבת:

יב וּמַה־יָּקָר אָדָם מִן־הַכֶּבֶשׂ לָכֵן מֻתָּר לַעֲשׂוֹת טוֹבָה בַּשַּׁבָּת׃

12. umah-yaqar 'adam min-hakebes laken mutar la`asoth tobah baShabbat.

Matt12:12 "How much more valuable then is a man than a sheep!
So then, it is lawful to do good on the Shabbat."

‹12› πόσῳ οὖν διαφέρει ἄνθρωπος προβάτου. ὥστε ἔξεστιν τοῖς σάββασιν καλῶς ποιεῖν.
12 posō oun diapherei anthrōpos probatou. hōste exestin tois sabbasin kalōs poiein.

---

13 ויאמר אל-האיש פשט את-ידך ויפשט אתה ותרפא
ותשב כידו האחרת:

יג וַיֹּאמֶר אֶל־הָאִישׁ פְּשֹׁט אֶת־יָדֶךָ וַיִּפְשֹׁט אֹתָהּ וַתֵּרָפֵא
וַתָּשָׁב כְּיָדוֹ הָאַחֶרֶת׃

13. way'omer 'el-ha'iysh p'shot 'eth-yadeak
wayiph'shot 'othah wateraphe' watashab k'yado ha'achereth.

Matt12:13 Then He said to the man, "Stretch out your hand!"
He stretched it out, and it was restored to normal, like the other.

‹13› τότε λέγει τῷ ἀνθρώπῳ, Ἔκτεινόν σου τὴν χεῖρα.
καὶ ἐξέτεινεν καὶ ἀπεκατεστάθη ὑγιὴς ὡς ἡ ἄλλη.
13 tote legei tō anthrōpō, Ekteinon sou tēn cheira. kai exeteinen kai apekatestathē hygiēs hōs hē allē.

---

14 ויצאו הפרושים ויתיעצו עליו לאבדו:

יד וַיֵּצְאוּ הַפְּרוּשִׁים וַיִּתְיָעֲצוּ עָלָיו לְאַבְּדוֹ׃

14. wayets'u haP'rushiym wayith'ya`atsu `alayu l'ab'do.

Matt12:14 But the Pharisees went out and conspired against Him, as to how they might destroy Him.

‹14› ἐξελθόντες δὲ οἱ Φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον κατ' αὐτοῦ ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσιν.
14 exelthontes de hoi Pharisaioi symboulion elabon kat' autou hopōs auton apolesōsin.

---

15 𐤅𐤉𐤃𐤏 𐤉𐤄𐤅𐤔𐤏 𐤅𐤉𐤎𐤓 𐤌𐤔𐤌 𐤅𐤉𐤋𐤊 𐤀𐤇𐤓𐤉𐤅 𐤄𐤌𐤅𐤍 𐤏𐤌 𐤓𐤁
𐤅𐤉𐤓𐤐𐤀𐤌 𐤊𐤋𐤌:

טו וַיֵּדַע יָהוּשֻׁעַ וַיָּסַר מִשָּׁם וַיֵּלֶךְ אַחֲרָיו הֲמוֹן עַם רָב
וַיִּרְפָּאֵם כֻּלָּם׃

15. wayeda` Yahushuà wayasar misham wayele'k 'acharayu hamon `am rab wayir'pa'em kulam.

Matt12:15 But Yahushua, aware of this, withdrew from there. Many multitudes followed Him, and He healed them all,

‹15› Ὁ δὲ Ἰησοῦς γνοὺς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν. καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ [ὄχλοι] πολλοί, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς πάντας
15 Ho de Iēsous gnous anechōrēsen ekeithen. kai ēkolouthēsan autō̧ [ochloi] polloi,
kai etherapeusen autous pantas

---

16 𐤅𐤉𐤂𐤏𐤓 𐤁𐤌 𐤅𐤉𐤑𐤅 𐤏𐤋𐤉𐤄𐤌 𐤔𐤋𐤀 𐤉𐤂𐤋𐤄𐤅:

טז וַיִּגְעַר בָּם וַיְצַו עֲלֵיהֶם שֶׁלֹּא יְגַלֻּהוּ׃

16. wayig'`ar bam way'tsaw `aleyhem shel' y'galuhu.

Matt12:16 and warned them not to tell who He was.

‹16› καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα μὴ φανερὸν αὐτὸν ποιήσωσιν,
16 kai epetimēsen autois hina mē phaneron auton poiēsōsin,

---

17 𐤋𐤌𐤋𐤀𐤕 𐤀𐤕 𐤀𐤔𐤓 𐤃𐤁𐤓 𐤉𐤔𐤏𐤉𐤄𐤅 𐤄𐤍𐤁𐤉𐤀 𐤋𐤀𐤌𐤓:

יז לְמַלֹּאת אֵת אֲשֶׁר דִּבֶּר יְשַׁעְיָהוּ הַנָּבִיא לֵאמֹר׃

17. l'mal'th 'eth 'asher diber Y'sha`'Yahu hanabiy' le'mor.

Matt12:17 This was to fulfill what was spoken through YeshaYahu the prophet, saying,

‹17› ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἠσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος,
17 hina plērōthę̄ to hrēthen dia Ēsaiou tou prophētou legontos,

---

18 𐤄𐤍 𐤏𐤁𐤃𐤉 𐤁𐤇𐤓𐤕𐤉 𐤁𐤅 𐤉𐤃𐤉𐤃𐤉 𐤓𐤑𐤕𐤄 𐤍𐤐𐤔𐤉 𐤍𐤕𐤕𐤉 𐤓𐤅𐤇𐤉 𐤏𐤋𐤉𐤅
𐤅𐤌𐤔𐤐𐤈 𐤋𐤂𐤅𐤉𐤌 𐤉𐤅𐤑𐤉𐤀:

יח הֵן עַבְדִּי בָּחַרְתִּי בוֹ יְדִידִי רָצְתָה נַפְשִׁי נָתַתִּי רוּחִי עָלָיו
וּמִשְׁפָּט לַגּוֹיִם יוֹצִיא׃

18. hen `ab'diy bachar'tiy bo y'diydiy rats'thah naph'shiy nathatiy Ruchiy `alayu umish'pat laGoyim yotsiy'.

Matt12:18 Behold, My servant whom I have chosen; My beloved in whom My soul is well-pleased;

I shall put My Spirit upon Him, and He shall proclaim justice to the Gentiles.

‹18› Ἰδοὺ ὁ παῖς μου ὃν ᾑρέτισα,
ὁ ἀγαπητός μου εἰς ὃν εὐδόκησεν ἡ ψυχή μου·
θήσω τὸ πνεῦμά μου ἐπ’ αὐτόν,
καὶ κρίσιν τοῖς ἔθνεσιν ἀπαγγελεῖ.

18 Idou ho pais mou hon hēretisa
ho agapētos mou eis hon eudokēsen hē psychē mou;
thēsō to pneuma mou ep’ auton,
kai krisin tois ethnesin apaggelei.

---

19 לא יצעק ולא ישא ולא ישמיע בחוץ קולו:

יט לֹא יִצְעַק וְלֹא יִשָּׂא וְלֹא יַשְׁמִיעַ בַּחוּץ קוֹלוֹ׃

19. lo’ yits’`aq w’lo’ yisa’ w’lo’ yash’miy`a bachuts qolo.

Matt12:19 He shall not quarrel, nor cry out; nor shall anyone hear His voice in the streets.

‹19› οὐκ ἐρίσει οὐδὲ κραυγάσει,
οὐδὲ ἀκούσει τις ἐν ταῖς πλατείαις τὴν φωνὴν αὐτοῦ.

19 ouk erisei oude kraugasei,
oude akousei tis en tais plateiais tēn phōnēn autou.

---

20 קנה רצוץ לא ישבור ופשתה כהה לא יכבנה
עד-יוציא לנצח משפט:

כ קָנֶה רָצוּץ לֹא יִשְׁבּוֹר וּפִשְׁתָּה כֵהָה לֹא יְכַבֶּנָּה
עַד־יוֹצִיא לָנֶצַח מִשְׁפָּט׃

20. qaneh ratsuts lo’ yish’bor uphish’tah kehah lo’ y’kabenah `ad-yotsiy’ lanetsach mish’pat.

Matt12:20 A battered reed He shall not break off, and a smoldering wick He shall not put out, until He leads justice to victory.

‹20› κάλαμον συντετριμμένον οὐ κατεάξει
καὶ λίνον τυφόμενον οὐ σβέσει,
ἕως ἂν ἐκβάλῃ εἰς νῖκος τὴν κρίσιν.

20 kalamon syntetrimmenon ou kateaxei
kai linon typhomenon ou sbesei,
heōs an ekbalę eis nikos tēn krisin.

---

21 ולשמו גוים ייחלו:

כא וְלִשְׁמוֹ גּוֹיִם יְיַחֵלוּ׃

21. w’lish’mo Goyim y’yachelu.

Matt12:21 And in His name the Gentiles shall hope.

‹21› καὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ἔθνη ἐλπιοῦσιν.

21 kai tō̧ onomati autou ethnē elpiousin.

𐤀𐤆 𐤄𐤅𐤁𐤀 𐤀𐤋𐤉𐤅 𐤀𐤉𐤔 𐤏𐤅𐤓 𐤅𐤀𐤋𐤌 𐤀𐤔𐤓 𐤀𐤇𐤆𐤅 𐤔𐤃 22
𐤅𐤉𐤓𐤐𐤀𐤄𐤅 𐤅𐤉𐤃𐤁𐤓 𐤄𐤀𐤋𐤌 𐤅𐤂𐤌 𐤓𐤀𐤄:

כב אָז הוּבָא אֵלָיו אִישׁ עִוֵּר וְאִלֵּם אֲשֶׁר אֲחָזוֹ שֵׁד
וַיִּרְפָּאֵהוּ וַיְדַבֵּר הָאִלֵּם וְגַם רָאָה׃

22. 'az huba' 'elayu 'iysh `iuer w'ilem 'asher 'achazo shed
wayir'pa'ehu way'daber ha'ilem w'gam ra'ah.

Matt12:22 Then a demon-possessed man who was blind and mute was brought to Him,
and He healed him, so that the mute man spoke and saw.

‹22› Τότε προσηνέχθη αὐτῷ δαιμονιζόμενος τυφλὸς καὶ κωφός,
καὶ ἐθεράπευσεν αὐτόν, ὥστε τὸν κωφὸν λαλεῖν καὶ βλέπειν.

22 Tote prosēnechthē autō̧ daimonizomenos typhlos kai kōphos,
kai etherapeusen auton, hōste ton kōphon lalein kai blepein

𐤅𐤉𐤕𐤌𐤄𐤅 𐤊𐤋-𐤄𐤌𐤅𐤍 𐤄𐤏𐤌 𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓𐤅 𐤄𐤊𐤉 𐤆𐤄 𐤁𐤍-𐤃𐤅𐤃: 23

כג וַיִּתְמְהוּ כָּל־הֲמוֹן הָעָם וַיֹּאמְרוּ הֲכִי זֶה בֶּן־דָּוִד׃

23. wayith'm'hu kal-hamon ha`am wayo'm'ru haki zeh ben-Dawid.

Matt12:23 All the crowds were amazed,
and were saying, This man cannot be the Son of David, can he?

‹23› καὶ ἐξίσταντο πάντες οἱ ὄχλοι καὶ ἔλεγον, Μήτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς Δαυίδ;

23 kai existanto pantes hoi ochloi kai elegon, Mēti houtos estin ho huios Dauid?

𐤅𐤉𐤔𐤌𐤏𐤅 𐤄𐤐𐤓𐤅𐤔𐤉𐤌 𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓𐤅 𐤀𐤉𐤍 𐤆𐤄 𐤌𐤂𐤓𐤔 𐤀𐤕-𐤄𐤔𐤃𐤉𐤌 24
𐤊𐤉 𐤀𐤌-𐤏𐤋-𐤉𐤃𐤉 𐤁𐤏𐤋 𐤆𐤁𐤅𐤋 𐤔𐤓 𐤄𐤔𐤃𐤉𐤌:

כד וַיִּשְׁמְעוּ הַפְּרוּשִׁים וַיֹּאמְרוּ אֵין זֶה מְגָרֵשׁ אֶת־הַשֵּׁדִים
כִּי אִם־עַל־יְדֵי בַּעַל זְבוּל שַׂר הַשֵּׁדִים׃

24. wayish'm'`u haP'rushiym wayo'm'ru 'eyn zeh m'garesh 'eth-hashediym
ki 'im-`al-y'dey Ba`al z'bul sar hashediym.

Matt12:24 But when the Pharisees heard this, they said, This man casts out demons only by Beelzebul
the ruler of the demons.

‹24› οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες εἶπον, Οὗτος οὐκ ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια εἰ μὴ ἐν τῷ Βεελζεβοὺλ
ἄρχοντι τῶν δαιμονίων.

24 hoi de Pharisaioi akousantes eipon, Houtos ouk ekballei ta daimonia ei mē en tō̧ Beelzeboul archonti
tōn daimoniōn.

𐤅𐤉𐤄𐤅𐤔𐤏 𐤉𐤃𐤏 𐤀𐤕-𐤌𐤇𐤔𐤁𐤅𐤕𐤌 𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓 𐤀𐤋𐤉𐤄𐤌 𐤊𐤋-𐤌𐤌𐤋𐤊𐤄 25
𐤄𐤍𐤇𐤋𐤒𐤄 𐤏𐤋-𐤏𐤑𐤌𐤄 𐤕𐤇𐤓𐤁 𐤅𐤊𐤋-𐤏𐤉𐤓
𐤅𐤁𐤉𐤕 𐤄𐤍𐤇𐤋𐤒𐤉𐤌 𐤏𐤋-𐤏𐤑𐤌𐤌 𐤋𐤀 𐤉𐤊𐤅𐤍𐤅:

כה וְיָהוּשֻׁעַ יָדַע אֶת־מַחְשְׁבוֹתָם וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם כָּל־מַמְלָכָה
הַנֶּחֱלָקָה עַל־עַצְמָהּ תֶּחֱרָב וְכָל־עִיר
וָבַיִת הַנֶּחֱלָקִים עַל־עַצְמָם לֹא יִכּוֹנוּ׃

25. w'Yahushuà yada` 'eth-mach'sh'botham wayo'mer 'aleyhem kal-mam'lakah hanechelaqah `al-`ats'mah techareb w'kal-`iyr wabayith hanechelaqiym `al-`ats'mam lo' yikonu.

Matt12:25 And knowing their thoughts Yahushua said to them, "Any kingdom divided against itself is laid waste; and any city or house divided against itself shall not stand."

‹25› εἰδὼς δὲ τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν εἶπεν αὐτοῖς, Πᾶσα βασιλεία μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς ἐρημοῦται καὶ πᾶσα πόλις ἢ οἰκία μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς οὐ σταθήσεται.

25 eidōs de tas enthymēseis autōn eipen autois, Pasa basileia meristheisa kath' heautēs erēmoutai kai pasa polis ē oikia meristheisa kath' heautēs ou stathēsetai.

---

26 והשטן אם־יגרש את־השטן נחלק על־עצמו
ואיככה תכון ממלכתו:

כו וְהַשָּׂטָן אִם־יְגָרֵשׁ אֶת־הַשָּׂטָן נֶחֱלָק עַל־עַצְמוֹ
וְאֵיכָכָה תִּכּוֹן מַמְלַכְתּוֹ׃

26. w'hasatan 'im-y'garesh 'eth-hasatan nechelaq `al-`ats'mo w'eykakah thikon mam'lak'to.

Matt12:26 "If hasatan casts out hasatan, he is divided against himself;
how then shall his kingdom stand?"

‹26› καὶ εἰ ὁ Σατανᾶς τὸν Σατανᾶν ἐκβάλλει, ἐφ' ἑαυτὸν ἐμερίσθη·
πῶς οὖν σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ;

26 kai ei ho Satanas ton Satanan ekballei, eph' heauton emeristhē; pōs oun stathēsetai hē basileia autou?

---

27 ואם־אני מגרש את־השדים בבעל־זבול בניכם במי
יגרשו אתם על־כן המה יהיו שפטיכם:

כז וְאִם־אֲנִי מְגָרֵשׁ אֶת־הַשֵּׁדִים בְּבַעַל־זְבוּל בְּנֵיכֶם בְּמִי
יְגָרְשׁוּ אֹתָם עַל־כֵּן הֵמָּה יִהְיוּ שֹׁפְטֵיכֶם׃

27. w'im-'aniy m'garesh 'eth-hashediym b'Ba`al-z'bul b'neykem b'miy y'garashu 'otham `al-ken hemah yih'yu shoph'teykem.

Matt12:27 "If I by Beelzebul cast out demons, by whom do your sons cast them out?
For this reason they shall be your judges."

‹27› καὶ εἰ ἐγὼ ἐν Βεελζεβοὺλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσιν;
διὰ τοῦτο αὐτοὶ κριταὶ ἔσονται ὑμῶν.

27 kai ei egō en Beelzeboul ekballō ta daimonia, hoi huioi hymōn en tini ekballousin?

dia touto autoi kritai esontai hymōn.

---

28 ואם ברוח אלהים אני מגרש את־השדים הנה הגיעה
עליכם מלכות האלהים:

כח וְאִם בְּרוּחַ אֱלֹהִים אֲנִי מְגָרֵשׁ אֶת־הַשֵּׁדִים הִנֵּה הִגִּיעָה
אֲלֵיכֶם מַלְכוּת הָאֱלֹהִים׃

28. w'im b'Ruach 'Elohim 'aniy m'garesh 'eth-hashediym hineh higiy`ah 'aleykem mal'kuth ha'Elohim.

Matt12:28 "But if I cast out demons by the Spirit of Elohim,
then the kingdom of the Elohim has come upon you."

‹28› εἰ δὲ ἐν πνεύματι θεοῦ ἐγὼ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια,
ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ.

28 ei de en pneumati theou egō ekballō ta daimonia, ara ephthasen eph' hymas hē basileia tou theou.

---

29 𐤀𐤅 𐤀𐤉𐤊 𐤉𐤅𐤊𐤋 𐤀𐤉𐤔 𐤋𐤁𐤅𐤀 𐤋𐤁𐤉𐤕 𐤄𐤂𐤁𐤅𐤓 𐤅𐤋𐤂𐤆𐤋
𐤀𐤕-𐤊𐤋𐤉𐤅 𐤀𐤌-𐤋𐤀 𐤉𐤀𐤎𐤓 𐤁𐤓𐤀𐤔𐤅𐤍𐤄 𐤀𐤕-𐤄𐤂𐤁𐤅𐤓 𐤅𐤀𐤇𐤓
𐤉𐤔𐤎𐤄 𐤀𐤕-𐤁𐤉𐤕𐤅:

כט אוֹ אֵיךְ יוּכַל אִישׁ לָבוֹא לְבֵית הַגִּבּוֹר וְלִגְזֹל אֶת־כֵּלָיו
אִם־לֹא יֶאֱסֹר בָּרִאשׁוֹנָה אֶת־הַגִּבּוֹר וְאַחַר יְשַׁסֶּה
אֶת־בֵּיתוֹ׃

29. 'o 'ey'k yukal 'iysh labo' l'beyth hagibor w'lig'zol 'eth-kelayu 'im-lo' ye'esor bari'shonah 'eth-hagibor w'achar yish'seh 'eth-beytho.

Matt12:29 "Or how can anyone come in the strong man's house and carry off his property,
unless he first binds the strong man? And then he shall plunder his house."

‹29› ἢ πῶς δύναταί τις εἰσελθεῖν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ ἁρπάσαι,
ἐὰν μὴ πρῶτον δήσῃ τὸν ἰσχυρόν; καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσει.

29 ē pōs dynatai tis eiselthein eis tēn oikian tou ischyrou kai ta skeuē autou harpasai,
ean mē prōton dēsę ton ischyron? kai tote tēn oikian autou diarpasei.

---

30 𐤊𐤋 𐤀𐤔𐤓 𐤀𐤉𐤍𐤍𐤅 𐤀𐤕𐤉 𐤄𐤅𐤀 𐤋𐤍𐤂𐤃𐤉
𐤅𐤀𐤔𐤓 𐤀𐤉𐤍𐤍𐤅 𐤌𐤊𐤍𐤎 𐤀𐤕𐤉 𐤄𐤅𐤀 𐤌𐤐𐤆𐤓:

ל כָּל אֲשֶׁר אֵינֶנּוּ אִתִּי הוּא לְנֶגְדִּי
וַאֲשֶׁר אֵינֶנּוּ מְכַנֵּס אִתִּי הוּא מְפַזֵּר׃

30. kal 'asher 'eynenu 'itiy hu' l'neg'diy wa'asher 'eynenu m'kanes 'itiy hu' m'phazer.

Matt12:30 "He who is not with Me is against Me; and he who does not gather with Me scatters."

‹30› ὁ μὴ ὢν μετ' ἐμοῦ κατ' ἐμοῦ ἐστιν, καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ σκορπίζει.

30 ho mē ōn met' emou kat' emou estin, kai ho mē synagōn met' emou skorpizei.

---

31 𐤏𐤋-𐤊𐤍 𐤀𐤍𐤉 𐤀𐤌𐤓 𐤋𐤊𐤌 𐤊𐤋-𐤇𐤈𐤀 𐤅𐤂𐤃𐤅𐤐 𐤉𐤎𐤋𐤇 𐤋𐤀𐤃𐤌
𐤅𐤀𐤕-𐤂𐤃𐤅𐤐 𐤄𐤓𐤅𐤇 𐤋𐤀 𐤉𐤎𐤋𐤇 𐤋𐤀𐤃𐤌:

לא עַל־כֵּן אֲנִי אֹמֵר לָכֶם כָּל־חֵטְא וְגִדּוּף יִסָּלַח לָאָדָם

אַךְ־גִּדּוּף הָרוּחַ לֹא יִסָּלַח לָאָדָם׃

31. `al-ken 'aniy 'omer lakem kal-chet' w'giduph yisalach la'adam
'a'k-giduph haRuach lo' yisalach la'adam.

Matt12:31 "Therefore I say to you, any sin and blasphemy shall be forgiven people,
but blasphemy against the Spirit shall not be forgiven."

‹31› Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, πᾶσα ἁμαρτία καὶ βλασφημία ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις,
ἡ δὲ τοῦ πνεύματος βλασφημία οὐκ ἀφεθήσεται.

31 Dia touto legō hymin, pasa hamartia kai blasphēmia aphethēsetai tois anthrōpois,
hē de tou pneumatos blasphēmia ouk aphethēsetai.

וכל אשר ידבר דבר חרפה בבן-האדם יסלח לו 32
והמחרף את-רוח הקדש לא יסלח לו לא-בעולם הזה
ולא-לעולם הבא:

לבוְכֹל אֲשֶׁר יְדַבֵּר דְּבַר חֶרְפָּה בְּבֶן־הָאָדָם יִסָּלַח לוֹ
וְהַמְחָרֵף אֶת־רוּחַ הַקֹּדֶשׁ לֹא יִסָּלַח לוֹ לֹא־בָעוֹלָם הַזֶּה
וְלֹא־לָעוֹלָם הַבָּא׃

32. w'kol 'asher y'daber d'bar cher'pah b'Ben-ha'Adam yisalach lo w'ham'chareph
'eth-Ruach haQodesh lo' yisalach lo lo'-ba`olam hazeh w'lo'-la`olam haba'.

Matt12:32 "Whoever speaks a word against the Son of Man, it shall be forgiven him; but whoever speaks against the Holy Spirit, it shall not be forgiven him, neither in this age nor in the age to come."

‹32› καὶ ὃς ἐὰν εἴπῃ λόγον κατὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ· ὃς δ' ἂν εἴπῃ κατὰ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, οὐκ ἀφεθήσεται αὐτῷ οὔτε ἐν τούτῳ τῷ αἰῶνι οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι.

32 kai hos ean eipē logon kata tou huiou tou anthrōpou, aphethēsetai autō; hos d' an eipē
kata tou pneumatos tou hagiou, ouk aphethēsetai autō oute en toutō tō aiōni oute en tō mellonti.

אמרו לעץ טוב ולפריו טוב או אמרו לעץ נשחת 33
ולפריו נשחת כי בפריו נכר העץ:

לגאִמְרוּ לָעֵץ טוֹב וּלְפִרְיוֹ טוֹב אוֹ אִמְרוּ לָעֵץ נִשְׁחָת
וּלְפִרְיוֹ נִשְׁחָת כִּי בְּפִרְיוֹ נִכַּר הָעֵץ׃

33. 'im'ru la`ets tob ul'phir'yo tob 'o 'im'ru la`ets nish'chath ul'phir'yo nish'chath
ki b'phir'yo nikar ha`ets.

Matt12:33 "Either make the tree good and its fruit good, or make the tree bad and its fruit bad;
for the tree is known by its fruit."

‹33› Ἢ ποιήσατε τὸ δένδρον καλὸν καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ καλόν, ἢ ποιήσατε τὸ δένδρον σαπρὸν καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ σαπρόν· ἐκ γὰρ τοῦ καρποῦ τὸ δένδρον γινώσκεται.

33 Ē poiēsate to dendron kalon kai ton karpon autou kalon, ē poiēsate to dendron sapron
kai ton karpon autou sapron; ek gar tou karpou to dendron ginōsketai.

ילדי הצפעונים איכה תוכלו לדבר טוב ואתם רעים 34

𐤊𐤉-𐤌𐤔𐤐𐤏𐤕 𐤄𐤋𐤁 𐤉𐤃𐤁𐤓 𐤄𐤐𐤄:

לדיַלְדֵי צִפְעוֹנִים אֵיכָה תּוּכְלוּ לְדַבֵּר טוֹב וְאַתֶּם רָעִים
כִּי־מִשְׁפְּעַת הַלֵּב יְדַבֵּר הַפֶּה׃

34. yal'dey tsiph'`oniym 'eykah thuk'lu l'daber tob w'atem ra`iym
kiy-mishiph'`ath haleb y'daber hapeh.

Matt12:34 "You brood of vipers, how can you, being evil, speak what is good?
For the mouth speaks out of that which fills the heart."

‹34› γεννήματα ἐχιδνῶν, πῶς δύνασθε ἀγαθὰ λαλεῖν πονηροὶ ὄντες;
ἐκ γὰρ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας τὸ στόμα λαλεῖ.

34 gennēmata echidnōn, pōs dynasthe agatha lalein ponēroi ontes?

ek gar tou perisseumatos tēs kardias to stoma lalei.

---

35 𐤀𐤉𐤔 𐤈𐤅𐤁 𐤌𐤀𐤅𐤑𐤓 𐤋𐤁𐤅 𐤄𐤈𐤅𐤁 𐤌𐤅𐤑𐤉𐤀 𐤀𐤕-𐤄𐤈𐤅𐤁
𐤅𐤀𐤉𐤔 𐤓𐤏 𐤌𐤀𐤅𐤑𐤓 𐤄𐤓𐤏 𐤌𐤅𐤑𐤉𐤀 𐤓𐤏:

להאִישׁ טוֹב מֵאוֹצַר לִבּוֹ הַטּוֹב מוֹצִיא אֶת־הַטּוֹב
וְאִישׁ רָע מֵאוֹצַר הָרַע מוֹצִיא רָע׃

35. 'iysh tob me'otsar libo hatob motsiy' 'eth-hatob w'iysh ra` me'otsar hara` motsiy' ra`.

Matt12:35 "The good man brings out of his good treasure what is good;
and the evil man brings out of his evil treasure what is evil."

‹35› ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ ἐκβάλλει ἀγαθά,
καὶ ὁ πονηρὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ ἐκβάλλει πονηρά.

35 ho agathos anthrōpos ek tou agathou thēsaurou ekballei agatha,

kai ho ponēros anthrōpos ek tou ponērou thēsaurou ekballei ponēra.

---

36 𐤅𐤀𐤍𐤉 𐤀𐤌𐤓 𐤋𐤊𐤌 𐤊𐤋-𐤌𐤋𐤄 𐤁𐤈𐤋𐤄 𐤀𐤔𐤓 𐤉𐤃𐤁𐤓𐤅 𐤁𐤍𐤉 𐤄𐤀𐤃𐤌
𐤉𐤕𐤍𐤅 𐤏𐤋𐤉𐤄 𐤇𐤔𐤁𐤅𐤍 𐤁𐤉𐤅𐤌 𐤄𐤃𐤉𐤍:

לווַאֲנִי אֹמֵר לָכֶם כָּל־מִלָּה בְּטֵלָה אֲשֶׁר יְדַבְּרוּ בְּנֵי הָאָדָם
יִתְּנוּ עָלֶיהָ חֶשְׁבּוֹן בְּיוֹם הַדִּין׃

36. wa'aniy 'omer lakem kal-milah b'telah 'asher y'dab'ru b'ney ha'adam
yit'nu `aleyah chesh'bon b'yom hadiyn.

Matt12:36 "But I tell you that every careless word that people speak,
they shall give an accounting for it in the day of judgment."

‹36› λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι πᾶν ῥῆμα ἀργὸν ὃ λαλήσουσιν οἱ ἄνθρωποι ἀποδώσουσιν περὶ αὐτοῦ λόγον
ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως·

36 legō de hymin hoti pan hrēma argon ho lalēsousin hoi anthrōpoi

apodōsousin peri autou logon en hēmerą kriseōs;

---

37 𐤊𐤉 𐤌𐤃𐤁𐤓𐤉𐤊 𐤕𐤑𐤃𐤒 𐤅𐤌𐤃𐤁𐤓𐤉𐤊 𐤕𐤇𐤉𐤁:

לז כִּי מִדְּבָרֶיךָ תִּצָּדֵק וּמִדְּבָרֶיךָ תְּחֻיָּב׃

37. ki mid'bareyak titsadeq umid'bareyak t'chuyab.

Matt12:37 "For by your words you shall be justified, and by your words you shall be condemned."

‹37› ἐκ γὰρ τῶν λόγων σου δικαιωθήσῃ, καὶ ἐκ τῶν λόγων σου καταδικασθήσῃ.
37 ek gar tōn logōn sou dikaiōthēsę̄, kai ek tōn logōn sou katadikasthēsę̄.

---

38 ויענו אנשים מן-הסופרים והפרושים
ויאמרו מורה חפצנו לראות אות על-ידך:

לח וַיַּעֲנוּ אֲנָשִׁים מִן־הַסּוֹפְרִים וְהַפְּרוּשִׁים
וַיֹּאמְרוּ רַבִּי חָפַצְנוּ לִרְאוֹת אוֹת עַל־יָדֶךָ׃

38. waya`anu 'anashiym min-hasoph'riym w'haP'rushiym
wayo'm'ru Moreh chaphats'nu lir'oth 'oth `al-yadeak.

Matt12:38 Then some of the scribes and Pharisees answered saying to Him,
Teacher, we want to see a sign from You.

‹38› Τότε ἀπεκρίθησαν αὐτῷ τινες τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων λέγοντες,
Διδάσκαλε, θέλομεν ἀπὸ σοῦ σημεῖον ἰδεῖν.
38 Tote apekrithēsan autǭ tines tōn grammateōn kai Pharisaiōn legontes,
Didaskale, thelomen apo sou sēmeion idein.

---

39 ויען ויאמר אליהם דור רע ומנאף מבקש-לו אות
ואות לא-ינתן-לו בלתי אם-אות יונה הנביא:

לט וַיַּעַן וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם דּוֹר רָע וּמְנָאֵף מְבַקֶּשׁ־לוֹ אוֹת
וְאוֹת לֹא יִנָּתֶן־לוֹ בִּלְתִּי אִם־אוֹת יוֹנָה הַנָּבִיא׃

39. waya`an way'omer 'aleyhem dor ra` um'na'eph m'baqesh-lo 'oth
w'oth lo' yinathen-lo bil'tiy 'im-'oth Yonah hanabiy'.

Matt12:39 But He answered and said to them, "An evil and adulterous generation craves for a sign;
and yet no sign shall be given to it but the sign of Jonah the prophet";

‹39› ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ,
καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου.
39 ho de apokritheis eipen autois, Genea ponēra kai moichalis sēmeion epizētei,
kai sēmeion ou dothēsetai autę̄ ei mē to sēmeion Iōna tou prophētou.

---

40 כי כאשר היה יונה במעי הדג שלשה ימים ושלשה
לילות כן יהיה בן-האדם בלב האדמה שלשה ימים
ושלשה לילות:

מ כִּי כַּאֲשֶׁר הָיָה יוֹנָה בִּמְעֵי הַדָּג שְׁלֹשָׁה יָמִים וּשְׁלֹשָׁה
לֵילוֹת כֵּן יִהְיֶה בֶן־הָאָדָם בְּלֵב הָאֲדָמָה שְׁלֹשָׁה יָמִים
וּשְׁלֹשָׁה לֵילוֹת׃

40. ki ka'asher hayah Yonah bim'`ey hadag sh'loshah yamiym ush'loshah leyloth
ken yih'yeh Ben-ha'Adam b'leb ha'adamah sh'loshah yamiym ush'loshah leyloth.

Matt12:40 "for just as Jonah was three days and three nights in the belly of the sea monster,
so shall the Son of the Man be three days and three nights in the heart of the earth."

‹40› ὥσπερ γὰρ ἦν Ἰωνᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας,
οὕτως ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας.

40 hōsper gar ēn Iōnas en tę koilią tou kētous treis hēmeras kai treis nyktas,

houtōs estai ho huios tou anthrōpou en tę kardią tēs gēs treis hēmeras kai treis nyktas.

---

41 𐤀𐤍𐤔𐤉 𐤍𐤉𐤍𐤅𐤄 𐤉𐤏𐤌𐤃𐤅 𐤋𐤌𐤔𐤐𐤈 𐤏𐤌-𐤄𐤃𐤅𐤓 𐤄𐤆𐤄 𐤅𐤉𐤓𐤔𐤉𐤏𐤅𐤄𐤅
𐤊𐤉 𐤄𐤌 𐤔𐤁𐤅 𐤁𐤒𐤓𐤉𐤀𐤕 𐤉𐤅𐤍𐤄 𐤅𐤄𐤍𐤄-𐤐𐤄 𐤂𐤃𐤅𐤋 𐤌𐤉𐤅𐤍𐤄:

מא אַנְשֵׁי נִינְוֵה יַעַמְדוּ לְמִשְׁפָּט עִם־הַדּוֹר הַזֶּה וְיַרְשִׁיעוּהוּ
כִּי הֵם שָׁבוּ בִּקְרִיאַת יוֹנָה וְהִנֵּה־פֹה גָּדוֹל מִיּוֹנָה׃

41. 'an'shey Nin'weh ya`am'du l'mish'pat `im-hador hazeh w'yar'shiy`uhu
ki hem shabu biq'riy'ath Yonah w'hineh-phoh gadol miYonah.

Matt12:41 "The men of Nineveh shall stand up with this generation at the judgment, and shall condemn it because they repented at the preaching of Jonah; and behold, something greater than Jonah is here."

‹41› ἄνδρες Νινευῖται ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης
καὶ κατακρινοῦσιν αὐτήν, ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωνᾶ, καὶ ἰδοὺ πλεῖον Ἰωνᾶ ὧδε.

41 andres Nineuitai anastēsontai en tę krisei meta tēs geneas tautēs

kai katakrinousin autēn, hoti metenoēsan eis to kērygma Iōna, kai idou pleion Iōna hōde.

---

42 𐤌𐤋𐤊𐤕 𐤕𐤉𐤌𐤍 𐤕𐤏𐤌𐤃 𐤋𐤌𐤔𐤐𐤈 𐤏𐤌-𐤄𐤃𐤅𐤓 𐤄𐤆𐤄 𐤅𐤕𐤓𐤔𐤉𐤏𐤍𐤅
𐤊𐤉 𐤁𐤀𐤄 𐤌𐤒𐤑𐤅𐤕 𐤄𐤀𐤓𐤑 𐤋𐤔𐤌𐤏 𐤀𐤕-𐤇𐤊𐤌𐤕 𐤔𐤋𐤌𐤄
𐤅𐤄𐤍𐤄-𐤐𐤄 𐤂𐤃𐤅𐤋 𐤌𐤔𐤋𐤌𐤄:

מב מַלְכַּת תֵּימָן תַּעֲמֹד לְמִשְׁפָּט עִם־הַדּוֹר הַזֶּה וְתַרְשִׁיעֶנּוּ
כִּי בָאָה מִקְצוֹת הָאָרֶץ לִשְׁמֹעַ אֶת־חָכְמַת שְׁלֹמֹה
וְהִנֵּה־פֹה גָּדוֹל מִשְּׁלֹמֹה׃

42. mal'kath teyman ta`amod l'mish'pat `im-hador hazeh w'thar'shiy`enu ki ba'ah miq'tsoth ha'arets lish'mo`a 'eth-chak'math Sh'lomoh w'hineh-phoh gadol miSh'lomoh.

Matt12:42 "The Queen of the South shall rise up with this generation at the judgment
and shall condemn it, because she came from the ends of the earth to hear the wisdom of Solomon;
and behold, something greater than Solomon is here."

‹42› βασίλισσα νότου ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινεῖ αὐτήν, ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν Σολομῶνος,
καὶ ἰδοὺ πλεῖον Σολομῶνος ὧδε.

42 basilissa notou egerthēsetai en tę krisei meta tēs geneas tautēs kai katakrinei autēn,

hoti ēlthen ek tōn peratōn tēs gēs akousai tēn sophian Solomōnos kai idou pleion Solomōnos hōde.

---

43 𐤅𐤄𐤓𐤅𐤇 𐤄𐤈𐤌𐤀𐤄 𐤀𐤇𐤓𐤉 𐤑𐤀𐤕𐤄 𐤌𐤍-𐤄𐤀𐤃𐤌

𐤕𐤔𐤈𐤈 𐤁𐤌𐤒𐤌𐤅𐤕 𐤑𐤉𐤄 𐤋𐤁𐤒𐤔-𐤋𐤄 𐤌𐤍𐤅𐤇 𐤅𐤋𐤀 𐤕𐤌𐤑𐤀:

מג וְהָרוּחַ הַטְּמֵאָה אַחֲרֵי צֵאתָהּ מִן־הָאָדָם
תְּשֹׁטֵט בִּמְקֹמוֹת צִיָּה לְבַקֶּשׁ־לָהּ מָנוֹחַ וְלֹא תִמְצָא׃

43. w'haruach hat'me'ah 'acharey tse'thah min-ha'adam
t'shotet bim'qomoth tsiyah l'baqesh-lah manoach w'lo' thim'tsa'.

Matt12:43 "Now when the unclean spirit goes out of a man,
it passes through waterless places seeking rest, and does not find it."

‹43› Ὅταν δὲ τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου,
διέρχεται δι' ἀνύδρων τόπων ζητοῦν ἀνάπαυσιν καὶ οὐχ εὑρίσκει.

43 Hotan de to akatharton pneuma exelthę̄ apo tou anthrōpou,
dierchetai di' anydrōn topōn zētoun anapausin kai ouch heuriskei.

---

44 𐤀𐤆 𐤕𐤀𐤌𐤓 𐤀𐤔𐤅𐤁𐤄 𐤀𐤋-𐤁𐤉𐤕𐤉 𐤀𐤔𐤓 𐤉𐤑𐤀𐤕𐤉 𐤌𐤔𐤌 𐤅𐤁𐤀𐤄
𐤅𐤌𐤑𐤀𐤄 𐤀𐤕𐤅 𐤌𐤐𐤍𐤄 𐤅𐤌𐤈𐤀𐤈𐤀 𐤅𐤌𐤄𐤃𐤓:

מד אָז תֹּאמַר אָשׁוּבָה אֶל־בֵּיתִי אֲשֶׁר יָצָאתִי מִשָּׁם וּבָאָה
וּמָצְאָה אֹתוֹ מְפֻנֶּה וּמְטֻאטָא וּמְהֻדָּר׃

44. 'az to'mar 'ashubah 'el-beythiy 'asher yatsa'thiy misham
uba'ah umats'ah 'otho m'phuneh um'tu'ta' um'hudar.

Matt12:44 "Then it says, 'I shall return to my house from which I came';
and when it comes, it finds it unoccupied, swept, and put in order."

‹44› τότε λέγει, Εἰς τὸν οἶκόν μου ἐπιστρέψω ὅθεν ἐξῆλθον·
καὶ ἐλθὸν εὑρίσκει σχολάζοντα σεσαρωμένον καὶ κεκοσμημένον.

44 tote legei, Eis ton oikon mou epistrepsō hothen exēlthon;
kai elthon heuriskei scholazonta sesarōmenon kai kekosmēmenon.

---

45 𐤅𐤀𐤇𐤓 𐤕𐤋𐤊 𐤅𐤋𐤒𐤇𐤄 𐤏𐤌𐤄 𐤔𐤁𐤏 𐤓𐤅𐤇𐤅𐤕 𐤀𐤇𐤓𐤅𐤕 𐤓𐤏𐤅𐤕 𐤌𐤌𐤍𐤄
𐤅𐤁𐤀𐤅 𐤅𐤔𐤊𐤍𐤅 𐤔𐤌 𐤅𐤄𐤉𐤕𐤄 𐤀𐤇𐤓𐤉𐤕 𐤄𐤀𐤃𐤌 𐤄𐤄𐤅𐤀 𐤓𐤏𐤄
𐤌𐤓𐤀𐤔𐤉𐤕𐤅 𐤊𐤍 𐤉𐤄𐤉𐤄 𐤂𐤌-𐤋𐤃𐤅𐤓 𐤄𐤓𐤏 𐤄𐤆𐤄:

מה וְאַחַר תֵּלֵךְ וְלָקְחָה עִמָּהּ שֶׁבַע רוּחוֹת אֲחֵרוֹת רָעוֹת מִמֶּנָּה
וּבָאוּ וְשָׁכְנוּ שָׁם וְהָיְתָה אַחֲרִית הָאָדָם הַהוּא רָעָה
מֵרֵאשִׁיתוֹ כֵּן יִהְיֶה גַּם־לַדּוֹר הָרָע הַזֶּה׃

45. w'achar tele'k w'laq'chah `imah sheba` ruchoth 'acheroth ra`oth mimenah uba'u w'shak'nu
sham w'hay'thah 'achariyth ha'adam hahu' ra`ah mere'shiytho ken yih'yeh gam-lador hara` hazeh.

Matt12:45 "Then it goes and takes along with it seven other spirits more wicked than itself,
and they go in and live there; and the last state of that man becomes worse than the first.
That is the way it shall also be with this evil generation."

‹45› τότε πορεύεται καὶ παραλαμβάνει μεθ' ἑαυτοῦ ἑπτὰ ἕτερα πνεύματα πονηρότερα ἑαυτοῦ καὶ
εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ· καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χείρονα τῶν πρώτων.
οὕτως ἔσται καὶ τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ πονηρᾷ.

45 tote poreuetai kai paralambanei meth’ heautou hepta hetera pneumata ponērotera heautou
kai eiselthonta katoikei ekei; kai ginetai ta eschata tou anthrōpou ekeinou cheirona tōn prōtōn.
houtōs estai kai tę geneą tautę tę ponērą.

---

46 𐤏𐤅𐤃𐤍𐤅 𐤌𐤃𐤁𐤓 𐤀𐤋-𐤄𐤌𐤅𐤍 𐤄𐤏𐤌 𐤅𐤄𐤍𐤄 𐤀𐤌𐤅
𐤅𐤀𐤇𐤉𐤅 𐤏𐤌𐤃𐤅 𐤁𐤇𐤅𐤑 𐤅𐤄𐤌 𐤌𐤁𐤒𐤔𐤉𐤌 𐤋𐤃𐤁𐤓 𐤀𐤕𐤅:
מו עוֹדֶנּוּ מְדַבֵּר אֶל־הֲמוֹן הָעָם וְהִנֵּה אִמּוֹ
וְאֶחָיו עָמְדוּ בַּחוּץ וְהֵם מְבַקְשִׁים לְדַבֵּר אִתּוֹ׃

46. `odenu m’daber ‘el-hamon ha`am w’hineh ‘imo
w’echayu `am’du bachuts w’hem m’baq’shiym l’daber ‘ito.

Matt12:46 While He was still speaking to the crowds, behold, His mother
and brothers were standing outside, seeking to speak to Him.

‹46› Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος τοῖς ὄχλοις ἰδοὺ ἡ μήτηρ
καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ εἱστήκεισαν ἔξω ζητοῦντες αὐτῷ λαλῆσαι.
46 Eti autou lalountos tois ochlois idou hē mētēr
kai hoi adelphoi autou heistēkeisan exō zētountes autę lalēsai.

---

47 𐤅𐤉𐤂𐤃 𐤀𐤋𐤉𐤅 𐤋𐤀𐤌𐤓 𐤄𐤍𐤄 𐤀𐤌𐤊 𐤅𐤀𐤇𐤉𐤊 𐤏𐤌𐤃𐤉𐤌 𐤁𐤇𐤅𐤑
𐤅𐤌𐤁𐤒𐤔𐤉𐤌 𐤋𐤃𐤁𐤓 𐤀𐤕𐤊:
מז וַיֻּגַּד אֵלָיו לֵאמֹר הִנֵּה אִמְּךָ וְאַחֶיךָ עֹמְדִים בַּחוּץ
וּמְבַקְשִׁים לְדַבֵּר אִתָּךְ׃

47. wayugad ‘elayu le’mor hineh ‘im’k w’acheyak `om’diym bachuts um’baq’shiym l’daber ‘ita’k.

Matt12:47 Someone said to Him, Behold,
Your mother and Your brothers are standing outside seeking to speak to You.

[‹47› εἶπεν δέ τις αὐτῷ, Ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου
καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἔξω ἑστήκασιν ζητοῦντές σοι λαλῆσαι.]
47 eipen de tis autę, Idou hē mētēr sou kai hoi adelphoi sou exō hestēkasin zētountes soi lalēsai.]

---

48 𐤅𐤉𐤏𐤍 𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓 𐤀𐤋-𐤄𐤀𐤉𐤔 𐤄𐤌𐤂𐤉𐤃 𐤋𐤅 𐤌𐤉 𐤄𐤉𐤀 𐤀𐤌𐤉
𐤅𐤌𐤉 𐤄𐤌 𐤀𐤇𐤉:
מח וַיַּעַן וַיֹּאמֶר אֶל־הָאִישׁ הַמַּגִּיד לוֹ מִי הִיא אִמִּי
וּמִי הֵם אֶחָי׃

48. waya`an way’omer ‘el-ha’iysh hamagiyd lo miy hiy’ ‘imiy umiy hem ‘echay.

Matt12:48 But He answered to the one who was telling Him
and said, “Who is My mother and who are My brothers?”

‹48› ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν τῷ λέγοντι αὐτῷ, Τίς ἐστιν ἡ μήτηρ μου
καὶ τίνες εἰσὶν οἱ ἀδελφοί μου;
48 ho de apokritheis eipen tę legonti autę, Tis estin hē mētēr mou kai tines eisin hoi adelphoi mou?

---

49 ויט ידו על-תלמידיו ויאמר הנה אמי ואחי:

מטוַיֵּט יָדוֹ עַל־תַּלְמִידָיו וַיֹּאמַר הִנֵּה אִמִּי וְאָחָי׃

49. wayet yado `al-tal’miydayu wayo’mar hineh ‘imiy w’echay.

Matt12:49 And stretching out His hand toward His disciples,
He said, “Behold My mother and My brothers!”

‹49› καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἶπεν, Ἰδοὺ ἡ μήτηρ μου
καὶ οἱ ἀδελφοί μου.

49 kai ekteinas tēn cheira autou epi tous mathētas autou eipen, Idou hē mētēr mou kai hoi adelphoi mou.

---

50 כי כל העשה רצון אבי שבשמים הוא אח ואחות ואם לי:

נכִּי כָל הָעֹשֶׂה רְצוֹן אָבִי שֶׁבַּשָּׁמַיִם הוּא אָח וְאָחוֹת וְאֵם לִי׃

50. ki kal ha`oseh r’tson ‘Abiy shebashamayim hu’ ‘ach w’achoth w’em liy.

Matt12:50 “For whoever does the shall of My Father who is in heaven,
he is My brother and sister and mother.”

‹50› ὅστις γὰρ ἂν ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς αὐτός μου ἀδελφὸς
καὶ ἀδελφὴ καὶ μήτηρ ἐστίν.

50 hostis gar an poiēsȩ̄ to thelēma tou patros mou tou en ouranois autos mou adelphos
kai adelphē kai mētēr estin.

Chapter 13

Matt13:1 ויהי ביום ההוא ויצא יהושע מן-הבית
וישב על-הים:

אוַיְהִי בַּיּוֹם הַהוּא וַיֵּצֵא יָהוּשֻׁעַ מִן־הַבָּיִת
וַיֵּשֶׁב עַל־הַיָּם׃

1. way’hiy bayom hahu’ wayetse’ Yahushuà min-habayith wayesheb `al-hayam.

Matt13:1 In that day Yahushua went out of the house and was sitting by the sea.

‹13:1› Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς τῆς οἰκίας ἐκάθητο παρὰ τὴν θάλασσαν·

1 En tȩ̄ hēmerą ekeinȩ̄ exelthōn ho Iēsous tēs oikias ekathēto para tēn thalassan;

---

2 ויקהלו אליו המון עם רב וירד אל-האניה וישב בה
וכל-העם עמדים על-שפת הים:

בוַיִּקָּהֲלוּ אֵלָיו הֲמוֹן עַם רָב וַיֵּרֶד אֶל־הָאֳנִיָּה וַיֵּשֶׁב בָּהּ
וְכָל־הָעָם עֹמְדִים עַל־שְׂפַת הַיָּם׃

**2. wayiqahalu ‘elayu hamon `am rab wayered ‘el-ha’aniyah wayesheb bah
w’kal-ha`am `om’diym `al-s’phath hayam.**

Matt13:2 And large crowds gathered to Him, so He got into a boat and sat down,
and the whole crowd was standing on the beach.

‹2› καὶ συνήχθησαν πρὸς αὐτὸν ὄχλοι πολλοί, ὥστε αὐτὸν εἰς πλοῖον ἐμβάντα καθῆσθαι, καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν εἱστήκει.

2 kai synēchthēsan pros auton ochloi polloi, hōste auton eis ploion embanta kathēsthai,

kai pas ho ochlos epi ton aigialon heistēkei.

:וירב לדבר אליהם במשלים לאמר הנה הזורע יצא לזרע 3

:גוַיֶּרֶב לְדַבֵּר אֲלֵיהֶם בִּמְשָׁלִים לֵאמֹר הִנֵּה הַזּוֹרֵעַ יָצָא לִזְרֹעַ

3. wayereb l'daber 'aleyhem bim'shaliym le'mor hineh hazore`a yatsa' liz'ro`a.

Matt13:3 And He spoke many things to them in parables, saying, "Behold, the sower went out to sow";

‹3› καὶ ἐλάλησεν αὐτοῖς πολλὰ ἐν παραβολαῖς λέγων, Ἰδοὺ ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπείρειν.

3 kai elalēsen autois polla en parabolais legōn, Idou exēlthen ho speirōn tou speirein.

:ויזרע ויפל מן־הזרע על־יד הדרך ויבאו העוף ויאכלהו 4

:דוַיִּזְרַע וַיִּפֹּל מִן־הַזֶּרַע עַל־יַד הַדָּרֶךְ וַיָּבֹאוּ הָעוֹף וַיֹּאכְלֻהוּ

4. wayiz'ra` wayipol min-hazera` `al-yad hadare'k wayabo'u ha`oph wayo'k'luhu.

Matt13:4 and as he sowed, some seeds fell beside the road, and the birds came and ate them up."

‹4› καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτὸν ἃ μὲν ἔπεσεν παρὰ τὴν ὁδόν,
καὶ ἐλθόντα τὰ πετεινὰ κατέφαγεν αὐτά.

4 kai en tō speirein auton ha men epesen para tēn hodon, kai elthonta ta peteina katephagen auta.

ויש אשר נפל על־מקם הסלעים אשר אין שם אדמה הרבה 5
:וימהר לצמח כי אין לו עמק אדמה

הוְיֵשׁ אֲשֶׁר נָפַל עַל־מְקֹם הַסְּלָעִים אֲשֶׁר אֵין שָׁם אֲדָמָה הַרְבֵּה
:וַיְמַהֵר לִצְמֹחַ כִּי אֵין לוֹ עֹמֶק אֲדָמָה

5. w'yesh 'asher naphal `al-m'qom has'la`iym 'asher 'eyn sham 'adamah har'beh
way'maher lits'moach ki 'eyn lo `omeq 'adamah.

Matt13:5 "Others fell on the rocky places, where they did not have much soil;
and immediately they sprang up, because they had no depth of soil."

‹5› ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰ πετρώδη ὅπου οὐκ εἶχεν γῆν πολλήν,
καὶ εὐθέως ἐξανέτειλεν διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς·

5 alla de epesen epi ta petrōdē hopou ouk eichen gēn pollēn,

kai eutheōs exaneteilen dia to mē echein bathos gēs;

:ויהי כזרח השמש ויצרב וייבש כי אין־לו שרש 6

:ווַיְהִי כִּזְרֹחַ הַשֶּׁמֶשׁ וַיִּצָּרֵב וַיִּיבָשׁ כִּי אֵין־לוֹ שֹׁרֶשׁ

6. way'hiy kiz'roach hashemesh wayitsareb wayybash ki 'eyn-lo shoresh.

Matt13:6 "But when the sun had risen, they were scorched;
and because they had no root, they withered away."

‹6› ἡλίου δὲ ἀνατείλαντος ἐκαυματίσθη καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ῥίζαν ἐξηράνθη.

6 hēliou de anateilantos ekaumatisthē kai dia to mē echein hrizan exēranthē.

7 𐤅𐤉𐤔 𐤀𐤔𐤓 𐤍𐤐𐤋 𐤁𐤉𐤍 𐤄𐤒𐤑𐤉𐤌 𐤅𐤉𐤏𐤋𐤅 𐤄𐤒𐤑𐤉𐤌 𐤅𐤉𐤌𐤏𐤊𐤄𐤅:

ז וְיֵשׁ אֲשֶׁר נָפַל בֵּין הַקֹּצִים וַיַּעֲלוּ הַקֹּצִים וַיְמַעֲכֻהוּ׃

7. w'yes 'asher naphal beyn haqotsiym waya`alu haqotsiym way'ma`akuhu.

Matt13:7 "Others fell among the thorns, and the thorns came up and choked them out."

‹7› ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰς ἀκάνθας, καὶ ἀνέβησαν αἱ ἄκανθαι καὶ ἔπνιξαν αὐτά.

7 alla de epesen epi tas akanthas, kai anebēsan hai akanthai kai epnixan auta.

8 𐤅𐤉𐤔 𐤀𐤔𐤓 𐤍𐤐𐤋 𐤏𐤋-𐤄𐤀𐤃𐤌𐤄 𐤄𐤈𐤅𐤁𐤄 𐤅𐤉𐤕𐤍 𐤐𐤓𐤉 𐤆𐤄 𐤌𐤀𐤄 𐤔𐤏𐤓𐤉𐤌
𐤅𐤆𐤄 𐤔𐤔𐤉𐤌 𐤅𐤆𐤄 𐤔𐤋𐤔𐤉𐤌:

ח וְיֵשׁ אֲשֶׁר נָפַל עַל־הָאֲדָמָה הַטּוֹבָה וַיִּתֵּן פְּרִי זֶה מֵאָה שְׁעָרִים
וְזֶה שִׁשִּׁים וְזֶה שְׁלֹשִׁים׃

8. w'yesh 'asher naphal `al-ha'adamah hatobah wayiten periy zeh me'ah sh'`ariym w'zeh shishiym w'zeh sh'loshiym.

Matt13:8 "And others fell on the good soil and yielded a crop, some a hundredfold, some sixty, and some thirty."

‹8› ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν καὶ ἐδίδου καρπόν, ὃ μὲν ἑκατόν, ὃ δὲ ἑξήκοντα, ὃ δὲ τριάκοντα.

8 alla de epesen epi tēn gēn tēn kalēn kai edidou karpon, ho men hekaton, ho de hexēkonta, ho de triakonta.

9 𐤌𐤉 𐤀𐤔𐤓 𐤋𐤅 𐤀𐤆𐤍𐤉𐤌 𐤋𐤔𐤌𐤏 𐤉𐤔𐤌𐤏:

ט מִי אֲשֶׁר לוֹ אָזְנַיִם לִשְׁמֹעַ יִשְׁמָע׃

9. miy 'asher lo 'az'nayim lish'mo`a yish'ma`.

Matt13:9 "He who has ears, let him hear."

‹9› ὁ ἔχων ὦτα ἀκουέτω.

9 ho echōn ōta akouetō.

10 𐤅𐤉𐤂𐤔𐤅 𐤀𐤋𐤉𐤅 𐤄𐤕𐤋𐤌𐤉𐤃𐤉𐤌
𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓𐤅 𐤋𐤌𐤄 𐤆𐤄 𐤁𐤌𐤔𐤋𐤉𐤌 𐤕𐤃𐤁𐤓 𐤀𐤋𐤉𐤄𐤌:

י וַיִּגְּשׁוּ אֵלָיו הַתַּלְמִידִים
וַיֹּאמְרוּ לָמָּה זֶה בִּמְשָׁלִים תְּדַבֵּר אֲלֵיהֶם׃

10. wayig'shu 'elayu hatal'miydiym wayo'm'ru lamah zeh bim'shaliym t'daber 'aleyhem.

Matt13:10 And the disciples came and said to Him, Why do You speak to them in parables?

‹10› Καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ εἶπαν αὐτῷ, Διὰ τί ἐν παραβολαῖς λαλεῖς αὐτοῖς;

10 Kai proselthontes hoi mathētai eipan autǭ, Dia ti en parabolais laleis autois?

11 𐤅𐤉𐤏𐤍 𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓 𐤊𐤉 𐤋𐤊𐤌 𐤍𐤕𐤍 𐤋𐤃𐤏𐤕 𐤀𐤕-𐤎𐤅𐤃𐤅𐤕 𐤌𐤋𐤊𐤅𐤕 𐤄𐤔𐤌𐤉𐤌
𐤅𐤋𐤄𐤌 𐤋𐤀 𐤍𐤕𐤍:

יא וַיַּעַן וַיֹּאמֶר כִּי לָכֶם נִתַּן לָדַעַת אֶת־סוֹדוֹת מַלְכוּת הַשָּׁמָיִם
וְלָהֶם לֹא נִתָּן׃

11. waya`an way'omer ki lakem nitan lada`ath 'eth-sodoth mal'kuth hashamayim
w'lahem lo' nitan.

Matt13:11 Yahushua answering said them, "To you it has been granted to know the mysteries of the kingdom of heaven, but to them it has not been granted."

‹11› ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Ὅτι ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ἐκείνοις δὲ οὐ δέδοται.

11 ho de apokritheis eipen autois, hOti hymin dedotai gnōnai ta mystēria tēs basileias tōn ouranōn, ekeinois de ou dedotai.

---

12 𐤊𐤉 𐤌𐤉 𐤔𐤉𐤔-𐤋𐤅 𐤍𐤕𐤍 𐤉𐤍𐤕𐤍 𐤋𐤅
𐤅𐤉𐤏𐤃𐤉𐤐 𐤅𐤌𐤉 𐤔𐤀𐤉𐤍 𐤋𐤅 𐤂𐤌 𐤌𐤄-𐤔𐤉𐤔-𐤋𐤅 𐤉𐤍𐤈𐤋 𐤌𐤌𐤍𐤅:

יב כִּי מִי שֶׁיֶּשׁ־לוֹ נָתֹן יִנָּתֵן לוֹ
וְיַעֲדִיף וּמִי שֶׁאֵין לוֹ גַּם מַה־שֶּׁיֵּשׁ־לוֹ יִנָּטֵל מִמֶּנּוּ׃

12. ki miy sheyesh-lo nathon yinathen lo w'ya`adiyph
umiy she'eyn lo gam mah-sheyesh-lo yinatel mimenu.

Matt13:12 "For whoever has, to him more shall be given, and he shall have an abundance; but whoever does not have, even what he has shall be taken away from him."

‹12› ὅστις γὰρ ἔχει, δοθήσεται αὐτῷ καὶ περισσευθήσεται·
ὅστις δὲ οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.

12 hostis gar echei, dothēsetai autō̦ kai perisseuthēsetai;

hostis de ouk echei, kai ho echei arthēsetai ap' autou.

---

13 𐤏𐤋-𐤊𐤍 𐤁𐤌𐤔𐤋𐤉𐤌 𐤀𐤃𐤁𐤓 𐤀𐤋𐤉𐤄𐤌 𐤊𐤉 𐤁𐤓𐤀𐤕𐤌 𐤋𐤀 𐤉𐤓𐤀𐤅
𐤅𐤁𐤔𐤌𐤏𐤌 𐤋𐤀 𐤉𐤔𐤌𐤏𐤅 𐤀𐤐-𐤋𐤀 𐤉𐤁𐤉𐤍𐤅:

יג עַל־כֵּן בִּמְשָׁלִים אֲדַבֵּר אֲלֵיהֶם כִּי בִרְאֹתָם לֹא יִרְאוּ
וּבְשָׁמְעָם לֹא יִשְׁמְעוּ אַף־לֹא יָבִינוּ׃

13. `al-ken bim'shaliym 'adaber 'aleyhem ki bir'otham lo' yir'u
ub'sham'`am lo' yish'm'`u 'aph-lo' yabiynu.

Matt13:13 "Therefore I speak to them in parables; because while seeing they do not see, and while hearing they do not hear, nor do they understand."

‹13› διὰ τοῦτο ἐν παραβολαῖς αὐτοῖς λαλῶ, ὅτι βλέποντες οὐ βλέπουσιν
καὶ ἀκούοντες οὐκ ἀκούουσιν οὐδὲ συνίουσιν,

13 dia touto en parabolais autois lalō, hoti blepontes ou blepousin

kai akouontes ouk akouousin oude syniousin,

---

14 𐤅𐤕𐤒𐤉𐤌 𐤁𐤄𐤌 𐤍𐤁𐤅𐤀𐤕 𐤉𐤔𐤏𐤉𐤄𐤅 𐤄𐤀𐤌𐤓𐤕 𐤔𐤌𐤅𐤏 𐤕𐤔𐤌𐤏𐤅
𐤅𐤋𐤀-𐤕𐤁𐤉𐤍𐤅 𐤅𐤓𐤀𐤅 𐤕𐤓𐤀𐤅 𐤅𐤋𐤀-𐤕𐤃𐤏𐤅:

יד וּתְקֻיַּם בָּהֶם נְבוּאַת יְשַׁעְיָהוּ הָאֹמֶרֶת שִׁמְעוּ שָׁמוֹעַ
וְאַל־תָּבִינוּ וּרְאוּ רָאוֹ וְאַל־תֵּדָעוּ׃

14. uth'quyam bahem n'bu'ath Y'sha`'Yahu ha'omereth
shim'`u shamo`a w'al-tabiynu ur'u ra'o w'al-teda`u.

Matt13:14 "In their case the prophecy of YeshaYahu is being fulfilled, which says,
'You shall keep on hearing, but shall not understand; You shall keep on seeing, but shall not perceive;'"

‹14› καὶ ἀναπληροῦται αὐτοῖς ἡ προφητεία Ἠσαΐου ἡ λέγουσα,
Ἀκοῇ ἀκούσετε καὶ οὐ μὴ συνῆτε,
καὶ βλέποντες βλέψετε καὶ οὐ μὴ ἴδητε.

14 kai anaplēroutai autois hē prophēteia Ēsaiou hē legousa,
Akoę̄ akousete kai ou mē synēte,
kai blepontes blepsete kai ou mē idēte.

---

15 כי השמן לב-העם הזה ואזניו הכבד ועיניו השע
פן-יראה בעיניו ובאזניו ישמע ולבבו יבין ושב
ורפא לו:

טו כִּי הַשְׁמֵן לֵב־הָעָם הַזֶּה וְאָזְנָיו הַכְבֵּד וְעֵינָיו הָשַׁע
פֶּן־יִרְאֶה בְעֵינָיו וּבְאָזְנָיו יִשְׁמָע וּלְבָבוֹ יָבִין וָשָׁב
וְרָפָא לוֹ׃

15. ki hash'men leb-ha`am hazeh w'az'nayu hak'bed w'`eynayu hasha` pen-yir'eh b'`eynayu
ub'az'nayu yish'ma` ul'babo yabiyn washab w'rapha' lo.

Matt13:15 "For the heart of this people has become dull, with their ears they scarcely hear,
and they have closed their eyes, otherwise they would see with their eyes, hear with their ears,
and understand with their heart and return, and I would heal them."

‹15› ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου,
καὶ τοῖς ὠσὶν βαρέως ἤκουσαν
καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν,
μήποτε ἴδωσιν τοῖς ὀφθαλμοῖς
καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκούσωσιν
καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσιν καὶ ἐπιστρέψωσιν
καὶ ἰάσομαι αὐτούς.

15 epachynthē gar hē kardia tou laou toutou,
kai tois ōsin bareōs ēkousan
kai tous ophthalmous autōn ekammysan,
mēpote idōsin tois ophthalmois
kai tois ōsin akousōsin
kai tę̄ kardią synōsin kai epistrepsōsin
kai iasomai autous.

---

16 𐤅𐤀𐤕𐤌 𐤀𐤔𐤓𐤉 𐤏𐤉𐤍𐤉𐤊𐤌 𐤊𐤉 𐤕𐤓𐤀𐤉𐤍𐤄 𐤅𐤀𐤆𐤍𐤉𐤊𐤌 𐤊𐤉 𐤕𐤔𐤌𐤏𐤍𐤄:

טז וְאַתֶּם אַשְׁרֵי עֵינֵיכֶם כִּי תִרְאֶינָה וְאָזְנֵיכֶם כִּי תִשְׁמַעְנָה׃

16. w'atem 'ash'rey `eyneykem ki thir'eynah w'az'neykem ki thish'ma`'nah.

Matt13:16 "But blessed are your eyes, because they see; and your ears, because they hear."

‹16› ὑμῶν δὲ μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ ὅτι βλέπουσιν καὶ τὰ ὦτα ὑμῶν ὅτι ἀκούουσιν.
16 hymōn de makarioi hoi ophthalmoi hoti blepousin kai ta ōta hymōn hoti akouousin.

---

17 𐤊𐤉-𐤀𐤌𐤍 𐤀𐤌𐤓 𐤀𐤍𐤉 𐤋𐤊𐤌 𐤍𐤁𐤉𐤀𐤉𐤌 𐤅𐤑𐤃𐤉𐤒𐤉𐤌 𐤓𐤁𐤉𐤌 𐤍𐤊𐤎𐤐𐤅
𐤋𐤓𐤀𐤕 𐤀𐤕 𐤀𐤔𐤓 𐤀𐤕𐤌 𐤓𐤀𐤉𐤌 𐤅𐤋𐤀 𐤓𐤀𐤅 𐤅𐤋𐤔𐤌𐤏 𐤀𐤕 𐤀𐤔𐤓
𐤀𐤕𐤌 𐤔𐤌𐤏𐤉𐤌 𐤅𐤋𐤀 𐤔𐤌𐤏𐤅:

יז כִּי־אָמֵן אֹמֵר אֲנִי לָכֶם נְבִיאִים וְצַדִּיקִים רַבִּים נִכְסְפוּ
לִרְאֹת אֵת אֲשֶׁר אַתֶּם רֹאִים וְלֹא רָאוּ וְלִשְׁמֹעַ אֵת אֲשֶׁר
אַתֶּם שֹׁמְעִים וְלֹא שָׁמֵעוּ׃

17. kiy-'amen 'omer 'aniy lakem n'biy'iym w'tsadiyqiym rabbiym nik's'phu lir'oth 'eth 'asher 'atem ro'iym w'lo' ra'u w'lish'mo`a 'eth 'asher 'atem shom'`iym w'lo' shame`u.

Matt13:17 "For truly I say to you that many prophets and righteous men desired to see what you see, and did not see it, and to hear what you hear, and did not hear it."

‹17› ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ δίκαιοι ἐπεθύμησαν ἰδεῖν ἃ βλέπετε καὶ οὐκ εἶδαν, καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε καὶ οὐκ ἤκουσαν.
17 amēn gar legō hymin hoti polloi prophētai kai dikaioi epethymēsan idein ha blepete
kai ouk eidan, kai akousai ha akouete kai ouk ēkousan.

---

18 𐤋𐤊𐤍 𐤀𐤕𐤌 𐤔𐤌𐤏𐤅-𐤍𐤀 𐤀𐤕 𐤌𐤔𐤋 𐤄𐤆𐤅𐤓𐤏:

יח לָכֵן אַתֶּם שִׁמְעוּ־נָא אֵת מְשַׁל הַזּוֹרֵעַ׃

18. laken 'atem shim'`u-na' 'eth m'shal hazore`a.

Matt13:18 "Hear then the parable of the sower."

‹18› Ὑμεῖς οὖν ἀκούσατε τὴν παραβολὴν τοῦ σπείραντος.
18 Hymeis oun akousate tēn parabolēn tou speirantos.

---

19 𐤊𐤋-𐤀𐤉𐤔 𐤔𐤌𐤏 𐤀𐤕-𐤃𐤁𐤓 𐤄𐤌𐤋𐤊𐤅𐤕 𐤅𐤋𐤀 𐤉𐤁𐤉𐤍𐤄𐤅
𐤅𐤁𐤀 𐤄𐤓𐤏 𐤅𐤇𐤈𐤐 𐤀𐤕-𐤄𐤆𐤓𐤅𐤏 𐤁𐤋𐤁𐤁𐤅 𐤄𐤅𐤀 𐤄𐤍𐤆𐤓𐤏 𐤏𐤋-𐤉𐤃 𐤄𐤃𐤓𐤊:

יט כָּל־אִישׁ שֹׁמֵעַ אֶת־דְּבַר הַמַּלְכוּת וְלֹא יְבִינֵהוּ
וּבָא הָרָע וְחָטַף אֶת־הַזָּרוּעַ בִּלְבָבוֹ הוּא הַנִּזְרָע עַל־יַד הַדָּרֶךְ׃

19. kal-'iysh shome`a 'eth-d'bar hamal'kuth w'lo' y'biynehu
uba' hara` w'chataph 'eth-hazaru`a bil'babo hu' haniz'ra` `al-yad hadare'k.

Matt13:19 "When anyone hears the word of the kingdom and does not understand it,
the evil one comes and snatches away what has been sown in his heart.
This is the one on whom seed was sown beside the road."

‹19› παντὸς ἀκούοντος τὸν λόγον τῆς βασιλείας καὶ μὴ συνιέντος ἔρχεται ὁ πονηρὸς
καὶ ἁρπάζει τὸ ἐσπαρμένον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, οὗτός ἐστιν ὁ παρὰ τὴν ὁδὸν σπαρείς.
19 pantos akouontos ton logon tēs basileias kai mē synientos erchetai ho ponēros
kai harpazei to esparmenon en tę kardią autou, houtos estin ho para tēn hodon spareis.

---

20 והנזרע על-מקום הסלעים הוא השמע את-הדבר
ומיד יקחנו בשמחה:
כ וְהַנִּזְרָע עַל־מְקוֹם הַסְּלָעִים הוּא הַשֹּׁמֵעַ אֶת־הַדָּבָר
וּמִיָּד יִקָּחֶנּוּ בְּשִׂמְחָה׃
20. w'haniz'ra` `al-m'qom has'la`iym hu' hashome`a 'eth-hadabar umiyad yiqachenu b'sim'chah.

Matt13:20 “The one on whom seed was sown on the rocky places,
this is the man who hears the word and immediately receives it with joy”;

‹20› ὁ δὲ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπαρείς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων
καὶ εὐθὺς μετὰ χαρᾶς λαμβάνων αὐτόν,
20 ho de epi ta petrōdē spareis, houtos estin ho ton logon akouōn
kai euthys meta charas lambanōn auton,

---

21 ולו אין שרש תחתיו ויקום רק לשעה ובהיות צרה
ורדיפה בגלל הדבר יכשל כרגע:
כא וְלוֹ אֵין שֹׁרֶשׁ תַּחְתָּיו וְיָקוּם רַק לְשָׁעָה וּבִהְיוֹת צָרָה
וּרְדִיפָה בִּגְלַל הַדָּבָר יִכָּשֵׁל כְּרָגַע׃
21. w'lo 'eyn shoresh tach'tayu w'yaqum raq l'sha`ah
ubih'yoth tsarah ur'diyphah big'lal hadabar yikashel k'raga`.

Matt13:21 “yet he has no firm root in himself, but is only temporary,
and when affliction or persecution arises because of the word, immediately he falls away.”

‹21› οὐκ ἔχει δὲ ῥίζαν ἐν ἑαυτῷ ἀλλὰ πρόσκαιρός ἐστιν,
γενομένης δὲ θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον εὐθὺς σκανδαλίζεται.
21 ouk echei de hrizan en heautō alla proskairos estin,
genomenēs de thlipseōs ē diōgmou dia ton logon euthys skandalizetai.

---

22 והנזרע אל-הקצים הוא השמע את-הדבר ודאגת
העולם הזה ונכלי העשר ימעכו את-הדבר ופרי לא-יהיה לו:
כב וְהַנִּזְרָע אֶל־הַקֹּצִים הוּא הַשֹּׁמֵעַ אֶת־הַדָּבָר וְדַאֲגַת
הָעוֹלָם הַזֶּה וְנִכְלֵי הָעֹשֶׁר יְמַעֲכוּ אֶת־הַדָּבָר וּפְרִי לֹא־יִהְיֶה לוֹ׃
22. w'haniz'ra` 'el-haqotsiym hu' hashome`a 'eth-hadabar
w'da'agath ha`olam hazeh w'nik'ley ha`osher y'ma`aku 'eth-hadabar uph'riy lo'-yih'yeh lo.

Matt13:22 “And the one on whom seed was sown among the thorns, this is the man who hears the word,
and the worry of this world and the deceitfulness of wealth choke the word, and it becomes unfruitful.”

‹22› ὁ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας σπαρείς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων,

καὶ ἡ μέριμνα τοῦ αἰῶνος καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ πλούτου συμπνίγει τὸν λόγον καὶ ἄκαρπος γίνεται.
22 ho de eis tas akanthas spareis, houtos estin ho ton logon akouōn,

kai hē merimna tou aiōnos kai hē apatē tou ploutou sympnigei ton logon kai akarpos ginetai.

---

23 𐤅𐤄𐤍𐤆𐤓𐤏 𐤏𐤋-𐤄𐤀𐤃𐤌𐤄 𐤄𐤈𐤅𐤁𐤄 𐤄𐤅𐤀 𐤄𐤔𐤌𐤏 𐤀𐤕-𐤄𐤃𐤁𐤓
𐤅𐤌𐤁𐤉𐤍 𐤀𐤕𐤅 𐤀𐤐-𐤉𐤏𐤔𐤄 𐤐𐤓𐤉 𐤅𐤍𐤕𐤍 𐤆𐤄 𐤌𐤀𐤄 𐤔𐤏𐤓𐤉𐤌
𐤅𐤆𐤄 𐤔𐤔𐤉𐤌 𐤅𐤆𐤄 𐤔𐤋𐤔𐤉𐤌:

כג וְהַנִּזְרָע עַל־הָאֲדָמָה הַטּוֹבָה הוּא הַשֹּׁמֵעַ אֶת־הַדָּבָר
וּמֵבִין אֹתוֹ אַף־יַעֲשֶׂה פֶּרִי וְנָתַן זֶה מֵאָה שְׁעָרִים
וְזֶה שִׁשִּׁים וְזֶה שְׁלֹשִׁים׃

23. w'haniz'ra` `al-ha'adamah hatobah hu' hashome`a 'eth-hadabar
umebiyn 'otho 'aph-ya`aseh pheriy w'nathan zeh me'ah sh'`ariym w'zeh shishiym w'zeh sh'loshiym.

Matt13:23 "And the one on whom seed was sown on the good soil,
this is the man who hears the word and understands it;
who indeed bears fruit and brings forth, some a hundredfold, some sixty, and some thirty."

‹23› ὁ δὲ ἐπὶ τὴν καλὴν γῆν σπαρείς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων καὶ συνιείς,
ὃς δὴ καρποφορεῖ καὶ ποιεῖ ὃ μὲν ἑκατόν, ὃ δὲ ἑξήκοντα, ὃ δὲ τριάκοντα.
23 ho de epi tēn kalēn gēn spareis, houtos estin ho ton logon akouōn kai synieis,

hos dē karpophorei kai poiei ho men hekaton, ho de hexēkonta, ho de triakonta.

---

24 𐤅𐤉𐤔𐤌 𐤋𐤐𐤍𐤉𐤄𐤌 𐤌𐤔𐤋 𐤀𐤇𐤓
𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓 𐤌𐤋𐤊𐤅𐤕 𐤄𐤔𐤌𐤉𐤌 𐤃𐤅𐤌𐤄 𐤋𐤀𐤃𐤌 𐤀𐤔𐤓 𐤆𐤓𐤏 𐤆𐤓𐤏 𐤈𐤅𐤁 𐤁𐤔𐤃𐤄𐤅:

כד וַיָּשֶׂם לִפְנֵיהֶם מָשָׁל אַחֵר
וַיֹּאמַר מַלְכוּת הַשָּׁמַיִם דּוֹמָה לְאָדָם אֲשֶׁר זָרַע זֶרַע טוֹב בְּשָׂדֵהוּ׃

24. wayasem liph'neyhem mashal 'acher
way'omar mal'kuth hashamayim domah l'adam 'asher zara` zera` tob b'sadehu.

Matt13:24 He presented another parable to them,
saying, "The kingdom of heaven may be compared to a man who sowed good seed in his field."

‹24› Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς λέγων,
Ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ σπείραντι καλὸν σπέρμα ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ.
24 Allēn parabolēn parethēken autois legōn,

Hōmoiōthē hē basileia tōn ouranōn anthrōpǭ speiranti kalon sperma en tǭ agrǭ autou.

---

25 𐤅𐤉𐤄𐤉 𐤁𐤄𐤉𐤅𐤕 𐤄𐤀𐤍𐤔𐤉𐤌 𐤉𐤔𐤍𐤉𐤌 𐤅𐤉𐤁𐤀 𐤀𐤉𐤁𐤅
𐤅𐤉𐤆𐤓𐤏 𐤆𐤅𐤍𐤉𐤍 𐤁𐤉𐤍 𐤄𐤇𐤈𐤉𐤌 𐤅𐤉𐤋𐤊 𐤋𐤅:

כה וַיְהִי בִּהְיוֹת הָאֲנָשִׁים יְשֵׁנִים וַיָּבֹא אֹיְבוֹ
וַיִּזְרַע זוּנִין בֵּין הַחִטִּים וַיֵּלֶךְ לוֹ׃

25. way'hiy bih'yoth ha'anashiym y'sheniym wayabo' 'oy'bo
wayiz'ra` zuniyn beyn hachitiym wayele'k lo.

Matt13:25 “But while his men were sleeping, his enemy came
and sowed tares among the wheat, and went away.”

‹25› ἐν δὲ τῷ καθεύδειν τοὺς ἀνθρώπους ἦλθεν αὐτοῦ ὁ ἐχθρὸς
καὶ ἐπέσπειρεν ζιζάνια ἀνὰ μέσον τοῦ σίτου καὶ ἀπῆλθεν.

25 en de tǭ katheudein tous anthrōpous ēlthen autou ho echthros
kai epespeiren zizania ana meson tou sitou kai apēlthen.

---

26 וכאשר פרח הדשא ויעש פרי ויראו גם-הזונין:

כו וְכַאֲשֶׁר פָּרַח הַדֶּשֶׁא וַיַּעַשׂ פֶּרִי וַיֵּרָאוּ גַּם־הַזּוּנִין׃

26. w’ka’asher parach hadeshe’ waya`as periy wayera’u gam-hazuniyn.

Matt13:26 “But when the wheat sprouted and bore grain, then the tares became evident also.”

‹26› ὅτε δὲ ἐβλάστησεν ὁ χόρτος καὶ καρπὸν ἐποίησεν, τότε ἐφάνη καὶ τὰ ζιζάνια.

26 hote de eblastēsen ho chortos kai karpon epoiēsen, tote ephanē kai ta zizania.

---

27 ויגשו עבדי בעל-הבית ויאמרו אליו אדנינו
הלא-זרע טוב זרעת בשדך ומאין לו הזונין:

כז וַיִּגְּשׁוּ עַבְדֵי בַעַל־הַבַּיִת וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו אֲדֹנֵינוּ
הֲלֹא־זֶרַע טוֹב זָרַעְתָּ בְשָׂדֶךָ וּמֵאַיִן לוֹ הַזּוּנִין׃

27. wayig’shu `ab’dey ba`al-habayith wayo’m’ru ‘elayu ‘Adoneynu halo’-zera` tob zara`’ta b’sadeak ume’ayin lo hazuniyn.

Matt13:27 “The slaves of the landowner came and said to him, ‘Our Master, did you not sow good seed in your field? How then does it have tares?’”

‹27› προσελθόντες δὲ οἱ δοῦλοι τοῦ οἰκοδεσπότου εἶπον αὐτῷ, Κύριε, οὐχὶ καλὸν σπέρμα
ἔσπειρας ἐν τῷ σῷ ἀγρῷ; πόθεν οὖν ἔχει ζιζάνια;

27 proselthontes de hoi douloi tou oikodespotou eipon autǭ, Kyrie, ouchi kalon sperma espeiras
en tǭ sǭ agrǭ? pothen oun echei zizania?

---

28 ויאמר להם איש איב עשה זאת ויאמרו אליו
העבדים התחפץ כי-נלך ונלקט אתם:

כח וַיֹּאמֶר לָהֶם אִישׁ אֹיֵב עָשָׂה זֹאת וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו הָעֲבָדִים
הֲתַחְפֹּץ כִּי־נֵלֵךְ וּנְלַקֵּט אֹתָם׃

28. way’omer lahem ‘iysh ‘oyeb `asah zo’th wayo’m’ru ‘elayu ha`abadiym hathach’pots kiy-nele’k un’laqet ‘otham.

Matt13:28 “And he said to them, ‘An enemy has done this!’ The slaves said to him,
‘Do you want us, then, to go and gather them up?’”

‹28› ὁ δὲ ἔφη αὐτοῖς, Ἐχθρὸς ἄνθρωπος τοῦτο ἐποίησεν. οἱ δὲ δοῦλοι λέγουσιν αὐτῷ,
Θέλεις οὖν ἀπελθόντες συλλέξωμεν αὐτά;

28 ho de ephē autois, Echthros anthrōpos touto epoiēsen. hoi de douloi legousin autǭ,
Theleis oun apelthontes syllexōmen auta?

---

29 ויאמר לא פן-תלקטו את-הזונין ושרשתם גם את-החטים:

כט וַיֹּאמֶר לֹא פֶּן־תְּלַקְּטוּ אֶת־הַזּוּנִין וְשֵׁרַשְׁתֶּם גַּם אֶת־הַחִטִּים׃

29. wayo'mer lo' pen-t'laq'tu 'eth-hazuniyn w'sherash'tem gam 'eth-hachitiym.

Matt13:29 "But he said, 'No'; for while you are gathering up the tares,
you may uproot the wheat with them."

‹29› ὁ δέ φησιν, Οὔ, μήποτε συλλέγοντες τὰ ζιζάνια ἐκριζώσητε ἅμα αὐτοῖς τὸν σῖτον.

29 ho de phēsin, Ou, mēpote syllegontes ta zizania ekrizōsēte hama autois ton siton.

---

30 הניחו אתם ויגדלו שניהם יחד עד-הקציר והיה בעת
הקציר ואמרתי לקוצרים לקטו בראשונה את-הזונין
ואגדו אתם אגדות לשרפם ואת החטים אספו לאוצרי:

ל הַנִּיחוּ אֹתָם וְיִגְדְּלוּ שְׁנֵיהֶם יַחַד עַד־הַקָּצִיר וְהָיָה בְּעֵת
הַקָּצִיר וְאָמַרְתִּי לַקּוֹצְרִים לַקְּטוּ בָּרִאשׁוֹנָה אֶת־הַזּוּנִין
וְאִגְדוּ אֹתָם אֲגֻדּוֹת לְשָׂרְפָם וְאֵת הַחִטִּים אִסְפוּ לְאוֹצָרִי׃

**30. haniychu 'otham w'yig'd'lu sh'neyhem yachad `ad-haqatsiyr
w'hayah b'`eth haqatsiyr w'amar'tiy laqots'riym laq'tu bari'shonah 'eth-hazuniyn
w'ig'du 'otham 'agudoth l'sar'pham w'eth hachitiym 'is'phu l'otsariy.**

Matt13:30 "Allow both to grow together until the harvest;
and in the time of the harvest I shall say to the reapers, 'First gather up the tares
and bind them in bundles to burn them up; but gather the wheat into my barn.'"

‹30› ἄφετε συναυξάνεσθαι ἀμφότερα ἕως τοῦ θερισμοῦ, καὶ ἐν καιρῷ τοῦ θερισμοῦ ἐρῶ τοῖς θερισταῖς, Συλλέξατε πρῶτον τὰ ζιζάνια καὶ δήσατε αὐτὰ εἰς δέσμας πρὸς τὸ κατακαῦσαι αὐτά, τὸν δὲ σῖτον συναγάγετε εἰς τὴν ἀποθήκην μου.

30 aphete synauxanesthai amphotera heōs tou therismou,

kai en kairō̧ tou therismou erō tois theristais, Syllexate prōton ta zizania

kai dēsate auta eis desmas pros to katakausai auta,

ton de siton synagagete eis tēn apothēkēn mou.

---

31 וישם לפניהם משל אחר ויאמר מלכות השמים דומה
לגרגר של-חרדל אשר לקחו איש ויזרע בשדהו:

לא וַיָּשֶׂם לִפְנֵיהֶם מָשָׁל אַחֵר וַיֹּאמַר מַלְכוּת הַשָּׁמַיִם דּוֹמָה
לְגַרְגַּר שֶׁל־חַרְדָּל אֲשֶׁר לְקָחוֹ אִישׁ וַיִּזְרַע בְּשָׂדֵהוּ׃

**31. wayasem liph'neyhem mashal 'acher way'omar mal'kuth hashamayim domah
l'gar'gar shel-char'dal 'asher l'qacho 'iysh wayiz'ra` b'sadehu.**

Matt13:31 He presented another parable to them, saying, "The kingdom of heaven is compared
to a mustard seed, which a man took and sowed in his field";

‹31› Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς λέγων, Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔσπειρεν ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ·

31 Allēn parabolēn parethēken autois legōn, Homoia estin hē basileia tōn ouranōn kokkῳ sinapeōs, hon labōn anthrōpos espeiren en tῳ agrῳ autou;

---

32 והוא קטן מכל-הזרועים וכאשר צמח גדול הוא
מן-הירקות והיה לעץ עד-אשר יבאו עוף השמים וקננו
בענפיו:

לב וְהוּא קָטֹן מִכָּל־הַזֵּרוֹעִים וְכַאֲשֶׁר צָמַח גָּדוֹל הוּא
מִן־הַיְרָקוֹת וְהָיָה לְעֵץ עַד־אֲשֶׁר יָבֹאוּ עוֹף הַשָּׁמַיִם וְקִנְּנוּ
בַּעֲנָפָיו:

32. w'hu' qaton mikal-hazero`iym w'ka'asher tsamach gadol hu' min-hay'raqoth w'hayah l'`ets `ad-'asher yabo'u `oph hashamayim w'qin'nu ba`anaphayu.

Matt13:32 "and this is smaller than all other seeds, but when it is full grown, it is larger than the garden plants and becomes a tree, so that the birds of the air come and nest in its branches."

‹32› ὃ μικρότερον μέν ἐστιν πάντων τῶν σπερμάτων, ὅταν δὲ αὐξηθῇ μεῖζον τῶν λαχάνων ἐστὶν καὶ γίνεται δένδρον, ὥστε ἐλθεῖν τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ καὶ κατασκηνοῦν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ.

32 ho mikroteron men estin pantōn tōn spermatōn, hotan de auxēthῃ meizon tōn lachanōn estin kai ginetai dendron, hōste elthein ta peteina tou ouranou kai kataskēnoun en tois kladois autou.

---

33 וישא עוד משלו ויאמר אליהם מלכות השמים דומה
לשאר אשר לקחתו אשה ותטמן בשלש סאים קמח עד
כי-יחמץ כלו:

לג וַיִּשָּׂא עוֹד מְשָׁלוֹ וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם מַלְכוּת הַשָּׁמַיִם דּוֹמָה
לִשְׂאֹר אֲשֶׁר לְקָחַתּוּ אִשָּׁה וַתִּטְמֹן בִּשְׁלֹשׁ סְאִים קֶמַח עַד
כִּי־יֶחְמַץ כֻּלּוֹ:

33. wayisa' `od m'shalo way'omer 'aleyhem mal'kuth hashamayim domah lis'or 'asher l'qachatu 'ishah watit'mon bish'lsh s'iym qemach `ad kiy-yech'mats kulo.

Matt13:33 He spoke another parable to them, "The kingdom of heaven is compared to leaven, which a woman took and hid in three pecks of flour until it was all leavened."

‹33› Ἄλλην παραβολὴν ἐλάλησεν αὐτοῖς· Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ζύμῃ, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἐνέκρυψεν εἰς ἀλεύρου σάτα τρία ἕως οὗ ἐζυμώθη ὅλον.

33 Allēn parabolēn elalēsen autois; Homoia estin hē basileia tōn ouranōn zymῃ, hēn labousa gynē enekruuen eis aleurou sata tria heōs hou ezymōthē holon.

---

34 כל-אלה דבר יהושע במשלים אל-המון העם
ובבלי משל לא דבר אליהם דבר:

לד כָּל־אֵלֶּה דִּבֶּר יָהוּשֻׁעַ בִּמְשָׁלִים אֶל־הֲמוֹן הָעָם
וּבִבְלִי מָשָׁל לֹא דִבֶּר אֲלֵיהֶם הַדָּבָר:

34. kal-'eleh diber Yahushuà bim'shaliym 'el-hamon ha`am

ubib'liy mashal lo' diber 'aleyhem dabar.

Matt13:34 All these things Yahushua spoke to the crowds in parables,
and He did not speak to them without a parable.

‹34› Ταῦτα πάντα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν παραβολαῖς τοῖς ὄχλοις
καὶ χωρὶς παραβολῆς οὐδὲν ἐλάλει αὐτοῖς,
34 Tauta panta elalēsen ho Iēsous en parabolais tois ochlois kai chōris parabolēs ouden elalei autois

---

למלאת את אשר דבר הנביא לאמר אפתחה במשל פי 35
אביעה חידות מני-קדם:
לה לְמַלֹּאת אֵת אֲשֶׁר דִּבֶּר הַנָּבִיא לֵאמֹר אֶפְתְּחָה בְמָשָׁל פִּי
אַבִּיעָה חִידוֹת מִנִּי־קֶדֶם׃

35. l'mal'th 'eth 'asher diber hanabiy' le'mor
'eph't'chah b'mashal piy 'abiy`ah chiydoth miniy-qedem.

Matt13:35 This was to fulfill what was spoken through the prophet, saying,
I shall open My mouth in parables; I shall utter things hidden since the foundation of the world.

‹35› ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος,
Ἀνοίξω ἐν παραβολαῖς τὸ στόμα μου,
ἐρεύξομαι κεκρυμμένα ἀπὸ καταβολῆς [κόσμου].
35 hopōs plērōthę̄ to hrēthen dia tou prophētou legontos,
Anoixō en parabolais to stoma mou,
ereuxomai kekrymmena apo katabolēs [kosmou].

אז שלח יהושע את-המון העם ויבא הביתה ויגשו 36
אליו תלמידיו ויאמרו באר-נא לנו את-משל זוני השדה:
לו אָז שִׁלַּח יָהוּשֻׁעַ אֶת־הֲמוֹן הָעָם וַיָּבֹא הַבַּיְתָה וַיִּגְּשׁוּ אֵלָיו
תַּלְמִידָיו וַיֹּאמְרוּ בָּאֶר־נָא לָנוּ אֶת־מְשַׁל זוּנֵי הַשָּׂדֶה׃

36. 'az shilach Yahushuà 'eth-hamon ha`am wayabo' habay'thah wayig'shu 'elayu tal'miydayu wayo'm'ru ba'er-na' lanu 'eth-m'shal zuney hasadeh.

Matt13:36 Then He left the crowds and went into the house. And His disciples came to Him
and said, Explain to us the parable of the tares of the field.

‹36› Τότε ἀφεὶς τοὺς ὄχλους ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν. καὶ προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ
λέγοντες, Διασάφησον ἡμῖν τὴν παραβολὴν τῶν ζιζανίων τοῦ ἀγροῦ.
36 Tote apheis tous ochlous ēlthen eis tēn oikian. kai prosēlthon autō̧ hoi mathētai autou legontes,
Diasaphēson hēmin tēn parabolēn tōn zizaniōn tou agrou.

ויען ויאמר אליהם הזורע את-הזרע הטוב הוא בן-האדם: 37
לז וַיַּעַן וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם הַזּוֹרֵעַ אֶת־הַזֶּרַע הַטּוֹב הוּא בֶּן־הָאָדָם׃

37. waya`an way'omer 'aleyhem hazore`a 'eth-hazera` hatob hu' Ben-ha'Adam.

Matt13:37 And He answered and said unto them, "The one who sows the good seed is the Son of Man," ‹37› ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Ὁ σπείρων τὸ καλὸν σπέρμα ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου,

37 ho de apokritheis eipen, Ho speirōn to kalon sperma estin ho huios tou anthrōpou,

---

𐤅𐤄𐤔𐤃𐤄 𐤄𐤅𐤀 𐤄𐤏𐤅𐤋𐤌 𐤅𐤄𐤆𐤓𐤏 𐤄𐤈𐤅𐤁 𐤁𐤍𐤉 𐤄𐤌𐤋𐤊𐤅𐤕 𐤄𐤌 38
𐤅𐤄𐤆𐤅𐤍𐤉𐤍 𐤁𐤍𐤉 𐤄𐤓𐤏 𐤄𐤌𐤄:

לח וְהַשָּׂדֶה הוּא הָעוֹלָם וְהַזֶּרַע הַטּוֹב בְּנֵי הַמַּלְכוּת הֵם
וְהַזּוּנִין בְּנֵי הָרַע הֵמָּה:

38. w'hasadeh hu' ha`olam w'hazera` hatob b'ney hamal'kuth hem w'hazuniyn b'ney hara` hemah.

Matt13:38 "and the field is the world; and as for the good seed, these are the sons of the kingdom;
and the tares are the sons of the evil one";

‹38› ὁ δὲ ἀγρός ἐστιν ὁ κόσμος, τὸ δὲ καλὸν σπέρμα οὗτοί εἰσιν οἱ υἱοὶ τῆς βασιλείας·
τὰ δὲ ζιζάνιά εἰσιν οἱ υἱοὶ τοῦ πονηροῦ,

38 ho de agros estin ho kosmos, to de kalon sperma houtoi eisin hoi huioi tēs basileias;

ta de zizania eisin hoi huioi tou ponērou,

𐤅𐤄𐤀𐤉𐤁 𐤀𐤔𐤓 𐤆𐤓𐤏𐤌 𐤄𐤅𐤀 𐤄𐤔𐤈𐤍 𐤅𐤄𐤒𐤑𐤉𐤓 𐤄𐤅𐤀 𐤒𐤑 𐤄𐤏𐤅𐤋𐤌 39
𐤅𐤄𐤒𐤑𐤓𐤉𐤌 𐤄𐤌 𐤄𐤌𐤋𐤀𐤊𐤉𐤌:

לט וְהָאֹיֵב אֲשֶׁר זְרָעָם הוּא הַשָּׂטָן וְהַקָּצִיר הוּא קֵץ הָעוֹלָם
וְהַקֹּצְרִים הֵם הַמַּלְאָכִים:

**39. w'ha'oyeb 'asher z'ra`am hu' hasatan w'haqatsiyr hu' qets ha`olam
w'haqots'riym hem hamal'akiym.**

Matt13:39 "and the enemy who sowed them is the devil, and the harvest is the end of the age;
and the reapers are angels."

‹39› ὁ δὲ ἐχθρὸς ὁ σπείρας αὐτά ἐστιν ὁ διάβολος, ὁ δὲ θερισμὸς συντέλεια αἰῶνός ἐστιν,
οἱ δὲ θερισταὶ ἄγγελοί εἰσιν. ‹

39 ho de echthros ho speiras auta estin ho diabolos, ho de therismos synteleia aiōnos estin,

hoi de theristai aggeloi eisin.

𐤅𐤄𐤍𐤄 𐤊𐤀𐤔𐤓 𐤉𐤋𐤒𐤈𐤅 𐤄𐤆𐤅𐤍𐤉𐤍 40
𐤅𐤍𐤔𐤓𐤐𐤅 𐤁𐤀𐤔 𐤊𐤍 𐤉𐤄𐤉𐤄 𐤋𐤒𐤑 𐤄𐤏𐤅𐤋𐤌 𐤄𐤆𐤄:

מ וְהִנֵּה כַּאֲשֶׁר יְלֻקְּטוּ הַזּוּנִין
וְנִשְׂרְפוּ בָאֵשׁ כֵּן יִהְיֶה לְקֵץ הָעוֹלָם הַזֶּה:

40. w'hineh ka'asher y'luq'tu hazuniyn w'nis'r'phu ba'esh ken yih'yeh l'qets ha`olam hazeh.

Matt13:40 "So just as the tares are gathered up and burned with fire,
so shall it be at the end of this age."

‹40› ὥσπερ οὖν συλλέγεται τὰ ζιζάνια καὶ πυρὶ [κατα]καίεται,
οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος·

40 hōsper oun syllegetai ta zizania kai pyri [kata]kaietai, houtōs estai en tę synteleią tou aiōnos;

---

41 𐤁𐤍-𐤄𐤀𐤃𐤌 𐤉𐤔𐤋𐤇 𐤀𐤕-𐤌𐤋𐤀𐤊𐤉𐤅 𐤅𐤋𐤒𐤈𐤅 𐤌𐤌𐤋𐤊𐤅𐤕𐤅 𐤀𐤕
𐤊𐤋-𐤄𐤌𐤊𐤔𐤋𐤅𐤕 𐤅𐤀𐤕 𐤊𐤋-𐤐𐤏𐤋𐤉 𐤄𐤀𐤅𐤍:

מא בֶּן־הָאָדָם יִשְׁלַח אֶת־מַלְאָכָיו וְלִקְּטוּ מִמַּלְכוּתוֹ אֵת
כָּל־הַמַּכְשֵׁלוֹת וְאֵת כָּל־פֹּעֲלֵי הָאָוֶן׃

41. Ben-ha'Adam yish'lach 'eth-mal'akayu w'liq'tu mimal'kutho 'eth kal-hamak'sheloth w'eth kal-po`aley ha'awen.

Matt13:41 "The Son of Man shall send forth His angels, and they shall gather out of His kingdom all stumbling blocks, and those who commit lawlessness,"

‹41› ἀποστελεῖ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ, καὶ συλλέξουσιν ἐκ τῆς βασιλείας αὐτοῦ πάντα τὰ σκάνδαλα καὶ τοὺς ποιοῦντας τὴν ἀνομίαν

41 apostelei ho huios tou anthrōpou tous aggelous autou, kai syllexousin ek tēs basileias autou panta ta skandala kai tous poiountas tēn anomian

---

42 𐤅𐤄𐤔𐤋𐤉𐤊𐤅 𐤀𐤕𐤌 𐤀𐤋-𐤕𐤍𐤅𐤓 𐤄𐤀𐤔 𐤔𐤌 𐤕𐤄𐤉𐤄 𐤄𐤉𐤋𐤋𐤄 𐤅𐤇𐤓𐤒 𐤄𐤔𐤍𐤉𐤌:

מב וְהִשְׁלִיכוּ אֹתָם אֶל־תַּנּוּר הָאֵשׁ שָׁם תִּהְיֶה הַיְלָלָה וַחֲרֹק הַשִּׁנָּיִם׃

42. w'hish'liyku 'otham 'el-tanur ha'esh sham tih'yeh hay'lalah wacharoq hashinayim.

Matt13:42 "and shall throw them into the furnace of fire;
there shall be weeping and gnashing of teeth."

‹42› καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός·
ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

42 kai balousin autous eis tēn kaminon tou pyros; ekei estai ho klauthmos kai ho brygmos tōn odontōn.

---

43 𐤀𐤆 𐤉𐤆𐤄𐤉𐤓𐤅 𐤄𐤑𐤃𐤉𐤒𐤉𐤌 𐤊𐤔𐤌𐤔 𐤁𐤌𐤋𐤊𐤅𐤕 𐤀𐤁𐤉𐤄𐤌 𐤌𐤉 𐤀𐤔𐤓
𐤋𐤅 𐤀𐤆𐤍𐤉𐤌 𐤋𐤔𐤌𐤏 𐤉𐤔𐤌𐤏:

מג אָז יַזְהִירוּ הַצַּדִּיקִים כַּשֶּׁמֶשׁ בְּמַלְכוּת אֲבִיהֶם מִי אֲשֶׁר
לוֹ אָזְנַיִם לִשְׁמֹעַ יִשְׁמָע׃

**43. 'az yaz'hiyru hatsadiyqiym kashemesh b'mal'kuth 'abiyhem
miy 'asher lo 'az'nayim lish'mo`a yish'ma`.**

Matt13:43 "Then the righteous shall shine forth as the sun in the kingdom of their Father.
He who has ears, let him hear."

‹43› Τότε οἱ δίκαιοι ἐκλάμψουσιν ὡς ὁ ἥλιος ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρὸς αὐτῶν. ὁ ἔχων ὦτα ἀκουέτω.

43 Tote hoi dikaioi eklampsousin hōs ho hēlios en tę̄ basileią tou patros autōn. ho echōn ōta akouetō.

---

44 𐤏𐤅𐤃 𐤃𐤅𐤌𐤄 𐤌𐤋𐤊𐤅𐤕 𐤄𐤔𐤌𐤉𐤌 𐤋𐤀𐤅𐤑𐤓 𐤈𐤌𐤅𐤍 𐤁𐤔𐤃𐤄
𐤀𐤔𐤓 𐤌𐤑𐤀𐤅 𐤀𐤉𐤔 𐤅𐤉𐤈𐤌𐤍𐤄𐤅 𐤅𐤁𐤔𐤌𐤇𐤕𐤅 𐤉𐤋𐤊
𐤅𐤌𐤊𐤓 𐤀𐤕-𐤊𐤋-𐤀𐤔𐤓 𐤋𐤅 𐤅𐤒𐤍𐤄 𐤀𐤕-𐤄𐤔𐤃𐤄 𐤄𐤄𐤅𐤀:

מד עוֹד דּוֹמָה מַלְכוּת הַשָּׁמַיִם לְאוֹצָר טָמוּן בַּשָּׂדֶה
אֲשֶׁר מְצָאוֹ אִישׁ וַיִּטְמְנֵהוּ וּבְשִׂמְחָתוֹ יֵלֵךְ

וּמָכַר אֶת־כָּל־אֲשֶׁר־לוֹ וְקָנָה אֶת־הַשָּׂדֶה הַהוּא׃

44. `od domah mal'kuth hashamayim l'otsar tamun basadeh 'asher m'tsa'o 'iysh wayit'm'nehu ub'sim'chatho yele'k umakar 'eth-kal-'asher-lo w'qanah 'eth-hasadeh hahu'.

Matt13:44 "The kingdom of heaven is like a treasure hidden in the field, which a man found and hid again; and from joy over it he goes and sells all that he has and buys that field."

‹44› Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν θησαυρῷ κεκρυμμένῳ ἐν τῷ ἀγρῷ, ὃν εὑρὼν ἄνθρωπος ἔκρυψεν, καὶ ἀπὸ τῆς χαρᾶς αὐτοῦ ὑπάγει καὶ πωλεῖ πάντα ὅσα ἔχει
καὶ ἀγοράζει τὸν ἀγρὸν ἐκεῖνον.

44 Homoia estin hē basileia tōn ouranōn thēsaurǭ kekrymmenǭ en tǭ agrǭ, hon heurōn anthrōpos ekruuen, kai apo tēs charas autou hypagei kai pōlei panta hosa echei kai agorazei ton agron ekeinon.

𐤏𐤅𐤃 𐤃𐤅𐤌𐤄 𐤌𐤋𐤊𐤅𐤕 𐤄𐤔𐤌𐤉𐤌 𐤋𐤀𐤉𐤔 𐤎𐤇𐤓 𐤄𐤌𐤁𐤒𐤔 𐤌𐤓𐤂𐤋𐤉𐤅𐤕 𐤈𐤁𐤅𐤕: 45

מה עוֹד דּוֹמָה מַלְכוּת הַשָּׁמַיִם לְאִישׁ סֹחֵר הַמְבַקֵּשׁ מַרְגָּלִיּוֹת טֹבוֹת׃

45. `od domah mal'kuth hashamayim l'iysh socher ham'baqesh mar'galiyoth toboth.

Matt13:45 "Again, the kingdom of heaven is like a merchant seeking fine pearls,"

‹45› Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ ἐμπόρῳ ζητοῦντι καλοὺς μαργαρίτας·

45 Palin homoia estin hē basileia tōn ouranōn anthrōpǭ emporǭ zētounti kalous margaritas;

𐤅𐤊𐤀𐤔𐤓 𐤌𐤑𐤀 𐤌𐤓𐤂𐤋𐤉𐤕 𐤀𐤇𐤕 𐤉𐤒𐤓𐤄 𐤌𐤀𐤃 𐤄𐤋𐤊 46
𐤅𐤉𐤌𐤊𐤓 𐤀𐤕-𐤊𐤋-𐤀𐤔𐤓-𐤋𐤅 𐤅𐤉𐤒𐤍 𐤀𐤕𐤄:

מו וְכַאֲשֶׁר מָצָא מַרְגָּלִית אַחַת יְקָרָה מְאֹד הָלַךְ
וַיִּמְכֹּר אֶת־כָּל־אֲשֶׁר־לוֹ וַיִּקֶן אֹתָהּ׃

46. w'ka'asher matsa' mar'galiyth 'achath y'qarah m'od hala'k wayim'kor 'eth-kal-'asher-lo wayiqen 'othah.

Matt13:46 "and upon finding one pearl of great value, he went and sold all that he had and bought it."

‹46› εὑρὼν δὲ ἕνα πολύτιμον μαργαρίτην ἀπελθὼν πέπρακεν πάντα ὅσα εἶχεν
καὶ ἠγόρασεν αὐτόν.

46 heurōn de hena polytimon margaritēn apelthōn pepraken panta hosa eichen kai ēgorasen auton.

𐤏𐤅𐤃 𐤃𐤅𐤌𐤄 𐤌𐤋𐤊𐤅𐤕 𐤄𐤔𐤌𐤉𐤌 𐤋𐤌𐤊𐤌𐤓𐤕 𐤀𐤔𐤓 𐤄𐤔𐤋𐤊𐤄 𐤋𐤉𐤌 47
𐤅𐤌𐤉𐤍𐤉𐤌 𐤔𐤅𐤍𐤉𐤌 𐤉𐤀𐤎𐤐𐤅 𐤋𐤕𐤅𐤊𐤄:

מז עוֹד דּוֹמָה מַלְכוּת הַשָּׁמַיִם לְמִכְמֶרֶת אֲשֶׁר הָשְׁלְכָה לַיָּם
וּמִינִים שׁוֹנִים יֵאָסְפוּ לְתוֹכָהּ׃

47. `od domah mal'kuth hashamayim l'mik'mereth 'asher hash'l'kah layam umiyniym shoniym ye'as'phu l'thokah.

Matt13:47 "Again, the kingdom of heaven is like a dragnet cast into the sea, and gathering fish of every kind";

‹47› Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν σαγήνῃ βληθείσῃ εἰς τὴν θάλασσαν
καὶ ἐκ παντὸς γένους συναγαγούσῃ·

47 Palin homoia estin hē basileia tōn ouranōn sagēnę̄ blētheisę̄ eis tēn thalassan
kai ek pantos genous synagagousę̄;

וכאשר נמלאה העלו אתה אל-שפת הים וישבו 48
וילקטו את-המינים הטובים לתוך הכלים ואת הרעים
השליכו:

מח וְכַאֲשֶׁר נִמְלְאָה הֶעֱלוּ אֹתָהּ אֶל־שְׂפַת הַיָּם וַיֵּשְׁבוּ
וַיְלַקְּטוּ אֶת־הַמִּינִים הַטּוֹבִים לְתוֹךְ הַכֵּלִים וְאֵת הָרָעִים הִשְׁלִיכוּ׃

48. w'ka'asher nim'l'ah he`elu 'othah 'el-s'phath hayam wayesh'bu
wayil'q'tu 'eth-hamiyniym hatobiym l'tho'k hakeliym w'eth hara`iym hish'liyku.

Matt13:48 "and when it was filled, they drew it up on the beach; and they sat down
and gathered the good fish into containers, but the bad they threw away."

‹48› ἣν ὅτε ἐπληρώθη ἀναβιβάσαντες ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν καὶ καθίσαντες συνέλεξαν τὰ καλὰ εἰς ἄγγη, τὰ δὲ σαπρὰ ἔξω ἔβαλον.

48 hēn hote eplērōthē anabibasantes epi ton aigialon kai kathisantes
synelexan ta kala eis aggē, ta de sapra exō ebalon.

כן יהיה לקץ העולם המלאכים יצאו 49
והבדילו את-הרשעים מתוך הצדיקים:

מט כֵּן יִהְיֶה לְקֵץ הָעוֹלָם הַמַּלְאָכִים יֵצְאוּ
וְהִבְדִּילוּ אֶת־הָרְשָׁעִים מִתּוֹךְ הַצַּדִּיקִים׃

49. ken yih'yeh l'qets ha`olam hamal'akiym yets'u
w'hib'diylu 'eth-har'sha`iym mito'k hatsadiyqiym.

Matt13:49 "So it shall be at the end of the age;
the angels shall come forth and take out the wicked from among the righteous,"

‹49› οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος· ἐξελεύσονται οἱ ἄγγελοι
καὶ ἀφοριοῦσιν τοὺς πονηροὺς ἐκ μέσου τῶν δικαίων

49 houtōs estai en tę̄ synteleią tou aiōnos; exeleusontai hoi aggeloi
kai aphoriousin tous ponērous ek mesou tōn dikaiōn

והשליכום אל-תנור האש שם תהיה היללה וחרק השנים: 50

נ וְהִשְׁלִיכוּם אֶל־תַּנּוּר הָאֵשׁ שָׁם תִּהְיֶה הַיְלָלָה וַחֲרֹק הַשִּׁנָּיִם׃

50. w'hish'liykum 'el-tanur ha'esh sham tih'yeh hay'lalah wacharoq hashinayim.

Matt13:50 "and shall throw them into the furnace of fire;
there shall be weeping and gnashing of teeth."

‹50› καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός·
ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

50 kai balousin autous eis tēn kaminon tou pyros; ekei estai ho klauthmos kai ho brygmos tōn odontōn.

---

51 𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓 𐤀𐤋𐤉𐤄𐤌 𐤉𐤄𐤅𐤔𐤏 𐤄𐤕𐤁𐤉𐤍𐤅 𐤀𐤕-𐤊𐤋-𐤀𐤋𐤄 𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓𐤅
𐤀𐤋𐤉𐤅 𐤄𐤍 𐤀𐤃𐤍𐤉𐤍𐤅:

נא וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם יָהוּשֻׁעַ הֲתָבִינוּ אֶת־כָּל־אֵלֶּה וַיֹּאמְרוּ
אֵלָיו הֵן אֲדֹנֵינוּ׃

51. wayo'mer 'aleyhem Yahushuà hathabiynu 'eth-kal-'eleh wayo'm'ru 'elayu hen 'Adoneynu.

Matt13:51 He said to them, "Have you understood all these things?"
They said to Yahushua, Yes, Our Master.

‹51› Συνήκατε ταῦτα πάντα; λέγουσιν αὐτῷ, Ναί.

51 Synēkate tauta panta? legousin autō̧, Nai.

---

52 𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓 𐤀𐤋𐤉𐤄𐤌 𐤏𐤋-𐤊𐤍 𐤊𐤋-𐤎𐤅𐤐𐤓 𐤌𐤋𐤌𐤃 𐤋𐤌𐤋𐤊𐤅𐤕
𐤄𐤔𐤌𐤉𐤌 𐤃𐤅𐤌𐤄 𐤋𐤀𐤉𐤔 𐤁𐤏𐤋-𐤁𐤉𐤕 𐤄𐤌𐤅𐤑𐤉𐤀 𐤌𐤀𐤅𐤑𐤓𐤅 𐤇𐤃𐤔𐤅𐤕
𐤅𐤂𐤌 𐤉𐤔𐤍𐤅𐤕:

נב וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם עַל־כֵּן כָּל־סוֹפֵר מְלֻמָּד לְמַלְכוּת
הַשָּׁמַיִם דּוֹמֶה לְאִישׁ בַּעַל־בַּיִת הַמּוֹצִיא מֵאוֹצָרוֹ חֲדָשׁוֹת
וְגַם יְשָׁנוֹת׃

52. wayo'mer 'aleyhem `al-ken kal-sopher m'lumad l'mal'kuth hashamayim domeh l'iysh ba`al-bayith hamotsiy' me'otsaro chadashoth w'gam y'shanoth.

Matt13:52 And He said to them, "Therefore every scribe who has become a disciple of the kingdom of heaven is like a head of a household, who brings out of his treasure things new and old."

‹52› ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Διὰ τοῦτο πᾶς γραμματεὺς μαθητευθεὶς τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ, ὅστις ἐκβάλλει ἐκ τοῦ θησαυροῦ αὐτοῦ καινὰ καὶ παλαιά.

52 ho de eipen autois, Dia touto pas grammateus mathēteutheis tȩ̄ basileią tōn ouranōn homoios estin anthrōpō̧ oikodespotȩ̄, hostis ekballei ek tou thēsaurou autou kaina kai palaia.

---

53 𐤅𐤉𐤄𐤉 𐤊𐤊𐤋𐤅𐤕 𐤉𐤄𐤅𐤔𐤏 𐤋𐤃𐤁𐤓 𐤀𐤕-𐤄𐤌𐤔𐤋𐤉𐤌 𐤄𐤀𐤋𐤄 𐤅𐤉𐤏𐤁𐤓 𐤌𐤔𐤌:

נג וַיְהִי כְּכַלּוֹת יָהוּשֻׁעַ לְדַבֵּר אֶת־הַמְּשָׁלִים הָאֵלֶּה וַיַּעֲבֹר מִשָּׁם׃

53. way'hiy k'kaloth Yahushuà l'daber 'eth-ham'shaliym ha'eleh waya`abor misham.

Matt13:53 When Yahushua had finished speaking these parables, He departed from there.

‹53› Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τὰς παραβολὰς ταύτας, μετῆρεν ἐκεῖθεν.

53 Kai egeneto hote etelesen ho Iēsous tas parabolas tautas, metēren ekeithen.

---

54 𐤅𐤉𐤁𐤀 𐤀𐤋-𐤀𐤓𐤑𐤅 𐤅𐤉𐤋𐤌𐤃 𐤀𐤕𐤌 𐤁𐤁𐤉𐤕 𐤄𐤊𐤍𐤎𐤕 𐤔𐤋𐤄𐤌
𐤅𐤉𐤔𐤕𐤅𐤌𐤌𐤅 𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓𐤅 𐤌𐤀𐤉𐤍 𐤋𐤆𐤄 𐤄𐤇𐤊𐤌𐤄 𐤄𐤆𐤀𐤕 𐤅𐤄𐤂𐤁𐤅𐤓𐤅𐤕:

נד וַיָּבֹא אֶל־אַרְצוֹ וַיְלַמֵּד אֹתָם בְּבֵית הַכְּנֶסֶת שֶׁלָּהֶם
וַיִּשְׁתּוֹמֲמוּ וַיֹּאמְרוּ מֵאַיִן לָזֶה הַחָכְמָה הַזֹּאת וְהַגְּבוּרוֹת׃

54. wayabo' 'el-'ar'tso way'lamed 'otham b'beyth hak'neseth shelahem wayish'tomamu wayo'm'ru me'ayin lazeh hachak'mah hazo'th w'hag'buroth.

Matt13:54 He came to His hometown and began teaching them in their synagogue, so that they were astonished, and said, Where did this man get this wisdom and these miraculous powers?

‹54› καὶ ἐλθὼν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν, ὥστε ἐκπλήσσεσθαι αὐτοὺς καὶ λέγειν, Πόθεν τούτῳ ἡ σοφία αὕτη καὶ αἱ δυνάμεις;

54 kai elthōn eis tēn patrida autou edidasken autous en tę synagōgę autōn, hōste ekplēssesthai autous kai legein, Pothen toutō hē sophia hautē kai hai dynameis?

---

55 הלא זה הוא בן-החרש הלא שם אמו מרים
ואחיו יעקב ויוסי ושמעון ויהודה:

נה הֲלֹא זֶה הוּא בֶּן־הֶחָרָשׁ הֲלֹא שֵׁם אִמּוֹ מִרְיָם
וְאֶחָיו יַעֲקֹב וְיוֹסֵי וְשִׁמְעוֹן וִיהוּדָה׃

55. halo' zeh hu' ben-hecharash halo' shem 'imo Mir'yam
w'echayu Ya`aqob w'Yosey w'Shim'`on wiYahudah.

Matt13:55 Is not this the carpenter's son? Is not His mother called Miriam,
and His brothers, James and Yoseph and Simon and Judas?

‹55› οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ τοῦ τέκτονος υἱός; οὐχ ἡ μήτηρ αὐτοῦ λέγεται Μαριὰμ
καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ Ἰάκωβος καὶ Ἰωσὴφ καὶ Σίμων καὶ Ἰούδας;

55 ouch houtos estin ho tou tektonos huios? ouch hē mētēr autou legetai Mariam
kai hoi adelphoi autou Iakōbos kai Iōsēph kai Simōn kai Ioudas?

---

56 ואחיותיו הלא כלן אתנו הן ומאין איפוא לו כל-אלה:

נו וְאַחְיוֹתָיו הֲלֹא כֻלָּן אִתָּנוּ הֵן וּמֵאַיִן אֵיפוֹא לוֹ כָּל־אֵלֶּה׃

56. w'ach'yothayu halo' kulan 'itanu hen ume'ayin 'eypho' lo kal-'eleh.

Matt13:56 And His sisters, are they not all with us? Where then did this man get all these things?

‹56› καὶ αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ οὐχὶ πᾶσαι πρὸς ἡμᾶς εἰσιν; πόθεν οὖν τούτῳ ταῦτα πάντα;
56 kai hai adelphai autou ouchi pasai pros hēmas eisin? pothen oun toutō tauta panta?

---

57 ויהי להם למכשול ויאמר יהושע אליהם אין הנביא
נקלה אם-לא בארצו ובביתו:

נז וַיְהִי לָהֶם לְמִכְשׁוֹל וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֲלֵיהֶם אֵין הַנָּבִיא
נִקְלֶה אִם־לֹא בְּאַרְצוֹ וּבְבֵיתוֹ׃

57. way'hiy lahem l'mik'shol wayo'mer Yahushuà 'aleyhem
'eyn hanabiy' niq'leh 'im-lo' b'ar'tso ub'beytho.

Matt13:57 And they took offense at Him. But Yahushua said to them,
"A prophet is not without honor except in his hometown and in his own household."

‹57› καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Οὐκ ἔστιν προφήτης ἄτιμος εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ.
57 kai eskandalizonto en autō. ho de Iēsous eipen autois,
Ouk estin prophētēs atimos ei mē en tę patridi kai en tę oikią autou.

ולא-עשה שם גבורות רבות מפני חסר אמונתם: 58

נח וְלֹא־עָשָׂה שָׁם גְּבוּרוֹת רַבּוֹת מִפְּנֵי חֹסֶר אֱמוּנָתָם׃

58. w'lo'-`asah sham g'buroth rabboth mip'ney choser 'emunatham.

Matt13:58 And He did not do many miracles there because of their unbelief.

‹58› καὶ οὐκ ἐποίησεν ἐκεῖ δυνάμεις πολλὰς διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν.

58 kai ouk epoiēsen ekei dynameis pollas dia tēn apistian autōn.

Chapter 14

בעת ההיא שמע הורדוס שר-רבע המדינה את שמע יהושע: **Matt14:1**

א בָּעֵת הַהִיא שָׁמַע הוֹרְדוֹס שַׂר־רֹבַע הַמְּדִינָה אֶת שֵׁמַע יָהוּשֻׁעַ׃

1. ba`eth hahiy' shama` Hor'dos sar-roba` ham'diynah 'eth shema` Yahushuà.

Matt14:1 At that time Herod the tetrarch heard the news about Yahushua,

‹14:1› Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἤκουσεν Ἡρῴδης ὁ τετραάρχης τὴν ἀκοὴν Ἰησοῦ,

1 En ekeinō tō kairō ēkousen Hērōdēs ho tetraarchēs tēn akoēn Iēsou,

---

ויאמר אל-נעריו זה הוא יהוחנן המטביל 2
אשר נעור מן-המתים על-כן הכחות פעלים בו:

ב וַיֹּאמֶר אֶל־נְעָרָיו זֶה הוּא יָהוּחָנָן הַמַּטְבִּיל
אֲשֶׁר נֵעוֹר מִן־הַמֵּתִים עַל־כֵּן הַכֹּחוֹת פֹּעֲלִים בּוֹ׃

**2. wayo'mer 'el-n'`arayu zeh hu' Yahuchanan haMat'bil 'asher ne`or min-hamethiym
`al-ken hakochoth po`aliym bo.**

Matt14:2 and said to his servants, This is Yahuchanan (John) the Baptist; he has risen from the dead, and that is why miraculous powers are at work in him.

‹2› καὶ εἶπεν τοῖς παισὶν αὐτοῦ, Οὗτός ἐστιν Ἰωάννης ὁ βαπτιστής· αὐτὸς ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν καὶ διὰ τοῦτο αἱ δυνάμεις ἐνεργοῦσιν ἐν αὐτῷ.

2 kai eipen tois paisin autou, Houtos estin Iōannēs ho baptistēs; autos ēgerthē apo tōn nekrōn

kai dia touto hai dynameis energousin en autō.

כי הורדוס תפש את-יהוחנן ויאסרהו 3
וישימהו בבית הסהר בגלל הורודיה אשת פילפוס אחיו:

ג כִּי הוֹרְדוֹס תָּפַשׂ אֶת־יָהוּחָנָן וַיַּאַסְרֵהוּ
וַיְשִׂימֵהוּ בְּבֵית הַסֹּהַר בִּגְלַל הוֹרוֹדְיָה אֵשֶׁת פִּילִפּוֹס אָחִיו׃

**3. ki Hor'dos taphas 'eth-Yahuchanan waya'as'rehu
way'siymehu b'beyth hasohar big'lal Horod'yah 'esheth Phiylipos 'achiyu.**

Matt14:3 For when Herod had Yahuchanan arrested, he bound him
and put him in prison because of Herodias, the wife of his brother Philip.

‹3› Ὁ γὰρ Ἡρῴδης κρατήσας τὸν Ἰωάννην ἔδησεν [αὐτὸν]

καὶ ἐν φυλακῇ ἀπέθετο διὰ Ἡρῳδιάδα τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ·
3 Ho gar Hērǭdēs kratēsas ton Iōannēn edēsen [auton]
kai en phylakȩ̄ apetheto dia Hērǭdiada tēn gynaika Philippou tou adelphou autou;

---

4 כי אמר יהוחנן אליו אסורה היא לך:
דכִּי אָמַר יְהוֹחָנָן אֵלָיו אֲסוּרָה הִיא לָךְ׃

4. ki ‘amar Yahuchanan ‘elayu ‘asurah hiy’ la’k.

Matt14:4 For Yahuchanan had been saying to him, It is not lawful for you to have her.

‹4› ἔλεγεν γὰρ ὁ Ἰωάννης αὐτῷ, Οὐκ ἔξεστίν σοι ἔχειν αὐτήν.
4 elegen gar ho Iōannēs autǭ, Ouk exestin soi echein autēn.

---

5 ויבקש להרגו ויירא את-ההמון כי לנביא חשבהו:
הוַיְבַקֵּשׁ לְהָרְגוֹ וַיִּירָא אֶת־הֶהָמוֹן כִּי לְנָבִיא חֲשָׁבֻהוּ׃

5. way’baqesh l’har’go wayiyra’ ‘eth-hehamon ki l’nabiy’ chashabuhu.

Matt14:5 Although Herod wanted to put him to death, he feared the crowd,
because they regarded him as a prophet.

‹5› καὶ θέλων αὐτὸν ἀποκτεῖναι ἐφοβήθη τὸν ὄχλον, ὅτι ὡς προφήτην αὐτὸν εἶχον.
5 kai thelōn auton apokteinai ephobēthē ton ochlon, hoti hōs prophētēn auton eichon.

---

6 ויהי ביום הלדת הורדוס ותרקד בת-הורודיה בתוכם
ותיטב בעיני הורדוס:
ווַיְהִי בְּיוֹם הֻלֶּדֶת הוֹרְדוֹס וַתְּרַקֵּד בַּת־הוֹרוֹדְיָה בְּתוֹכָם
וַתִּיטַב בְּעֵינֵי הוֹרְדוֹס׃

**6. way’hiy b’yom huledeth Hor’dos wat’raqed bath-Horod’yah b’thokam
watiytab b’`eyney Hor’dos.**

Matt14:6 But when Herod’s birthday came, the daughter of Herodias danced before them
and pleased Herod,

‹6› γενεσίοις δὲ γενομένοις τοῦ Ἡρῴδου ὠρχήσατο ἡ θυγάτηρ τῆς Ἡρῳδιάδος ἐν τῷ μέσῳ
καὶ ἤρεσεν τῷ Ἡρῴδῃ,
6 genesiois de genomenois tou Hērǭdou ōrchēsato hē thygatēr tēs Hērǭdiados en tǭ mesǭ
kai ēresen tǭ Hērǭdȩ̄,

---

7 וישבע לה ויאמר מה-תשאל נפשך ואתן לך:
זוַיִּשָּׁבַע לָהּ וַיֹּאמַר מַה־תִּשְׁאַל נַפְשֵׁךְ וְאֶתֶּן לָךְ׃

7. wayishaba` lah wayo’mar mah-tish’al naph’she’k w’eten la’k.

Matt14:7 so much that he promised with an oath to give her whatever she asked.

‹7› ὅθεν μεθ’ ὅρκου ὡμολόγησεν αὐτῇ δοῦναι ὃ ἐὰν αἰτήσηται.
7 hothen meth’ horkou hōmologēsen autȩ̄ dounai ho ean aitēsētai.

---

8 ואמה שמה את-הדברים בפיה ותשאל לאמר תנה-לי
פה בקערה את-ראש יהוחנן המטביל:

חוְאִמָּהּ שָׂמָה אֶת־הַדְּבָרִים בְּפִיהָ וַתִּשְׁאַל לֵאמֹר תְּנָה־לִּי
פֹּה בַּקְּעָרָה אֶת־רֹאשׁ יְהוֹחָנָן הַמַּטְבִּיל׃

8. w'imah samah 'eth-had'bariym b'phiyah
watish'al le'mor t'nah-liy phoh baq'`arah 'eth-ro'sh Yahuchanan haMat'bil.

Matt14:8 Having been informed by her mother before,
she said, Give me here on a platter the head of Yahuchanan the Baptist.

‹8› ἡ δὲ προβιβασθεῖσα ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτῆς,
Δός μοι, φησίν, ὧδε ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ.

8 hē de probibastheisa hypo tēs mētros autēs,

Dos moi, phēsin, hōde epi pinaki tēn kephalēn Iōannou tou baptistou.

---

9 ויצר למלך אך בעבור השבועה והמסבים עמו צוה
לתת לה:

טוַיֵּצֶר לַמֶּלֶךְ אַךְ בַּעֲבוּר הַשְּׁבוּעָה וְהַמְּסֻבִּים עִמּוֹ צִוָּה
לָתֵת לָהּ׃

9. wayetser lamele'k 'a'k ba`abur hash'bu`ah w'ham'subiym `imo tsiuah latheth lah.

Matt14:9 Although he was grieved, the king commanded it to be given because of his oaths, and because of his dinner guests.

‹9› καὶ λυπηθεὶς ὁ βασιλεὺς διὰ τοὺς ὅρκους καὶ τοὺς συνανακειμένους ἐκέλευσεν δοθῆναι,

9 kai lypētheis ho basileus dia tous horkous kai tous synanakeimenous ekeleusen dothēnai,

---

10 וישלח וישא את-ראש יהוחנן מעליו בבית הסהר:

יוַיִּשְׁלַח וַיִּשָּׂא אֶת־רֹאשׁ יְהוֹחָנָן מֵעָלָיו בְּבֵית הַסֹּהַר׃

10. wayish'lach wayisa' 'eth-ro'sh Yahuchanan me`alayu b'beyth hasohar.

Matt14:10 He sent and had Yahuchanan beheaded in the prison.

‹10› καὶ πέμψας ἀπεκεφάλισεν [τὸν] Ἰωάννην ἐν τῇ φυλακῇ.

10 kai pempsas apekephalisen [ton] Iōannēn en tę phylakę.

---

11 ויביאו את-ראשו בקערה ויתנו בידי הנערה
ותביאהו אל-אמה:

יאוַיָּבִיאוּ אֶת־רֹאשׁוֹ בַּקְּעָרָה וַיִּתְּנוּ בִּידֵי הַנַּעֲרָה
וַתְּבִיאֵהוּ אֶל־אִמָּהּ׃

11. wayabiy'u 'eth-ro'sho baq'`arah wayit'nu biydey hana`arah wat'biy'ehu 'el-'imah.

Matt14:11 And his head was brought on a platter and given to the girl, and she brought it to her mother.

‹11› καὶ ἠνέχθη ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι καὶ ἐδόθη τῷ κορασίῳ, καὶ ἤνεγκεν τῇ μητρὶ αὐτῆς.

11 kai ēnechthē hē kephalē autou epi pinaki kai edothē tō korasiō, kai ēnegken tę mētri autēs.

𐤅𐤉𐤂𐤔𐤅 𐤕𐤋𐤌𐤉𐤃𐤉𐤅 𐤅𐤉𐤔𐤀𐤅 𐤀𐤕-𐤂𐤅𐤉𐤕𐤅 𐤅𐤉𐤒𐤁𐤓𐤅𐤄 𐤅𐤉𐤋𐤊𐤅 12
𐤅𐤉𐤂𐤉𐤃𐤅 𐤋𐤉𐤄𐤅𐤔𐤏:

יב וַיִּגְּשׁוּ תַּלְמִידָיו וַיִּשְׂאוּ אֶת־גְּוִיָּתוֹ וַיִּקְבְּרוּהָ
וַיֵּלְכוּ וַיַּגִּידוּ לְיָהוּשֻׁעַ׃

12. wayig'shu tal'miydayu wayis'u 'eth-g'wiyatho wayiq'b'ruah wayel'ku wayagiydu l'Yahushuà.

Matt14:12 His disciples came and took away the body and buried it;
and they went and reported to Yahushua.

‹12› καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἦραν τὸ πτῶμα καὶ ἔθαψαν αὐτὸ[ν]
καὶ ἐλθόντες ἀπήγγειλαν τῷ Ἰησοῦ.

12 kai proselthontes hoi mathētai autou ēran to ptōma kai ethapsan auto[n]
kai elthontes apēggeilan tō̧ Iēsou.

𐤅𐤉𐤄𐤉 𐤊𐤔𐤌𐤏𐤅 𐤀𐤕-𐤆𐤀𐤕 𐤅𐤉𐤎𐤓 𐤌𐤔𐤌 𐤁𐤀𐤍𐤉𐤄 𐤀𐤋-𐤌𐤒𐤅𐤌 𐤇𐤓𐤁𐤄 13
𐤅𐤀𐤉𐤍-𐤀𐤉𐤔 𐤀𐤕𐤅 𐤅𐤉𐤔𐤌𐤏𐤅 𐤄𐤌𐤅𐤍 𐤄𐤏𐤌
𐤅𐤉𐤋𐤊𐤅 𐤀𐤇𐤓𐤉𐤅 𐤁𐤓𐤂𐤋𐤉𐤄𐤌 𐤌𐤍-𐤄𐤏𐤓𐤉𐤌:

יג וַיְהִי כְּשָׁמְעוֹ אֶת־זֹאת וַיָּסַר מִשָּׁם בָּאֳנִיָּה אֶל־מְקוֹם חָרְבָּה
וְאֵין־אִישׁ אִתּוֹ וַיִּשְׁמְעוּ הֲמוֹן הָעָם
וַיֵּלְכוּ אַחֲרָיו בְּרַגְלֵיהֶם מִן־הֶעָרִים׃

13. way'hiy k'sham'`o 'eth-zo'th wayasar misham ba'aniyah 'el-m'qom char'bah w'eyn-'iysh 'ito wayish'm'`u hamon ha`am wayel'ku 'acharayu b'rag'leyhem min-he`ariym.

Matt14:13 Now when Yahushua heard about Yahuchanan, He withdrew from there in a boat to a secluded place by Himself; and when the people heard of this, they followed Him on foot from the cities.

‹13› Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν ἐν πλοίῳ εἰς ἔρημον τόπον κατ' ἰδίαν·
καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι ἠκολούθησαν αὐτῷ πεζῇ ἀπὸ τῶν πόλεων.

13 Akousas de ho Iēsous anechōrēsen ekeithen en ploiō̧ eis erēmon topon kat' idian;
kai akousantes hoi ochloi ēkolouthēsan autō̧ pezȩ̄ apo tōn poleōn.

𐤅𐤉𐤑𐤀 𐤉𐤄𐤅𐤔𐤏 𐤅𐤉𐤓𐤀 𐤄𐤌𐤅𐤍 𐤏𐤌-𐤓𐤁 14
𐤅𐤉𐤄𐤌𐤅 𐤌𐤏𐤉𐤅 𐤋𐤄𐤌 𐤅𐤉𐤓𐤐𐤀 𐤀𐤕-𐤄𐤇𐤋𐤔𐤉𐤌 𐤀𐤔𐤓 𐤁𐤄𐤌:

יד וַיֵּצֵא יָהוּשֻׁעַ וַיַּרְא הָמוֹן עַם־רָב
וַיֶּהֱמוּ מֵעָיו לָהֶם וַיְרַפֵּא אֶת־הַחַלָּשִׁים אֲשֶׁר בָּהֶם׃

14. wayetse' Yahushuà wayar' hamon `am-rab
wayehemu me`ayu lahem way'rape' 'eth-hachalashiym 'asher bahem.

Matt14:14 When He went ashore, He saw a large crowd,
and felt compassion for them and healed their sickness which is in them.

‹14› καὶ ἐξελθὼν εἶδεν πολὺν ὄχλον
καὶ ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτοῖς καὶ ἐθεράπευσεν τοὺς ἀρρώστους αὐτῶν.

14 kai exelthōn eiden polyn ochlon kai esplagchnisthē ep' autois kai etherapeusen tous arrōstous autōn.

---

15 𐤅𐤉𐤄𐤉 𐤋𐤏𐤕 𐤏𐤓𐤁 𐤅𐤉𐤂𐤔𐤅 𐤀𐤋𐤉𐤅 𐤕𐤋𐤌𐤉𐤃𐤉𐤅
𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓𐤅 𐤄𐤌𐤒𐤅𐤌 𐤇𐤓𐤁 𐤅𐤂𐤌-𐤍𐤈𐤄 𐤄𐤉𐤅𐤌 𐤔𐤋𐤇𐤄 𐤀𐤕-𐤄𐤌𐤅𐤍 𐤄𐤏𐤌
𐤅𐤉𐤋𐤊𐤅 𐤀𐤋-𐤄𐤊𐤐𐤓𐤉𐤌 𐤋𐤒𐤍𐤅𐤕 𐤋𐤄𐤌 𐤀𐤊𐤋:

טו וַיְהִי לְעֵת עֶרֶב וַיִּגְּשׁוּ אֵלָיו תַּלְמִידָיו
וַיֹּאמְרוּ הַמָּקוֹם חָרֵב וְגַם־נָטָה הַיּוֹם שַׁלְּחָה אֶת־הֲמוֹן הָעָם
וְיֵלְכוּ אֶל־הַכְּפָרִים לִקְנוֹת לָהֶם אֹכֶל׃

15. way'hiy l'`eth `ereb wayig'shu 'elayu tal'miydayu wayo'm'ru hamaqom chareb w'gam-natah hayom shal'chah 'eth-hamon ha`am w'yel'ku 'el-hak'phariym liq'noth lahem 'okel.

Matt14:15 When it was evening, the disciples came to Him and said, This place is desolate and the hour is already late; so send the crowds away, that they may go into the villages and buy food for themselves.

‹15› ὀψίας δὲ γενομένης προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ λέγοντες,
Ἔρημός ἐστιν ὁ τόπος καὶ ἡ ὥρα ἤδη παρῆλθεν· ἀπόλυσον τοὺς ὄχλους,
ἵνα ἀπελθόντες εἰς τὰς κώμας ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς βρώματα.

15 opsias de genomenēs proselthon autō̧ hoi mathētai legontes, Erēmos estin ho topos kai hē hōra ēdē parēlthen; apolyson tous ochlous, hina apelthontes eis tas kōmas agorasōsin heautois brōmata.

---

16 𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓 𐤀𐤋𐤉𐤄𐤌 𐤀𐤉𐤍𐤌 𐤑𐤓𐤉𐤊𐤉𐤌 𐤋𐤋𐤊𐤕 𐤕𐤍𐤅-𐤀𐤕𐤌 𐤋𐤄𐤌
𐤋𐤀𐤊𐤋:

טז וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם אֵינָם צְרִיכִים לָלֶכֶת תְּנוּ־אַתֶּם לָהֶם
לֶאֱכֹל׃

16. wayo'mer 'aleyhem 'eynam ts'riykiym lalaketh t'nu-'atem lahem le'ekol.

Matt14:16 But Yahushua said to them, "They do not need to go away; you give them something to eat!"

‹16› ὁ δὲ [Ἰησοῦς] εἶπεν αὐτοῖς, Οὐ χρείαν ἔχουσιν ἀπελθεῖν, δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν.

16 ho de [h̲Iēsous] eipen autois, Ou chreian echousin apelthein, dote autois hymeis phagein.

---

17 𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓𐤅 𐤀𐤋𐤉𐤅 𐤀𐤉𐤍-𐤋𐤍𐤅 𐤐𐤄 𐤊𐤉 𐤀𐤌-𐤇𐤌𐤔𐤕 𐤊𐤊𐤓𐤅𐤕-𐤋𐤇𐤌
𐤅𐤔𐤍𐤉 𐤃𐤂𐤉𐤌:

יז וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו אֵין־לָנוּ פֹּה כִּי אִם־חֲמֵשֶׁת כִּכְּרוֹת־לֶחֶם
וּשְׁנֵי דָגִים׃

17. wayo'm'ru 'elayu 'eyn-lanu phoh ki 'im-chamesheth kik'roth-lechem ush'ney dagiym.

Matt14:17 They said to Him, We have here only five loaves and two fish.

‹17› οἱ δὲ λέγουσιν αὐτῷ, Οὐκ ἔχομεν ὧδε εἰ μὴ πέντε ἄρτους καὶ δύο ἰχθύας.

17 hoi de legousin autō̧, Ouk echomen hōde ei mē pente artous kai duo ichthuas.

---

18 𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓 𐤄𐤁𐤉𐤀𐤅𐤌 𐤀𐤋𐤉 𐤄𐤍𐤄:

יח וַיֹּאמַר הֲבִיאוּם אֵלַי הֵנָּה׃

18. wayo'mar habiy'um 'elay henah.

Matt14:18 And He said, "Bring them here to Me."

‹18› ὁ δὲ εἶπεν, Φέρετέ μοι ὧδε αὐτούς.

18 ho de eipen, Pherete moi hōde autous.

---

19 ויצו את-העם לשבת על-הדשא ויקח את-חמשת ככרות-הלחם
ואת-שני הדגים וישא עיניו השמימה ויברך
ויפרס ויתן את-הלחם לתלמידים והתלמידים נתנו לעם:

יטוַיְצַו אֶת־הָעָם לָשֶׁבֶת עַל־הַדֶּשֶׁא וַיִּקַּח אֶת־חֲמֵשֶׁת
כִּכְּרוֹת־הַלֶּחֶם וְאֶת־שְׁנֵי הַדָּגִים וַיִּשָּׂא עֵינָיו הַשָּׁמַיְמָה
וַיְבָרֶךְ וַיִּפְרֹס וַיִּתֵּן אֶת־הַלֶּחֶם לַתַּלְמִידִים וְהַתַּלְמִידִים נָתְנוּ לָעָם׃

19. way'tsaw 'eth-ha`am lashebeth `al-hadeshe' wayiqach 'eth-chamesheth kik'roth-halechem
w'eth-sh'ney hadagiym wayisa' `eynayu hashamay'mah way'bare'k wayiph'ros
wayiten 'eth-halechem latal'miydiym w'hatal'miydiym nath'nu la`am.

Matt14:19 Ordering the people to sit down on the grass, He took the five loaves
and the two fish, and looking up toward heaven, He blessed the food,
and breaking the loaves He gave them to the disciples, and the disciples gave them to the crowds,

‹19› καὶ κελεύσας τοὺς ὄχλους ἀνακλιθῆναι ἐπὶ τοῦ χόρτου, λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους
καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν εὐλόγησεν
καὶ κλάσας ἔδωκεν τοῖς μαθηταῖς τοὺς ἄρτους, οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς ὄχλοις.

19 kai keleusas tous ochlous anaklithēnai epi tou chortou, labōn tous pente artous

kai tous duo ichthuas, anablepsas eis ton ouranon eulogēsen

kai klasas edōken tois mathētais tous artous, hoi de mathētai tois ochlois.

---

20 ויאכלו כלם וישבעו
וישאו מן-הפתותים הנותרים שנים עשר סלים מלאים:

כוַיֹּאכְלוּ כֻלָּם וַיִּשְׂבָּעוּ
וַיִּשְׂאוּ מִן־הַפְּתוֹתִים הַנּוֹתָרִים שְׁנֵים עָשָׂר סַלִּים מְלֵאִים׃

20. wayo'k'lu kulam wayis'ba`u
wayis'u min-hap'thothiym hanothariym sh'neym `asar saliym m'le'iym.

Matt14:20 and they all ate and were satisfied.
They picked up what was left over of the broken pieces, twelve full baskets.

‹20› καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἐχορτάσθησαν,
καὶ ἦραν τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων δώδεκα κοφίνους πλήρεις.

20 kai ephagon pantes kai echortasthēsan,

kai ēran to perisseuon tōn klasmatōn dōdeka kophinous plēreis.

---

21 והאכלים כחמשת אלפים איש מלבד הנשים והטף:

כאוְהָאֹכְלִים כַּחֲמֵשֶׁת אֲלָפִים אִישׁ מִלְּבַד הַנָּשִׁים וְהַטָּף׃

21. w'ha'ok'liym kachamesheth 'alaphiym 'iysh mil'bad hanashiym w'hataph.

Matt14:21 There were about five thousand men who ate, besides women and children.

‹21› οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν ἄνδρες ὡσεὶ πεντακισχίλιοι χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδίων.
21 hoi de esthiontes ēsan andres hōsei pentakischilioi chōris gynaikōn kai paidiōn.

---

22 ויאץ יהושע בתלמידיו לרדת באניה לעבר לפניו
אל-עבר הים עד אשר-ישלח את-העם:

כבוַיָּאֶץ יָהוּשֻׁעַ בְּתַלְמִידָיו לָרֶדֶת בָּאֳנִיָּה לַעֲבֹר לְפָנָיו
אֶל־עֵבֶר הַיָּם עַד אֲשֶׁר־יְשַׁלַּח אֶת־הָעָם׃

22. waya'ets Yahushuà b'thal'miydayu laredeth ba'aniyah la`abor l'phanayu 'el-`eber hayam
`ad 'asher-y'shalach 'eth-ha`am.

Matt14:22 Immediately He made the disciples get into the boat and go ahead of Him to the other side,
while He sent the crowds away.

‹22› Καὶ εὐθέως ἠνάγκασεν τοὺς μαθητὰς ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον
καὶ προάγειν αὐτὸν εἰς τὸ πέραν, ἕως οὗ ἀπολύσῃ τοὺς ὄχλους.
22 Kai eutheōs ēnagkasen tous mathētas embēnai eis to ploion
kai proagein auton eis to peran, heōs hou apolysē tous ochlous.

---

23 וישלח את-העם ויעל ההרה בדד להתפלל
ויהי-ערב והוא לבדו שמה:

כגוַיְשַׁלַּח אֶת־הָעָם וַיַּעַל הָהָרָה בָּדָד לְהִתְפַּלֵּל
וַיְהִי־עֶרֶב וְהוּא לְבַדּוֹ שָׁמָּה׃

23. way'shalach 'eth-ha`am waya`al haharah badad l'hith'palel
way'hiy-`ereb w'hu' l'bado shamah.

Matt14:23 After He had sent the crowds away, He went up on the mountain by Himself to pray;
and when it was evening, He was there alone.

‹23› καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος κατ' ἰδίαν προσεύξασθαι.
ὀψίας δὲ γενομένης μόνος ἦν ἐκεῖ.
23 kai apolysas tous ochlous anebē eis to oros kat' idian proseuxasthai.
opsias de genomenēs monos ēn ekei.

---

24 והאניה באה עד חצי הים והגלים יטרפה כי הרוח לנגדה:

כדוְהָאֳנִיָּה בָּאָה עַד חֲצִי הַיָּם וְהַגַּלִּים יִטְרְפֻהָ כִּי הָרוּחַ לְנֶגְדָּהּ׃

24. w'ha'aniyah ba'ah `ad chatsiy hayam w'hagaliym yit'r'phuah ki haruach l'neg'dah.

Matt14:24 But the boat was already a long distance from the land, battered by the waves;
for the wind was contrary.

‹24› τὸ δὲ πλοῖον ἤδη σταδίους πολλοὺς ἀπὸ τῆς γῆς ἀπεῖχεν βασανιζόμενον ὑπὸ τῶν κυμάτων,
ἦν γὰρ ἐναντίος ὁ ἄνεμος.
24 to de ploion ēdē stadious pollous apo tēs gēs apeichen basanizomenon hypo tōn kymatōn,

ēn gar enantios ho anemos.

ויהי באשמרת הרביעית ויבא אליהם יהושע 25
והוא מהלך על-פני הים:

כהוַיְהִי בְּאַשְׁמֹרֶת הָרְבִיעִית וַיָּבֹא אֲלֵיהֶם יָהוּשֻׁעַ
וְהוּא מְהַלֵּךְ עַל־פְּנֵי הַיָּם׃

25. way'hiy b'ash'moreth har'biy`iyth wayabo' 'aleyhem Yahushuà w'hu' m'hale'k `al-p'ney hayam.

Matt14:25 And in the fourth watch of the night He came to them, walking on the sea.

‹25› τετάρτῃ δὲ φυλακῇ τῆς νυκτὸς ἦλθεν πρὸς αὐτοὺς περιπατῶν ἐπὶ τὴν θάλασσαν.

25 tetartē de phylakē tēs nyktos ēlthen pros autous peripatōn epi tēn thalassan.

והתלמידים ראו אותו מהלך על-פני הים ויבהלו 26
ויאמרו מראה-רוח הוא ויצעקו מפחד:

כווְהַתַּלְמִידִים רָאוּ אוֹתוֹ מְהַלֵּךְ עַל־פְּנֵי הַיָּם וַיִּבָּהֲלוּ
וַיֹּאמְרוּ מַרְאֵה־רוּחַ הוּא וַיִּצְעֲקוּ מִפָּחַד׃

26. w'hatal'miydiym ra'u 'otho m'hale'k `al-p'ney hayam wayibahalu
wayo'm'ru mar'eh-Ruach hu' wayits'`aqu mipachad.

Matt14:26 When the disciples saw Him walking on the sea, they were terrified,
and said, It is a spirit! And they cried out in fear.

‹26› οἱ δὲ μαθηταὶ ἰδόντες αὐτὸν ἐπὶ τῆς θαλάσσης περιπατοῦντα ἐταράχθησαν
λέγοντες ὅτι Φάντασμά ἐστιν, καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου ἔκραξαν.

26 hoi de mathētai idontes auton epi tēs thalassēs peripatounta etarachthēsan
legontes hoti Phantasma estin, kai apo tou phobou ekraxan.

וימהר יהושע וידבר אליהם לאמר חזקו כי-אני 27
הוא אל-תיראו:

כזוַיְמַהֵר יָהוּשֻׁעַ וַיְדַבֵּר אֲלֵיהֶם לֵאמֹר חִזְקוּ כִּי־אֲנִי הוּא
אַל־תִּירָאוּ׃

27. way'maher Yahushuà way'daber 'aleyhem le'mor chiz'qu kiy-'aniy hu' 'al-tiyra'u.

Matt14:27 But immediately Yahushua spoke to them, saying, “Take courage, it is I; do not be afraid.”

‹27› εὐθὺς δὲ ἐλάλησεν [ὁ Ἰησοῦς] αὐτοῖς λέγων, Θαρσεῖτε, ἐγώ εἰμι· μὴ φοβεῖσθε.

27 euthys de elalēsen [ho Iēsous] autois legōn, Tharseite, egō eimi; mē phobeisthe.

ויען פטרוס ויאמר אליו אם-אתה הוא אדני 28
צוה-נא ואבא אליך על-המים:

כחוַיַּעַן פֶּטְרוֹס וַיֹּאמֶר אֵלָיו אִם־אַתָּה הוּא אֲדֹנִי
צַוֵּה־נָא וְאָבֹא אֵלֶיךָ עַל־הַמָּיִם׃

28. waya`an Pet'ros wayo'mer 'elayu 'im-'atah hu' 'Adoniy tsaueh-na' w'abo' 'eleyak `al-hamayim.

Matt14:28 Kepha answered and said to Him, My Master,
if it is You, command me to come to You on the water.

‹28› ἀποκριθεὶς δὲ αὐτῷ ὁ Πέτρος εἶπεν, Κύριε, εἰ σὺ εἶ,
κέλευσόν με ἐλθεῖν πρὸς σὲ ἐπὶ τὰ ὕδατα.

28 apokritheis de autǭ ho Petros eipen, Kyrie, ei sy ei, keleuson me elthein pros se epi ta hydata.

---

29 ויאמר בוא וירד פטרוס מן-האניה
ויהלך על-פני המים לבוא אל-יהושע:

כטוַיֹּאמֶר בּוֹא וַיֵּרֶד פֶּטְרוֹס מִן־הָאֳנִיָּה
וַיְהַלֵּךְ עַל־פְּנֵי הַמַּיִם לָבוֹא אֶל־יָהוּשֻׁעַ׃

29. wayo'mer bo' wayered Pet'ros min-ha'aniyah
way'hale'k `al-p'ney hamayim labo' 'el-Yahushuà.

Matt14:29 And He said, "Come!" And Kepha got out of the boat,
and walked on the water and came toward Yahushua.

‹29› ὁ δὲ εἶπεν, Ἐλθέ. καὶ καταβὰς ἀπὸ τοῦ πλοίου [ὁ] Πέτρος περιεπάτησεν ἐπὶ τὰ ὕδατα καὶ ἦλθεν πρὸς τὸν Ἰησοῦν.

29 ho de eipen, Elthe. kai katabas apo tou ploiou [ho] Petros periepatēsen epi ta hydata

kai ēlthen pros ton Iēsoun.

---

30 ויהי כראותו את-הרוח כי חזקה היא ויירא
ויחל לטבע ויצעק ויאמר אדני הושיעני:

לוַיְהִי כִּרְאֹתוֹ אֶת־הָרוּחַ כִּי חֲזָקָה הִיא וַיִּירָא
וַיָּחֶל לִטְבֹּעַ וַיִּצְעַק וַיֹּאמַר אֲדֹנִי הוֹשִׁיעֵנִי׃

30. way'hiy kir'otho 'eth-haruach ki chazaqah hiy' wayiyra'
wayachel lit'bo`a wayits'`aq wayo'mar 'Adoniy hoshiy`eniy.

Matt14:30 But seeing the wind, he became frightened,
and beginning to sink, he cried out saying, My Master, save me!

‹30› βλέπων δὲ τὸν ἄνεμον [ἰσχυρὸν] ἐφοβήθη,
καὶ ἀρξάμενος καταποντίζεσθαι ἔκραξεν λέγων, Κύριε, σῶσόν με.

30 blepōn de ton anemon [ischyron] ephobēthē

kai arxamenos katapontizesthai ekraxen legōn, Kyrie, sōson me.

---

31 וימהר יהושע וישלח את-ידו ויחזק-בו
ויאמר אליו קטן אמונה מה-לך כי חלק לבך:

לאוַיְמַהֵר יָהוּשֻׁעַ וַיִּשְׁלַח אֶת־יָדוֹ וַיַּחֲזֶק־בּוֹ
וַיֹּאמֶר אֵלָיו קְטַן אֱמוּנָה מַה־לָּךְ כִּי חָלַק לִבֵּךְ׃

31. way'maher Yahushuà wayish'lach 'eth-yado wayachazeq-bo
wayo'mer 'elayu q'ton 'emunah mah-l'ak ki chalaq libeak.

Matt14:31 Immediately Yahushua stretched out His hand and took hold of him, and said to him, “You of little faith, why did you doubt?”

‹31› εὐθέως δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἐπελάβετο αὐτοῦ
καὶ λέγει αὐτῷ, Ὀλιγόπιστε, εἰς τί ἐδίστασας;

31 eutheōs de ho Iēsous ekteinas tēn cheira epelabeto autou kai legei autῳ, Oligopiste, eis ti edistasas?

הם עלו אל-האניה והרוח שככה׃ 32

לב הֵם עָלוּ אֶל־הָאֳנִיָּה וְהָרוּחַ שָׁכָכָה׃

32. hem `alu ‘el-ha’aniyah w’haruach shakakah.

Matt14:32 When they got into the boat, the wind stopped.

‹32› καὶ ἀναβάντων αὐτῶν εἰς τὸ πλοῖον ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος.

32 kai anabantōn autōn eis to ploion ekopasen ho anemos.

ואנשי האניה נגשו 33
וישתחוו-לו ויאמרו אבל בן-אלהים אתה׃

לג וְאַנְשֵׁי הָאֳנִיָּה נִגְּשׁוּ
וַיִּשְׁתַּחֲווּ־לוֹ וַיֹּאמְרוּ אֲבָל בֶּן־אֱלֹהִים אָתָּה׃

33. w’an’shey ha’aniyah nig’shu wayish’tachawu-lo wayo’m’ru ‘abal ben-’Elohim ‘atah.

Matt14:33 And those who were in the boat worshiped Him, saying,
You are certainly the Son of Elohim!

‹33› οἱ δὲ ἐν τῷ πλοίῳ προσεκύνησαν αὐτῷ λέγοντες, Ἀληθῶς θεοῦ υἱὸς εἶ.

33 hoi de en tῳ ploiῳ prosekynēsan autῳ legontes, Alēthōs theou huios ei.

ויעברו את-הים ויבאו ארצה גניסר׃ 34

לד וַיַּעַבְרוּ אֶת־הַיָּם וַיָּבֹאוּ אַרְצָה גְּנֵיסָר׃

34. waya`ab’ru ‘eth-hayam wayabo’u ‘ar’tsah gineysar.

Matt14:34 When they had crossed over, they came to the land at Gennesaret.

‹34› Καὶ διαπεράσαντες ἦλθον ἐπὶ τὴν γῆν εἰς Γεννησαρέτ.

34 Kai diaperasantes ēlthon epi tēn gēn eis Gennēsaret.

ויכירו אתו אנשי המקום ההוא 35
וישלחו אל-כל-סביבותיהם ויביאו אליו את כל-החולים׃

לה וַיַּכִּירוּ אֹתוֹ אַנְשֵׁי הַמָּקוֹם הַהוּא
וַיִּשְׁלְחוּ אֶל־כָּל־סְבִיבוֹתֵיהֶם וַיָּבִיאוּ אֵלָיו אֵת כָּל־הַחוֹלִים׃

**35. wayakiyru ‘otho ‘an’shey hamaqom hahu’ wayish’l’chu ‘el-kal-s’biybotheyhem
wayabiy’u ‘elayu ‘eth kal-hacholiym.**

Matt14:35 And when the men of that place recognized Him, they sent word into all that surrounding district and brought to Him all who were sick;

‹35› καὶ ἐπιγνόντες αὐτὸν οἱ ἄνδρες τοῦ τόπου ἐκείνου ἀπέστειλαν εἰς ὅλην τὴν περίχωρον ἐκείνην καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας
35 kai epignontes auton hoi andres tou topou ekeinou apesteilan eis holēn tēn perichōron ekeinēn
kai prosēnegkan autō̧ pantas tous kakōs echontas

---

36 ויבקשו ממנו רק לנגע בכנף בגדו וכל-הנגעים נושעו:
לווַיְבַקְשׁוּ מִמֶּנּוּ רַק לִנְגֹּעַ בִּכְנַף בִּגְדוֹ וְכָל־הַנֹּגְעִים נוֹשָׁעוּ׃
36. way'baq'shu mimenu raq lin'go`a bik'naph big'do w'kal-hanog'`iym nosha`u.

Matt14:36 and they implored Him that they might just touch the fringe of His cloak;
and as many as touched it were cured.

‹36› καὶ παρεκάλουν αὐτὸν ἵνα μόνον ἅψωνται τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ·
καὶ ὅσοι ἥψαντο διεσώθησαν.
36 kai parekaloun auton hina monon hapsōntai tou kraspedou tou himatiou autou;
kai hosoi hēpsanto diesōthēsan.

Chapter 15

Shavua Reading Schedule (4th sidrot) - Matthew 15 - 19

Matt15:1 אז באו אל-יהושע הסופרים והפרושים אשר מירושלם:
אאָז בָּאוּ אֶל־יָהוּשֻׁעַ הַסּוֹפְרִים וְהַפְּרוּשִׁים אֲשֶׁר מִירוּשָׁלַםִ׃
1. 'az ba'u 'el-Yahushuà hasoPh'riym w'hap'rushiym 'asher miYrushalam.

Matt15:1 Then the Pharisees and scribes came to Yahushua from Yerushalam and said,

‹15:1› Τότε προσέρχονται τῷ Ἰησοῦ ἀπὸ Ἱεροσολύμων Φαρισαῖοι καὶ γραμματεῖς λέγοντες,
1 Tote proserchontai tō̧ Iēsou apo Hierosolymōn Pharisaioi kai grammateis legontes,

---

2 ויאמרו מדוע תלמידיך עברים את קבלת הזקנים
כי אינם נטלים ידיהם לסעודה:
בוַיֹּאמְרוּ מַדּוּעַ תַּלְמִידֶיךָ עֹבְרִים אֶת קַבָּלַת הַזְּקֵנִים
כִּי אֵינָם נֹטְלִים יְדֵיהֶם לַסְּעוּדָה׃
2. wayo'm'ru madu`a tal'miydeyak `ob'riym 'eth qabalath haz'qeniym
ki 'eynam not'liym y'deyhem las'`udah.

Matt15:2 Why do Your disciples break the tradition of the elders?
For they do not wash their hands when they eat bread.

‹2› Διὰ τί οἱ μαθηταί σου παραβαίνουσιν τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων;
οὐ γὰρ νίπτονται τὰς χεῖρας [αὐτῶν] ὅταν ἄρτον ἐσθίωσιν.
2 Dia ti hoi mathētai sou parabainousin tēn paradosin tōn presbyterōn?
ou gar niptontai tas cheiras [autōn] hotan arton esthiōsin.

---

3 ויען ויאמר אליהם מדוע גם-אתם עברים

𐤀𐤕־𐤌𐤑𐤅𐤕 𐤀𐤋𐤄𐤉𐤌 𐤋𐤌𐤏𐤍 𐤒𐤁𐤋𐤕𐤊𐤌:

ג וַיַּעַן וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם מַדּוּעַ גַּם־אַתֶּם עֹבְרִים
אֶת־מִצְוַת אֱלֹהִים לְמַעַן קַבָּלַתְכֶם׃

3. waya`an wayo'mer 'aleyhem
madu`a gam-'atem `ob'riym 'eth-mits'wath 'Elohim l'ma`an qabalath'kem.

Matt15:3 And He answered and said to them,
"Why do you yourselves transgress the commandment of Elohim for the sake of your tradition?"

‹3› ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς,
Διὰ τί καὶ ὑμεῖς παραβαίνετε τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν;

3 ho de apokritheis eipen autois,

Dia ti kai hymeis parabainete tēn entolēn tou theou dia tēn paradosin hymōn?

---

4 𐤊𐤉 𐤄𐤀𐤋𐤄𐤉𐤌 𐤑𐤅𐤄 𐤋𐤀𐤌𐤓 𐤊𐤁𐤃 𐤀𐤕־𐤀𐤁𐤉𐤊 𐤅𐤀𐤕־𐤀𐤌𐤊
𐤅𐤌𐤒𐤋𐤋 𐤀𐤁𐤉𐤅 𐤅𐤀𐤌𐤅 𐤌𐤅𐤕 𐤉𐤅𐤌𐤕:

ד כִּי הָאֱלֹהִים צִוָּה לֵאמֹר כַּבֵּד אֶת־אָבִיךָ וְאֶת־אִמֶּךָ
וּמְקַלֵּל אָבִיו וְאִמּוֹ מוֹת יוּמָת׃

4. ki ha'Elohim tsiuah le'mor kabed 'eth-'abiyak w'eth-'imeak
um'qalel 'abiyu w'imo moth yumath.

Matt15:4 "For the Elohim commanded, saying, 'Honor your father and mother,'
and, 'he who speaks evil of father or mother is to be put to death.'"

‹4› ὁ γὰρ θεὸς εἶπεν, Τίμα τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα,
καί, Ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα θανάτῳ τελευτάτω.

4 ho gar theos eipen, Tima ton patera kai tēn mētera,

kai, Ho kakologōn patera ē mētera thanatō̧ teleutatō.

---

5 𐤅𐤀𐤕𐤌 𐤀𐤌𐤓𐤉𐤌 𐤄𐤀𐤌𐤓 𐤋𐤀𐤁𐤉𐤅 𐤅𐤋𐤀𐤌𐤅
𐤒𐤓𐤁𐤍 𐤌𐤄־𐤔𐤀𐤕𐤄 𐤍𐤄𐤍𐤄 𐤋𐤉 𐤀𐤉𐤍𐤅 𐤇𐤉𐤁 𐤁𐤊𐤁𐤅𐤃 𐤀𐤁𐤉𐤅 𐤅𐤀𐤌𐤅:

ה וְאַתֶּם אֹמְרִים הָאֹמֵר לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ
קָרְבָּן מַה־שֶּׁאַתָּה נֶהֱנֶה לִי אֵינוֹ חַיָּב בִּכְבוֹד אָבִיו וְאִמּוֹ׃

5. w'atem 'om'riym ha'omer l'abiyu ul'imo
qar'ban mah-sha'atah neheneh liy 'eyno chayab b'kibud 'abiyu w'imo.

Matt15:5 "But you say, 'Whoever says to his father or mother,
Whatever I have that would help you has been given to Elohim,'"

‹5› ὑμεῖς δὲ λέγετε, Ὃς ἂν εἴπῃ τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρί, Δῶρον ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ ὠφεληθῇς,

5 hymeis de legete, Hos an eipȩ̄ tō̧ patri ē tȩ̄ mētri, Dōron ho ean ex emou ōphelēthȩ̄s,

---

6 𐤅𐤕𐤐𐤓𐤅 𐤀𐤕־𐤃𐤁𐤓 𐤄𐤀𐤋𐤄𐤉𐤌 𐤋𐤌𐤏𐤍 𐤒𐤁𐤋𐤕𐤊𐤌:

ו וַתָּפֵרוּ אֶת־דְּבַר הָאֱלֹהִים לְמַעַן קַבָּלַתְכֶם׃

6. watapheru 'eth-d'bar ha'Elohim l'ma`an qabalath'kem.

Matt15:6 “he is not to honor his father or his mother. And by this you invalidated the word of the Elohim for the sake of your tradition.”

‹6› οὐ μὴ τιμήσει τὸν πατέρα αὐτοῦ· καὶ ἠκυρώσατε τὸν λόγον τοῦ θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν.
6 ou mē timēsei ton patera autou; kai ēkyrōsate ton logon tou theou dia tēn paradosin hymōn.

---

7 𐤇𐤍𐤐𐤉𐤌 𐤄𐤉𐤈𐤁 𐤍𐤁𐤀 𐤏𐤋𐤉𐤊𐤌 𐤉𐤔𐤏𐤉𐤄𐤅 𐤋𐤀𐤌𐤓:
ז חֲנֵפִים הֵיטֵב נִבָּא עֲלֵיכֶם יְשַׁעְיָהוּ לֵאמֹר׃
7. chanephiym heyteb niba’ `aleykem Y’sha`’Yahu le’mor.

Matt15:7 “You hypocrites, rightly did YeshaYahu prophesy of you, saying”

‹7› ὑποκριταί, καλῶς ἐπροφήτευσεν περὶ ὑμῶν Ἠσαΐας λέγων,
7 hypokritai, kalōs eprophēteusen peri hymōn Ēsaias legōn,

---

8 𐤍𐤂𐤔 𐤄𐤏𐤌 𐤄𐤆𐤄 𐤁𐤐𐤉𐤅 𐤅𐤁𐤔𐤐𐤕𐤉𐤅 𐤊𐤁𐤃𐤅𐤍𐤉 𐤅𐤋𐤁𐤌 𐤓𐤇𐤒 𐤌𐤌𐤍𐤉:
ח נִגַּשׁ הָעָם הַזֶּה בְּפִיו וּבִשְׂפָתָיו כִּבְּדוּנִי וְלִבָּם רָחַק מִמֶּנִּי׃
8. nigash ha`am hazeh b’phiyu ubis’phathayu kib’duniy w’libam rachaq mimeniy.

Matt15:8 “This people honors Me with their lips, but their heart is far away from Me.”

‹8› Ὁ λαὸς οὗτος τοῖς χείλεσίν με τιμᾷ,
ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ’ ἐμοῦ·
8 Ho laos houtos tois cheilesin me timą,
hē de kardia autōn porrō apechei ap’ emou;

---

9 𐤅𐤕𐤄𐤉 𐤉𐤓𐤀𐤕𐤌 𐤀𐤕𐤉 𐤌𐤑𐤅𐤕 𐤀𐤍𐤔𐤉𐤌 𐤌𐤋𐤌𐤃𐤄:
ט וַתְּהִי יִרְאָתָם אֹתִי מִצְוַת אֲנָשִׁים מְלֻמָּדָה׃
9. wat’hiy yir’atham ‘othiy mits’wath ‘anashiym m’lumadah.

Matt15:9 “But in vain do they worship Me, teaching as doctrines the precepts of men.”

‹9› μάτην δὲ σέβονταί με
διδάσκοντες διδασκαλίας ἐντάλματα ἀνθρώπων.
9 matēn de sebontai me
didaskontes didaskalias entalmata anthrōpōn.

---

10 𐤅𐤉𐤒𐤓𐤀 𐤀𐤋-𐤄𐤏𐤌 𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓 𐤋𐤄𐤌 𐤔𐤌𐤏𐤅 𐤅𐤄𐤁𐤉𐤍𐤅:
י וַיִּקְרָא אֶל־הָעָם וַיֹּאמֶר לָהֶם שִׁמְעוּ וְהָבִינוּ׃
10. wayiq’ra’ ‘el-ha`am wayo’mer lahem shim’`u w’habiynu.

Matt15:10 After He called the crowd, He said to them, “Hear and understand.”

‹10› Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον εἶπεν αὐτοῖς, Ἀκούετε καὶ συνίετε·
10 Kai proskalesamenos ton ochlon eipen autois, Akouete kai syniete;

---

11 𐤋𐤀 𐤄𐤍𐤊𐤍𐤎 𐤀𐤋-𐤄𐤐𐤄 𐤉𐤈𐤌𐤀 𐤀𐤕-𐤄𐤀𐤃𐤌
𐤊𐤉 𐤀𐤌-𐤄𐤉𐤅𐤑𐤀 𐤌𐤍-𐤄𐤐𐤄 𐤄𐤅𐤀 𐤌𐤈𐤌𐤀 𐤀𐤕-𐤄𐤀𐤃𐤌:

יא לֹא הַנִּכְנָס אֶל־הַפֶּה יְטַמֵּא אֶת־הָאָדָם
כִּי אִם־הַיּוֹצֵא מִן־הַפֶּה הוּא מְטַמֵּא אֶת־הָאָדָם׃

11. lo' hanik'nas 'el-hapeh y'tame' 'eth-ha'adam
ki 'im-hayotse' min-hapeh hu' m'tame' 'eth-ha'adam.

Matt15:11 "It is not what enters into the mouth that defiles the man,
but what proceeds out of the mouth, this defiles the man."

‹11› οὐ τὸ εἰσερχόμενον εἰς τὸ στόμα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον,
ἀλλὰ τὸ ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ στόματος τοῦτο κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.
11 ou to eiserchomenon eis to stoma koinoi ton anthrōpon,
alla to ekporeuomenon ek tou stomatos touto koinoi ton anthrōpon.

---

12 ויגשו אליו תלמידיו ויאמרו
הידעת כי הפרושים שמעו את־הדבר הזה ויכשלו־בו:

יב וַיִּגְּשׁוּ אֵלָיו תַּלְמִידָיו וַיֹּאמְרוּ
הֲיָדַעְתָּ כִּי הַפְּרוּשִׁים שָׁמְעוּ אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה וַיִּכָּשְׁלוּ־בוֹ׃

12. wayig'shu 'elayu tal'miydayu wayo'm'ru
hayada`'at ki haP'rushiym sham'`u 'eth-hadabar hazeh wayikash'lu-bo.

Matt15:12 Then the disciples came and said to Him,
Do You know that the Pharisees were offended when they heard this statement?

‹12› Τότε προσελθόντες οἱ μαθηταὶ λέγουσιν αὐτῷ,
Οἶδας ὅτι οἱ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες τὸν λόγον ἐσκανδαλίσθησαν;
12 Tote proselthontes hoi mathētai legousin autō̧,
Oidas hoti hoi Pharisaioi akousantes ton logon eskandalisthēsan

---

13 ויען ויאמר
כל־מטע אשר לא נטע אבי שבשמים עקור יעקר:

יג וַיַּעַן וַיֹּאמַר
כָּל־מַטָּע אֲשֶׁר לֹא נָטַע אָבִי שֶׁבַּשָּׁמַיִם עָקוֹר יֵעָקֵר׃

13. waya`an wayo'mar kal-mata` 'asher lo' nata` 'Abiy shebashamayim `aqor ye`aqer.

Matt15:13 But He answered and said,
"Every plant which My heavenly Father did not plant shall be uprooted."

‹13› ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν,
Πᾶσα φυτεία ἣν οὐκ ἐφύτευσεν ὁ πατήρ μου ὁ οὐράνιος ἐκριζωθήσεται.
13 ho de apokritheis eipen, Pasa phyteia hēn ouk ephyteusen ho patēr mou ho ouranios ekrizōthēsetai.

---

14 הניחו אותם מדריכים עורים המה לעורים
וכי־ידריך עור את־עור ונפלו שניהם אל־השחת:

יד הַנִּיחוּ אוֹתָם מַדְרִיכִים עִוְרִים הֵמָּה לְעִוְרִים

וְכִי־יַדְרִיךְ עִוֵּר אֶת־הָעִוֵּר וְנָפְלוּ שְׁנֵיהֶם אֶל־הַשָּׁחַת׃

14. haniychu 'otham mad'riykiym `iw'riym hemah la`iw'riym
w'kiy-yad'riy'k `iuer 'eth-ha`iuer w'naph'lu sh'neyhem 'el-hashachath.

Matt15:14 "Let them alone; they are blind guides of the blind.
And if a blind man guides a blind man, both shall fall into a pit."

‹14› ἄφετε αὐτούς· τυφλοί εἰσιν ὁδηγοί [τυφλῶν]·
τυφλὸς δὲ τυφλὸν ἐὰν ὁδηγῇ, ἀμφότεροι εἰς βόθυνον πεσοῦνται.

14 aphete autous; typhloi eisin hodēgoi [typhlōn];

typhlos de typhlon ean hodēgȩ̄, amphoteroi eis bothynon pesountai.

---

15 ויען פטרוס ויאמר אליו באר לנו את-המשל הזה:

טו וַיַּעַן פֶּטְרוֹס וַיֹּאמֶר אֵלָיו בָּאֵר לָנוּ אֶת־הַמָּשָׁל הַזֶּה׃

15. waya`an Pet'ros wayo'mer 'elayu ba'er lanu 'eth-hamashal hazeh.

Matt15:15 Kepha answered and said to Him, Explain this parable to us.

‹15› Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ, Φράσον ἡμῖν τὴν παραβολὴν [ταύτην].

15 Apokritheis de ho Petros eipen autō̧, Phrason hēmin tēn parabolēn [tautēn].

---

16 ויאמר יהושע עדנה גם-אתם לא תשכילו:

טז וַיֹּאמֶר יָהוּשֻׁעַ עֲדֶנָה גַּם־אַתֶּם לֹא תַשְׂכִּילוּ׃

16. wayo'mer Yahushuà `adenah gam-'atem lo' thas'kiylu.

Matt15:16 Yahushua said, "Are you still lacking in understanding also?"

‹16› ὁ δὲ εἶπεν, Ἀκμὴν καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε;

16 ho de eipen, Akmēn kai hymeis asynetoi este?

---

17 העוד לא תדעו כי כל-הבא אל-הפה יורד אל-הכרש
וישפך משם למוצאות:

יז הַעוֹד לֹא תֵדְעוּ כִּי כָל־הַבָּא אֶל־הַפֶּה יוֹרֵד אֶל־הַכָּרֶשׂ
וְיִשָּׁפֵךְ מִשָּׁם לְמוֹצָאוֹת׃

17. ha`od lo' thed'`u ki kal-haba' 'el-hapeh yored 'el-hakeres w'yishaphe'k misham l'motsa'oth.

Matt15:17 "Do you not understand that everything that goes into the mouth passes into the stomach,
and is cast out into the draught?"

‹17› οὐ νοεῖτε ὅτι πᾶν τὸ εἰσπορευόμενον εἰς τὸ στόμα εἰς τὴν κοιλίαν χωρεῖ
καὶ εἰς ἀφεδρῶνα ἐκβάλλεται;

17 ou noeite hoti pan to eisporeuomenon eis to stoma eis tēn koilian chōrei kai eis aphedrōna ekballetai

---

18 אבל היוצא מן-הפה יוצא מן-הלב והוא מטמא את-האדם:

יח אֲבָל הַיּוֹצֵא מִן־הַפֶּה יוֹצֵא מִן־הַלֵּב וְהוּא מְטַמֵּא אֶת־הָאָדָם׃

18. 'abal hayotse' min-hapeh yotse' min-haleb w'hu' m'tame' 'eth-ha'adam.

Matt15:18 “But the things that proceed out of the mouth come from the heart, and those defile the man.”

‹18› τὰ δὲ ἐκπορευόμενα ἐκ τοῦ στόματος ἐκ τῆς καρδίας ἐξέρχεται, κἀκεῖνα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.

18 ta de ekporeuomena ek tou stomatos ek tēs kardias exerchetai, kakeina koinoi ton anthrōpon.

---

19 כי מן-הלב יוצאות מחשבות רע רציחות נאופים
זנונים גנבות עדות שקר וגדופים׃

יט כִּי מִן־הַלֵּב יוֹצְאוֹת מַחְשְׁבוֹת רָע רְצִיחוֹת נִאוּפִים
זְנוּנִים גְּנֵבוֹת עֵדוּת שֶׁקֶר וְגִדּוּפִים׃

19. **ki min-haleb yots’oth mach’sh’both ra` r’tsiychoth ni’uphiym**
z’nuniym g’neboth `eduth sheqer w’giduphiym.

Matt15:19 “For out of the heart come evil thoughts, murders, adulteries,
fornications, thefts, false witness, slanders.”

‹19› ἐκ γὰρ τῆς καρδίας ἐξέρχονται διαλογισμοὶ πονηροί, φόνοι, μοιχεῖαι,
πορνεῖαι, κλοπαί, ψευδομαρτυρίαι, βλασφημίαι.

19 ek gar tēs kardias exerchontai dialogismoi ponēroi, phonoi, moicheiai,
porneiai, klopai, pseudomartyriai, blasphēmiai.

---

20 אלה הם המטמאים את-האדם
אבל אכילה בלא נטילת ידים לא תטמא את-האדם׃

כ אֵלֶּה הֵם הַמְטַמְּאִים אֶת־הָאָדָם
אֲבָל אֲכִילָה בְּלֹא נְטִילַת יָדַיִם לֹא תְטַמֵּא אֶת־הָאָדָם׃

20. **‘eleh hem ham’tam’iym ‘eth-ha’adam**
‘abal ‘akiylah b’lo’ n’tiylath yadayim lo’ t’tame’ ‘eth-ha’adam.

Matt15:20 “These are the things which defile the man;
but to eat with unwashed hands does not defile the man.”

‹20› ταῦτά ἐστιν τὰ κοινοῦντα τὸν ἄνθρωπον,
τὸ δὲ ἀνίπτοις χερσὶν φαγεῖν οὐ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.

20 tauta estin ta koinounta ton anthrōpon, to de aniptois chersin phagein ou koinoi ton anthrōpon.

---

21 ויצא יהושע משם ויסר אל-גלילות צור וצידון׃

כא וַיֵּצֵא יְהוֹשֻׁעַ מִשָּׁם וַיָּסַר אֶל־גְּלִילוֹת צוֹר וְצִידוֹן׃

21. **wayetse’ Yahushuà misham wayasar ‘el-g’liyloth Tsor w’Tsiydon.**

Matt15:21 Yahushua went away from there, and withdrew into the district of Tyre and Sidon.

‹21› Καὶ ἐξελθὼν ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη Τύρου καὶ Σιδῶνος.

21 Kai exelthōn ekeithen ho Iēsous anechōrēsen eis ta merē Tyrou kai Sidōnos.

---

22 והנה אשה כנענית יצאה מן-הגבולות ההם ותצעק אליו
לאמר חנני אדני בן-דוד כי בתי מענה מאד על-ידי שד׃

כב וְהִנֵּה אִשָּׁה כְּנַעֲנִית יֹצֵאת מִן־הַגְּבוּלוֹת הָהֵם וַתִּצְעַק אֵלָיו
לֵאמֹר חָנֵּנִי אֲדֹנִי בֶּן־דָּוִד כִּי בִתִּי מְעֻנָּה מְאֹד עַל־יְדֵי שֵׁד׃

**22. w'hineh 'ishah K'na`aniyth yotse'th min-hag'buloth hahem watits'`aq 'elayu
le'mor chaneniy 'Adoniy ben-Dawid ki bitiy m'`unah m'od `al-y'dey shed.**

Matt15:22 And a Canaanite woman from that region came out and began to cry out,
saying, Have mercy on me, My Master, Son of David; my daughter is cruelly demon-possessed.

‹22› καὶ ἰδοὺ γυνὴ Χαναναία ἀπὸ τῶν ὁρίων ἐκείνων ἐξελθοῦσα ἔκραζεν
λέγουσα, Ἐλέησόν με, κύριε υἱὸς Δαυίδ· ἡ θυγάτηρ μου κακῶς δαιμονίζεται.

22 kai idou gynē Chananaia apo tōn horiōn ekeinōn exelthousa ekrazen
legousa, Eleēson me, kyrie huios Dauid; hē thygatēr mou kakōs daimonizetai.

---

23 𐤅𐤋𐤀-𐤏𐤍𐤄 𐤀𐤕𐤄 𐤃𐤁𐤓 𐤅𐤉𐤂𐤔𐤅 𐤕𐤋𐤌𐤉𐤃𐤉𐤅
𐤅𐤉𐤁𐤒𐤔𐤅 𐤌𐤌𐤍𐤅 𐤋𐤀𐤌𐤓 𐤔𐤋𐤇𐤄 𐤊𐤉-𐤑𐤏𐤒𐤕 𐤄𐤉𐤀 𐤀𐤇𐤓𐤉𐤍𐤅:

כג וְלֹא־עָנָה אֹתָהּ דָּבָר וַיִּגְּשׁוּ תַלְמִידָיו
וַיְבַקְשׁוּ מִמֶּנּוּ לֵאמֹר שַׁלְּחֶהָ כִּי־צֹעֶקֶת הִיא אַחֲרֵינוּ׃

**23. w'lo'-`anah 'othah dabar wayig'shu thal'miydayu
way'baq'shu mimenu le'mor shal'cheah kiy-tso`eqeth hiy' 'achareynu.**

Matt15:23 But He did not answer her a word. And His disciples came
and implored Him, saying, Send her away, because she keeps shouting at us.

‹23› ὁ δὲ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῇ λόγον. καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἠρώτουν αὐτὸν λέγοντες,
Ἀπόλυσον αὐτήν, ὅτι κράζει ὄπισθεν ἡμῶν.

23 ho de ouk apekrithē autę̄ logon. kai proselthontes hoi mathētai autou ērōtoun auton legontes,
Apolyson autēn, hoti krazei opisthen hēmōn.

---

24 𐤅𐤉𐤏𐤍 𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓 𐤋𐤀 𐤔𐤋𐤇𐤕𐤉 𐤁𐤋𐤕𐤉 𐤀𐤋-𐤄𐤑𐤀𐤍 𐤄𐤀𐤁𐤃𐤅𐤕
𐤀𐤔𐤓 𐤋𐤁𐤉𐤕 𐤉𐤔𐤓𐤀𐤋:

כד וַיַּעַן וַיֹּאמַר לֹא שֻׁלַּחְתִּי בִּלְתִּי אֶל־הַצֹּאן הָאֹבְדוֹת
אֲשֶׁר לְבֵית יִשְׂרָאֵל׃

24. waya`an wayo'mar lo' shulach'tiy bil'tiy 'el-hatso'n ha'ob'doth 'asher l'beyth Yis'ra'El.

Matt15:24 But He answered and said, “I was sent only to the lost sheep of the house of Yisrael.”

‹24› ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Οὐκ ἀπεστάλην εἰ μὴ εἰς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραήλ.

24 ho de apokritheis eipen, Ouk apestalēn ei mē eis ta probata ta apolōlota oikou Israēl.

---

25 𐤅𐤄𐤉𐤀 𐤁𐤀𐤄 𐤅𐤕𐤔𐤕𐤇𐤅 𐤋𐤅 𐤅𐤕𐤀𐤌𐤓 𐤀𐤃𐤍𐤉 𐤏𐤆𐤓𐤍𐤉:

כה וְהִיא בָּאָה וַתִּשְׁתַּחוּ לוֹ וַתֹּאמַר אֲדֹנִי עָזְרֵנִי׃

25. w'hiy' ba'ah watish'tachu lo wato'mar 'Adoniy `az'reniy.

Matt15:25 But she came and began to bow down before Him, saying, My Master, help me!

‹25› ἡ δὲ ἐλθοῦσα προσεκύνει αὐτῷ λέγουσα, Κύριε, βοήθει μοι.

25 hē de elthousa prosekynei autō̧ legousa, Kyrie, boēthei moi.

---

26 ויען ויאמר לא-טוב לקחת את-לחם הבנים
ולהשליכו לפני צעירי הכלבים:

כווַיַּעַן וַיֹּאמַר לֹא־טוֹב לָקַחַת אֶת־לֶחֶם הַבָּנִים
וּלְהַשְׁלִיכוֹ לִפְנֵי צְעִירֵי הַכְּלָבִים׃

26. waya`an wayo'mar lo'-tob laqachath 'eth-lechem habaniym
ul'hash'liyko liph'ney ts'`iyrey hak'labiym.

Matt15:26 And He answered and said, "It is not good to take the children's bread
and throw it to the dogs."

‹26› ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Οὐκ ἔστιν καλὸν λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων
καὶ βαλεῖν τοῖς κυναρίοις.

26 ho de apokritheis eipen, Ouk estin kalon labein ton arton tōn teknōn kai balein tois kynariois.

---

27 ותאמר כן אדני אפס כי-גם-צעירי הכלבים יאכלו
מן-הפרורים הנפלים מעל-שלחן אדניהם:

כזוַתֹּאמַר כֵּן אֲדֹנִי אֶפֶס כִּי־גַם־צְעִירֵי הַכְּלָבִים יֹאכְלוּ
מִן־הַפֵּרוּרִים הַנֹּפְלִים מֵעַל־שֻׁלְחַן אֲדֹנֵיהֶם׃

27. wato'mar ken 'Adoniy 'ephes kiy-gam-ts'`iyrey hak'labiym yo'k'lu
min-haperuriym hanoph'liym me`al-shul'chan 'adoneyhem.

Matt15:27 But she said, Yes, My Master; but even the dogs feed on the crumbs which fall
from their masters' table.

‹27› ἡ δὲ εἶπεν, Ναὶ κύριε, καὶ γὰρ τὰ κυνάρια ἐσθίει ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πιπτόντων
ἀπὸ τῆς τραπέζης τῶν κυρίων αὐτῶν.

27 hē de eipen, Nai kyrie, kai gar ta kynaria esthiei apo tōn psichiōn tōn piptontōn
apo tēs trapezēs tōn kyriōn autōn.

---

28 ויען יהושע ויאמר אליה אשה רבה אמונתך
יהי-לך כרצונך ותרפא בתה מן-השעה ההיא:

כחוַיַּעַן יְהוֹשֻׁעַ וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ אִשָּׁה רַבָּה אֱמוּנָתֵךְ
יְהִי־לָךְ כִּרְצוֹנֵךְ וַתֵּרָפֵא בִתָּהּ מִן־הַשָּׁעָה הַהִיא׃

28. waya`an Yahushuà wayo'mer 'eleyah 'ishah rabbah 'emunathe'k
y'hiy-la'k kir'tsone'k wateraphe' bitah min-hasha`ah hahiy'.

Matt15:28 Then Yahushua answered and said to her, "O woman, your faith is great;
it shall be done for you as you wish." And her daughter was healed from that hour.

‹28› τότε ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ, Ὦ γύναι, μεγάλη σου ἡ πίστις·
γενηθήτω σοι ὡς θέλεις. καὶ ἰάθη ἡ θυγάτηρ αὐτῆς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης.

28 tote apokritheis ho Iēsous eipen autȩ̄, Ō gynai, megalē sou hē pistis;
genēthētō soi hōs theleis. kai iathē hē thygatēr autēs apo tēs hōras ekeinēs.

---

29 𐤅𐤉𐤏𐤁𐤓 𐤉𐤄𐤅𐤔𐤏 𐤌𐤔𐤌 𐤅𐤉𐤁𐤀 𐤀𐤋-𐤉𐤌 𐤄𐤂𐤋𐤉𐤋 𐤅𐤉𐤏𐤋 𐤄𐤄𐤓𐤄
𐤅𐤉𐤔𐤁 𐤔𐤌:

כט וַיַּעֲבֹר יְהוֹשֻׁעַ מִשָּׁם וַיָּבֹא אֶל־יָם הַגָּלִיל וַיַּעַל הָהָרָה
וַיֵּשֶׁב שָׁם׃

29. waya`abor Yahushuà misham wayabo' 'el-yam haGaliyl waya`al haharah wayesheb sham.

Matt15:29 Departing from there, Yahushua went along by the Sea of Galilee,
and having gone up on the mountain, He was sitting there.

‹29› Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς ἦλθεν παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας,
καὶ ἀναβὰς εἰς τὸ ὄρος ἐκάθητο ἐκεῖ.
29 Kai metabas ekeithen ho Iēsous ēlthen para tēn thalassan tēs Galilaias,
kai anabas eis to oros ekathēto ekei.

---

30 𐤅𐤉𐤁𐤀𐤅 𐤀𐤋𐤉𐤅 𐤄𐤌𐤅𐤍 𐤏𐤌 𐤓𐤁 𐤅𐤏𐤌𐤄𐤌 𐤐𐤎𐤇𐤉𐤌 𐤏𐤅𐤓𐤉𐤌 𐤀𐤋𐤌𐤉𐤌
𐤒𐤈𐤏𐤉𐤌 𐤅𐤓𐤁𐤉𐤌 𐤊𐤄𐤌𐤄 𐤅𐤉𐤐𐤉𐤋𐤅𐤌 𐤋𐤓𐤂𐤋𐤉 𐤉𐤄𐤅𐤔𐤏 𐤅𐤉𐤓𐤐𐤀𐤌:

ל וַיָּבֹאוּ אֵלָיו הָמוֹן עַם רָב וְעִמָּהֶם פִּסְחִים עִוְרִים אִלְּמִים
קִטְּעִים וְרַבִּים כָּהֵמָּה וַיַּפִּילוּם לְרַגְלֵי יְהוֹשֻׁעַ וַיִּרְפָּאֵם׃

**30. wayabo'u 'elayu hamon `am rab w'`imahem pis'chiym `iw'riym 'il'miym qit'`iym
w'rabbiym kahemah wayapiylum l'rag'ley Yahushuà wayir'pa'em.**

Matt15:30 And large crowds came to Him, bringing with them those who were lame, crippled, blind,
mute, and many others, and they laid them down at His feet; and He healed them.

‹30› καὶ προσῆλθον αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ ἔχοντες μεθ' ἑαυτῶν χωλούς, τυφλούς, κυλλούς, κωφούς,
καὶ ἑτέρους πολλοὺς καὶ ἔρριψαν αὐτοὺς παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς·
30 kai prosēlthon autǭ ochloi polloi echontes meth' heautōn chōlous, typhlous, kyllous, kōphous,
kai heterous pollous kai erripsan autous para tous podas autou, kai etherapeusen autous;

---

31 𐤅𐤉𐤕𐤌𐤄𐤅 𐤄𐤏𐤌 𐤁𐤓𐤀𐤅𐤕𐤌 𐤀𐤕-𐤄𐤀𐤋𐤌𐤉𐤌 𐤌𐤃𐤁𐤓𐤉𐤌
𐤅𐤄𐤒𐤈𐤏𐤉𐤌 𐤁𐤓𐤉𐤀𐤉𐤌 𐤅𐤄𐤐𐤎𐤇𐤉𐤌 𐤌𐤄𐤋𐤊𐤉𐤌 𐤅𐤄𐤏𐤅𐤓𐤉𐤌 𐤓𐤀𐤉𐤌
𐤅𐤉𐤔𐤁𐤇𐤅 𐤀𐤕-𐤀𐤋𐤄𐤉 𐤉𐤔𐤓𐤀𐤋:

לא וַיִּתְמְהוּ הָעָם בִּרְאוֹתָם אֶת־הָאִלְּמִים מְדַבְּרִים
וְהַקִּטְּעִים בְּרִיאִים וְהַפִּסְחִים מְהַלְּכִים וְהָעִוְרִים רֹאִים
וַיְשַׁבְּחוּ אֶת־אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃

**31. wayith'm'hu ha`am bir'otham 'eth-ha'il'miym m'dab'riym w'haqit'`iym b'riy'iym
w'hapis'chiym m'hal'kiym w'ha`iw'riym ro'iym way'shab'chu 'eth-'Elohey Yis'ra'El.**

Matt15:31 So the crowd marveled as they saw the mute speaking, the crippled restored,
and the lame walking, and the blind seeing; and they glorified the Elohey of Yisrael.

‹31› ὥστε τὸν ὄχλον θαυμάσαι βλέποντας κωφοὺς λαλοῦντας, κυλλοὺς ὑγιεῖς
καὶ χωλοὺς περιπατοῦντας καὶ τυφλοὺς βλέποντας· καὶ ἐδόξασαν τὸν θεὸν Ἰσραήλ.

31 hōste ton ochlon thaumasai blepontas kōphous lalountas, kyllous hygieis
kai chōlous peripatountas kai typhlous blepontas; kai edoxasan ton theon Israēl.

ויקרא יהושע אל-תלמידיו ויאמר נכמרו רחמי על-העם 32
כי-זה עמדם עמדי שלשת ימים ואין להם מה-לאכל
ואינני חפץ לשלחם רעבים פן-יתעלפו בדרך:

לבוַיִּקְרָא יָהוּשֻׁעַ אֶל־תַּלְמִידָיו וַיֹּאמַר נִכְמְרוּ רַחֲמַי עַל־הָעָם
כִּי־זֶה עָמְדָם עִמָּדִי שְׁלֹשֶׁת יָמִים וְאֵין לָהֶם מַה־לֶּאֱכֹל
וְאֵינֶנִּי חָפֵץ לְשַׁלְּחָם רְעֵבִים פֶּן־יִתְעַלְּפוּ בַּדָּרֶךְ׃

**32. wayiq'ra' Yahushuà 'el-tal'miydayu wayo'mar nik'm'ru rachamay `al-ha`am
kiy-zeh `am'dam `imadiy sh'losheth yamiym w'eyn lahem mah-le'ekol
w'eyneniy chaphets l'shal'cham r'`ebiym pen-yith'`al'phu badare'k.**

Matt15:32 And Yahushua called His disciples to Him, and said, "I feel compassion for the people,
because they have remained with Me now three days and have nothing to eat;
and I do not want to send them away hungry, for they might faint on the way."

‹32› Ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἶπεν, Σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον,
ὅτι ἤδη ἡμέραι τρεῖς προσμένουσίν μοι καὶ οὐκ ἔχουσιν τί φάγωσιν· καὶ ἀπολῦσαι αὐτοὺς
νήστεις οὐ θέλω, μήποτε ἐκλυθῶσιν ἐν τῇ ὁδῷ.

32 Ho de Iēsous proskalesamenos tous mathētas autou eipen, Splagchnizomai epi ton ochlon,
hoti ēdē hēmerai treis prosmenousin moi kai ouk echousin ti phagōsin;
kai apolysai autous nēsteis ou thelō, mēpote eklythōsin en tę hodǫ.

ויאמרו אליו התלמידים מאין לנו במדבר די-לחם 33
להשביע את-המון רב כזה:

לגוַיֹּאמְרוּ אֵלָיו הַתַּלְמִידִים מֵאַיִן לָנוּ בַּמִּדְבָּר דֵּי־לֶחֶם
לְהַשְׂבִּיעַ אֶת־הָמוֹן רַב כָּזֶה׃

**33. wayo'm'ru 'elayu hatal'miydiym me'ayin lanu bamid'bar dey-lechem
l'has'biy`a 'eth-hamon rab kazeh.**

Matt15:33 The disciples said to Him, Where would we get so many loaves in this desolate place
to satisfy such a large crowd?

‹33› καὶ λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταί, Πόθεν ἡμῖν ἐν ἐρημίᾳ ἄρτοι
τοσοῦτοι ὥστε χορτάσαι ὄχλον τοσοῦτον;

33 kai legousin autǭ hoi mathētai, Pothen hēmin en erēmią artoi
tosoutoi hōste chortasai ochlon tosouton?

ויאמר יהושע אליהם כמה ככרות לחם לכם 34
ויאמרו שבע ומעט דגים קטנים:

לדוַיֹּאמֶר יָהוּשֻׁעַ אֲלֵיהֶם כַּמָּה כִּכְּרוֹת לֶחֶם לָכֶם
וַיֹּאמְרוּ שֶׁבַע וּמְעַט דָּגִים קְטַנִּים׃

34. wayo'mer Yahushuà 'aleyhem kamah kik'roth lechem lakem
wayo'm'ru sheba` um'`at dagiym q'taniym.

Matt15:34 And Yahushua said to them, "How many loaves do you have?"
And they said, Seven, and a few small fish.

‹34› καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Πόσους ἄρτους ἔχετε; οἱ δὲ εἶπαν, Ἑπτὰ καὶ ὀλίγα ἰχθύδια.
34 kai legei autois ho Iēsous, Posous artous echete? hoi de eipan, Hepta kai oliga ichthydia.

---

35 𐤅𐤉𐤑𐤅 𐤀𐤕-𐤄𐤌𐤅𐤍 𐤄𐤏𐤌 𐤅𐤉𐤔𐤁𐤅 𐤋𐤀𐤓𐤑:
להוַיְצַו אֶת־הֲמוֹן הָעָם וַיֵּשְׁבוּ לָאָרֶץ:
35. way'tsaw 'eth-hamon ha`am wayesh'bu la'arets.

Matt15:35 And He directed the people to sit down on the ground;

‹35› καὶ παραγγείλας τῷ ὄχλῳ ἀναπεσεῖν ἐπὶ τὴν γῆν
35 kai paraggeilas tō ochlō anapesein epi tēn gēn

---

36 𐤅𐤉𐤒𐤇 𐤀𐤕-𐤔𐤁𐤏 𐤊𐤊𐤓𐤅𐤕 𐤄𐤋𐤇𐤌 𐤅𐤀𐤕 𐤄𐤃𐤂𐤉𐤌 𐤅𐤉𐤁𐤓𐤊
𐤅𐤉𐤐𐤓𐤎 𐤅𐤉𐤕𐤍 𐤀𐤋-𐤄𐤕𐤋𐤌𐤉𐤃𐤉𐤌 𐤅𐤄𐤕𐤋𐤌𐤉𐤃𐤉𐤌 𐤍𐤕𐤍𐤅 𐤋𐤏𐤌:
לווַיִּקַּח אֶת־שֶׁבַע כִּכְּרוֹת הַלֶּחֶם וְאֵת הַדָּגִים וַיְבָרֶךְ
וַיִּפְרֹס וַיִּתֵּן אֶל־הַתַּלְמִידִים וְהַתַּלְמִידִים נָתְנוּ לָעָם:
36. wayiqach 'eth-sheba` kik'roth halechem w'eth hadagiym way'bare'k
wayiph'ros wayiten 'el-hatal'miydiym w'hatal'miydiym nath'nu la`am.

Matt15:36 and He took the seven loaves and the fish; and giving thanks,
He broke them and started giving them to the disciples, and the disciples gave them to the people.

‹36› ἔλαβεν τοὺς ἑπτὰ ἄρτους καὶ τοὺς ἰχθύας καὶ εὐχαριστήσας ἔκλασεν καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς, οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς ὄχλοις.
36 elaben tous hepta artous kai tous ichthuas kai eucharistēsas eklasen kai edidou tois mathētais, hoi de mathētai tois ochlois.

---

37 𐤅𐤉𐤀𐤊𐤋𐤅 𐤊𐤋𐤌 𐤅𐤉𐤔𐤁𐤏𐤅 𐤅𐤉𐤔𐤀𐤅 𐤌𐤍-𐤄𐤐𐤕𐤅𐤕𐤉𐤌 𐤄𐤍𐤅𐤕𐤓𐤉𐤌
𐤔𐤁𐤏𐤄 𐤃𐤅𐤃𐤉𐤌 𐤌𐤋𐤀𐤉𐤌:
לזוַיֹּאכְלוּ כֻּלָּם וַיִּשְׂבָּעוּ וַיִּשְׂאוּ מִן־הַפְּתוֹתִים הַנּוֹתָרִים
שִׁבְעָה דוּדִים מְלֵאִים:
37. wayo'k'lu kulam wayis'ba`u wayis'u min-hap'thothiym hanothariym shib'`ah dudiym m'le'iym.

Matt15:37 And they all ate and were satisfied,
and they picked up what was left over of the broken pieces, seven large baskets full.

‹37› καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἐχορτάσθησαν.
καὶ τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων ἦραν ἑπτὰ σπυρίδας πλήρεις.
37 kai ephagon pantes kai echortasthēsan. kai to perisseuon tōn klasmatōn ēran hepta spyridas plēreis.

---

38 𐤅𐤄𐤀𐤊𐤋𐤉𐤌 𐤀𐤓𐤁𐤏𐤕 𐤀𐤋𐤐𐤉𐤌 𐤀𐤉𐤔 𐤌𐤋𐤁𐤃 𐤄𐤍𐤔𐤉𐤌 𐤅𐤄𐤈𐤐:

לחוְהָאֹכְלִים אַרְבַּעַת אֲלָפִים אִישׁ מִלְּבַד הַנָּשִׁים וְהַטָּף׃

38. w'ha'ok'liym 'ar'ba`ath 'alaphiym 'iysh mil'bad hanashiym w'hataph.

Matt15:38 And those who ate were four thousand men, besides women and children.

‹38› οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν τετρακισχίλιοι ἄνδρες χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδίων.

38 hoi de esthiontes ēsan tetrakischilioi andres chōris gynaikōn kai paidiōn.

---

39 וישלח את־העם וירד באניה ויבא אל־גבול מגדן׃

לטוַיְשַׁלַּח אֶת־הָעָם וַיֵּרֶד בָּאֳנִיָּה וַיָּבֹא אֶל־גְּבוּל מַגְדָן׃

39. way'shalach 'eth-ha`am wayered ba'aniyah wayabo' 'el-g'bul Mag'dan.

Matt15:39 And sending away the crowds, He got into the boat and came to the region of Magadan.

‹39› Καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους ἐνέβη εἰς τὸ πλοῖον καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὅρια Μαγαδάν.

39 Kai apolysas tous ochlous enebē eis to ploion kai ēlthen eis ta horia Magadan.

Chapter 16

Matt16:1 ויגשו הפרושים והצדוקים לנסותו
וישאלו מאתו להראותם אות מן־השמים׃

אוַיִּגְּשׁוּ הַפְּרוּשִׁים וְהַצַּדּוּקִים לְנַסּוֹתוֹ
וַיִּשְׁאֲלוּ מֵאִתּוֹ לְהַרְאוֹתָם אוֹת מִן־הַשָּׁמָיִם׃

1. wayig'shu haP'rushiym w'haTsaduqiym l'nasotho
wayish'alu me'ito l'har'otham 'oth min-hashamayim.

Matt16:1 The Pharisees and Sadducees came up,
and testing Him, they asked Him to show them a sign from heaven.

‹16:1› Καὶ προσελθόντες οἱ Φαρισαῖοι καὶ Σαδδουκαῖοι πειράζοντες
ἐπηρώτησαν αὐτὸν σημεῖον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπιδεῖξαι αὐτοῖς.

1 Kai proselthontes hoi Pharisaioi kai Saddoukaioi peirazontes
epērōtēsan auton sēmeion ek tou ouranou epideixai autois.

---

2 ויען ויאמר להם בערב תאמרו יום־צח יהיה כי אדמו
השמים׃

בוַיַּעַן וַיֹּאמֶר לָהֶם בָּעֶרֶב תֹּאמְרוּ יוֹם־צַח יִהְיֶה כִּי אָדְמוּ
הַשָּׁמָיִם׃

2. waya`an wayo'mer lahem ba`ereb to'm'ru yom-tsach yih'yeh ki 'ad'mu hashamayim.

Matt16:2 But He answered and said to them, "When it is evening, you say, 'It shall be fair weather,
for the sky is red.'"

‹2› ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, [Ὀψίας γενομένης λέγετε, Εὐδία, πυρράζει γὰρ ὁ οὐρανός·

2 ho de apokritheis eipen autois, [ẖOpsias genomenēs legete, Eudia, pyrrazei gar ho ouranos;

---

3 ובבקר תאמרו היום סער כי־אדמו והתקדרו השמים

חנפים אתם מכירים את-פני השמים ואתות העתים לא
תכירו:

ג וּבַבֹּקֶר תֹּאמְרוּ הַיּוֹם סַעַר כִּי־אָדְמוּ וְהִתְקַדְּרוּ הַשָּׁמָיִם
חֲנֵפִים אַתֶּם מַכִּירִים אֶת־פְּנֵי הַשָּׁמַיִם וְאֹתוֹת הָעִתִּים לֹא
תַכִּירוּ׃

3. ubaboqer to'm'ru hayom sa`ar kiy-'ad'mu w'hith'qad'ru hashamayim chanephiym 'atem makiyriym 'eth-p'ney hashamayim w'othoth ha`itiym lo' thakiyru.

Matt16:3 "And in the morning, 'There shall be a storm today, for the sky is red and threatening.' Do you know how to discern the appearance of the sky, but cannot discern the signs of the times?"

‹3› καὶ πρωΐ, Σήμερον χειμών, πυρράζει γὰρ στυγνάζων ὁ οὐρανός. τὸ μὲν πρόσωπον τοῦ οὐρανοῦ γινώσκετε διακρίνειν, τὰ δὲ σημεῖα τῶν καιρῶν οὐ δύνασθε;]

3 kai prōi, Sēmeron cheimōn, pyrrazei gar stygnazōn ho ouranos. to men prosōpon tou ouranou ginōskete diakrinein, ta de sēmeia tōn kairōn ou dynasthe?]

---

4 דור רע ומנאף מבקש-לו אות ואות לא ינתן-לו בלתי
אם-אות יונה הנביא ויעזבם וילך לו:

ד דּוֹר רַע וּמְנָאֵף מְבַקֶּשׁ־לוֹ אוֹת וְאוֹת לֹא יִנָּתֶן־לוֹ בִּלְתִּי
אִם־אוֹת יוֹנָה הַנָּבִיא וַיַּעַזְבֵם וַיֵּלֶךְ לוֹ׃

4. dor ra` um'na'eph m'baqesh-lo 'oth w'oth lo' yinathen-lo bil'tiy 'im-'oth Yonah hanabiy' waya`az'bem wayele'k lo.

Matt16:4 "An evil and adulterous generation seeks after a sign; and a sign shall not be given it, except the sign of Jonah." And He left them and went away.

‹4› Γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ. καὶ καταλιπὼν αὐτοὺς ἀπῆλθεν.

4 Genea ponēra kai moichalis sēmeion epizētei, kai sēmeion ou dothēsetai autę ei mē to sēmeion Iōna. kai katalipōn autous apēlthen.

---

5 ויבאו התלמידים אל-עבר הים והם שכחו לקחת אתם לחם:

ה וַיָּבֹאוּ הַתַּלְמִידִים אֶל־עֵבֶר הַיָּם וְהֵם שָׁכְחוּ לָקַחַת אִתָּם לָחֶם׃

5. wayabo'u hatal'miydiym 'el-`eber hayam w'hem shak'chu laqachath 'itam lachem.

Matt16:5 And the disciples came to the other side of the sea, but they had forgotten to bring any bread.

‹5› Καὶ ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ εἰς τὸ πέραν ἐπελάθοντο ἄρτους λαβεῖν.

5 Kai elthontes hoi mathētai eis to peran epelathonto artous labein.

---

6 ויאמר יהושע אליהם ראו והשמרו לכם משאר הפרושים
והצדוקים:

ו וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֲלֵיהֶם רְאוּ וְהִשָּׁמְרוּ לָכֶם מִשְּׂאֹר הַפְּרוּשִׁים
וְהַצַּדּוּקִים׃

6. wayo'mer Yahushuà 'aleyhem r'u w'hisham'ru lakem mis'or haP'rushiym w'haTsaduqiym.

Matt16:6 And Yahushua said to them, "Watch out and beware of the leaven of the Pharisees and Sadducees."

‹6› ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Ὁρᾶτε καὶ προσέχετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων.

6 ho de Iēsous eipen autois, Horate kai prosechete apo tēs zymēs tōn Pharisaiōn kai Saddoukaiōn.

---

7 𐤅𐤉𐤇𐤔𐤁𐤅 𐤊𐤄 𐤅𐤊𐤄 𐤁𐤒𐤓𐤁𐤌 𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓𐤅 𐤏𐤋-𐤃𐤁𐤓 𐤔𐤋𐤀-𐤋𐤒𐤇𐤍𐤅
𐤀𐤕𐤍𐤅 𐤋𐤇𐤌:

ז וַיַּחְשְׁבוּ כֹּה וָכֹה בְּקִרְבָּם וַיֹּאמְרוּ עַל־דְּבַר שֶׁלֹּא־לָקַחְנוּ
אִתָּנוּ לָחֶם׃

7. wayach'sh'bu koh wakoh b'qir'bam wayo'm'ru `al-d'bar shel'-laqach'nu 'itanu lachem.

Matt16:7 They began to discuss this among themselves, saying,
He said that because we did not bring any bread.

‹7› οἱ δὲ διελογίζοντο ἐν ἑαυτοῖς λέγοντες ὅτι Ἄρτους οὐκ ἐλάβομεν.

7 hoi de dielogizonto en heautois legontes hoti Artous ouk elabomen.

---

8 𐤅𐤉𐤃𐤏 𐤉𐤄𐤅𐤔𐤏 𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓 𐤀𐤋𐤉𐤄𐤌 𐤒𐤈𐤍𐤉 𐤀𐤌𐤅𐤍𐤄 𐤌𐤄-𐤕𐤇𐤔𐤁𐤅
𐤁𐤋𐤁𐤁𐤊𐤌 𐤀𐤔𐤓 𐤋𐤀-𐤋𐤒𐤇𐤕𐤌 𐤀𐤕𐤊𐤌 𐤋𐤇𐤌:

ח וַיֵּדַע יְהוֹשֻׁעַ וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם קְטַנֵּי אֱמוּנָה מָה־תַּחְשְׁבוּ
בִּלְבַבְכֶם אֲשֶׁר לֹא־לְקַחְתֶּם אִתְּכֶם לָחֶם׃

8. wayeda` Yahushuà wayo'mer 'aleyhem q'taney 'emunah mah-tach'sh'bu bil'bab'kem 'asher lo'-l'qach'tem 'it'kem lachem.

Matt16:8 But Yahushua, aware of this, said, "You men of little faith, why do you discuss among yourselves that you have no bread?"

‹8› γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Τί διαλογίζεσθε ἐν ἑαυτοῖς, ὀλιγόπιστοι, ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχετε;

8 gnous de ho Iēsous eipen, Ti dialogizesthe en heautois, oligopistoi, hoti artous ouk echete?

---

9 𐤄𐤏𐤅𐤃 𐤋𐤀 𐤕𐤔𐤊𐤉𐤋𐤅 𐤅𐤋𐤀 𐤕𐤆𐤊𐤓𐤅 𐤀𐤕-𐤇𐤌𐤔𐤕
𐤊𐤊𐤓𐤅𐤕-𐤄𐤋𐤇𐤌 𐤋𐤇𐤌𐤔𐤕 𐤀𐤋𐤐𐤉𐤌 𐤀𐤉𐤔 𐤅𐤊𐤌𐤄 𐤎𐤋𐤉𐤌 𐤍𐤔𐤀𐤕𐤌:

ט הַעוֹד לֹא תַשְׂכִּילוּ וְלֹא תִזְכְּרוּ אֶת־חֲמֵשֶׁת
כִּכְּרוֹת־הַלֶּחֶם לַחֲמֵשֶׁת אֲלָפִים אִישׁ וְכַמָּה סַלִּים נְשָׂאתֶם׃

9. ha`od lo' thas'kiylu w'lo' tiz'k'ru 'eth-chamesheth kik'roth-halechem lachamesheth 'alaphiym 'iysh w'kamah saliym n'sa'them.

Matt16:9 "Do you not yet understand or remember the five loaves of the five thousand, and how many baskets full you picked up?"

‹9› οὔπω νοεῖτε, οὐδὲ μνημονεύετε τοὺς πέντε ἄρτους τῶν πεντακισχιλίων καὶ πόσους κοφίνους ἐλάβετε;

9 oupō noeite, oude mnēmoneuete tous pente artous tōn pentakischiliōn kai posous kophinous elabete?

---

10 𐤅𐤀𐤕-𐤔𐤁𐤏 𐤊𐤊𐤓𐤅𐤕 𐤄𐤋𐤇𐤌 𐤋𐤀𐤓𐤁𐤏𐤕 𐤀𐤋𐤐𐤉𐤌 𐤀𐤉𐤔 𐤅𐤊𐤌𐤄
𐤃𐤅𐤃𐤉𐤌 𐤍𐤔𐤀𐤕𐤌:

יוְאֶת־שֶׁבַע כִּכְּרוֹת הַלֶּחֶם לְאַרְבַּעַת אֲלָפִים אִישׁ וְכַמָּה
דוּדִים נְשָׂאתֶם׃

10. w'eth-sheba` kik'roth halechem l'ar'ba`ath 'alaphiym 'iysh w'kamah dudiym n'sa'them.

Matt16:10 **"Or the seven loaves of the four thousand, and how many large baskets full you picked up?"**

‹10› οὐδὲ τοὺς ἑπτὰ ἄρτους τῶν τετρακισχιλίων καὶ πόσας σπυρίδας ἐλάβετε;
10 oude tous hepta artous tōn tetrakischiliōn kai posas spyridas elabete?

---

11 𐤀𐤉𐤊 𐤋𐤀 𐤕𐤁𐤉𐤍𐤅 𐤊𐤉 𐤋𐤀 𐤏𐤋-𐤄𐤋𐤇𐤌 𐤀𐤌𐤓𐤕𐤉 𐤀𐤋𐤉𐤄𐤌
𐤄𐤔𐤌𐤓𐤅 𐤋𐤊𐤌 𐤌𐤔𐤀𐤓 𐤄𐤐𐤓𐤅𐤔𐤉𐤌 𐤅𐤄𐤑𐤃𐤅𐤒𐤉𐤌:

יא אֵיךְ לֹא תָבִינוּ כִּי לֹא עַל־הַלֶּחֶם אָמַרְתִּי אֲלֵיהֶם
הִשָּׁמְרוּ לָכֶם מִשְּׂאֹר הַפְּרוּשִׁים וְהַצַּדּוּקִים׃

11. 'ey'k lo' thabiynu ki lo' `al-halechem 'amar'tiy 'aleyhem
hisham'ru lakem mis'or haP'rushiym w'haTsaduqiym.

Matt16:11 **"How is it that you do not understand that I did not speak to you concerning bread?**
But beware of the leaven of the Pharisees and Sadducees."

‹11› πῶς οὐ νοεῖτε ὅτι οὐ περὶ ἄρτων εἶπον ὑμῖν;
προσέχετε δὲ ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων.
11 pōs ou noeite hoti ou peri artōn eipon hymin?
prosechete de apo tēs zymēs tōn Pharisaiōn kai Saddoukaiōn.

---

12 𐤀𐤆 𐤄𐤁𐤉𐤍𐤅 𐤊𐤉 𐤋𐤀 𐤀𐤌𐤓 𐤋𐤄𐤌 𐤋𐤄𐤔𐤌𐤓 𐤌𐤔𐤀𐤓 𐤄𐤋𐤇𐤌
𐤊𐤉 𐤀𐤌-𐤌𐤋𐤌𐤅𐤃 𐤄𐤐𐤓𐤅𐤔𐤉𐤌 𐤅𐤄𐤑𐤃𐤅𐤒𐤉𐤌:

יב אָז הֵבִינוּ כִּי לֹא אָמַר לָהֶם לְהִשָּׁמֵר מִשְּׂאֹר הַלֶּחֶם
כִּי אִם־מִלִּמּוּד הַפְּרוּשִׁים וְהַצַּדּוּקִים׃

12. 'az hebiynu ki lo' 'amar lahem l'hishamer mis'or halechem
ki 'im-milimud hap'rushiym w'hatsaduqiym.

Matt16:12 **Then they understood that He did not say to beware of the leaven of bread,**
but of the teaching of the Pharisees and Sadducees.

‹12› τότε συνῆκαν ὅτι οὐκ εἶπεν προσέχειν ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν ἄρτων
ἀλλὰ ἀπὸ τῆς διδαχῆς τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων.
12 tote synēkan hoti ouk eipen prosechein apo tēs zymēs tōn artōn
alla apo tēs didachēs tōn Pharisaiōn kai Saddoukaiōn.

---

13 𐤅𐤉𐤄𐤉 𐤊𐤁𐤅𐤀 𐤉𐤄𐤅𐤔𐤏 𐤀𐤋-𐤂𐤋𐤉𐤋𐤅𐤕 𐤒𐤉𐤎𐤓𐤉𐤄 𐤔𐤋-𐤐𐤉𐤋𐤉𐤐𐤅𐤎
𐤅𐤉𐤔𐤀𐤋 𐤀𐤕-𐤕𐤋𐤌𐤉𐤃𐤉𐤅 𐤋𐤀𐤌𐤓 𐤌𐤄-𐤀𐤌𐤓𐤉𐤌 𐤋𐤉 𐤁𐤍𐤉 𐤀𐤃𐤌 𐤌𐤉
𐤄𐤅𐤀 𐤁𐤍-𐤄𐤀𐤃𐤌:

יג וַיְהִי כְּבוֹא יָהוֹשֻׁעַ אֶל־גְּלִילוֹת קֵיסַרִיה שֶׁל־פִּילִפּוֹס
וַיִּשְׁאַל אֶת־תַּלְמִידָיו לֵאמֹר מָה־אֹמְרִים לִי בְּנֵי אָדָם מִי
הוּא בֶּן־הָאָדָם׃

13. way'hiy k'bo' Yahushuà 'el-g'liyloth Qeyasariyh shel-Phiylipos
wayish'al 'eth-tal'miydayu le'mor mah-'om'riym liy b'ney 'adam miy hu' Ben-ha'Adam.

Matt16:13 Now when Yahushua came into the district of Caesarea Philippi, He was asking His disciples,
"Who do people say that the Son of Man is?"

‹13› Ἐλθὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὰ μέρη Καισαρείας τῆς Φιλίππου ἠρώτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ λέγων,
Τίνα λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου;

13 Elthōn de ho Iēsous eis ta merē Kaisareias tēs Philippou ērōta tous mathētas autou legōn,

Tina legousin hoi anthrōpoi einai ton huion tou anthrōpou?

---

14 𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓𐤅 𐤉𐤔 𐤀𐤌𐤓𐤉𐤌 𐤉𐤄𐤅𐤇𐤍𐤍 𐤄𐤌𐤈𐤁𐤉𐤋 𐤄𐤅𐤀 𐤅𐤉𐤔 𐤀𐤌𐤓𐤉𐤌
𐤀𐤋𐤉𐤄𐤅 𐤅𐤀𐤇𐤓𐤉𐤌 𐤀𐤌𐤓𐤉𐤌 𐤉𐤓𐤌𐤉𐤄𐤅 𐤀𐤅 𐤀𐤇𐤃 𐤌𐤍-𐤄𐤍𐤁𐤉𐤀𐤉𐤌:

יד וַיֹּאמְרוּ יֵשׁ אֹמְרִים יָהוֹחָנָן הַמַּטְבִּיל הוּא וְיֵשׁ אֹמְרִים
אֵלִיָּהוּ וַאֲחֵרִים אֹמְרִים יִרְמְיָהוּ אוֹ אֶחָד מִן־הַנְּבִיאִים׃

14. wayo'm'ru yesh 'om'riym Yahuchanan haMat'bil hu' w'yesh 'om'riym 'EliYahu
wa'acheriym 'om'riym Yir'm'Yahu 'o 'echad min-han'biy'iym.

Matt16:14 And they said, Some say Yahuchanan the Baptist; and others, EliYahu;
but still others, YirmeYahu, or one of the prophets.

‹14› οἱ δὲ εἶπαν, Οἱ μὲν Ἰωάννην τὸν βαπτιστήν, ἄλλοι δὲ Ἠλίαν,
ἕτεροι δὲ Ἰερεμίαν ἢ ἕνα τῶν προφητῶν.

14 hoi de eipan, Hoi men Iōannēn ton baptistēn, alloi de Ēlian, heteroi de Ieremian ē hena tōn prophētōn.

---

15 𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓 𐤀𐤋𐤉𐤄𐤌 𐤅𐤀𐤕𐤌 𐤌𐤄-𐤕𐤀𐤌𐤓𐤅 𐤋𐤉 𐤌𐤉 𐤀𐤍𐤉:

טו וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם וְאַתֶּם מַה־תֹּאמְרוּ לִי מִי אָנִי׃

15. wayo'mer 'aleyhem w'atem mah-to'm'ru liy miy 'aniy.

Matt16:15 He said to them, "But who do you say that I am?"

‹15› λέγει αὐτοῖς, Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι;

15 legei autois, Hymeis de tina me legete einai?

---

16 𐤅𐤉𐤏𐤍 𐤔𐤌𐤏𐤅𐤍 𐤐𐤈𐤓𐤅𐤎 𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓 𐤀𐤕𐤄 𐤄𐤅𐤀 𐤄𐤌𐤔𐤉𐤇
𐤁𐤍-𐤀𐤋𐤄𐤉𐤌 𐤇𐤉𐤉𐤌:

טז וַיַּעַן שִׁמְעוֹן פֶּטְרוֹס וַיֹּאמַר אַתָּה הוּא הַמָּשִׁיחַ
בֶּן־אֱלֹהִים חַיִּים׃

16. waya`an Shim'`on Pet'ros wayo'mar 'atah hu' haMashiyach ben-'Elohim chayiym.

Matt16:16 Simon Kepha answered, You are the Mashiyach, the Son of the living Elohim.

‹16› ἀποκριθεὶς δὲ Σίμων Πέτρος εἶπεν, Σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος.

16 apokritheis de Simōn Petros eipen, Sy ei ho Christos ho huios tou theou tou zōntos.

ויען ויאמר אליו אשריך שמעון בר-יונה כי-בשר 17
ודם לא גלה-לך את-זאת כי אם-אבי שבשמים:

יזוַיַּעַן וַיֹּאמֶר אֵלָיו אַשְׁרֶיךָ שִׁמְעוֹן בַּר־יוֹנָה כִּי־בָשָׂר
וָדָם לֹא גִלָּה־לְּךָ אֶת־זֹאת כִּי אִם־אָבִי שֶׁבַּשָּׁמָיִם׃

17. waya`an wayo'mer 'elayu 'ash'reyak Shim'`on bar-Yonah
kiy-basar wadam lo' gilah-l'ak 'eth-zo'th ki 'im-'Abiy shebashamayim.

Matt16:17 And Yahushua answered and said to him, "Blessed are you, Simon Barjona,
because flesh and blood did not reveal this to you, but My Father who is in heaven."

‹17› ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Μακάριος εἶ, Σίμων Βαριωνᾶ, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα οὐκ ἀπεκάλυψέν σοι ἀλλ’ ὁ πατήρ μου ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

17 apokritheis de ho Iēsous eipen autō̧, Makarios ei, Simōn Bariōna,

hoti sarx kai haima ouk apekaluuen soi all' ho patēr mou ho en tois ouranois.

וגם-אני אמר לך כי אתה פטרוס ועל-הצור הזה 18
אבנה את-קהלתי ושערי שאול לא יגברו עליה:

יחוְגַם־אֲנִי אֹמֵר לְךָ כִּי אַתָּה פֶּטְרוֹס וְעַל־הַצּוּר הַזֶּה
אֶבְנֶה אֶת־קְהִלָּתִי וְשַׁעֲרֵי שְׁאוֹל לֹא יִגְבְּרוּ עָלֶיהָ׃

18. w'gam-'aniy 'omer l'ak ki 'atah Pet'ros w'`al-hatsur hazeh 'eb'neh 'eth-q'hilathiy
w'sha`arey Sh'ol lo' yig'b'ru `aleyah.

Matt16:18 "I also say to you that you are Kepha, and upon this rock I shall build My assembly;
and the gates of Sheol shall not overpower it."

‹18› κἀγὼ δέ σοι λέγω ὅτι σὺ εἶ Πέτρος, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν καὶ πύλαι ᾅδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς.

18 kagō de soi legō hoti sy ei Petros, kai epi tautȩ̄ tȩ̄ petrą oikodomēsō mou tēn ekklēsian

kai pylai hą̄dou ou katischysousin autēs.

ואתן לך את-מפתחות מלכות השמים וכל-אשר תאסר 19
על-הארץ אסור יהיה בשמים וכל-אשר תתיר
על-הארץ מתר יהיה בשמים:

יטוְאֶתֵּן לְךָ אֶת־מַפְתְּחוֹת מַלְכוּת הַשָּׁמַיִם וְכָל־אֲשֶׁר תֶּאֱסֹר
עַל־הָאָרֶץ אָסוּר יִהְיֶה בַּשָּׁמַיִם וְכָל־אֲשֶׁר תַּתִּיר
עַל־הָאָרֶץ מֻתָּר יִהְיֶה בַּשָּׁמָיִם׃

19. w'eten l'ak 'eth-maph't'choth mal'kuth hashamayim w'kal-'asher te'esor `al-ha'arets
'asur yih'yeh bashamayim w'kal-'asher tatiyr `al-ha'arets mutar yih'yeh bashamayim.

Matt16:19 "I shall give you the keys of the kingdom of heaven; and whatever you bind on earth
shall have been bound in heaven, and whatever you loose on earth shall have been loosed in heaven."

‹19› δώσω σοι τὰς κλεῖδας τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, καὶ ὃ ἐὰν δήσῃς ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται δεδεμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς, καὶ ὃ ἐὰν λύσῃς ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται λελυμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς.
19 dōsō soi tas kleidas tēs basileias tōn ouranōn, kai ho ean dēsęs epi tēs gēs estai dedemenon
en tois ouranois, kai ho ean lysęs epi tēs gēs estai lelymenon en tois ouranois.

---

20 אז צוה על-תלמידיו אשר לא יספרו לאיש
כי הוא המשיח:

כ אָז צִוָּה עַל־תַּלְמִידָיו אֲשֶׁר לֹא יְסַפְּרוּ לְאִישׁ
כִּי הוּא הַמָּשִׁיחַ׃

20. 'az tsiuah `al-tal'miydayu 'asher lo' y'sap'ru l'iysh ki hu' haMashiyach.

Matt16:20 Then He warned the disciples that they should tell no one that He was the Mashiyach.

‹20› τότε διεστείλατο τοῖς μαθηταῖς ἵνα μηδενὶ εἴπωσιν ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ Χριστός.
20 tote diesteilato tois mathētais hina mēdeni eipōsin hoti autos estin ho Christos.

---

21 מן-העת ההיא החל יהושע להגיד לתלמידיו
כי צריך הוא ללכת ירושלם ויענה הרבה מידי הזקנים
וראשי הכהנים והסופרים ויהרג וביום השלישי קום יקום:

כא מִן־הָעֵת הַהִיא הֵחֵל יָהוּשֻׁעַ לְהַגִּיד לְתַלְמִידָיו
כִּי צָרִיךְ הוּא לָלֶכֶת יְרוּשָׁלַם וִיעֻנֶּה הַרְבֵּה מִידֵי הַזְּקֵנִים
וְרָאשֵׁי הַכֹּהֲנִים וְהַסּוֹפְרִים וְיֵהָרֵג וּבַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי קוֹם יָקוּם׃

21. min-ha`eth hahiy' hechel Yahushuà l'hagiyd l'thal'miydayu
ki tsariy'k hu' laleketh Y'rushalam wiy`uneh har'beh miydey haz'qeniym
w'ra'shey hakohaniym w'hasoph'riym w'yehareg ubayom hash'lishi qom yaqum.

Matt16:21 From that time Yahushua began to show His disciples
that He must go to Yerushalam, and suffer many things from the elders
and chief priests and scribes, and be killed, and be raised up on the third day.

‹21› Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς δεικνύειν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὅτι δεῖ αὐτὸν
εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπελθεῖν καὶ πολλὰ παθεῖν ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων
καὶ γραμματέων καὶ ἀποκτανθῆναι καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι.
21 Apo tote ērxato ho Iēsous deiknuein tois mathētais autou
hoti dei auton eis Hierosolyma apelthein kai polla pathein apo tōn presbyterōn
kai archiereōn kai grammateōn kai apoktanthēnai kai tę tritę hēmerą egerthēnai.

---

22 ויקחהו פטרוס ויחל לגער-בו לאמר חס לך אדני
אל-יהי-לך כזאת:

כב וַיִּקָּחֵהוּ פֶּטְרוֹס וַיָּחֶל לִגְעָר־בּוֹ לֵאמֹר חַס לְךָ אֲדֹנִי
אַל־יְהִי־לְךָ כָּזֹאת׃

22. wayiqachehu Phet'ros wayachel lig'`ar-bo le'mor chas l'ak 'Adoniy 'al-y'hiy-l'ak kazo'th.

Matt16:22 Kepha took Him aside and began to rebuke Him, saying, My Master forbid it!

This shall never happen to You.

‹22› καὶ προσλαβόμενος αὐτὸν ὁ Πέτρος ἤρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ λέγων, Ἵλεώς σοι, κύριε·
οὐ μὴ ἔσται σοι τοῦτο.

22 kai proslabomenos auton ho Petros ērxato epitiman autō legōn, Hileōs soi, kyrie;
ou mē estai soi touto.

---

23 ויפן ויאמר לפטרוס סור מעלי השטן מכשול אתה לי
כי לבך לדברי בני-אדם ולא לדברי אלהים:

כג וַיִּפֶן וַיֹּאמֶר לְפֶטְרוֹס סוּר מֵעָלַי הַשָּׂטָן מִכְשׁוֹל אַתָּה לִי
כִּי לִבְּךָ לְדִבְרֵי בְנֵי־אָדָם וְלֹא לְדִבְרֵי אֱלֹהִים׃

23. wayiphen wayo'mer l'Phet'ros sur me`alay hasatan mik'shol 'atah liy
ki lib'ak l'dib'rey b'ney-'adam w'lo' l'dib'rey 'Elohim.

Matt16:23 But He turned and said to Kepha, "Get behind Me, hasatan!
You are a stumbling block to Me; for you are not setting your mind on Elohim's interests, but man's."

‹23› ὁ δὲ στραφεὶς εἶπεν τῷ Πέτρῳ, Ὕπαγε ὀπίσω μου, Σατανᾶ· σκάνδαλον εἶ ἐμοῦ,
ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ θεοῦ ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων.

23 ho de strapheis eipen tō Petrō, Hypage opisō mou, Satana; skandalon ei emou,
hoti ou phroneis ta tou theou alla ta tōn anthrōpōn.

---

24 ויאמר יהושע אל-תלמידיו איש כי-יחפץ ללכת אחרי
יכחש בעצמו ונשא את-צלובו והלך אחרי:

כד וַיֹּאמֶר יָהוּשֻׁעַ אֶל־תַּלְמִידָיו אִישׁ כִּי־יַחְפֹּץ לָלֶכֶת אַחֲרַי
יְכַחֵשׁ בְּעַצְמוֹ וְנָשָׂא אֶת־צְלוּבוֹ וְהָלַךְ אַחֲרָי׃

24. wayo'mer Yahushuà 'el-tal'miydayu 'iysh kiy-yach'pots laleketh 'acharay
y'kachesh b'`ats'mo w'nasa' 'eth-ts'lubo w'hala'k 'acharay.

Matt16:24 Then Yahushua said to His disciples, "If anyone wishes to come after Me,
he must deny himself, and take up his cross and follow Me."

‹24› Τότε ὁ Ἰησοῦς εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν,
ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθείτω μοι.

24 Tote ho Iēsous eipen tois mathētais autou, Ei tis thelei opisō mou elthein,
aparnēsasthō heauton kai aratō ton stauron autou kai akoloutheitō moi.

---

25 כי החפץ להציל את-נפשו תאבד נפשו ממנו
והמאבד נפשו למעני הוא ימצאנה:

כה כִּי הֶחָפֵץ לְהַצִּיל אֶת־נַפְשׁוֹ תֹּאבַד נַפְשׁוֹ מִמֶּנּוּ
וְהַמְאַבֵּד נַפְשׁוֹ לְמַעֲנִי הוּא יִמְצָאֶנָּה׃

25. ki hechaphets l'hatsiyl 'eth-naph'sho to'bad naph'sho mimenu
w'ham'abed naph'sho l'ma`aniy hu' yim'tsa'enah.

Matt16:25 "For whoever wishes to save his life shall lose it;

but whoever loses his life for My sake shall find it.”

‹25› ὃς γὰρ ἐὰν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι ἀπολέσει αὐτήν·
ὃς δ’ ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ εὑρήσει αὐτήν.

25 hos gar ean thelę tēn psychēn autou sōsai apolesei autēn;

hos d’ an apolesę tēn psychēn autou heneken emou heurēsei autēn.

---

26 כי מה-יועיל האדם שיקנה את-כל-העולם והשחית
את-נפשו או מה-יתן האדם פדיון נפשו:

כו כִּי מַה־יּוֹעִיל הָאָדָם שֶׁיִּקְנֶה אֶת־כָּל־הָעוֹלָם וְהִשְׁחִית
אֶת־נַפְשׁוֹ אוֹ מַה־יִּתֵּן הָאָדָם פִּדְיוֹן נַפְשׁוֹ׃

26. ki mah-yo`iyl ha’adam sheyiq’neh ‘eth-kal-ha`olam w’hish’chiyth ‘eth-naph’sho
‘o mah-yiten ha’adam pid’yon naph’sho.

Matt16:26 “For what shall it profit a man if he gains the whole world and forfeits his soul?
Or what shall a man give in exchange for his soul?”

‹26› τί γὰρ ὠφεληθήσεται ἄνθρωπος ἐὰν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῇ;
ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ;

26 ti gar ōphelēthēsetai anthrōpos ean ton kosmon holon kerdēsę tēn de psychēn autou zēmiōthę?

ē ti dōsei anthrōpos antallagma tēs psychēs autou?

---

27 כי בן-האדם עתיד לבוא בכבוד אביו עם-מלאכיו
ואז ישלם לכל-איש כמעשהו:

כז כִּי בֶן־הָאָדָם עָתִיד לָבוֹא בִּכְבוֹד אָבִיו עִם־מַלְאָכָיו
וְאָז יְשַׁלֵּם לְכָל־אִישׁ כְּמַעֲשֵׂהוּ׃

27. ki Ben-ha’Adam `athiyd labo’ bik’bod ‘Abiyu `im-mal’akayu
w’az y’shalem l’kal-‘iysh k’ma`asehu.

Matt16:27 “For the Son of Man is going to come in the glory of His Father with His angels,
and shall then repay every man according to his deeds.”

‹27› μέλλει γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεσθαι ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων
αὐτοῦ, καὶ τότε ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ τὴν πρᾶξιν αὐτοῦ.

27 mellei gar ho huios tou anthrōpou erchesthai en tę doxę tou patros autou meta tōn aggelōn autou,

kai tote apodōsei hekastę kata tēn praxin autou.

---

28 אמן אמר אני לכם כי יש בעמדים פה אשר
לא-יטעמו טעם מיתה עד כי-יראו את-בן-האדם בא
במלכותו:

כח אָמֵן אֹמֵר אֲנִי לָכֶם כִּי יֵשׁ בָּעֹמְדִים פֹּה אֲשֶׁר
לֹא־יִטְעֲמוּ טַעַם מִיתָה עַד כִּי־יִרְאוּ אֶת־בֶּן־הָאָדָם בָּא
בְּמַלְכוּתוֹ׃

28. ‘amen ‘omer ‘aniy lakem ki yesh ba`om’diym poh ‘asher lo’-yit’`amu ta`am miythah

`ad kiy-yir'u 'eth-Ben-ha'Adam ba' b'mal'kutho.

Matt16:28 "Truly I say to you, there are some of those who are standing here who shall not taste death until they see the Son of Man coming in His kingdom."

‹28› ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἰσίν τινες τῶν ὧδε ἑστώτων οἵτινες οὐ μὴ γεύσωνται θανάτου ἕως ἂν ἴδωσιν τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ.

28 amēn legō hymin hoti eisin tines tōn hōde hestōtōn hoitines ou mē geusōntai thanatou heōs an idōsin ton huion tou anthrōpou erchomenon en tę̄ basileią autou.

Chapter 17

ומקץ ששת ימים לקח לו יהושע את־פטרוס **Matt17:1**
ואת־יעקב ואת־יהוחנן אחיו ויעלם בדד על־הר גבוה׃

א וּמִקֵּץ שֵׁשֶׁת יָמִים לָקַח לוֹ יָהוּשֻׁעַ אֶת־פֶּטְרוֹס
וְאֶת־יַעֲקֹב וְאֶת־יָהוּחָנָן אָחִיו וַיַּעֲלֵם בָּדָד עַל־הַר גָּבוֹהַּ׃

1. **umiqets shesheth yamiym laqach lo Yahushuà 'eth-Pet'ros w'eth-Ya`aqob**
2. **w'eth-Yahuchanan 'achiyu waya`alem badad `al-har gaboah.**

Matt17:1 Six days later Yahushua took with Him Kepha and James
and Yahuchanan his brother, and led them up on a high mountain by themselves.

‹17:1› Καὶ μεθ' ἡμέρας ἓξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον
καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν.

1 Kai meth' hēmeras hex paralambanei ho Iēsous ton Petron kai Iakōbon
kai Iōannēn ton adelphon autou kai anapherei autous eis oros huyēlon kat' idian.

---

2 וישתנה לעיניהם ויזהירו פניו כשמש
ובגדיו כאור הלבינו׃

ב וַיִּשְׁתַּנֶּה לְעֵינֵיהֶם וַיַּזְהִירוּ פָּנָיו כַּשֶּׁמֶשׁ
וּבְגָדָיו כָּאוֹר הִלְבִּינוּ׃

2. wayish'taneh l'`eyneyhem wayaz'hiyru phanayu kashemesh ub'gadayu ka'or hil'biynu.

Matt17:2 And He was transfigured before them; and His face shone like the sun,
and His garments became as white as light.

‹2› καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν, καὶ ἔλαμψεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος,
τὰ δὲ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένετο λευκὰ ὡς τὸ φῶς.

2 kai metemorphōthē emprosthen autōn, kai elampsen to prosōpon autou hōs ho hēlios,
ta de himatia autou egeneto leuka hōs to phōs.

---

3 והנה נראו אליהם משה ואליהו והם מדברים אתו׃

ג וְהִנֵּה נִרְאוּ אֲלֵיהֶם מֹשֶׁה וְאֵלִיָּהוּ וְהֵם מְדַבְּרִים אִתּוֹ׃

3. w'hineh nir'u 'aleyhem Mosheh w'EliYahu w'hem midab'riym 'ito.

Matt17:3 And behold, Moshe and EliYahu appeared to them, talking with Him.

‹3› καὶ ἰδοὺ ὤφθη αὐτοῖς Μωϋσῆς καὶ Ἠλίας συλλαλοῦντες μετ’ αὐτοῦ.
3 kai idou ōphthē autois Mōusēs kai Ēlias syllalountes met’ autou.

---

4 ויען פטרוס ויאמר אל-יהושע אדני טוב לנו להיות
פה אם-טוב בעיניך נעשה פה שלש סוכות לך אחת
ולמשה אחת ולאליהו אחת:

ד וַיַּעַן פֶּטְרוֹס וַיֹּאמֶר אֶל־יָהוּשֻׁעַ אֲדֹנִי טוֹב לָנוּ לִהְיוֹת
פֹּה אִם־טוֹב בְּעֵינֶיךָ נַעֲשֶׂה פֹּה שָׁלֹשׁ סֻכּוֹת לְךָ אַחַת
וּלְמֹשֶׁה אַחַת וּלְאֵלִיָּהוּ אֶחָת׃

4. waya`an Pet’ros wayo’mer ‘el-Yahushuà ‘Adoniy tob lanu lih’yoth poh ‘im-tob b’`eyneyak na`aseh poh shalsho sukkoth l’ak ‘achath ul’Msheh ‘achath ul’EliYahu ‘echath.

Matt17:4 Kepha answered and said to Yahushua, My Master, it is good for us to be here;
if You wish, I shall make three tabernacles here, one for You, and one for Moshe, and one for EliYahu.

‹4› ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν τῷ Ἰησοῦ, Κύριε, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι·
εἰ θέλεις, ποιήσω ὧδε τρεῖς σκηνάς, σοὶ μίαν καὶ Μωϋσεῖ μίαν καὶ Ἠλίᾳ μίαν.
4 apokritheis de ho Petros eipen tō̧ Iēsou, Kyrie, kalon estin hēmas hōde einai;
ei theleis, poiēsō hōde treis skēnas, soi mian kai Mōusei mian kai Ēlią mian.

---

5 עודנו מדבר והנה ענן-אור הצל עליהם והנה קול מתוך
הענן אמר זה-בני ידידי אשר רציתי בו אליו תשמעון:

ה עוֹדֶנּוּ מְדַבֵּר וְהִנֵּה עֲנַן־אוֹר הֵצַל עֲלֵיהֶם וְהִנֵּה קוֹל מִתּוֹךְ
הֶעָנָן אֹמֵר זֶה־בְּנִי יְדִידִי אֲשֶׁר רָצִיתִי בּוֹ אֵלָיו תִּשְׁמָעוּן׃

5. `odenu m’daber w’hineh `anan-‘or hetsal `aleyhem w’hineh qol mito’k he`anan ‘omer zeh-b’niy y’diydiy ‘asher ratsiythiy bo ‘elayu tish’ma`un.

Matt17:5 While he was still speaking, a bright cloud overshadowed them, and behold,
a voice out of the cloud said, “This is My beloved Son, with whom I am well-pleased; listen to Him!”

‹5› ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος ἰδοὺ νεφέλη φωτεινὴ ἐπεσκίασεν αὐτούς, καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης
λέγουσα, Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα· ἀκούετε αὐτοῦ.
5 eti autou lalountos idou nephelē phōteinē epeskiasen autous, kai idou phōnē ek tēs nephelēs legousa,
Houtos estin ho huios mou ho agapētos, en hō̧ eudokēsa; akouete autou.

---

6 ויהי כשמע התלמידים ויפלו על-פניהם וייראו מאד:

ו וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ הַתַּלְמִידִים וַיִּפְּלוּ עַל־פְּנֵיהֶם וַיִּירְאוּ מְאֹד׃

6. way’hiy kish’mo`a hatal’miydiym wayip’lu `al-p’neyhem wayiyr’u m’od.

Matt17:6 When the disciples heard this, they fell face down to the ground and were afraid tremendously.

‹6› καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ ἔπεσαν ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν καὶ ἐφοβήθησαν σφόδρα.
6 kai akousantes hoi mathētai epesan epi prosōpon autōn kai ephobēthēsan sphodra.

---

7 ויגש ישוע ויגע-בם ויאמר קומו אל-תיראו:

ז וַיִּגַּשׁ יָהוּשֻׁעַ וַיִּגַּע־בָּם וַיֹּאמַר קוּמוּ אַל־תִּירָאוּ׃

7. wayigash Yahushuà wayiga`-bam wayo'mar qumu 'al-tiyra'u.

Matt17:7 And Yahushua came to them and touched them and said, "Get up, and do not be afraid."

‹7› καὶ προσῆλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἁψάμενος αὐτῶν εἶπεν, Ἐγέρθητε καὶ μὴ φοβεῖσθε.

7 kai prosēlthen ho Iēsous kai hapsamenos autōn eipen, Egerthēte kai mē phobeisthe.

---

8 𐤅𐤉𐤔𐤀𐤅 𐤏𐤉𐤍𐤉𐤄𐤌 𐤅𐤋𐤀 𐤓𐤀𐤅 𐤀𐤉𐤔 𐤁𐤋𐤕𐤉 𐤉𐤄𐤅𐤔𐤏 𐤋𐤁𐤃𐤅:

ח וַיִּשְׂאוּ עֵינֵיהֶם וְלֹא רָאוּ אִישׁ בִּלְתִּי יָהוּשֻׁעַ לְבַדּוֹ׃

8. wayis'u `eyneyhem w'lo' ra'u 'iysh bil'tiy Yahushuà l'bado.

Matt17:8 And lifting up their eyes, they saw no one except Yahushua Himself alone.

‹8› ἐπάραντες δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν οὐδένα εἶδον εἰ μὴ αὐτὸν Ἰησοῦν μόνον.

8 eparantes de tous ophthalmous autōn oudena eidon ei mē auton Iēsoun monon.

---

9 𐤅𐤁𐤓𐤃𐤕𐤌 𐤌𐤍-𐤄𐤄𐤓 𐤑𐤅𐤄 𐤏𐤋𐤉𐤄𐤌 𐤉𐤄𐤅𐤔𐤏 𐤋𐤀𐤌𐤓 𐤋𐤀 𐤕𐤂𐤉𐤃𐤅
𐤋𐤀𐤉𐤔 𐤀𐤕-𐤃𐤁𐤓 𐤄𐤌𐤓𐤀𐤄 𐤏𐤃 𐤀𐤌-𐤒𐤌 𐤁𐤍-𐤄𐤀𐤃𐤌 𐤌𐤏𐤌 𐤄𐤌𐤕𐤉𐤌:

ט וּבְרִדְתָּם מִן־הָהָר צִוָּה עֲלֵיהֶם יָהוּשֻׁעַ לֵאמֹר לֹא תַגִּידוּ
לְאִישׁ אֶת־דְּבַר הַמַּרְאֶה עַד אִם־קָם בֶּן־הָאָדָם מֵעִם הַמֵּתִים׃

9. ub'rid'tam min-hahar tsiuah `aleyhem Yahushuà le'mor
lo' thagiydu l'iysh 'eth-d'bar hamar'eh `ad 'im-qam Ben-ha'Adam me`im hamethiym.

Matt17:9 As they were coming down from the mountain, Yahushua commanded them, saying,
"Tell the vision to no one until the Son of Man has risen from the dead."

‹9› Καὶ καταβαινόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ ὄρους ἐνετείλατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων,
Μηδενὶ εἴπητε τὸ ὅραμα ἕως οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἐγερθῇ.

9 Kai katabainontōn autōn ek tou orous eneteilato autois ho Iēsous legōn,

Mēdeni eipēte to horama heōs hou ho huios tou anthrōpou ek nekrōn egerthę̄.

---

10 𐤅𐤉𐤔𐤀𐤋𐤄𐤅 𐤕𐤋𐤌𐤉𐤃𐤉𐤅 𐤋𐤀𐤌𐤓 𐤌𐤄-𐤆𐤄 𐤀𐤌𐤓𐤉𐤌 𐤄𐤎𐤅𐤐𐤓𐤉𐤌
𐤀𐤋𐤉𐤄𐤅 𐤁𐤅𐤀 𐤉𐤁𐤅𐤀 𐤁𐤓𐤀𐤔𐤅𐤍𐤄:

י וַיִּשְׁאָלֻהוּ תַלְמִידָיו לֵאמֹר מַה־זֶּה אֹמְרִים הַסּוֹפְרִים
אֵלִיָּהוּ בּוֹא יָבוֹא בָּרִאשׁוֹנָה׃

10. wayish'aluhu thal'miydayu le'mor
mah-zeh 'om'riym hasoph'riym 'EliYahu bo' yabo' bari'shonah.

Matt17:10 And His disciples inquired Him and asked Him,
Why then do the scribes say that EliYahu must come first?

‹10› καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ λέγοντες,
Τί οὖν οἱ γραμματεῖς λέγουσιν ὅτι Ἠλίαν δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον;

10 kai epērōtēsan auton hoi mathētai legontes,

Ti oun hoi grammateis legousin hoti Ēlian dei elthein prōton?

11 ויען יהושע ויאמר אליהם אכן אליהו יבא
(בראשונה) והשיב את־הכל:

יא וַיַּעַן יָהוּשֻׁעַ וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם אָכֵן אֵלִיָּהוּ יָבֹא
(בָּרִאשׁוֹנָה) וְהֵשִׁיב אֶת־הַכֹּל:

11. waya`an Yahushuà wayo'mer 'aleyhem 'aken 'EliYahu yabo' (bari'shonah) w'heshiyb 'eth-hakol.

Matt17:11 And He answered and said, "EliYahu indeed shall (first) come and restore all things";

‹11› ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Ἠλίας μὲν ἔρχεται καὶ ἀποκαταστήσει πάντα·

11 ho de apokritheis eipen, Ēlias men erchetai kai apokatastēsei panta;

---

12 אבל אמר אני לכם אליהו כבר בא ולא הכירהו
ויעשו־בו כרצונם וכן גם־בן־האדם יענה על־ידם:

יב אֲבָל אֹמֵר אֲנִי לָכֶם אֵלִיָּהוּ כְּבָר בָּא וְלֹא הִכִּירֻהוּ
וַיַּעֲשׂוּ־בוֹ כִּרְצוֹנָם וְכֵן גַּם־בֶּן־הָאָדָם יְעֻנֶּה עַל־יָדָם:

12. 'abal 'omer 'aniy lakem 'EliYahu k'bar ba' w'lo' hikiyruhu
waya`aso-bo kir'tsonam w'ken gam-Ben-ha'Adam y'`uneh `al-yadam.

Matt17:12 "but I say to you that EliYahu already came, and they did not recognize him,
but did to him whatever they wished. So also the Son of Man is going to suffer at their hands."

‹12› λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι Ἠλίας ἤδη ἦλθεν, καὶ οὐκ ἐπέγνωσαν αὐτὸν ἀλλὰ ἐποίησαν ἐν αὐτῷ ὅσα ἠθέλησαν· οὕτως καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει πάσχειν ὑπ' αὐτῶν.

12 legō de hymin hoti Ēlias ēdē ēlthen, kai ouk epegnōsan auton alla epoiēsan en autǭ hosa ēthelēsan;
houtōs kai ho huios tou anthrōpou mellei paschein hyp' autōn.

---

13 אז הבינו התלמידים כי על־יהוחנן המטביל דבר אליהם:

יג אָז הֵבִינוּ הַתַּלְמִידִים כִּי עַל־יָהוּחָנָן הַמַּטְבִּיל דִּבֶּר אֲלֵיהֶם:

13. 'az hebiynu hatal'miydiym ki `al-Yahuchanan haMat'bil diber 'aleyhem.

Matt17:13 Then the disciples understood that He had spoken to them about Yahuchanan the Baptist.

‹13› τότε συνῆκαν οἱ μαθηταὶ ὅτι περὶ Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ εἶπεν αὐτοῖς.

13 tote synēkan hoi mathētai hoti peri Iōannou tou baptistou eipen autois.

---

14 ויהי כבואם אל־המון העם ויגש אליו איש ויכרע
על־ברכיו לנגדו:

יד וַיְהִי כְּבוֹאָם אֶל־הֶמוֹן הָעָם וַיִּגַּשׁ אֵלָיו אִישׁ וַיִּכְרַע
עַל־בִּרְכָּיו לְנֶגְדּוֹ:

14. way'hiy k'bo'am 'el-hamon ha`am wayigash 'elayu 'iysh wayik'ra` `al-bir'kayu l'neg'do.

Matt17:14 When they came to the crowd, a man came up to Him, falling on his knees before Him
and saying,

‹14› Καὶ ἐλθόντων πρὸς τὸν ὄχλον προσῆλθεν αὐτῷ ἄνθρωπος γονυπετῶν αὐτὸν

14 Kai elthontōn pros ton ochlon prosēlthen autǭ anthrōpos gonypetōn auton

---

15 ויאמר אדני רחם-נא על-בני כי-מכה ירח הוא וחליו רע
כי-פעמים רבות הוא נפל באש ופעמים רבות אל-תוך המים:

טו וַיֹּאמַר אֲדֹנִי רַחֶם־נָא עַל־בְּנִי כִּי־מֻכֵּה יָרֵחַ הוּא וְחָלְיוֹ רָע
כִּי־פְעָמִים רַבּוֹת הוּא נֹפֵל בָּאֵשׁ וּפְעָמִים רַבּוֹת אֶל־תּוֹךְ הַמָּיִם׃

**15. wayo'mar 'Adoniy rachem-na' `al-b'niy kiy-mukeh yareach hu' w'chal'yo ra`
kiy-ph'`amiym rabboth hu' nophel ba'esh uph'`amiym rabboth 'el-to'k hamayim.**

Matt17:15 My Master, have mercy on my son, for he is a lunatic and is very ill;
for he often falls into the fire and often into the water.

‹15› καὶ λέγων, Κύριε, ἐλέησόν μου τὸν υἱόν, ὅτι σεληνιάζεται καὶ κακῶς πάσχει·
πολλάκις γὰρ πίπτει εἰς τὸ πῦρ καὶ πολλάκις εἰς τὸ ὕδωρ.

15 kai legōn, Kyrie, eleēson mou ton huion, hoti selēniazetai kai kakōs paschei;

pollakis gar piptei eis to pyr kai pollakis eis to hydōr.

---

16 ואביא אתו אל-תלמידיך ולא יכלו לרפא לו:

טז וָאָבִיא אֹתוֹ אֶל־תַּלְמִידֶיךָ וְלֹא יָכְלוּ לְרַפֹּא לוֹ׃

16. wa'abiy' 'otho 'el-tal'miydeyak w'lo' yak'lu lir'po' lo.

Matt17:16 I brought him to Your disciples, and they could not cure him.

‹16› καὶ προσήνεγκα αὐτὸν τοῖς μαθηταῖς σου, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν αὐτὸν θεραπεῦσαι.

16 kai prosēnegka auton tois mathētais sou, kai ouk ēdynēthēsan auton therapeusai.

---

17 ויען יהושע ויאמר הוי דור חסר אמונה ופתלתל עד-מתי
אהיה עמכם עד-מתי אשא אתכם הביאו אותו אלי הנה:

יז וַיַּעַן יָהוּשֻׁעַ וַיֹּאמֶר הוֹי דּוֹר חָסַר אֱמוּנָה וּפְתַלְתֹּל עַד־מָתַי
אֶהְיֶה עִמָּכֶם עַד־מָתַי אֶשָּׂא אֶתְכֶם הָבִיאוּ אוֹתוֹ אֵלַי הֵנָּה׃

**17. waya`an Yahushuà wayo'mer hoy dor chasar 'emunah uph'thal'tol `ad-mathay 'eh'yeh `imakem
`ad-mathay 'esa' 'eth'kem habiy'u 'otho 'elay henah.**

Matt17:17 And Yahushua answered and said, "You unbelieving and perverted generation,
how long shall I be with you? How long shall I put up with you? Bring him here to Me."

‹17› ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Ὦ γενεὰ ἄπιστος καὶ διεστραμμένη, ἕως πότε μεθ' ὑμῶν
ἔσομαι; ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; φέρετέ μοι αὐτὸν ὧδε.

17 apokritheis de ho Iēsous eipen, Ō genea apistos kai diestrammenē, heōs pote meth' hymōn esomai?

heōs pote anexomai hymōn? pherete moi auton hōde.

---

18 ויגער-בו יהושע ויצא השד ממנו
וירפא הנער מן-השעה ההיא:

יח וַיִּגְעַר־בּוֹ יָהוּשֻׁעַ וַיֵּצֵא הַשֵּׁד מִמֶּנּוּ
וַיֵּרָפֵא הַנַּעַר מִן־הַשָּׁעָה הַהִיא׃

18. wayig'`ar-bo Yahushuà wayetse' hashed mimenu wayeraphe' hana`ar min-hasha`ah hahiy'.

Matt17:18 And Yahushua rebuked him, and the demon came out of him,
and the boy was cured from that hour.

‹18› καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς καὶ ἐξῆλθεν ἀπ’ αὐτοῦ τὸ δαιμόνιον
καὶ ἐθεραπεύθη ὁ παῖς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης.

18 kai epetimēsen autῳ ho Iēsous kai exēlthen ap’ autou to daimonion
kai etherapeuthē ho pais apo tēs hōras ekeinēs.

---

19 ויגשו התלמידים אל-יהושע והוא לבדו ויאמרו
מדוע אנחנו לא יכלנו לגרשו:

יט וַיִּגְּשׁוּ הַתַּלְמִידִים אֶל־יָהוּשֻׁעַ וְהוּא לְבַדּוֹ וַיֹּאמְרוּ מַדּוּעַ
אֲנַחְנוּ לֹא יָכֹלְנוּ לְגָרֲשׁוֹ׃

**19. wayig’shu hatal’miydiym ‘el-Yahushuà w’hu’ l’bado
wayo’m’ru madu`a ‘anach’nu lo’ yakol’nu l’garasho.**

Matt17:19 Then the disciples came to Yahushua privately and said, Why could we not drive it out?

‹19› Τότε προσελθόντες οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ κατ’ ἰδίαν εἶπον,
Διὰ τί ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό;

19 Tote proselthontes hoi mathētai tῳ Iēsou kat’ idian eipon,
Dia ti hēmeis ouk ēdynēthēmen ekbalein auto?

---

20 ויאמר יהושע אליהם מפני חסר אמונתכם כי אמן אמר אני
לכם אם-יש בכם אמונה כגרגר החרדל ואמרתם אל-ההר הזה
העתק מזה שמה ונעתק ממקומו ואין דבר אשר יבצר מכם:

כ וַיֹּאמֶר יָהוּשֻׁעַ אֲלֵיהֶם מִפְּנֵי חֹסֶר אֱמוּנַתְכֶם כִּי אָמֵן אֹמֵר אֲנִי
לָכֶם אִם־יֵשׁ בָּכֶם אֱמוּנָה כְּגַרְגַּר הַחַרְדָּל וַאֲמַרְתֶּם אֶל־הָהָר הַזֶּה
הֵעָתֵק מִזֶּה שָׁמָּה וְנֶעְתַּק מִמְּקוֹמוֹ וְאֵין דָּבָר אֲשֶׁר יִבָּצֵר מִכֶּם׃

**20. wayo’mer Yahushuà ‘aleyhem mip’ney choser ‘emunath’kem ki ‘amen ‘omer ‘aniy lakem
‘im-yesh bakem ‘emunah k’gar’gar hachar’dal wa’amar’tem ‘el-hahar hazeh he`atheq mizeh
shamah w’ne`’taq mim’qomo w’eyn dabar ‘asher yibatser mikem.**

Matt17:20 And He said to them, “Because of the littleness of your faith; for truly I say to you,
if you have faith the size of a mustard seed, you shall say to this mountain, ‘Move from here to there,’
and it shall move; and nothing shall be impossible to you.”

‹20› ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς, Διὰ τὴν ὀλιγοπιστίαν ὑμῶν· ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν ὡς
κόκκον σινάπεως, ἐρεῖτε τῷ ὄρει τούτῳ, Μετάβα ἔνθεν ἐκεῖ, καὶ μεταβήσεται· καὶ οὐδὲν
ἀδυνατήσει ὑμῖν.

20 ho de legei autois, Dia tēn oligopistian hymōn; amēn gar legō hymin, ean echēte pistin hōs kokkon
sinapeōs, ereite tῳ orei toutῳ, Metaba enthen ekei, kai metabēsetai; kai ouden adynatēsei hymin.

---

21 והמין הזה לא יצא כי אם-בתפלה ובצום:

כא וְהַמִּין הַזֶּה לֹא יֵצֵא כִּי אִם־בִּתְפִלָּה וּבְצוֹם׃

21. w'hamiyn hazeh lo' yetse' ki 'im-bith'philah ub'tsom.

Matt17:21 ["But this kind does not go out except by prayer and fasting."]

---

22 𐤅𐤉𐤄𐤉 𐤁𐤏𐤁𐤓𐤌 𐤁𐤀𐤓𐤑 𐤄𐤂𐤋𐤉𐤋 𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓 𐤀𐤋𐤉𐤄𐤌 𐤉𐤄𐤅𐤔𐤏
𐤏𐤕𐤉𐤃 𐤁𐤍-𐤄𐤀𐤃𐤌 𐤋𐤄𐤌𐤎𐤓 𐤁𐤉𐤃𐤉 𐤀𐤍𐤔𐤉𐤌:

כב וַיְהִי בְּעָבְרָם בְּאֶרֶץ הַגָּלִיל וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם יָהוּשֻׁעַ
עָתִיד בֶּן־הָאָדָם לְהִמָּסֵר בִּידֵי אֲנָשִׁים׃

22. way'hiy b'`ab'ram b'erets haGaliyl wayo'mer 'aleyhem Yahushuà `athiyd Ben-ha'Adam l'himaser biydey 'anashiym.

Matt17:22 And while they were gathering together in the land of Galilee, Yahushua said to them, "The Son of Man is going to be delivered into the hands of men";

‹22› Συστρεφομένων δὲ αὐτῶν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Μέλλει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων,

22 Systrephomenōn de autōn en tę̄ Galilaią eipen autois ho Iēsous, Mellei ho huios tou anthrōpou paradidosthai eis cheiras anthrōpōn,

---

23 𐤅𐤉𐤄𐤓𐤂𐤄𐤅 𐤅𐤁𐤉𐤅𐤌 𐤄𐤔𐤋𐤉𐤔𐤉 𐤒𐤅𐤌 𐤉𐤒𐤅𐤌 𐤅𐤉𐤕𐤏𐤑𐤁𐤅 𐤌𐤀𐤃:

כג וַיַּהַרְגֻהוּ וּבַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי קוֹם יָקוּם וַיִּתְעַצְּבוּ מְאֹד׃

23. wayahar'guhu ubayom hash'lishi qom yaqum wayith'`ats'bu m'od.

Matt17:23 "and they shall kill Him, and He shall be raised on the third day."
And they were deeply grieved.

‹23› καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθήσεται. καὶ ἐλυπήθησαν σφόδρα.

23 kai apoktenousin auton, kai tę̄ tritę̄ hēmerą egerthēsetai. kai elypēthēsan sphodra.

---

24 𐤅𐤉𐤄𐤉 𐤊𐤁𐤅𐤀𐤌 𐤀𐤋-𐤊𐤐𐤓-𐤍𐤇𐤅𐤌 𐤅𐤉𐤂𐤔𐤅 𐤀𐤋-𐤐𐤈𐤓𐤅𐤎 𐤂𐤁𐤀𐤉
𐤌𐤇𐤑𐤉𐤕 𐤄𐤔𐤒𐤋 𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓𐤅 𐤄𐤋𐤀 𐤉𐤕𐤍 𐤌𐤅𐤓𐤉𐤊𐤌 𐤀𐤕-𐤌𐤇𐤑𐤉𐤕 𐤄𐤔𐤒𐤋:

כד וַיְהִי כְּבוֹאָם אֶל־כְּפַר־נַחוּם וַיִּגְּשׁוּ אֶל־פֶּטְרוֹס גַּבָּאֵי
מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל וַיֹּאמְרוּ הֲלֹא יִתֵּן מוֹרֵיכֶם אֶת־מַחֲצִית הַשָּׁקֶל׃

24. way'hiy k'bo'am 'el-K'phar-nachum wayig'shu 'el-Pet'ros gaba'ey machatsiyth hashaqel wayo'm'ru halo' yiten moreykem 'eth-machatsiyth hashaqel.

Matt17:24 When they came to Capernaum, those who collected the two-drachma tax came to Kepha and said, Does your teacher not pay the two-drachma tax?

‹24› Ἐλθόντων δὲ αὐτῶν εἰς Καφαρναοὺμ προσῆλθον οἱ τὰ δίδραχμα λαμβάνοντες τῷ Πέτρῳ καὶ εἶπαν, Ὁ διδάσκαλος ὑμῶν οὐ τελεῖ [τὰ] δίδραχμα;

24 Elthontōn de autōn eis Kapharnaoum prosēlthon hoi ta didrachma lambanontes tō̧ Petrō̧ kai eipan, Ho didaskalos hymōn ou telei [ta] didrachma?

---

25 𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓 𐤉𐤕𐤍 𐤅𐤁𐤁𐤅𐤀𐤅 𐤄𐤁𐤉𐤕𐤄 𐤒𐤃𐤌 𐤀𐤕𐤅 𐤉𐤔𐤅𐤏 𐤋𐤔𐤀𐤋
𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓 𐤌𐤄-𐤃𐤏𐤕𐤊 𐤔𐤌𐤏𐤅𐤍 𐤌𐤋𐤊𐤉 𐤄𐤀𐤓𐤑 𐤌𐤌𐤉 𐤉𐤒𐤇𐤅 𐤌𐤊𐤎
𐤅𐤌𐤎 𐤌𐤀𐤕 𐤁𐤍𐤉𐤄𐤌 𐤀𐤅 𐤌𐤀𐤕 𐤄𐤆𐤓𐤉𐤌:

כהוַיֹּאמֶר יִתֵּן וּבְבוֹאוֹ הַבַּיְתָה קִדֵּם אֹתוֹ יָהוּשֻׁעַ לִשְׁאֹל
וַיֹּאמַר מַה־דַּעְתְּךָ שִׁמְעוֹן מַלְכֵי הָאָרֶץ מִמִּי יִקְחוּ מֶכֶס
וּמַס מֵאֵת בְּנֵיהֶם אוֹ מֵאֵת הַזָּרִים׃

25. wayo'mer yiten ub'bo'o habay'thah qidem 'otho Yahushuà lish'ol wayo'mar mah-da`'t'ak Shim'`on mal'key ha'arets mimiy yiq'chu mekes umas me'eth b'neyhem 'o me'eth hazariym.

Matt17:25 He said, Yes. And when he came into the house, Yahushua spoke to him first, saying, "What do you think, Simon? From whom do the kings of the earth collect customs or poll-tax, from their sons or from strangers?"

‹25› λέγει, Ναί. καὶ ἐλθόντα εἰς τὴν οἰκίαν προέφθασεν αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς λέγων, Τί σοι δοκεῖ, Σίμων; οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς ἀπὸ τίνων λαμβάνουσιν τέλη ἢ κῆνσον; ἀπὸ τῶν υἱῶν αὐτῶν ἢ ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων;

25 legei, Nai. kai elthonta eis tēn oikian proephthasen auton ho Iēsous legōn, Ti soi dokei, Simōn? hoi basileis tēs gēs apo tinōn lambanousin telē ē kēnson? apo tōn huiōn autōn ē apo tōn allotriōn?

ויאמר פטרוס אליו מאת הזרים ויאמר לו יהושע 26
אם-כן אפוא הבנים פטורים המה:

כווַיֹּאמֶר פֶּטְרוֹס אֵלָיו מֵאֵת הַזָּרִים וַיֹּאמֶר לוֹ יָהוּשֻׁעַ
אִם־כֵּן אֵפוֹא הַבָּנִים פְּטוּרִים הֵמָּה׃

26. wayo'mer Pet'ros 'elayu me'eth hazariym wayo'mer lo Yahushuà 'im-ken 'epho' habaniym p'turiym hemah.

Matt17:26 When Kepha said, From strangers, Yahushua said to him again, "Then the sons are exempt."

‹26› εἰπόντος δέ, Ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων, ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἄρα γε ἐλεύθεροί εἰσιν οἱ υἱοί.

26 eipontos de, Apo tōn allotriōn, ephē autō̧ ho Iēsous, Ara ge eleutheroi eisin hoi huioi.

ואולם למען אשר-לא-נהיה להם למכשול לך 27
אל-הים והשלכת חכה אל-תוכו ואת-הדג הראשון אשר
יעלה שאהו וכאשר תפתח את-פיו תמצא בו מטבע
אותו קח ושקלת על ידי ועל ידך:

כזוְאוּלָם לְמַעַן אֲשֶׁר־לֹא־נִהְיֶה לָהֶם לְמִכְשׁוֹל לֵךְ
אֶל־הַיָּם וְהִשְׁלַכְתָּ חַכָּה אֶל־תּוֹכוֹ וְאֶת־הַדָּג הָרִאשׁוֹן אֲשֶׁר
יַעֲלֶה שָׂאֵהוּ וְכַאֲשֶׁר תִּפְתַּח אֶת־פִּיו תִּמְצָא בוֹ מַטְבֵּעַ
אוֹתוֹ קַח וְשָׁקַלְתָּ עַל יָדִי וְעַל יָדֶךָ׃

27. w'ulam l'ma`an 'asher-lo'-nih'yeh lahem l'mik'shol le'k 'el-hayam w'hish'lak'at chakah 'el-toko w'eth-hadag hari'shon 'asher ya`aleh sa'ehu w'ka'asher tiph'tach 'eth-piyu tim'tsa' bo mat'be`a 'otho qach w'shaqal'at `al yadiy w'`al yadeak.

Matt17:27 "However, so that we do not offend them, go to the sea and throw in a hook, and take the first fish that comes up; and when you open its mouth, you shall find a shekel.

Take that and give it to them for you and Me.”

<27> ἵνα δὲ μὴ σκανδαλίσωμεν αὐτούς, πορευθεὶς εἰς θάλασσαν βάλε ἄγκιστρον
καὶ τὸν ἀναβάντα πρῶτον ἰχθὺν ἆρον, καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ εὑρήσεις στατῆρα·
ἐκεῖνον λαβὼν δὸς αὐτοῖς ἀντὶ ἐμοῦ καὶ σοῦ.

27 hina de mē skandalisōmen autous, poreutheis eis thalassan bale agkistron kai ton anabanta prōton ichthyn aron, kai anoixas to stoma autou heurēseis statēra; ekeinon labōn dos autois anti emou kai sou.

Chapter 18

Matt18:1 בשעה ההיא נגשו התלמידים אל-יהושע
ויאמרו מי אפוא הגדול במלכות השמים:

א בַּשָּׁעָה הַהִיא נִגְּשׁוּ הַתַּלְמִידִים אֶל־יָהוּשֻׁעַ
וַיֹּאמְרוּ מִי אֵפוֹא הַגָּדוֹל בְּמַלְכוּת הַשָּׁמָיִם:

1. basha`ah hahiy’ nig’shu hatal’miydiym ‘el-Yahushuà
wayo’m’ru miy ‘epho’ hagadol b’mal’kuth hashamayim.

Matt18:1 At that time the disciples came to Yahushua
and said, Who then is greatest in the kingdom of heaven?

<18:1> Ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ λέγοντες,
Τίς ἄρα μείζων ἐστὶν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν;

1 En ekeinę tę hōrą prosēlthon hoi mathētai tō Iēsou legontes,
Tis ara meizōn estin en tę basileią tōn ouranōn?

---

2 ויקרא יהושע אליו ילד קטן ויעמידהו בתוכם:

ב וַיִּקְרָא יָהוּשֻׁעַ אֵלָיו יֶלֶד קָטָן וַיַּעֲמִידֵהוּ בְּתוֹכָם:

2. wayiq’ra’ Yahushuà ‘elayu yeled qatan waya`amiydehu b’thokam.

Matt18:2 And He called a little child to Himself and set him before them,

<2> καὶ προσκαλεσάμενος παιδίον ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν

2 kai proskalesamenos paidion estēsen auto en mesǭ autōn

---

3 ויאמר אמן אמר אני לכם אם-לא תשובו להיות כילדים
לא תבאו אל-מלכות השמים:

ג וַיֹּאמַר אָמֵן אֹמֵר אֲנִי לָכֶם אִם־לֹא תָשׁוּבוּ לִהְיוֹת כַּיְלָדִים
לֹא תָבֹאוּ אֶל־מַלְכוּת הַשָּׁמָיִם:

3. wayo’mar ‘amen ‘omer ‘aniy lakem ‘im-lo’ thashubu lih’yoth kay’ladiym
lo’ thabo’u ‘el-mal’kuth hashamayim.

Matt18:3 and said, “Truly I say to you, unless you are converted and become like children,
you shall not enter in the kingdom of heaven.”

<3> καὶ εἶπεν, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ στραφῆτε καὶ γένησθε ὡς τὰ παιδία,
οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

3 kai eipen, Amēn legō hymin, ean mē straphēte kai genēsthe hōs ta paidia,
ou mē eiselthēte eis tēn basileian tōn ouranōn.

---

4 לכן כל-המשפיל את-עצמו כילד הזה הוא הגדול
במלכות השמים:

ד לָכֵן כָּל־הַמַּשְׁפִּיל אֶת־עַצְמוֹ כַּיֶּלֶד הַזֶּה הוּא הַגָּדוֹל
בְּמַלְכוּת הַשָּׁמָיִם׃

4. laken kal-hamash'piyl 'eth-`ats'mo kayeled hazeh hu' hagadol b'mal'kuth hashamayim.

Matt18:4 "Whoever then humbles himself as this child, he is the greatest in the kingdom of heaven."

‹4› ὅστις οὖν ταπεινώσει ἑαυτὸν ὡς τὸ παιδίον τοῦτο,
οὗτός ἐστιν ὁ μείζων ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν.

4 hostis oun tapeinōsei heauton hōs to paidion touto, houtos estin ho meizōn en tę basileią tōn ouranōn.

---

5 והמקבל ילד אחד כזה בשמי אותי הוא מקבל:

ה וְהַמְקַבֵּל יֶלֶד אֶחָד כָּזֶה בִּשְׁמִי אוֹתִי הוּא מְקַבֵּל׃

5. w'ham'qabel yeled 'echad kazeh bish'miy 'othiy hu' m'qabel.

Matt18:5 "And whoever receives one such child in My name receives Me";

‹5› καὶ ὃς ἐὰν δέξηται ἓν παιδίον τοιοῦτο ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται.

5 kai hos ean dexētai hen paidion toiouto epi tō onomati mou, eme dechetai.

---

6 המכשיל את-אחד מן-הקטנים האלה המאמינים בי
נוח לו שיתלה פלח-רכב על-צוארו וטבע במצולות ים:

ו הַמַּכְשִׁיל אֶת־אֶחָד מִן־הַקְּטַנִּים הָאֵלֶּה הַמַּאֲמִינִים בִּי
נוֹחַ לוֹ שֶׁיִּתָּלֶה פֶּלַח־רֶכֶב עַל־צַוָּארוֹ וְטֻבַּע בִּמְצוּלוֹת יָם׃

6. hamak'shiyl 'eth-'echad min-haq'taniym ha'eleh hama'amiyniym biy noach lo sheyitaleh phelach-rekeb `al-tsaua'ro w'tuba` bim'tsuloth yam.

Matt18:6 "but whoever causes one of these little ones who believe in Me to stumble, it would be better for him to have a heavy millstone hung around his neck, and to be drowned in the depth of the sea."

‹6› Ὃς δ' ἂν σκανδαλίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων τῶν πιστευόντων εἰς ἐμέ, συμφέρει αὐτῷ ἵνα κρεμασθῇ μύλος ὀνικὸς περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ καταποντισθῇ ἐν τῷ πελάγει τῆς θαλάσσης.

6 Hos d' an skandalisę hena tōn mikrōn toutōn tōn pisteuontōn eis eme, sympherei autō̧
hina kremasthę mylos onikos peri ton trachēlon autou kai katapontisthę en tō̧ pelagei tēs thalassēs.

---

7 אוי לעולם מן-המכשלים כי המכשלים בוא יבאו אבל
אוי לאיש ההוא אשר על-ידו יבוא המכשול:

ז אוֹי לָעוֹלָם מִן־הַמִּכְשֹׁלִים כִּי הַמִּכְשֹׁלִים בּוֹא יָבֹאוּ אֲבָל
אוֹי לָאִישׁ הַהוּא אֲשֶׁר עַל־יָדוֹ יָבוֹא הַמִּכְשׁוֹל׃

7. 'oy la`olam min-hamik'sholiym ki hamik'sholiym bo' yabo'u
'abal 'oy la'iysh hahu' 'asher `al-yado yabo' hamik'shol.

Matt18:7 “Woe to the world because of its stumbling blocks! For it is inevitable that stumbling blocks come; but woe to that man through whom the stumbling block comes!”

‹7› οὐαὶ τῷ κόσμῳ ἀπὸ τῶν σκανδάλων· ἀνάγκη γὰρ ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα, πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ δι’ οὗ τὸ σκάνδαλον ἔρχεται.

7 ouai tō̧ kosmō̧ apo tōn skandalōn; anagkē gar elthein ta skandala,
plēn ouai tō̧ anthrōpō̧ di’ hou to skandalon erchetai.

𐤅𐤀𐤌-𐤕𐤊𐤔𐤉𐤋𐤊 𐤉𐤃𐤊 𐤀𐤅 𐤓𐤂𐤋𐤊 𐤒𐤑𐤑 𐤀𐤅𐤕𐤄 𐤅𐤄𐤔𐤋𐤊 𐤌𐤌 8
𐤈𐤅𐤁 𐤋𐤊 𐤋𐤁𐤅𐤀 𐤋𐤇𐤉𐤉𐤌 𐤐𐤎𐤇 𐤀𐤅 𐤒𐤈𐤏 𐤌𐤄𐤉𐤅𐤕 𐤋𐤊 𐤔𐤕𐤉
𐤉𐤃𐤉𐤌 𐤀𐤅-𐤔𐤕𐤉 𐤓𐤂𐤋𐤉𐤌 𐤅𐤕𐤔𐤋𐤊 𐤀𐤋-𐤀𐤔 𐤏𐤅𐤋𐤌:

ח וְאִם־תַּכְשִׁילְךָ יָדְךָ אוֹ רַגְלְךָ קַצֵּץ אוֹתָהּ וְהַשְׁלֵךְ מִמֶּ
טוֹב לְךָ לָבוֹא לַחַיִּים פִּסֵּחַ אוֹ קִטֵּעַ מִהְיוֹת לְךָ שְׁתֵּי יָדַיִם
אוֹ־שְׁתֵּי רַגְלַיִם וְתֻשְׁלַךְ אֶל־אֵשׁ עוֹלָם׃

8. w’im-tak’shiyl’ak yad’ak ‘o rag’l’ak qatsets ‘othah w’hash’le’k mimeaa tob l’ak labo’ lachayiym piseach ‘o qite`a mih’yoth l’ak sh’tey yadayim ‘o-sh’tey rag’layim w’thush’la’k ‘el-’esh `olam.

Matt18:8 “If your hand or your foot causes you to stumble, cut it off and throw it from you;
it is better for you to come into crippled or lame,
than to have two hands or two feet and be cast into the eternal fire.”

‹8› Εἰ δὲ ἡ χείρ σου ἢ ὁ πούς σου σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ·
καλόν σοί ἐστιν εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν κυλλὸν ἢ χωλὸν
ἢ δύο χεῖρας ἢ δύο πόδας ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον.

8 Ei de hē cheir sou ē ho pous sou skandalizei se, ekkopson auton kai bale apo sou; kalon soi estin
eiselthein eis tēn zōēn kyllon ē chōlon ē duo cheiras ē duo podas echonta blēthēnai eis to pyr to aiōnion.

𐤅𐤀𐤌-𐤏𐤉𐤍𐤊 𐤕𐤊𐤔𐤉𐤋𐤊 𐤍𐤒𐤓 𐤀𐤅𐤕𐤄 𐤅𐤄𐤔𐤋𐤊 𐤌𐤌 𐤈𐤅𐤁 𐤋𐤊 9
𐤋𐤁𐤅𐤀 𐤋𐤇𐤉𐤉𐤌 𐤁𐤏𐤉𐤍 𐤀𐤇𐤕 𐤌𐤄𐤉𐤅𐤕 𐤋𐤊 𐤔𐤕𐤉 𐤏𐤉𐤍𐤉𐤌 𐤅𐤕𐤔𐤋𐤊
𐤀𐤋-𐤀𐤔 𐤂𐤉𐤄𐤍𐤌:

ט וְאִם־עֵינְךָ תַּכְשִׁילְךָ נַקֵּר אוֹתָהּ וְהַשְׁלֵךְ מִמֶּ טוֹב לְךָ
לָבוֹא לַחַיִּים בְּעַיִן אַחַת מִהְיוֹת לְךָ שְׁתֵּי עֵינַיִם וְתֻשְׁלַךְ
אֶל־אֵשׁ גֵּיהִנֹּם׃

9. w’im-`eyn’ak thak’shiyl’ak naqer ‘othah w’hash’le’k mimeaa tob l’ak labo’ lachayiym b’`ayin ‘achath mih’yoth l’ak sh’tey `eynayim w’thush’la’k ‘el-‘esh geyhinom.

Matt18:9 “If your eye causes you to stumble, pluck it out and throw it from you.
It is better for you to enter life with one eye, than to have two eyes and be cast into the fiery hell.”

‹9› καὶ εἰ ὁ ὀφθαλμός σου σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ·
καλόν σοί ἐστιν μονόφθαλμον εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν ἢ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι
εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός.

9 kai ei ho ophthalmos sou skandalizei se, exele auton kai bale apo sou; kalon soi estin monophthalmon eis tēn zōēn eiselthein ē duo ophthalmous echonta blēthēnai eis tēn geennan tou pyros.

---

10 ראו פן־תבזו אחד הקטנים האלה כי אמר אני לכם
מלאכיהם ראים תמיד את־פני אבי שבשמים:

י רְאוּ פֶּן־תִּבְזוּ אַחַד הַקְּטַנִּים הָאֵלֶּה כִּי אֹמֵר אֲנִי לָכֶם
מַלְאֲכֵיהֶם רֹאִים תָּמִיד אֶת־פְּנֵי אָבִי שֶׁבַּשָּׁמָיִם׃

10. r'u pen-tib'zu 'achad haq'taniym ha'eleh ki 'omer 'aniy lakem mal'akeyhem ro'iym tamiyd 'eth-p'ney 'Abiy shebashamayim.

Matt18:10 "See that you do not despise one of these little ones, for I say to you that their angels in heaven continually see the face of My Father who is in heaven."

‹10› Ὁρᾶτε μὴ καταφρονήσητε ἑνὸς τῶν μικρῶν τούτων· λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι οἱ ἄγγελοι αὐτῶν ἐν οὐρανοῖς διὰ παντὸς βλέπουσι τὸ πρόσωπον τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς.

10 Horate mē kataphronēsēte henos tōn mikrōn toutōn; legō gar hymin hoti hoi aggeloi autōn en ouranois dia pantos blepousi to prosōpon tou patros mou tou en ouranois.

---

11 (כי בן־האדם בא להושיע את־האבד):

יא (כִּי בֶן־הָאָדָם בָּא לְהוֹשִׁיעַ אֶת־הָאֹבֵד)׃

11. (ki Ben-ha'Adam ba' l'hoshiy`a 'eth-ha'obed).

Matt18:11 ["For the Son of Man has come to save that which was lost."]

---

12 מה־דעתכם כי־יהיו לאיש מאה כבשים ואבד אחד
מהם הלא יעזב את־התשעים ותשעה על־ההרים והלך
לבקש את־האבד:

יב מַה־דַּעְתְּכֶם כִּי־יִהְיוּ לְאִישׁ מֵאָה כְבָשִׂים וְאָבַד אֶחָד
מֵהֶם הֲלֹא יַעֲזֹב אֶת־הַתִּשְׁעִים וְתִשְׁעָה עַל־הֶהָרִים וְהָלַךְ
לְבַקֵּשׁ אֶת־הָאֹבֵד׃

12. mah-da`'t'kem kiy-yih'yu l'iysh me'ah k'basiym w'abad 'echad mehem halo' ya`azob 'eth-hatish'`iym w'thish'`ah `al-hehariym w'hala'k l'baqesh 'eth-ha'obed.

Matt18:12 "What do you think? If any man has a hundred sheep, and one of them has gone astray, does he not leave the ninety-nine on the mountains and go and search for the one that is straying?"

‹12› Τί ὑμῖν δοκεῖ; ἐὰν γένηταί τινι ἀνθρώπῳ ἑκατὸν πρόβατα καὶ πλανηθῇ ἓν ἐξ αὐτῶν, οὐχὶ ἀφήσει τὰ ἐνενήκοντα ἐννέα ἐπὶ τὰ ὄρη καὶ πορευθεὶς ζητεῖ τὸ πλανώμενον;

12 Ti hymin dokei? ean genētai tini anthrōpō̧ hekaton probata kai planēthȩ̄ hen ex autōn, ouchi aphēsei ta enenēkonta ennea epi ta orē kai poreutheis zētei to planōmenon?

---

13 והיה כאשר ימצאהו אמן אמר אני לכם כי־ישמח
עליו יותר מעל התשעים ותשעה אשר לא אבדו:

יג וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יִמְצָאֵהוּ אָמֵן אֹמֵר אֲנִי לָכֶם כִּי־יִשְׂמַח

עָלָיו יוֹתֵר מֵעַל הַתִּשְׁעִים וְתִשְׁעָה אֲשֶׁר לֹא אָבָדוּ׃

13. w'hayah ka'asher yim'tsa'ehu 'amen 'omer 'aniy lakem
kiy-yis'mach `alayu yother me`al hatish'`iym w'thish'`ah 'asher lo' 'abadu.

Matt18:13 "If it turns out that he finds it, truly I say to you,
he rejoices over it more than over the ninety-nine which have not gone astray."

‹13› καὶ ἐὰν γένηται εὑρεῖν αὐτό, ἀμὴν λέγω ὑμῖν
ὅτι χαίρει ἐπ' αὐτῷ μᾶλλον ἢ ἐπὶ τοῖς ἐνενήκοντα ἐννέα τοῖς μὴ πεπλανημένοις.

13 kai ean genētai heurein auto, amēn legō hymin

hoti chairei ep' autǫ mallon ē epi tois enenēkonta ennea tois mē peplanēmenois.

---

14 𐤊𐤍 𐤀𐤉𐤍𐤍𐤅 𐤓𐤑𐤅𐤍 𐤌𐤋𐤐𐤍𐤉 𐤀𐤁𐤉𐤊𐤌 𐤔𐤁𐤔𐤌𐤉𐤌 𐤔𐤉𐤀𐤁𐤃 𐤀𐤇𐤃
𐤌𐤍-𐤄𐤒𐤈𐤍𐤉𐤌 𐤄𐤀𐤋𐤄:

יד כֵּן אֵינֶנּוּ רָצוֹן מִלִּפְנֵי אֲבִיכֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם שֶׁיֹּאבַד אֶחָד
מִן־הַקְּטַנִּים הָאֵלֶּה׃

14. ken 'eynenu ratson miliph'ney 'Abiykem shebashamayim
sheyo'bad 'echad min-haq'taniym ha'eleh.

Matt18:14 "So it is not the shall of your Father who is in heaven that one of these little ones perish."

‹14› οὕτως οὐκ ἔστιν θέλημα ἔμπροσθεν τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν οὐρανοῖς
ἵνα ἀπόληται ἓν τῶν μικρῶν τούτων.

14 houtōs ouk estin thelēma emprosthen tou patros hymōn tou en ouranois

hina apolētai hen tōn mikrōn toutōn.

---

15 𐤅𐤊𐤉 𐤉𐤇𐤈𐤀-𐤋𐤊 𐤀𐤇𐤉𐤊 𐤋𐤊 𐤅𐤄𐤅𐤊𐤇𐤕 𐤀𐤅𐤕𐤅 𐤁𐤉𐤍𐤊 𐤋𐤁𐤉𐤍𐤅
𐤅𐤀𐤌-𐤉𐤔𐤌𐤏 𐤀𐤋𐤉𐤊 𐤒𐤍𐤉𐤕 𐤋𐤊 𐤀𐤇𐤉𐤊:

טו וְכִי יֶחֱטָא־לְךָ אָחִיךָ לֵךְ וְהוֹכַחְתָּ אוֹתוֹ בֵּינְךָ לְבֵינוֹ
וְאִם־יִשְׁמַע אֵלֶיךָ קָנִיתָ לְּךָ אָחִיךָ׃

15. w'ki yecheta'-l'ak 'achiyak le'k w'hokach'at 'otho beyn'ak l'beyno
w'im-yish'ma` 'eleyak qaniyath l'ak 'achiyak.

Matt18:15 "If your brother sins, go and show him his fault between you and him only;
if he listens to you, you have won your brother."

‹15› Ἐὰν δὲ ἁμαρτήσῃ [εἰς σὲ] ὁ ἀδελφός σου, ὕπαγε ἔλεγξον αὐτὸν μεταξὺ σοῦ καὶ αὐτοῦ μόνου.
ἐάν σου ἀκούσῃ, ἐκέρδησας τὸν ἀδελφόν σου·

15 Ean de hamartēsę [eis se] ho adelphos sou, hypage elegxon auton metaxy sou kai autou monou.

ean sou akousę, ekerdēsas ton adelphon sou;

---

16 𐤅𐤀𐤌-𐤋𐤀 𐤉𐤔𐤌𐤏 𐤅𐤋𐤒𐤇𐤕 𐤏𐤌𐤊 𐤏𐤅𐤃 𐤀𐤇𐤃 𐤀𐤅 𐤔𐤍𐤉𐤌 𐤊𐤉
𐤏𐤋-𐤐𐤉 𐤔𐤍𐤉𐤌 𐤀𐤅 𐤔𐤋𐤔𐤄 𐤏𐤃𐤉𐤌 𐤉𐤒𐤅𐤌 𐤊𐤋-𐤃𐤁𐤓:

טז וְאִם־לֹא יִשְׁמַע וְלָקַחְתָּ עִמְּךָ עוֹד אֶחָד אוֹ שְׁנַיִם כִּי

עַל־פִּי שְׁנַיִם אוֹ שְׁלֹשָׁה עֵדִים יָקוּם כָּל־דָּבָר׃

16. w'im-lo' yish'ma` w'laqachata `im'ak `od 'echad 'o sh'nayim
ki `al-piy sh'nayim 'o sh'loshah `ediym yaqum kal-dabar.

Matt18:16 "But if he does not listen to you, take one or two more with you,
so that by the mouth of two or three witnesses every fact may be confirmed."

‹16› ἐὰν δὲ μὴ ἀκούσῃ, παράλαβε μετὰ σοῦ ἔτι ἕνα ἢ δύο,
ἵνα ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων ἢ τριῶν σταθῇ πᾶν ῥῆμα·

16 ean de mē akousē̢, paralabe meta sou eti hena ē duo,

hina epi stomatos duo martyrōn ē triōn stathē̢ pan hrēma;

𐤅𐤀𐤌-𐤋𐤀 𐤉𐤔𐤌𐤏 𐤀𐤋𐤉𐤄𐤌 𐤅𐤄𐤂𐤃𐤕 𐤀𐤋-𐤄𐤒𐤄𐤋 17
𐤅𐤀𐤌-𐤋𐤀 𐤉𐤔𐤌𐤏 𐤂𐤌-𐤀𐤋-𐤄𐤒𐤄𐤋 𐤅𐤄𐤉𐤄 𐤋𐤊 𐤊𐤂𐤅𐤉 𐤅𐤊𐤌𐤅𐤊𐤎:
יז וְאִם־לֹא יִשְׁמַע אֲלֵיהֶם וְהִגַּדְתָּ אֶל־הַקָּהָל
וְאִם־לֹא יִשְׁמַע גַּם־אֶל־הַקָּהָל וְהָיָה לְךָ כַּגּוֹי וּכְמוֹכֵס׃

17. w'im-lo' yish'ma` 'aleyhem w'higad'at 'el-haqahal
w'im-lo' yish'ma` gam-'el-haqahal w'hayah l'ak k'goy uk'mokes.

Matt18:17 "If he refuses to listen to them, tell it to the assembly;
and if he refuses to listen even to the assembly, let him be to you as a Gentile and a tax collector."

‹17› ἐὰν δὲ παρακούσῃ αὐτῶν, εἰπὲ τῇ ἐκκλησίᾳ·
ἐὰν δὲ καὶ τῆς ἐκκλησίας παρακούσῃ, ἔστω σοι ὥσπερ ὁ ἐθνικὸς καὶ ὁ τελώνης.

17 ean de parakousē̢ autōn, eipe tē̢ ekklēsią;

ean de kai tēs ekklēsias parakousē̢, estō soi hōsper ho ethnikos kai ho telōnēs.

𐤀𐤌𐤍 𐤀𐤌𐤓 𐤀𐤍𐤉 𐤋𐤊𐤌 𐤊𐤋 𐤀𐤔𐤓-𐤕𐤀𐤎𐤓𐤅 𐤏𐤋-𐤄𐤀𐤓𐤑 𐤀𐤎𐤅𐤓 18
𐤉𐤄𐤉𐤄 𐤁𐤔𐤌𐤉𐤌 𐤅𐤊𐤋 𐤀𐤔𐤓-𐤕𐤕𐤉𐤓𐤅 𐤏𐤋-𐤄𐤀𐤓𐤑 𐤌𐤕𐤓 𐤉𐤄𐤉𐤄 𐤁𐤔𐤌𐤉𐤌:
יח אָמֵן אֹמֵר אֲנִי לָכֶם כֹּל אֲשֶׁר־תַּאַסְרוּ עַל־הָאָרֶץ אָסוּר
יִהְיֶה בַּשָּׁמָיִם וְכֹל אֲשֶׁר־תַּתִּירוּ עַל־הָאָרֶץ מֻתָּר יִהְיֶה בַּשָּׁמָיִם׃

18. 'amen 'omer 'aniy lakem kol 'asher-ta'as'ru `al-ha'arets 'asur yih'yeh bashamayim
w'kol 'asher-tatiyru `al-ha'arets mutar yih'yeh bashamayim.

Matt18:18 "Truly I say to you, whatever you bind on earth shall have been bound in heaven;
and whatever you loose on earth shall have been loosed in heaven."

‹18› Ἀμὴν λέγω ὑμῖν· ὅσα ἐὰν δήσητε ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται δεδεμένα ἐν οὐρανῷ,
καὶ ὅσα ἐὰν λύσητε ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται λελυμένα ἐν οὐρανῷ.

18 Amēn legō hymin; hosa ean dēsēte epi tēs gēs estai dedemena en ouranō̢,

kai hosa ean lysēte epi tēs gēs estai lelymena en ouranō̢.

𐤅𐤏𐤅𐤃 𐤀𐤌𐤓 𐤀𐤍𐤉 𐤋𐤊𐤌 𐤔𐤍𐤉𐤌 𐤌𐤊𐤌 𐤊𐤉-𐤉𐤄𐤉𐤅 𐤋𐤁 𐤀𐤇𐤃 𐤁𐤀𐤓𐤑 19
𐤏𐤋-𐤊𐤋-𐤃𐤁𐤓 𐤀𐤔𐤓 𐤉𐤔𐤀𐤋𐤅 𐤁𐤅𐤀 𐤉𐤁𐤅𐤀 𐤋𐤄𐤌 𐤌𐤀𐤕 𐤀𐤁𐤉 𐤔𐤁𐤔𐤌𐤉𐤌:
יט וְעוֹד אֹמֵר אֲנִי לָכֶם שְׁנַיִם מִכֶּם כִּי־יִהְיוּ לֵב אֶחָד בָּאָרֶץ

עַל־כָּל־דָּבָר אֲשֶׁר יִשְׁאָלוּ בּוֹא יָבוֹא לָהֶם מֵאֵת אָבִי שֶׁבַּשָּׁמָיִם:

19. w'`od 'omer 'aniy lakem sh'nayim mikem kiy-yih'yu leb 'echad ba'arets `al-kal-dabar
'asher yish'alu bo' yabo' lahem me'eth 'Abiy shebashamayim.

Matt18:19 "Again I say to you, that if two of you agree on earth about anything
that they may ask, it shall be done for them by My Father who is in heaven."

‹19› Πάλιν [ἀμὴν] λέγω ὑμῖν ὅτι ἐὰν δύο συμφωνήσωσιν ἐξ ὑμῶν ἐπὶ τῆς γῆς περὶ παντὸς πράγματος οὗ ἐὰν αἰτήσωνται, γενήσεται αὐτοῖς παρὰ τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς.

19 Palin [amēn] legō hymin hoti ean duo symphōnēsōsin ex hymōn epi tēs gēs peri pantos pragmatos hou ean aitēsōntai, genēsetai autois para tou patros mou tou en ouranois.

---

20 𐤊𐤉 𐤁𐤊𐤋-𐤌𐤒𐤅𐤌 𐤀𐤔𐤓 𐤉𐤀𐤎𐤐𐤅 𐤔𐤍𐤉𐤌 𐤀𐤅 𐤔𐤋𐤔𐤄 𐤁𐤔𐤌𐤉 𐤔𐤌
𐤀𐤍𐤉 𐤁𐤕𐤅𐤊𐤌:

כ כִּי בְכָל־מָקוֹם אֲשֶׁר יֵאָסְפוּ שְׁנַיִם אוֹ שְׁלֹשָׁה בִּשְׁמִי שָׁם
אֲנִי בְּתוֹכָם:

20. ki b'kal-maqom 'asher ye'as'phu sh'nayim 'o sh'loshah bish'miy sham 'aniy b'thokam.

Matt18:20 "For where two or three have gathered together in My name, I am there in their midst."

‹20› οὗ γάρ εἰσιν δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἰμι ἐν μέσῳ αὐτῶν.

20 hou gar eisin duo ē treis synēgmenoi eis to emon onoma, ekei eimi en mesῳ autōn.

---

21 𐤅𐤉𐤂𐤔 𐤀𐤋𐤉𐤅 𐤐𐤈𐤓𐤅𐤎 𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓 𐤋𐤅 𐤀𐤃𐤍𐤉
𐤊𐤌𐤄 𐤐𐤏𐤌𐤉𐤌 𐤉𐤇𐤈𐤀-𐤋𐤉 𐤀𐤇𐤉 𐤅𐤌𐤇𐤋𐤕𐤉 𐤋𐤅 𐤄𐤏𐤃 𐤔𐤁𐤏 𐤐𐤏𐤌𐤉𐤌:

כאוַיִּגַּשׁ אֵלָיו פֶּטְרוֹס וַיֹּאמֶר לוֹ אֲדֹנִי
כַּמָּה פְּעָמִים יֶחֱטָא־לִי אָחִי וּמָחַלְתִּי לוֹ הַעַד שֶׁבַע פְּעָמִים:

21. wayigash 'elayu Pet'ros wayo'mer lo 'Adoniy
kamah p'`amiym yecheta'-liy 'achiy umachal'tiy lo ha`ad sheba` p'`amiym.

Matt18:21 Then Kepha came and said to Him, My Master,
how often shall my brother sin against me and I forgive him? Up to seven times?

‹21› Τότε προσελθὼν ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ, Κύριε,
ποσάκις ἁμαρτήσει εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός μου καὶ ἀφήσω αὐτῷ; ἕως ἑπτάκις;

21 Tote proselthōn ho Petros eipen autῳ, Kyrie,
posakis hamartēsei eis eme ho adelphos mou kai aphēsō autῳ? heōs heptakis?

---

22 𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓 𐤀𐤋𐤉𐤅 𐤉𐤄𐤅𐤔𐤏 𐤋𐤀-𐤀𐤌𐤓 𐤋𐤊 𐤏𐤃-𐤔𐤁𐤏 𐤐𐤏𐤌𐤉𐤌 𐤊𐤉
𐤏𐤃-𐤔𐤁𐤏𐤉𐤌 𐤅𐤔𐤁𐤏:

כבוַיֹּאמֶר אֵלָיו יְהוֹשֻׁעַ לֹא־אֹמַר לְךָ עַד־שֶׁבַע פְּעָמִים כִּי
עַד־שִׁבְעִים וָשֶׁבַע:

22. wayo'mer 'elayu Yahushuà lo'-'omar l'ak `ad-sheba` p'`amiym ki `ad-shib'`iym washeba`.

Matt18:22 Yahushua said to him, "I do not say to you, up to seven times, but up to seventy times seven."

‹22› λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Οὐ λέγω σοι ἕως ἑπτάκις ἀλλὰ ἕως ἑβδομηκοντάκις ἑπτά.
22 legei autō̧ ho Iēsous, Ou legō soi heōs heptakis alla heōs hebdomēkontakis hepta.

𐤏𐤋-𐤊𐤍 𐤃𐤅𐤌𐤄 𐤌𐤋𐤊𐤅𐤕 𐤄𐤔𐤌𐤉𐤌 𐤋𐤌𐤋𐤊 𐤁𐤔𐤓 𐤅𐤃𐤌 𐤔𐤄𐤉𐤄 23
𐤉𐤅𐤓𐤃 𐤋𐤇𐤔𐤁𐤅𐤍 𐤏𐤌-𐤏𐤁𐤃𐤉𐤅:

כג עַל־כֵּן דּוֹמָה מַלְכוּת הַשָּׁמַיִם לְמֶלֶךְ בָּשָׂר וָדָם שֶׁהָיָה
יוֹרֵד לְחֶשְׁבּוֹן עִם־עֲבָדָיו׃

23. `al-ken domah mal'kuth hashamayim l'mele'k basar
wadam shehayah yored l'chesh'bon `im-`abadayu.

Matt18:23 "For this reason the kingdom of heaven may be compared to a king
who wished to settle accounts with his slaves."

‹23› Διὰ τοῦτο ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ,
ὃς ἠθέλησεν συνᾶραι λόγον μετὰ τῶν δούλων αὐτοῦ.
23 Dia touto hōmoiōthē hē basileia tōn ouranōn anthrōpō̧ basilei,
hos ēthelēsen synarai logon meta tōn doulōn autou.

𐤅𐤊𐤀𐤔𐤓 𐤄𐤇𐤋 𐤋𐤇𐤔𐤁 𐤄𐤅𐤁𐤀 𐤋𐤐𐤍𐤉𐤅 𐤀𐤉𐤔 𐤀𐤔𐤓 𐤄𐤉𐤄 𐤇𐤉𐤁 24
𐤋𐤅 𐤏𐤔𐤓𐤕 𐤀𐤋𐤐𐤉𐤌 𐤊𐤊𐤓𐤉 𐤊𐤎𐤐:

כד וְכַאֲשֶׁר הֵחֵל לְחַשֵּׁב הוּבָא לְפָנָיו אִישׁ אֲשֶׁר הָיָה חַיָּב
לוֹ עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים כִּכְּרֵי כָסֶף׃

24. w'ka'asher hechel l'chasheb huba' l'phanayu
'iysh 'asher hayah chayab lo `asereth 'alaphiym kik'rey kaseph.

Matt18:24 "When he had begun to settle them,
one who owed him ten thousand talents was brought to him."

‹24› ἀρξαμένου δὲ αὐτοῦ συναίρειν προσηνέχθη αὐτῷ εἷς ὀφειλέτης μυρίων ταλάντων.
24 arxamenou de autou synairein prosēnechthē autō̧ heis opheiletēs myriōn talantōn.

𐤅𐤋𐤀 𐤄𐤉𐤄-𐤋𐤅 𐤋𐤔𐤋𐤌 𐤅𐤉𐤑𐤅 𐤀𐤃𐤍𐤉𐤅 𐤋𐤌𐤊𐤓 𐤀𐤅𐤕𐤅 25
𐤅𐤀𐤕-𐤀𐤔𐤕𐤅 𐤅𐤀𐤕-𐤁𐤍𐤉𐤅 𐤅𐤀𐤕-𐤊𐤋-𐤀𐤔𐤓-𐤋𐤅 𐤅𐤉𐤔𐤋𐤌:

כה וְלֹא הָיָה־לוֹ לְשַׁלֵּם וַיְצַו אֲדֹנָיו לִמְכֹּר אוֹתוֹ
וְאֶת־אִשְׁתּוֹ וְאֶת־בָּנָיו וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־לוֹ וִישַׁלֵּם׃

25. w'lo' hayah-lo l'shalem way'tsaw 'adonayu lim'kor 'otho
w'eth-'ish'to w'eth-banayu w'eth-kal-'asher-lo wiyshalem.

Matt18:25 "But since he did not have the means to repay, his master commanded him to be sold,
along with his wife and children and all that he had, and repayment to be made."

‹25› μὴ ἔχοντος δὲ αὐτοῦ ἀποδοῦναι ἐκέλευσεν αὐτὸν ὁ κύριος πραθῆναι
καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα καὶ πάντα ὅσα ἔχει, καὶ ἀποδοθῆναι.
25 mē echontos de autou apodounai ekeleusen auton ho kyrios prathēnai
kai tēn gynaika kai ta tekna kai panta hosa echei, kai apodothēnai.

---

26 ויפל העבד על-פניו וישתחו לו לאמר אדני
הארך-לי אפך ואשלם לך הכל:

כו וַיִּפֹּל הָעֶבֶד עַל־פָּנָיו וְיִשְׁתַּחוּ לוֹ לֵאמֹר אֲדֹנִי
הַאֲרֶךְ־לִי אַפֶּךָ וַאֲשַׁלֶּם לְךָ הַכֹּל׃

26. wayipol ha`ebed `al-panayu w'yish'tachu lo le'mor 'Adoniy ha'are'k-liy 'apeak wa'ashalem l'ak hakol.

Matt18:26 “So the slave fell to the ground and prostrated himself before him, saying, ‘My Master, have patience with me and I shall repay you everything.’”

‹26› πεσὼν οὖν ὁ δοῦλος προσεκύνει αὐτῷ λέγων,
Μακροθύμησον ἐπ’ ἐμοί, καὶ πάντα ἀποδώσω σοι.

26 pesōn oun ho doulos prosekynei autō̧ legōn, Makrothymēson ep’ emoi, kai panta apodōsō soi.

---

27 ויהמו מעי אדני העבד ההוא ויפטרהו וימחל לו את
חובו:

כז וַיֶּהֱמוּ מְעֵי אֲדֹנֵי הָעֶבֶד הַהוּא וַיִּפְטְרֵהוּ וַיִּמְחֹל לוֹ אֶת
חוֹבוֹ׃

27. wayehemu m'`ey 'adoney ha`ebed hahu' wayiph't'rehu wayim'chol lo 'eth chobo.

Matt18:27 “And the master of that slave felt compassion and released him and forgave him the debt.”

‹27› σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἀπέλυσεν αὐτὸν καὶ τὸ δάνειον ἀφῆκεν αὐτῷ.

27 splagchnistheis de ho kyrios tou doulou ekeinou apelysen auton kai to daneion aphēken autō̧.

---

28 ויצא העבד ההוא מלפניו וימצא אחד מחבריו והוא
חיב-לו מאה דינרים ויחזק-בו ויחנקהו לאמר שלם את
אשר אתה חיב לי:

כח וַיֵּצֵא הָעֶבֶד הַהוּא מִלְּפָנָיו וַיִּמְצָא אֶחָד מֵחֲבֵרָיו וְהוּא
חַיָּב־לוֹ מֵאָה דִינָרִים וַיַּחֲזֶק־בּוֹ וַיְחַנְּקֵהוּ לֵאמֹר שַׁלֵּם אֵת
אֲשֶׁר אַתָּה חַיָּב לִי׃

28. wayetse' ha`ebed hahu' mil'phanayu wayim'tsa' 'echad mechaberayu w'hu' chayab-lo me'ah diynariym wayachazeq-bo wayach'n'qehu le'mor shalem 'eth 'asher 'atah chayab liy.

Matt18:28 “But that slave went out from His sight and found one of his fellow slaves who owed him a hundred denarii; and he seized him and began to choke him, saying, ‘Pay back what you owe.’”

‹28› ἐξελθὼν δὲ ὁ δοῦλος ἐκεῖνος εὗρεν ἕνα τῶν συνδούλων αὐτοῦ, ὃς ὤφειλεν αὐτῷ ἑκατὸν δηνάρια, καὶ κρατήσας αὐτὸν ἔπνιγεν λέγων, Ἀπόδος εἴ τι ὀφείλεις.

28 exelthōn de ho doulos ekeinos heuren hena tōn syndoulōn autou, hos ōpheilen autō̧ hekaton dēnaria, kai kratēsas auton epnigen legōn, Apodos ei ti opheileis.

---

29 ויפל חברו לרגליו ויבקש ממנו לאמר הארך-לי
אפך ואשלמה לך הכל:

כטוַיִּפֹּל חֲבֵרוֹ לִפְנֵי רַגְלָיו וַיְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ לֵאמֹר הַאֲרֶךְ־לִי
אַפֶּךָ וַאֲשַׁלְּמָה לְּךָ הַכֹּל׃

**29. wayipol chabero liph'ney rag'layu way'baqesh mimenu le'mor ha'are'k-liy 'apeak
wa'ashal'mah l'ak hakol.**

Matt18:29 "So his fellow slave fell to the ground and began to plead with him, saying, 'Have patience
with me and I shall repay you."

‹29› πεσὼν οὖν ὁ σύνδουλος αὐτοῦ παρεκάλει αὐτὸν λέγων, Μακροθύμησον ἐπ' ἐμοί,
καὶ ἀποδώσω σοι.

29 pesōn oun ho syndoulos autou parekalei auton legōn, Makrothymēson ep' emoi, kai apodōsō soi.

---

30 והוא מאן וילך ויניחהו במשמר עד שישלם-לו את-חובו:

לוְהוּא מֵאֵן וַיֵּלֶךְ וַיַּנִּיחֵהוּ בְּמִשְׁמָר עַד שֶׁיְּשַׁלֶּם־לוֹ אֶת־חוֹבוֹ׃

30. w'hu' me'en wayele'k wayaniychehu bamish'mar `ad shey'shalem-lo 'eth-chobo.

Matt18:30 "But he was unshalling and went and threw him in prison
until he should pay back what was owed."

‹30› ὁ δὲ οὐκ ἤθελεν ἀλλὰ ἀπελθὼν ἔβαλεν αὐτὸν εἰς φυλακὴν ἕως ἀποδῷ τὸ ὀφειλόμενον.

30 ho de ouk ēthelen alla apelthōn ebalen auton eis phylakēn heōs apodō̧ to opheilomenon.

---

31 והעבדים חבריו ראו את-אשר נעשה ויעצבו מאד
ויבאו ויגידו לאדניהם את-כל-אשר נעשה:

לאוְהָעֲבָדִים חֲבֵרָיו רָאוּ אֶת־אֲשֶׁר נַעֲשָׂה וַיֵּעָצְבוּ מְאֹד
וַיָּבֹאוּ וַיַּגִּידוּ לַאֲדֹנֵיהֶם אֶת־כָּל־אֲשֶׁר נַעֲשָׂה׃

**31. w'ha`abadiym chaberayu ra'u 'eth-'asher na`asah waye`ats'bu m'od
wayabo'u wayagiydu la'adoneyhem 'eth-kal-'asher na`asah.**

Matt18:31 "So when his fellow slaves saw what had happened, they were deeply grieved
and came and reported to their master all that had happened."

‹31› ἰδόντες οὖν οἱ σύνδουλοι αὐτοῦ τὰ γενόμενα ἐλυπήθησαν σφόδρα καὶ ἐλθόντες διεσάφησαν
τῷ κυρίῳ ἑαυτῶν πάντα τὰ γενόμενα.

31 idontes oun hoi syndouloi autou ta genomena elypēthēsan sphodra

kai elthontes diesaphēsan tō̧ kyriō̧ heautōn panta ta genomena.

---

32 ויקרא אליו אדניו ויאמר לו אתה עבד בליעל
את-כל-החוב ההוא מחלתי לך יען אשר-בקשת ממני:

לבוַיִּקְרָא אֵלָיו אֲדֹנָיו וַיֹּאמֶר לוֹ אַתָּה עֶבֶד בְּלִיַּעַל
אֶת־כָּל־הַחוֹב הַהוּא מָחַלְתִּי לְךָ יַעַן אֲשֶׁר־בִּקַּשְׁתָּ מִמֶּנִּי׃

**32. wayiq'ra' 'elayu 'adonayu wayo'mer lo 'atah `ebed b'liya`al
'eth-kal-hachob hahu' machal'tiy l'ak ya`an 'asher-biqash'at mimeniy.**

Matt18:32 "Then summoning him, his master said to him, 'You wicked slave,
I forgave you all that debt because you pleaded with me.'"

‹32› τότε προσκαλεσάμενος αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ λέγει αὐτῷ, Δοῦλε πονηρέ,
πᾶσαν τὴν ὀφειλὴν ἐκείνην ἀφῆκά σοι, ἐπεὶ παρεκάλεσάς με·

32 tote proskalesamenos auton ho kyrios autou legei autō̧, Doule ponēre,
pasan tēn opheilēn ekeinēn aphēka soi, epei parekalesas me;

---

33 הלא היה גם-עליך לרחם על חברך כאשר
רחמתי-אני עליך:

לג הֲלֹא הָיָה גַם־עָלֶיךָ לְרַחֵם עַל חֲבֵרֶךָ כַּאֲשֶׁר
רִחַמְתִּי־אֲנִי עָלֶיךָ׃

33. halo' hayah gam-`aleyak l'rachem `al chabereak ka'asher richam'tiy-'aniy `aleyak.

Matt18:33 "Should you not also have had mercy on your fellow slave,
in the same way that I had mercy on you?"

‹33› οὐκ ἔδει καὶ σὲ ἐλεῆσαι τὸν σύνδουλόν σου, ὡς κἀγὼ σὲ ἠλέησα;

33 ouk edei kai se eleēsai ton syndoulon sou, hōs kagō se ēleēsa?

---

34 ויקצף אדניו ויתנהו ביד הנגשים עד
כי-ישלם את-כל-חובו:

לד וַיִּקְצֹף אֲדֹנָיו וַיִּתְּנֵהוּ בְּיַד הַנֹּגְשִׂים עַד
כִּי־יְשַׁלֵּם אֶת־כָּל־חוֹבוֹ׃

34. wayiq'tsoph 'adonayu wayit'nehu b'yad hanog'siym `ad kiy-y'shalem 'eth-kal-chobo.

Matt18:34 "And his master, moved with anger, handed him over to the torturers
until he should repay all that was owed him."

‹34› καὶ ὀργισθεὶς ὁ κύριος αὐτοῦ παρέδωκεν αὐτὸν τοῖς βασανιστα
ῖς ἕως οὗ ἀποδῷ πᾶν τὸ ὀφειλόμενον.

34 kai orgistheis ho kyrios autou paredōken auton tois basanistais heōs hou apodō̧ pan to opheilomenon.

---

35 ככה יעשה לכם גם-אבי שבשמים אם-לא תמחלו
איש לאחיו בכל-לבבכם (על-חטאתם):

לה כָּכָה יַעֲשֶׂה לָכֶם גַּם־אָבִי שֶׁבַּשָּׁמָיִם אִם־לֹא תִמְחֲלוּ
אִישׁ לְאָחִיו בְּכָל־לְבַבְכֶם (עַל־חַטֹּאתָם)׃

**35. kakah ya`aseh lakem gam-'Abiy shebashamayim
'im-lo' thim'chalu 'iysh l'achiyu b'kal-l'bab'kem (`al-chato'tham).**

Matt18:35 "My Father who is in the heaven shall also do the same to you,
if each of you does not forgive his brother from your heart (for their sin)."

‹35› Οὕτως καὶ ὁ πατήρ μου ὁ οὐράνιος ποιήσει ὑμῖν,
ἐὰν μὴ ἀφῆτε ἕκαστος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν καρδιῶν ὑμῶν.

35 Houtōs kai ho patēr mou ho ouranios poiēsei hymin,
ean mē aphēte hekastos tō̧ adelphō̧ autou apo tōn kardiōn hymōn.

Chapter 19

𐤅𐤉𐤄𐤉 𐤊𐤊𐤋𐤅𐤕 𐤉𐤄𐤅𐤔𐤏 𐤋𐤃𐤁𐤓 𐤀𐤕 𐤄𐤃𐤁𐤓𐤉𐤌 𐤄𐤀𐤋𐤄 **Matt19:1**
𐤅𐤉𐤎𐤏 𐤌𐤍-𐤄𐤂𐤋𐤉𐤋 𐤅𐤉𐤁𐤀 𐤀𐤋-𐤂𐤁𐤅𐤋 𐤉𐤄𐤅𐤃𐤄 𐤁𐤏𐤁𐤓 𐤄𐤉𐤓𐤃𐤍:

אוַיְהִי כְּכַלּוֹת יָהוּשֻׁעַ לְדַבֵּר אֵת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
וַיִּסַּע מִן־הַגָּלִיל וַיָּבֹא אֶל־גְּבוּל יְהוּדָה בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן׃

1. way'hiy k'kaloth Yahushuà l'daber 'eth had'bariym ha'eleh wayisa` min-haGaliyl
wayabo' 'el-g'bul Yahudah b'`eber haYar'den.

Matt19:1 When Yahushua had finished these words, He departed from Galilee
and came into the region of Judea beyond the Jordan;

‹19:1› Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους τούτους, μετῆρεν ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας
καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὅρια τῆς Ἰουδαίας πέραν τοῦ Ἰορδάνου.

1 Kai egeneto hote etelesen ho Iēsous tous logous toutous, metēren apo tēs Galilaias

kai ēlthen eis ta horia tēs Ioudaias peran tou Iordanou.

𐤅𐤉𐤋𐤊𐤅 𐤀𐤇𐤓𐤉𐤅 𐤄𐤌𐤅𐤍 𐤏𐤌-𐤓𐤁 𐤅𐤉𐤓𐤐𐤀𐤌 𐤔𐤌: 2

בוַיֵּלְכוּ אַחֲרָיו הֲמוֹן עַם־רָב וַיִּרְפָּאֵם שָׁם׃

2. wayel'ku 'acharayu hamon `am-rab wayir'pa'em sham.

Matt19:2 and large crowds followed Him, and He healed them there.

‹2› καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς ἐκεῖ.

2 kai ēkolouthēsan autō̧ ochloi polloi, kai etherapeusen autous ekei.

𐤅𐤉𐤂𐤔𐤅 𐤀𐤋𐤉𐤅 𐤄𐤐𐤓𐤅𐤔𐤉𐤌 𐤋𐤍𐤎𐤅𐤕𐤅 3
𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓𐤅 𐤄𐤉𐤅𐤊𐤋 𐤀𐤉𐤔 𐤋𐤔𐤋𐤇 𐤀𐤕-𐤀𐤔𐤕𐤅 𐤏𐤋-𐤊𐤋-𐤃𐤁𐤓:

גוַיִּגְּשׁוּ אֵלָיו הַפְּרוּשִׁים לְנַסּוֹתוֹ
וַיֹּאמְרוּ הֲיוּכַל אִישׁ לְשַׁלַּח אֶת־אִשְׁתּוֹ עַל־כָּל־דָּבָר׃

3. wayig'shu 'elayu haP'rushiym l'nasotho
wayo'm'ru hayukal 'iysh l'shalach 'eth-'ish'to `al-kal-dabar.

Matt19:3 Some Pharisees came to Him, testing Him
and asking, Is it lawful for a man to divorce his wife for any reason at all?

‹3› Καὶ προσῆλθον αὐτῷ Φαρισαῖοι πειράζοντες αὐτὸν
καὶ λέγοντες, Εἰ ἔξεστιν ἀνθρώπῳ ἀπολῦσαι τὴν γυναῖκα αὐτοῦ κατὰ πᾶσαν αἰτίαν;

3 Kai prosēlthon autō̧ Pharisaioi peirazontes auton

kai legontes, Ei exestin anthrōpō̧ apolysai tēn gynaika autou kata pasan aitian?

𐤅𐤉𐤏𐤍 𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓 𐤀𐤋𐤉𐤄𐤌 𐤄𐤋𐤀 𐤒𐤓𐤀𐤕𐤌 𐤊𐤉 𐤌𐤓𐤀𐤔 𐤄𐤉𐤑𐤓 𐤆𐤊𐤓 4
𐤅𐤍𐤒𐤁𐤄 𐤁𐤓𐤀 𐤀𐤕𐤌:

דוַיַּעַן וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם הֲלֹא קְרָאתֶם כִּי מֵרֹאשׁ הַיֹּצֵר זָכָר

וּנְקֵבָה בָּרָא אֹתָם׃

4. waya`an wayo'mer 'aleyhem halo' q'ra'them ki mero'sh hayotser zakar un'qebah bara' 'otham.

Matt19:4 And He answered and said, "Have you not read that He who created them from the beginning made them male and female,"

‹4› ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Οὐκ ἀνέγνωτε ὅτι ὁ κτίσας ἀπ' ἀρχῆς ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς;
4 ho de apokritheis eipen, Ouk anegnōte hoti ho ktisas ap' archēs arsen kai thēly epoiēsen autous?

---

5 ואמר על-כן יעזב-איש את-אביו ואת-אמו
ודבק באשתו והיו שניהם לבשר אחד:

הוְאֹמֵר עַל־כֵּן יַעֲזָב־אִישׁ אֶת־אָבִיו וְאֶת־אִמּוֹ
וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ וְהָיוּ שְׁנֵיהֶם לְבָשָׂר אֶחָד׃

5. w'omer `al-ken ya`azab-'iysh 'eth-'abiyu w'eth-'imo
w'dabaq b'ish'to w'hayu sh'neyhem l'basar 'echad.

Matt19:5 and said, "For this reason a man shall leave his father and mother
and be joined to his wife, and the two shall become one flesh?"

‹5› καὶ εἶπεν, Ἕνεκα τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα
καὶ κολληθήσεται τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν.
5 kai eipen, Heneka toutou kataleipsei anthrōpos ton patera kai tēn mētera
kai kollēthēsetai tē gynaiki autou, kai esontai hoi duo eis sarka mian.

---

6 אם-כן אינם עוד שנים כי אם-בשר אחד
לכן את אשר חבר האלהים אל-יפרד האדם:

ואִם־כֵּן אֵינָם עוֹד שְׁנַיִם כִּי אִם־בָּשָׂר אֶחָד
לָכֵן אֵת אֲשֶׁר חִבֵּר הָאֱלֹהִים אַל־יַפְרֵד הָאָדָם׃

6. 'im-ken 'eynam `od sh'nayim ki 'im-basar 'echad
laken 'eth 'asher chiber ha'Elohim 'al-yaph'red ha'adam.

Matt19:6 "So they are no longer two, but one flesh.
What therefore the Elohim has joined together, let no man separate."

‹6› ὥστε οὐκέτι εἰσὶν δύο ἀλλὰ σὰρξ μία. ὃ οὖν ὁ θεὸς συνέζευξεν ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω.
6 hōste ouketi eisin duo alla sarx mia. ho oun ho theos synezeuxen anthrōpos mē chōrizetō.

---

7 ויאמרו אליו ולמה זה צוה משה לתת-לה ספר כריתת
ולשלחה:

זוַיֹּאמְרוּ אֵלָיו וְלָמָּה זֶה צִוָּה מֹשֶׁה לָתֶת־לָהּ סֵפֶר כְּרִיתֻת
וּלְשַׁלְּחָהּ׃

7. wayo'm'ru 'elayu w'lamah zeh tsiuah Mosheh latheth-lah sepher k'riythuth ul'shal'chah.

Matt19:7 They said to Him, Why then did Moshe command to give her a certificate of divorce
and send her away?

‹7› λέγουσιν αὐτῷ, Τί οὖν Μωϋσῆς ἐνετείλατο δοῦναι βιβλίον ἀποστασίου καὶ ἀπολῦσαι [αὐτήν];
7 legousin autǭ, Ti oun Mōusēs eneteilato dounai biblion apostasiou kai apolysai [autēn]?

ויאמר אליהם מפני קשי לבבכם הניח לכם משה 8
לשלח את-נשיכם ומראש לא היה הדבר כן:
חוַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם מִפְּנֵי קְשִׁי לְבַבְכֶם הִנִּיחַ לָכֶם מֹשֶׁה
לְשַׁלַּח אֶת־נְשֵׁיכֶם וּמֵרֹאשׁ לֹא הָיָה הַדָּבָר כֵּן׃
8. wayo'mer 'aleyhem mip'ney q'shiy l'bab'kem hiniyach lakem Mosheh l'shalach 'eth-n'sheykem umero'sh lo' hayah hadabar ken.

Matt19:8 He said to them, "Because of your hardness of heart Moshe permitted you to divorce your wives; but from the beginning it has not been this way."

‹8› λέγει αὐτοῖς ὅτι Μωϋσῆς πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἐπέτρεψεν ὑμῖν ἀπολῦσαι τὰς γυναῖκας ὑμῶν, ἀπ' ἀρχῆς δὲ οὐ γέγονεν οὕτως.
8 legei autois hoti Mōusēs pros tēn sklērokardian hymōn epetrepsen hymin apolysai tas gynaikas hymōn, ap' archēs de ou gegonen houtōs.

ואני אמר לכם המשלח את-אשתו שלא על-דבר זנות 9
ונשא אחרת נאף הוא (והנשא את-הגרושה נאף הוא):
טוַאֲנִי אֹמֵר לָכֶם הַמְשַׁלֵּחַ אֶת־אִשְׁתּוֹ שֶׁלֹּא עַל־דְּבַר זְנוּת
וְנֹשֵׂא אַחֶרֶת נֹאֵף הוּא (וְהַנֹּשֵׂא אֶת־הַגְּרוּשָׁה נֹאֵף הוּא)׃
9. wa'aniy 'omer lakem ham'shaleach 'eth-'ish'to shel' `al-d'bar z'nuth
w'nose' 'achereth no'eph hu' (w'hanose' 'eth-hag'rushah no'eph hu').

Matt19:9 "And I say to you, whoever divorces his wife, except for prostitution,
and marries another woman commits adultery
(and marries her which is divorced does commit adultery)."

‹9› λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ μὴ ἐπὶ πορνείᾳ
καὶ γαμήσῃ ἄλλην μοιχᾶται.
9 legō de hymin hoti hos an apolysȩ̄ tēn gynaika autou mē epi porneią kai gamēsȩ̄ allēn moichatai.

ויאמרו אליו התלמידים אם-זה משפט האיש 10
את-אשתו לא טוב לקחת אשה:
יוַיֹּאמְרוּ אֵלָיו הַתַּלְמִידִים אִם־זֶה מִשְׁפַּט הָאִישׁ
אֶת־אִשְׁתּוֹ לֹא טוֹב לָקַחַת אִשָּׁה׃
10. wayo'm'ru 'elayu hatal'miydiym 'im-zeh mish'pat ha'iysh 'eth-'ish'to lo' tob laqachath 'ishah.

Matt19:10 The disciples said to Him, If the relationship of the man with his wife is like this,
it is better not to marry.

‹10› λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ [αὐτοῦ], Εἰ οὕτως ἐστὶν ἡ αἰτία τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τῆς γυναικός, οὐ συμφέρει γαμῆσαι.
10 legousin autǭ hoi mathētai [autou], Ei houtōs estin hē aitia tou anthrōpou meta tēs gynaikos,

ou sympherei gamēsai.

---

11 𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓 𐤀𐤋𐤉𐤄𐤌 𐤋𐤀 𐤉𐤅𐤊𐤋 𐤊𐤋-𐤀𐤃𐤌 𐤒𐤁𐤋 𐤀𐤕-𐤄𐤃𐤁𐤓 𐤄𐤆𐤄
𐤊𐤉-𐤀𐤌 𐤀𐤋𐤄 𐤀𐤔𐤓-𐤍𐤕𐤍 𐤋𐤄𐤌:

יא וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם לֹא יוּכַל כָּל־אָדָם קַבֵּל אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה
כִּי־אִם אֵלֶּה אֲשֶׁר־נִתַּן לָהֶם׃

11. wayo'mer 'aleyhem lo' yukal kal-'adam qabel 'eth-hadabar hazeh
kiy-'im 'eleh 'asher-nitan lahem.

Matt19:11 But He said to them, "Not all men can accept this statement,
but only those to whom it has been given."

‹11› ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Οὐ πάντες χωροῦσιν τὸν λόγον [τοῦτον] ἀλλ' οἷς δέδοται.

11 ho de eipen autois, Ou pantes chōrousin ton logon [touton] all' hois dedotai.

---

12 𐤉𐤔 𐤎𐤓𐤉𐤎𐤉𐤌 𐤀𐤔𐤓 𐤍𐤅𐤋𐤃𐤅 𐤊𐤍 𐤌𐤁𐤈𐤍 𐤀𐤌𐤌 𐤅𐤉𐤔 𐤎𐤓𐤉𐤎𐤉𐤌
𐤄𐤌𐤎𐤓𐤎𐤉𐤌 𐤏𐤋-𐤉𐤃𐤉 𐤀𐤃𐤌 𐤅𐤉𐤔 𐤎𐤓𐤉𐤎𐤉𐤌 𐤀𐤔𐤓 𐤎𐤓𐤎𐤅 𐤏𐤑𐤌𐤌
𐤋𐤌𐤏𐤍 𐤌𐤋𐤊𐤅𐤕 𐤄𐤔𐤌𐤉𐤌 𐤌𐤉 𐤔𐤉𐤅𐤊𐤋 𐤋𐤒𐤁𐤋 𐤉𐤒𐤁𐤋:

יב יֵשׁ סָרִיסִים אֲשֶׁר נוֹלְדוּ כֵן מִבֶּטֶן אִמָּם וְיֵשׁ סָרִיסִים
הַמְסֹרָסִים עַל־יְדֵי אָדָם וְיֵשׁ סָרִיסִים אֲשֶׁר סֵרְסוּ עַצְמָם
לְמַעַן מַלְכוּת הַשָּׁמַיִם מִי שֶׁיּוּכַל לְקַבֵּל יְקַבֵּל׃

12. yesh sariysiym 'asher nol'du ken mibeten 'imam
w'yesh sariysiym ham'sorasiym `al-y'dey 'adam w'yesh sariysiym 'asher ser'su `ats'mam
l'ma`an mal'kuth hashamayim miy sheyukal l'qabel y'qabel.

Matt19:12 "For there are eunuchs who were born that way from their mother's womb;
and there are eunuchs who were made eunuchs by men; and there are also eunuchs who made themselves eunuchs for the sake of the kingdom of heaven. He who is able to accept this, let him accept it."

‹12› εἰσὶν γὰρ εὐνοῦχοι οἵτινες ἐκ κοιλίας μητρὸς ἐγεννήθησαν οὕτως, καὶ εἰσὶν εὐνοῦχοι οἵτινες εὐνουχίσθησαν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, καὶ εἰσὶν εὐνοῦχοι οἵτινες εὐνούχισαν ἑαυτοὺς διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. ὁ δυνάμενος χωρεῖν χωρείτω.

12 eisin gar eunouchoi hoitines ek koilias mētros egennēthēsan houtōs,
kai eisin eunouchoi hoitines eunouchisthēsan hypo tōn anthrōpōn, kai eisin eunouchoi hoitines
eunouchisan heautous dia tēn basileian tōn ouranōn. ho dynamenos chōrein chōreitō.

---

13 𐤀𐤆 𐤉𐤁𐤉𐤀𐤅 𐤀𐤋𐤉𐤅 𐤉𐤋𐤃𐤉𐤌 𐤋𐤌𐤏𐤍 𐤉𐤔𐤉𐤌 𐤏𐤋𐤉𐤄𐤌
𐤀𐤕-𐤉𐤃𐤉𐤅 𐤅𐤉𐤕𐤐𐤋𐤋 𐤅𐤉𐤂𐤏𐤓𐤅-𐤁𐤌 𐤄𐤕𐤋𐤌𐤉𐤃𐤉𐤌:

יג אָז יָבִיאוּ אֵלָיו יְלָדִים לְמַעַן יָשִׂים עֲלֵיהֶם אֶת־יָדָיו
וְיִתְפַּלֵּל וַיִּגְעֲרוּ־בָם הַתַּלְמִידִים׃

13. 'az yabiy'u 'elayu y'ladiym l'ma`an yasiym `aleyhem 'eth-yadayu w'yith'palal
wayig'`aru-bam hatal'miydiym.

Matt19:13 Then some children were brought to Him so that He might lay His hands on them and pray; and the disciples rebuked them.

‹13› Τότε προσηνέχθησαν αὐτῷ παιδία ἵνα τὰς χεῖρας ἐπιθῇ αὐτοῖς καὶ προσεύξηται·
οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετίμησαν αὐτοῖς.

13 Tote prosēnechthēsan autǭ paidia hina tas cheiras epithę̄ autois kai proseuxētai;

hoi de mathētai epetimēsan autois.

ויהושע אמר הניחו לילדים ואל-תמנעום מבוא אלי 14
כי לאלה מלכות השמים:

יד וְיָהוּשֻׁעַ אָמַר הַנִּיחוּ לַיְלָדִים וְאַל־תִּמְנָעוּם מִבּוֹא אֵלַי כִּי
לְאֵלֶּה מַלְכוּת הַשָּׁמָיִם׃

14. w'Yahushuà 'amar haniychu lay'ladiym w'al-tim'na`um mibo' 'elay ki l'eleh mal'kuth hashamayim.

Matt19:14 But Yahushua said, "Let the children alone, and do not hinder them from coming to Me; for the kingdom of heaven belongs to such as these."

‹14› ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἄφετε τὰ παιδία καὶ μὴ κωλύετε αὐτὰ ἐλθεῖν πρός με, τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

14 ho de Iēsous eipen, Aphete ta paidia kai mē kōluete auta elthein pros me, tōn gar toioutōn estin hē basileia tōn ouranōn.

וישם את-ידיו עליהם ויעבר משם: 15

טו וַיָּשֶׂם אֶת־יָדָיו עֲלֵיהֶם וַיַּעֲבֹר מִשָּׁם׃

15. wayasem 'eth-yadayu `aleyhem waya`abor misham.

Matt19:15 After laying His hands on them, He departed from there.

‹15› καὶ ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτοῖς ἐπορεύθη ἐκεῖθεν.

15 kai epitheis tas cheiras autois eporeuthē ekeithen.

והנה-איש נגש אליו ויאמר מורה (הטוב) מה הטוב 16
אשר אעשה ואקנה חיי עולם:

טז וְהִנֵּה־אִישׁ נִגָּשׁ אֵלָיו וַיֹּאמַר מוֹרֶה (הַטּוֹב) מַה הַטּוֹב
אֲשֶׁר אֶעֱשֶׂה וְאֶקְנֶה חַיֵּי עוֹלָם׃

16. w'hineh-'iysh nigash 'elayu wayo'mar Moreh (hatob) mah hatob 'asher 'e`eseh w'eq'neh chayey `olam.

Matt19:16 And someone came to Him and said, (Good) Teacher, what good thing shall I do that I may obtain eternal life?

‹16› Καὶ ἰδοὺ εἷς προσελθὼν αὐτῷ εἶπεν, Διδάσκαλε, τί ἀγαθὸν ποιήσω ἵνα σχῶ ζωὴν αἰώνιον;

16 Kai idou heis proselthōn autǭ eipen, Didaskale, ti agathon poiēsō hina schō zōēn aiōnion?

ויאמר אליו מה-זה תשאלני על-הטוב אין-טוב 17

כי אם-אחד והוא האלהים ואם-חפצך לבוא לחיים
שמר את-המצות:

יזוַיֹּאמֶר אֵלָיו מָה־זֶּה תִּשְׁאָלֵנִי עַל־הַטּוֹב אֵין־טוֹב
כִּי אִם־אֶחָד וְהוּא הָאֱלֹהִים וְאִם־חֶפְצְךָ לָבוֹא לַחַיִּים
שְׁמֹר אֶת־הַמִּצְוֹת׃

17. wayo'mer 'elayu mah-zeh tish'aleniy `al-hatob 'eyn-tob
ki 'im-'echad w'hu' ha'Elohim w'im-cheph'ts'ak labo' lachayiym sh'mor 'eth-hamits'oth.

Matt19:17 And He said to him, "Why are you asking Me about what is good?
There is only One who is good; but if you wish to enter into life, keep the commandments."

‹17› ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, Τί με ἐρωτᾷς περὶ τοῦ ἀγαθοῦ; εἷς ἐστιν ὁ ἀγαθός·
εἰ δὲ θέλεις εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν, τήρησον τὰς ἐντολάς.

17 ho de eipen autō̧, Ti me erōtą̄s peri tou agathou? heis estin ho agathos;

ei de theleis eis tēn zōēn eiselthein, tērēson tas entolas.

---

18 ויאמר אליו מה הנה ויאמר יהושע אלה הן לא תרצח
לא תנאף לא תגנב לא תענה עד שקר:

יחוַיֹּאמֶר אֵלָיו מָה הֵנָּה וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֵלֶּה הֵן לֹא תִּרְצָח
לֹא תִנְאָף לֹא תִגְנֹב לֹא תַעֲנֶה עֵד שָׁקֶר׃

18. wayo'mer 'elayu mah henah wayo'mer Yahushuà 'eleh hen lo' thir'tsach
lo' thin'aph lo' thig'nob lo' tha`aneh `ed shaqer.

Matt19:18 Then he said to Him, "Which ones? And Yahushua said, "You shall not commit murder;
You shall not commit adultery; You shall not steal; You shall not bear false witness";

‹18› λέγει αὐτῷ, Ποίας; ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, Τὸ Οὐ φονεύσεις,
Οὐ μοιχεύσεις, Οὐ κλέψεις, Οὐ ψευδομαρτυρήσεις,

18 legei autō̧, Poias? ho de Iēsous eipen, To Ou phoneuseis,

Ou moicheuseis, Ou klepseis, Ou pseudomartyrēseis,

---

19 כבד את-אביך ואת-אימך ואהבת לרעך כמוך:

יטכַּבֵּד אֶת־אָבִיךָ וְאֶת־אִימֶּךָ וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ׃

19. kabed 'eth-'abiyak w'eth-'iymeak w'ahab'at l're`aak kamoak.

Matt19:19 "Honor your father and mother; and You shall love your neighbor as yourself."

‹19› Τίμα τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα, καί, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν.

19 Tima ton patera kai tēn mētera, kai, Agapēseis ton plēsion sou hōs seauton.

---

20 ויאמר אליו הבחור את-כל-אלה שמרתי מנעורי
ומה חסרתי עוד:

כוַיֹּאמֶר אֵלָיו הַבָּחוּר אֶת־כָּל־אֵלֶּה שָׁמַרְתִּי מִנְּעוּרָי
וּמֶה חָסַרְתִּי עוֹד׃

20. wayo'mer 'elayu habachur 'eth-kal-'eleh shamar'tiy min'`uray umeh chasar'tiy `od.

Matt19:20 The young man said to Him, All these things I have kept from my youth up;
what am I still lacking?

‹20› λέγει αὐτῷ ὁ νεανίσκος, Πάντα ταῦτα ἐφύλαξα· τί ἔτι ὑστερῶ;
20 legei autō ho neaniskos, Panta tauta ephylaxa; ti eti hysterō?

ויאמר יהושע אליו אם-חפצך להיות שלם לך מכר 21
את-רכשך ונתת לעניים והיה לך אוצר בשמים ושוב
הלם והלכת אחרי:

כאוַיֹּאמֶר יָהוּשֻׁעַ אֵלָיו אִם־חֶפְצְךָ לִהְיוֹת שָׁלֵם לֵךְ מְכֹר
אֶת־רְכֻשְׁךָ וְנָתַתָּ לָעֲנִיִּים וְהָיָה לְךָ אוֹצָר בַּשָּׁמָיִם וְשׁוּב
הֲלֹם וְהָלַכְתָּ אַחֲרָי׃

**21. wayo'mer Yahushuà 'elayu 'im-cheph'ts'ak lih'yoth shalem le'k m'kor 'eth-r'kush'ak
w'nathata la`aniyiym w'hayah l'ak 'otsar bashamayim w'shub halom w'halak'at 'acharay.**

Matt19:21 Yahushua said to him, "If you wish to be complete, go and sell your possessions
and give to the poor, and you shall have treasure in heaven; and come here, follow Me."

‹21› ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Εἰ θέλεις τέλειος εἶναι, ὕπαγε πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα καὶ δὸς [τοῖς] πτωχοῖς, καὶ ἕξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανοῖς, καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι.
21 ephē autō ho Iēsous, Ei theleis teleios einai, hypage pōlēson sou ta hyparchonta
kai dos [tois] ptōchois, kai hexeis thēsauron en ouranois, kai deuro akolouthei moi.

ויהי כשמע הבחור את-הדבר הזה ויתעצב וילך 22
כי נכסים רבים היו לו:

כבוַיְהִי כִּשְׁמֹעַ הַבָּחוּר אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה וַיִּתְעַצֵּב וַיֵּלַךְ
כִּי נְכָסִים רַבִּים הָיוּ לוֹ׃

**22. way'hiy kish'mo`a habachur 'eth-hadabar hazeh wayith'`atseb wayela'k
ki n'kasiym rabbiym hayu lo.**

Matt19:22 But when the young man heard this statement, he went away grieving;
for he was one who owned much property.

‹22› ἀκούσας δὲ ὁ νεανίσκος τὸν λόγον ἀπῆλθεν λυπούμενος· ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλά.
22 akousas de ho neaniskos ton logon apēlthen lypoumenos; ēn gar echōn ktēmata polla.

ויאמר יהושע אל-תלמידיו 23
אמן אמר אני לכם קשה לעשיר לבוא אל-מלכות השמים:

כגוַיֹּאמֶר יָהוּשֻׁעַ אֶל־תַּלְמִידָיו
אָמֵן אֹמֵר אֲנִי לָכֶם קָשֶׁה לֶעָשִׁיר לָבוֹא אֶל־מַלְכוּת הַשָּׁמָיִם׃

**23. wayo'mer Yahushuà 'el-tal'miydayu
'amen 'omer 'aniy lakem qasheh le`ashiyr labo' 'el-mal'kuth hashamayim.**

Matt19:23 And Yahushua said to His disciples, "Truly I say to you, it is hard for a rich man to enter into the kingdom of heaven."

‹23› Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι πλούσιος δυσκόλως εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

23 Ho de Iēsous eipen tois mathētais autou,

Amēn legō hymin hoti plousios dyskolōs eiseleusetai eis tēn basileian tōn ouranōn.

---

24 ועוד אני אמר לכם נקל לגמל לעבר בנקב המחט
מבא עשיר אל-מלכות האלהים:

כד וְעוֹד אֲנִי אֹמֵר לָכֶם נָקֵל לַגָּמָל לַעֲבֹר בְּנֶקֶב הַמַּחַט
מִבֹּא עָשִׁיר אֶל־מַלְכוּת הָאֱלֹהִים׃

24. w'`od 'aniy 'omer lakem naqel lagamal la`abor b'neqeb hamachat mibo' `ashiyr 'el-mal'kuth ha'Elohim.

Matt19:24 "Again I say to you, it is easier for a camel to go through the eye of a needle, than for a rich man to enter into the kingdom of the Elohim."

‹24› πάλιν δὲ λέγω ὑμῖν, εὐκοπώτερόν ἐστιν κάμηλον διὰ τρυπήματος ῥαφίδος διελθεῖν ἢ πλούσιον εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ.

24 palin de legō hymin, eukopōteron estin kamēlon dia trypēmatos hraphidos dielthein

ē plousion eiselthein eis tēn basileian tou theou.

---

25 והתלמידים כשמעם זאת השתוממו מאד
ויאמרו מי אפוא יוכל להושע:

כה וְהַתַּלְמִידִים כְּשָׁמְעָם זֹאת הִשְׁתּוֹמְמוּ מְאֹד
וַיֹּאמְרוּ מִי אֵפוֹא יוּכַל לְהִוָּשֵׁעַ׃

25. w'hatal'miydiym k'sham'`am zo'th hish'tomamu m'od wayo'm'ru miy 'epho' yukal l'hiuashe`a.

Matt19:25 When the disciples heard this, they were very astonished and said, Then who can be saved?

‹25› ἀκούσαντες δὲ οἱ μαθηταὶ ἐξεπλήσσοντο σφόδρα λέγοντες, Τίς ἄρα δύναται σωθῆναι;

25 akousantes de hoi mathētai exeplēssonto sphodra legontes, Tis ara dynatai sōthēnai?

---

26 ויבט-בם יהושע ויאמר להם מבני אדם יפלא הדבר
ומהאלהים לא יפלא כל-דבר:

כו וַיַּבֶּט־בָּם יָהוּשֻׁעַ וַיֹּאמֶר לָהֶם מִבְּנֵי אָדָם יִפָּלֵא הַדָּבָר
וּמֵהָאֱלֹהִים לֹא יִפָּלֵא כָּל־דָּבָר׃

26. wayabet-bam Yahushuà wayo'mer lahem mib'ney 'adam yipale' hadabar umeha'Elohim lo' yipale' kal-dabar.

Matt19:26 And looking at them Yahushua said to them, "With people this is impossible, but with the Elohim all things are possible."

‹26› ἐμβλέψας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Παρὰ ἀνθρώποις τοῦτο ἀδύνατόν ἐστιν, παρὰ δὲ θεῷ πάντα δυνατά.

26 emblepsas de ho Iēsous eipen autois, Para anthrōpois touto adynaton estin, para de theῷ panta dynata.

27 𐤅𐤉𐤏𐤍 𐤐𐤈𐤓𐤅𐤎 𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓 𐤀𐤋𐤉𐤅 𐤄𐤍 𐤀𐤍𐤇𐤍𐤅 𐤏𐤆𐤁𐤍𐤅 𐤀𐤕-𐤄𐤊𐤋
𐤅𐤍𐤋𐤊 𐤀𐤇𐤓𐤉𐤊 𐤅𐤌𐤄-𐤉𐤄𐤉𐤄 𐤇𐤋𐤒𐤍𐤅:
כזוַיַּעַן פֶּטְרוֹס וַיֹּאמֶר אֵלָיו הֵן אֲנַחְנוּ עָזַבְנוּ אֶת־הַכֹּל
וַנֵּלֶךְ אַחֲרֶיךָ וּמַה־יִהְיֶה חֶלְקֵנוּ׃

27. waya`an Pet'ros wayo'mer 'elayu hen 'anach'nu `azab'nu 'eth-hakol wanele'k 'achareyak umah-yih'yeh chel'qenu.

Matt19:27 Then Kepha answered and said to Him, Behold, we have left everything and followed You; what then shall there be for us?

‹27› Τότε ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ, Ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα καὶ ἠκολουθήσαμέν σοι· τί ἄρα ἔσται ἡμῖν;

27 Tote apokritheis ho Petros eipen autῷ, Idou hēmeis aphēkamen panta kai ēkolouthēsamen soi; ti ara estai hēmin?

28 𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓 𐤉𐤄𐤅𐤔𐤏 𐤀𐤋𐤉𐤄𐤌 𐤀𐤌𐤍 𐤀𐤌𐤓 𐤀𐤍𐤉 𐤋𐤊𐤌 𐤀𐤕𐤌 𐤄𐤄𐤋𐤊𐤉𐤌
𐤀𐤇𐤓𐤉 𐤁𐤄𐤕𐤇𐤃𐤔 𐤄𐤁𐤓𐤉𐤀𐤄 𐤊𐤀𐤔𐤓 𐤉𐤔𐤁 𐤁𐤍-𐤄𐤀𐤃𐤌 𐤏𐤋-𐤊𐤎𐤀
𐤊𐤁𐤅𐤃𐤅 𐤂𐤌-𐤀𐤕𐤌 𐤕𐤔𐤁𐤅 𐤏𐤋-𐤔𐤍𐤉𐤌 𐤏𐤔𐤓 𐤊𐤎𐤀𐤅𐤕 𐤋𐤔𐤐𐤈
𐤀𐤕-𐤔𐤍𐤉𐤌 𐤏𐤔𐤓 𐤔𐤁𐤈𐤉 𐤉𐤔𐤓𐤀𐤋:
כחוַיֹּאמֶר יָהוּשֻׁעַ אֲלֵיהֶם אָמֵן אֹמֵר אֲנִי לָכֶם אַתֶּם הַהֹלְכִים
אַחֲרַי בְּהִתְחַדֵּשׁ הַבְּרִיאָה כַּאֲשֶׁר יֵשֵׁב בֶּן־הָאָדָם עַל־כִּסֵּא
כְבוֹדוֹ גַּם־אַתֶּם תֵּשְׁבוּ עַל־שְׁנֵים עָשָׂר כִּסְאוֹת לִשְׁפֹּט
אֶת־שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל׃

**28. wayo'mer Yahushuà 'aleyhem 'amen 'omer 'aniy lakem 'atem hahol'kiym 'acharay
b'hith'chadesh hab'riy'ah ka'asher yesheb Ben-ha'Adam `al-kise' k'bodo
gam-'atem tesh'bu `al-sh'neym `asar kis'oth lish'pot 'eth-sh'neym `asar shib'tey Yis'ra'El.**

Matt19:28 And Yahushua said to them, "Truly I say to you, that you who have followed Me,
in the regeneration when the Son of Man shall sit on His glorious throne,
you also shall sit upon twelve thrones, judging the twelve tribes of Yisrael."

‹28› ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ὑμεῖς οἱ ἀκολουθήσαντές μοι ἐν τῇ παλιγγενεσίᾳ, ὅταν καθίσῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ, καθήσεσθε καὶ ὑμεῖς ἐπὶ δώδεκα θρόνους κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραήλ.

28 ho de Iēsous eipen autois, Amēn legō hymin hoti hymeis hoi akolouthēsantes moi
en tῇ paliggenesiᾳ, hotan kathisῃ ho huios tou anthrōpou epi thronou doxēs autou,
kathēsesthe kai hymeis epi dōdeka thronous krinontes tas dōdeka phylas tou Israēl.

29 𐤅𐤊𐤋-𐤀𐤉𐤔 𐤀𐤔𐤓 𐤏𐤆𐤁 𐤁𐤕𐤉𐤌 𐤅𐤀𐤇𐤉𐤌 𐤅𐤀𐤇𐤉𐤅𐤕 𐤅𐤀𐤁 𐤅𐤀𐤌 𐤅𐤀𐤔𐤕
𐤅𐤁𐤍𐤉𐤌 𐤅𐤔𐤃𐤅𐤕 𐤋𐤌𐤏𐤍 𐤔𐤌𐤉 𐤄𐤅𐤀 𐤉𐤒𐤇 𐤌𐤀𐤄 𐤔𐤏𐤓𐤉𐤌
𐤅𐤇𐤉𐤉 𐤏𐤅𐤋𐤌 𐤉𐤉𐤓𐤔:

כט וְכָל־אִישׁ אֲשֶׁר עָזַב בָּתִּים וְאַחִים וַאֲחָיוֹת וְאָב וָאֵם וְאֵשֶׁת
וּבָנִים וְשָׂדוֹת לְמַעַן שְׁמִי הוּא יִקַּח מֵאָה שְׁעָרִים וְחַיֵּי עוֹלָם יִירָשׁ׃

29. w'kal-'iysh 'asher `azab batiym w'achiym wa'achayoth w'ab wa'em w'esheth
ubaniym w'sadoth l'ma`an sh'miy hu' yiqach me'ah sh'`ariym w'chayey `olam yiyrash.

Matt19:29 "And everyone who has left houses or brothers or sisters or father or mother or children or farms for My name's sake, shall receive many times as much, and shall inherit eternal life."

‹29› καὶ πᾶς ὅστις ἀφῆκεν οἰκίας ἢ ἀδελφοὺς ἢ ἀδελφὰς ἢ πατέρα ἢ μητέρα ἢ τέκνα ἢ ἀγροὺς ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός μου, ἑκατονταπλασίονα λήμψεται καὶ ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσει.

29 kai pas hostis aphēken oikias ē adelphous ē adelphas ē patera ē mētera ē tekna ē agrous heneken tou onomatos mou, hekatontaplasiona lēmpsetai kai zōēn aiōnion klēronomēsei.

---

30 ואולם רבים מן-הראשונים יהיו אחרונים
ומן-האחרונים ראשונים:

ל וְאוּלָם רַבִּים מִן־הָרִאשׁוֹנִים יִהְיוּ אַחֲרוֹנִים
וּמִן־הָאַחֲרוֹנִים רִאשׁוֹנִים׃

30. w'ulam rabbiym min-hari'shoniym yih'yu 'acharoniym umin-ha'acharoniym ri'shoniym.

Matt19:30 "But many who are first shall be last; and the last, first."

‹30› Πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι καὶ ἔσχατοι πρῶτοι.

30 Polloi de esontai prōtoi eschatoi kai eschatoi prōtoi.

Chapter 20

Shavua Reading Schedule (5th sidrot) – Matthew 20 – 23

Matt20:1 כי דומה מלכות השמים לאיש בעל-בית
אשר השכים בבקר ויצא לשכר פעלים לכרמו:

א כִּי דוֹמָה מַלְכוּת הַשָּׁמַיִם לְאִישׁ בַּעַל־בָּיִת
אֲשֶׁר הִשְׁכִּים בַּבֹּקֶר וַיֵּצֵא לִשְׂכֹּר פֹּעֲלִים לְכַרְמוֹ׃

1. ki domah mal'kuth hashamayim l'iysh ba`al-bayith
'asher hish'kiym baboqer wayetse' lis'kor po`aliym l'kar'mo.

Matt20:1 "For the kingdom of heaven is like a landowner
who went out early in the morning to hire laborers for his vineyard."

‹20:1› Ὁμοία γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ,
ὅστις ἐξῆλθεν ἅμα πρωῒ μισθώσασθαι ἐργάτας εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ.

1 Homoia gar estin hē basileia tōn ouranōn anthrōpō̧ oikodespotȩ̄,
hostis exēlthen hama prōi misthōsasthai ergatas eis ton ampelōna autou.

---

2 ויפסק עם הפעלים דינר ליום וישלחם אל-כרמו:

ב וַיִּפְסַק עִם הַפֹּעֲלִים דִּינָר לַיּוֹם וַיִּשְׁלָחֵם אֶל־כַּרְמוֹ׃

2. wayiph’saq `im hapo`aliym diynar layom wayish’lachem ‘el-kar’mo.

Matt20:2 “When he had agreed with the laborers for a denarius for the day,
he sent them into his vineyard.”

‹2› συμφωνήσας δὲ μετὰ τῶν ἐργατῶν ἐκ δηναρίου τὴν ἡμέραν
ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ.
2 symphōnēsas de meta tōn ergatōn ek dēnariou tēn hēmeran apesteilen autous eis ton ampelōna autou.

ויצא בשעה השלישית וירא אחרים עמדים בטלים בשוק: 3
גוַיֵּצֵא בַּשָּׁעָה הַשְּׁלִישִׁית וַיַּרְא אֲחֵרִים עֹמְדִים בְּטֵלִים בַּשּׁוּק׃

3. wayetse’ basha`ah hash’liyshiyth wayar’ ‘acheriym `om’diym b’teliym bashuq.

Matt20:3 “And he went out about the third hour and saw others standing idle in the market place”;

‹3› καὶ ἐξελθὼν περὶ τρίτην ὥραν εἶδεν ἄλλους ἑστῶτας ἐν τῇ ἀγορᾷ ἀργοὺς
3 kai exelthōn peri tritēn hōran eiden allous hestōtas en tę agorą argous

---

ויאמר להם לכו גם-אתם אל-כרמי ואני אתן לכם כמשפט 4
וילכו:
דוַיֹּאמֶר לָהֶם לְכוּ גַּם־אַתֶּם אֶל־כַּרְמִי וַאֲנִי אֶתֵּן לָכֶם כַּמִּשְׁפָּט
וַיֵּלֵכוּ׃

4. wayo’mer lahem l’ku gam-‘atem ‘el-kar’miy wa’aniy ‘eten lakem kamish’pat wayeleku.

Matt20:4 “and to those he said, ‘You also go into the vineyard, and whatever is right I shall give you.’
And so they went.”

‹4› καὶ ἐκείνοις εἶπεν, Ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνα, καὶ ὃ ἐὰν ᾖ δίκαιον δώσω ὑμῖν.
4 kai ekeinois eipen, Hypagete kai hymeis eis ton ampelōna, kai ho ean ę dikaion dōsō hymin.

ויצא גם בשעה הששית גם בתשיעית ויעש כדבר הזה: 5
הוַיֵּצֵא גַּם בַּשָּׁעָה הַשִּׁשִּׁית גַּם בַּתְּשִׁיעִית וַיַּעַשׂ כַּדָּבָר הַזֶּה׃

5. wayetse’ gam basha`ah hashishiyth gam bat’shiy`iyth uaya`as kadabar hazeh.

Matt20:5 “Again he went out about the sixth and the ninth hour, and did the same thing.”

‹5› οἱ δὲ ἀπῆλθον. πάλιν [δὲ] ἐξελθὼν περὶ ἕκτην καὶ ἐνάτην ὥραν ἐποίησεν ὡσαύτως.
5 hoi de apēlthon. palin [de] exelthōn peri hektēn kai enatēn hōran epoiēsen hōsautōs.

ויצא בשעת עשתי עשרה וימצא אחרים עמדים 6
ויאמר אליהם למה אתם עמדים פה בטלים כל-היום:
ווַיֵּצֵא בִּשְׁעַת עַשְׁתֵּי עֶשְׂרֵה וַיִּמְצָא אֲחֵרִים עֹמְדִים
וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם לָמָּה אַתֶּם עֹמְדִים פֹּה בְּטֵלִים כָּל־הַיּוֹם׃

**6. wayetse’ bish’`ath `ash’tey `es’reh wayim’tsa’ ‘acheriym `om’diym
wayo’mer ‘aleyhem lamah ‘atem `om’diym poh b’teliym kal-hayom.**

Matt20:6 “And about the eleventh hour he went out and found others standing around;
and he said to them, ‘Why have you been standing here idle all day long?’”

‹6› περὶ δὲ τὴν ἑνδεκάτην ἐξελθὼν εὗρεν ἄλλους ἑστῶτας
καὶ λέγει αὐτοῖς, Τί ὧδε ἑστήκατε ὅλην τὴν ἡμέραν ἀργοί;
6 peri de tēn hendekatēn exelthōn heuren allous hestōtas
kai legei autois, Ti hōde hestēkate holēn tēn hēmeran argoi?

ויאמרו לו כי לא-שכר אותנו איש ויאמר אליהם לכו 7
גם-אתם אל-הכרם ושכרכם יתן לכם:

זוַיֹּאמְרוּ לוֹ כִּי לֹא־שָׂכַר אוֹתָנוּ אִישׁ וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם לְכוּ
גַּם־אַתֶּם אֶל־הַכֶּרֶם וְשְׂכַרְכֶם יֻתַּן לָכֶם׃

**7. wayo'm'ru lo ki lo'-sakar 'othanu 'iysh wayo'mer 'aleyhem l'ku gam-'atem 'el-hakerem
w's'kar'kem yutan lakem.**

Matt20:7 “They said to him, ‘Because no one hired us.’ He said to them, ‘You go into the vineyard too.’”

‹7› λέγουσιν αὐτῷ, Ὅτι οὐδεὶς ἡμᾶς ἐμισθώσατο. λέγει αὐτοῖς, Ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνα.
7 legousin autō̧, Hoti oudeis hēmas emisthōsato. legei autois, Hypagete kai hymeis eis ton ampelōna.

ויהי בערב ויאמר בעל הכרם אל-פקידו קרא את-הפעלים 8
ותן להם את-שכרם החל באחרונים וכלה בראשונים:

חוַיְהִי בָעֶרֶב וַיֹּאמֶר בַּעַל הַכֶּרֶם אֶל־פְּקִידוֹ קְרָא אֶת־הַפֹּעֲלִים
וְתֵן לָהֶם אֶת־שְׂכָרָם הָחֵל בָּאַחֲרוֹנִים וְכַלֵּה בָּרִאשׁוֹנִים׃

**8. way'hiy ba`ereb wayo'mer ba`al hakerem 'el-p'qiydo
q'ra' 'eth-hapo`aliym w'then lahem 'eth-s'karam hachel ba'acharoniym w'kaleh bari'shoniym.**

Matt20:8 “When evening came, the owner of the vineyard said to his foreman,
‘Call the laborers and pay them their wages, beginning with the last group to the first.’”

‹8› ὀψίας δὲ γενομένης λέγει ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος τῷ ἐπιτρόπῳ αὐτοῦ, Κάλεσον τοὺς ἐργάτας καὶ ἀπόδος αὐτοῖς τὸν μισθὸν ἀρξάμενος ἀπὸ τῶν ἐσχάτων ἕως τῶν πρώτων.
8 opsias de genomenēs legei ho kyrios tou ampelōnos tō̧ epitropō̧ autou,
Kaleson tous ergatas kai apodos autois ton misthon arxamenos apo tōn eschatōn heōs tōn prōtōn.

ויבאו הנשכרים בשעת אחת עשרה 9
ויקחו איש איש דינר אחד:

טוַיָּבֹאוּ הַנִּשְׂכָּרִים בִּשְׁעַת אַחַת עֶשְׂרֵה
וַיִּקְחוּ אִישׁ אִישׁ דִּינָר אֶחָד׃

9. wayabo'u hanis'kariym bish'`ath 'achath `es'reh wayiq'chu 'iysh 'iysh diynar 'echad.

Matt20:9 “When those hired about the eleventh hour came, each one received a denarius.”

‹9› καὶ ἐλθόντες οἱ περὶ τὴν ἑνδεκάτην ὥραν ἔλαβον ἀνὰ δηνάριον.
9 kai elthontes hoi peri tēn hendekatēn hōran elabon ana dēnarion.

---

10 𐤅𐤁𐤁𐤀 𐤄𐤓𐤀𐤔𐤅𐤍𐤉𐤌 𐤃𐤌𐤅 𐤁𐤍𐤐𐤔𐤌 𐤊𐤉 𐤉𐤒𐤇𐤅 𐤉𐤅𐤕𐤓
𐤅𐤉𐤒𐤇𐤅 𐤂𐤌-𐤄𐤌 𐤀𐤉𐤔 𐤀𐤉𐤔 𐤃𐤉𐤍𐤓 𐤀𐤇𐤃:

י וּבְבֹא הָרִאשׁוֹנִים דִּמּוּ בְנַפְשָׁם כִּי יִקְחוּ יוֹתֵר
וַיִּקְחוּ גַּם־הֵם אִישׁ אִישׁ דִּינָר אֶחָד׃

**10. ub'bo' hari'shoniym dimu b'naph'sham ki yiq'chu yother
wayiq'chu gam-hem 'iysh 'iysh diynar 'echad.**

Matt20:10 "When those hired first came, they thought that they would receive more;
but each of them also received a denarius."

‹10› καὶ ἐλθόντες οἱ πρῶτοι ἐνόμισαν ὅτι πλεῖον λήμψονται·
καὶ ἔλαβον [τὸ] ἀνὰ δηνάριον καὶ αὐτοί.

10 kai elthontes hoi prōtoi enomisan hoti pleion lēmpsontai; kai elabon [to] ana dēnarion kai autoi.

---

11 𐤅𐤉𐤄𐤉 𐤁𐤒𐤇𐤕𐤌 𐤅𐤉𐤋𐤅𐤍𐤅 𐤏𐤋-𐤁𐤏𐤋 𐤄𐤁𐤉𐤕 𐤋𐤀𐤌𐤓:

יא וַיְהִי בְּקַחְתָּם וַיִּלֹּנוּ עַל־בַּעַל הַבַּיִת לֵאמֹר׃

11. way'hiy b'qach'tam wayilonu `al-ba`al habayith le'mor.

Matt20:11 "When they received it, they grumbled at the landowner,"

‹11› λαβόντες δὲ ἐγόγγυζον κατὰ τοῦ οἰκοδεσπότου

11 labontes de egoggyzon kata tou oikodespotou

---

12 𐤀𐤋𐤄 𐤄𐤀𐤇𐤓𐤅𐤍𐤉𐤌 𐤋𐤀 𐤏𐤔𐤅 𐤊𐤉 𐤀𐤌-𐤔𐤏𐤄 𐤀𐤇𐤕
𐤅𐤀𐤕𐤄 𐤄𐤔𐤅𐤉𐤕 𐤀𐤕𐤌 𐤋𐤍𐤅 𐤀𐤔𐤓 𐤎𐤁𐤋𐤍𐤅 𐤀𐤕-𐤈𐤓𐤇 𐤄𐤉𐤅𐤌 𐤅𐤇𐤌𐤅:

יב אֵלֶּה הָאַחֲרוֹנִים לֹא עָשׂוּ כִּי אִם־שָׁעָה אֶחָת
וְאַתָּה הִשְׁוִיתָ אֹתָם לָנוּ אֲשֶׁר סָבַלְנוּ אֶת־טֹרַח הַיּוֹם וְחֻמּוֹ׃

**12. 'eleh ha'acharoniym lo' `aso ki 'im-sha`ah 'echath
w'atah hish'wiyath 'otham lanu 'asher sabal'nu 'eth-torach hayom w'chumo.**

Matt20:12 saying, "These last men have worked only one hour,
and you have made them equal to us who have borne the burden and the scorching heat of the day."

‹12› λέγοντες, Οὗτοι οἱ ἔσχατοι μίαν ὥραν ἐποίησαν,
καὶ ἴσους ἡμῖν αὐτοὺς ἐποίησας τοῖς βαστάσασι τὸ βάρος τῆς ἡμέρας καὶ τὸν καύσωνα.

12 legontes, Houtoi hoi eschatoi mian hōran epoiēsan,

kai isous hēmin autous epoiēsas tois bastasasi to baros tēs hēmeras kai ton kausōna.

---

13 𐤅𐤉𐤏𐤍 𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓 𐤀𐤋-𐤀𐤇𐤃 𐤌𐤄𐤌 𐤓𐤏𐤉 𐤋𐤀 𐤄𐤅𐤍𐤉𐤕𐤉 𐤀𐤕𐤊 𐤄𐤋𐤀
𐤃𐤉𐤍𐤓 𐤐𐤎𐤒𐤕 𐤏𐤌𐤉:

יג וַיַּעַן וַיֹּאמֶר אֶל־אֶחָד מֵהֶם רֵעִי לֹא הוֹנֵיתִי אֹתְךָ הֲלֹא
דִּינָר פָּסַקְתָּ עִמִּי׃

13. waya`an wayo'mer 'el-'echad mehem re`iy lo' honeythiy 'otha'k halo' diynar pasaq'at `imiy.

Matt20:13 "But he answered and said to one of them,
'Friend, I am doing you no wrong; did you not agree with me for a denarius?'"

‹13› ὁ δὲ ἀποκριθεὶς ἑνὶ αὐτῶν εἶπεν, Ἑταῖρε, οὐκ ἀδικῶ σε· οὐχὶ δηναρίου συνεφώνησάς μοι;
13 ho de apokritheis heni autōn eipen, Hetaire, ouk adikō se; ouchi dēnariou synephōnēsas moi?

קח את־שלך ולך ואני רצוני שאתן לזה האחרון כמוך: 14
יד קַח אֶת־שֶׁלְּךָ וָלֵךְ וַאֲנִי רְצוֹנִי שֶׁאֶתֵּן לָזֶה הָאַחֲרוֹן כָּמוֹךָ׃
14. qach 'eth-shel'ak wale'k wa'aniy r'tsoniy she'eten lazeh ha'acharon kamoak.

Matt20:14 "Take what is yours and go, but I wish to give to this last man the same as to you."

‹14› ἆρον τὸ σὸν καὶ ὕπαγε. θέλω δὲ τούτῳ τῷ ἐσχάτῳ δοῦναι ὡς καὶ σοί·
14 aron to son kai hypage. thelō de toutō tō eschatō dounai hōs kai soi;

הלא אוכל לעשות בשלי כרצוני האם־תרע עינך 15
על־אשר טוב אני:
טו הֲלֹא אוּכַל לַעֲשׂוֹת בְּשֶׁלִּי כִּרְצוֹנִי הַאִם־תֵּרַע עֵינְךָ
עַל־אֲשֶׁר טוֹב אָנִי׃
15. halo' 'ukal la`asoth b'sheliy kir'tsoniy ha'im-tera` `eyn'ak `al-'asher tob 'aniy.

Matt20:15 "Is it not lawful for me to do what I wish with what is my own?
Or is your eye envious because I am generous?"

‹15› [ἢ] οὐκ ἔξεστίν μοι ὃ θέλω ποιῆσαι ἐν τοῖς ἐμοῖς;
ἢ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρός ἐστιν ὅτι ἐγὼ ἀγαθός εἰμι;
15 [ē] ouk exestin moi ho thelō poiēsai en tois emois?

ē ho ophthalmos sou ponēros estin hoti egō agathos eimi?

כן יהיו האחרונים ראשונים והראשונים יהיו 16
אחרונים (כי־רבים הם הקרואים ומעטים הנבחרים):
טז כֵּן יִהְיוּ הָאַחֲרוֹנִים רִאשׁוֹנִים וְהָרִאשׁוֹנִים יִהְיוּ אַחֲרוֹנִים
(כִּי־רַבִּים הֵם הַקְּרוּאִים וּמְעַטִּים הַנִּבְחָרִים)׃
16. ken yih'yu ha'acharoniym ri'shoniym w'hari'shoniym yih'yu 'acharoniym
(kiy-rabbiym hem haq'ru'iym um'`atiym hanib'chariym).

Matt20:16 "So the last shall be first, and the first last. (For many are called, and few are chosen)"

‹16› Οὕτως ἔσονται οἱ ἔσχατοι πρῶτοι καὶ οἱ πρῶτοι ἔσχατοι.
16 Houtōs esontai hoi eschatoi prōtoi kai hoi prōtoi eschatoi.

ויהי כעלות יהושע ירושלם ויקח אליו את־שנים 17
העשר לבדם ויאמר להם בדרך:
יז וַיְהִי כַּעֲלוֹת יְהוֹשֻׁעַ יְרוּשָׁלַם וַיִּקַּח אֵלָיו אֶת־שְׁנֵים
הֶעָשָׂר לְבַדָּם וַיֹּאמֶר לָהֶם בַּדָּרֶךְ׃
17. way'hiy ka`aloth Yahushuà Y'rushalam wayiqach 'elayu 'eth-sh'neym he`asar l'badam
wayo'mer lahem badare'k.

Matt20:17 As Yahushua was about to go up to Yerushalam, He took the twelve disciples aside by themselves, and on the way He said to them,

‹17› Καὶ ἀναβαίνων ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα παρέλαβεν τοὺς δώδεκα [μαθητὰς] κατ’ ἰδίαν
καὶ ἐν τῇ ὁδῷ εἶπεν αὐτοῖς,

17 Kai anabainōn ho Iēsous eis Hierosolyma parelaben tous dōdeka [mathētas] kat’ idian
kai en tę̄ hodǭ eipen autois,

---

18 𐤄𐤍𐤍𐤅 𐤏𐤋𐤉𐤌 𐤉𐤓𐤅𐤔𐤋𐤉𐤌𐤄 𐤅𐤁𐤍-𐤄𐤀𐤃𐤌 𐤉𐤌𐤎𐤓 𐤋𐤓𐤀𐤔𐤉
𐤄𐤊𐤄𐤍𐤉𐤌 𐤅𐤋𐤎𐤅𐤐𐤓𐤉𐤌 𐤅𐤄𐤓𐤔𐤉𐤏𐤄𐤅 𐤋𐤌𐤅𐤕:

יח הִנְנוּ עֹלִים יְרוּשָׁלַיְמָה וּבֶן־הָאָדָם יִמָּסֵר לְרָאשֵׁי
הַכֹּהֲנִים וְלַסּוֹפְרִים וְהִרְשִׁיעֻהוּ לָמוּת׃

**18. hin’nu `oliym Y’rushalay’mah uBen-ha’Adam yimaser
l’ra’shey hakohaniym w’lasoph’riym w’hir’shiy`uhu lamuth.**

Matt20:18 “Behold, we are going up to Yerushalam; and the Son of Man shall be delivered to the chief priests and scribes, and they shall condemn Him to death,”

‹18› Ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται
τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ γραμματεῦσιν, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτὸν θανάτῳ

18 Idou anabainomen eis Hierosolyma, kai ho huios tou anthrōpou paradothēsetai
tois archiereusin kai grammateusin, kai katakrinousin auton thanatǭ

---

19 𐤅𐤌𐤎𐤓𐤅 𐤀𐤅𐤕𐤅 𐤋𐤂𐤅𐤉𐤌 𐤋𐤄𐤕𐤋 𐤁𐤅 𐤅𐤋𐤄𐤊𐤅𐤕 𐤀𐤅𐤕𐤅 𐤁𐤔𐤅𐤈𐤉𐤌
𐤅𐤋𐤑𐤋𐤁 𐤀𐤅𐤕𐤅 𐤅𐤁𐤉𐤅𐤌 𐤄𐤔𐤋𐤉𐤔𐤉 𐤉𐤒𐤅𐤌:

יט וּמָסְרוּ אוֹתוֹ לַגּוֹיִם לְהָתֵל בּוֹ וּלְהַכּוֹת אוֹתוֹ בַּשּׁוֹטִים
וְלִצְלֹב אוֹתוֹ וּבַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי יָקוּם׃

**19. umas’ru ‘otho laGoyim l’hathel bo ul’hakoth ‘otho bashotiym
w’lits’lob ‘otho ubayom hash’lishi yaqum.**

Matt20:19 “and shall hand Him over to the Gentiles to mock and scourge and crucify Him, and on the third day He shall be raised up.”

‹19› καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν εἰς τὸ ἐμπαῖξαι καὶ μαστιγῶσαι
καὶ σταυρῶσαι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθήσεται.

19 kai paradōsousin auton tois ethnesin eis to empaixai kai mastigōsai
kai staurōsai, kai tę̄ tritę̄ hēmerą egerthēsetai.

---

20 𐤀𐤆 𐤍𐤂𐤔𐤄 𐤀𐤋𐤉𐤅 𐤀𐤌 𐤁𐤍𐤉 𐤆𐤁𐤃𐤉 𐤏𐤌-𐤁𐤍𐤉𐤄 𐤅𐤕𐤔𐤕𐤇𐤅 𐤋𐤅
𐤋𐤁𐤒𐤔 𐤌𐤌𐤍𐤅 𐤃𐤁𐤓:

כ אָז נִגְּשָׁה אֵלָיו אֵם בְּנֵי זַבְדַּי עִם־בָּנֶיהָ וַתִּשְׁתַּחוּ לוֹ
לְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ דָּבָר׃

20. ‘az nig’shah ‘elayu ‘em b’ney Zab’day `im-baneyah watish’tachu lo l’baqesh mimenu dabar.

Matt20:20 Then the mother of the sons of Zebedee came to Him with her sons, bowing down and making a request of Him.

‹20› Τότε προσῆλθεν αὐτῷ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου μετὰ τῶν υἱῶν αὐτῆς προσκυνοῦσα καὶ αἰτοῦσά τι ἀπ’ αὐτοῦ.

20 Tote prosēlthen autō̜ hē mētēr tōn huiōn Zebedaiou meta tōn huiōn autēs proskynousa kai aitousa ti ap’ autou.

---

21 ויאמר אליה מה-בקשתך ותאמר אליו אמר-נא וישבו
שני-בני האלה אחד לימינך ואחד לשמאלך במלכותך:

כא וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ מַה־בַּקָּשָׁתֵךְ וַתֹּאמֶר אֵלָיו אֱמָר־נָא וְיֵשְׁבוּ
שְׁנֵי־בָנַי הָאֵלֶּה אֶחָד לִימִינְךָ וְאֶחָד לִשְׂמֹאלְךָ בְּמַלְכוּתֶךָ׃

21. wayo’mer ‘eleyah mah-baqashathe’k wato’mer ‘elayu ‘emar-na’ w’yesh’bu sh’ney-banay ha’eleh ‘echad liymiyn’ak w’echad lis’mo’l’ak b’mal’kutheak.

Matt20:21 And He said to her, “What do you wish?” She said to Him, Command that in Your kingdom these two sons of mine may sit one on Your right and one on Your left.

‹21› ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ, Τί θέλεις; λέγει αὐτῷ, Εἰπὲ ἵνα καθίσωσιν οὗτοι οἱ δύο υἱοί μου εἷς ἐκ δεξιῶν σου καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων σου ἐν τῇ βασιλείᾳ σου.

21 ho de eipen autē̜, Ti theleis? legei autō̜, Eipe hina kathisōsin houtoi hoi duo huioi mou heis ek dexiōn sou kai heis ex euōnymōn sou en tē̜ basileia̜ sou.

---

22 ויען יהושע ויאמר לא ידעתם את אשר שאלתם היכל
תוכלו לשתות את-הכוס אשר אני עתיד לשתותו
ולהטבל טבילה אשר אני נטבל ויאמרו אליו נוכל:

כב וַיַּעַן יְהוֹשֻׁעַ וַיֹּאמֶר לֹא יְדַעְתֶּם אֵת אֲשֶׁר שְׁאֶלְתֶּם הֲיָכֹל
תוּכְלוּ לִשְׁתּוֹת אֶת־הַכּוֹס אֲשֶׁר אֲנִי עָתִיד לִשְׁתּוֹתוֹ
וּלְהִטָּבֵל טְבִילָה אֲשֶׁר אֲנִי נִטְבָּל וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו נוּכָל׃

22. waya`an Yahushuà wayo’mer lo’ y’da`’tem ‘eth ‘asher sh’el’tem hayakol tuk’lu lish’toth ‘eth-hakos ‘asher ‘aniy `athiyd lish’totho ul’hitabel t’biylah ‘asher ‘aniy nit’bal wayo’m’ru ‘elayu nukal.

Matt20:22 But Yahushua answered and said, “You do not know what you are asking.
Are you able to drink the cup that I am about to drink?” They said to Him, We are able.

‹22› ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Οὐκ οἴδατε τί αἰτεῖσθε.
δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ μέλλω πίνειν; λέγουσιν αὐτῷ, Δυνάμεθα.

22 apokritheis de ho Iēsous eipen, Ouk oidate ti aiteisthe.
dynasthe piein to potērion ho egō mellō pinein? legousin autō̜, Dynametha.

---

23 ויאמר אליהם הן את-כוסי תשתו (וטבילה אשר אני
נטבל תטבלו) ושבת לימיני ולשמאלי אין בידי לתתה
בלתי לאשר הוכן להם מאת אבי:

כג וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם הֵן אֶת־כּוֹסִי תִּשְׁתּוּ (וּטְבִילָה אֲשֶׁר אֲנִי

נִטְבָּל תִּטָּבֵלוּ) וְשֶׁבֶת לִימִינִי וְלִשְׂמֹאלִי אֵין בְּיָדִי לְתִתָּה
בִּלְתִּי לַאֲשֶׁר הוּכַן לָהֶם מֵאֵת אָבִי׃

23. wayo'mer 'aleyhem hen 'eth-kosiy thish'tu (ut'biylah 'asher 'aniy nit'bal titabelu) w'shebeth liymiyniy w'lis'mo'liy 'eyn b'yadiy l'thitah bil'tiy la'asher hukan lahem me'eth 'Abiy.

Matt20:23 He said to them, "My cup you shall drink,
(and you shall be baptized with the baptism that I shall be baptized);
but to sit on My right and on My left,
this is not Mine to give, but it is for those for whom it has been prepared by My Father."

‹23› λέγει αὐτοῖς, Τὸ μὲν ποτήριόν μου πίεσθε, τὸ δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἐξ εὐωνύμων οὐκ ἔστιν ἐμὸν [τοῦτο] δοῦναι, ἀλλ' οἷς ἡτοίμασται ὑπὸ τοῦ πατρός μου.

23 legei autois, To men potērion mou piesthe, to de kathisai ek dexiōn mou kai ex euōnymōn ouk estin emon [touto] dounai, all' hois hētoimastai hypo tou patros mou.

---

24 𐤅𐤉𐤄𐤉 𐤊𐤀𐤔𐤓 𐤔𐤌𐤏𐤅-𐤆𐤀𐤕 𐤄𐤏𐤔𐤓𐤄 𐤅𐤉𐤊𐤏𐤎𐤅 𐤀𐤋-𐤔𐤍𐤉 𐤄𐤀𐤇𐤉𐤌:

כד וַיְהִי כַּאֲשֶׁר שָׁמְעוּ־זֹאת הָעֲשָׂרָה וַיִּכְעֲסוּ אֶל־שְׁנֵי הָאַחִים׃

24. way'hiy ka'asher sham'`u-zo'th ha`asarah wayik'`asu 'el-sh'ney ha'achiym.

Matt20:24 And when they heard this, the ten became indignant with the two brothers.

‹24› Καὶ ἀκούσαντες οἱ δέκα ἠγανάκτησαν περὶ τῶν δύο ἀδελφῶν.

24 Kai akousantes hoi deka ēganaktēsan peri tōn duo adelphōn.

---

25 𐤅𐤉𐤄𐤅𐤔𐤏 𐤒𐤓𐤀 𐤋𐤄𐤌 𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓 𐤀𐤕𐤌 𐤉𐤃𐤏𐤕𐤌 𐤊𐤉-𐤔𐤓𐤉 𐤄𐤂𐤅𐤉𐤌
𐤓𐤃𐤉𐤌 𐤁𐤄𐤌 𐤅𐤄𐤂𐤃𐤅𐤋𐤉𐤌 𐤔𐤋𐤈𐤉𐤌 𐤏𐤋𐤉𐤄𐤌:

כה וַיְהוֹשֻׁעַ קָרָא לָהֶם וַיֹּאמַר אַתֶּם יְדַעְתֶּם כִּי־שָׂרֵי הַגּוֹיִם
רֹדִים בָּהֶם וְהַגְּדוֹלִים שֹׁלְטִים עֲלֵיהֶם׃

25. waYahushuà qara' lahem wayo'mar 'atem y'da`'tem kiy-sarey haGoyim rodiym bahem w'hag'doliym shol'tiym `aleyhem.

Matt20:25 But Yahushua called them to Himself and said, "You know that the rulers of the Gentiles lord it over them, and their great men exercise authority over them."

‹25› ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτοὺς εἶπεν, Οἴδατε ὅτι οἱ ἄρχοντες τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν καὶ οἱ μεγάλοι κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν.

25 ho de Iēsous proskalesamenos autous eipen, Oidate hoti hoi archontes tōn ethnōn katakyrieuousin autōn kai hoi megaloi katexousiazousin autōn.

---

26 𐤅𐤀𐤕𐤌 𐤀𐤋-𐤉𐤄𐤉 𐤊𐤍 𐤁𐤉𐤍𐤉𐤊𐤌 𐤊𐤉 𐤄𐤇𐤐𐤑 𐤋𐤄𐤉𐤅𐤕 𐤂𐤃𐤅𐤋 𐤁𐤒𐤓𐤁𐤊𐤌
𐤉𐤄𐤉 𐤋𐤊𐤌 𐤋𐤌𐤔𐤓𐤕:

כו וְאַתֶּם אַל־יְהִי כֵן בֵּינֵיכֶם כִּי הֶחָפֵץ לִהְיוֹת גָּדוֹל בְּקִרְבְּכֶם
יְהִי לָכֶם לִמְשָׁרֵת׃

26. w'atem 'al-y'hiy ken beyneykem ki hechaphets lih'yoth gadol b'qir'b'kem y'hiy lakem lim'shareth.

Matt20:26 “It is not this way among you, but whoever wishes to become great among you shall be your servant,”

‹26› οὐχ οὕτως ἔσται ἐν ὑμῖν, ἀλλ’ ὃς ἐὰν θέλῃ ἐν ὑμῖν μέγας γενέσθαι ἔσται ὑμῶν διάκονος,

26 ouch houtōs estai en hymin, all’ hos ean thelę̄ en hymin megas genesthai estai hymōn diakonos,

---

27 𐤅𐤄𐤇𐤐𐤑 𐤋𐤄𐤉𐤅𐤕 𐤋𐤓𐤀𐤔 𐤁𐤒𐤓𐤁𐤊𐤌 𐤉𐤄𐤉 𐤋𐤊𐤌 𐤏𐤁𐤃:

כז וְהֶחָפֵץ לִהְיוֹת לְרֹאשׁ בְּקִרְבְּכֶם יְהִי לָכֶם עָבֶד׃

27. w’hechaphets lih’yoth l’ro’sh b’qir’b’kem y’hiy lakem `abed.

Matt20:27 “and whoever wishes to be first among you shall be your slave”;

‹27› καὶ ὃς ἂν θέλῃ ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος ἔσται ὑμῶν δοῦλος·

27 kai hos an thelę̄ en hymin einai prōtos estai hymōn doulos;

---

28 𐤊𐤀𐤔𐤓 𐤁𐤍-𐤄𐤀𐤃𐤌 𐤋𐤀 𐤁𐤀 𐤋𐤌𐤏𐤍 𐤀𐤔𐤓-𐤉𐤔𐤓𐤕𐤅𐤄𐤅 𐤊𐤉 𐤀𐤌-𐤋𐤔𐤓𐤕
𐤅𐤋𐤕𐤕 𐤀𐤕-𐤍𐤐𐤔𐤅 𐤊𐤐𐤓 𐤕𐤇𐤕 𐤓𐤁𐤉𐤌:

כח כַּאֲשֶׁר בֶּן־הָאָדָם לֹא בָא לְמַעַן אֲשֶׁר־יְשָׁרְתוּהוּ כִּי אִם־לְשָׁרֵת
וְלָתֵת אֶת־נַפְשׁוֹ כֹּפֶר תַּחַת רַבִּים׃

28. ka’asher Ben-ha’Adam lo’ ba’ l’ma`an ‘asher-y’shar’thuhu ki ‘im-l’shareth w’latheth ‘eth-naph’sho kopher tachath rabbiym .

Matt20:28 “just as the Son of Man did not come to be served, but to serve, and to give His life a ransom for many.”

‹28› ὥσπερ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθεν διακονηθῆναι ἀλλὰ διακονῆσαι καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν.

28 hōsper ho huios tou anthrōpou ouk ēlthen diakonēthēnai alla diakonēsai

kai dounai tēn psychēn autou lytron anti pollōn.

---

29 𐤅𐤉𐤄𐤉 𐤊𐤑𐤀𐤕𐤌 𐤌𐤉𐤓𐤉𐤇𐤅 𐤅𐤉𐤋𐤊 𐤀𐤇𐤓𐤉𐤅 𐤄𐤌𐤅𐤍 𐤏𐤌-𐤓𐤁:

כט וַיְהִי כְּצֵאתָם מִירִיחוֹ וַיֵּלֶךְ אַחֲרָיו הֲמוֹן עַם־רָב׃

29. way’hiy k’tse’tham miY’riycho wayele’k ‘acharayu hamon `am-rab.

Matt20:29 As they were leaving Jericho, a large crowd followed Him.

‹29› Καὶ ἐκπορευομένων αὐτῶν ἀπὸ Ἰεριχὼ ἠκολούθησεν αὐτῷ ὄχλος πολύς.

29 Kai ekporeuomenōn autōn apo Ierichō ēkolouthēsen autǭ ochlos polys.

---

30 𐤅𐤄𐤍𐤄 𐤔𐤍𐤉-𐤏𐤅𐤓𐤉𐤌 𐤉𐤔𐤁𐤉𐤌 𐤏𐤋-𐤉𐤃 𐤄𐤃𐤓𐤊 𐤅𐤉𐤔𐤌𐤏𐤅 𐤊𐤉
𐤉𐤄𐤅𐤔𐤏 𐤏𐤁𐤓 𐤅𐤉𐤑𐤏𐤒𐤅 𐤋𐤀𐤌𐤓 𐤇𐤍𐤍𐤅-𐤍𐤀 𐤀𐤃𐤍𐤉𐤍𐤅 𐤁𐤍-𐤃𐤅𐤃:

ל וְהִנֵּה שְׁנֵי־עִוְרִים יֹשְׁבִים עַל־יַד הַדֶּרֶךְ וַיִּשְׁמְעוּ כִּי
יָהוּשֻׁעַ עֹבֵר וַיִּצְעֲקוּ לֵאמֹר חָנֵּנוּ־נָא אֲדֹנֵינוּ בֶּן־דָּוִד׃

30. w’hineh sh’ney-`iw’riym yosh’biym `al-yad hadare’k wayish’m’`u ki Yahushuà `ober wayits’`aqu le’mor chanenu-na’ ‘Adoneynu ben-Dawid.

Matt20:30 And two blind men sitting by the road, hearing that Yahushua was passing by, cried out saying, Our Master, have mercy on us, Son of David!

‹30› καὶ ἰδοὺ δύο τυφλοὶ καθήμενοι παρὰ τὴν ὁδὸν ἀκούσαντες ὅτι Ἰησοῦς παράγει, ἔκραξαν λέγοντες, Ἐλέησον ἡμᾶς, [κύριε,] υἱὸς Δαυίδ.

30 kai idou duo typhloi kathēmenoi para tēn hodon akousantes hoti Iēsous paragei,
ekraxan legontes, Eleēson hēmas, [kyrie], huios Dauid.

---

31 ויגער־בם העם להחשתם והם צעקו עוד
ויאמרו אדנינו חננו־נא בן־דוד:

לאוַיִּגְעַר־בָּם הָעָם לְהַחֲשֹׁתָם וְהֵם צָעֲקוּ עוֹד
וַיֹּאמְרוּ אֲדֹנֵינוּ חָנֵּנוּ־נָא בֶּן־דָּוִד׃

31. wayig'`ar-bam ha`am l'hachashotham w'hem tsa`aqu `od
wayo'm'ru 'Adoneynu chanenu-na' ben-Dawid.

Matt20:31 The crowd sternly told them to be quiet, but they cried out
saying all the more, Our Master, Son of David, have mercy on us!

‹31› ὁ δὲ ὄχλος ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα σιωπήσωσιν· οἱ δὲ μεῖζον ἔκραξαν
λέγοντες, Ἐλέησον ἡμᾶς, κύριε, υἱὸς Δαυίδ.

31 ho de ochlos epetimēsen autois hina siōpēsōsin; hoi de meizon ekraxan
legontes, Eleēson hēmas, kyrie, huios Dauid.

---

32 ויעמד יהושע ויקרא להם ויאמר מה־תרצו שאעשה
לכם:

לבוַיַּעֲמֹד יָהוּשֻׁעַ וַיִּקְרָא לָהֶם וַיֹּאמַר מַה־תִּרְצוּ שֶׁאֶעֱשֶׂה
לָכֶם׃

32. waya`amod Yahushuà wayiq'ra' lahem wayo'mar mah-tir'tsu she'e`eseh lakem.

Matt20:32 And Yahushua stopped and called them, and said, "What do you want Me to do for you?"

‹32› καὶ στὰς ὁ Ἰησοῦς ἐφώνησεν αὐτοὺς καὶ εἶπεν, Τί θέλετε ποιήσω ὑμῖν;

32 kai stas ho Iēsous ephōnēsen autous kai eipen, Ti thelete poiēsō hymin?

---

33 ויאמרו אליו אדנינו אשר תפקחנה עינינו:

לגוַיֹּאמְרוּ אֵלָיו אֲדֹנֵינוּ אֲשֶׁר תִּפָּקַחְנָה עֵינֵינוּ׃

33. wayo'm'ru 'elayu 'Adoneynu 'asher tipaqach'nah `eyneynu.

Matt20:33 They said to Him, our Master, we want our eyes to be opened.

‹33› λέγουσιν αὐτῷ, Κύριε, ἵνα ἀνοιγῶσιν οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν.

33 legousin autō̧, Kyrie, hina anoigōsin hoi ophthalmoi hēmōn.

---

34 ורחמי יהושע נכמרו ויגע בעיניהם
ופתאם נפקחו עיניהם וילכו אחריו:

לדוְרַחֲמֵי יָהוּשֻׁעַ נִכְמָרוּ וַיִּגַּע בְּעֵינֵיהֶם

וּפִתְאֹם נִפְקְחוּ עֵינֵיהֶם וַיֵּלְכוּ אַחֲרָיו׃

34. w'rachamey Yahushuà nik'maru wayiga` b'`eyneyhem uphith'om niph'q'chu `eyneyhem wayel'ku 'acharayu.

Matt20:34 Moved with compassion, Yahushua touched their eyes; and immediately they regained their sight and followed Him.

‹34› σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἥψατο τῶν ὀμμάτων αὐτῶν, καὶ εὐθέως ἀνέβλεψαν καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ.

34 splagchnistheis de ho Iēsous hēpsato tōn ommatōn autōn,

kai eutheōs aneblepsan kai ēkolouthēsan autǫ.

Chapter 21

ויהי כאשר קרבו לירושלים ויבאו בית-פגי **Matt21:1**
אל-הר הזיתים וישלח יהושע שנים מן-התלמידים:

אוַיְהִי כַּאֲשֶׁר קָרְבוּ לִירוּשָׁלַיִם וַיָּבֹאוּ בֵּית־פַּגֵּי אֶל־הַר הַזֵּיתִים וַיִּשְׁלַח יָהוּשֻׁעַ שְׁנַיִם מִן־הַתַּלְמִידִים׃

1. way'hiy ka'asher qar'bu liY'rushalam wayabo'u Beyth-pagey 'el-har hazeythiym wayish'lach Yahushuà sh'nayim min-hatal'miydiym.

Matt21:1 When they had approached Yerushalam and had come to Bethphage, at the Mount of Olives, then Yahushua sent two of the disciples,

‹21:1› Καὶ ὅτε ἤγγισαν εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ ἦλθον εἰς Βηθφαγὴ εἰς τὸ Ὄρος τῶν Ἐλαιῶν, τότε Ἰησοῦς ἀπέστειλεν δύο μαθητὰς

1 Kai hote ēggisan eis Hierosolyma kai ēlthon eis Bēthphagē eis to Oros tōn Elaiōn,

tote Iēsous apesteilen duo mathētas

ויאמר אליהם לכו אל-הכפר אשר ממולכם שם תמצאו 2
אתון אסורה ועיר עמה התירו והביאו אלי:

בוַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם לְכוּ אֶל־הַכְּפָר אֲשֶׁר מִמּוּלְכֶם שָׁם תִּמְצְאוּ אָתוֹן אֲסוּרָה וְעַיִר עִמָּהּ הַתִּירוּ וַהֲבִיאוּ אֵלָי׃

2. wayo'mer 'aleyhem l'ku 'el-hak'phar 'asher mimul'kem sham tim'ts'u 'athon 'asurah w'`ayir `imah hatiyru 'otham wahabiy'u 'elay.

Matt21:2 saying to them, "Go into the village opposite you, and immediately you shall find a donkey tied there and a colt with her; untie them and bring them to Me."

‹2› λέγων αὐτοῖς, Πορεύεσθε εἰς τὴν κώμην τὴν κατέναντι ὑμῶν, καὶ εὐθέως εὑρήσετε ὄνον δεδεμένην καὶ πῶλον μετ' αὐτῆς· λύσαντες ἀγάγετέ μοι.

2 legōn autois, Poreuesthe eis tēn kōmēn tēn katenanti hymōn,

kai eutheōs heurēsete onon dedemenēn kai pōlon met' autēs; lysantes agagete moi.

וכי-יאמר איש אליכם דבר ואמרתם האדון צריך להם 3

ומיד ישלחם:

גוְכִי־יֹאמַר אִישׁ אֲלֵיכֶם דָּבָר וַאֲמַרְתֶּם הָאָדוֹן צָרִיךְ לָהֶם
וּמִיָּד יְשַׁלְּחֵם׃

3. w'kiy-yo'mar 'iysh 'aleykem dabar wa'amar'tem ha'Adon tsariy'k lahem umiyad y'shal'chem.

Matt21:3 "If anyone says anything to you, you shall say, 'The Master has need of them,' and immediately he shall send them.'"

‹3› καὶ ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ τι, ἐρεῖτε ὅτι Ὁ κύριος αὐτῶν χρείαν ἔχει· εὐθὺς δὲ ἀποστελεῖ αὐτούς.
3 kai ean tis hymin eipē ti, ereite hoti Ho kyrios autōn chreian echei; euthys de apostelei autous.

---

4 וכל־זאת היתה למלאת מה־שנאמר ביד הנביא לאמר:

דוְכָל־זֹאת הָיְתָה לְמַלֹּאת מַה־שֶּׁנֶּאֱמַר בְּיַד הַנָּבִיא לֵאמֹר׃

4. w'kal-zo'th hayathah l'mal'th mah-shene'emar b'yad hanabiy' le'mor.

Matt21:4 This took place to fulfill what was spoken through the prophet saying,

‹4› Τοῦτο δὲ γέγονεν ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος,
4 Touto de gegonen hina plērōthę to hrēthen dia tou prophētou legontos,

---

5 אמרו לבת־ציון הנה מלכך יבוא לך עני ורכב
על־חמור ועל־עיר בן־אתנות:

האִמְרוּ לְבַת־צִיּוֹן הִנֵּה מַלְכֵּךְ יָבוֹא לָךְ עָנִי וְרֹכֵב
עַל־חֲמוֹר וְעַל־עַיִר בֶּן־אֲתֹנוֹת׃

**5. 'im'ru l'bath-Tsiyon hineh mal'ke'k yabo' la'k `aniy
w'rokeb `al-chamor w'`al-`ayir ben-'athonoth.**

Matt21:5 Say to the daughter of Zion, Behold your king is coming to you, gentle,
and mounted on a donkey, even on a colt, the foal of a beast of burden.

‹5› Εἴπατε τῇ θυγατρὶ Σιών,
Ἰδοὺ ὁ βασιλεύς σου ἔρχεταί σοι
πραῢς καὶ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὄνον
καὶ ἐπὶ πῶλον υἱὸν ὑποζυγίου.

5 Eipate tę thygatri Siōn,
Idou ho basileus sou erchetai soi
praus kai epibebēkōs epi onon
kai epi pōlon huion hypozygiou.

---

6 וילכו התלמידים ויעשו כאשר צוה אתם יהושע:

ווַיֵּלְכוּ הַתַּלְמִידִים וַיַּעֲשׂוּ כַּאֲשֶׁר צִוָּה אֹתָם יְהוֹשֻׁעַ׃

6. wayel'ku hatal'miydiym waya`aso ka'asher tsiuah 'otham Yahushuà.

Matt21:6 The disciples went and did just as Yahushua had instructed them,

‹6› πορευθέντες δὲ οἱ μαθηταὶ καὶ ποιήσαντες καθὼς συνέταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς

6 poreuthentes de hoi mathētai kai poiēsantes kathōs synetaxen autois ho Iēsous

---

7 ויביאו את-האתון ואת-העיר וישימו עליהם את-בגדיהם
ויושיבהו עליהם:

זוַיָּבִיאוּ אֶת־הָאָתוֹן וְאֶת־הָעַיִר וַיָּשִׂימוּ עֲלֵיהֶם אֶת־בִּגְדֵיהֶם
וַיּוֹשִׁיבֻהוּ עֲלֵיהֶם׃

7. wayabiy'u 'eth-ha'athon w'eth-ha`ayir wayasiymu `aleyhem 'eth-big'deyhem wayoshiybuhu `aleyhem.

Matt21:7 and brought the donkey and the colt, and laid their coats on them; and He sat on the coats.

‹7› ἤγαγον τὴν ὄνον καὶ τὸν πῶλον καὶ ἐπέθηκαν ἐπ' αὐτῶν τὰ ἱμάτια,
καὶ ἐπεκάθισεν ἐπάνω αὐτῶν.

7 ēgagon tēn onon kai ton pōlon kai epethēkan ep' autōn ta himatia, kai epekathisen epanō autōn.

---

8 ורב ההמון פרשו את-בגדיהם על-הדרך ואחרים
כרתו סעיפי עצים וישטחום על-הדרך:

חוְרֹב הֶהָמוֹן פָּרְשׂוּ אֶת־בִּגְדֵיהֶם עַל־הַדָּרֶךְ וַאֲחֵרִים
כָּרְתוּ סְעִיפֵי עֵצִים וַיִּשְׁטָחוּם עַל־הַדָּרֶךְ׃

8. w'rob hehamon par'so 'eth-big'deyhem `al-hadare'k
w'acheriym kar'thu s'`iyphey `etsiym wayish'tachum `al-hadare'k.

Matt21:8 Most of the crowd spread their coats in the road,
and others were cutting branches from the trees and spreading them in the road.

‹8› ὁ δὲ πλεῖστος ὄχλος ἔστρωσαν ἑαυτῶν τὰ ἱμάτια ἐν τῇ ὁδῷ,
ἄλλοι δὲ ἔκοπτον κλάδους ἀπὸ τῶν δένδρων καὶ ἐστρώννυον ἐν τῇ ὁδῷ.

8 ho de pleistos ochlos estrōsan heautōn ta himatia en tę hodō̧,

alloi de ekopton kladous apo tōn dendrōn kai estrōnnuon en tę hodō̧.

---

9 וההמון העם ההלכים לפניו ואחריו קראו לאמר
הושע-נא לבן-דוד ברוך הבא בשם יהוה הושע-נא
במרומים:

טוַהֲמוֹן הָעָם הַהֹלְכִים לְפָנָיו וְאַחֲרָיו קָרְאוּ לֵאמֹר
הוֹשַׁע־נָא לְבֶן־דָּוִד בָּרוּךְ הַבָּא בְּשֵׁם יָהוָּה הוֹשַׁע־נָא
בַּמְּרוֹמִים׃

9. wahamon ha`am hahol'kiym l'phanayu w'acharayu qar'u le'mor
Hosha`-na' l'ben-Dawid baru'k haba' b'shem Yahúwah Hosha`-na' bam'romiym.

Matt21:9 The crowds going ahead of Him, and those who followed, were shouting,
Hosanna to the Son of David; Blessed is he who comes in the name of יהוה; Hosanna in the highest!

‹9› οἱ δὲ ὄχλοι οἱ προάγοντες αὐτὸν καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκραζον λέγοντες,
Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαυίδ·
Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου·

Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις.

9 hoi de ochloi hoi proagontes auton kai hoi akolouthountes ekrazon legontes,
Hōsanna tō̧ huiō̧ Dauid;
Eulogēmenos ho erchomenos en onomati kyriou;
Hōsanna en tois huuistois.

:ויהי בבאו ירושלם ותהם כל-העיר ויאמרו מי זה 10

יוַיְהִי בְּבֹאוֹ יְרוּשָׁלַם וַתֵּהֹם כָּל־הָעִיר וַיֹּאמְרוּ מִי זֶה׃

10. way'hiy b'bo'o Y'rushalam watehom kal-ha`iyr wayo'm'ru miy zeh.

Matt21:10 When He had entered Yerushalam, all the city was stirred, saying, Who is this?

‹10› καὶ εἰσελθόντος αὐτοῦ εἰς Ἱεροσόλυμα ἐσείσθη πᾶσα ἡ πόλις λέγουσα, Τίς ἐστιν οὗτος;
10 kai eiselthontos autou eis Hierosolyma eseisthē pasa hē polis legousa, Tis estin houtos?

:ויאמרו המון העם זה הוא הנביא יהושע מנצרת אשר בגליל 11

יאוַיֹּאמְרוּ הֲמוֹן הָעָם זֶה הוּא הַנָּבִיא יָהוּשֻׁעַ מִנְּצֶרֶת אֲשֶׁר בַּגָּלִיל׃

11. wayo'm'ru hamon ha`am zeh hu' hanabiy' Yahushuà miN'tsereth 'asher baGaliyl.

Matt21:11 And the crowds were saying, This is the prophet Yahushua, from Nazareth in Galilee.

‹11› οἱ δὲ ὄχλοι ἔλεγον, Οὗτός ἐστιν ὁ προφήτης Ἰησοῦς ὁ ἀπὸ Ναζαρὲθ τῆς Γαλιλαίας.
11 hoi de ochloi elegon, Houtos estin ho prophētēs Iēsous ho apo Nazareth tēs Galilaias.

ויבא יהושע אל-מקדש האלהים ויגרש משם את 12
כל-המוכרים והקונים במקדש ויהפך את-שלחנות
:השלחנים ואת-משבות מכרי היונים

יבוַיָּבֹא יָהוּשֻׁעַ אֶל־מִקְדַּשׁ הָאֱלֹהִים וַיְגָרֶשׁ מִשָּׁם אֵת
כָּל־הַמּוֹכְרִים וְהַקּוֹנִים בַּמִּקְדָּשׁ וַיַּהֲפֹךְ אֶת־שֻׁלְחֲנוֹת
הַשֻּׁלְחָנִים וְאֶת־מֹשְׁבוֹת מֹכְרֵי הַיּוֹנִים׃

12. wayabo' Yahushuà 'el-miq'dash ha'Elohim way'garesh misham 'eth kal-hamok'riym
w'haqoniym bamiq'dash wayahapho'k 'eth-shul'chanoth hashul'chaniym
w'eth-mosh'both mok'rey hayoniym.

Matt21:12 And Yahushua entered the temple and drove out from there all those who were buying
and selling in the temple, and overturned the tables of the moneychangers
and the seats of those who were selling doves.

‹12› Καὶ εἰσῆλθεν Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν καὶ ἐξέβαλεν πάντας τοὺς πωλοῦντας
καὶ ἀγοράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ τὰς τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν κατέστρεψεν
καὶ τὰς καθέδρας τῶν πωλούντων τὰς περιστεράς,
12 Kai eisēlthen Iēsous eis to hieron kai exebalen pantas tous pōlountas kai agorazontas en tō̧ hierō̧,
kai tas trapezas tōn kollybistōn katestrepsen kai tas kathedras tōn pōlountōn tas peristeras,

---

ויאמר אליהם הן כתוב כי ביתי בית תפלה יקרא 13

𐤅𐤀𐤕𐤌 𐤔𐤌𐤕𐤌 𐤀𐤕𐤅 𐤋𐤌𐤏𐤓𐤕 𐤐𐤓𐤉𐤑𐤉𐤌:

יג וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם הֵן כָּתוּב כִּי בֵיתִי בֵּית תְּפִלָּה יִקָּרֵא
וְאַתֶּם שַׂמְתֶּם אֹתוֹ לִמְעָרַת פָּרִיצִים:

13. wayo'mer 'aleyhem hen kathub ki beythiy beyth t'philah yiqare'
w'atem sam'tem 'otho lim'`arath pariytsiym.

Matt21:13 And He said to them, "It is written, 'My house shall be called a house of prayer';
but you are making it a robber's den."

‹13› καὶ λέγει αὐτοῖς, Γέγραπται,
Ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς κληθήσεται,
ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ποιεῖτε σπήλαιον λῃστῶν.

13 kai legei autois, Gegraptai,
Ho oikos mou oikos proseuchēs klēthēsetai,
hymeis de auton poieite spēlaion lęstōn.

𐤅𐤉𐤂𐤔𐤅 𐤀𐤋𐤉𐤅 𐤏𐤅𐤓𐤉𐤌 𐤅𐤐𐤎𐤇𐤉𐤌 𐤁𐤌𐤒𐤃𐤔 𐤅𐤉𐤓𐤐𐤀𐤌: 14

יד וַיִּגְּשׁוּ אֵלָיו עִוְרִים וּפִסְחִים בַּמִּקְדָּשׁ וַיִּרְפָּאֵם:

14. wayig'shu 'elayu `iw'riym uphis'chiym bamiq'dash wayir'pa'em.

Matt21:14 And the blind and the lame came to Him in the temple, and He healed them.

‹14› Καὶ προσῆλθον αὐτῷ τυφλοὶ καὶ χωλοὶ ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς.
14 Kai prosēlthon autǫ typhloi kai chōloi en tǫ hierǫ, kai etherapeusen autous.

𐤅𐤉𐤄𐤉 𐤊𐤓𐤀𐤅𐤕 𐤓𐤀𐤔𐤉 𐤄𐤊𐤄𐤍𐤉𐤌 𐤅𐤄𐤎𐤅𐤐𐤓𐤉𐤌 𐤀𐤕 𐤄𐤍𐤐𐤋𐤀𐤅𐤕 15
𐤀𐤔𐤓 𐤏𐤔𐤄 𐤅𐤀𐤕 𐤄𐤉𐤋𐤃𐤉𐤌 𐤄𐤑𐤏𐤒𐤉𐤌 𐤁𐤌𐤒𐤃𐤔 𐤅𐤀𐤌𐤓𐤉𐤌
𐤄𐤅𐤔𐤏-𐤍𐤀 𐤋𐤁𐤍-𐤃𐤅𐤃 𐤅𐤉𐤇𐤓 𐤋𐤄𐤌:

טו וַיְהִי כִּרְאוֹת רָאשֵׁי הַכֹּהֲנִים וְהַסּוֹפְרִים אֶת הַנִּפְלָאוֹת
אֲשֶׁר עָשָׂה וְאֶת הַיְלָדִים הַצֹּעֲקִים בַּמִּקְדָּשׁ וְאֹמְרִים
הוֹשַׁע־נָא לְבֶן־דָּוִד וַיִּחַר לָהֶם:

15. way'hiy kir'oth ra'shey hakohaniym w'hasoph'riym 'eth haniph'la'oth 'asher `asah
w'eth hay'ladiym hatso`aqiym bamiq'dash w'om'riym Hosha`-na' l'ben-Dawid wayichar lahem.

Matt21:15 But when the chief priests and the scribes saw the wonderful things that He had done,
and the children who were shouting in the temple saying, Hosanna to the Son of David,
they became indignant

‹15› ἰδόντες δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς τὰ θαυμάσια ἃ ἐποίησεν
καὶ τοὺς παῖδας τοὺς κράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ καὶ λέγοντας, Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαυίδ, ἠγανάκτησαν
15 idontes de hoi archiereis kai hoi grammateis ta thaumasia ha epoiēsen
kai tous paidas tous krazontas en tǫ hierǫ kai legontas, Hōsanna tǫ huiǫ Dauid, ēganaktēsan

---

𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓𐤅 𐤀𐤋𐤉𐤅 𐤄𐤔𐤌𐤏 𐤀𐤕𐤄 𐤀𐤕-𐤀𐤔𐤓 𐤀𐤌𐤓𐤉𐤌 𐤀𐤋𐤄 16
𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓 𐤉𐤄𐤅𐤔𐤏 𐤀𐤋𐤉𐤄𐤌 𐤔𐤌𐤏 𐤀𐤍𐤊𐤉 𐤄𐤊𐤉 𐤋𐤀 𐤒𐤓𐤀𐤕𐤌 𐤌𐤐𐤉

עוללים ויונקים יסדת עז:

טז וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו הֲשֹׁמֵעַ אַתָּה אֶת־אֲשֶׁר אֹמְרִים אֵלֶּה
וַיֹּאמֶר יָהוּשֻׁעַ אֲלֵיהֶם שֹׁמֵעַ אָנֹכִי הֲכִי לֹא קְרָאתֶם מִפִּי
עוֹלֲלִים וְיוֹנְקִים יִסַּדְתָּ עֹז׃

16. wayo'm'ru 'elayu hashome`a 'atah 'eth-'asher 'om'riym 'eleh wayo'mer Yahushuà 'aleyhem shome`a 'anoki haki lo' q'ra'them mipiy `olaliym w'yon'qiym yisad'at `oz.

Matt21:16 and said to Him, Do You hear what these children are saying?
And Yahushua said to them, "Yes; have you never read,
'Out of the mouth of infants and nursing babies You have prepared praise for Yourself?'"

‹16› καὶ εἶπαν αὐτῷ, Ἀκούεις τί οὗτοι λέγουσιν; ὁ δὲ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς, Ναί. οὐδέποτε ἀνέγνωτε ὅτι Ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω αἶνον;

16 kai eipan autǭ, Akoueis ti houtoi legousin? ho de Iēsous legei autois, Nai. oudepote anegnōte hoti Ek stomatos nēpiōn kai thēlazontōn katērtisō ainon?

---

17 ויעזבם ויצא אל-מחוץ לעיר אל-בית-היני וילן שם:

יז וַיַּעַזְבֵם וַיֵּצֵא אֶל־מִחוּץ לָעִיר אֶל־בֵּית־הִינִי וַיָּלֶן שָׁם׃

17. waya`az'bem wayetse' 'el-michuts la`iyr 'el-Beyth-hiyniy wayalen sham.

Matt21:17 And He left them and went out of the city to Bethany, and spent the night there.

‹17› Καὶ καταλιπὼν αὐτοὺς ἐξῆλθεν ἔξω τῆς πόλεως εἰς Βηθανίαν καὶ ηὐλίσθη ἐκεῖ.

17 Kai katalipōn autous exēlthen exō tēs poleōs eis Bēthanian kai ēulisthē ekei.

---

18 ובבקר שב אל-העיר והוא רעב:

יח וּבַבֹּקֶר שָׁב אֶל־הָעִיר וְהוּא רָעֵב׃

18. ubaboqer shab 'el-ha`iyr w'hu' ra`eb.

Matt21:18 Now in the morning, when He was returning to the city, He became hungry.

‹18› Πρωῒ δὲ ἐπανάγων εἰς τὴν πόλιν ἐπείνασεν.

18 Prōi de epanagōn eis tēn polin epeinasen.

---

19 וירא תאנה אחת על-הדרך ויקרב אליה
ולא-מצא בה מאומה בלתי העלים ויאמר אליה מעתה
לא-יהיה ממך פרי עד-עולם ותיבש התאנה פתאם:

יט וַיַּרְא תְּאֵנָה אַחַת עַל־הַדֶּרֶךְ וַיִּקְרַב אֵלֶיהָ
וְלֹא־מָצָא בָהּ מְאוּמָה בִּלְתִּי הֶעָלִים וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ מֵעַתָּה
לֹא־יִהְיֶה מִמֵּךְ פְּרִי עַד־עוֹלָם וַתִּיבַשׁ הַתְּאֵנָה פִּתְאֹם׃

19. wayar' t'enah 'achath `al-hadare'k wayiq'rab 'eleyah w'lo'-matsa' bah m'umah bil'tiy he`aliym wayo'mer 'eleyah me`atah lo'-yih'yeh mime'k p'riy `ad-`olam watiybash hat'enah pith'om.

Matt21:19 Seeing a lone fig tree by the road, He came to it and found nothing on it except leaves only; and He said to it, "No longer shall there ever be any fruit from you." And at once the fig tree withered.

‹19› καὶ ἰδὼν συκῆν μίαν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ἦλθεν ἐπ’ αὐτὴν
καὶ οὐδὲν εὗρεν ἐν αὐτῇ εἰ μὴ φύλλα μόνον, καὶ λέγει αὐτῇ,
Μηκέτι ἐκ σοῦ καρπὸς γένηται εἰς τὸν αἰῶνα. καὶ ἐξηράνθη παραχρῆμα ἡ συκῆ.
19 kai idōn sykēn mian epi tēs hodou ēlthen ep’ autēn kai ouden heuren en autę̄ ei mē phylla monon,
kai legei autę̄, Mēketi ek sou karpos genētai eis ton aiōna. kai exēranthē parachrēma hē sykē.

---

20 𐤅𐤉𐤓𐤀𐤅 𐤄𐤕𐤋𐤌𐤉𐤃𐤉𐤌 𐤅𐤉𐤕𐤌𐤄𐤅 𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓𐤅 𐤀𐤉𐤊 𐤉𐤁𐤔𐤄 𐤄𐤕𐤀𐤍𐤄
𐤐𐤕𐤀𐤌:

כ וַיִּרְאוּ הַתַּלְמִידִים וַיִּתְמְהוּ וַיֹּאמְרוּ אֵיךְ יָבְשָׁה הַתְּאֵנָה
פִּתְאֹם׃

20. wayir’u hatal’miydiym wayith’m’hu wayo’m’ru ‘ey’k yab’shah hat’enah pith’om.

Matt21:20 Seeing this, the disciples were amazed and asked, How did the fig tree wither all at once?

‹20› καὶ ἰδόντες οἱ μαθηταὶ ἐθαύμασαν λέγοντες, Πῶς παραχρῆμα ἐξηράνθη ἡ συκῆ;
20 kai idontes hoi mathētai ethaumasan legontes, Pōs parachrēma exēranthē hē sykē?

---

21 𐤅𐤉𐤏𐤍 𐤉𐤄𐤅𐤔𐤏 𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓 𐤀𐤋𐤉𐤄𐤌 𐤀𐤌𐤍 𐤀𐤌𐤓 𐤀𐤍𐤉 𐤋𐤊𐤌
𐤀𐤌-𐤕𐤄𐤉𐤄 𐤁𐤊𐤌 𐤀𐤌𐤅𐤍𐤄 𐤅𐤋𐤀 𐤇𐤋𐤒 𐤋𐤁𐤊𐤌 𐤊𐤌𐤏𐤔𐤄 𐤄𐤕𐤀𐤍𐤄
𐤄𐤆𐤀𐤕 𐤕𐤏𐤔𐤅 𐤅𐤀𐤐 𐤕𐤀𐤌𐤓𐤅 𐤀𐤋-𐤄𐤄𐤓 𐤄𐤆𐤄 𐤄𐤍𐤔𐤀 𐤅𐤍𐤏𐤕𐤒𐤕
𐤀𐤋-𐤕𐤅𐤊 𐤄𐤉𐤌 𐤅𐤄𐤉𐤄 𐤊𐤍:

כא וַיַּעַן יָהוּשֻׁעַ וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם אָמֵן אֹמֵר אֲנִי לָכֶם אִם־תִּהְיֶה
בָכֶם אֱמוּנָה וְלֹא חָלַק לִבְּכֶם כְּמַעֲשֵׂה הַתְּאֵנָה הַזֹּאת
תַּעֲשׂוּ וְאַף תֹּאמְרוּ אֶל־הָהָר הַזֶּה הִנָּשֵׂא וְנֶעְתַּקְתְּ
אֶל־תּוֹךְ הַיָּם וְהָיָה כֵּן׃

21. waya`an Yahushuà wayo’mer ‘aleyhem ‘amen ‘omer ‘aniy lakem ‘im-tih’yeh bakem ‘emunah w’lo’ chalaq lib’kem k’ma`aseh hat’enah hazo’th ta`aso w’aph to’m’ru ‘el-hahar hazeh hinase’ w’ne`’taq’at ‘el-tok hayam w’hayah ken.

Matt21:21 And Yahushua answered and said to them, “Truly I say to you, if you have faith
and do not doubt, you shall not only do what was done to this fig tree, but even if you say to this
mountain, ‘Be taken up and cast into the sea,’ it shall happen.”

‹21› ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν καὶ μὴ διακριθῆτε,
οὐ μόνον τὸ τῆς συκῆς ποιήσετε, ἀλλὰ κἂν τῷ ὄρει τούτῳ εἴπητε, Ἄρθητι καὶ βλήθητι εἰς τὴν
θάλασσαν, γενήσεται·
21 apokritheis de ho Iēsous eipen autois, Amēn legō hymin, ean echēte pistin kai mē diakrithēte, ou
monon to tēs sykēs poiēsete, alla kan tō̧ orei toutō̧ eipēte, Arthēti kai blēthēti eis tēn thalassan, genēsetai;

---

22 𐤅𐤊𐤋 𐤀𐤔𐤓 𐤕𐤔𐤀𐤋𐤅 𐤁𐤕𐤐𐤋𐤄 𐤅𐤀𐤕𐤌 𐤌𐤀𐤌𐤉𐤍𐤉𐤌 𐤉𐤁𐤀 𐤋𐤊𐤌:

כב וְכֹל אֲשֶׁר תִּשְׁאֲלוּ בַּתְּפִלָּה וְאַתֶּם מַאֲמִינִים יָבֹא לָכֶם׃

22. w’kol ‘asher tish’alu bat’philah w’atem ma’amiyniym yabo’ lakem.

Matt21:22 “And all things you ask in prayer, believing, you shall receive.”

‹22› καὶ πάντα ὅσα ἂν αἰτήσητε ἐν τῇ προσευχῇ πιστεύοντες λήμψεσθε.

22 kai panta hosa an aitēsēte en tę proseuchę pisteuontes lēmpsesthe.

ויבא אל-המקדש וילמד שם וראשי הכהנים וזקני 23
העם נגשו אליו ויאמרו באי-זו רשות אתה עשה אלה
ומי נתן לך הרשות הזאת:

כג וַיָּבֹא אֶל־הַמִּקְדָּשׁ וַיְלַמֵּד שָׁם וְרָאשֵׁי הַכֹּהֲנִים וְזִקְנֵי
הָעָם נִגְּשׁוּ אֵלָיו וַיֹּאמְרוּ בְּאֵי־זוֹ רְשׁוּת אַתָּה עֹשֶׂה אֵלֶּה
וּמִי נָתַן לְךָ הָרְשׁוּת הַזֹּאת׃

23. wayabo' 'el-hamiq'dash way'lamed sham w'ra'shey hakohaniym w'ziq'ney ha`am nig'shu 'elayu wayo'm'ru b'ey-zo r'shuth 'atah `oseh 'eleh umiy nathan l'ak har'shuth hazo'th.

Matt21:23 When He entered the temple, the chief priests and the elders of the people came to Him there while He was teaching, and said, By what authority are You doing these things,
and who gave You this authority?

‹23› Καὶ ἐλθόντος αὐτοῦ εἰς τὸ ἱερὸν προσῆλθον αὐτῷ διδάσκοντι οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ λέγοντες, Ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; καὶ τίς σοι ἔδωκεν τὴν ἐξουσίαν ταύτην;

23 Kai elthontos autou eis to hieron prosēlthon autō didaskonti hoi archiereis kai hoi presbyteroi tou laou legontes, En poią exousią tauta poieis? kai tis soi edōken tēn exousian tautēn?

ויען יהושע ויאמר אליהם גם-אני אשאלה אתכם דבר 24
אחד אשר אם-תגידו אתו לי גם-אני אגיד לכם
באי-זו רשות אני עשה אלה:

כד וַיַּעַן יָהוּשֻׁעַ וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם גַּם־אֲנִי אֶשְׁאֲלָה אֶתְכֶם דָּבָר
אֶחָד אֲשֶׁר אִם־תַּגִּידוּ אֹתוֹ לִי גַּם־אֲנִי אַגִּיד לָכֶם בְּאֵי־זוֹ
רְשׁוּת אֲנִי עֹשֶׂה אֵלֶּה׃

24. waya`an Yahushuà wayo'mer 'aleyhem gam-'aniy 'esh'alah 'eth'kem dabar 'echad 'asher 'im-tagiydu 'otho liy gam-'aniy 'agiyd lakem b'ey-zo r'shuth 'aniy `oseh 'eleh.

Matt21:24 Yahushua answered and said to them, "I shall also ask you one thing,
which if you tell Me, I shall also tell you by what authority I do these things."

‹24› ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Ἐρωτήσω ὑμᾶς κἀγὼ λόγον ἕνα,
ὃν ἐὰν εἴπητέ μοι κἀγὼ ὑμῖν ἐρῶ ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ·

24 apokritheis de ho Iēsous eipen autois, Erōtēsō hymas kagō logon hena,
hon ean eipēte moi kagō hymin erō en poią exousią tauta poiō;

טבילת יהוחנן מאין היתה המשמים אם-מבני אדם 25
ויחשבו בלבבם לאמר:

כה טְבִילַת יָהוּחָנָן מֵאַיִן הָיְתָה הֲמִשָּׁמַיִם אִם־מִבְּנֵי אָדָם
וַיִּחְשְׁבוּ בִּלְבָבָם לֵאמֹר׃

**25. t'biylath Yahuchanan me'ayin hay'thah hamishamayim 'im-mib'ney 'adam
wayach'sh'bu bil'babam le'mor.**

Matt21:25 "The baptism of Yahuchanan was from what source, from heaven or from men?"
And they began reasoning among themselves, saying, If we say, From heaven,
He shall say to us, Then why did you not believe him?

‹25› τὸ βάπτισμα τὸ Ἰωάννου πόθεν ἦν; ἐξ οὐρανοῦ ἢ ἐξ ἀνθρώπων; οἱ δὲ διελογίζοντο ἐν
ἑαυτοῖς λέγοντες, Ἐὰν εἴπωμεν, Ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ ἡμῖν, Διὰ τί οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ;
25 to baptisma to Iōannou pothen ēn? ex ouranou ē ex anthrōpōn? hoi de dielogizonto en heautois
legontes, Ean eipōmen, Ex ouranou, erei hēmin, Dia ti oun ouk episteusate autǭ?

---

26 אם-נאמר משמים ואמר אלינו מדוע אפוא לא
האמנתם בו ואם-נאמר מבני אדם יראים אנחנו את-המון
העם כי-כלם חשבים את-יהוחנן לנביא:

כו אִם־נֹאמַר מִשָּׁמַיִם וְאָמַר אֵלֵינוּ מַדּוּעַ אֵפוֹא לֹא
הֶאֱמַנְתֶּם בּוֹ וְאִם־נֹאמַר מִבְּנֵי אָדָם יְרֵאִים אֲנַחְנוּ אֶת־הֲמוֹן
הָעָם כִּי־כֻלָּם חֹשְׁבִים אֶת־יָהוּחָנָן לְנָבִיא׃

**26. 'im-no'mar mishamayim w'amar 'eleynu madu`a 'epho' lo' he'eman'tem bo
w'im-no'mar mib'ney 'adam y're'iym 'anach'nu 'eth-hamon ha`am
kiy-kulam chosh'biym 'eth-Yahuchanan l'nabiy'.**

Matt21:26 But if we say, From men, we fear the people;
for they all regard Yahuchanan as a prophet.

‹26› ἐὰν δὲ εἴπωμεν, Ἐξ ἀνθρώπων, φοβούμεθα τὸν ὄχλον,
πάντες γὰρ ὡς προφήτην ἔχουσιν τὸν Ἰωάννην.
26 ean de eipōmen, Ex anthrōpōn, phoboumetha ton ochlon,
pantes gar hōs prophētēn echousin ton Iōannēn.

---

27 ויענו את-יהושע ויאמרו לא ידענו ויאמר אליהם
גם-אני לא אמר לכם מה רשותי כי אעשה אלה:

כז וַיַּעֲנוּ אֶת־יָהוּשֻׁעַ וַיֹּאמְרוּ לֹא יָדָעְנוּ וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם
גַּם־אֲנִי לֹא אֹמַר לָכֶם מָה רְשׁוּתִי כִּי אֶעֱשֶׂה אֵלֶּה׃

**27. waya`anu 'eth-Yahushuà wayo'm'ru lo' yada`'nu
wayo'mer 'aleyhem gam-'aniy lo' 'omar lakem mah r'shuthiy ki 'e`eseh 'eleh.**

Matt21:27 And answering Yahushua, they said, We do not know.
He also said to them, "Neither shall I tell you by what authority I do these things."

‹27› καὶ ἀποκριθέντες τῷ Ἰησοῦ εἶπαν, Οὐκ οἴδαμεν.
ἔφη αὐτοῖς καὶ αὐτός, Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.
27 kai apokrithentes tǭ Iēsou eipan, Ouk oidamen.
ephē autois kai autos, Oude egō legō hymin en poią exousią tauta poiō.

---

28 אבל מה-דעתכם איש היה ולו שני בנים ויגש

אל-הראשון ויאמר בני לך היום ועבד בכרמי:

כח אֲבָל מַה־דַּעְתְּכֶם אִישׁ הָיָה וְלוֹ שְׁנֵי בָנִים וַיִּגַּשׁ
אֶל־הָרִאשׁוֹן וַיֹּאמֶר בְּנִי לֵךְ הַיּוֹם וַעֲבֹד בְּכַרְמִי׃

28. 'abal mah-da`'t'kem 'iysh hayah w'lo sh'ney baniym wayigash 'el-hari'shon wayo'mer b'niy le'k hayom wa`abod b'kar'miy.

Matt21:28 "But what do you think? A man had two sons, and he came to the first and said, 'Son, go work today in the vineyard.'"

‹28› Τί δὲ ὑμῖν δοκεῖ; ἄνθρωπος εἶχεν τέκνα δύο. καὶ προσελθὼν τῷ πρώτῳ εἶπεν, Τέκνον, ὕπαγε σήμερον ἐργάζου ἐν τῷ ἀμπελῶνι.

28 Ti de hymin dokei? anthrōpos eichen tekna duo. kai proselthōn tō̧ prōtō̧ eipen, Teknon, hypage sēmeron ergazou en tō̧ ampelōni.

---

29 ויען ויאמר לא חפצתי ואחרי-כן נחם וילך:

כט וַיַּעַן וַיֹּאמֶר לֹא חָפַצְתִּי וְאַחֲרֵי־כֵן נִחַם וַיֵּלַךְ׃

29. waya`an wayo'mer lo' chaphats'tiy w'acharey-ken nicham wayela'k.

Matt21:29 "And he answered and said, 'I shall not'; but afterward he regretted it and went."

‹29› ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Οὐ θέλω, ὕστερον δὲ μεταμεληθεὶς ἀπῆλθεν.

29 ho de apokritheis eipen, Ou thelō, hysteron de metamelētheis apēlthen.

---

30 ויגש אל-השני וידבר כזאת גם-אליו
ויען ויאמר הנני אדני ולא הלך:

ל וַיִּגַּשׁ אֶל־הַשֵּׁנִי וַיְדַבֵּר כָּזֹאת גַּם־אֵלָיו
וַיַּעַן וַיֹּאמֶר הִנְנִי אֲדֹנִי וְלֹא הָלָךְ׃

30. wayigash 'el-hasheniy way'daber kazo'th gam-'elayu waya`an wayo'mer hin'niy 'Adoniy w'lo' hala'k.

Matt21:30 "The man came to the second and said the same thing to him; and he answered and said, 'I shall, My Master'; but he did not go."

‹30› προσελθὼν δὲ τῷ ἑτέρῳ εἶπεν ὡσαύτως. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Ἐγώ, κύριε, καὶ οὐκ ἀπῆλθεν.

30 proselthōn de tō̧ heterō̧ eipen hōsautōs. ho de apokritheis eipen, Egō, kyrie, kai ouk apēlthen.

---

31 מי משניהם עשה את-רצון אביו ויאמרו אליו הראשון
ויאמר להם יהושע אמן אמר אני לכם המוכסים
והזונות יקדמו אתכם לבוא אל-מלכות האלהים:

לא מִי מִשְּׁנֵיהֶם עָשָׂה אֶת־רְצוֹן אָבִיו וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו הָרִאשׁוֹן
וַיֹּאמֶר לָהֶם יְהוֹשֻׁעַ אָמֵן אֹמֵר אֲנִי לָכֶם הַמּוֹכְסִים
וְהַזּוֹנוֹת יְקַדְּמוּ אֶתְכֶם לָבוֹא אֶל־מַלְכוּת הָאֱלֹהִים׃

31. miy mish'neyhem `asah 'eth-r'tson 'abiyu wayo'm'ru 'elayu hari'shon wayo'mer lahem Yahushuà 'amen 'omer 'aniy lakem hamok'siym w'hazonoth y'qad'mu 'eth'kem labo' 'el-mal'kuth ha'Elohim.

Matt21:31 "Which of the two did the shall of his father?"
They said to him, The first. Yahushua said to them, "Truly I say to you that the tax collectors
and prostitutes shall get into the kingdom of the Elohim before you."

‹31› τίς ἐκ τῶν δύο ἐποίησεν τὸ θέλημα τοῦ πατρός; λέγουσιν, Ὁ πρῶτος. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οἱ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι προάγουσιν ὑμᾶς εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ.

31 tis ek tōn duo epoiēsen to thelēma tou patros? legousin, Ho prōtos. legei autois ho Iēsous,
Amēn legō hymin hoti hoi telōnai kai hai pornai proagousin hymas eis tēn basileian tou theou.

כי יהוחנן בא אליכם בדרך צדקה ולא האמנתם לו 32
והמוכסים והזונות הם האמינו לו ואתם ראיתם ולא
נחמתם אחרי-כן להאמין לו:

לבכִּי יָהוּחָנָן בָּא אֲלֵיכֶם בְּדֶרֶךְ צְדָקָה וְלֹא הֶאֱמַנְתֶּם לוֹ
וְהַמּוֹכְסִים וְהַזּוֹנוֹת הֵם הֶאֱמִינוּ לוֹ וְאַתֶּם רְאִיתֶם וְלֹא
נִחַמְתֶּם אַחֲרֵי־כֵן לְהַאֲמִין לוֹ׃

32. ki Yahuchanan ba' 'aleykem b'derek ts'daqah w'lo' he'eman'tem lo w'hamok'siym w'hazonoth hem he'emiynu lo w'atem r'iythem w'lo' nicham'tem 'acharey-ken l'ha'amiyn lo.

Matt21:32 "For Yahuchanan came to you in the way of righteousness and you did not believe him;
but the tax collectors and prostitutes, they, did believe him;
and you, seeing this, did not even feel remorse afterward so as to believe him."

‹32› ἦλθεν γὰρ Ἰωάννης πρὸς ὑμᾶς ἐν ὁδῷ δικαιοσύνης,
καὶ οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ, οἱ δὲ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι ἐπίστευσαν αὐτῷ·
ὑμεῖς δὲ ἰδόντες οὐδὲ μετεμελήθητε ὕστερον τοῦ πιστεῦσαι αὐτῷ.

32 ēlthen gar Iōannēs pros hymas en hodō̧ dikaiosynēs, kai ouk episteusate autō̧, hoi de telōnai
kai hai pornai episteusan autō̧; hymeis de idontes oude metemelēthēte hysteron tou pisteusai autō̧.

שמעו משל אחר איש בעל-בית היה אשר נטע כרם 33
ויעש גדר סביב לו ויחצב יקב ויבן מגדל בתוכו
ויתנהו אל-כרמים וילך בדרך מרחוק:

לגשִׁמְעוּ מָשָׁל אַחֵר אִישׁ בַּעַל־בַּיִת הָיָה אֲשֶׁר נָטַע כֶּרֶם
וַיַּעַשׂ גָּדֵר סָבִיב לוֹ וַיַּחְצֹב יֶקֶב וַיִּבֶן מִגְדָּל בְּתוֹכוֹ
וַיִּתְּנֵהוּ אֶל־כֹּרְמִים וַיֵּלֶךְ בְּדֶרֶךְ מֵרָחוֹק׃

33. shim'`u mashal 'acher 'iysh ba`al-bayith hayah 'asher nata` kerem waya`as gader sabiyb lo wayach'tsob yeqeb wayiben mig'dal b'thoko wayit'nehu 'el-kor'miym wayele'k b'dere'k merachoq.

Matt21:33 "Listen to another parable. There was a landowner who planted a vineyard
and put a wall around it and dug a wine press in it, and built a tower,
and rented it out to vine-growers and went on a journey."

‹33› Ἄλλην παραβολὴν ἀκούσατε. Ἄνθρωπος ἦν οἰκοδεσπότης ὅστις ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα
καὶ φραγμὸν αὐτῷ περιέθηκεν καὶ ὤρυξεν ἐν αὐτῷ ληνὸν καὶ ᾠκοδόμησεν πύργον
καὶ ἐξέδετο αὐτὸν γεωργοῖς καὶ ἀπεδήμησεν.

33 Allēn parabolēn akousate. Anthrōpos ēn oikodespotēs hostis ephyteusen ampelōna
kai phragmon autǭ periethēken kai ōryxen en autǭ lēnon kai ǭkodomēsen pyrgon
kai exedeto auton geōrgois kai apedēmēsen.

---

34 𐤅𐤉𐤄𐤉 𐤁𐤄𐤂𐤉𐤏 𐤏𐤕 𐤄𐤁𐤑𐤉𐤓 𐤅𐤉𐤔𐤋𐤇 𐤏𐤁𐤃𐤉𐤅 𐤀𐤋-𐤄𐤊𐤓𐤌𐤉𐤌
𐤋𐤒𐤇𐤕 𐤀𐤕-𐤐𐤓𐤉𐤅:

לדוַיְהִי בְּהַגִּיעַ עֵת הַבָּצִיר וַיִּשְׁלַח עֲבָדָיו אֶל־הַכֹּרְמִים
לָקַחַת אֶת־פִּרְיוֹ׃

34. way'hiy b'hagiy`a `eth habatsiyr wayish'lach `abadayu 'el-hakor'miym laqachath 'eth-pir'yo.

Matt21:34 “When the harvest time approached,
he sent his slaves to the vine-growers to receive his produce.”

‹34› ὅτε δὲ ἤγγισεν ὁ καιρὸς τῶν καρπῶν,
ἀπέστειλεν τοὺς δούλους αὐτοῦ πρὸς τοὺς γεωργοὺς λαβεῖν τοὺς καρποὺς αὐτοῦ.

34 hote de ēggisen ho kairos tōn karpōn,
apesteilen tous doulous autou pros tous geōrgous labein tous karpous autou.

---

35 𐤅𐤉𐤇𐤆𐤉𐤒𐤅 𐤄𐤊𐤓𐤌𐤉𐤌 𐤁𐤏𐤁𐤃𐤉𐤅 𐤀𐤕-𐤆𐤄 𐤄𐤊𐤅 𐤅𐤀𐤕-𐤆𐤄 𐤄𐤓𐤂𐤅
𐤅𐤀𐤕-𐤆𐤄 𐤎𐤒𐤋𐤅:

להוַיַּחֲזִיקוּ הַכֹּרְמִים בַּעֲבָדָיו אֶת־זֶה הִכּוּ וְאֶת־זֶה הָרְגוּ
וְאֶת־זֶה סָקָלוּ׃

35. wayachaziyqu hakor'miym ba`abadayu 'eth-zeh hiku w'eth-zeh har'gu w'eth-zeh saqalu.

Matt21:35 “The vine-growers took his slaves and beat one, and killed another, and stoned a third.”

‹35› καὶ λαβόντες οἱ γεωργοὶ τοὺς δούλους αὐτοῦ ὃν μὲν ἔδειραν, ὃν δὲ ἀπέκτειναν, ὃν δὲ ἐλιθοβόλησαν.

35 kai labontes hoi geōrgoi tous doulous autou hon men edeiran, hon de apekteinan, hon de elithobolēsan.

---

36 𐤅𐤉𐤅𐤎𐤐 𐤔𐤋𐤇 𐤏𐤁𐤃𐤉𐤌 𐤀𐤇𐤓𐤉𐤌 𐤓𐤁𐤉𐤌 𐤌𐤍-𐤄𐤓𐤀𐤔𐤅𐤍𐤉𐤌
𐤅𐤂𐤌-𐤋𐤄𐤌 𐤏𐤔𐤅 𐤊𐤍:

לווַיּוֹסֶף שְׁלֹחַ עֲבָדִים אֲחֵרִים רַבִּים מִן־הָרִאשׁוֹנִים
וְגַם־לָהֶם עָשׂוּ כֵּן׃

36. wayoseph sh'loach `abadiym 'acheriym rabbiym min-hari'shoniym w'gam-lahem `aso ken.

Matt21:36 “Again he sent another group of slaves larger than the first;
and they did the same thing to them.”

‹36› πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους πλείονας τῶν πρώτων, καὶ ἐποίησαν αὐτοῖς ὡσαύτως.

36 palin apesteilen allous doulous pleionas tōn prōtōn, kai epoiēsan autois hōsautōs.

---

37 ובאחרונה שלח אליהם את-בנו כי אמר מפני בני יגורו:

לז וּבָאַחֲרוֹנָה שָׁלַח אֲלֵיהֶם אֶת־בְּנוֹ כִּי אָמַר מִפְּנֵי בְּנִי יָגוּרוּ׃

37. uba'acharonah shalach 'aleyhem 'eth-b'no ki 'amar mip'ney b'niy yaguru.

Matt21:37 “But afterward he sent his son to them, saying, ‘They shall respect in front of my son.’”

‹37› ὕστερον δὲ ἀπέστειλεν πρὸς αὐτοὺς τὸν υἱὸν αὐτοῦ λέγων, Ἐντραπήσονται τὸν υἱόν μου.
37 hysteron de apesteilen pros autous ton huion autou legōn, Entrapēsontai ton huion mou.

---

38 ויהי כראות הכרמים את-הבן ויאמרו איש אל-אחיו
זה הוא היורש לכו ונהרגהו ונאחזה בנחלתו:

לח וַיְהִי כִּרְאוֹת הַכֹּרְמִים אֶת־הַבֵּן וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל־אָחִיו
זֶה הוּא הַיּוֹרֵשׁ לְכוּ וְנַהַרְגֵהוּ וְנֹאחֲזָה בְּנַחֲלָתוֹ׃

38. way'hiy kir'oth hakor'miym 'eth-haben wayo'm'ru 'iysh 'el-'achiyu zeh hu' hayoresh l'ku w'nahar'gehu w'no'chazah b'nachalatho.

Matt21:38 “But when the vine-growers saw the son, they said among themselves, ‘This is the heir; come, let us kill him and seize his inheritance.’”

‹38› οἱ δὲ γεωργοὶ ἰδόντες τὸν υἱὸν εἶπον ἐν ἑαυτοῖς, Οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος·
δεῦτε ἀποκτείνωμεν αὐτὸν καὶ σχῶμεν τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ,
38 hoi de geōrgoi idontes ton huion eipon en heautois, Houtos estin ho klēronomos;
deute apokteinōmen auton kai schōmen tēn klēronomian autou,

---

39 ויחזיקו בו וידחפוהו אל-מחוץ לכרם ויהרגו אתו:

לט וַיַּחֲזִיקוּ בוֹ וַיִּדְחָפוּהוּ אֶל־מִחוּץ לַכָּרֶם וַיַּהַרְגוּ אֹתוֹ׃

39. wayachaziyqu bo wayid'chaphuhu 'el-michuts lakarem wayahar'gu 'otho.

Matt21:39 “They took him, and threw him out of the vineyard and killed him.”

‹39› καὶ λαβόντες αὐτὸν ἐξέβαλον ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος καὶ ἀπέκτειναν.
39 kai labontes auton exebalon exō tou ampelōnos kai apekteinan.

---

40 ועתה כי-יבוא בעל הכרם מה-יעשה לכרמים ההם:

מ וְעַתָּה כִּי־יָבוֹא בַּעַל הַכָּרֶם מַה־יַּעֲשֶׂה לַכֹּרְמִים הָהֵם׃

40. w'`atah kiy-yabo' ba`al hakarem mah-ya`aseh lakor'miym hahem.

Matt21:40 “Therefore when the owner of the vineyard comes, what shall he do to those vine-growers?”

‹40› ὅταν οὖν ἔλθῃ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος, τί ποιήσει τοῖς γεωργοῖς ἐκείνοις;
40 hotan oun elthē ho kyrios tou ampelōnos, ti poiēsei tois geōrgois ekeinois?

---

41 ויאמרו אליו ירע לרעים ויאבדם ואת-הכרם יתן
לכרמים אחרים אשר ישיבו לו את-פריו בעתו:

מא וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו יָרַע לָרָעִים וִיאַבְּדֵם וְאֶת־הַכֶּרֶם יִתֵּן

לְכֹרְמִים אֲחֵרִים אֲשֶׁר יָשִׁיבוּ לוֹ אֶת־פִּרְיוֹ בְּעִתּוֹ׃

41. wayo'm'ru 'elayu yara` lara`iym
wiy'ab'dem w'eth-hakerem yiten l'kor'miym 'acheriym 'asher yashiybu lo 'eth-pir'yo b'`ito.

Matt21:41 They said to Him, He shall bring those wretches to a wretched end,
and shall rent out the vineyard to other vine-growers
who shall pay him the proceeds at the proper seasons.

‹41› λέγουσιν αὐτῷ, Κακοὺς κακῶς ἀπολέσει αὐτοὺς καὶ τὸν ἀμπελῶνα ἐκδώσεται ἄλλοις γεωργοῖς, οἵτινες ἀποδώσουσιν αὐτῷ τοὺς καρποὺς ἐν τοῖς καιροῖς αὐτῶν.

41 legousin autǭ, Kakous kakōs apolesei autous kai ton ampelōna ekdōsetai allois geōrgois,
hoitines apodōsousin autǭ tous karpous en tois kairois autōn.

---

42 𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓 𐤀𐤋𐤉𐤄𐤌 𐤉𐤄𐤅𐤔𐤏 𐤄𐤊𐤉 𐤋𐤀-𐤒𐤓𐤀𐤕𐤌 𐤁𐤊𐤕𐤅𐤁𐤉𐤌 𐤀𐤁𐤍
𐤌𐤀𐤎𐤅 𐤄𐤁𐤅𐤍𐤉𐤌 𐤄𐤉𐤕𐤄 𐤋𐤓𐤀𐤔 𐤐𐤍𐤄 𐤌𐤀𐤕 𐤉𐤄𐤅𐤄 𐤄𐤉𐤕𐤄 𐤆𐤀𐤕
𐤄𐤉𐤀 𐤍𐤐𐤋𐤀𐤕 𐤁𐤏𐤉𐤍𐤉𐤍𐤅:

מב וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם יָהוֹשֻׁעַ הֲכִי לֹא־קְרָאתֶם בַּכְּתוּבִים אֶבֶן
מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה מֵאֵת יָהוּה הָיְתָה זֹּאת
הִיא נִפְלָאת בְּעֵינֵינוּ׃

42. wayo'mer 'aleyhem Yahushuà haki lo'-q'ra'them bak'thubiym 'eben ma'asu haboniym hay'thah l'ro'sh pinah me'eth Yahúwah hay'thah zo'th hiy' niph'la'th b'`eyneynu.

Matt21:42 Yahushua said to them, “Did you never read in the Scriptures,
‘The stone which the builders rejected, this became the chief corner stone; this came about from 𐤉𐤄𐤅𐤄,
and it is marvelous in our eyes?’”

‹42› λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Οὐδέποτε ἀνέγνωτε ἐν ταῖς γραφαῖς,
Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες,
οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας·
παρὰ κυρίου ἐγένετο αὕτη
καὶ ἔστιν θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν;

42 legei autois ho Iēsous, Oudepote anegnōte en tais graphais,
Lithon hon apedokimasan hoi oikodomountes,
houtos egenēthē eis kephalēn gōnias;
para kyriou egeneto hautē
kai estin thaumastē en ophthalmois hēmōn?

---

43 𐤏𐤋-𐤊𐤍 𐤀𐤍𐤉 𐤀𐤌𐤓 𐤋𐤊𐤌 𐤊𐤉-𐤕𐤒𐤇 𐤌𐤊𐤌 𐤌𐤋𐤊𐤅𐤕 𐤄𐤀𐤋𐤄𐤉𐤌
𐤅𐤕𐤎𐤁 𐤋𐤂𐤅𐤉 𐤀𐤔𐤓 𐤉𐤏𐤔𐤄 𐤀𐤕-𐤐𐤓𐤉𐤄:

מג עַל־כֵּן אֲנִי אֹמֵר לָכֶם כִּי־תֻקַּח מִכֶּם מַלְכוּת הָאֱלֹהִים
וְתִסֹּב לְגוֹי אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אֶת־פִּרְיָהּ׃

43. `al-ken 'aniy 'omer lakem kiy-thuqach mikem mal'kuth ha'Elohim
w'thisob l'goy 'asher ya`aseh 'eth-pir'yah.

Matt21:43 “Therefore I say to you, the kingdom of the Elohim shall be taken away from you
and given to a people, producing the fruit of it.”

‹43› διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν ὅτι ἀρθήσεται ἀφ’ ὑμῶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ
καὶ δοθήσεται ἔθνει ποιοῦντι τοὺς καρποὺς αὐτῆς.

43 dia touto legō hymin hoti arthēsetai aph’ hymōn hē basileia tou theou
kai dothēsetai ethnei poiounti tous karpous autēs.

---

44 (𐤅𐤄𐤍𐤐𐤋 𐤀𐤋-𐤄𐤀𐤁𐤍 𐤄𐤄𐤉𐤀 𐤉𐤔𐤁𐤓 𐤅𐤀𐤔𐤓 𐤕𐤐𐤋 𐤏𐤋𐤉𐤅 𐤕𐤔𐤇𐤒𐤄𐤅):

מד (וְהַנֹּפֵל אֶל־הָאֶבֶן הַהִיא יִשָּׁבֵר וַאֲשֶׁר תִּפֹּל עָלָיו תִּשְׁחָקֵהוּ):

44. (w’hanophel ‘al-ha’eben hahiy’ yishaber wa’asher tipol `alayu tish’chaqehu).

Matt21:44 “And he who falls on this stone shall be broken to pieces; but on whomever it falls,
it shall scatter him like dust.”

[‹44› Καὶ ὁ πεσὼν ἐπὶ τὸν λίθον τοῦτον συνθλασθήσεται· ἐφ’ ὃν δ’ ἂν πέσῃ λικμήσει αὐτόν.]

[44 Kai ho pesōn epi ton lithon touton synthlasthēsetai; eph’ hon d’ an pesę likmēsei auton.]

---

45 𐤅𐤉𐤄𐤉 𐤊𐤔𐤌𐤏 𐤓𐤀𐤔𐤉 𐤄𐤊𐤄𐤍𐤉𐤌 𐤅𐤄𐤐𐤓𐤅𐤔𐤉𐤌 𐤀𐤕-𐤌𐤔𐤋𐤉𐤅
𐤅𐤉𐤁𐤉𐤍𐤅 𐤊𐤉 𐤏𐤋𐤉𐤄𐤌 𐤃𐤁𐤓:

מה וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ רָאשֵׁי הַכֹּהֲנִים וְהַפְּרוּשִׁים אֶת־מְשָׁלָיו
וַיָּבִינוּ כִּי עֲלֵיהֶם דִּבֵּר:

**45. way’hiy kish’mo`a ra’shey hakohaniym w’hap’rushiym ‘eth-m’shalayu
wayabiynu ki `aleyhem diber.**

Matt21:45 When the chief priests and the Pharisees heard His parables,
they understood that He was speaking about them.

‹45› Καὶ ἀκούσαντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι τὰς παραβολὰς αὐτοῦ
ἔγνωσαν ὅτι περὶ αὐτῶν λέγει·

45 Kai akousantes hoi archiereis kai hoi Pharisaioi tas parabolas autou egnōsan hoti peri autōn legei;

---

46 𐤅𐤉𐤁𐤒𐤔𐤅 𐤋𐤕𐤐𐤔𐤅 𐤅𐤉𐤉𐤓𐤀𐤅 𐤌𐤐𐤍𐤉 𐤓𐤁-𐤄𐤏𐤌 𐤊𐤉 𐤋𐤍𐤁𐤉𐤀 𐤇𐤔𐤁𐤄𐤅:

מו וַיְבַקְשׁוּ לְתָפְשׂוֹ וַיִּירְאוּ מִפְּנֵי רַב־הָעָם כִּי לְנָבִיא חֲשָׁבֻהוּ:

46. way’baq’shu l’thaph’so wayiyr’u mip’ney rab-ha`am ki l’nabiy’ chashabuhu.

Matt21:46 When they sought to seize Him, they feared in front of the people,
because they considered Him to be a prophet.

‹46› καὶ ζητοῦντες αὐτὸν κρατῆσαι ἐφοβήθησαν τοὺς ὄχλους, ἐπεὶ εἰς προφήτην αὐτὸν εἶχον.

46 kai zētountes auton kratēsai ephobēthēsan tous ochlous, epei eis prophētēn auton eichon.

Chapter 22

Matt22:1 𐤅𐤉𐤎𐤐 𐤉𐤄𐤅𐤔𐤏 𐤃𐤁𐤓 𐤀𐤋𐤉𐤄𐤌 𐤁𐤌𐤔𐤋𐤉𐤌 𐤅𐤉𐤏𐤍 𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓:

א וַיֹּסֶף יָהוּשֻׁעַ דַּבֵּר אֲלֵיהֶם בִּמְשָׁלִים וַיַּעַן וַיֹּאמַר:

1. wayoseph Yahushuà daber ‘aleyhem bim’shaliym waya`an wayo’mar.

Matt22:1 And answering Yahushua spoke to them again in parables, saying,

‹22:1› Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς πάλιν εἶπεν ἐν παραβολαῖς αὐτοῖς λέγων,

1 Kai apokritheis ho Iēsous palin eipen en parabolais autois legōn,

---

𐤃𐤅𐤌𐤄 𐤌𐤋𐤊𐤅𐤕 𐤄𐤔𐤌𐤉𐤌 𐤋𐤌𐤋𐤊 𐤁𐤔𐤓 𐤅𐤃𐤌 2
𐤀𐤔𐤓-𐤏𐤔𐤄 𐤇𐤕𐤍𐤄 𐤋𐤁𐤍𐤅:

ב דּוֹמָה מַלְכוּת הַשָּׁמַיִם לְמֶלֶךְ בָּשָׂר וָדָם
אֲשֶׁר־עָשָׂה חֲתֻנָּה לִבְנוֹ׃

2. domah mal'kuth hashamayim l'mele'k basar wadam 'asher-`asah chathunah lib'no.

Matt22:2 "The kingdom of heaven may be compared to a king who gave a wedding feast for his son."

‹2› Ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, ὅστις ἐποίησεν γάμους τῷ υἱῷ αὐτοῦ.

2 Hōmoiōthē hē basileia tōn ouranōn anthrōpō̧ basilei, hostis epoiēsen gamous tō̧ huiō̧ autou.

𐤅𐤉𐤔𐤋𐤇 𐤀𐤕-𐤏𐤁𐤃𐤉𐤅 𐤋𐤒𐤓𐤀 𐤄𐤒𐤓𐤅𐤀𐤉𐤌 𐤀𐤋-𐤄𐤇𐤕𐤍𐤄 𐤅𐤋𐤀 𐤀𐤁𐤅 𐤋𐤁𐤅𐤀: 3

ג וַיִּשְׁלַח אֶת־עֲבָדָיו לִקְרֹא הַקְּרוּאִים אֶל־הַחֲתֻנָּה וְלֹא אָבוּ לָבוֹא׃

3. wayish'lach 'eth-`abadayu liq'ro' haq'ru'iym 'el-hachathunah w'lo' 'abu labo'.

Matt22:3 "And he sent out his slaves to call those who had been invited to the wedding feast,
and they were unshalling to come."

‹3› καὶ ἀπέστειλεν τοὺς δούλους αὐτοῦ καλέσαι τοὺς κεκλημένους εἰς τοὺς γάμους,
καὶ οὐκ ἤθελον ἐλθεῖν.

3 kai apesteilen tous doulous autou kalesai tous keklēmenous eis tous gamous, kai ouk ēthelon elthein.

𐤅𐤉𐤎𐤐 𐤔𐤋𐤇 𐤏𐤁𐤃𐤉𐤌 𐤀𐤇𐤓𐤉𐤌 𐤋𐤀𐤌𐤓 𐤀𐤌𐤓𐤅 𐤀𐤋-𐤄𐤒𐤓𐤅𐤀𐤉𐤌 4
𐤄𐤍𐤄 𐤏𐤓𐤊𐤕𐤉 𐤀𐤕-𐤎𐤏𐤅𐤃𐤕𐤉 𐤔𐤅𐤓𐤉 𐤅𐤌𐤓𐤉𐤀𐤉 𐤈𐤁𐤅𐤇𐤉𐤌 𐤅𐤄𐤊𐤋
𐤌𐤅𐤊𐤍 𐤁𐤀𐤅 𐤀𐤋-𐤄𐤇𐤕𐤍𐤄:

ד וַיֹּסֶף שְׁלֹחַ עֲבָדִים אֲחֵרִים לֵאמֹר אִמְרוּ אֶל־הַקְּרוּאִים
הִנֵּה עָרַכְתִּי אֶת־סְעוּדָתִי שְׁוָרַי וּמְרִיאַי טְבוּחִים וְהַכֹּל
מוּכָן בֹּאוּ אֶל־הַחֲתֻנָּה׃

4. wayoseph sh'loach `abadiym 'acheriym le'mor 'im'ru 'el-haq'ru'iym hineh `arak'tiy 'eth-s'`udathiy sh'waray um'riy'ay t'buchiym w'hakol mukan bo'o 'el-hachathunah.

Matt22:4 "Again he sent out other slaves saying, 'Tell those who have been invited,
Behold, I have prepared my dinner; my oxen and my fattened livestock are all butchered
and everything is ready; come to the wedding feast.'"

‹4› πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους λέγων, Εἴπατε τοῖς κεκλημένοις, Ἰδοὺ τὸ ἄριστόν μου ἡτοίμακα, οἱ ταῦροί μου καὶ τὰ σιτιστὰ τεθυμένα καὶ πάντα ἕτοιμα· δεῦτε εἰς τοὺς γάμους.

4 palin apesteilen allous doulous legōn, Eipate tois keklēmenois, Idou to ariston mou hētoimaka, hoi tauroi mou kai ta sitista tethymena kai panta hetoima; deute eis tous gamous.

𐤅𐤄𐤌 𐤋𐤀-𐤔𐤕𐤅 𐤋𐤁𐤌 𐤋𐤆𐤀𐤕 𐤅𐤉𐤋𐤊𐤅 𐤋𐤄𐤌 𐤆𐤄 𐤀𐤋-𐤔𐤃𐤄𐤅 5

𐤅𐤆𐤄 𐤀𐤋-𐤌𐤎𐤇𐤓𐤅:

ה וְהֵם לֹא־שָׁתוּ לִבָּם לָזֹאת וַיֵּלְכוּ לָהֶם זֶה אֶל־שָׂדֵהוּ
וְזֶה אֶל־מִסְחָרוֹ׃

5. w'hem lo'-shathu libam lazo'th wayel'ku lahem zeh 'el-sadehu w'zeh 'el-mis'charo.

Matt22:5 "But they paid no attention and went their way, one to his own farm, another to his business,"

‹5› οἱ δὲ ἀμελήσαντες ἀπῆλθον, ὃς μὲν εἰς τὸν ἴδιον ἀγρόν, ὃς δὲ ἐπὶ τὴν ἐμπορίαν αὐτοῦ·

5 hoi de amelēsantes apēlthon, hos men eis ton idion agron, hos de epi tēn emporian autou;

---

6 𐤅𐤄𐤍𐤔𐤀𐤓𐤉𐤌 𐤕𐤐𐤔𐤅 𐤀𐤕-𐤏𐤁𐤃𐤉𐤅 𐤅𐤉𐤕𐤏𐤋𐤋𐤅 𐤁𐤌 𐤅𐤉𐤄𐤓𐤂𐤅𐤌:

ו וְהַנִּשְׁאָרִים תָּפְשׂוּ אֶת־עֲבָדָיו וַיִּתְעַלְּלוּ בָם וַיַּהַרְגוּם׃

6. w'hanish'ariym taph'so 'eth-`abadayu wayith'`al'lu bam wayahar'gum.

Matt22:6 "and the rest seized his slaves and mistreated them and killed them."

‹6› οἱ δὲ λοιποὶ κρατήσαντες τοὺς δούλους αὐτοῦ ὕβρισαν καὶ ἀπέκτειναν.

6 hoi de loipoi kratēsantes tous doulous autou hybrisan kai apekteinan.

---

7 𐤅𐤉𐤒𐤑𐤐 𐤄𐤌𐤋𐤊 𐤅𐤉𐤔𐤋𐤇 𐤑𐤁𐤀𐤅𐤕𐤉𐤅 𐤅𐤉𐤀𐤁𐤃 𐤀𐤕-𐤄𐤌𐤓𐤑𐤇𐤉𐤌 𐤄𐤄𐤌
𐤅𐤀𐤕-𐤏𐤉𐤓𐤌 𐤔𐤓𐤐 𐤁𐤀𐤔:

ז וַיִּקְצֹף הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁלַח צִבְאוֹתָיו וַיְאַבֵּד אֶת־הַמְרַצְּחִים הָהֵם
וְאֶת־עִירָם שָׂרַף בָּאֵשׁ׃

7. wayiq'tsoph hamele'k wayish'lach tsib'othayu way'abed 'eth-ham'rats'chiym hahem w'eth-`iyram saraph ba'esh.

Matt22:7 "But the king was enraged, and he sent his armies and destroyed those murderers and set their city on fire."

‹7› ὁ δὲ βασιλεὺς ὠργίσθη καὶ πέμψας τὰ στρατεύματα αὐτοῦ ἀπώλεσεν τοὺς φονεῖς ἐκείνους καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν ἐνέπρησεν.

7 ho de basileus ōrgisthē kai pempsas ta strateumata autou apōlesen tous phoneis ekeinous kai tēn polin autōn eneprēsen.

---

8 𐤀𐤆 𐤀𐤌𐤓 𐤀𐤋-𐤏𐤁𐤃𐤉𐤅 𐤄𐤍 𐤄𐤇𐤕𐤍𐤄 𐤌𐤅𐤊𐤍𐤄
𐤅𐤄𐤒𐤓𐤅𐤀𐤉𐤌 𐤋𐤀 𐤄𐤉𐤅 𐤓𐤀𐤅𐤉𐤌 𐤋𐤄:

ח אָז אָמַר אֶל־עֲבָדָיו הֵן הַחֲתֻנָּה מוּכָנָה
וְהַקְּרוּאִים לֹא הָיוּ רְאוּיִם לָהּ׃

8. 'az 'amar 'el-`abadayu hen hachathunah mukanah w'haq'ru'iym lo' hayu r'uyim lah.

Matt22:8 "Then he said to his slaves, 'The wedding is ready,
but those who were invited were not worthy.'"

‹8› τότε λέγει τοῖς δούλοις αὐτοῦ, Ὁ μὲν γάμος ἕτοιμός ἐστιν, οἱ δὲ κεκλημένοι οὐκ ἦσαν ἄξιοι·

8 tote legei tois doulois autou, Ho men gamos hetoimos estin, hoi de keklēmenoi ouk ēsan axioi;

---

9 לכן לכו-נא לראשי הדרכים
וכל-איש אשר תמצאו קראו אל-החתנה:

טלָכֵן לְכוּ־נָא לְרָאשֵׁי הַדְּרָכִים
וְכָל־אִישׁ אֲשֶׁר תִּמְצְאוּ קִרְאוּ אֶל־הַחֲתֻנָּה׃

9. laken l'ku-na' l'ra'shey had'rakiym w'kal-'iysh 'asher tim'ts'u qir'u 'el-hachathunah.

Matt22:9 “Go therefore to the main highways, and as many as you find there,
invite to the wedding feast.”

‹9› πορεύεσθε οὖν ἐπὶ τὰς διεξόδους τῶν ὁδῶν καὶ ὅσους ἐὰν εὕρητε καλέσατε εἰς τοὺς γάμους.
9 poreuesthe oun epi tas diexodous tōn hodōn kai hosous ean heurēte kalesate eis tous gamous.

---

10 ויצאו העבדים ההם אל-הדרכים ויאספו את-כל
אשר מצאו גם-רעים גם-טובים וימלא בית-החתנה מסבים:

יוַיֵּצְאוּ הָעֲבָדִים הָהֵם אֶל־הַדְּרָכִים וַיַּאַסְפוּ אֶת־כֹּל
אֲשֶׁר מָצְאוּ גַּם־רָעִים גַּם־טוֹבִים וַיִּמָּלֵא בֵּית־הַחֲתֻנָּה מְסֻבִּים׃

**10. wayets'u ha`abadiym hahem 'el-had'rakiym waya'as'phu 'eth-kol
'asher mats'u gam-ra`iym gam-tobiym wayimale' beyth-hachathunah m'subiym.**

Matt22:10 “Those slaves went out into the streets and gathered together all they found,
both evil and good; and the wedding hall was filled with dinner guests.”

‹10› καὶ ἐξελθόντες οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι εἰς τὰς ὁδοὺς συνήγαγον πάντας οὓς εὗρον,
πονηρούς τε καὶ ἀγαθούς· καὶ ἐπλήσθη ὁ γάμος ἀνακειμένων.
10 kai exelthontes hoi douloi ekeinoi eis tas hodous synēgagon pantas hous heuron,
ponērous te kai agathous; kai eplēsthē ho gamos anakeimenōn.

---

11 ויהי כבוא המלך לראות את-המסבים וירא בהם איש
אשר איננו לבוש בגדי חתנה:

יאוַיְהִי כְּבוֹא הַמֶּלֶךְ לִרְאוֹת אֶת־הַמְסֻבִּים וַיַּרְא בָּהֶם אִישׁ
אֲשֶׁר אֵינֶנּוּ לָבוּשׁ בִּגְדֵי חֲתֻנָּה׃

**11. way'hiy k'bo' hamele'k lir'oth 'eth-ham'subiym wayar' bahem 'iysh
'asher 'eynenu labush big'dey chathunah.**

Matt22:11 “But when the king came in to look over the dinner guests, he saw a man there
who was not dressed in wedding clothes,”

‹11› εἰσελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς θεάσασθαι τοὺς ἀνακειμένους εἶδεν ἐκεῖ ἄνθρωπον
οὐκ ἐνδεδυμένον ἔνδυμα γάμου,
11 eiselthōn de ho basileus theasasthai tous anakeimenous eiden ekei anthrōpon
ouk endedymenon endyma gamou,

---

12 ויאמר אליו רעי איך באת הנה
ואין עליך בגדי חתנה ויאלם:

יב וַיֹּאמֶר אֵלָיו רֵעִי אֵיךְ בָּאתָ הֵנָּה
וְאֵין עָלֶיךָ בִּגְדֵי חֲתֻנָּה וַיֵּאָלַם׃

12. wayo'mer 'elayu re`iy 'ey'k ba'ath henah w'eyn `aleyak big'dey chathunah waye'alam.

Matt22:12 "and he said to him, 'Friend, how did you come in here without wedding clothes?'
And the man was speechless."

‹12› καὶ λέγει αὐτῷ, Ἑταῖρε, πῶς εἰσῆλθες ὧδε μὴ ἔχων ἔνδυμα γάμου; ὁ δὲ ἐφιμώθη.

12 kai legei autō̧, Hetaire, pōs eisēlthes hōde mē echōn endyma gamou? ho de ephimōthē.

ויאמר המלך למשרתים אסרו ידיו ורגליו ונשאתם 13
והשלכתם אותו אל-החשך החיצון שם תהיה היללה
וחרק השנים:

יג וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לַמְשָׁרְתִים אִסְרוּ יָדָיו וְרַגְלָיו וּנְשָׂאתֶם
וְהִשְׁלַכְתֶּם אוֹתוֹ אֶל־הַחֹשֶׁךְ הַחִיצוֹן שָׁם תִּהְיֶה הַיְלָלָה
וַחֲרֹק הַשִּׁנָּיִם׃

**13. wayo'mer hamele'k lam'sharathiym 'is'ru yadayu w'rag'layu un'sa'them
w'hish'lak'tem 'otho 'el-hachshe'k hachiytson sham tih'yeh hay'lalah wacharoq hashinayim.**

Matt22:13 "Then the king said to the servants, 'Take and bind him hand and foot,
and throw him into the outer darkness; in that place there shall be weeping and gnashing of teeth.'"

‹13› τότε ὁ βασιλεὺς εἶπεν τοῖς διακόνοις, Δήσαντες αὐτοῦ πόδας καὶ χεῖρας
ἐκβάλετε αὐτὸν εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

13 tote ho basileus eipen tois diakonois, Dēsantes autou podas kai cheiras
ekbalete auton eis to skotos to exōteron; ekei estai ho klauthmos kai ho brygmos tōn odontōn.

כי רבים הם הקרואים ומעטים הנבחרים: 14

יד כִּי רַבִּים הֵם הַקְּרוּאִים וּמְעַטִּים הַנִּבְחָרִים׃

14. ki rabbiym hem haq'ru'iym um'`atiym hanib'chariym.

Matt22:14 "For many are called, but few are chosen."

‹14› πολλοὶ γάρ εἰσιν κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί.

14 polloi gar eisin klētoi, oligoi de eklektoi.

וילכו הפרושים ויתיעצו איך יכשילהו בדבר פיו: 15

טו וַיֵּלְכוּ הַפְּרוּשִׁים וַיִּתְיָעֲצוּ אֵיךְ יַכְשִׁילֻהוּ בִּדְבַר פִּיו׃

15. wayel'ku haP'rushiym wayith'ya`atsu 'ey'k yak'shiyluhu bid'bar piyu.

Matt22:15 Then the Pharisees went and plotted together how they might trap Him in what He said.

‹15› Τότε πορευθέντες οἱ Φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον ὅπως αὐτὸν παγιδεύσωσιν ἐν λόγῳ.

15 Tote poreuthentes hoi Pharisaioi symboulion elabon hopōs auton pagideusōsin en logō̧.

וישלחו אליו את-תלמידיהם ועמהם אנשי הורדוס לאמר 16

וישלחו אליו את-תלמידיהם ועמהם אנשי הורדוס לאמר מורה ידענו כי-איש אמת אתה ואת-דרך אלהים תורה באמת
ולא תגור מפני איש כי אינך מכיר פני אדם:

טז וַיִּשְׁלְחוּ אֵלָיו אֶת־תַּלְמִידֵיהֶם וְעִמָּהֶם אַנְשֵׁי הוֹרְדוֹס לֵאמֹר
מוֹרֶה יָדַעְנוּ כִּי־אִישׁ אֱמֶת אַתָּה וְאֶת־דֶּרֶךְ אֱלֹהִים תּוֹרֶה בֶּאֱמֶת
וְלֹא תָגוּר מִפְּנֵי אִישׁ כִּי אֵינְךָ מַכִּיר פְּנֵי אָדָם׃

16. wayish'l'chu 'elayu 'eth-tal'miydeyhem w'`imahem 'an'shey Hor'dos le'mor
Moreh yada`'nu kiy-'iysh 'emeth 'atah w'eth-dere'k 'Elohim toreh be'emeth
w'lo' thagur mip'ney 'iysh ki 'eyn'ak makiyr p'ney 'adam.

Matt22:16 And they sent their disciples to Him, along with the Herodians, saying,
Teacher, we know that You are truthful and teach the way of Elohim in truth,
and defer to no one; for You are not partial to any.

‹16› καὶ ἀποστέλλουσιν αὐτῷ τοὺς μαθητὰς αὐτῶν μετὰ τῶν Ἡρῳδιανῶν λέγοντες,
Διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι ἀληθὴς εἶ καὶ τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ διδάσκεις
καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός· οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων.
16 kai apostellousin autō̧ tous mathētas autōn meta tōn Hērō̧dianōn legontes,
Didaskale, oidamen hoti alēthēs ei kai tēn hodon tou theou en alētheią didaskeis,
kai ou melei soi peri oudenos; ou gar blepeis eis prosōpon anthrōpōn.

לכן הגידה-נא לנו מה-דעתך המתר לתת-מס לקיסר אם-לא: 17

יז לָכֵן הַגִּידָה־נָּא לָנוּ מַה־דַּעְתֶּךָ הֲמֻתָּר לָתֵת־מַס לְקֵיסַר
אִם־לֹא׃

17. laken hagiydah-na' lanu mah-da`'teak hamutar latheth-mas l'Qeysar 'im-lo'.

Matt22:17 Tell us then, what do You think? Is it lawful to give a poll-tax to Caesar, or not?

‹17› εἰπὲ οὖν ἡμῖν τί σοι δοκεῖ· ἔξεστιν δοῦναι κῆνσον Καίσαρι ἢ οὔ;
17 eipe oun hēmin ti soi dokei; exestin dounai kēnson Kaisari ē ou?

ויהושע ידע את-רעתם ויאמר החנפים מה-תנסוני: 18

יח וְיָהוֹשֻׁעַ יָדַע אֶת־רָעָתָם וַיֹּאמַר הַחֲנֵפִים מַה־תְּנַסּוּנִי׃

18. w'Yahushuà yada` 'eth-ra`atham wayo'mar hachanephiym mah-t'nasuniy.

Matt22:18 But Yahushua perceived their malice, and said, "Why are you testing Me, you hypocrites?"

‹18› γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν πονηρίαν αὐτῶν εἶπεν, Τί με πειράζετε, ὑποκριταί;
18 gnous de ho Iēsous tēn ponērian autōn eipen, Ti me peirazete, hypokritai?

הראוני את-מטבע המס ויביאו לו דינר: 19

יט הַרְאוּנִי אֶת־מַטְבֵּעַ הַמָּס וַיָּבִיאוּ לוֹ דִּינָר׃

19. har'uniy 'eth-mat'be`a hamas wayabiy'u lo diynar.

Matt22:19 "Show Me the coin used for the poll-tax." And they brought Him a denarius.

‹19› ἐπιδείξατέ μοι τὸ νόμισμα τοῦ κήνσου. οἱ δὲ προσήνεγκαν αὐτῷ δηνάριον.

19 epideixate moi to nomisma tou kēnsou. hoi de prosēnegkan autō̧ dēnarion.

𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓 𐤀𐤋𐤉𐤄𐤌 𐤄𐤑𐤅𐤓𐤄 𐤄𐤆𐤀𐤕 𐤅𐤄𐤌𐤊𐤕𐤁 𐤀𐤔𐤓 𐤏𐤋𐤉𐤅 𐤔𐤋-𐤌𐤉 𐤄𐤌: 20

כוַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם הַצּוּרָה הַזֹּאת וְהַמִּכְתָּב אֲשֶׁר עָלָיו שֶׁל־מִי הֵם׃

20. wayo'mer 'aleyhem hatsurah hazo'th w'hamik'tab 'asher `alayu shel-miy hem.

Matt22:20 And He said to them, "Whose likeness and inscription is this?"

‹20› καὶ λέγει αὐτοῖς, Τίνος ἡ εἰκὼν αὕτη καὶ ἡ ἐπιγραφή;
20 kai legei autois, Tinos hē eikōn hautē kai hē epigraphē?

𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓𐤅 𐤀𐤋𐤉𐤅 𐤔𐤋-𐤒𐤉𐤎𐤓 𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓 𐤀𐤋𐤉𐤄𐤌 𐤋𐤊𐤍 𐤕𐤍𐤅 21
𐤋𐤒𐤉𐤎𐤓 𐤀𐤕 𐤀𐤔𐤓 𐤋𐤒𐤉𐤎𐤓 𐤅𐤋𐤀𐤋𐤄𐤉𐤌 𐤀𐤕 𐤀𐤔𐤓 𐤋𐤀𐤋𐤄𐤉𐤌:

כאוַיֹּאמְרוּ אֵלָיו שֶׁל־קֵיסַר וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם לָכֵן תְּנוּ
לְקֵיסַר אֵת אֲשֶׁר לְקֵיסַר וְלֵאלֹהִים אֵת אֲשֶׁר לֵאלֹהִים׃

21. wayo'm'ru 'elayu shel-Qeysar wayo'mer 'aleyhem
laken t'nu l'Qeysar 'eth 'asher l'Qeysar w'l'E'lohiym 'eth 'asher l'E'lohiym.

Matt22:21 They said to Him, Caesar's. Then He said to them,
"Then render to Caesar the things that are Caesar's; and to Elohim the things that are Elohim's."

‹21› λέγουσιν αὐτῷ, Καίσαρος.
τότε λέγει αὐτοῖς, Ἀπόδοτε οὖν τὰ Καίσαρος Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ.
21 legousin autō̧, Kaisaros. tote legei autois, Apodote oun ta Kaisaros Kaisari kai ta tou theou tō̧ theō̧.

𐤅𐤉𐤔𐤌𐤏𐤅 𐤅𐤉𐤕𐤌𐤄𐤅 𐤅𐤉𐤍𐤉𐤇𐤄𐤅 𐤅𐤉𐤋𐤊𐤅: 22

כבוַיִּשְׁמְעוּ וַיִּתְמְהוּ וַיַּנִּיחֻהוּ וַיֵּלֵכוּ׃

22. wayish'm'`u wayith'mahu wayaniychuhu wayeleku.

Matt22:22 And hearing this, they were amazed, and leaving Him, they went away.

‹22› καὶ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν, καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθαν.
22 kai akousantes ethaumasan, kai aphentes auton apēlthan.

𐤁𐤉𐤅𐤌 𐤄𐤄𐤅𐤀 𐤍𐤂𐤔𐤅 𐤀𐤋𐤉𐤅 𐤑𐤃𐤅𐤒𐤉𐤌 23
𐤅𐤄𐤌 𐤄𐤀𐤌𐤓𐤉𐤌 𐤀𐤉𐤍 𐤕𐤇𐤉𐤕 𐤄𐤌𐤕𐤉𐤌 𐤅𐤉𐤔𐤀𐤋𐤅 𐤀𐤕𐤅 𐤋𐤀𐤌𐤓:

כגבַּיּוֹם הַהוּא נִגְּשׁוּ אֵלָיו צְדוּקִים
וְהֵם הָאֹמְרִים אֵין תְּחִיַּת הַמֵּתִים וַיִּשְׁאָלוּ אֹתוֹ לֵאמֹר׃

23. bayom hahu' nig'shu 'elayu Tsaduqiym
w'hem ha'om'riym 'eyn t'chiyath hamethiym wayish'alu 'otho le'mor.

Matt22:23 On that day some Sadducees
who say there is no resurrection came to Yahushua and questioned Him,

‹23› Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ προσῆλθον αὐτῷ Σαδδουκαῖοι,
λέγοντες μὴ εἶναι ἀνάστασιν, καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν
23 En ekeinȩ̄ tȩ̄ hēmera̧ prosēlthon autō̧ Saddoukaioi, legontes mē einai anastasin, kai epērōtēsan auton

---

מורה הן משה אמר איש כי-ימות ובנים אין-לו 24
ויבם אחיו את-אשתו והקים זרע לאחיו:

כד מוֹרֶה הֵן מֹשֶׁה אָמַר אִישׁ כִּי־יָמוּת וּבָנִים אֵין־לוֹ
וְיִבֵּם אָחִיו אֶת־אִשְׁתּוֹ וְהֵקִים זֶרַע לְאָחִיו׃

24. Moreh hen Mosheh 'amar 'iysh kiy-yamuth ubaniym 'eyn-lo
w'yibem 'achiyu 'eth-'ish'to w'heqiym zera` l'achiyu.

Matt22:24 asking, Teacher, Moshe said, If a man dies having no children,
his brother as next of kin shall marry his wife, and raise up children for his brother.

‹24› λέγοντες, Διδάσκαλε, Μωϋσῆς εἶπεν, Ἐάν τις ἀποθάνῃ μὴ ἔχων τέκνα,
ἐπιγαμβρεύσει ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ ἀναστήσει σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ.
24 legontes, Didaskale, Mōusēs eipen, Ean tis apothanę mē echōn tekna,
epigambreusei ho adelphos autou tēn gynaika autou kai anastēsei sperma tō̧ adelphō̧ autou.

ואתנו היו שבעה אחים והראשון נשא אשה 25
וימת וזרע אין לו ויעזב את-אשתו לאחיו:

כה וְאִתָּנוּ הָיוּ שִׁבְעָה אַחִים וְהָרִאשׁוֹן נָשָׂא אִשָּׁה
וַיָּמָת וְזֶרַע אֵין לוֹ וַיַּעֲזֹב אֶת־אִשְׁתּוֹ לְאָחִיו׃

25. w'itanu hayu shib'`ah 'achiym w'hari'shon nasa' 'ishah wayamath
w'zera` 'eyn lo waya`azob 'eth-'ish'to l'achiyu.

Matt22:25 Now there were seven brothers with us; and the first married
and died, and having no children left his wife to his brother;

‹25› ἦσαν δὲ παρ' ἡμῖν ἑπτὰ ἀδελφοί· καὶ ὁ πρῶτος γήμας ἐτελεύτησεν,
καὶ μὴ ἔχων σπέρμα ἀφῆκεν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ·
25 ēsan de par' hēmin hepta adelphoi; kai ho prōtos gēmas eteleutēsen,
kai mē echōn sperma aphēken tēn gynaika autou tō̧ adelphō̧ autou;

וכמו-כן גם השני וכן גם השלישי עד השבעה: 26

כו וּכְמוֹ־כֵן גַּם הַשֵּׁנִי וְכֵן גַּם הַשְּׁלִישִׁי עַד הַשִּׁבְעָה׃

26. wk'mo-ken gam hasheniy w'ken gam hash'liyshiy `ad hashib'`ah.

Matt22:26 so also the second, and the third, down to the seventh.

‹26› ὁμοίως καὶ ὁ δεύτερος καὶ ὁ τρίτος ἕως τῶν ἑπτά.
26 homoiōs kai ho deuteros kai ho tritos heōs tōn hepta.

ואחרי כלם מתה גם-האשה: 27

כז וְאַחֲרֵי כֻלָּם מֵתָה גַּם־הָאִשָּׁה׃

27. w'acharey kulam methah gam-ha'ishah.

Matt22:27 Last of all, the woman died.

‹27› ὕστερον δὲ πάντων ἀπέθανεν ἡ γυνή.

27 hysteron de pantōn apethanen hē gynē.

---

28 ועתה בתחית המתים למי מן-השבעה תהיה לאשה
כי לכלם היתה:

כחוְעַתָּה בִּתְחִיַּת הַמֵּתִים לְמִי מִן־הַשִּׁבְעָה תִּהְיֶה לְאִשָּׁה
כִּי לְכֻלָּם הָיְתָה׃

28. w'`atah bith'chiyath hamethiym l'miy min-hashib'`ah tih'yeh l'ishah ki l'kulam hayathah.

Matt22:28 In the resurrection, therefore, whose wife of the seven shall she be?
For they all had married her.

‹28› ἐν τῇ ἀναστάσει οὖν τίνος τῶν ἑπτὰ ἔσται γυνή; πάντες γὰρ ἔσχον αὐτήν·
28 en tę anastasei oun tinos tōn hepta estai gynē? pantes gar eschon autēn;

---

29 ויען יהושע ויאמר להם טעים אתם באשר אינכם
יודעים את-הכתובים ולא את-גבורת האלהים:

כטוַיַּעַן יָהוּשֻׁעַ וַיֹּאמֶר לָהֶם טֹעִים אַתֶּם בַּאֲשֶׁר אֵינְכֶם
יוֹדְעִים אֶת־הַכְּתוּבִים וְלֹא אֶת־גְּבוּרַת הָאֱלֹהִים׃

29. waya`an Yahushuà wayo'mer lahem
to`iym 'atem ba'asher 'eyn'kem yod'`iym 'eth-hak'thubiym w'lo' 'eth-g'burath ha'Elohim.

Matt22:29 But Yahushua answered and said to them,
"You are mistaken, in which you do not understand the Scriptures nor the power of the Elohim."

‹29› ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς,
Πλανᾶσθε μὴ εἰδότες τὰς γραφὰς μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ θεοῦ·
29 apokritheis de ho Iēsous eipen autois, Planasthe mē eidotes tas graphas mēde tēn dynamin tou theou;

---

30 כי בתחית המתים לא-ישאו נשים ולא תנשאנה
כי יהיו כמלאכי אלהים בשמים:

לכִּי בִּתְחִיַּת הַמֵּתִים לֹא־יִשְׂאוּ נָשִׁים וְלֹא תִנָּשֶׂאנָה
כִּי יִהְיוּ כְּמַלְאֲכֵי אֱלֹהִים בַּשָּׁמָיִם׃

30. ki bith'chiyath hamethiym lo'-yis'u nashiym w'lo' thinase'nah
ki yih'yu k'mal'akey 'Elohim bashamayim.

Matt22:30 "For in the resurrection they neither marry nor are given in marriage,
but are like angels in heaven."

‹30› ἐν γὰρ τῇ ἀναστάσει οὔτε γαμοῦσιν οὔτε γαμίζονται, ἀλλ' ὡς ἄγγελοι ἐν τῷ οὐρανῷ εἰσιν.
30 en gar tę anastasei oute gamousin oute gamizontai, all' hōs aggeloi en tō ouranō eisin.

---

31 ועל-דבר תחית המתים הלא קראתם את-הנאמר לכם
מפי האלהים לאמר:

לאוְעַל־דְּבַר תְּחִיַּת הַמֵּתִים הֲלֹא קְרָאתֶם אֶת־הַנֶּאֱמָר לָכֶם

מִפִּי הָאֱלֹהִים לֵאמֹר׃

31. w'`al-d'bar t'chiyath hamethiym halo' q'ra'them 'eth-hane'emar lakem mipiy ha'Elohim le'mor.

Matt22:31 “But regarding the resurrection of the dead,
have you not read what was spoken to you by Elohim saying”

‹31› περὶ δὲ τῆς ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν οὐκ ἀνέγνωτε τὸ ῥηθὲν ὑμῖν ὑπὸ τοῦ θεοῦ λέγοντος,

31 peri de tēs anastaseōs tōn nekrōn ouk anegnōte to hrēthen hymin hypo tou theou legontos,

---

32 אנכי אלהי אברהם ואלהי יצחק ואלהי יעקב
והוא איננו אלהי המתים כי אם-אלהי החיים:

לב אָנֹכִי אֱלֹהֵי אַבְרָהָם וֵאלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב
וְהוּא אֵינֶנּוּ אֱלֹהֵי הַמֵּתִים כִּי אִם־אֱלֹהֵי הַחַיִּים׃

32. 'anoki 'Elohey 'Ab'raham w'Elohey Yits'chaq w'Elohey Ya`aqob
w'hu' 'eynenu 'Elohey hamethiym ki 'im-'Elohey hachayiym.

Matt22:32 “I am the El of Abraham, and the El of Yitschak, and the El of Yaaqov?
He is not the El of the dead but the El of the living.”

‹32› Ἐγώ εἰμι ὁ θεὸς Ἀβραὰμ καὶ ὁ θεὸς Ἰσαὰκ καὶ ὁ θεὸς Ἰακώβ;
οὐκ ἔστιν [ὁ] θεὸς νεκρῶν ἀλλὰ ζώντων.

32 Egō eimi ho theos Abraam kai ho theos Isaak kai ho theos Iakōb?

ouk estin [ho] theos nekrōn alla zōntōn.

---

33 וישמע המון העם וישתוממו על-תורתו:

לג וַיִּשְׁמַע הֲמוֹן הָעָם וַיִּשְׁתּוֹמְמוּ עַל־תּוֹרָתוֹ׃

33. wayish'ma` hamon ha`am wayish'tomamu `al-toratho.

Matt22:33 When the crowds heard this, they were astonished at His teaching.

‹33› καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ.

33 kai akousantes hoi ochloi exeplēssonto epi tę didachę autou.

---

34 והפרושים כשמעם כי סכר פי הצדוקים ויועדו יחדו:

לד וְהַפְּרוּשִׁים כְּשָׁמְעָם כִּי סָכַר פִּי הַצַּדּוּקִים וַיִּוָּעֲדוּ יַחְדָּו׃

34. w'haP'rushiym k'sham'`am ki sakar piy haTsaduqiym wayiua`adu yach'daw.

Matt22:34 But when the Pharisees heard that He had silenced the Sadducees,
they gathered themselves together.

‹34› Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες ὅτι ἐφίμωσεν τοὺς Σαδδουκαίους συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτό,

34 Hoi de Pharisaioi akousantes hoti ephimōsen tous Saddoukaious synēchthēsan epi to auto,

---

35 וישאלהו חכם אחד מהם לנסותו לאמר:

לה וַיִּשְׁאָלֵהוּ חָכָם אֶחָד מֵהֶם לְנַסּוֹתוֹ לֵאמֹר׃

35. wayish'alehu chakam 'echad mehem l'nasotho le'mor.

Matt22:35 One of them, a lawyer, asked Him a question, testing Him,

‹35› καὶ ἐπηρώτησεν εἷς ἐξ αὐτῶν [νομικὸς] πειράζων αὐτόν,
35 kai epērōtēsen heis ex autōn [nomikos] peirazōn auton,

---

36 𐤌𐤅𐤓𐤄 𐤀𐤉-𐤆𐤅 𐤄𐤉𐤀 𐤌𐤑𐤅𐤄 𐤂𐤃𐤅𐤋𐤄 𐤁𐤕𐤅𐤓𐤄:

לו מוֹרֶה אֵי־זוֹ הִיא מִצְוָה גְּדוֹלָה בַּתּוֹרָה׃

36. Moreh ‘ey-zo hiy’ mits’wah g’dolah baTorah.

Matt22:36 Teacher, which is the great commandment in the Law?

‹36› Διδάσκαλε, ποία ἐντολὴ μεγάλη ἐν τῷ νόμῳ;
36 Didaskale, poia entolē megalē en tō̜ nomō̜?

---

37 𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓 𐤉𐤄𐤅𐤔𐤏 𐤀𐤋𐤉𐤅 𐤅𐤀𐤄𐤁𐤕 𐤀𐤕 𐤉𐤄𐤅𐤄 𐤀𐤋𐤄𐤉𐤊 𐤁𐤊𐤋-𐤋𐤁𐤁𐤊
𐤅𐤁𐤊𐤋-𐤍𐤐𐤔𐤊 𐤅𐤁𐤊𐤋-𐤌𐤃𐤏𐤊:

לז וַיֹּאמֶר יָהוּשֻׁעַ אֵלָיו וְאָהַבְתָּ אֵת יָהוָּה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לְבָבְךָ
וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־מַדָּעֶךָ׃

**37. wayo’mer Yahushuà ‘elayu w’ahab’at ‘eth Yahúwah ‘Eloheyak b’kal-l’bab’ak
ub’kal-naph’sh’ak ub’kal-mada`eak.**

Matt22:37 And He said to him, “You shall love 𐤉𐤄𐤅𐤄 your El with all your heart,
and with all your soul, and with all your mind.”

‹37› ὁ δὲ ἔφη αὐτῷ, Ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ σου
καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου·
37 ho de ephē autō̜, Agapēseis kyrion ton theon sou en holē̜ tē̜ kardią sou
kai en holē̜ tē̜ psychē sou kai en holē̜ tē̜ dianoią sou;

---

38 𐤆𐤀𐤕 𐤄𐤉𐤀 𐤄𐤌𐤑𐤅𐤄 𐤄𐤂𐤃𐤅𐤋𐤄 𐤅𐤄𐤓𐤀𐤔𐤅𐤍𐤄:

לח זֹאת הִיא הַמִּצְוָה הַגְּדוֹלָה וְהָרִאשׁוֹנָה׃

38. zo’th hiy’ hamits’wah hag’dolah w’hari’shonah.

Matt22:38 “This is the great and foremost commandment.”

‹38› αὕτη ἐστὶν ἡ μεγάλη καὶ πρώτη ἐντολή.
38 hautē estin hē megalē kai prōtē entolē.

---

39 𐤅𐤄𐤔𐤍𐤉𐤕 𐤃𐤅𐤌𐤄 𐤋𐤄 𐤅𐤀𐤄𐤁𐤕 𐤋𐤓𐤏𐤊 𐤊𐤌𐤅𐤊:

לט וְהַשֵּׁנִית דּוֹמָה לָהּ וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ׃

39. w’hasheniyth domah lah w’ahab’at l’re`aak kamoak.

Matt22:39 “The second is like it, ‘You shall love your neighbor as yourself.’”

‹39› δευτέρα δὲ ὁμοία αὐτῇ, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν.
39 deutera de homoia autē̜, Agapēseis ton plēsion sou hōs seauton.

---

40 𐤁𐤔𐤕𐤉 𐤄𐤌𐤑𐤅𐤕 𐤄𐤀𐤋𐤄 𐤕𐤋𐤅𐤉𐤄 𐤊𐤋-𐤄𐤕𐤅𐤓𐤄 𐤅𐤄𐤍𐤁𐤉𐤀𐤉𐤌:

מ בִּשְׁתֵּי הַמִּצְוֹת הָאֵלֶּה תְּלוּיָה כָּל־הַתּוֹרָה וְהַנְּבִיאִים׃

40. bish'tey hamits'oth ha'eleh t'luyah kal-haTorah w'han'biy'iym.

Matt22:40 "On these two commandments depend the whole Law and the Prophets."

‹40› ἐν ταύταις ταῖς δυσὶν ἐντολαῖς ὅλος ὁ νόμος κρέμαται καὶ οἱ προφῆται.
40 en tautais tais dysin entolais holos ho nomos krematai kai hoi prophētai.

---

41 𐤅𐤉𐤄𐤉 𐤁𐤄𐤒𐤄𐤋 𐤄𐤐𐤓𐤅𐤔𐤉𐤌 𐤅𐤉𐤔𐤀𐤋𐤌 𐤉𐤄𐤅𐤔𐤏 𐤋𐤀𐤌𐤓:
מא וַיְהִי בְּהִקָּהֵל הַפְּרוּשִׁים וַיִּשְׁאָלֵם יְהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר׃

41. way'hiy b'hiqahel haP'rushiym wayish'alem Yahushuà le'mor.

Matt22:41 Now while the Pharisees were gathered together, Yahushua asked them a question saying

‹41› Συνηγμένων δὲ τῶν Φαρισαίων ἐπηρώτησεν αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς
41 Synēgmenōn de tōn Pharisaiōn epērōtēsen autous ho Iēsous

---

42 𐤌𐤄-𐤕𐤀𐤌𐤓𐤅 𐤋𐤌𐤔𐤉𐤇 𐤁𐤍-𐤌𐤉 𐤄𐤅𐤀 𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓𐤅 𐤀𐤋𐤉𐤅
𐤁𐤍-𐤃𐤅𐤃:
מב מַה־תֹּאמְרוּ לַמָּשִׁיחַ בֶּן־מִי הוּא וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו
בֶּן־דָּוִד׃

42. mah-to'm'ru laMashiyach ben-miy hu' wayo'm'ru 'elayu ben-Dawid.

Matt22:42 "What do you think about the Mashiyach, whose son is He?"
They said to Him, The son of David.

‹42› λέγων, Τί ὑμῖν δοκεῖ περὶ τοῦ Χριστοῦ; τίνος υἱός ἐστιν; λέγουσιν αὐτῷ, Τοῦ Δαυίδ.
42 legōn, Ti hymin dokei peri tou Christou? tinos huios estin? legousin autō̧, Tou Dauid

---

43 𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓 𐤀𐤋𐤉𐤄𐤌 𐤅𐤀𐤉𐤊 𐤒𐤓𐤀-𐤋𐤅 𐤃𐤅𐤃 𐤁𐤓𐤅𐤇 𐤀𐤃𐤅𐤍 𐤁𐤀𐤌𐤓𐤅:
מג וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם וְאֵיךְ קָרָא־לוֹ דָוִד בָּרוּחַ אָדוֹן בְּאָמְרוֹ׃

43. wayo'mer 'aleyhem w'ey'k qara'-lo Dawid baRuach 'Adon b'am'ro.

Matt22:43 He said to them, "Then how does David in the Spirit call Him 'The Master,' saying,'"

‹43› λέγει αὐτοῖς, Πῶς οὖν Δαυὶδ ἐν πνεύματι καλεῖ αὐτὸν κύριον λέγων,
43 legei autois, Pōs oun Dauid en pneumati kalei auton kyrion legōn,

---

44 𐤍𐤀𐤌 𐤉𐤄𐤅𐤄 𐤋𐤀𐤃𐤍𐤉 𐤔𐤁 𐤋𐤉𐤌𐤉𐤍𐤉
𐤏𐤃-𐤀𐤔𐤉𐤕 𐤀𐤉𐤁𐤉𐤊 𐤄𐤃𐤌 𐤋𐤓𐤂𐤋𐤉𐤊:
מד נְאֻם יְהוָה לַאדֹנִי שֵׁב לִימִינִי
עַד־אָשִׁית אֹיְבֶיךָ הֲדֹם לְרַגְלֶיךָ׃

44. n'um Yahúwah l'Adoniy sheb liymiyniy `ad-'ashiyth 'oy'beyak hadom l'rag'leyak.

Matt22:44 "𐤉𐤄𐤅𐤄 said to My Master, 'Sit at My right hand,
until I put your enemies beneath your feet?'"

‹44› Εἶπεν κύριος τῷ κυρίῳ μου,

Κάθου ἐκ δεξιῶν μου,
ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποκάτω τῶν ποδῶν σου;
44 Eipen kyrios tō̧ kyriō̧ mou,
Kathou ek dexiōn mou,
heōs an thō tous echthrous sou hypokatō tōn podōn sou?

---

45 𐤅𐤏𐤕𐤄 𐤀𐤌-𐤃𐤅𐤃 𐤒𐤓𐤀 𐤋𐤅 𐤀𐤃𐤅𐤍 𐤀𐤉𐤊 𐤄𐤅𐤀 𐤁𐤍𐤅:
מה וְעַתָּה אִם־דָּוִד קֹרֵא לוֹ אָדוֹן אֵיךְ הוּא בְּנוֹ:
45. w'`atah 'im-Dawid qore' lo 'Adon 'ey'k hu' b'no.

Matt22:45 "If David then calls Him 'The Master,' how is he His son?"

‹45› εἰ οὖν Δαυὶδ καλεῖ αὐτὸν κύριον, πῶς υἱὸς αὐτοῦ ἐστιν;
45 ei oun Dauid kalei auton kyrion, pōs huios autou estin?

---

46 𐤅𐤋𐤀-𐤉𐤊𐤋 𐤀𐤉𐤔 𐤋𐤏𐤍𐤅𐤕 𐤀𐤕𐤅 𐤃𐤁𐤓
𐤅𐤋𐤀-𐤏𐤓𐤁 𐤏𐤅𐤃 𐤀𐤉𐤔 𐤀𐤕-𐤋𐤁𐤅 𐤌𐤍-𐤄𐤉𐤅𐤌 𐤄𐤄𐤅𐤀 𐤋𐤔𐤀𐤋 𐤀𐤅𐤕𐤅:
מו וְלֹא־יָכֹל אִישׁ לַעֲנוֹת אֹתוֹ דָּבָר
וְלֹא־עָרַב עוֹד אִישׁ אֶת־לִבּוֹ מִן־הַיּוֹם הַהוּא לִשְׁאֹל אוֹתוֹ:
46. w'lo'-yakol 'iysh la`anoth 'otho dabar
w'lo'-`arab `od 'iysh 'eth-libo min-hayom hahu' lish'ol 'otho.

Matt22:46 No one was able to answer Him a word,
nor did anyone dare from that day on to ask Him another question.

‹46› καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο ἀποκριθῆναι αὐτῷ λόγον
οὐδὲ ἐτόλμησέν τις ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἐπερωτῆσαι αὐτὸν οὐκέτι.
46 kai oudeis edynato apokrithēnai autō̧ logon
oude etolmēsen tis ap' ekeinēs tēs hēmeras eperōtēsai auton ouketi.

Chapter 23

Matt23:1 𐤀𐤆 𐤉𐤃𐤁𐤓 𐤉𐤄𐤅𐤔𐤏 𐤀𐤋-𐤄𐤌𐤅𐤍 𐤄𐤏𐤌 𐤅𐤀𐤋-𐤕𐤋𐤌𐤉𐤃𐤉𐤅 𐤋𐤀𐤌𐤓:
א אָז יְדַבֵּר יָהוֹשֻׁעַ אֶל־הֲמוֹן הָעָם וְאֶל־תַּלְמִידָיו לֵאמֹר:
1. 'az y'daber Yahushuà 'el-hamon ha`am w'el-tal'miydayu le'mor.

Matt23:1 Then Yahushua spoke to the crowds and to His disciples,

‹23:1› Τότε ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν τοῖς ὄχλοις καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ
1 Tote ho Iēsous elalēsen tois ochlois kai tois mathētais autou

---

2 𐤄𐤎𐤅𐤐𐤓𐤉𐤌 𐤅𐤄𐤐𐤓𐤅𐤔𐤉𐤌 𐤉𐤔𐤁𐤉𐤌 𐤏𐤋-𐤊𐤎𐤀 𐤌𐤔𐤄:
ב הַסּוֹפְרִים וְהַפְּרוּשִׁים יֹשְׁבִים עַל־כִּסֵּא מֹשֶׁה:
2. hasoph'riym w'haP'rushiym yosh'biym `al-kise' Mosheh.

Matt23:2 saying, "The scribes and the Pharisees have seated themselves in the chair of Moshe";

‹2› λέγων, Ἐπὶ τῆς Μωϋσέως καθέδρας ἐκάθισαν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι.

2 legōn, Epi tēs Mōuseōs kathedras ekathisan hoi grammateis kai hoi Pharisaioi.

3 לכן כל אשר-יאמרו לכם שמרו ועשו רק השמרו
מעשות כמעשיהם כי אמרים הם ואינם עשים:

ג לָכֵן כֹּל אֲשֶׁר־יֹאמְרוּ לָכֶם שִׁמְרוּ וַעֲשׂוּ רַק הִשָּׁמְרוּ
מֵעֲשׂוֹת כְּמַעֲשֵׂיהֶם כִּי אֹמְרִים הֵם וְאֵינָם עֹשִׂים׃

3. laken kol 'asher-yo'm'ru lakem shim'ru wa`aso raq hisham'ru me`asoth k'ma`aseyhem
ki 'om'riym hem w'eynam `osiym.

Matt23:3 "therefore all that they tell you, do and observe, but do not do according to their deeds;
for they say things and do not do them."

‹3› πάντα οὖν ὅσα ἐὰν εἴπωσιν ὑμῖν ποιήσατε καὶ τηρεῖτε, κατὰ δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν μὴ ποιεῖτε·
λέγουσιν γὰρ καὶ οὐ ποιοῦσιν.

3 panta oun hosa ean eipōsin hymin poiēsate kai tēreite, kata de ta erga autōn mē poieite;
legousin gar kai ou poiousin.

4 כי אסרים משאת כבדים ועמסים על-שכם האנשים
והם אינם רוצים להניעם אף באצבעם:

ד כִּי אֹסְרִים מַשָּׂאֹת כְּבֵדִים וְעֹמְסִים עַל־שְׁכֶם הָאֲנָשִׁים
וְהֵם אֵינָם רוֹצִים לַהֲנִיעָם אַף בְּאֶצְבָּעָם׃

4. ki 'os'riym mas'oth k'bediym w'`om'siym `al-sh'kem ha'anashiym
w'hem 'eynam rotsiym l'haniy`am 'aph b'ets'ba`am.

Matt23:4 "They bind heavy burdens and grievous to be borne, and lay them on men's shoulders,
but they themselves are unshalling to move them with so much as a finger."

‹4› δεσμεύουσιν δὲ φορτία βαρέα [καὶ δυσβάστακτα] καὶ ἐπιτιθέασιν ἐπὶ τοὺς ὤμους τῶν
ἀνθρώπων, αὐτοὶ δὲ τῷ δακτύλῳ αὐτῶν οὐ θέλουσιν κινῆσαι αὐτά.

4 desmeuousin de phortia barea [kai dysbastakta] kai epititheasin epi tous ōmous tōn anthrōpōn,
autoi de tō daktylō autōn ou thelousin kinēsai auta.

5 ועשים את-כל-מעשיהם להראות בהם לבני אדם
כי מרחיבים את-תפליהם ומאריכים את-ציציותיהם:

ה וְעֹשִׂים אֶת־כָּל־מַעֲשֵׂיהֶם לְהֵרָאוֹת בָּהֶם לִבְנֵי אָדָם
כִּי מַרְחִיבִים אֶת־תְּפִלֵּיהֶם וּמַאֲרִיכִים אֶת־צִיצִיּוֹתֵיהֶם׃

5. w'`osiym 'eth-kal-ma`aseyhem l'hera'oth bahem lib'ney 'adam
ki mar'chiybiym 'eth-t'phileyhem uma'ariykiym 'eth-tsiytsiyotheyhem.

Matt23:5 "But they do all their deeds to be noticed by men;
for they broaden their phylacteries and lengthen the tassels of their garments."

‹5› πάντα δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν ποιοῦσιν πρὸς τὸ θεαθῆναι τοῖς ἀνθρώποις·
πλατύνουσιν γὰρ τὰ φυλακτήρια αὐτῶν καὶ μεγαλύνουσιν τὰ κράσπεδα,

5 panta de ta erga autōn poiousin pros to theathēnai tois anthrōpois;
platynousin gar ta phylaktēria autōn kai megalynousin ta kraspeda,

---

6 𐤅𐤀𐤄𐤁𐤉𐤌 𐤋𐤄𐤎𐤁 𐤓𐤀𐤔𐤍𐤉𐤌 𐤁𐤎𐤏𐤅𐤃𐤅𐤕
𐤅𐤋𐤔𐤁𐤕 𐤓𐤀𐤔𐤍𐤉𐤌 𐤁𐤁𐤕𐤉 𐤊𐤍𐤎𐤉𐤅𐤕:

ו וְאֹהֲבִים לְהָסֵב רִאשֹׁנִים בַּסְּעוּדוֹת
וְלָשֶׁבֶת רִאשֹׁנִים בְּבָתֵּי כְנֵסִיּוֹת׃

6. w'ohabiym l'haseb ri'shoniym bas'`udoth w'lashebeth ri'shoniym b'batey k'nesiyoth.

Matt23:6 "They love the place of honor at banquets and the chief seats in the synagogues,"

‹6› φιλοῦσιν δὲ τὴν πρωτοκλισίαν ἐν τοῖς δείπνοις καὶ τὰς πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς
6 philousin de tēn prōtoklisian en tois deipnois kai tas prōtokathedrias en tais synagōgais

---

7 𐤅𐤔𐤉𐤔𐤀𐤋𐤅 𐤁𐤔𐤋𐤅𐤌𐤌 𐤁𐤔𐤅𐤒𐤉𐤌 𐤅𐤔𐤉𐤒𐤓𐤀𐤅 𐤋𐤄𐤌 𐤁𐤍𐤉 𐤄𐤀𐤃𐤌
𐤓𐤁𐤉 𐤓𐤁𐤉:

ז וְשֶׁיִּשָּׁאֲלוּ בִשְׁלוֹמָם בַּשְּׁוָקִים וְשֶׁיִּקְרְאוּ לָהֶם בְּנֵי הָאָדָם
רַבִּי רַבִּי׃

7. w'sheyish'alu bish'lomam bash'waqiym w'sheyiq'r'u lahem b'ney ha'adam Rabbiy Rabbiy.

Matt23:7 "and respectful greetings in the market places, and being called Rabbi by men."

‹7› καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς καὶ καλεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, Ῥαββί.
7 kai tous aspasmous en tais agorais kai kaleisthai hypo tōn anthrōpōn, Hrabbi.

---

8 𐤅𐤀𐤕𐤌 𐤀𐤋-𐤉𐤒𐤓𐤀 𐤋𐤊𐤌 𐤓𐤁𐤉 𐤊𐤉 𐤀𐤇𐤃 𐤄𐤅𐤀 𐤌𐤅𐤓𐤉𐤊𐤌 𐤄𐤌𐤔𐤉𐤇
𐤅𐤀𐤕𐤌 𐤀𐤇𐤉𐤌 𐤊𐤋𐤊𐤌:

ח וְאַתֶּם אַל־יִקָּרֵא לָכֶם רַבִּי כִּי אֶחָד הוּא מוֹרֵיכֶם הַמָּשִׁיחַ
וְאַתֶּם אַחִים כֻּלְּכֶם׃

**8. w'atem 'al-yiqare' lakem Rabbiy ki 'echad hu' Moreykem haMashiyach
w'atem 'achiym kul'kem.**

Matt23:8 "But do not be called Rabbi; for One is your Teacher, and you are all brothers."

‹8› ὑμεῖς δὲ μὴ κληθῆτε, Ῥαββί· εἷς γάρ ἐστιν ὑμῶν ὁ διδάσκαλος,
πάντες δὲ ὑμεῖς ἀδελφοί ἐστε.
8 hymeis de mē klēthēte, Hrabbi; heis gar estin hymōn ho didaskalos, pantes de hymeis adelphoi este.

---

9 𐤅𐤀𐤋-𐤕𐤒𐤓𐤀𐤅 𐤀𐤁 𐤋𐤀𐤉𐤔 𐤌𐤊𐤌 𐤁𐤀𐤓𐤑
𐤊𐤉 𐤀𐤇𐤃 𐤄𐤅𐤀 𐤀𐤁𐤉𐤊𐤌 𐤀𐤔𐤓 𐤁𐤔𐤌𐤉𐤌:

ט וְאַל־תִּקְרְאוּ אָב לְאִישׁ מִכֶּם בָּאָרֶץ
כִּי אֶחָד הוּא אֲבִיכֶם אֲשֶׁר בַּשָּׁמָיִם׃

9. w'al-tiq'r'u 'ab l'iysh mikem ba'arets ki 'echad hu' 'Abiykem 'asher bashamayim.

Matt23:9 "Do not call anyone on earth your father; for One is your Father, He who is in heaven."

‹9› καὶ πατέρα μὴ καλέσητε ὑμῶν ἐπὶ τῆς γῆς, εἷς γάρ ἐστιν ὑμῶν ὁ πατὴρ ὁ οὐράνιος.
9 kai patera mē kalesēte hymōn epi tēs gēs, heis gar estin hymōn ho patēr ho ouranios.

---

10 𐤂𐤌 𐤀𐤋-𐤉𐤒𐤓𐤀 𐤋𐤊𐤌 𐤌𐤅𐤓𐤄 𐤊𐤉 𐤌𐤅𐤓𐤄 𐤀𐤇𐤃 𐤋𐤊𐤌 𐤄𐤌𐤔𐤉𐤇:
י גַּם אַל־יִקָּרֵא לָכֶם מוֹרֶה כִּי מוֹרֶה אֶחָד לָכֶם הַמָּשִׁיחַ:
10. gam 'al-yiqare' lakem moreh ki Moreh 'echad lakem haMashiyach.

Matt23:10 "Do not be called leaders; for One is your Leader, that is, the Mashiyach."

‹10› μηδὲ κληθῆτε καθηγηταί, ὅτι καθηγητὴς ὑμῶν ἐστιν εἷς ὁ Χριστός.
10 mēde klēthēte kathēgētai, hoti kathēgētēs hymōn estin heis ho Christos.

---

11 𐤅𐤄𐤂𐤃𐤅𐤋 𐤁𐤊𐤌 𐤉𐤄𐤉 𐤋𐤊𐤌 𐤋𐤌𐤔𐤓𐤕:
יא וְהַגָּדוֹל בָּכֶם יְהִי לָכֶם לִמְשָׁרֵת:
11. w'hagadol bakem y'hiy lakem lim'shareth.

Matt23:11 "But the greatest among you shall be your servant."

‹11› ὁ δὲ μείζων ὑμῶν ἔσται ὑμῶν διάκονος.
11 ho de meizōn hymōn estai hymōn diakonos.

---

12 𐤊𐤋-𐤄𐤌𐤓𐤅𐤌𐤌 𐤀𐤕-𐤏𐤑𐤌𐤅 𐤉𐤔𐤐𐤋 𐤅𐤄𐤌𐤔𐤐𐤉𐤋 𐤀𐤕-𐤏𐤑𐤌𐤅 𐤉𐤓𐤅𐤌𐤌:
יב כָּל־הַמְרוֹמֵם אֶת־עַצְמוֹ יִשָּׁפֵל וְהַמַּשְׁפִּיל אֶת־עַצְמוֹ יְרוֹמָם:
12. kal-ham'romem 'eth-`ats'mo yishaphel w'hamash'piyl 'eth-`ats'mo y'romam.

Matt23:12 "Whoever exalts himself shall be humbled; and whoever humbles himself shall be exalted."

‹12› ὅστις δὲ ὑψώσει ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται καὶ ὅστις ταπεινώσει ἑαυτὸν ὑψωθήσεται.
12 hostis de huyōsei heauton tapeinōthēsetai kai hostis tapeinōsei heauton huyōthēsetai.

---

13 𐤀𐤁𐤋 𐤀𐤅𐤉 𐤋𐤊𐤌 𐤄𐤎𐤅𐤐𐤓𐤉𐤌 𐤅𐤄𐤐𐤓𐤅𐤔𐤉𐤌 𐤄𐤇𐤍𐤐𐤉𐤌 𐤊𐤉 𐤎𐤂𐤓𐤉𐤌
𐤀𐤕𐤌 𐤌𐤐𐤍𐤉 𐤄𐤀𐤃𐤌 𐤀𐤕 𐤌𐤋𐤊𐤅𐤕 𐤄𐤔𐤌𐤉𐤌 𐤄𐤍 𐤀𐤕𐤌 𐤋𐤀-𐤕𐤁𐤀𐤅
𐤁𐤄 𐤅𐤀𐤕 𐤄𐤁𐤀𐤉𐤌 𐤋𐤀 𐤕𐤍𐤉𐤇𐤅 𐤋𐤁𐤅𐤀:
יג אֲבָל אוֹי לָכֶם הַסּוֹפְרִים וְהַפְּרוּשִׁים הַחֲנֵפִים כִּי סֹגְרִים
אַתֶּם מִפְּנֵי הָאָדָם אֶת מַלְכוּת הַשָּׁמַיִם הֵן אַתֶּם לֹא־תָבֹאוּ
בָּהּ וְאֶת הַבָּאִים לֹא תַנִּיחוּ לָבוֹא:
13. 'abal 'oy lakem hasoph'riym w'haP'rushiym hachanephiym ki sog'riym 'atem mip'ney ha'adam 'eth mal'kuth hashamayim hen 'atem lo'-tabo'u bah w'eth haba'iym lo' thaniychu labo'.

Matt23:13 "But woe to you, scribes and Pharisees, hypocrites, because you shut off the kingdom of heaven from people; for you do not enter in yourselves, nor do you allow those who are entering to go in."

‹13› Οὐαὶ δὲ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι κλείετε τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων· ὑμεῖς γὰρ οὐκ εἰσέρχεσθε οὐδὲ τοὺς εἰσερχομένους ἀφίετε εἰσελθεῖν.
13 Ouai de hymin, grammateis kai Pharisaioi hypokritai, hoti kleiete tēn basileian tōn ouranōn emprosthen tōn anthrōpōn; hymeis gar ouk eiserchesthe oude tous eiserchomenous aphiete eiselthein.

(ואוי לכם הסופרים והפרושים החנפים כי-בלעים 14
אתם את-בתי האלמנות ומאריכים בתפלה למראה עינים
תחת זאת משפט גדול יתר מאד תשפטו):

יד (וְאוֹי לָכֶם הַסּוֹפְרִים וְהַפְּרוּשִׁים הַחֲנֵפִים כִּי־בֹלְעִים
אַתֶּם אֶת־בָּתֵּי הָאַלְמָנוֹת וּמַאֲרִיכִים בִּתְפִלָּה לְמַרְאֵה עֵינָיִם
תַּחַת זֹאת מִשְׁפָּט גָּדוֹל יֶתֶר מְאֹד תִּשָּׁפֵטוּ):

14. (w'oy lakem hasoph'riym w'haP'rushiym hachanephiym
kiy-bol'`iym 'atem 'eth-batey ha'al'manoth
uma'ariykiym bith'philah l'mar'eh `eynayim tachath zo'th mish'pat gadol yether m'od tishaphetu).

Matt23:14 ["Woe to you, scribes and Pharisees, hypocrites, because you devour widows' houses, and for a pretense you make long prayers; therefore you shall receive greater condemnation."]

אוי לכם הסופרים והפרושים החנפים כי-סובבים 15
אתם בים וביבשה למען גיר איש אחד וכי יתגיר
תעשו אותו לבן-גיהנם כפלים ככם:

טו אוֹי לָכֶם הַסּוֹפְרִים וְהַפְּרוּשִׁים הַחֲנֵפִים כִּי־סוֹבְבִים
אַתֶּם בַּיָּם וּבַיַּבָּשָׁה לְמַעַן גַּיֵּר אִישׁ אֶחָד וְכִי יִתְגַּיֵּר
תַּעֲשׂוּ אוֹתוֹ לְבֶן־גֵּיהִנֹּם כִּפְלַיִם כָּכֶם:

15. 'oy lakem hasoph'riym w'haP'rushiym hachanephiym kiy-sobabiym 'atem bayam ubayabashah
l'ma`an gayer 'iysh 'echad w'ki yith'gayar ta`aso 'otho l'ben-geyhinom kiph'layim kakem.

Matt23:15 "Woe to you, scribes and Pharisees, hypocrites, because you travel around on sea and land to make one proselyte; and when he becomes one, you make him twice as much a son of hell as yourselves."

‹15› Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι περιάγετε τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ξηρὰν ποιῆσαι ἕνα προσήλυτον, καὶ ὅταν γένηται ποιεῖτε αὐτὸν υἱὸν γεέννης διπλότερον ὑμῶν.

15 Ouai hymin, grammateis kai Pharisaioi hypokritai, hoti periagete tēn thalassan
kai tēn xēran poiēsai hena prosēlyton, kai hotan genētai poieite auton huion geennēs diploteron hymōn.

אוי לכם מנהיגים עורים האמרים הנשבע בהיכל 16
אין-זאת מאומה והנשבע בזהב ההיכל חיב:

טז אוֹי לָכֶם מַנְהִיגִים עִוְרִים הָאֹמְרִים הַנִּשְׁבָּע בַּהֵיכָל
אֵין־זֹאת מְאוּמָה וְהַנִּשְׁבָּע בִּזְהַב הַהֵיכָל חַיָּב:

16. 'oy lakem man'hiygiym `iw'riym ha'om'riym hanish'ba` baheykal
'eyn-zo'th m'umah w'hanish'ba` biz'hab haheykal chayab.

Matt23:16 "Woe to you, blind guides, who say, 'Whoever swears by the temple,
that is nothing; but whoever swears by the gold of the temple is obligated.'"

‹16› Οὐαὶ ὑμῖν, ὁδηγοὶ τυφλοὶ οἱ λέγοντες, Ὃς ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ ναῷ, οὐδέν ἐστιν·
ὃς δ' ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ χρυσῷ τοῦ ναοῦ, ὀφείλει.

16 Ouai hymin, hodēgoi typhloi hoi legontes, Hos an omosę en tō̧ naō̧, ouden estin;

hos d’ an omosē en tō chrysō tou naou, opheilei.

---

17 כסילים ועורים כי מה-הוא הגדול אם-הזהב או
ההיכל המקדש את-הזהב:

יז כְּסִילִים וְעִוְרִים כִּי מַה־הוּא הַגָּדוֹל אִם־הַזָּהָב אוֹ
הַהֵיכָל הַמְקַדֵּשׁ אֶת־הַזָּהָב׃

17. k’siyliym w’`iw’riym ki mah-hu’ hagadol ‘im-hazahab ‘o haheykal ham’qadesh ‘eth-hazahab.

Matt23:17 “You fools and blind men! Which is more important,
the gold or the temple that sanctified the gold?”

‹17› μωροὶ καὶ τυφλοί, τίς γὰρ μείζων ἐστίν, ὁ χρυσὸς ἢ ὁ ναὸς ὁ ἁγιάσας τὸν χρυσόν;
17 mōroi kai typhloi, tis gar meizōn estin, ho chrysos ē ho naos ho hagiasas ton chryson?

---

18 ואמרתם הנשבע במזבח אין מאומה
והנשבע בקרבן אשר-עליו חיב:

יח וַאֲמַרְתֶּם הַנִּשְׁבָּע בַּמִּזְבֵּחַ אֵין מְאוּמָה
וְהַנִּשְׁבָּע בַּקָּרְבָּן אֲשֶׁר־עָלָיו חַיָּב׃

**18. wa’amar’tem hanish’ba` bamiz’beach ‘eyn m’umah
w’hanish’ba` baqar’ban ‘asher-`alayu chayab.**

Matt23:18 “And, ‘Whoever swears by the altar, that is nothing,
but whoever swears by the offering on it, he is obligated.’”

‹18› καί, Ὃς ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, οὐδέν ἐστιν·
ὃς δ’ ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ δώρῳ τῷ ἐπάνω αὐτοῦ, ὀφείλει.
18 kai, Hos an omosē en tō thysiastēriō, ouden estin; hos d’ an omosē en tō dōrō tō epanō autou, opheilei.

---

19 כסילים ועורים כי מה-הוא הגדול אם-הקרבן
או המזבח המקדש את-הקרבן:

יט כְּסִילִים וְעִוְרִים כִּי מַה־הוּא הַגָּדוֹל אִם־הַקָּרְבָּן
אוֹ הַמִּזְבֵּחַ הַמְקַדֵּשׁ אֶת־הַקָּרְבָּן׃

**19. k’siyliym w’`iw’riym ki mah-hu’ hagadol ‘im-haqar’ban
‘o hamiz’beach ham’qadesh ‘eth-haqar’ban.**

Matt23:19 “You blind men, which is more important, the offering,
or the altar that sanctifies the offering?”

‹19› τυφλοί, τί γὰρ μεῖζον, τὸ δῶρον ἢ τὸ θυσιαστήριον τὸ ἁγιάζον τὸ δῶρον;
19 typhloi, ti gar meizon, to dōron ē to thysiastērion to hagiazon to dōron?

---

20 לכן הנשבע במזבח נשבע בו ובכל אשר עליו:

כ לָכֵן הַנִּשְׁבָּע בַּמִּזְבֵּחַ נִשְׁבַּע בּוֹ וּבְכֹל אֲשֶׁר עָלָיו׃

20. laken hanish’ba` bamiz’beach nish’ba` bo ub’kol ‘asher `alayu.

Matt23:20 “Therefore, whoever swears by the altar, swears both by the altar and by everything on it.”

‹20› ὁ οὖν ὀμόσας ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ ὀμνύει ἐν αὐτῷ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἐπάνω αὐτοῦ·

20 ho oun omosas en tō̧ thysiastēriō̧ omnuei en autō̧ kai en pasi tois epanō autou;

---

21 והנשבע בהיכל נשבע בו ובשוכן בו:

כא וְהַנִּשְׁבָּע בַּהֵיכָל נִשְׁבַּע בּוֹ וּבַשּׁוֹכֵן בּוֹ׃

21. w'hanish'ba` baheykal nish'ba` bo ubasoken bo.

Matt23:21 "And whoever swears by the temple,
swears both by the temple and by Him who dwells within it."

‹21› καὶ ὁ ὀμόσας ἐν τῷ ναῷ ὀμνύει ἐν αὐτῷ καὶ ἐν τῷ κατοικοῦντι αὐτόν,

21 kai ho omosas en tō̧ naō̧ omnuei en autō̧ kai en tō̧ katoikounti auton,

---

22 והנשבע בשמים נשבע בכסא אלהים ובישב עליו:

כב וְהַנִּשְׁבָּע בַּשָּׁמַיִם נִשְׁבַּע בְּכִסֵּא אֱלֹהִים וּבַיֹּשֵׁב עָלָיו׃

22. w'hanish'ba` bashamayim nish'ba` b'kise' 'Elohim ubayosheb `alayu.

Matt23:22 "And whoever swears by heaven,
swears both by the throne of Elohim and by Him who sits upon it."

‹22› καὶ ὁ ὀμόσας ἐν τῷ οὐρανῷ ὀμνύει ἐν τῷ θρόνῳ τοῦ θεοῦ καὶ ἐν τῷ καθημένῳ ἐπάνω αὐτοῦ.

22 kai ho omosas en tō̧ ouranō̧ omnuei en tō̧ thronō̧ tou theou kai en tō̧ kathēmenō̧ epanō autou.

---

23 אוי לכם הסופרים והפרושים החנפים
כי מעשרים אתם את-המנתא ואת-השבת ואת-הכמן ותניחו
את החמורות בתורה את-המשפט ואת-החסד ואת-האמונה
והיה לכם לעשות את אלה ולא להניח גם-את-אלה:

כג אוֹי לָכֶם הַסּוֹפְרִים וְהַפְּרוּשִׁים הַחֲנֵפִים
כִּי מְעַשְּׂרִים אַתֶּם אֶת־הַמִּנְתָּא וְאֶת־הַשֶּׁבֶת וְאֶת־הַכַּמֹּן וַתַּנִּיחוּ
אֶת הַחֲמוּרוֹת בַּתּוֹרָה אֶת־הַמִּשְׁפָּט וְאֶת־הַחֶסֶד וְאֶת־הָאֱמוּנָה
וְהָיָה לָכֶם לַעֲשׂוֹת אֶת אֵלֶּה וְלֹא לְהָנִיחַ גַּם־אֶת־אֵלֶּה׃

23. 'oy lakem hasoph'riym w'haP'rushiym hachanephiym ki m'`as'riym 'atem 'eth-hamin'ta' w'eth-hashebeth w'eth-hakamon wataniychu 'eth hachamuroth baTorah 'eth-hamish'pat w'eth-hachesed w'eth-ha'emunah w'hayah lakem la`asoth 'eth 'eleh w'lo' l'haniyach gam-'eth-'eleh.

Matt23:23 "Woe to you, scribes and Pharisees, hypocrites! For you tithe mint and dill and cummin, and
have neglected the weightier provisions of the law: justice and mercy and faithfulness;
but these are the things you should have done without neglecting the others."

‹23› Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον
καὶ τὸ ἄνηθον καὶ τὸ κύμινον καὶ ἀφήκατε τὰ βαρύτερα τοῦ νόμου, τὴν κρίσιν καὶ τὸ ἔλεος
καὶ τὴν πίστιν· ταῦτα [δὲ] ἔδει ποιῆσαι κἀκεῖνα μὴ ἀφιέναι.

23 Ouai hymin, grammateis kai Pharisaioi hypokritai, hoti apodekatoute to hēduosmon kai to anēthon
kai to kyminon kai aphēkate ta barytera tou nomou, tēn krisin kai to eleos kai tēn pistin;
tauta [de] edei poiēsai kakeina mē aphienai.

---

24 מנהיגים עורים המסננים את היתוש ובלעים את הגמל׃

כד מַנְהִיגִים עִוְרִים הַמְסַנְּנִים אֶת הַיַּתּוּשׁ וּבֹלְעִים אֶת הַגָּמָל׃

24. man'hiygiym `iu'riym ham'sananiym 'eth hayatush ubol'`iym 'eth hagamal.

Matt23:24 “You blind guides, who strain out a gnat and swallow a camel!”

‹24› ὁδηγοὶ τυφλοί, οἱ διϋλίζοντες τὸν κώνωπα, τὴν δὲ κάμηλον καταπίνοντες.

24 hodēgoi typhloi, hoi diulizontes ton kōnōpa, tēn de kamēlon katapinontes.

---

25 אוי לכם הסופרים והפרושים החנפים כי מטהרים אתם
את-הכוס ואת-הקערה מחוץ ותוכן מלא גזל וגרגרנות׃

כה אוֹי לָכֶם הַסּוֹפְרִים וְהַפְּרוּשִׁים הַחֲנֵפִים כִּי מְטַהֲרִים אַתֶּם
אֶת־הַכּוֹס וְאֶת־הַקְּעָרָה מִחוּץ וְתוֹכָן מָלֵא גָּזֵל וְגַרְגְּרָנוּת׃

25. 'oy lakem hasoph'riym w'haP'rushiym hachanephiym ki m'tahariym 'atem 'eth-hakos w'eth-haq'`arah michuts w'thokan male' gazel w'gar'g'ranuth.

Matt23:25 “Woe to you, scribes and Pharisees, hypocrites! For you clean the outside of the cup and of the dish, but inside they are full of robbery and self-indulgence.”

‹25› Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι καθαρίζετε τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς παροψίδος, ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ἐξ ἁρπαγῆς καὶ ἀκρασίας.

25 Ouai hymin, grammateis kai Pharisaioi hypokritai, hoti katharizete to exōthen tou potēriou kai tēs paropsidos, esōthen de gemousin ex harpagēs kai akrasias.

---

26 פרוש עור טהר בראשונה את-תוך הכוס למען תטהר גם-מחוץ׃

כו פָּרוּשׁ עִוֵּר טַהֵר בָּרִאשׁוֹנָה אֶת־תּוֹךְ הַכּוֹס לְמַעַן תִּטָּהֵר
גַּם־מִחוּץ׃

26. Pharush `iuer taher bari'shonah 'eth-to'k hakos l'ma`an titaher gam-michuts.

Matt23:26 “You blind Pharisee, first clean the inside of the cup and of the dish, so that the outside of it may become clean also.”

‹26› Φαρισαῖε τυφλέ, καθάρισον πρῶτον τὸ ἐντὸς τοῦ ποτηρίου, ἵνα γένηται καὶ τὸ ἐκτὸς αὐτοῦ καθαρόν.

26 Pharisaie typhle, katharison prōton to entos tou potēriou, hina genētai kai to ektos autou katharon.

---

27 אוי לכם הסופרים והפרושים החנפים כי-דמים אתם
לקברים המסידים הנראים נאים מחוץ ותוכם מלא
עצמות מתים וכל-טמאה׃

כז אוֹי לָכֶם הַסּוֹפְרִים וְהַפְּרוּשִׁים הַחֲנֵפִים כִּי־דֹמִים אַתֶּם
לַקְּבָרִים הַמְסֻיָּדִים הַנִּרְאִים נָאִים מִחוּץ וְתוֹכָם מָלֵא
עַצְמוֹת מֵתִים וְכָל־טֻמְאָה׃

27. 'oy lakem hasoph'riym w'haP'rushiym hachanephiym kiy-domiym 'atem laq'bariym ham'suyadiym hanir'iym na'iym michuts w'thokam male' `ats'moth methiym w'kal-tum'ah.

Matt23:27 "Woe to you, scribes and Pharisees, hypocrites! For you are like whitewashed tombs which on the outside appear beautiful, but inside they are full of dead men's bones and all uncleanness."

‹27› Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι παρομοιάζετε τάφοις κεκονιαμένοις, οἵτινες ἔξωθεν μὲν φαίνονται ὡραῖοι, ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ὀστέων νεκρῶν καὶ πάσης ἀκαθαρσίας.
27 Ouai hymin, grammateis kai Pharisaioi hypokritai, hoti paromoiazete taphois kekoniamenois, hoitines exōthen men phainontai hōraioi, esōthen de gemousin osteōn nekrōn kai pasēs akatharsias.

---

28 ככה צדיקים אתם למראה עיני בני אדם
ותוככם מלא חנפה ואון:

כח כָּכָה צַדִּיקִים אַתֶּם לְמַרְאֵה עֵינֵי בְּנֵי אָדָם
וְתוֹכְכֶם מָלֵא חֲנֻפָּה וָאָוֶן׃

28. kakah tsadiyqiym 'atem l'mar'eh `eyney b'ney 'adam w'thokakem male' chanupah wa'awen.

Matt23:28 "So you, too, outwardly appear righteous to men,
but inwardly you are full of hypocrisy and lawlessness."

‹28› οὕτως καὶ ὑμεῖς ἔξωθεν μὲν φαίνεσθε τοῖς ἀνθρώποις δίκαιοι,
ἔσωθεν δέ ἐστε μεστοὶ ὑποκρίσεως καὶ ἀνομίας.
28 houtōs kai hymeis exōthen men phainesthe tois anthrōpois dikaioi,
esōthen de este mestoi hypokriseōs kai anomias.

---

29 אוי לכם הסופרים והפרושים החנפים כי בונים אתם
קברי הנביאים ותיפו את-ציוני קברות הצדיקים:

כט אוֹי לָכֶם הַסּוֹפְרִים וְהַפְּרוּשִׁים הַחֲנֵפִים כִּי בוֹנִים אַתֶּם
קִבְרֵי הַנְּבִיאִים וַתְּיַפּוּ אֶת־צִיּוּנֵי קִבְרוֹת הַצַּדִּיקִים׃

29. 'oy lakem hasoph'riym w'hap'rushiym hachanephiym ki boniym 'atem qib'rey han'biy'iym wat'yapu 'eth-tsiyuney qib'roth hatsadiyqiym.

Matt23:29 "Woe to you, scribes and Pharisees, hypocrites! For you build the tombs of the prophets and adorn the monuments of the righteous,"

‹29› Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι οἰκοδομεῖτε τοὺς τάφους τῶν προφητῶν καὶ κοσμεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν δικαίων,
29 Ouai hymin, grammateis kai Pharisaioi hypokritai, hoti oikodomeite tous taphous tōn prophētōn kai kosmeite ta mnēmeia tōn dikaiōn,

---

30 ואמרתם אם-היינו בימי אבותינו
לא-היתה ידנו עמהם לשפך דם הנביאים:

ל וַאֲמַרְתֶּם אִם־הָיִינוּ בִּימֵי אֲבוֹתֵינוּ
לֹא־הָיְתָה יָדֵנוּ עִמָּהֶם לִשְׁפֹּךְ דַּם הַנְּבִיאִים׃

30. wa'amar'tem 'im-hayiynu biymey 'abotheynu

lo'-hay'thah yadenu `imahem lish'pok dam han'biy'iym.

Matt23:30 and say, "If we had been living in the days of our fathers,
we would not have been partners with them in shedding the blood of the prophets."

‹30› καὶ λέγετε, Εἰ ἤμεθα ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν πατέρων ἡμῶν,
οὐκ ἂν ἤμεθα αὐτῶν κοινωνοὶ ἐν τῷ αἵματι τῶν προφητῶν.
30 kai legete, Ei ēmetha en tais hēmerais tōn paterōn hēmōn,
ouk an ēmetha autōn koinōnoi en tō̧ haimati tōn prophētōn.

והנה אתם מעידים בעצמכם שבנים אתם לרוצחי הנביאים: 31
לא וְהִנֵּה אַתֶּם מְעִידִים בְּעַצְמְכֶם שֶׁבָּנִים אַתֶּם לְרוֹצְחֵי הַנְּבִיאִים׃

31. w'hineh 'atem m'`iydiym b'`ats'm'kem shebaniym 'atem l'rots'chey han'biy'iym.

Matt23:31 "So you testify against yourselves, that you are sons of those who murdered the prophets."

‹31› ὥστε μαρτυρεῖτε ἑαυτοῖς ὅτι υἱοί ἐστε τῶν φονευσάντων τοὺς προφήτας.
31 hōste martyreite heautois hoti huioi este tōn phoneusantōn tous prophētas.

ובכן מלאו אתם סאת אבותיכם: 32
לב וּבְכֵן מַלְאוּ אַתֶּם סְאַת אֲבוֹתֵיכֶם׃

32. ub'ken mal'u 'atem s'ath 'abotheykem.

Matt23:32 "Fill up, then, the measure of the guilt of your fathers."

‹32› καὶ ὑμεῖς πληρώσατε τὸ μέτρον τῶν πατέρων ὑμῶν.
32 kai hymeis plērōsate to metron tōn paterōn hymōn.

נחשים ילדי צפעונים איך תמלטו מדין גיהנם: 33
לג נְחָשִׁים יַלְדֵי צִפְעוֹנִים אֵיךְ תִּמָּלְטוּ מִדִּין גֵּיהִנֹּם׃

33. n'chashiym yal'dey tsiph'`oniym 'ey'k timal'tu midiyn geyhinom.

Matt23:33 "You serpents, you brood of vipers, how shall you escape the sentence of hell?"

‹33› ὄφεις, γεννήματα ἐχιδνῶν, πῶς φύγητε ἀπὸ τῆς κρίσεως τῆς γεέννης;
33 opheis, gennēmata echidnōn, pōs phygēte apo tēs kriseōs tēs geennēs?

לכן הנני שלח לכם נביאים וחכמים וסופרים 34
ומהם תהרגו ותצלבו ומהם תכו בשוטים בכנסיותיכם
ותרדפום מעיר לעיר:
לד לָכֵן הִנְנִי שֹׁלֵחַ לָכֶם נְבִיאִים וַחֲכָמִים וְסוֹפְרִים
וּמֵהֶם תַּהַרְגוּ וְתִצְלְבוּ וּמֵהֶם תַּכּוּ בַּשּׁוֹטִים בִּכְנֵסִיּוֹתֵיכֶם
וְתִרְדְּפוּם מֵעִיר לָעִיר׃

34. laken hin'niy sholeach lakem n'biy'iym wachakamiym w'soph'riym umehem tahar'gu w'thits'l'bu umehem taku bashotiym bik'nesiyotheykem w'thir'd'phum me`iyr la`iyr.

Matt23:34 "Therefore, behold, I am sending you prophets and wise men and scribes;

some of them you shall kill and crucify, and some of them you shall scourge in your synagogues,
and persecute from city to city,”

‹34› διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω πρὸς ὑμᾶς προφήτας καὶ σοφοὺς καὶ γραμματεῖς·
ἐξ αὐτῶν ἀποκτενεῖτε καὶ σταυρώσετε καὶ ἐξ αὐτῶν μαστιγώσετε ἐν ταῖς συναγωγαῖς ὑμῶν
καὶ διώξετε ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν·

34 dia touto idou egō apostellō pros hymas prophētas kai sophous kai grammateis; ex autōn apokteneite
kai staurōsete kai ex autōn mastigōsete en tais synagōgais hymōn kai diōxete apo poleōs eis polin;

---

35 למען יבא עליכם כל-דם נקי הנשפך בארץ
מדם-הבל הצדיק עד-דם זכריה בן-ברכיה אשר
רצחתם אותו בין ההיכל ולמזבח:

לה לְמַעַן יָבֹא עֲלֵיכֶם כָּל־דָּם נָקִי הַנִּשְׁפָּךְ בָּאָרֶץ
מִדַּם־הֶבֶל הַצַּדִּיק עַד־דַּם זְכַרְיָה בֶּן־בֶּרֶכְיָה אֲשֶׁר
רְצַחְתֶּם אוֹתוֹ בֵּין הַהֵיכָל וְלַמִּזְבֵּחַ׃

35. l’ma`an yabo’ `aleykem kal-dam naqiy hanish’pa’k ba’arets midam-Hebel hatsadiyq `ad-dam Z’kar’Yah ben-Berek’Yah ‘asher r’tsach’tem ‘otho beyn haheykal w’lamiz’beach.

Matt23:35 “so that upon you may fall the guilt of all the righteous blood shed on earth,
from the blood of righteous Abel to the blood of Zechariah, the son of Berechiah,
whom you murdered between the temple and the altar.”

‹35› ὅπως ἔλθῃ ἐφ’ ὑμᾶς πᾶν αἷμα δίκαιον ἐκχυννόμενον ἐπὶ τῆς γῆς ἀπὸ τοῦ αἵματος Ἅβελ τοῦ
δικαίου ἕως τοῦ αἵματος Ζαχαρίου υἱοῦ Βαραχίου, ὃν ἐφονεύσατε μεταξὺ τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ
θυσιαστηρίου.

35 hopōs elthē eph’ hymas pan haima dikaion ekchynnomenon epi tēs gēs
apo tou haimatos Habel tou dikaiou heōs tou haimatos Zachariou huiou Barachiou,
hon ephoneusate metaxy tou naou kai tou thysiastēriou.

---

36 אמן אמר אני לכם בא יבא כל-אלה על-הדור הזה:

לו אָמֵן אֹמֵר אֲנִי לָכֶם בֹּא יָבֹא כָּל־אֵלֶּה עַל־הַדּוֹר הַזֶּה׃

36. ‘amen ‘omer ‘aniy lakem bo’ yabo’ kal-‘eleh `al-hador hazeh.

Matt23:36 “Truly I say to you, all these things shall come upon this generation.”

‹36› ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἥξει ταῦτα πάντα ἐπὶ τὴν γενεὰν ταύτην.

36 amēn legō hymin, hēxei tauta panta epi tēn genean tautēn.

---

37 ירושלים ירושלים ההרגת את-הנביאים והסקלת את
השלוחים אליה כמה פעמים חפצתי לקבץ את-בניך
כתרנגלת המקבצת את-אפרחיה תחת כנפיה ולא אביתם:

לז יְרוּשָׁלַיִם יְרוּשָׁלַיִם הַהֹרֶגֶת אֶת־הַנְּבִיאִים וְהַסֹּקֶלֶת אֶת
הַשְּׁלוּחִים אֵלֶיהָ כַּמָּה פְּעָמִים חָפַצְתִּי לְקַבֵּץ אֶת־בָּנַיִךְ

כַּתַּרְנְגֹלֶת הַמְקַבֶּצֶת אֶת־אֶפְרֹחֶיהָ תַּחַת כְּנָפֶיהָ וְלֹא אֲבִיתֶם׃

37. Y'rushalayim Y'rushalayim hahoregeth 'eth-han'biy'iym w'hasoqeleth 'eth hash'luchiym 'eleyah kamah p'`amiym chaphats'tiy l'qabets 'eth-banayi'k katar'n'goleth ham'qabetseth 'eth-'eph'rocheyah tachath k'napheyah w'lo' 'abiythem.

Matt23:37 "Yerushalam, Yerushalam, who kills the prophets and stones those who are sent to her! How often I wanted to gather your children together, the way a hen gathers her chicks under her wings, and you were unshalling."

‹37› Ἰερουσαλὴμ Ἰερουσαλήμ, ἡ ἀποκτείνουσα τοὺς προφήτας καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν, ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυναγαγεῖν τὰ τέκνα σου, ὃν τρόπον ὄρνις ἐπισυνάγει τὰ νοσσία αὐτῆς ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἠθελήσατε.

37 Ierousalēm Ierousalēm, hē apokteinousa tous prophētas

kai lithobolousa tous apestalmenous pros autēn, posakis ēthelēsa episynagagein ta tekna sou,

hon tropon ornis episynagei ta nossia autēs hypo tas pterygas, kai ouk ēthelēsate.

---

38 𐤄𐤍𐤄 𐤁𐤉𐤕𐤊𐤌 𐤉𐤏𐤆𐤁 𐤋𐤊𐤌 𐤔𐤌𐤌:

לח הִנֵּה בֵיתְכֶם יֵעָזֵב לָכֶם שָׁמֵם׃

38. hineh beyth'kem ye`azeb lakem shamem.

Matt23:38 "Behold, your house is being left to you desolate!"

‹38› ἰδοὺ ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος.

38 idou aphietai hymin ho oikos hymōn erēmos.

---

39 𐤊𐤉 𐤀𐤍𐤉 𐤀𐤌𐤓 𐤋𐤊𐤌 𐤌𐤏𐤕𐤄 𐤋𐤀 𐤕𐤓𐤀𐤅𐤍𐤉 𐤏𐤃 𐤀𐤔𐤓
𐤕𐤀𐤌𐤓𐤅 𐤁𐤓𐤅𐤊 𐤄𐤁𐤀 𐤁𐤔𐤌-𐤉𐤄𐤅𐤄:

לט כִּי אֲנִי אֹמֵר לָכֶם מֵעַתָּה לֹא תִרְאוּנִי עַד אֲשֶׁר
תֹּאמְרוּ בָּרוּךְ הַבָּא בְּשֵׁם־יְהוָה׃

39. ki 'aniy 'omer lakem me`atah lo' thir'uniy `ad 'asher to'm'ru baruk haba' b'shem-Yahúwah.

Matt23:39 "For I say to you, from now on you shall not see Me until you say,
'Blessed is He who comes in the name of 𐤉𐤄𐤅𐤄!'"

‹39› λέγω γὰρ ὑμῖν, οὐ μή με ἴδητε ἀπ' ἄρτι ἕως ἂν εἴπητε,
Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου.

39 legō gar hymin, ou mē me idēte ap' arti heōs an eipēte,

Eulogēmenos ho erchomenos en onomati kyriou.

Chapter 24

Shavua Reading Schedule (6th sidrot) - Matthew 24 – 25

Matt24:1 𐤅𐤉𐤑𐤀-𐤉𐤄𐤅𐤔𐤏 𐤌𐤍-𐤄𐤌𐤒𐤃𐤔 𐤋𐤋𐤊𐤕 𐤋𐤃𐤓𐤊𐤅
𐤅𐤉𐤂𐤔𐤅 𐤕𐤋𐤌𐤉𐤃𐤉𐤅 𐤋𐤄𐤓𐤀𐤕𐤅 𐤀𐤕-𐤁𐤍𐤉𐤍𐤉 𐤄𐤌𐤒𐤃𐤔:

א וַיֵּצֵא־יְהוֹשֻׁעַ מִן־הַמִּקְדָּשׁ לָלֶכֶת לְדַרְכּוֹ

וַיִּגְּשׁוּ תַּלְמִידָיו לְהַרְאוֹתוֹ אֶת־בִּנְיְנֵי הַמִּקְדָּשׁ׃

1. wayetse'-Yahushuà min-hamiq'dash laleketh l'dar'ko
wayig'shu tal'miydayu l'har'otho 'eth-bin'y'ney hamiq'dash.

Matt24:1 Yahushua came out from the temple and was going away
when His disciples came up to point out the temple buildings to Him.

‹24:1› Καὶ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἐπορεύετο,
καὶ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπιδεῖξαι αὐτῷ τὰς οἰκοδομὰς τοῦ ἱεροῦ.

1 Kai exelthōn ho Iēsous apo tou hierou eporeueto,

kai prosēlthon hoi mathētai autou epideixai autō̧ tas oikodomas tou hierou.

---

2 𐤅𐤉𐤏𐤍 𐤉𐤄𐤅𐤔𐤏 𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓 𐤀𐤋𐤉𐤄𐤌 𐤄𐤓𐤀𐤉𐤕𐤌 𐤀𐤕-𐤊𐤋-𐤀𐤋𐤄 𐤀𐤌𐤍
𐤀𐤌𐤓 𐤀𐤍𐤉 𐤋𐤊𐤌 𐤋𐤀-𐤕𐤔𐤀𐤓 𐤐𐤄 𐤀𐤁𐤍 𐤏𐤋-𐤀𐤁𐤍 𐤀𐤔𐤓 𐤋𐤀 𐤕𐤕𐤐𐤓𐤒:

ב וַיַּעַן יָהוּשֻׁעַ וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם הַרְאִיתֶם אֶת־כָּל־אֵלֶּה אָמֵן
אֹמֵר אֲנִי לָכֶם לֹא־תִשָּׁאֵר פֹּה אֶבֶן עַל־אֶבֶן אֲשֶׁר לֹא תִתְפָּרָק׃

2. waya`an Yahushuà wayo'mer 'aleyhem har'iythem 'eth-kal-'eleh
'amen 'omer 'aniy lakem lo'-thisha'er poh 'eben `al-'eben 'asher lo' thith'paraq.

Matt24:2 And He answered and said to them, "Do you not see all these things?
Truly I say to you, not one stone here shall be left upon another, which shall not be torn down."

‹2› ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Οὐ βλέπετε ταῦτα πάντα; ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
οὐ μὴ ἀφεθῇ ὧδε λίθος ἐπὶ λίθον ὃς οὐ καταλυθήσεται.

2 ho de apokritheis eipen autois, Ou blepete tauta panta?

amēn legō hymin, ou mē aphethȩ̄ hōde lithos epi lithon hos ou katalythēsetai.

---

3 𐤅𐤉𐤔𐤁 𐤏𐤋-𐤄𐤓 𐤄𐤆𐤉𐤕𐤉𐤌 𐤅𐤉𐤂𐤔𐤅 𐤀𐤋𐤉𐤅 𐤄𐤕𐤋𐤌𐤉𐤃𐤉𐤌 𐤋𐤁𐤃𐤌
𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓𐤅 𐤀𐤌𐤓-𐤍𐤀 𐤋𐤍𐤅 𐤌𐤕𐤉 𐤕𐤄𐤉𐤄 𐤆𐤀𐤕 𐤅𐤌𐤄 𐤀𐤅𐤕 𐤁𐤅𐤀𐤊
𐤅𐤀𐤅𐤕 𐤒𐤑 𐤄𐤏𐤅𐤋𐤌:

ג וַיֵּשֶׁב עַל־הַר הַזֵּיתִים וַיִּגְּשׁוּ אֵלָיו הַתַּלְמִידִים לְבַדָּם
וַיֹּאמְרוּ אֱמָר־נָא לָנוּ מָתַי תִּהְיֶה זֹאת וּמָה אוֹת בּוֹאֲךָ
וְאוֹת קֵץ הָעוֹלָם׃

3. wayesheb `al-har hazeythiym wayig'shu 'elayu hatal'miydiym l'badam
wayo'm'ru 'emar-na' lanu mathay tih'yeh zo'th umah 'oth bo'aak w'oth qets ha`olam.

Matt24:3 As He was sitting on the Mount of Olives, the disciples came to Him privately, saying, Tell us,
when shall these things happen, and what shall be the sign of Your coming, and of the end of the age?

‹3› Καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ Ὄρους τῶν Ἐλαιῶν προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ
κατ' ἰδίαν λέγοντες, Εἰπὲ ἡμῖν πότε ταῦτα ἔσται
καὶ τί τὸ σημεῖον τῆς σῆς παρουσίας καὶ συντελείας τοῦ αἰῶνος;

3 Kathēmenou de autou epi tou Orous tōn Elaiōn prosēlthon autō̧ hoi mathētai kat' idian legontes,

Eipe hēmin pote tauta estai kai ti to sēmeion tēs sēs parousias kai synteleias tou aiōnos?

4 𐤅𐤉𐤏𐤍 𐤉𐤄𐤅𐤔𐤏 𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓 𐤋𐤄𐤌 𐤓𐤀𐤅 𐤐𐤍-𐤉𐤕𐤏𐤄 𐤀𐤕𐤊𐤌 𐤀𐤉𐤔:

דוַיַּעַן יָהוּשֻׁעַ וַיֹּאמֶר לָהֶם רְאוּ פֶּן־יַתְעֶה אֶתְכֶם אִישׁ׃

4. waya`an Yahushuà wayo'mer lahem r'u pen-yath'`eh 'eth'kem 'iysh.

Matt24:4 And Yahushua answered and said to them, "See to it that no one misleads you."

‹4› καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Βλέπετε μή τις ὑμᾶς πλανήσῃ·

4 kai apokritheis ho Iēsous eipen autois, Blepete mē tis hymas planēsę̄

---

5 𐤊𐤉 𐤓𐤁𐤉𐤌 𐤉𐤁𐤀𐤅 𐤁𐤔𐤌𐤉 𐤋𐤀𐤌𐤓 𐤀𐤍𐤉 𐤄𐤅𐤀 𐤄𐤌𐤔𐤉𐤇 𐤅𐤄𐤕𐤏𐤅 𐤓𐤁𐤉𐤌:

הכִּי רַבִּים יָבֹאוּ בִשְׁמִי לֵאמֹר אֲנִי הוּא הַמָּשִׁיחַ וְהִתְעוּ רַבִּים׃

5. ki rabbiym yabo'u bish'miy le'mor 'aniy hu' haMashiyach w'hith'`u rabbiym .

Matt24:5 "For many shall come in My name, saying, 'I am the Mashiyach,' and shall mislead many.'"

‹5› πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου λέγοντες, Ἐγώ εἰμι ὁ Χριστός, καὶ πολλοὺς πλανήσουσιν.

5 polloi gar eleusontai epi tǭ onomati mou legontes, Egō eimi ho Christos, kai pollous planēsousin.

---

6 𐤅𐤀𐤕𐤌 𐤏𐤕𐤉𐤃𐤉𐤌 𐤋𐤔𐤌𐤏 𐤌𐤋𐤇𐤌𐤅𐤕 𐤅𐤔𐤌𐤏𐤅𐤕 𐤌𐤋𐤇𐤌𐤄 𐤓𐤀𐤅 𐤐𐤍-𐤕𐤁𐤄𐤋𐤅
𐤊𐤉-𐤄𐤉𐤅 𐤕𐤄𐤉𐤄 𐤊𐤋-𐤆𐤀𐤕 𐤀𐤊 𐤏𐤃𐤍 𐤀𐤉𐤍 𐤄𐤒𐤑:

ווְאַתֶּם עֲתִידִים לִשְׁמֹעַ מִלְחָמוֹת וּשְׁמֻעוֹת מִלְחָמָה רְאוּ פֶּן־תִּבָּהֵלוּ
כִּי־הָיוֹ תִהְיֶה כָל־זֹאת אַךְ עֲדֶן אֵין הַקֵּץ׃

6. w'atem `athiydiym lish'mo`a mil'chamoth ush'mu`oth mil'chamah r'u pen-tibahelu
kiy-hayo thih'yeh kal-zo'th 'a'k `aden 'eyn haqets.

Matt24:6 "You shall be hearing of wars and rumors of wars. See that you are not frightened,
for those things must take place, but that is not yet the end."

‹6› μελλήσετε δὲ ἀκούειν πολέμους καὶ ἀκοὰς πολέμων· ὁρᾶτε μὴ θροεῖσθε·
δεῖ γὰρ γενέσθαι, ἀλλ' οὔπω ἐστὶν τὸ τέλος.

6 mellēsete de akouein polemous kai akoas polemōn; horate mē throeisthe;

dei gar genesthai, all' oupō estin to telos.

---

7 𐤊𐤉 𐤉𐤒𐤅𐤌 𐤂𐤅𐤉 𐤏𐤋-𐤂𐤅𐤉 𐤅𐤌𐤌𐤋𐤊𐤄 𐤏𐤋-𐤌𐤌𐤋𐤊𐤄
𐤅𐤄𐤉𐤄 𐤓𐤏𐤁 𐤅𐤃𐤁𐤓 𐤅𐤓𐤏𐤔 𐤄𐤍𐤄 𐤅𐤄𐤍𐤄:

זכִּי יָקוּם גּוֹי עַל־גּוֹי וּמַמְלָכָה עַל־מַמְלָכָה
וְהָיָה רָעָב וְדֶבֶר וָרַעַשׁ הֵנָּה וָהֵנָּה׃

7. ki yaqum goy `al-goy umam'lakah `al-mam'lakah
w'hayah ra`ab w'deber wara`ash henah wahenah.

Matt24:7 "For nation shall rise against nation, and kingdom against kingdom,
and in various places there shall be famines and pestilence and earthquakes."

‹7› ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνος ἐπὶ ἔθνος καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν
καὶ ἔσονται λιμοὶ καὶ σεισμοὶ κατὰ τόπους·

7 egerthēsetai gar ethnos epi ethnos kai basileia epi basileian kai esontai limoi kai seismoi kata topous;

וכל-אלה רק ראשית החבלים: 8

חוְכָל־אֵלֶּה רַק רֵאשִׁית הַחֲבָלִים׃

8. w'kal-'eleh raq re'shiyth hachabaliym.

Matt24:8 "But all these things are merely the beginning of birth pangs."

‹8› πάντα δὲ ταῦτα ἀρχὴ ὠδίνων.

8 panta de tauta archē ōdinōn.

אז יסגירו אתכם לצרה והמיתו אתכם 9
והייתם שנואים לכל-הגוים למען שמי:

טאָז יַסְגִּירוּ אֶתְכֶם לַצָּרָה וְהֵמִיתוּ אֶתְכֶם
וִהְיִיתֶם שְׂנוּאִים לְכָל־הַגּוֹיִם לְמַעַן שְׁמִי׃

9. 'az yas'giyru 'eth'kem latsarah w'hemiythu 'eth'kem
wih'yiythem s'nu'iym l'kal-hagoyim l'ma`an sh'miy.

Matt24:9 "Then they shall deliver you to tribulation, and shall kill you,
and you shall be hated by all nations because of My name."

‹9› τότε παραδώσουσιν ὑμᾶς εἰς θλῖψιν καὶ ἀποκτενοῦσιν ὑμᾶς,
καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων τῶν ἐθνῶν διὰ τὸ ὄνομά μου.

9 tote paradōsousin hymas eis thlipsin kai apoktenousin hymas,

kai esesthe misoumenoi hypo pantōn tōn ethnōn dia to onoma mou.

ואז יכשלו רבים ומסרו איש את-רעהו 10
ושנאו איש את-אחיו:

יוְאָז יִכָּשְׁלוּ רַבִּים וּמָסְרוּ אִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ
וְשָׂנְאוּ אִישׁ אֶת־אָחִיו׃

10. w'az yikash'lu rabbiym umas'ru 'iysh 'eth-re`ehu w'san'u 'iysh 'eth-'achiyu.

Matt24:10 "At that time many shall fall away and shall betray one another and hate one another."

‹10› καὶ τότε σκανδαλισθήσονται πολλοὶ καὶ ἀλλήλους παραδώσουσιν καὶ μισήσουσιν ἀλλήλους·
10 kai tote skandalisthēsontai polloi kai allēlous paradōsousin kai misēsousin allēlous;

ונביאי שקר רבים יקומו והתעו רבים: 11

יאוּנְבִיאֵי שֶׁקֶר רַבִּים יָקוּמוּ וְהִתְעוּ רַבִּים׃

11. un'biy'ey sheqer rabbiym yaqumu w'hith'`u rabbiym .

Matt24:11 "Many false prophets shall arise and shall mislead many."

‹11› καὶ πολλοὶ ψευδοπροφῆται ἐγερθήσονται καὶ πλανήσουσιν πολλούς·
11 kai polloi pseudoprophētai egerthēsontai kai planēsousin pollous;

ומפני אשר ירבה הפשע תפוג אהבת הרבים: 12

יב וּמִפְּנֵי אֲשֶׁר יִרְבֶּה הַפֶּשַׁע תָּפוּג אַהֲבַת הָרַבִּים׃

12. umip'ney 'asher yir'beh hapesha` taphug 'ahabath harabbiym .

Matt24:12 "Because lawlessness is increased, most people's love shall grow cold."

‹12› καὶ διὰ τὸ πληθυνθῆναι τὴν ἀνομίαν ψυγήσεται ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν.

12 kai dia to plēthynthēnai tēn anomian psygēsetai hē agapē tōn pollōn.

---

13 𐤅𐤄𐤌𐤇𐤊𐤄 𐤏𐤃-𐤏𐤕 𐤒𐤑 𐤄𐤅𐤀 𐤉𐤅𐤔𐤏:

יג וְהַמְחַכֶּה עַד־עֵת קֵץ הוּא יִוָּשֵׁעַ׃

13. w'ham'chakeh `ad-`eth qets hu' yiuashe`a.

Matt24:13 "But the one who endures to the end, he shall be saved."

‹13› ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος οὗτος σωθήσεται.

13 ho de hypomeinas eis telos houtos sōthēsetai.

---

14 𐤅𐤕𐤒𐤓𐤀 𐤁𐤔𐤅𐤓𐤕 𐤄𐤌𐤋𐤊𐤅𐤕 𐤄𐤆𐤀𐤕 𐤁𐤊𐤋-𐤄𐤀𐤓𐤑
𐤋𐤏𐤃𐤅𐤕 𐤋𐤊𐤋-𐤄𐤂𐤅𐤉𐤌 𐤅𐤀𐤇𐤓 𐤉𐤁𐤅𐤀 𐤄𐤒𐤑:

יד וַתִקָּרֵא בְּשׂוֹרַת הַמַּלְכוּת הַזֹּאת בְּכָל־הָאָרֶץ
לְעֵדוּת לְכָל־הַגּוֹיִם וְאַחַר יָבוֹא הַקֵּץ׃

14. wathiqare' b'sorath hamal'kuth hazo'th b'kal-ha'arets
l'`eduth l'kal-hagoyim w'achar yabo' haqets.

Matt24:14 "This gospel of the kingdom shall be preached in the whole world
as a testimony to all the nations, and then the end shall come."

‹14› καὶ κηρυχθήσεται τοῦτο τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας ἐν ὅλῃ τῇ οἰκουμένῃ
εἰς μαρτύριον πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν, καὶ τότε ἥξει τὸ τέλος.

14 kai kērychthēsetai touto to euaggelion tēs basileias en holę tę oikoumenę
eis martyrion pasin tois ethnesin, kai tote hēxei to telos.

---

15 𐤋𐤊𐤍 𐤊𐤀𐤔𐤓 𐤕𐤓𐤀𐤅 𐤀𐤕-𐤔𐤒𐤅𐤑 𐤌𐤔𐤌𐤌 𐤀𐤔𐤓 𐤀𐤌𐤓 𐤃𐤍𐤉𐤀𐤋
𐤄𐤍𐤁𐤉𐤀 𐤏𐤅𐤌𐤃 𐤁𐤌𐤒𐤅𐤌 𐤒𐤃𐤅𐤔 𐤄𐤒𐤓𐤀 𐤉𐤁𐤉𐤍:

טו לָכֵן כַּאֲשֶׁר תִּרְאוּ אֶת־שִׁקּוּץ מְשֹׁמֵם אֲשֶׁר אָמַר דָּנִיֵּאל
הַנָּבִיא עוֹמֵד בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ הַקֹּרֵא יָבִין׃

15. laken ka'asher tir'u 'eth-shiquts m'shomem 'asher 'amar
Daniy'El hanabiy' `omed b'maqom qadosh haqore' yabiyn.

Matt24:15 "Therefore when you see the abomination of desolation which was spoken of
through Daniel the prophet, standing in the holy place, let the reader understand,"

‹15› Ὅταν οὖν ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως τὸ ῥηθὲν
διὰ Δανιὴλ τοῦ προφήτου ἑστὸς ἐν τόπῳ ἁγίῳ, ὁ ἀναγινώσκων νοείτω,

15 Hotan oun idēte to bdelygma tēs erēmōseōs to hrēthen
dia Daniēl tou prophētou hestos en topō̧ hagiō̧, ho anaginōskōn noeitō,

16 𐤀𐤆 𐤍𐤅𐤎 𐤉𐤍𐤅𐤎𐤅 𐤀𐤍𐤔𐤉 𐤉𐤄𐤅𐤃𐤄 𐤀𐤋-𐤄𐤄𐤓𐤉𐤌:

טז אָז נוֹס יָנוּסוּ אַנְשֵׁי יְהוּדָה אֶל־הֶהָרִים:

16. ‘az nos yanusu ‘an’shey Yahudah ‘el-hehariym.

Matt24:16 “then those who are in Judea must flee to the mountains”;

‹16› τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη,
16 tote hoi en tē Ioudaią pheugetōsan eis ta orē,

---

17 𐤅𐤀𐤔𐤓 𐤏𐤋-𐤄𐤂𐤂 𐤀𐤋-𐤉𐤓𐤃 𐤋𐤔𐤀𐤕 𐤃𐤁𐤓 𐤌𐤁𐤉𐤕𐤅:

יז וַאֲשֶׁר עַל־הַגָּג אַל־יֵרֵד לָשֵׂאת דָּבָר מִבֵּיתוֹ:

17. wa’asher `al-hagag ‘al-yered lase’th dabar mibeytho.

Matt24:17 “Whoever is on the housetop must not go down to get the things out that are in his house.”

‹17› ὁ ἐπὶ τοῦ δώματος μὴ καταβάτω ἆραι τὰ ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ,
17 ho epi tou dōmatos mē katabatō arai ta ek tēs oikias autou,

---

18 𐤅𐤀𐤔𐤓 𐤁𐤔𐤃𐤄 𐤀𐤋-𐤉𐤔𐤁 𐤄𐤁𐤉𐤕𐤄 𐤋𐤔𐤀𐤕 𐤀𐤕-𐤌𐤋𐤁𐤅𐤔𐤅:

יח וַאֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה אַל־יָשֹׁב הַבַּיְתָה לָשֵׂאת אֶת־מַלְבּוּשׁוֹ:

18. wa’asher basadeh ‘al-yashob habay’thah lase’th ‘eth-mal’busho.

Matt24:18 “Whoever is in the field must not turn back to get his cloak.”

‹18› καὶ ὁ ἐν τῷ ἀγρῷ μὴ ἐπιστρεψάτω ὀπίσω ἆραι τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ.
18 kai ho en tō agrō mē epistrepsatō opisō arai to himation autou.

---

19 𐤅𐤀𐤅𐤉 𐤋𐤄𐤓𐤅𐤕 𐤅𐤋𐤌𐤉𐤍𐤉𐤒𐤅𐤕 𐤁𐤉𐤌𐤉𐤌 𐤄𐤄𐤌:

יט וְאוֹי לֶהָרוֹת וְלַמֵּינִיקוֹת בַּיָּמִים הָהֵם:

19. w’oy leharoth w’lameyniyqoth bayamiym hahem.

Matt24:19 “But woe to those who are pregnant and to those who are nursing babies in those days!”

‹19› οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις.
19 ouai de tais en gastri echousais kai tais thēlazousais en ekeinais tais hēmerais.

---

20 𐤀𐤊 𐤄𐤕𐤐𐤋𐤋𐤅 𐤔𐤋𐤀 𐤕𐤄𐤉𐤄 𐤌𐤍𐤅𐤎𐤕𐤊𐤌 𐤁𐤇𐤓𐤐 𐤅𐤋𐤀 𐤁𐤔𐤁𐤕:

כ אַךְ הִתְפַּלְלוּ שֶׁלֹּא תִהְיֶה מְנוּסַתְכֶם בַּחֹרֶף וְלֹא בַּשַּׁבָּת:

20. ‘a’k hith’palalu shel’ tih’yeh m’nusath’kem bachoreph w’lo’ baShabbat.

Matt24:20 “But pray that your flight shall not be in the winter, or on a Shabbat.”

‹20› προσεύχεσθε δὲ ἵνα μὴ γένηται ἡ φυγὴ ὑμῶν χειμῶνος μηδὲ σαββάτῳ.
20 proseuchesthe de hina mē genētai hē phygē hymōn cheimōnos mēde sabbatǭ.

---

21 𐤊𐤉 𐤀𐤆 𐤕𐤄𐤉𐤄 𐤑𐤓𐤄 𐤂𐤃𐤅𐤋𐤄 𐤀𐤔𐤓 𐤊𐤌𐤅𐤄 𐤋𐤀-𐤍𐤄𐤉𐤕𐤄
𐤌𐤓𐤀𐤔𐤉𐤕 𐤄𐤏𐤅𐤋𐤌 𐤅𐤏𐤃-𐤏𐤕𐤄 𐤅𐤋𐤀 𐤕𐤅𐤎𐤐:

כא כִּי אָז תִּהְיֶה צָרָה גְדוֹלָה אֲשֶׁר כָּמוֹהָ לֹא־נִהְיְתָה

מֵרֵאשִׁית הָוֹלָם וְעַד־עַתָּה וְכָמוֹהָ לֹא תוֹסִף׃

21. ki 'az tih'yeh tsarah g'dolah 'asher kamoah lo'-nih'y'thah
mere'shiyth haolam w'`ad-`atah w'kamoah lo' thosiph.

Matt24:21 "For then there shall be a great tribulation, such as has not occurred
since the beginning of the world until now, nor ever shall."

‹21› ἔσται γὰρ τότε θλῖψις μεγάλη οἵα οὐ γέγονεν
ἀπ' ἀρχῆς κόσμου ἕως τοῦ νῦν οὐδ' οὐ μὴ γένηται.

21 estai gar tote thlipsis megalē hoia ou gegonen ap' archēs kosmou heōs tou nyn oud' ou mē genētai.

---

22 ולולא נקצרו הימים ההם לא ינצל כל-בשר
אך למען הבחירים יקצרו הימים ההם:

כב וְלוּלֵא נִקְצְרוּ הַיָּמִים הָהֵם לֹא יִנָּצֵל כָּל־בָּשָׂר
אַךְ לְמַעַן הַבְּחִירִים יִקָּצְרוּ הַיָּמִים הָהֵם׃

22. w'lule' niq'ts'ru hayamiym hahem lo' yinatsel kal-basar
'a'k l'ma`an hab'chiyriym yiqats'ru hayamiym hahem.

Matt24:22 "Unless those days had been cut short, no life would have been saved;
but for the sake of the elect those days shall be cut short."

‹22› καὶ εἰ μὴ ἐκολοβώθησαν αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σάρξ·
διὰ δὲ τοὺς ἐκλεκτοὺς κολοβωθήσονται αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι.

22 kai ei mē ekolobōthēsan hai hēmerai ekeinai, ouk an esōthē pasa sarx;

dia de tous eklektous kolobōthēsontai hai hēmerai ekeinai.

---

23 וכי-יאמר אליכם איש בעת ההיא הנה-פה המשיח
או הנו-שם אל-תאמינו:

כג וְכִי־יֹאמַר אֲלֵיכֶם אִישׁ בָּעֵת הַהִיא הִנֵּה־פֹה הַמָּשִׁיחַ
אוֹ הִנּוֹ־שָׁם אַל־תַּאֲמִינוּ׃

23. w'kiy-yo'mar 'aleykem 'iysh ba`eth hahiy' hineh-phoh haMashiyach 'o hino-sham 'al-ta'amiynu.

Matt24:23 "Then if anyone says to you at that time,
'Behold, here is the Mashiyach,' or 'There He is,' do not believe him.'"

‹23› τότε ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ, Ἰδοὺ ὧδε ὁ Χριστός, ἤ, Ὧδε, μὴ πιστεύσητε·

23 tote ean tis hymin eipę, Idou hōde ho Christos, ē, Hōde, mē pisteusēte;

---

24 כי יקומו משיחי שקר ונביאי שקר ויתנו אתות גדלות
ומופתים למען התעות אף את-הבחירים אם-יוכלו:

כד כִּי יָקוּמוּ מְשִׁיחֵי שֶׁקֶר וּנְבִיאֵי שֶׁקֶר וְיִתְּנוּ אֹתוֹת גְּדֹלוֹת
וּמוֹפְתִים לְמַעַן הַתְעוֹת אַף אֶת־הַבְּחִירִים אִם־יוּכָלוּ׃

24. ki yaqumu M'shiychey sheqer un'biy'ey sheqer w'yit'nu 'othoth g'doloth
umoph'thiym l'ma`an hath'`oth 'aph 'eth-hab'chiyriym 'im-yukalu.

Matt24:24 "For false Messiahs and false prophets shall arise and shall show great signs and wonders, so as to mislead, if possible, even the elect.”

‹24› ἐγερθήσονται γὰρ ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφῆται καὶ δώσουσιν σημεῖα μεγάλα
καὶ τέρατα ὥστε πλανῆσαι, εἰ δυνατόν, καὶ τοὺς ἐκλεκτούς.
24 egerthēsontai gar pseudochristoi kai pseudoprophētai kai dōsousin sēmeia megala
kai terata hōste planēsai, ei dynaton, kai tous eklektous.

---

25 𐤄𐤍𐤄 𐤌𐤓𐤀𐤔 𐤄𐤂𐤃𐤕𐤉 𐤋𐤊𐤌:
כה הִנֵּה מֵרֹאשׁ הִגַּדְתִּי לָכֶם׃

25. hineh mero’sh higad’tiy lakem.

Matt24:25 “Behold, I have told you in advance.”

‹25› ἰδοὺ προείρηκα ὑμῖν.
25 idou proeirēka hymin.

---

26 𐤋𐤊𐤍 𐤊𐤉-𐤉𐤀𐤌𐤓𐤅 𐤀𐤋𐤉𐤊𐤌 𐤄𐤍𐤅 𐤁𐤌𐤃𐤁𐤓 𐤀𐤋-𐤕𐤑𐤀𐤅
𐤄𐤍𐤅 𐤁𐤇𐤃𐤓𐤉𐤌 𐤀𐤋-𐤕𐤀𐤌𐤉𐤍𐤅:
כו לָכֵן כִּי־יֹאמְרוּ אֲלֵיכֶם הִנּוֹ בַמִּדְבָּר אַל־תֵּצֵאוּ
הִנּוֹ בַּחֲדָרִים אַל־תַּאֲמִינוּ׃

26. laken kiy-yo’m’ru ‘aleykem hino bamid’bar ‘al-tetse’u hino bachadariym ‘al-ta’amiynu.

Matt24:26 “So if they say to you, ‘Behold, He is in the wilderness,’ do not go out,
or, ‘Behold, He is in the inner rooms,’ do not believe them.”

‹26› ἐὰν οὖν εἴπωσιν ὑμῖν, Ἰδοὺ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐστίν, μὴ ἐξέλθητε·
Ἰδοὺ ἐν τοῖς ταμείοις, μὴ πιστεύσητε·
26 ean oun eipōsin hymin, Idou en tę erēmǫ estin, mē exelthēte; Idou en tois tameiois, mē pisteusēte;

---

27 𐤊𐤉 𐤊𐤁𐤓𐤒 𐤄𐤉𐤅𐤑𐤀 𐤌𐤌𐤆𐤓𐤇 𐤅𐤌𐤀𐤉𐤓 𐤏𐤃-𐤄𐤌𐤏𐤓𐤁
𐤊𐤍 𐤉𐤄𐤉𐤄 𐤂𐤌-𐤁𐤅𐤀𐤅 𐤔𐤋-𐤁𐤍-𐤄𐤀𐤃𐤌:
כז כִּי כַּבָּרָק הַיּוֹצֵא מִמִּזְרָח וּמֵאִיר עַד־הַמַּעֲרָב
כֵּן יִהְיֶה גַּם־בּוֹאוֹ שֶׁל־בֶּן־הָאָדָם׃

27. ki kabaraq hayotse’ mimiz’rach ume’iyr `ad-hama`arab
ken yih’yeh gam-bo’o shel-Ben-ha’Adam.

Matt24:27 “For just as the lightning comes from the east and flashes even to the west,
so shall the coming of the Son of Man be.”

‹27› ὥσπερ γὰρ ἡ ἀστραπὴ ἐξέρχεται ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ φαίνεται ἕως δυσμῶν,
οὕτως ἔσται ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου·
27 hōsper gar hē astrapē exerchetai apo anatolōn kai phainetai heōs dysmōn,
houtōs estai hē parousia tou huiou tou anthrōpou;

---

28 𐤊𐤉 𐤁𐤀𐤔𐤓 𐤄𐤇𐤋𐤋 𐤔𐤌 𐤉𐤒𐤁𐤑𐤅 𐤄𐤍𐤔𐤓𐤉𐤌:
כח כִּי בַּאֲשֶׁר הֶחָלָל שָׁם יִקָּבְצוּ הַנְּשָׁרִים׃

28. **ki ba'asher hechalal sham yiqab'tsu han'shariym.**

Matt24:28 “Wherever the corpse is, there the vultures shall gather.”

‹28› ὅπου ἐὰν ᾖ τὸ πτῶμα, ἐκεῖ συναχθήσονται οἱ ἀετοί.

28 hopou ean ē to ptōma, ekei synachthēsontai hoi aetoi.

ומיד אחרי צרת הימים ההם תחשך השמש והירח לא יגיה 29
אורו והכוכבים יפלו מן-השמים וחילי השמים יתמוטטו:

כט וּמִיָּד אַחֲרֵי צָרַת הַיָּמִים הָהֵם תֶּחְשַׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ לֹא יַגִּיהַּ
אוֹרוֹ וְהַכּוֹכָבִים יִפְּלוּ מִן־הַשָּׁמַיִם וַחֲיָלֵי הַשָּׁמַיִם יִתְמוֹטָטוּ׃

29. **umiyad 'acharey tsarath hayamiym hahem tech'sha'k hashemesh**
w'hayareach lo' yagiyah 'oro w'hakokabiym yip'lu min-hashamayim
wachayaley hashamayim yith'motatu.

Matt24:29 “But immediately after the tribulation of those days the sun shall be darkened,
and the moon shall not give its light, and the stars shall fall from the sky,
and the powers of the heavens shall be shaken.”

‹29› Εὐθέως δὲ μετὰ τὴν θλῖψιν τῶν ἡμερῶν ἐκείνων
ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται,
καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς,
καὶ οἱ ἀστέρες πεσοῦνται ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ,
καὶ αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται.

29 Eutheōs de meta tēn thlipsin tōn hēmerōn ekeinōn
ho hēlios skotisthēsetai,
kai hē selēnē ou dōsei to pheggos autēs,
kai hoi asteres pesountai apo tou ouranou,
kai hai dynameis tōn ouranōn saleuthēsontai.

אז יראה אות בן-האדם בשמים וספדו כל-משפחות הארץ 30
ויראו את-בן-האדם בא עם-ענני השמים בגבורה וכבוד רב:

ל אָז יֵרָאֶה אוֹת בֶּן־הָאָדָם בַּשָּׁמָיִם וְסָפְדוּ כָּל־מִשְׁפְּחוֹת הָאָרֶץ
וְרָאוּ אֶת־בֶּן־הָאָדָם בָּא עִם־עַנְנֵי הַשָּׁמַיִם בִּגְבוּרָה וְכָבוֹד רָב׃

30. **'az yera'eh 'oth Ben-ha'Adam bashamayim w'saph'du kal-mish'p'choth ha'arets**
w'ra'u 'eth-Ben-ha'Adam ba' `im-`ananey hashamayim big'burah w'kabod rab.

Matt24:30 “And then the sign of the Son of Man shall appear in the sky,
and then all the tribes of the earth shall mourn,
and they shall see the Son of Man coming with the clouds of the sky with power and great glory.”

‹30› καὶ τότε φανήσεται τὸ σημεῖον τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐν οὐρανῷ, καὶ τότε κόψονται πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς καὶ ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς·

30 kai tote phanēsetai to sēmeion tou huiou tou anthrōpou en ouranǭ,

kai tote kopsontai pasai hai phylai tēs gēs kai opsontai ton huion tou anthrōpou erchomenon epi tōn nephelōn tou ouranou meta dynameōs kai doxēs pollēs;

וישלח את-מלאכיו בקול שופר גדול וקבצו 31
את-בחיריו מארבע הרוחות למקצה השמים ועד קצה השמים:

לאוְשָׁלַח אֶת־מַלְאָכָיו בְּקוֹל שׁוֹפָר גָּדוֹל וְקִבְּצוּ
אֶת־בְּחִירָיו מֵאַרְבַּע הָרוּחוֹת לְמִקְצֵה הַשָּׁמַיִם וְעַד קְצֵה הַשָּׁמָיִם׃

31. w'shalach 'eth-mal'akayu b'qol shophar gadol
w'qib'tsu 'eth-b'chiyrayu me'ar'ba` haruchoth l'miq'tseh hashamayim w'`ad q'tseh hashamayim.

Matt24:31 "And He shall send forth His angels with a great trumpet
and they shall gather together His elect from the four winds, from one end of the sky to the other."

‹31› καὶ ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ μετὰ σάλπιγγος μεγάλης, καὶ ἐπισυνάξουσιν
τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων ἀπ' ἄκρων οὐρανῶν ἕως [τῶν] ἄκρων αὐτῶν.

31 kai apostelei tous aggelous autou meta salpiggos megalēs, kai episynaxousin tous eklektous autou
ek tōn tessarōn anemōn ap' akrōn ouranōn heōs [tōn] akrōn autōn.

ומן-התאנה למדו את-המשל הזה כאשר ירטב ענפה 32
ופרחו עליה ידעתם כי קרוב הקיץ:

לבוּמִן־הַתְּאֵנָה לִמְדוּ אֶת־הַמָּשָׁל הַזֶּה כַּאֲשֶׁר יִרְטַב עֲנָפָהּ
וּפָרְחוּ עָלֶיהָ יְדַעְתֶּם כִּי קָרוֹב הַקָּיִץ׃

32. umin-hat'enah lim'du 'eth-hamashal hazeh ka'asher yir'tab `anaphah
uphar'chu `aleyah y'da`'tem ki qarob haqayits.

Matt24:32 "Now learn this parable from the fig tree: when its branch has already become tender
and puts forth its leaves, you know that summer is near;"

‹32› Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολήν· ὅταν ἤδη ὁ κλάδος αὐτῆς γένηται ἁπαλὸς καὶ τὰ
φύλλα ἐκφύῃ, γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος·

32 Apo de tēs sykēs mathete tēn parabolēn; hotan ēdē ho klados autēs genētai hapalos
kai ta phylla ekphyē, ginōskete hoti eggys to theros;

כן גם-אתם בראותכם את-כל-אלה דעו כי-קרוב הוא בפתח: 33

לגכֵּן גַּם־אַתֶּם בִּרְאוֹתְכֶם אֶת־כָּל־אֵלֶּה דְּעוּ
כִּי־קָרוֹב הוּא בַּפָּתַח׃

33. ken gam-'atem bir'oth'kem 'eth-kal-'eleh d'`u kiy-qarob hu' bapathach.

Matt24:33 "So, you too, when you see all these things, recognize that He is near, right at the door."

‹33› οὕτως καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδητε πάντα ταῦτα, γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἐπὶ θύραις.

33 houtōs kai hymeis, hotan idēte panta tauta ginōskete hoti eggys estin epi thyrais.

אמן אמר אני לכם כי לא יעבר הדור הזה 34
עד אשר-יהיו כל-אלה:

לד אָמֵן אֹמֵר אֲנִי לָכֶם כִּי לֹא יַעֲבֹר הַדּוֹר הַזֶּה
עַד אֲשֶׁר־יִהְיוּ כָל־אֵלֶּה׃

34. 'amen 'omer 'aniy lakem ki lo' ya`abor hador hazeh `ad 'asher-yih'yu kal-'eleh.

Matt24:34 “Truly I say to you, that this generation shall not pass away until all these things take place.”

‹34› ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη ἕως ἂν πάντα ταῦτα γένηται.
34 amēn legō hymin hoti ou mē parelthē̜ hē genea hautē heōs an panta tauta genētai.

---

35 𐤄𐤔𐤌𐤉𐤌 𐤅𐤄𐤀𐤓𐤑 𐤉𐤏𐤁𐤓𐤅 𐤅𐤃𐤁𐤓𐤉 𐤋𐤀 𐤉𐤏𐤁𐤓𐤅𐤍:
לה הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ יַעֲבֹרוּ וּדְבָרַי לֹא יַעֲבֹרוּן׃

35. hashamayim w'ha'arets ya`aboru ud'baray lo' ya`aborun.

Matt24:35 “Heaven and earth shall pass away, but My words shall not pass away.”

‹35› ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσεται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσιν.
35 ho ouranos kai hē gē pareleusetai, hoi de logoi mou ou mē parelthōsin.

---

36 𐤅𐤄𐤉𐤅𐤌 𐤄𐤄𐤅𐤀 𐤅𐤄𐤔𐤏𐤄 𐤄𐤄𐤉𐤀 𐤀𐤉𐤍 𐤀𐤉𐤔 𐤉𐤅𐤃𐤏 𐤂𐤌-𐤋𐤀
𐤌𐤋𐤀𐤊𐤉 𐤄𐤔𐤌𐤉𐤌 𐤂𐤌-𐤋𐤀 𐤄𐤁𐤍 𐤁𐤋𐤕𐤉 𐤀𐤁𐤉 𐤋𐤁𐤃𐤅:
לו וְהַיּוֹם הַהוּא וְהַשָּׁעָה הַהִיא אֵין אִישׁ יוֹדֵעַ גַּם־לֹא
מַלְאֲכֵי הַשָּׁמַיִם גַּם־לֹא הַבֵּן בִּלְתִּי אָבִי לְבַדּוֹ׃

36. w'hayom hahu' w'hasha`ah hahiy' 'eyn 'iysh yode`a gam-lo' mal'akey hashamayim gam-lo' haBen bil'tiy 'Abiy l'bado.

Matt24:36 “But of that day and hour no one knows, not even the angels of heaven, nor the Son, but the Father alone.”

‹36› Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ ὥρας οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι τῶν οὐρανῶν οὐδὲ ὁ υἱός, εἰ μὴ ὁ πατὴρ μόνος.
36 Peri de tēs hēmeras ekeinēs kai hōras oudeis oiden, oude hoi aggeloi tōn ouranōn oude ho huios, ei mē ho patēr monos.

---

37 𐤅𐤊𐤉𐤌𐤉 𐤍𐤇 𐤊𐤍 𐤉𐤄𐤉𐤄 𐤂𐤌-𐤁𐤅𐤀𐤅 𐤔𐤋-𐤁𐤍-𐤄𐤀𐤃𐤌:
לז וְכִימֵי נֹחַ כֵּן יִהְיֶה גַּם־בּוֹאוֹ שֶׁל־בֶּן־הָאָדָם׃

37. w'kiymey Noach ken yih'yeh gam-bo'o shel-Ben-ha'Adam.

Matt24:37 “For the coming of the Son of Man shall be just like the days of Noach.”

‹37› ὥσπερ γὰρ αἱ ἡμέραι τοῦ Νῶε, οὕτως ἔσται ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.
37 hōsper gar hai hēmerai tou Nōe, houtōs estai hē parousia tou huiou tou anthrōpou.

---

38 𐤊𐤉 𐤊𐤀𐤔𐤓 𐤋𐤐𐤍𐤉 𐤉𐤌𐤉 𐤄𐤌𐤁𐤅𐤋 𐤄𐤉𐤅 𐤀𐤊𐤋𐤉𐤌
𐤅𐤔𐤕𐤉𐤌 𐤍𐤔𐤀𐤉𐤌 𐤍𐤔𐤉𐤌 𐤅𐤍𐤕𐤍𐤉𐤌 𐤍𐤔𐤉𐤌 𐤋𐤀𐤍𐤔𐤉𐤌 𐤏𐤃-𐤄𐤉𐤅𐤌
𐤀𐤔𐤓-𐤁𐤀 𐤍𐤇 𐤀𐤋-𐤄𐤕𐤁𐤄:
לח כִּי כַּאֲשֶׁר לִפְנֵי יְמֵי הַמַּבּוּל הָיוּ אֹכְלִים

וְשֹׁתִים נֹשְׂאִים נָשִׁים וְנֹתְנִים נָשִׁים לַאֲנָשִׁים עַד־הַיּוֹם
אֲשֶׁר־בָּא נֹחַ אֶל־הַתֵּבָה׃

**38. ki ka'asher liph'ney y'mey hamabul hayu 'ok'liym w'shothiym nos'iym nashiym
w'noth'niym nashiym la'anashiym `ad-hayom 'asher-ba' Noach 'el-hatebah.**

Matt24:38 "For as in those days before the flood they were eating and drinking, marrying
and giving in marriage, until the day that Noah entered the ark,"

‹38› ὡς γὰρ ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις [ἐκείναις] ταῖς πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ τρώγοντες καὶ πίνοντες,
γαμοῦντες καὶ γαμίζοντες, ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰσῆλθεν Νῶε εἰς τὴν κιβωτόν,
38 hōs gar ēsan en tais hēmerais [ekeinais] tais pro tou kataklysmou trōgontes kai pinontes, gamountes
kai gamizontes, achri hēs hēmeras eisēlthen Nōe eis tēn kibōton,

---

39 ולא ידעו עד־בוא המבול וימח את־כלם כן יהיה
גם־בואו של־בן־האדם׃
לט וְלֹא יָדְעוּ עַד־בּוֹא הַמַּבּוּל וַיִּמַח אֶת־כֻּלָּם כֵּן יִהְיֶה
גַּם־בּוֹאוֹ שֶׁל־בֶּן־הָאָדָם׃

39. w'lo' yad'`u `ad-bo' hamabul wayimach 'eth-kulam ken yih'yeh gam-bo'o shel-Ben-ha'Adam.

Matt24:39 "and they did not understand until the flood came and took them all away;
so shall also the coming of the Son of Man be."

‹39› καὶ οὐκ ἔγνωσαν ἕως ἦλθεν ὁ κατακλυσμὸς καὶ ἦρεν ἅπαντας,
οὕτως ἔσται [καὶ] ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.
39 kai ouk egnōsan heōs ēlthen ho kataklysmos kai ēren hapantas,
houtōs estai [kai] hē parousia tou huiou tou anthrōpou.

---

40 אז יהיו שנים בשדה ויאסף אחד והאחד יעזב׃
מ אָז יִהְיוּ שְׁנַיִם בַּשָּׂדֶה וְיֵאָסֵף אֶחָד וְהָאֶחָד יֵעָזֵב׃

40. 'az yih'yu sh'nayim basadeh w'ye'aseph 'echad w'ha'echad ya`azeb.

Matt24:40 "Then there shall be two men in the field; one shall be taken and one shall be left."

‹40› τότε δύο ἔσονται ἐν τῷ ἀγρῷ, εἷς παραλαμβάνεται καὶ εἷς ἀφίεται·
40 tote duo esontai en tō agrō, heis paralambanetai kai heis aphietai;

---

41 שתים טוחנות ברחים ותאסף אחת ואחת תעזב׃
מא שְׁתַּיִם טוֹחֲנוֹת בָּרֵחַיִם וְתֵאָסֵף אַחַת וְאַחַת תֵּעָזֵב׃

41. sh'tayim tochanoth barechayim w'the'aseph 'achath w'achath te`azeb.

Matt24:41 "Two women shall be grinding at the mill; one shall be taken and one shall be left."

‹41› δύο ἀλήθουσαι ἐν τῷ μύλῳ, μία παραλαμβάνεται καὶ μία ἀφίεται.
41 duo alēthousai en tō mylō, mia paralambanetai kai mia aphietai.

---

42 לכן שקדו כי אינכם ידעים באי־זו שעה יבוא אדניכם׃

מב לָכֵן שִׁקְדוּ כִּי אֵינְכֶם יוֹדְעִים בְּאֵי־זוֹ שָׁעָה יָבֹא אֲדֹנֵיכֶם׃

42. laken sh'qodu ki 'eyn'kem yod'`iym b'ey-zo sha`ah yabo' 'Adoneykem.

Matt24:42 "Therefore be on the alert, for you do not know which day Your Master is coming."

‹42› γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε ποίᾳ ἡμέρᾳ ὁ κύριος ὑμῶν ἔρχεται.

42 grēgoreite oun, hoti ouk oidate poią hēmerą ho kyrios hymōn erchetai.

𐤅𐤀𐤕-𐤆𐤀𐤕 𐤃𐤏𐤅 𐤀𐤔𐤓 𐤋𐤅-𐤉𐤃𐤏 𐤁𐤏𐤋 𐤄𐤁𐤉𐤕 𐤁𐤀𐤉-𐤆𐤅 43
𐤀𐤔𐤌𐤅𐤓𐤄 𐤉𐤁𐤀 𐤄𐤂𐤍𐤁 𐤊𐤉-𐤏𐤕𐤄 𐤔𐤒𐤃 𐤅𐤋𐤀 𐤄𐤍𐤉𐤇 𐤋𐤇𐤕𐤓 𐤀𐤕-𐤁𐤉𐤕𐤅:

מג וְאֶת־זֹאת דְּעוּ אֲשֶׁר לוּ־יָדַע בַּעַל הַבַּיִת בְּאֵי־זוֹ
אַשְׁמוּרָה יָבֹא הַגַּנָּב כִּי־עַתָּה שָׁקַד וְלֹא הִנִּיחַ לַחְתֹּר אֶת־בֵּיתוֹ׃

43. w'eth-zo'th d'`u 'asher lu-yada` ba`al habayith b'ey-zo 'ash'murah yabo' haganab
kiy-`atah shaqad w'lo' hiniyach lach'tor 'eth-beytho.

Matt24:43 "But be sure of this, that if the head of the house had known at what time of the night the thief was coming, he would have been on the alert and would not have allowed his house to be broken into."

‹43› ἐκεῖνο δὲ γινώσκετε ὅτι εἰ ᾔδει ὁ οἰκοδεσπότης ποίᾳ φυλακῇ ὁ κλέπτης ἔρχεται, ἐγρηγόρησεν ἂν καὶ οὐκ ἂν εἴασεν διορυχθῆναι τὴν οἰκίαν αὐτοῦ.

43 ekeino de ginōskete hoti ei ēdei ho oikodespotēs poią phylakę̄ ho kleptēs erchetai, egrēgorēsen an kai ouk an eiasen diorychthēnai tēn oikian autou.

𐤋𐤊𐤍 𐤄𐤉𐤅 𐤍𐤊𐤅𐤍𐤉𐤌 𐤂𐤌-𐤀𐤕𐤌 𐤊𐤉 𐤁𐤔𐤏𐤄 44
𐤀𐤔𐤓 𐤋𐤀 𐤕𐤃𐤌𐤅 𐤉𐤁𐤅𐤀 𐤁𐤍-𐤄𐤀𐤃𐤌:

מד לָכֵן הֱיוּ נְכוֹנִים גַּם־אַתֶּם כִּי בְּשָׁעָה
אֲשֶׁר לֹא תְדַמּוּ יָבוֹא בֶּן־הָאָדָם׃

44. laken heyu n'koniym gam-'atem ki b'sha`ah 'asher lo' th'damu yabo' Ben-ha'Adam.

Matt24:44 "For this reason you also must be ready;
for the Son of Man is coming at an hour when you do not think He shall."

‹44› διὰ τοῦτο καὶ ὑμεῖς γίνεσθε ἕτοιμοι, ὅτι ᾗ οὐ δοκεῖτε ὥρᾳ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται.

44 dia touto kai hymeis ginesthe hetoimoi, hoti hę̄ ou dokeite hōrą ho huios tou anthrōpou erchetai.

𐤌𐤉 𐤄𐤅𐤀 𐤀𐤐𐤅𐤀 𐤄𐤏𐤁𐤃 𐤄𐤍𐤀𐤌𐤍 𐤅𐤄𐤍𐤁𐤅𐤍 45
𐤀𐤔𐤓 𐤄𐤐𐤒𐤉𐤃𐤅 𐤀𐤃𐤍𐤉𐤅 𐤏𐤋-𐤏𐤁𐤃𐤉𐤅 𐤋𐤕𐤕 𐤋𐤄𐤌 𐤀𐤕-𐤀𐤊𐤋𐤌 𐤁𐤏𐤕𐤅:

מה מִי הוּא אֵפוֹא הָעֶבֶד הַנֶּאֱמָן וְהַנָּבוֹן
אֲשֶׁר הִפְקִידוֹ אֲדֹנָיו עַל־עֲבָדָיו לָתֵת לָהֶם אֶת־אָכְלָם בְּעִתּוֹ׃

45. miy hu' 'epho' ha`ebed hane'eman w'hanabon
'asher hiph'qiydo 'adonayu `al-`abadayu latheth lahem 'eth-'ak'lam b'`ito.

Matt24:45 "Who then is the faithful and sensible slave
whom his master put in charge of his household to give them their food at the proper time?"

‹45› Τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς δοῦλος καὶ φρόνιμος

ὃν κατέστησεν ὁ κύριος ἐπὶ τῆς οἰκετείας αὐτοῦ τοῦ δοῦναι αὐτοῖς τὴν τροφὴν ἐν καιρῷ;
45 Tis ara estin ho pistos doulos kai phronimos
hon katestēsen ho kyrios epi tēs oiketeias autou tou dounai autois tēn trophēn en kairō̧?

---

46 𐤀𐤔𐤓𐤉 𐤄𐤏𐤁𐤃 𐤀𐤔𐤓 𐤉𐤁𐤅𐤀 𐤀𐤃𐤍𐤉𐤅 𐤅𐤉𐤌𐤑𐤀𐤄𐤅 𐤏𐤔𐤄 𐤊𐤍:

מו אַשְׁרֵי הָעֶבֶד אֲשֶׁר יָבוֹא אֲדֹנָיו וְיִמְצָאֵהוּ עֹשֶׂה כֵּן׃

46. ‘ash’rey ha`ebed ‘asher yabo’ ‘adonayu w’yim’tsa’ehu `oseh ken.

Matt24:46 “Blessed is that slave whom his master finds so doing when he comes.”

‹46› μακάριος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὑρήσει οὕτως ποιοῦντα·
46 makarios ho doulos ekeinos hon elthōn ho kyrios autou heurēsei houtōs poiounta;

---

47 𐤀𐤌𐤍 𐤀𐤌𐤓 𐤀𐤍𐤉 𐤋𐤊𐤌 𐤊𐤉 𐤉𐤐𐤒𐤉𐤃𐤄𐤅 𐤏𐤋-𐤊𐤋-𐤀𐤔𐤓-𐤋𐤅:

מז אָמֵן אֹמֵר אֲנִי לָכֶם כִּי יַפְקִידֵהוּ עַל־כָּל־אֲשֶׁר־לוֹ׃

47. ‘amen ‘omer ‘aniy lakem ki yaph’qiydehu `al-kal-‘asher-lo.

Matt24:47 “Truly I say to you that he shall put him in charge of all his possessions.”

‹47› ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἐπὶ πᾶσιν τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν.
47 amēn legō hymin hoti epi pasin tois hyparchousin autou katastēsei auton.

---

48 𐤅𐤀𐤌-𐤉𐤀𐤌𐤓 𐤄𐤏𐤁𐤃 𐤄𐤓𐤏 𐤁𐤋𐤁𐤅 𐤌𐤀𐤇𐤓 𐤀𐤃𐤍𐤉 𐤋𐤁𐤅𐤀:

מח וְאִם־יֹאמַר הָעֶבֶד הָרַע בְּלִבּוֹ מְאַחֵר אֲדֹנִי לָבוֹא׃

48. w’im-yo’mar ha`ebed hara` b’libo m’acher ‘Adoniy labo’.

Matt24:48 “But if that evil slave says in his heart, ‘My Master is not coming for a long time,’”

‹48› ἐὰν δὲ εἴπῃ ὁ κακὸς δοῦλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, Χρονίζει μου ὁ κύριος,
48 ean de eipȩ̄ ho kakos doulos ekeinos en tȩ̄ kardią autou, Chronizei mou ho kyrios,

---

49 𐤅𐤄𐤊𐤄 𐤀𐤕-𐤇𐤁𐤓𐤉𐤅 𐤅𐤀𐤊𐤋 𐤅𐤔𐤕𐤄 𐤏𐤌-𐤄𐤎𐤅𐤁𐤀𐤉𐤌:

מט וְהִכָּה אֶת־חֲבֵרָיו וְאָכַל וְשָׁתָה עִם־הַסּוֹבְאִים׃

49. w’hikah ‘eth-chaberayu w’akal w’shathah `im-hasob’iym.

Matt24:49 “and begins to beat his fellow slaves and eat and drink with drunkards”;

‹49› καὶ ἄρξηται τύπτειν τοὺς συνδούλους αὐτοῦ, ἐσθίῃ δὲ καὶ πίνῃ μετὰ τῶν μεθυόντων,
49 kai arxētai typtein tous syndoulous autou, esthiȩ̄ de kai pinȩ̄ meta tōn methuontōn,

---

50 𐤁𐤅𐤀 𐤉𐤁𐤅𐤀 𐤀𐤃𐤍𐤉 𐤄𐤏𐤁𐤃 𐤄𐤄𐤅𐤀 𐤁𐤉𐤅𐤌 𐤋𐤀 𐤉𐤑𐤐𐤄
𐤅𐤁𐤔𐤏𐤄 𐤋𐤀 𐤉𐤃𐤏:

נ בּוֹא יָבוֹא אֲדֹנֵי הָעֶבֶד הַהוּא בְּיוֹם לֹא יְצַפֶּה
וּבְשָׁעָה לֹא יֵדָע׃

50. bo’ yabo’ ‘adoney ha`ebed hahu’ b’yom lo’ y’tsapeh ub’sha`ah lo’ yeda`.

Matt24:50 “the master of that slave shall come on a day when he does not expect him and at an hour which he does not know,”

‹50› ἥξει ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἐν ἡμέρᾳ ᾗ οὐ προσδοκᾷ καὶ ἐν ὥρᾳ ᾗ οὐ γινώσκει,
50 hēxei ho kyrios tou doulou ekeinou en hēmerą hę ou prosdoką kai en hōrą hę ou ginōskei,

---

51 𐤅𐤉𐤔𐤎𐤐 𐤀𐤕𐤅 𐤅𐤉𐤔𐤉𐤌 𐤀𐤕-𐤇𐤋𐤒𐤅 𐤏𐤌-𐤄𐤇𐤍𐤐𐤉𐤌 𐤔𐤌 𐤕𐤄𐤉𐤄 𐤄𐤉𐤋𐤋𐤄
𐤅𐤇𐤓𐤒 𐤄𐤔𐤍𐤉𐤌:

נא וִישַׁסֵּף אֹתוֹ וַיָשִׂים אֶת־חֶלְקוֹ עִם־הַחֲנֵפִים שָׁם תִּהְיֶה הַיְלָלָה
וַחֲרֹק הַשִּׁנָּיִם׃

51. wiyshaseph ‘otho wayasiym ‘eth-chel’qo `im-hachanephiym
sham tih’yeh hay’lalah wacharoq hashinayim.

Matt24:51 “and shall cut him in pieces and assign him a place with the hypocrites;
in that place there shall be weeping and gnashing of teeth.”

‹51› καὶ διχοτομήσει αὐτὸν καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ὑποκριτῶν θήσει·
ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.
51 kai dichotomēsei auton kai to meros autou meta tōn hypokritōn thēsei;
ekei estai ho klauthmos kai ho brygmos tōn odontōn.

Chapter 25

Matt25:1 𐤀𐤆 𐤕𐤃𐤌𐤄 𐤌𐤋𐤊𐤅𐤕 𐤄𐤔𐤌𐤉𐤌 𐤋𐤏𐤔𐤓 𐤏𐤋𐤌𐤅𐤕
𐤀𐤔𐤓 𐤋𐤒𐤇𐤅 𐤀𐤕-𐤍𐤓𐤅𐤕𐤉𐤄𐤍 𐤅𐤕𐤑𐤀𐤍𐤄 𐤋𐤒𐤓𐤀𐤕 𐤄𐤇𐤕𐤍:

א אָז תִּדְמֶה מַלְכוּת הַשָּׁמַיִם לְעֶשֶׂר עֲלָמוֹת
אֲשֶׁר לָקְחוּ אֶת־נֵרוֹתֵיהֶן וַתֵּצֶאנָה לִקְרַאת הֶחָתָן׃

1. ‘az tid’meh mal’kuth hashamayim l’`eser `alamoth ‘asher laq’chu ‘eth-nerotheyhen
watetse’nah liq’ra’th hechathan.

Matt25:1 “Then the kingdom of heaven shall be comparable to ten virgins, who took their lamps
and went out to meet the bridegroom.”

‹25:1› Τότε ὁμοιωθήσεται ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν δέκα παρθένοις, αἵτινες λαβοῦσαι τὰς
λαμπάδας ἑαυτῶν ἐξῆλθον εἰς ὑπάντησιν τοῦ νυμφίου.
1 Tote homoiōthēsetai hē basileia tōn ouranōn deka parthenois, haitines labousai tas lampadas heautōn
exēlthon eis hypantēsin tou nymphiou.

---

2 𐤇𐤌𐤔 𐤌𐤄𐤍 𐤇𐤊𐤌𐤅𐤕 𐤅𐤇𐤌𐤔 𐤊𐤎𐤉𐤋𐤅𐤕:

ב חָמֵשׁ מֵהֶן חֲכָמוֹת וְחָמֵשׁ כְּסִילוֹת׃

2. chamesh mehen chakamoth w’chamesh k’siyloth.

Matt25:2 “Five of them were foolish, and five were prudent.”

‹2› πέντε δὲ ἐξ αὐτῶν ἦσαν μωραὶ καὶ πέντε φρόνιμοι.
2 pente de ex autōn ēsan mōrai kai pente phronimoi.

ותקחנה הכסילות את-הנרות ולא-לקחו עמהן שמן: 3

ג וַתִּקַּחְנָה הַכְּסִילוֹת אֶת־הַנֵּרוֹת וְלֹא־לָקְחוּ עִמָּהֶן שָׁמֶן׃

3. watiqach'nah hak'siyloth 'eth-haneroth w'lo'-laq'chu `imahen shamen.

Matt25:3 "For when the foolish took their lamps, they took no oil with them,"

‹3› αἱ γὰρ μωραὶ λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας αὐτῶν οὐκ ἔλαβον μεθ' ἑαυτῶν ἔλαιον.

3 hai gar mōrai labousai tas lampadas autōn ouk elabon meth' heautōn elaion.

והחכמות לקחו שמן בכליהן ואת נרותיהן: 4

ד וְהַחֲכָמוֹת לָקְחוּ שֶׁמֶן בִּכְלֵיהֶן וְאֵת נֵרוֹתֵיהֶן׃

4. w'hachakamoth laq'chu shemen bik'leyhen w'eth nerotheyhen.

Matt25:4 "but the prudent took oil in flasks along with their lamps."

‹4› αἱ δὲ φρόνιμοι ἔλαβον ἔλαιον ἐν τοῖς ἀγγείοις μετὰ τῶν λαμπάδων ἑαυτῶν.

4 hai de phronimoi elabon elaion en tois aggeiois meta tōn lampadōn heautōn.

וכאשר אחר החתן לבוא ותנמנה כלן ותרדמנה: 5

ה וְכַאֲשֶׁר אֵחַר הֶחָתָן לָבוֹא וַתָּנֹמְנָה כֻּלָּן וַתֵּרָדַמְנָה׃

5. w'ka'asher 'echar hechathan labo' watanom'nah kulan wateradam'nah.

Matt25:5 "Now while the bridegroom was delaying, they all got drowsy and began to sleep."

‹5› χρονίζοντος δὲ τοῦ νυμφίου ἐνύσταξαν πᾶσαι καὶ ἐκάθευδον.

5 chronizontos de tou nymphiou enystaxan pasai kai ekatheudon.

ויהי בחצות הלילה 6

וישמע קול תרועה הנה החתן צאינה לקראתו:

ו וַיְהִי בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה

וַיִּשָּׁמַע קוֹל תְּרוּעָה הִנֵּה הֶחָתָן צְאֶינָה לִקְרָאתוֹ׃

6. way'hiy bachatsoth halay'lah wayishama` qol t'ru`ah hineh hechathan ts'eynah liq'ra'tho.

Matt25:6 "But at midnight there was a shout, 'Behold, the bridegroom! Come out to meet him.'"

‹6› μέσης δὲ νυκτὸς κραυγὴ γέγονεν, Ἰδοὺ ὁ νυμφίος, ἐξέρχεσθε εἰς ἀπάντησιν [αὐτοῦ].

6 mesēs de nyktos kraugē gegonen, Idou ho nymphios, exerchesthe eis apantēsin [autou].

אז התעוררו כל-העלמות ההן ותיטבנה את-נרותיהן: 7

ז אָז הִתְעוֹרְרוּ כָּל־הָעֲלָמוֹת הָהֵן וַתֵּיטַבְנָה אֶת־נֵרוֹתֵיהֶן׃

7. 'az hith'`oraru kal-ha`alamoth hahen wateytab'nah 'eth-nerotheyhen.

Matt25:7 "Then all those virgins rose and trimmed their lamps."

‹7› τότε ἠγέρθησαν πᾶσαι αἱ παρθένοι ἐκεῖναι καὶ ἐκόσμησαν τὰς λαμπάδας ἑαυτῶν.

7 tote ēgerthēsan pasai hai parthenoi ekeinai kai ekosmēsan tas lampadas heautōn.

ותאמרנה הכסילות אל-החכמות תנה לנו משמנכם 8

𐤊𐤉 𐤉𐤊𐤁𐤅 𐤍𐤓𐤅𐤕𐤉𐤍𐤅:

חוַתֹּאמַרְנָה הַכְּסִילוֹת אֶל־הַחֲכָמוֹת תְּנָּה לָנוּ מִשַּׁמְנְכֶן
כִּי יִכְבּוּ נֵרוֹתֵינוּ׃

8. wato'mar'nah hak'siyloth 'el-hachakamoth tenah lanu misham'n'ken ki yik'bu nerotheynu.

Matt25:8 "The foolish said to the prudent, 'Give us some of your oil,
for our lamps are going out.'"

‹8› αἱ δὲ μωραὶ ταῖς φρονίμοις εἶπαν, Δότε ἡμῖν ἐκ τοῦ ἐλαίου ὑμῶν,
ὅτι αἱ λαμπάδες ἡμῶν σβέννυνται.

8 hai de mōrai tais phronimois eipan, Dote hēmin ek tou elaiou hymōn,
hoti hai lampades hēmōn sbennyntai.

---

9 𐤅𐤕𐤏𐤍𐤉𐤍𐤄 𐤄𐤇𐤊𐤌𐤅𐤕 𐤋𐤀𐤌𐤓 𐤋𐤀 𐤊𐤍 𐤐𐤍-𐤋𐤀 𐤉𐤎𐤐𐤉𐤒 𐤋𐤍𐤅
𐤅𐤋𐤊𐤍 𐤊𐤉 𐤀𐤌-𐤋𐤊𐤍𐤄 𐤀𐤋-𐤄𐤌𐤅𐤊𐤓𐤉𐤌 𐤅𐤒𐤍𐤉𐤍𐤄 𐤋𐤊𐤍:

טוַתַּעֲנֶינָה הַחֲכָמוֹת לֵאמֹר לֹא כֵן פֶּן־לֹא יַסְפִּיק לָנוּ
וְלָכֶן כִּי אִם־לֵכְנָה אֶל־הַמּוֹכְרִים וּקְנֶינָה לָכֶן׃

**9. wata`aneynah hachakamoth le'mor lo' ken pen-lo' yas'poyq lanu
w'laken ki 'im-lek'nah 'el-hamok'riym uq'neynah laken.**

Matt25:9 "But the prudent answered saying, 'No, there shall not be enough for us and you too;
go instead to the dealers and buy some for yourselves.'"

‹9› ἀπεκρίθησαν δὲ αἱ φρόνιμοι λέγουσαι, Μήποτε οὐ μὴ ἀρκέσῃ ἡμῖν καὶ ὑμῖν·
πορεύεσθε μᾶλλον πρὸς τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράσατε ἑαυταῖς.

9 apekrithēsan de hai phronimoi legousai, Mēpote ou mē arkesę hēmin kai hymin;
poreuesthe mallon pros tous pōlountas kai agorasate heautais.

---

10 𐤅𐤉𐤄𐤉 𐤄𐤍𐤄 𐤄𐤋𐤊𐤅𐤕 𐤋𐤒𐤍𐤅𐤕 𐤅𐤄𐤇𐤕𐤍 𐤁𐤀
𐤅𐤕𐤁𐤀𐤍𐤄 𐤄𐤍𐤊𐤍𐤅𐤕 𐤏𐤌𐤅 𐤀𐤋-𐤄𐤇𐤕𐤍𐤄 𐤅𐤕𐤎𐤂𐤓 𐤄𐤃𐤋𐤕:

יוַיְהִי הֵנָּה הֹלְכוֹת לִקְנוֹת וְהֶחָתָן בָּא
וַתָּבֹאנָה הַנְּכֹנוֹת עִמּוֹ אֶל־הַחֲתֻנָּה וַתִּסָּגֵר הַדָּלֶת׃

**10. way'hiy henah hol'koth liq'noth w'hechathan ba'
watabo'nah han'konoth `imo 'el-hachathunah watisager hadaleth.**

Matt25:10 "And while they were going away to make the purchase, the bridegroom came,
and those who were ready went in with him to the wedding feast; and the door was shut."

‹10› ἀπερχομένων δὲ αὐτῶν ἀγοράσαι ἦλθεν ὁ νυμφίος,
καὶ αἱ ἕτοιμοι εἰσῆλθον μετ' αὐτοῦ εἰς τοὺς γάμους καὶ ἐκλείσθη ἡ θύρα.

10 aperchomenōn de autōn agorasai ēlthen ho nymphios,
kai hai hetoimoi eisēlthon met' autou eis tous gamous kai ekleisthē hē thyra.

---

11 𐤅𐤀𐤇𐤓 𐤁𐤀𐤅 𐤂𐤌-𐤉𐤕𐤓 𐤄𐤏𐤋𐤌𐤅𐤕
𐤅𐤕𐤀𐤌𐤓𐤍𐤄 𐤀𐤃𐤍𐤉𐤍𐤅 𐤀𐤃𐤍𐤉𐤍𐤅 𐤐𐤕𐤇-𐤋𐤍𐤅:

יא וְאַחַר בָּאוּ גַּם־יֶתֶר הָעֲלָמוֹת
וַתֹּאמַרְנָה אֲדֹנֵינוּ אֲדֹנֵינוּ פְּתַח־לָנוּ:

11. w'achar ba'u gam-yether ha`alamoth wato'mar'nah 'Adoneynu 'Adoneynu p'thach-lanu.

Matt25:11 "Later the other virgins also came, saying, 'Our Master, Our Master, open up for us.'"

‹11› ὕστερον δὲ ἔρχονται καὶ αἱ λοιπαὶ παρθένοι λέγουσαι, Κύριε κύριε, ἄνοιξον ἡμῖν.

11 hysteron de erchontai kai hai loipai parthenoi legousai, Kyrie kyrie, anoixon hēmin.

---

12 𐤅𐤉𐤏𐤍 𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓 𐤀𐤌𐤍 𐤀𐤌𐤓 𐤀𐤍𐤉 𐤋𐤊𐤍 𐤋𐤀 𐤉𐤃𐤏𐤕𐤉 𐤀𐤕𐤊𐤍:

יב וַיַּעַן וַיֹּאמַר אָמֵן אֹמֵר אֲנִי לָכֶן לֹא יָדַעְתִּי אֶתְכֶן:

12. waya`an wayo'mar 'amen 'omer 'aniy laken lo' yada`'tiy 'eth'ken.

Matt25:12 "But he answered and said, 'Truly I say to you, I do not know you.'"

‹12› ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς.

12 ho de apokritheis eipen, Amēn legō hymin, ouk oida hymas.

---

13 𐤋𐤊𐤍 𐤔𐤒𐤃𐤅 𐤊𐤉 𐤀𐤉𐤍𐤊𐤌 𐤉𐤅𐤃𐤏𐤉𐤌 𐤀𐤕-𐤄𐤉𐤅𐤌 𐤅𐤀𐤕-𐤄𐤔𐤏𐤄
(𐤀𐤔𐤓 𐤉𐤁𐤀 𐤁𐤄 𐤁𐤍-𐤄𐤀𐤃𐤌):

יג לָכֵן שִׁקְדוּ כִּי אֵינְכֶם יוֹדְעִים אֶת־הַיּוֹם וְאֶת־הַשָּׁעָה
(אֲשֶׁר יָבֹא בָהּ בֶּן־הָאָדָם):

13. laken sh'qodu ki 'eyn'kem yod'`iym 'eth-hayom w'eth-hasha`ah
('asher yabo' bah Ben-ha'Adam).

Matt25:13 "Be on the alert then, for you do not know the day nor the hour,
(when the Son of Man shall come)."

‹13› Γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἡμέραν οὐδὲ τὴν ὥραν.

13 Grēgoreite oun, hoti ouk oidate tēn hēmeran oude tēn hōran.

---

14 𐤊𐤉 𐤄𐤃𐤁𐤓 𐤃𐤌𐤄 𐤋𐤀𐤉𐤔 𐤍𐤎𐤏 𐤋𐤌𐤓𐤇𐤅𐤒
𐤀𐤔𐤓 𐤒𐤓𐤀 𐤀𐤋-𐤏𐤁𐤃𐤉𐤅 𐤅𐤉𐤐𐤒𐤃 𐤁𐤉𐤃𐤌 𐤀𐤕-𐤓𐤊𐤅𐤔𐤅:

יד כִּי הַדָּבָר דֹּמֶה לְאִישׁ נֹסֵעַ לְמֶרְחוֹק
אֲשֶׁר קָרָא אֶל־עֲבָדָיו וַיַּפְקֵד בְּיָדָם אֶת־רְכוּשׁוֹ:

14. ki hadabar domeh l'iysh nose`a l'merachoq
'asher qara' 'el-`abadayu wayaph'qed b'yadam 'eth-r'kusho.

Matt25:14 "For it is just like a man about to go on a journey,
who called his own slaves and entrusted his possessions to them."

‹14› Ὥσπερ γὰρ ἄνθρωπος ἀποδημῶν ἐκάλεσεν τοὺς ἰδίους δούλους
καὶ παρέδωκεν αὐτοῖς τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ,

14 Hōsper gar anthrōpos apodēmōn ekalesen tous idious doulous
kai paredōken autois ta hyparchonta autou,

---

15 ויתן לזה חמש ככרים ולזה שתים
ולזה אחת לכל-איש לפי יכלתו וימהר ויסע משם:

טו וַיִּתֵּן לָזֶה חָמֵשׁ כִּכָּרִים וְלָזֶה שְׁתַּיִם
וְלָזֶה אֶחָת לְכָל־אִישׁ לְפִי יְכָלְתּוֹ וַיְמַהֵר וַיִּסַּע מִשָּׁם׃

15. wayiten lazeh chamesh kikariym w'lazeh sh'taym
w'lazeh 'echath l'kal-'iysh l'phiy y'kal'to way'maher wayisa` misham.

Matt25:15 "To one he gave five talents, to another, two,
and to another, one, each according to his own ability; and immediately he went on his journey."

‹15› καὶ ᾧ μὲν ἔδωκεν πέντε τάλαντα, ᾧ δὲ δύο,
ᾧ δὲ ἕν, ἑκάστῳ κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν, καὶ ἀπεδήμησεν. εὐθέως

15 kai hǭ men edōken pente talanta, hǭ de duo,
hǭ de hen, hekastǭ kata tēn idian dynamin, kai apedēmēsen. eutheōs

16 וילך האיש הלקח חמש ככרים ויסחר בהן
ויעש חמש ככרים אחרות:

טז וַיֵּלֶךְ הָאִישׁ הַלֹּקֵחַ חָמֵשׁ כִּכָּרִים וַיִּסְחַר בָּהֶן
וַיַּעַשׂ חָמֵשׁ כִּכָּרִים אֲחֵרוֹת׃

16. wayele'k ha'iysh halqeach chamesh kikariym wayis'char bahen
waya`as chamesh kikariym 'acheroth.

Matt25:16 "Immediately the one who had received the five talents went and traded with them,
and gained five more talents."

‹16› πορευθεὶς ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν ἠργάσατο ἐν αὐτοῖς καὶ ἐκέρδησεν ἄλλα πέντε·

16 poreutheis ho ta pente talanta labōn ērgasato en autois kai ekerdēsen alla pente;

17 וכן הלקח שתים גם-הוא הרויח שתים אחרות:

יז וְכֵן הַלֹּקֵחַ שְׁתַּיִם גַּם־הוּא הִרְוִיחַ שְׁתַּיִם אֲחֵרוֹת׃

17. w'ken halqeach sh'tayim gam-hu' hir'wiyach sh'tayim 'acheroth.

Matt25:17 "In the same manner the one who had received the two talents also they gained two more."

‹17› ὡσαύτως ὁ τὰ δύο ἐκέρδησεν ἄλλα δύο.

17 hōsautōs ho ta duo ekerdēsen alla duo.

18 ולקח האחת הלך ויחפר באדמה ויטמן את-כסף אדניו:

יח וְלֹקֵחַ הָאַחַת הָלַךְ וַיַּחְפֹּר בָּאֲדָמָה וַיִּטְמֹן אֶת־כֶּסֶף אֲדֹנָיו׃

18. w'loqech ha'achath hala'k wayach'por ba'adamah wayit'mon 'eth-keseph 'adonayu.

Matt25:18 "But he who received the one talent went away,
and dug a hole in the ground and hid his master's money."

‹18› ὁ δὲ τὸ ἓν λαβὼν ἀπελθὼν ὤρυξεν γῆν καὶ ἔκρυψεν τὸ ἀργύριον τοῦ κυρίου αὐτοῦ.

18 ho de to hen labōn apelthōn ōryxen gēn kai ekruuen to argyrion tou kyriou autou.

19 ואחרי ימים רבים בא אדוני העבדים ההם
ויעש חשבון עמהם:

יטוְאַחֲרֵי יָמִים רַבִּים בָּא אֲדוֹנֵי הָעֲבָדִים הָהֵם
וַיַּעַשׂ חֶשְׁבּוֹן עִמָּהֶם׃

19. w'acharey yamiym rabbiym ba' 'adoney ha`abadiym hahem waya`as chesh'bon `imahem.

Matt25:19 "Now after a long time the master of those slaves came and settled accounts with them."

‹19› μετὰ δὲ πολὺν χρόνον ἔρχεται ὁ κύριος τῶν δούλων ἐκείνων καὶ συναίρει λόγον μετ' αὐτῶν.
19 meta de polyn chronon erchetai ho kyrios tōn doulōn ekeinōn kai synairei logon met' autōn.

---

20 ויגש הלקח חמש הככרים ויבא חמש ככרים אחרות
ויאמר אדני חמש ככרים הפקדת בידי
הנה חמש ככרים אחרות הרוחתי בהן:

כוַיִּגַּשׁ הַלֹּקֵחַ חֲמֵשׁ הַכִּכָּרִים וַיָּבֵא חָמֵשׁ כִּכָּרִים אֲחֵרוֹת
וַיֹּאמַר אֲדֹנִי חָמֵשׁ כִּכָּרִים הִפְקַדְתָּ בְּיָדִי
הִנֵּה חָמֵשׁ כִּכָּרִים אֲחֵרוֹת הִרְוַחְתִּי בָּהֵן׃

20. wayigash halqeach chamesh hakikariym wayabe' chamesh kikariym 'acheroth
wayo'mar 'Adoniy chamesh kikariym hiph'qad'at b'yadiy
hineh chamesh kikariym 'acherkoth hir'wach'tiy bahen.

Matt25:20 "The one who had received the five talents came up and brought five more talents, saying, 'My Master, you entrusted five talents to me. See, I have gained with them five more talents.'"

‹20› καὶ προσελθὼν ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν προσήνεγκεν ἄλλα πέντε τάλαντα λέγων, Κύριε, πέντε τάλαντά μοι παρέδωκας· ἴδε ἄλλα πέντε τάλαντα ἐκέρδησα.
20 kai proselthōn ho ta pente talanta labōn prosēnegken alla pente talanta legōn,
Kyrie, pente talanta moi paredōkas; ide alla pente talanta ekerdēsa.

---

21 ויאמר אליו אדניו הטיבת לעשות עבד טוב ונאמן
כי במעט נאמן היית ועל-הרבה אפקידך בוא לשמחת אדניך:

כאוַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲדֹנָיו הֱטִיבֹתָ לַעֲשׂוֹת עֶבֶד טוֹב וְנֶאֱמָן
כִּי בִמְעַט נֶאֱמָן הָיִיתָ וְעַל־הַרְבֵּה אַפְקִידְךָ בּוֹא לְשִׂמְחַת אֲדֹנֶיךָ׃

21. wayo'mer 'elayu 'adonayu hetiyboath la`asoth `ebed tob w'ne'eman
ki bim'`at ne'eman hayiytah w'`al-har'beh 'aph'qiydeak bo' l'sim'chath 'adoneyak.

Matt25:21 "His master said to him, 'Well done, good and faithful slave. You were faithful with a few things, I shall put you in charge of many things; enter into the joy of your master.'"

‹21› ἔφη αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ, Εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ, ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου.
21 ephē autǭ ho kyrios autou, Eu, doule agathe kai piste, epi oliga ēs pistos,
epi pollōn se katastēsō; eiselthe eis tēn charan tou kyriou sou.

---

22 ויגש גם-לקח הככרים

ויאמר אדני ככרים הפקדת בידי הנה ככרים הרוחתי בהן:

כבוַיִּגַּשׁ גַּם־לֹקֵחַ הַכִּכָּרָיִם

וַיֹּאמַר אֲדֹנִי כִּכָּרַיִם הִפְקַדְתָּ בְּיָדִי הִנֵּה כִכָּרַיִם הִרְוַחְתִּי בָהֵן׃

22. wayigash gam-loqeach hakikarayim
wayo'mar 'Adoniy kikarayim hiph'qad'at b'yadiy hineh kikarayim hir'wach'tiy bahen.

Matt25:22 "Also the one who had received the two talents came up
and said, 'My Master, you entrusted two talents to me. See, I have gained with them two more talents.'"

‹22› προσελθὼν [δὲ] καὶ ὁ τὰ δύο τάλαντα εἶπεν,
Κύριε, δύο τάλαντά μοι παρέδωκας· ἴδε ἄλλα δύο τάλαντα ἐκέρδησα.

22 proselthōn [de] kai ho ta duo talanta eipen,
Kyrie, duo talanta moi paredōkas; ide alla duo talanta ekerdēsa.

---

23 ויאמר אליו אדניו הטיבת לעשות עבד טוב ונאמן
במזער נאמן היית ועל-הרבה אפקידך בוא לשמחת אדניך:

כגוַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲדֹנָיו הֱטִיבֹתָ לַעֲשׂוֹת עֶבֶד טוֹב וְנֶאֱמָן

בִּמְזְעָר נֶאֱמָן הָיִיתָ וְעַל־הַרְבֵּה אַפְקִידְךָ בּוֹא לְשִׂמְחַת אֲדֹנֶיךָ׃

23. wayo'mer 'elayu 'adonayu hetiybotah la`asoth `ebed tob w'ne'eman bamiz'`ar ne'eman hayiytah w'`al-har'beh 'aph'qiydeak bo' l'sim'chath 'adoneyak.

Matt25:23 "His master said to him, 'Well done, good and faithful slave. You were faithful
with a few things, I shall put you in charge of many things; enter into the joy of your master.'"

‹23› ἔφη αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ, Εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ, ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστός,
ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου.

23 ephē autō̧ ho kyrios autou, Eu, doule agathe kai piste, epi oliga ēs pistos, epi pollōn se katastēsō;
eiselthe eis tēn charan tou kyriou sou.

---

24 ויגש גם-הלקח את-הככר האחת
ויאמר אדני ידעתיך כי-איש קשה אתה קצר באשר לא זרעת
וכנס מאשר לא פזרת:

כדוַיִּגַּשׁ גַּם־הַלֹּקֵחַ אֶת־הַכִּכָּר הָאֶחָת

וַיֹּאמַר אֲדֹנִי יְדַעְתִּיךָ כִּי־אִישׁ קָשֶׁה אַתָּה קֹצֵר בַּאֲשֶׁר לֹא זָרַעְתָּ

וְכֹנֵס מֵאֲשֶׁר לֹא פִזָּרְתָּ׃

24. wayigash gam-halqeach 'eth-hakikar ha'achath wayo'mar 'Adoniy y'da`'tiyak kiy-'iysh qasheh 'atah qotser ba'asher lo' zara`'at w'kones me'asher lo' phizar'at.

Matt25:24 "And the one also who had received the one talent came up and said, 'My Master, I knew
you to be a hard man, reaping where you did not sow and gathering where you scattered no seed.'"

‹24› προσελθὼν δὲ καὶ ὁ τὸ ἓν τάλαντον εἰληφὼς εἶπεν, Κύριε, ἔγνων σε ὅτι σκληρὸς εἶ ἄνθρωπος,
θερίζων ὅπου οὐκ ἔσπειρας καὶ συνάγων ὅθεν οὐ διεσκόρπισας,

24 proselthōn de kai ho to hen talanton eilēphōs eipen, Kyrie, egnōn se hoti sklēros ei anthrōpos, therizōn hopou ouk espeiras kai synagōn hothen ou dieskorpisas,

---

ואירא ואלך ואטמן את-ככרך באדמה ועתה הא-לך אשר-לך: 25

כהוָאִירָא וָאֵלֵךְ וָאֶטְמֹן אֶת־כִּכָּרְךָ בָּאֲדָמָה
וְעַתָּה הֵא־לְךָ אֲשֶׁר־לָךְ׃

25. wa'iyra' wa'ele'k wa'et'mon 'eth-kikar'ak ba'adamah w'`atah he'-l'ak 'asher-la'k.

Matt25:25 "And I was afraid, and went away and hid your talent in the ground.
See, you have what is yours."

‹25› καὶ φοβηθεὶς ἀπελθὼν ἔκρυψα τὸ τάλαντόν σου ἐν τῇ γῇ· ἴδε ἔχεις τὸ σόν.

25:25 kai phobētheis apelthōn ekruua to talanton sou en tę gę; ide echeis to son.

ויען אדניו ויאמר אליו העבד הרע והעצל אתה ידעת 26
כי-קצר אנכי באשר לא זרעתי וכנס מאשר לא פזרתי:

כווַיַּעַן אֲדֹנָיו וַיֹּאמֶר אֵלָיו הָעֶבֶד הָרַע וְהֶעָצֵל אַתָּה יָדַעְתָּ
כִּי־קֹצֵר אָנֹכִי בַּאֲשֶׁר לֹא זָרַעְתִּי וְכֹנֵס מֵאֲשֶׁר לֹא פִזַּרְתִּי׃

26. waya`an 'adonayu wayo'mer 'elayu ha`ebed hara` w'he`atsel 'atah
yada`'ta kiy-qotser 'anoki ba'asher lo' zara`'tiy w'kones me'asher lo' phizar'tiy.

Matt25:26 "But his master answered and said to him, 'You wicked, lazy slave,
you knew that I reap where I did not sow and gather where I scattered no seed.'"

‹26› ἀποκριθεὶς δὲ ὁ κύριος αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ, Πονηρὲ δοῦλε καὶ ὀκνηρέ, ᾔδεις ὅτι θερίζω ὅπου οὐκ ἔσπειρα καὶ συνάγω ὅθεν οὐ διεσκόρπισα;

26 apokritheis de ho kyrios autou eipen autō̧, Ponēre doule kai oknēre,
ēdeis hoti therizō hopou ouk espeira kai synagō hothen ou dieskorpisa?

לכן היה עליך לתת את-כספי לשלחנים 27
ואני בבואי הייתי לקח את אשר-לי ותרביתו:

כזלָכֵן הָיָה עָלֶיךָ לָתֵת אֶת־כַּסְפִּי לַשֻּׁלְחָנִים
וַאֲנִי בְּבוֹאִי הָיִיתִי לֹקֵחַ אֵת אֲשֶׁר־לִי וְתַרְבִּיתוֹ׃

27. laken hayah `aleyak latheth 'eth-kas'piy lashul'chaniym
wa'aniy b'bo'iy hayiythiy loqeach 'eth 'asher-liy w'thar'biytho.

Matt25:27 "Then you ought to have put my money in the bank,
and on my arrival I would have received my money back with interest."

‹27› ἔδει σε οὖν βαλεῖν τὰ ἀργύριά μου τοῖς τραπεζίταις,
καὶ ἐλθὼν ἐγὼ ἐκομισάμην ἂν τὸ ἐμὸν σὺν τόκῳ.

27 edei se oun balein ta argyria mou tois trapezitais, kai elthōn egō ekomisamēn an to emon syn tokō̧.

על-כן שאו ממנו את הככר 28
ותנו אל-האיש אשר-לו עשר הככרים:

כח עַל־כֵּן שְׂאוּ מִמֶּנּוּ אֶת הַכִּכָּר
וּתְנוּ אֶל־הָאִישׁ אֲשֶׁר־לוֹ עֶשֶׂר הַכִּכָּר׃

28. `al-ken s'u mimenu 'eth hakikar uth'nu 'el-ha'iysh 'asher-lo `eser hakikar.

Matt25:28 “Therefore take away the talent from him, and give it to the one who has the ten talents.”

‹28› ἄρατε οὖν ἀπ’ αὐτοῦ τὸ τάλαντον καὶ δότε τῷ ἔχοντι τὰ δέκα τάλαντα·
28 arate oun ap’ autou to talanton kai dote tō echonti ta deka talanta;

---

29 𐤊𐤉 𐤌𐤉 𐤀𐤔𐤓 𐤉𐤔-𐤋𐤅 𐤉𐤍𐤕𐤍 𐤋𐤅 𐤅𐤉𐤏𐤃𐤉𐤐 𐤅𐤌𐤉
𐤀𐤔𐤓 𐤀𐤉𐤍-𐤋𐤅 𐤉𐤒𐤇 𐤌𐤌𐤍𐤅 𐤂𐤌 𐤀𐤕 𐤀𐤔𐤓-𐤋𐤅:

כט כִּי מִי אֲשֶׁר יֶשׁ־לוֹ יִנָּתֶן לוֹ וְיַעְדִּיף וּמִי
אֲשֶׁר אֵין־לוֹ יֻקַּח מִמֶּנּוּ גַּם אֵת אֲשֶׁר־לוֹ׃

29. ki miy 'asher yesh-lo yinathen lo w'ya`'diyph umiy
'asher 'eyn-lo yuqach mimenu gam 'eth 'asher-lo.

Matt25:29 “For to everyone who has, more shall be given, and he shall have an abundance;
but from the one who does not have, even what he does have shall be taken away.”

‹29› τῷ γὰρ ἔχοντι παντὶ δοθήσεται καὶ περισσευθήσεται,
τοῦ δὲ μὴ ἔχοντος καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ’ αὐτοῦ.
29 tō gar echonti panti dothēsetai kai perisseuthēsetai,
tou de mē echontos kai ho echei arthēsetai ap’ autou.

---

30 𐤅𐤀𐤕-𐤏𐤁𐤃 𐤄𐤁𐤋𐤉𐤏𐤋 𐤄𐤔𐤋𐤉𐤊𐤅 𐤀𐤋-𐤄𐤇𐤔𐤊 𐤄𐤇𐤉𐤑𐤅𐤍 𐤔𐤌
𐤕𐤄𐤉𐤄 𐤄𐤉𐤋𐤋𐤄 𐤅𐤇𐤓𐤒 𐤄𐤔𐤍𐤉𐤌:

ל וְאֶת־עֶבֶד הַבְּלִיַּעַל הַשְׁלִיכוּ אֶל־הַחֹשֶׁךְ הַחִיצוֹן שָׁם
תִּהְיֶה הַיְלָלָה וַחֲרֹק הַשִּׁנָּיִם׃

30. w'eth-`ebed hab'liya`al hash'liyku 'el-hachshe'k hachiytson
sham tih'yeh hay'lalah wacharoq hashinayim.

Matt25:30 “Throw out the worthless slave into the outer darkness;
in that place there shall be weeping and gnashing of teeth.”

‹30› καὶ τὸν ἀχρεῖον δοῦλον ἐκβάλετε εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον·
ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.
30 kai ton achreion doulon ekbalete eis to skotos to exōteron;
ekei estai ho klauthmos kai ho brygmos tōn odontōn.

---

31 𐤅𐤄𐤉𐤄 𐤊𐤉 𐤉𐤁𐤅𐤀 𐤁𐤍-𐤄𐤀𐤃𐤌 𐤁𐤊𐤁𐤅𐤃𐤅 𐤅𐤊𐤋-𐤄𐤌𐤋𐤀𐤊𐤉𐤌
𐤄𐤒𐤃𐤔𐤉𐤌 𐤏𐤌𐤅 𐤅𐤉𐤔𐤁 𐤏𐤋-𐤊𐤎𐤀 𐤊𐤁𐤅𐤃𐤅:

לא וְהָיָה כִּי יָבוֹא בֶּן־הָאָדָם בִּכְבוֹדוֹ וְכָל־הַמַּלְאָכִים
הַקְּדֹשִׁים עִמּוֹ וְיָשַׁב עַל־כִּסֵּא כְבוֹדוֹ׃

31. w'hayah ki yabo' Ben-ha'Adam bik'bodo w'kal-hamal'akiym haq'doshiym `imo

w'yashab `al-kise' k'bodo.

Matt25:31 "But when the Son of Man comes in His glory, and all the holy angels with Him, then He shall sit on His glorious throne."

‹31› Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ καὶ πάντες οἱ ἄγγελοι μετ' αὐτοῦ, τότε καθίσει ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ·

31 Hotan de elthē ho huios tou anthrōpou en tē doxē autou kai pantes hoi aggeloi met' autou,

tote kathisei epi thronou doxēs autou;

ונאספו לפניו כל-הגוים והפריד ביניהם כאשר 32
יפריד הרעה בין הכבשים ובין העתודים:

לב וְנֶאֶסְפוּ לְפָנָיו כָּל־הַגּוֹיִם וְהִפְרִיד בֵּינֵיהֶם כַּאֲשֶׁר יַפְרִיד
הָרֹעֶה בֵּין הַכְּבָשִׂים וּבֵין הָעַתּוּדִים׃

32. w'ne'es'phu l'phanayu kal-hagoyim w'hiph'riyd beyneyhem ka'asher yaph'riyd haro`eh beyn hak'basiym ubeyn ha`atudiym.

Matt25:32 "All the nations shall be gathered before Him; and He shall separate them from one another, as the shepherd separates the sheep from the goats;"

‹32› καὶ συναχθήσονται ἔμπροσθεν αὐτοῦ πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἀφορίσει αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων, ὥσπερ ὁ ποιμὴν ἀφορίζει τὰ πρόβατα ἀπὸ τῶν ἐρίφων,

32 kai synachthēsontai emprosthen autou panta ta ethnē, kai aphorisei autous ap' allēlōn,

hōsper ho poimēn aphorizei ta probata apo tōn eriphōn,

והציב את-הכבשים לימינו ואת העתודים לשמאלו: 33

לג וְהִצִּיב אֶת־הַכְּבָשִׂים לִימִינוֹ וְאֶת הָעַתּוּדִים לִשְׂמֹאלוֹ׃

33. w'hitsiyb 'eth-hak'basiym liymiyno w'eth ha`atudiym lis'mo'lo.

Matt25:33 "and He shall put the sheep on His right, and the goats on the left."

‹33› καὶ στήσει τὰ μὲν πρόβατα ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, τὰ δὲ ἐρίφια ἐξ εὐωνύμων.

33 kai stēsei ta men probata ek dexiōn autou, ta de eriphia ex euōnymōn.

אז יאמר המלך אל-הנצבים לימינו באו ברוכי אבי 34
ורשו את-המלכות המוכנה לכם למן-הוסד העולם:

לד אָז יֹאמַר הַמֶּלֶךְ אֶל־הַנִּצָּבִים לִימִינוֹ בֹּאוּ בְּרוּכֵי אָבִי
וּרְשׁוּ אֶת־הַמַּלְכוּת הַמּוּכָנָה לָכֶם לְמִן־הִוָּסֵד הָעוֹלָם׃

34. 'az yo'mar haMele'k 'el-hanitsabiym liymiyno bo'u b'rukey 'Abiy ur'shu 'eth-hamal'kuth hamukanah lakem l'min-hiuased ha`olam.

Matt25:34 "Then the King shall say to those on His right, 'Come, you who are blessed of My Father, inherit the kingdom prepared for you from the foundation of the world.'"

‹34› τότε ἐρεῖ ὁ βασιλεὺς τοῖς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, Δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρός μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου.

34 tote erei ho basileus tois ek dexiōn autou, Deute hoi eulogēmenoi tou patros mou,

klēronomēsate tēn hētoimasmenēn hymin basileian apo katabolēs kosmou.

---

35 𐤊𐤉 𐤓𐤏𐤁 𐤄𐤉𐤉𐤕𐤉 𐤅𐤕𐤀𐤊𐤉𐤋𐤍𐤉 𐤑𐤌𐤀 𐤄𐤉𐤉𐤕𐤉
𐤅𐤕𐤔𐤒𐤅𐤍𐤉 𐤀𐤓𐤇 𐤄𐤉𐤉𐤕𐤉 𐤅𐤕𐤀𐤎𐤐𐤅𐤍𐤉:

לה כִּי רָעֵב הָיִיתִי וַתַּאֲכִילֻנִי צָמֵא הָיִיתִי
וַתַּשְׁקוּנִי אֹרֵחַ הָיִיתִי וַתַּאַסְפוּנִי׃

35. ki ra`eb hayiythiy wata'akiyluniy tsame' hayiythiy
watash'quniy 'oreach hayiythiy wata'as'phuniy.

Matt25:35 "For I was hungry, and you gave Me something to eat; I was thirsty,
and you gave Me something to drink; I was a stranger, and you invited Me in;"

‹35› ἐπείνασα γὰρ καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν, ἐδίψησα
καὶ ἐποτίσατέ με, ξένος ἤμην καὶ συνηγάγετέ με,

35 epeinasa gar kai edōkate moi phagein, edipsēsa kai epotisate me, xenos ēmēn kai synēgagete me,

---

36 𐤏𐤓𐤅𐤌 𐤅𐤕𐤊𐤎𐤅𐤍𐤉 𐤇𐤅𐤋𐤄 𐤅𐤕𐤁𐤒𐤓𐤅𐤍𐤉 𐤁𐤌𐤔𐤌𐤓 𐤄𐤉𐤉𐤕𐤉 𐤅𐤕𐤁𐤀𐤅 𐤀𐤋𐤉:

לו עָרוֹם וַתְּכַסּוּנִי חוֹלֶה וַתְּבַקְּרוּנִי בַּמִּשְׁמָר הָיִיתִי וַתָּבֹאוּ אֵלָי׃

36. `arom wat'kasuniy choleh wat'baq'runiy bamish'mar hayiythiy watabo'u 'elay.

Matt25:36 "naked, and you clothed Me; I was sick, and you visited Me;
I was in prison, and you came to Me."

‹36› γυμνὸς καὶ περιεβάλετέ με, ἠσθένησα καὶ ἐπεσκέψασθέ με,
ἐν φυλακῇ ἤμην καὶ ἤλθατε πρός με.

36 gymnos kai periebalete me, ēsthenēsa kai epeskepsasthe me, en phylakę ēmēn kai ēlthate pros me.

---

37 𐤅𐤏𐤍𐤅 𐤄𐤑𐤃𐤉𐤒𐤉𐤌 𐤅𐤀𐤌𐤓𐤅 𐤀𐤃𐤍𐤉𐤍𐤅 𐤌𐤕𐤉 𐤓𐤀𐤉𐤍𐤅𐤊 𐤓𐤏𐤁
𐤅𐤍𐤊𐤋𐤊𐤋𐤊 𐤀𐤅 𐤑𐤌𐤀 𐤅𐤍𐤔𐤒𐤄 𐤀𐤅𐤕𐤊:

לז וְעָנוּ הַצַּדִּיקִים וְאָמְרוּ אֲדֹנֵינוּ מָתַי רְאִינוּךָ רָעֵב
וַנְּכַלְכְּלֶךָ אוֹ צָמֵא וַנַּשְׁקֶה אוֹתָךְ׃

37. w'`anu hatsadiyqiym w'am'ru 'Adoneynu mathay r'iynuak ra`eb
wan'kal'k'leak 'o tsame' wanash'qeh 'otha'k.

Matt25:37 "Then the righteous shall answer Him, saying, 'Our Master, when did we see You hungry,
and feed You, or thirsty, and give You something to drink?'"

‹37› τότε ἀποκριθήσονται αὐτῷ οἱ δίκαιοι λέγοντες, Κύριε, πότε σε εἴδομεν πεινῶντα
καὶ ἐθρέψαμεν, ἢ διψῶντα καὶ ἐποτίσαμεν;

37 tote apokrithēsontai autō̧ hoi dikaioi legontes, Kyrie, pote se eidomen peinōnta
kai ethrepsamen, ē dipsōnta kai epotisamen?

---

38 𐤅𐤌𐤕𐤉 𐤓𐤀𐤉𐤍𐤅𐤊 𐤀𐤓𐤇 𐤅𐤍𐤀𐤎𐤐𐤊 𐤀𐤅 𐤏𐤓𐤌 𐤅𐤍𐤊𐤎:

לח וּמָתַי רְאִינוּךָ אֹרֵחַ וַנַּאַסְפֶךָ אוֹ עָרֹם וַנְּכַסֶּ׃

38. umathay r'iynuak 'oreach wana'as'pha 'o `arom wan'kassa.

Matt25:38 “And when did we see You a stranger, and invite You in, or naked, and clothe You?”

‹38› πότε δέ σε εἴδομεν ξένον καὶ συνηγάγομεν, ἢ γυμνὸν καὶ περιεβάλομεν;
38 pote de se eidomen xenon kai synēgagomen, ē gymnon kai periebalomen?

39 ומתי ראינוך חולה או במשמר ונבא אליך:
לט וּמָתַי רְאִינוּךָ חוֹלֶה אוֹ בַּמִּשְׁמָר וַנָּבֹא אֵלֶיךָ׃
39. umathay r’iynuak choleh ‘o bamish’mar wanabo’ ‘eleyak.

Matt25:39 “When did we see You sick, or in prison, and come to You?”

‹39› πότε δέ σε εἴδομεν ἀσθενοῦντα ἢ ἐν φυλακῇ καὶ ἤλθομεν πρός σε;
39 pote de se eidomen asthenounta ē en phylakē kai ēlthomen pros se?

40 והמלך יענה ויאמר אליהם אמן אמר אני לכם
מה-שעשיתם לאחד מאחי הצעירים האלה לי עשיתם:
מ וְהַמֶּלֶךְ יַעֲנֶה וַיֹּאמַר אֲלֵיהֶם אָמֵן אֹמֵר אֲנִי לָכֶם
מַה־שֶּׁעֲשִׂיתֶם לְאֶחָד מֵאַחַי הַצְּעִירִים הָאֵלֶּה לִי עֲשִׂיתֶם׃
40. w’haMele’k ya`aneh wayo’mar ‘aleyhem ‘amen ‘omer ‘aniy lakem
mah-she`asiythem l’echad me’achay hats’`iyriym ha’eleh liy `asiythem.

Matt25:40 “The King shall answer and say to them, ‘Truly I say to you,
to the extent that you did it to one of these brothers of Mine, even the least of them, you did it to Me.’”

‹40› καὶ ἀποκριθεὶς ὁ βασιλεὺς ἐρεῖ αὐτοῖς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
ἐφ’ ὅσον ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε.
40 kai apokritheis ho basileus erei autois, Amēn legō hymin,
eph’ hoson epoiēsate heni toutōn tōn adelphōn mou tōn elachistōn, emoi epoiēsate.

41 ואז יאמר גם אל-הנצבים לשמאלו לכו מעלי ארורים
אל-אש עולם המוכנה לשטן ולמלאכיו:
מא וְאָז יֹאמַר גַּם אֶל־הַנִּצָּבִים לִשְׂמֹאלוֹ לְכוּ מֵעָלַי אֲרוּרִים
אֶל־אֵשׁ עוֹלָם הַמּוּכָנָה לַשָּׂטָן וּלְמַלְאָכָיו׃
41. w’az yo’mar gam ‘el-hanitsabiym lis’mo’lo l’ku me`alay ‘aruriym
‘el-’esh `olam hamukanah lasatan ul’mal’akayu.

Matt25:41 “Then He shall also say to those on His left, ‘Depart from Me, accursed ones,
into the eternal fire which has been prepared for the devil and his angels;’”

‹41› Τότε ἐρεῖ καὶ τοῖς ἐξ εὐωνύμων, Πορεύεσθε ἀπ’ ἐμοῦ [οἱ] κατηραμένοι
εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ.
41 Tote erei kai tois ex euōnymōn, Poreuesthe ap’ emou [hoi] katēramenoi
eis to pyr to aiōnion to hētoimasmenon tō̧ diabolō̧ kai tois aggelois autou.

42 כי רעב הייתי ולא האכלתם אותי צמא הייתי
ולא השקיתם אותי:

מב כִּי רָעֵב הָיִיתִי וְלֹא הֶאֱכַלְתֶּם אוֹתִי צָמֵא הָיִיתִי
וְלֹא הִשְׁקִיתֶם אוֹתִי׃

42. ki ra`eb hayiythiy w'lo' he'ekal'tem 'othiy tsame' hayiythiy w'lo' hish'qiythem 'othiy.

Matt25:42 "for I was hungry, and you gave Me nothing to eat; I was thirsty,
and you gave Me nothing to drink;"

‹42› ἐπείνασα γὰρ καὶ οὐκ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν, ἐδίψησα καὶ οὐκ ἐποτίσατέ με,
42 epeinasa gar kai ouk edōkate moi phagein, edipsēsa kai ouk epotisate me,

---

43 ארח הייתי ולא אספתם אותי ערום
ולא כסיתם אותי חולה ובמשמר ולא בקרתם אותי:

מג אֹרֵחַ הָיִיתִי וְלֹא אֲסַפְתֶּם אוֹתִי עָרוֹם
וְלֹא כִסִּיתֶם אוֹתִי חוֹלֶה וּבַמִּשְׁמָר וְלֹא בִקַּרְתֶּם אוֹתִי׃

43. 'oreach hayiythiy w'lo' 'asaph'tem 'othiy `arom
w'lo' kisiythem 'othiy choleh ubamish'mar w'lo' biqar'tem 'othiy.

Matt25:43 "I was a stranger, and you did not invite Me in; naked,
and you did not clothe Me; sick, and in prison, and you did not visit Me."

‹43› ξένος ἤμην καὶ οὐ συνηγάγετέ με, γυμνὸς
καὶ οὐ περιεβάλετέ με, ἀσθενὴς καὶ ἐν φυλακῇ καὶ οὐκ ἐπεσκέψασθέ με.

43 xenos ēmēn kai ou synēgagete me, gymnos

kai ou periebalete me, asthenēs kai en phylakę kai ouk epeskepsasthe me.

---

44 וענו גם-הם ואמרו אדנינו מתי ראינוך רעב או צמא
או ארח או ערום או חולה או במשמר ולא שרתנוך:

מד וְעָנוּ גַם־הֵם וְאָמְרוּ אֲדֹנֵינוּ מָתַי רְאִינוּךָ רָעֵב אוֹ צָמֵא
אוֹ אֹרֵחַ אוֹ עָרוֹם אוֹ חוֹלֶה אוֹ בַמִּשְׁמָר וְלֹא שֵׁרַתְנוּךָ׃

44. w'`anu gam-hem w'am'ru 'Adoneynu mathay r'iynuak ra`eb
'o tsame' 'o 'oreach 'o `arom 'o choleh 'o bamish'mar w'lo' sherath'nuak.

Matt25:44 "Then they themselves also shall answer, saying, 'Our Master, when did we see You hungry,
or thirsty, or a stranger, or naked, or sick, or in prison, and did not take care of You?'"

‹44› τότε ἀποκριθήσονται καὶ αὐτοὶ λέγοντες, Κύριε, πότε σε εἴδομεν πεινῶντα
ἢ διψῶντα ἢ ξένον ἢ γυμνὸν ἢ ἀσθενῆ ἢ ἐν φυλακῇ καὶ οὐ διηκονήσαμέν σοι;
44 tote apokrithēsontai kai autoi legontes, Kyrie, pote se eidomen peinōnta

ē dipsōnta ē xenon ē gymnon ē asthenē ē en phylakę kai ou diēkonēsamen soi?

---

45 אז יענה אתם לאמר אמן אני לכם מה-שלא
עשיתם לאחד מן-הצעירים האלה גם-לי לא עשיתם:

מה אָז יַעֲנֶה אֹתָם לֵאמֹר אָמֵן אֲנִי לָכֶם מַה־שֶּׁלֹּא
עֲשִׂיתֶם לְאֶחָד מִן־הַצְּעִירִים הָאֵלֶּה גַּם־לִי לֹא עֲשִׂיתֶם׃

45. ‘az ya`aneh ‘otham le’mor ‘amen ‘omer ‘aniy lakem mah-shel’ `asiythem l’echad min-hats’`iyriym ha’eleh gam-liy lo’ `asiythem.

Matt25:45 “Then He shall answer them, saying, ‘Truly I say to you,
to the extent that you did not do it to one of the least of these, you did not do it to Me.’”

‹45› τότε ἀποκριθήσεται αὐτοῖς λέγων, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
ἐφ’ ὅσον οὐκ ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων, οὐδὲ ἐμοὶ ἐποιήσατε.

45 tote apokrithēsetai autois legōn, Amēn legō hymin,

eph’ hoson ouk epoiēsate heni toutōn tōn elachistōn, oude emoi epoiēsate.

---

46 והלכו אלה למעצבת עולם והצדיקים לחיי עולם:

מו וְהָלְכוּ אֵלֶּה לְמַעֲצֵבַת עוֹלָם וְהַצַּדִּיקִים לְחַיֵּי עוֹלָם׃

46. w’hal’ku ‘eleh l’ma`atsebath `olam w’hatsadiyqiym l’chayey `olam.

Matt25:46 “These shall go away into eternal punishment, but the righteous into eternal life.

‹46› καὶ ἀπελεύσονται οὗτοι εἰς κόλασιν αἰώνιον, οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ζωὴν αἰώνιον.

46 kai apeleusontai houtoi eis kolasin aiōnion, hoi de dikaioi eis zōēn aiōnion.

Chapter 26

Shavua Reading Schedule (7th sidrot) - Matthew 26 – 28

Matt26:1 ויהי ככלות יהושע לדבר את כל-הדברים האלה
ויאמר אל-תלמידיו:

א וַיְהִי כְּכַלּוֹת יָהוּשֻׁעַ לְדַבֵּר אֵת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
וַיֹּאמֶר אֶל־תַּלְמִידָיו׃

1. way’hiy k’kaloth Yahushuà l’daber ‘eth kal-had’bariym ha’eleh wayo’mer ‘el-tal’miydayu.

Matt26:1 When Yahushua had finished all these words, He said to His disciples,

‹26:1› Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς πάντας τοὺς λόγους τούτους,
εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ,

1 Kai egeneto hote etelesen ho Iēsous pantas tous logous toutous, eipen tois mathētais autou,

---

2 אתם ידעתם כי עוד יומים והפסח בא
ובן-האדם ימסר להצלב:

ב אַתֶּם יְדַעְתֶּם כִּי עוֹד יוֹמַיִם וְהַפֶּסַח בָּא
וּבֶן־הָאָדָם יִמָּסֵר לְהִצָּלֵב׃

2. ‘atem y’da`’tem ki `od yomayim w’haPesach ba’ uBen-ha’Adam yimaser l’hitsaleb.

Matt26:2 “You know that after two days the Passover is coming,
and the Son of Man is to be handed over for crucifixion.”

‹2› Οἴδατε ὅτι μετὰ δύο ἡμέρας τὸ πάσχα γίνεται,
καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς τὸ σταυρωθῆναι.

2 Oidate hoti meta duo hēmeras to pascha ginetai,

kai ho huios tou anthrōpou paradidotai eis to staurōthēnai.

𐤅𐤉𐤒𐤄𐤋𐤅 𐤓𐤀𐤔𐤉 𐤄𐤊𐤄𐤍𐤉𐤌 𐤅𐤄𐤎𐤅𐤐𐤓𐤉𐤌 3
𐤅𐤆𐤒𐤍𐤉 𐤄𐤏𐤌 𐤀𐤋-𐤇𐤑𐤓 𐤄𐤊𐤄𐤍 𐤄𐤂𐤃𐤅𐤋 𐤅𐤔𐤌𐤅 𐤒𐤉𐤐𐤀:

גוַיִּקָּהֲלוּ רָאשֵׁי הַכֹּהֲנִים וְהַסּוֹפְרִים
וְזִקְנֵי הָעָם אֶל־חֲצַר הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל וּשְׁמוֹ קַיָּפָא׃

3. wayiqahalu ra'shey hakohaniym w'hasoph'riym
w'ziq'ney ha`am 'el-chatsar hakohen hagadol ush'mo Qayapha'.

Matt26:3 Then the chief priests and the elders of the people were gathered together
in the court of the high priest, named Caiaphas;

‹3› Τότε συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ
εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως τοῦ λεγομένου Καϊάφα
3 Tote synēchthēsan hoi archiereis kai hoi presbyteroi tou laou
eis tēn aulēn tou archiereōs tou legomenou Kaiapha

𐤅𐤉𐤅𐤏𐤑𐤅 𐤉𐤇𐤃𐤅 𐤋𐤕𐤐𐤔 𐤀𐤕-𐤉𐤄𐤅𐤔𐤏 𐤁𐤏𐤓𐤌𐤄 𐤅𐤋𐤄𐤌𐤉𐤕𐤅: 4

דוַיִּוָּעֲצוּ יַחְדָּו לִתְפֹּשׂ אֶת־יָהוּשֻׁעַ בְּעָרְמָה וְלַהֲמִיתוֹ׃

4. wayiua`atsu yach'daw lith'pos 'eth-Yahushuà b'`ar'mah w'lahamiytho.

Matt26:4 and they plotted together to seize Yahushua by stealth and kill Him.

‹4› καὶ συνεβουλεύσαντο ἵνα τὸν Ἰησοῦν δόλῳ κρατήσωσιν καὶ ἀποκτείνωσιν·
4 kai syneboulеusanto hina ton Iēsoun dolǭ kratēsōsin kai apokteinōsin;

𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓𐤅 𐤀𐤊-𐤋𐤀 𐤁𐤇𐤂 𐤐𐤍-𐤕𐤄𐤉𐤄 𐤌𐤄𐤅𐤌𐤄 𐤁𐤏𐤌: 5

הוַיֹּאמְרוּ אַךְ־לֹא בֶחָג פֶּן־תִּהְיֶה מְהוּמָה בָּעָם׃

5. wayo'm'ru 'a'k-lo' bechag pen-tih'yeh m'humah ba`am.

Matt26:5 But they were saying, Not during the festival, otherwise a riot might occur among the people.

‹5› ἔλεγον δέ, Μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, ἵνα μὴ θόρυβος γένηται ἐν τῷ λαῷ.
5 elegon de, Mē en tę̄ heortę̄, hina mē thorybos genētai en tǭ laǭ.

𐤅𐤉𐤄𐤉 𐤁𐤄𐤉𐤅𐤕 𐤉𐤄𐤅𐤔𐤏 𐤁𐤉𐤕 𐤄𐤉𐤍𐤉 𐤁𐤁𐤉𐤕 𐤔𐤌𐤏𐤅𐤍 𐤄𐤌𐤑𐤓𐤏: 6

ווַיְהִי בִּהְיוֹת יָהוּשֻׁעַ בֵּית הִינִי בְּבֵית שִׁמְעוֹן הַמְּצֹרָע׃

6. way'hiy bih'yoth Yahushuà Beyth hiyniy b'beyth Shim'`on ham'tsora`.

Matt26:6 Now when Yahushua was in Bethany, at the home of Simon the leper,

‹6› Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γενομένου ἐν Βηθανίᾳ ἐν οἰκίᾳ Σίμωνος τοῦ λεπροῦ,
6 Tou de Iēsou genomenou en Bēthanią en oikią Simōnos tou leprou,

---

𐤅𐤕𐤒𐤓𐤁 𐤀𐤋𐤉𐤅 𐤀𐤔𐤄 𐤅𐤁𐤉𐤃𐤄 𐤐𐤊 𐤌𐤓𐤒𐤇𐤕 𐤉𐤒𐤓𐤄 𐤌𐤀𐤃 7
𐤅𐤕𐤑𐤒 𐤏𐤋-𐤓𐤀𐤔𐤅 𐤁𐤄𐤎𐤁𐤅 𐤋𐤀𐤊𐤋:

זוַתִּקְרַב אֵלָיו אִשָּׁה וּבְיָדָהּ פַּךְ מִרְקַחַת יְקָרָה מְאֹד
וַתִּצֹק עַל־רֹאשׁוֹ בַּהֲסִבּוֹ לֶאֱכֹל׃

7. watiq'rab 'elayu 'ishah ub'yadah pa'k mir'qachath y'qarah m'od
watitsoq `al-ro'sho bahasiybo le'ekol.

Matt26:7 a woman came to Him with an alabaster vial of very costly perfume,
and she poured it on His head as He reclined at the table.

‹7› προσῆλθεν αὐτῷ γυνὴ ἔχουσα ἀλάβαστρον μύρου βαρυτίμου
καὶ κατέχεεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ἀνακειμένου.
7 prosēlthen autō̧ gynē echousa alabastron myrou barytimou
kai katecheen epi tēs kephalēs autou anakeimenou.

---

8 𐤅𐤉𐤓𐤀𐤅 𐤄𐤕𐤋𐤌𐤉𐤃𐤉𐤌 𐤅𐤉𐤊𐤏𐤎𐤅 𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓𐤅 𐤏𐤋-𐤌𐤄 𐤄𐤀𐤁𐤅𐤃 𐤄𐤆𐤄:
חוַיִּרְאוּ הַתַּלְמִידִים וַיִּכְעֲסוּ וַיֹּאמְרוּ עַל־מָה הָאִבּוּד הַזֶּה׃

8. wayir'u hatal'miydiym wayik'`asu wayo'm'ru `al-mah ha'ibud hazeh.

Matt26:8 But the disciples were indignant when they saw this, and said, Why this waste?

‹8› ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ ἠγανάκτησαν λέγοντες, Εἰς τί ἡ ἀπώλεια αὕτη;
8 idontes de hoi mathētai ēganaktēsan legontes, Eis ti hē apōleia hautē?

---

9 𐤊𐤉 𐤄𐤌𐤓𐤒𐤇𐤕 𐤄𐤆𐤀𐤕 𐤄𐤉𐤕𐤄 𐤓𐤀𐤅𐤉𐤄 𐤋𐤄𐤌𐤊𐤓 𐤁𐤌𐤇𐤉𐤓 𐤓𐤁
𐤅𐤋𐤕𐤕 𐤋𐤏𐤍𐤉𐤉𐤌:
טכִּי הַמִּרְקַחַת הַזֹּאת הָיְתָה רְאוּיָה לְהִמָּכֵר בִּמְחִיר רָב
וְלָתֵת לָעֲנִיִּים׃

9. ki hamir'qachath hazo'th hay'thah r'uyah l'himaker bim'chiyr rab w'latheth la`aniyiym.

Matt26:9 For this perfume might have been sold for a high price and the money given to the poor.

‹9› ἐδύνατο γὰρ τοῦτο πραθῆναι πολλοῦ καὶ δοθῆναι πτωχοῖς.
9 edynato gar touto prathēnai pollou kai dothēnai ptōchois.

---

10 𐤅𐤉𐤃𐤏 𐤉𐤄𐤅𐤔𐤏 𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓 𐤀𐤋𐤉𐤄𐤌 𐤋𐤌𐤄 𐤕𐤋𐤀𐤅 𐤀𐤕-𐤄𐤀𐤔𐤄 𐤄𐤋𐤀
𐤌𐤏𐤔𐤄 𐤈𐤅𐤁 𐤏𐤔𐤕𐤄 𐤏𐤌𐤃𐤉:
יוַיֵּדַע יָהוּשֻׁעַ וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם לָמָּה תַלְאוּ אֶת־הָאִשָּׁה הֲלֹא
מַעֲשֶׂה טוֹב עָשְׂתָה עִמָּדִי׃

10. wayeda` Yahushuà wayo'mer 'aleyhem lamah tal'u 'eth-ha'ishah
halo' ma`aseh tob `as'thah `imadiy.

Matt26:10 But Yahushua, aware of this, said to them, "Why do you bother the woman?
For she has done a good deed to Me."

‹10› γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Τί κόπους παρέχετε τῇ γυναικί;
ἔργον γὰρ καλὸν ἠργάσατο εἰς ἐμέ·
10 gnous de ho Iēsous eipen autois, Ti kopous parechete tȩ̄ gynaiki? ergon gar kalon ērgasato eis eme;

11 𐤊𐤉 𐤄𐤏𐤍𐤉𐤉𐤌 𐤁𐤊𐤋-𐤏𐤕 𐤀𐤕𐤊𐤌 𐤅𐤀𐤍𐤊𐤉 𐤀𐤉𐤍𐤍𐤉 𐤁𐤒𐤓𐤁𐤊𐤌 𐤁𐤊𐤋-𐤏𐤕:

יא כִּי הָעֲנִיִּים בְּכָל־עֵת אִתְּכֶם וְאָנֹכִי אֵינֶנִּי בְּקִרְבְּכֶם בְּכָל־עֵת׃

11. ki ha`aniyiym b'kal-`eth 'it'kem w'anoki 'eyneniy b'qir'b'kem b'kal-`eth.

Matt26:11 “For you always have the poor with you; but you do not always have Me.”

‹11› πάντοτε γὰρ τοὺς πτωχοὺς ἔχετε μεθ’ ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε·

11 pantote gar tous ptōchous echete meth’ heautōn, eme de ou pantote echete;

12 𐤊𐤉 𐤀𐤔𐤓 𐤔𐤐𐤊𐤄 𐤀𐤕-𐤄𐤌𐤓𐤒𐤇𐤕 𐤄𐤆𐤀𐤕 𐤏𐤋-𐤂𐤅𐤐𐤉 𐤋𐤇𐤍𐤈
𐤀𐤅𐤕𐤉 𐤏𐤔𐤕𐤄 𐤆𐤀𐤕:

יב כִּי אֲשֶׁר שָׁפְכָה אֶת־הַמִּרְקַחַת הַזֹּאת עַל־גּוּפִי לַחֲנֹט
אוֹתִי עָשְׂתָה זֹּאת׃

12. ki 'asher shaph'kah 'eth-hamir'qachath hazo'th `al-guphiy lachanot 'othiy `as'thah zo'th.

Matt26:12 “For when she poured this perfume on My body, she did it to prepare Me for burial.”

‹12› βαλοῦσα γὰρ αὕτη τὸ μύρον τοῦτο ἐπὶ τοῦ σώματός μου πρὸς τὸ ἐνταφιάσαι με ἐποίησεν.

12 balousa gar hautē to myron touto epi tou sōmatos mou pros to entaphiasai me epoiēsen.

13 𐤀𐤌𐤍 𐤀𐤌𐤓 𐤀𐤍𐤉 𐤋𐤊𐤌 𐤁𐤊𐤋-𐤌𐤒𐤅𐤌 𐤀𐤔𐤓 𐤕𐤒𐤓𐤀 𐤄𐤁𐤔𐤅𐤓𐤄
𐤄𐤆𐤀𐤕 𐤁𐤊𐤋-𐤄𐤏𐤅𐤋𐤌 𐤂𐤌 𐤀𐤕-𐤀𐤔𐤓 𐤏𐤔𐤕𐤄 𐤄𐤉𐤀 𐤉𐤎𐤐𐤓 𐤋𐤆𐤊𐤓𐤅𐤍 𐤋𐤄:

יג אָמֵן אֹמֵר אֲנִי לָכֶם בְּכָל־מָקוֹם אֲשֶׁר תִּקָּרֵא הַבְּשׂוֹרָה
הַזֹּאת בְּכָל־הָעוֹלָם גַּם אֶת־אֲשֶׁר עָשְׂתָה הִיא יְסֻפַּר לְזִכָּרוֹן לָהּ׃

13. 'amen 'omer 'aniy lakem b'kal-maqom 'asher tiqare' hab'sorah hazo'th b'kal-ha`olam gam 'eth-'asher `as'thah hiy' y'supar l'zikaron lah.

Matt26:13 “Truly I say to you, wherever this gospel is preached in the whole world,
what this woman has done shall also be spoken of in memory of her.”

‹13› ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅπου ἐὰν κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ,
λαληθήσεται καὶ ὃ ἐποίησεν αὕτη εἰς μνημόσυνον αὐτῆς.

13 amēn legō hymin, hopou ean kērychthȩ̄ to euaggelion touto en holō̧ tō̧ kosmō̧,
lalēthēsetai kai ho epoiēsen hautē eis mnēmosynon autēs.

14 𐤅𐤉𐤋𐤊 𐤀𐤇𐤃 𐤌𐤔𐤍𐤉𐤌 𐤄𐤏𐤔𐤓 𐤅𐤔𐤌𐤅 𐤉𐤄𐤅𐤃𐤄 𐤀𐤉𐤔-𐤒𐤓𐤉𐤅𐤕
𐤀𐤋-𐤓𐤀𐤔𐤉 𐤄𐤊𐤄𐤍𐤉𐤌:

יד וַיֵּלֶךְ אֶחָד מִשְּׁנֵים הֶעָשָׂר וּשְׁמוֹ יְהוּדָה אִישׁ־קְרִיּוֹת
אֶל־רָאשֵׁי הַכֹּהֲנִים׃

14. wayele'k 'echad mish'neym he`asar ush'mo Yahudah 'Iysh-q'riyoth 'el-ra'shey hakohaniym.

Matt26:14 Then one of the twelve, named Judas Iscariot, went to the chief priests

‹14› Τότε πορευθεὶς εἷς τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος Ἰούδας Ἰσκαριώτης, πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς

14 Tote poreutheis heis tōn dōdeka, ho legomenos Ioudas Iskariōtēs, pros tous archiereis

---

15 𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓 𐤌𐤄-𐤕𐤕𐤍𐤅 𐤋𐤉 𐤅𐤀𐤌𐤎𐤓𐤍𐤅 𐤁𐤉𐤃𐤊𐤌
𐤅𐤉𐤔𐤒𐤋𐤅-𐤋𐤅 𐤔𐤋𐤔𐤉𐤌 𐤊𐤎𐤐:

טו וַיֹּאמֶר מָה־תִּתְּנוּ לִי וְאֶמְסְרֶנּוּ בְּיֶדְכֶם
וַיִּשְׁקְלוּ־לוֹ שְׁלֹשִׁים כָּסֶף׃

15. wayo’mer mah-tit’nu liy w’em’s’renu b’yed’kem wayish’q’lu-lo sh’loshiym kaseph.

Matt26:15 and said, What are you shalling to give me to betray Him to you?
And they weighed out thirty pieces of silver to him.

‹15› εἶπεν, Τί θέλετέ μοι δοῦναι, κἀγὼ ὑμῖν παραδώσω αὐτόν;
οἱ δὲ ἔστησαν αὐτῷ τριάκοντα ἀργύρια.

15 eipen, Ti thelete moi dounai, kagō hymin paradōsō auton? hoi de estēsan autǭ triakonta argyria.

---

16 𐤅𐤌𐤍-𐤄𐤏𐤕 𐤄𐤄𐤉𐤀 𐤁𐤒𐤔 𐤕𐤀𐤍𐤄 𐤋𐤌𐤎𐤓 𐤀𐤅𐤕𐤅:

טז וּמִן־הָעֵת הַהִיא בִּקֵּשׁ תֹּאֲנָה לִמְסֹר אוֹתוֹ׃

16. umin-ha`eth hahiy’ biqesh to’anah lim’sor ‘otho.

Matt26:16 From then on he began looking for a good opportunity to betray Yahushua.

‹16› καὶ ἀπὸ τότε ἐζήτει εὐκαιρίαν ἵνα αὐτὸν παραδῷ.

16 kai apo tote ezētei eukairian hina auton paradǭ.

---

17 𐤅𐤉𐤄𐤉 𐤁𐤓𐤀𐤔𐤅𐤍 𐤋𐤇𐤂 𐤄𐤌𐤑𐤅𐤕 𐤅𐤉𐤂𐤔𐤅 𐤄𐤕𐤋𐤌𐤉𐤃𐤉𐤌
𐤀𐤋-𐤉𐤄𐤅𐤔𐤏 𐤋𐤀𐤌𐤓 𐤀𐤉𐤐𐤄 𐤍𐤊𐤉𐤍 𐤋𐤊 𐤋𐤀𐤊𐤋 𐤀𐤕-𐤄𐤐𐤎𐤇:

יז וַיְהִי בָּרִאשׁוֹן לְחַג הַמַּצּוֹת וַיִּגְּשׁוּ הַתַּלְמִידִים אֶל־יָהוּשֻׁעַ
לֵאמֹר אֵיפֹה נָכִין לְךָ לֶאֱכֹל אֶת־הַפָּסַח׃

17. way’hiy bari’shon l’Chag haMatsoth wayig’shu hatal’miydiym ‘el-Yahushuà
le’mor ‘eyphoh nakiyn l’ak le’ekol ‘eth-haPasach.

Matt26:17 Now on the first day of the Feast of Unleavened Bread the disciples came to Yahushua
and asked, Where do You want us to prepare for You to eat the Passover?

‹17› Τῇ δὲ πρώτῃ τῶν ἀζύμων προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ
λέγοντες, Ποῦ θέλεις ἑτοιμάσωμέν σοι φαγεῖν τὸ πάσχα;

17 Tę̄ de prōtę̄ tōn azymōn prosēlthon hoi mathētai tǭ Iēsou
legontes Pou theleis hetoimasōmen soi phagein to pascha?

---

18 𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓 𐤋𐤊𐤅 𐤄𐤏𐤉𐤓𐤄 𐤀𐤋-𐤐𐤋𐤍𐤉 𐤀𐤋𐤌𐤍𐤉 𐤅𐤀𐤌𐤓𐤕𐤌 𐤀𐤋𐤉𐤅 𐤊𐤄
𐤀𐤌𐤓 𐤄𐤌𐤅𐤓𐤄 𐤏𐤕𐤉 𐤒𐤓𐤅𐤁𐤄 𐤅𐤁𐤁𐤉𐤕𐤊 𐤀𐤏𐤔𐤄 𐤀𐤕-𐤄𐤐𐤎𐤇 𐤏𐤌-𐤕𐤋𐤌𐤉𐤃𐤉:

יח וַיֹּאמֶר לְכוּ הָעִירָה אֶל־פְּלֹנִי אַלְמֹנִי וַאֲמַרְתֶּם אֵלָיו כֹּה
אָמַר הַמּוֹרֶה עִתִּי קְרוֹבָה וּבְבֵיתְךָ אֶעֱשֶׂה אֶת־הַפֶּסַח עִם־תַּלְמִידָי׃

18. wayo’mer l’ku ha`iyrah ‘el-p’loniy ‘al’moniy wa’amar’tem ‘elayu koh ‘amar haMoreh `itiy
q’robah ub’beyth’ak ‘e`eseh ‘eth-haPesach `im-tal’miyday.

Matt26:18 And He said, “Go into the city to a certain man, and say to him, ‘The Teacher says, ‘My time is near; I am to keep the Passover at your house with My disciples.’”

‹18› ὁ δὲ εἶπεν, Ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν πρὸς τὸν δεῖνα καὶ εἴπατε αὐτῷ, Ὁ διδάσκαλος λέγει, Ὁ καιρός μου ἐγγύς ἐστιν, πρὸς σὲ ποιῶ τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου.

18 ho de eipen, Hypagete eis tēn polin pros ton deina kai eipate autō̧,
Ho didaskalos legei, Ho kairos mou eggys estin, pros se poiō to pascha meta tōn mathētōn mou.

---

19 ויעשו התלמידים כאשר צום יהושע ויכינו את-הפסח:

יט וְיַּעֲשׂוּ הַתַּלְמִידִים כַּאֲשֶׁר צִוָּם יָהוּשֻׁעַ וַיָּכִינוּ אֶת־הַפָּסַח׃

19. w’ya`aso hatal’miydiym ka’asher tsiwam Yahushuà wayakiynu ‘eth-haPasach.

Matt26:19 The disciples did as Yahushua had directed them; and they prepared the Passover.

‹19› καὶ ἐποίησαν οἱ μαθηταὶ ὡς συνέταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα.

19 kai epoiēsan hoi mathētai hōs synetaxen autois ho Iēsous kai hētoimasan to pascha.

---

20 ויהי בערב ויסב עם-שנים העשר:

כ וַיְהִי בָעֶרֶב וַיֵּסֶב עִם־שְׁנֵים הֶעָשָׂר׃

20. way’hiy ba`ereb wayaseb `im-sh’neym he`asar.

Matt26:20 Now when evening came, He was reclining at the table with the twelve disciples.

‹20› Ὀψίας δὲ γενομένης ἀνέκειτο μετὰ τῶν δώδεκα.

20 Opsias de genomenēs anekeito meta tōn dōdeka.

---

21 ובאכלם ויאמר אמן אמר אני לכם אחד מכם ימסרני:

כא וּבְאָכְלָם וַיֹּאמַר אָמֵן אֹמֵר אֲנִי לָכֶם אֶחָד מִכֶּם יִמְסְרֵנִי׃

21. ub’ak’lam wayo’mar ‘amen ‘omer ‘aniy lakem ‘echad mikem yim’s’reniy.

Matt26:21 As they were eating, He said, “Truly I say to you that one of you shall betray Me.”

‹21› καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν εἶπεν, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με.

21 kai esthiontōn autōn eipen, Amēn legō hymin hoti heis ex hymōn paradōsei me.

---

22 ויתעצבו מאד ויחלו איש איש לאמר לו האנכי הוא
אדני:

כב וַיִּתְעַצְּבוּ מְאֹד וַיָּחֵלּוּ אִישׁ אִישׁ לֵאמֹר לוֹ הֶאָנֹכִי הוּא
אֲדֹנִי׃

22. wayith’`ats’bu m’od wayachelu ‘iysh ‘iysh le’mor lo he’anoki hu’ ‘Adoniy.

Matt26:22 Being deeply grieved, they each one began to say to Him, Surely not I, My Master?

‹22› καὶ λυπούμενοι σφόδρα ἤρξαντο λέγειν αὐτῷ εἷς ἕκαστος, Μήτι ἐγώ εἰμι, κύριε;

22 kai lypoumenoi sphodra ērxanto legein autō̧ heis hekastos, Mēti egō eimi, kyrie?

---

23 ויען ויאמר
האיש אשר טבל עמי את-ידו בקערה הוא ימסרני:

כג וַיַּעַן וַיֹּאמַר
הָאִישׁ אֲשֶׁר טָבַל עִמִּי אֶת־יָדוֹ בַּקְּעָרָה הוּא יִמְסְרֵנִי׃

23. waya`an wayo'mer ha'iysh 'asher tabal `imiy 'eth-yado baq'`arah hu' yim's'reniy.

Matt26:23 And He answered and said,
"He who dipped his hand with Me in the bowl is the one who shall betray Me."

‹23› ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Ὁ ἐμβάψας μετ' ἐμοῦ τὴν χεῖρα ἐν τῷ τρυβλίῳ οὗτός με παραδώσει.
23 ho de apokritheis eipen, Ho embapsas met' emou tēn cheira en tō̧ trybliō̧ houtos me paradōsei.

𐤄𐤍 𐤁𐤍-𐤄𐤀𐤃𐤌 𐤄𐤋𐤅𐤊 𐤉𐤋𐤊 𐤊𐤊𐤕𐤅𐤁 𐤏𐤋𐤉𐤅 𐤅𐤀𐤅𐤉 𐤋𐤀𐤉𐤔 24
𐤀𐤔𐤓 𐤏𐤋-𐤉𐤃𐤅 𐤉𐤌𐤎𐤓 𐤁𐤍-𐤄𐤀𐤃𐤌 𐤈𐤅𐤁 𐤋𐤀𐤉𐤔 𐤄𐤄𐤅𐤀 𐤔𐤋𐤀 𐤍𐤅𐤋𐤃:
כד הֵן בֶּן־הָאָדָם הָלוֹךְ יֵלֵךְ כַּכָּתוּב עָלָיו וְאוֹי לָאִישׁ
אֲשֶׁר עַל־יָדוֹ יִמָּסֵר בֶּן־הָאָדָם טוֹב לָאִישׁ הַהוּא שֶׁלֹּא נוֹלָד׃

24. hen Ben-ha'Adam halo'k yele'k kakathub `alayu w'oy la'iysh
'asher `al-yado yimaser Ben-ha'Adam tob la'iysh hahu' shel' nolad.

Matt26:24 "The Son of Man is to go, just as it is written of Him; but woe to that man
by whom the Son of Man is betrayed! It would have been good for that man if he had not been born."

‹24› ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει καθὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ, οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι' οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται· καλὸν ἦν αὐτῷ εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος.
24 ho men huios tou anthrōpou hypagei kathōs gegraptai peri autou, ouai de tō̧ anthrōpō̧ ekeinō̧ di' hou ho huios tou anthrōpou paradidotai; kalon ēn autō̧ ei ouk egennēthē ho anthrōpos ekeinos.

𐤅𐤉𐤏𐤍 𐤉𐤄𐤅𐤃𐤄 𐤄𐤌𐤎𐤓 𐤀𐤅𐤕𐤅 𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓 𐤓𐤁𐤉 𐤄𐤀𐤍𐤉 𐤄𐤅𐤀 25
𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓 𐤀𐤋𐤉𐤅 𐤀𐤕𐤄 𐤀𐤌𐤓𐤕:
כהוַיַּעַן יְהוּדָה הַמֹּסֵר אוֹתוֹ וַיֹּאמַר רַבִּי הַאֲנִי הוּא
וַיֹּאמֶר אֵלָיו אַתָּה אָמָרְתָּ׃

25. waya`an Yahudah hamoser 'otho wayo'mar Rabbiy ha'aniy hu' wayo'mer 'elayu 'atah 'amar'at.

Matt26:25 And Yahudah answered, who was betraying Him, said, Surely it is not I, Rabbi?
Yahushua said to him, "You have said it yourself."

‹25› ἀποκριθεὶς δὲ Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν εἶπεν, Μήτι ἐγώ εἰμι, ῥαββί;
λέγει αὐτῷ, Σὺ εἶπας.
25 apokritheis de Ioudas ho paradidous auton eipen, Mēti egō eimi, hrabbi? legei autō̧, Sy eipas.

𐤅𐤉𐤄𐤉 𐤁𐤀𐤊𐤋𐤌 𐤅𐤉𐤒𐤇 𐤉𐤄𐤅𐤔𐤏 𐤀𐤕-𐤄𐤋𐤇𐤌 𐤅𐤉𐤁𐤓𐤊 𐤅𐤉𐤐𐤓𐤎 26
𐤅𐤉𐤕𐤍 𐤋𐤕𐤋𐤌𐤉𐤃𐤉𐤌 𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓 𐤒𐤇𐤅 𐤅𐤀𐤊𐤋𐤅 𐤆𐤄 𐤄𐤅𐤀 𐤂𐤅𐤐𐤉:
כווַיְהִי בְּאָכְלָם וַיִּקַּח יָהוּשֻׁעַ אֶת־הַלֶּחֶם וַיְבָרֶךְ וַיִּפְרֹס
וַיִּתֵּן לְתַלְמִידִים וַיֹּאמַר קְחוּ וְאִכְלוּ זֶה הוּא גוּפִי׃

26. way'hiy b'ak'lam wayiqach Yahushuà 'eth-halechem way'bare'k wayiph'ros
wayiten latal'miydiym wayo'mar q'chu w'ik'lu zeh hu' guphiy.

Matt26:26 While they were eating, Yahushua took some bread, and after a blessing, He broke it and gave it to the disciples, and said, “Take, eat; this is My body.”

‹26› Ἐσθιόντων δὲ αὐτῶν λαβὼν ὁ Ἰησοῦς ἄρτον καὶ εὐλογήσας ἔκλασεν
καὶ δοὺς τοῖς μαθηταῖς εἶπεν, Λάβετε φάγετε, τοῦτό ἐστιν τὸ σῶμά μου.

26 Esthiontōn de autōn labōn ho Iēsous arton kai eulogēsas eklasen

kai dous tois mathētais eipen, Labete phagete, touto estin to sōma mou.

ויקח את־הכוס ויברך ויתן להם ויאמר שתו ממנה כלכם: 27

כזוַיִּקַּח אֶת־הַכּוֹס וַיְבָרֵךְ וַיִּתֵּן לָהֶם וַיֹּאמַר שְׁתוּ מִמֶּנָּה כֻּלְּכֶם׃

27. wayiqach ‘eth-hakos way’bare’k wayiten lahem wayo’mar sh’thu mimenah kul’kem.

Matt26:27 And when He had taken a cup and given thanks,
He gave it to them, saying, “Drink from it, all of you;”

‹27› καὶ λαβὼν ποτήριον καὶ εὐχαριστήσας ἔδωκεν αὐτοῖς λέγων, Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες,

27 kai labōn potērion kai eucharistēsas edōken autois legōn, Piete ex autou pantes,

---

כי זה הוא דמי דם־הברית החדשה 28
הנשפך בעד רבים לסליחת חטאים:

כחכִּי זֶה הוּא דָמִי דַּם־הַבְּרִית הַחֲדָשָׁה
הַנִּשְׁפָּךְ בְּעַד רַבִּים לִסְלִיחַת חֲטָאִים׃

28. ki zeh hu’ damiy dam-hab’riyth hachadashah hanish’pa’k b’`ad rabbiym lis’liychath chata’iym.

Matt26:28 “for this is My blood of the new covenant,
which is poured out for many for forgiveness of sins.”

‹28› τοῦτο γάρ ἐστιν τὸ αἷμά μου τῆς διαθήκης
τὸ περὶ πολλῶν ἐκχυννόμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν.

28 touto gar estin to haima mou tēs diathēkēs to peri pollōn ekchynnomenon eis aphesin hamartiōn.

ואני אמר לכם לא אשתה מעתה מפרי הגפן הזה עד 29
היום ההוא אשר אשתה אתו עמכם והוא חדש במלכות אבי:

כטוַאֲנִי אֹמֵר לָכֶם לֹא אֶשְׁתֶּה מֵעַתָּה מִפְּרִי הַגֶּפֶן הַזֶּה עַד
הַיּוֹם הַהוּא אֲשֶׁר אֶשְׁתֶּה אֹתוֹ עִמָּכֶם וְהוּא חָדָשׁ בְּמַלְכוּת אָבִי׃

29. wa’aniy ‘omer lakem lo’ ‘esh’teh me`atah mip’riy hagephen hazeh `ad hayom hahu’ ‘asher ‘esh’teh ‘otho `imakem w’hu’ chadash b’mal’kuth ‘Abiy.

Matt26:29 “But I say to you, I shall not drink of this fruit of the vine from now on until that day when I drink it new with you in My Father’s kingdom.”

‹29› λέγω δὲ ὑμῖν, οὐ μὴ πίω ἀπ’ ἄρτι ἐκ τούτου τοῦ γενήματος τῆς ἀμπέλου ἕως τῆς ἡμέρας
ἐκείνης ὅταν αὐτὸ πίνω μεθ’ ὑμῶν καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρός μου.

29 legō de hymin, ou mē piō ap’ arti ek toutou tou genēmatos tēs ampelou heōs tēs hēmeras ekeinēs

hotan auto pinō meth’ hymōn kainon en tē̜ basileia̜ tou patros mou.

𐤅𐤉𐤄𐤉 𐤀𐤇𐤓𐤉 𐤒𐤓𐤀𐤌 𐤀𐤕-𐤄𐤄𐤋𐤋 𐤅𐤉𐤑𐤀𐤅 𐤀𐤋-𐤄𐤓 𐤄𐤆𐤉𐤕𐤉𐤌: 30

ל וַיְהִי אַחֲרֵי קָרְאָם אֶת־הַהַלֵּל וַיֵּצְאוּ אֶל־הַר הַזֵּיתִים׃

30. way'hiy 'acharey qar'am 'eth-hahalel wayets'u 'el-har hazeythiym.

Matt26:30 After singing a hymn, they went out to the Mount of Olives.

‹30› Καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ Ὄρος τῶν Ἐλαιῶν.

30 Kai hymnēsantes exēlthon eis to Oros tōn Elaiōn.

𐤀𐤆 𐤀𐤌𐤓 𐤀𐤋𐤉𐤄𐤌 𐤉𐤄𐤅𐤔𐤏 𐤀𐤕𐤌 𐤊𐤋𐤊𐤌 𐤕𐤊𐤔𐤋𐤅 𐤁𐤉 𐤄𐤋𐤉𐤋𐤄 31
𐤊𐤉 𐤊𐤕𐤅𐤁 𐤀𐤊𐤄 𐤀𐤕-𐤄𐤓𐤏𐤄 𐤅𐤕𐤐𐤅𐤑𐤉𐤍 𐤄𐤑𐤀𐤍:

לא אָז אָמַר אֲלֵיהֶם יָהוּשֻׁעַ אַתֶּם כֻּלְּכֶם תִּכָּשְׁלוּ בִּי הַלָּיְלָה
כִּי כָתוּב אַכֶּה אֶת־הָרֹעֶה וּתְפוּצֶין הַצֹּאן׃

31. 'az 'amar 'aleyhem Yahushuà 'atem kul'kem tikash'lu biy halay'lah ki kathub 'akeh 'eth-haro`eh uth'phutseyan hatso'n.

Matt26:31 Then Yahushua said to them, "You shall all fall away because of Me this night, for it is written, 'I shall strike down the shepherd, and the sheep of the flock shall be scattered.'"

‹31› Τότε λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Πάντες ὑμεῖς σκανδαλισθήσεσθε ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ, γέγραπται γάρ,

Πατάξω τὸν ποιμένα,
καὶ διασκορπισθήσονται τὰ πρόβατα τῆς ποίμνης.

31 Tote legei autois ho Iēsous, Pantes hymeis skandalisthēsesthe en emoi en tę nykti tautę, gegraptai gar,

Pataxō ton poimena,
kai diaskorpisthēsontai ta probata tēs poimnēs.

𐤅𐤀𐤇𐤓𐤉 𐤒𐤅𐤌𐤉 𐤀𐤋𐤊 𐤋𐤐𐤍𐤉𐤊𐤌 𐤄𐤂𐤋𐤉𐤋𐤄: 32

לב וְאַחֲרֵי קוּמִי אֵלֵךְ לִפְנֵיכֶם הַגָּלִילָה׃

32. w'acharey qumiy 'ele'k liph'neykem haGaliylah.

Matt26:32 "But after I have been raised, I shall go ahead of you to Galilee."

‹32› μετὰ δὲ τὸ ἐγερθῆναί με προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

32 meta de to egerthēnai me proaxō hymas eis tēn Galilaian.

𐤅𐤉𐤏𐤍 𐤐𐤈𐤓𐤅𐤎 𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓 𐤋𐤅 𐤂𐤌 𐤊𐤉-𐤉𐤊𐤔𐤋𐤅 𐤁𐤊 𐤊𐤋𐤌 33
𐤀𐤍𐤉 𐤋𐤀 𐤀𐤊𐤔𐤋 𐤋𐤏𐤅𐤋𐤌:

לג וַיַּעַן פֶּטְרוֹס וַיֹּאמֶר לוֹ גַּם כִּי־יִכָּשְׁלוּ בְךָ כֻּלָּם
אֲנִי לֹא אֶכָּשֵׁל לְעוֹלָם׃

33. waya`an Pet'ros wayo'mer lo gam kiy-yikash'lu b'ak kulam 'aniy lo' 'ekashel l'`olam.

Matt26:33 But Kepha answered and said to Him, Even though all may fall away because of You, I shall never fall away.

‹33› ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ, Εἰ πάντες σκανδαλισθήσονται ἐν σοί,

ἐγὼ οὐδέποτε σκανδαλισθήσομαι.
33 apokritheis de ho Petros eipen autō̧, Ei pantes skandalisthēsontai en soi,
egō oudepote skandalisthēsomai.

ויאמר אליו יהושע אמן אמר אני לך כי בלילה הזה 34
בטרם יקרא התרנגול תכחש בי שלש פעמים:

לדוַיֹּאמֶר אֵלָיו יָהוּשֻׁעַ אָמֵן אֹמֵר אֲנִי לְךָ כִּי בַלַּיְלָה הַזֶּה
בְּטֶרֶם יִקְרָא הַתַּרְנְגוֹל תְּכַחֵשׁ בִּי שָׁלֹשׁ פְּעָמִים׃

34. wayo'mer 'elayu Yahushuà 'amen 'omer 'aniy l'ak ki balay'lah hazeh
b'terem yiq'ra' hatar'n'gol t'kachesh biy shalosh p'`amiym.

Matt26:34 Yahushua said to him, "Truly I say to you that this very night,
before a rooster crows, you shall deny Me three times."

‹34› ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν λέγω σοι ὅτι ἐν ταύτῃ τῇ νυκτὶ
πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι τρὶς ἀπαρνήσῃ με.
34 ephē autō̧ ho Iēsous, Amēn legō soi hoti en tautȩ̄ tȩ̄ nykti prin alektora phōnēsai tris aparnēsȩ̄ me.

ויאמר אליו פטרוס גם אם עלי למות אתך לא אכחש בך 35
וכן אמרו גם כל-התלמידים:

להוַיֹּאמֶר אֵלָיו פֶּטְרוֹס גַּם אִם עָלַי לָמוּת אִתְּךָ לֹא אֲכַחֵשׁ בָּךְ
וְכֵן אָמְרוּ גַּם כָּל־הַתַּלְמִידִים׃

35. wayo'mer 'elayu Pet'ros gam 'im `alay lamuth 'it'ak lo' 'akachesh ba'k
w'ken 'am'ru gam kal-hatal'miydiym.

Matt26:35 Kepha said to Him, Even if I have to die with You, I shall not deny You.
All the disciples said the same thing too.

‹35› λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος, Κἂν δέῃ με σὺν σοὶ ἀποθανεῖν, οὐ μή σε ἀπαρνήσομαι.
ὁμοίως καὶ πάντες οἱ μαθηταὶ εἶπαν.
35 legei autō̧ ho Petros, Kan deȩ̄ me syn soi apothanein, ou mē se aparnēsomai.
homoiōs kai pantes hoi mathētai eipan.

אחרי-כן בא אתם יהושע אל-חצר הנקרא גת-שמני 36
ויאמר אל-התלמידים שבו לכם פה עד-אשר אלך שמה
והתפללתי:

לואַחֲרֵי־כֵן בָּא אִתָּם יָהוּשֻׁעַ אֶל־חָצֵר הַנִּקְרָא גַּת־שְׁמָנֵי
וַיֹּאמֶר אֶל־הַתַּלְמִידִים שְׁבוּ לָכֶם פֹּה עַד־אֲשֶׁר אֵלֵךְ שָׁמָּה
וְהִתְפַּלָּלְתִּי׃

36. 'acharey-ken ba' 'itam Yahushuà 'el-chatser haniq'ra' Gath-sh'maney
wayo'mer 'el-hatal'miydiym sh'bu lakem poh `ad-'asher 'ele'k shamah w'hith'palal'tiy.

Matt26:36 Then Yahushua came with them to a place called Gethsemane,
and said to His disciples, "Sit here while I go over there and pray."

‹36› Τότε ἔρχεται μετ’ αὐτῶν ὁ Ἰησοῦς εἰς χωρίον λεγόμενον Γεθσημανὶ
καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς, Καθίσατε αὐτοῦ ἕως [οὗ] ἀπελθὼν ἐκεῖ προσεύξωμαι.
36 Tote erchetai met’ autōn ho Iēsous eis chōrion legomenon Gethsēmani
kai legei tois mathētais, Kathisate autou heōs [hou] apelthōn ekei proseuxōmai.

---

37 𐤅𐤉𐤒𐤇 𐤀𐤕𐤅 𐤀𐤕-𐤐𐤈𐤓𐤅𐤎 𐤅𐤀𐤕-𐤔𐤍𐤉 𐤁𐤍𐤉 𐤆𐤁𐤃𐤉
𐤅𐤉𐤇𐤋 𐤋𐤄𐤏𐤑𐤁 𐤅𐤋𐤌𐤅𐤂:
לזוַיִּקַּח אִתּוֹ אֶת־פֶּטְרוֹס וְאֶת־שְׁנֵי בְּנֵי זַבְדָּי
וַיָּחֶל לְהֵעָצֵב וְלָמוּג׃
37. wayiqach ‘ito ‘eth-Pet’ros w’eth-sh’ney b’ney Zab’day wayachel l’he`atseb w’lamug.

Matt26:37 And He took with Him Kepha and the two sons of Zebedee,
and began to be grieved and distressed.

‹37› καὶ παραλαβὼν τὸν Πέτρον καὶ τοὺς δύο υἱοὺς Ζεβεδαίου ἤρξατο λυπεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν.
37 kai paralabōn ton Petron kai tous duo huious Zebedaiou ērxato lypeisthai kai adēmonein.

---

38 𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓 𐤋𐤄𐤌 𐤍𐤐𐤔𐤉 𐤌𐤓𐤄-𐤋𐤉 𐤏𐤃-𐤌𐤅𐤕 𐤏𐤌𐤃𐤅 𐤐𐤄 𐤅𐤔𐤒𐤃𐤅 𐤏𐤌𐤉:
לחוַיֹּאמֶר לָהֶם נַפְשִׁי מָרָה־לִּי עַד־מָוֶת עִמְדוּ פֹה וְשִׁקְדוּ עִמִּי׃
38. wayo’mer lahem naph’shiy marah-liy `ad-maweth `im’du phoh w’shiq’du `imiy.

Matt26:38 Then He said to them, “My soul is deeply grieved, to the point of death;
remain here and keep watch with Me.”

‹38› τότε λέγει αὐτοῖς, Περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή μου ἕως θανάτου·
μείνατε ὧδε καὶ γρηγορεῖτε μετ’ ἐμοῦ.
38 tote legei autois, Perilypos estin hē psychē mou heōs thanatou;
meinate hōde kai grēgoreite met’ emou.

---

39 𐤅𐤉𐤋𐤊 𐤌𐤏𐤈 𐤌𐤀𐤕𐤌 𐤅𐤉𐤐𐤋 𐤏𐤋-𐤐𐤍𐤉𐤅 𐤅𐤉𐤕𐤐𐤋𐤋 𐤋𐤀𐤌𐤓 𐤀𐤁𐤉
𐤀𐤌-𐤉𐤅𐤊𐤋 𐤋𐤄𐤉𐤅𐤕 𐤕𐤏𐤁𐤓-𐤍𐤀 𐤌𐤏𐤋𐤉 𐤄𐤊𐤅𐤎 𐤄𐤆𐤀𐤕 𐤀𐤊 𐤋𐤀
𐤊𐤓𐤑𐤅𐤍𐤉 𐤊𐤉 𐤀𐤌-𐤊𐤓𐤑𐤅𐤍𐤊:
לטוַיֵּלֶךְ מְעַט מֵאִתָּם וַיִּפֹּל עַל־פָּנָיו וַיִּתְפַּלֵּל לֵאמֹר אָבִי
אִם־יוּכַל לִהְיוֹת תַּעֲבָר־נָא מֵעָלַי הַכּוֹס הַזֹּאת אַךְ לֹא
כִּרְצוֹנִי כִּי אִם־כִּרְצוֹנֶךָ׃
39. wayele’k m’`at me’itam wayipol `al-panayu wayith’palel le’mor ‘Abiy ‘im-yukal lih’yoth ta`abar-na’ me`alay hakos hazo’th ‘a’k lo’ kir’tsoniy ki ‘im-kir’tsoneak.

Matt26:39 And He went a little beyond them, and fell on His face and prayed, saying,
“My Father, if it is possible, let this cup pass from Me; yet not as I shall, but as You shall.”

‹39› καὶ προελθὼν μικρὸν ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ προσευχόμενος καὶ λέγων, Πάτερ μου,
εἰ δυνατόν ἐστιν, παρελθάτω ἀπ’ ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο· πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω ἀλλ’ ὡς σύ.
39 kai proelthōn mikron epesen epi prosōpon autou proseuchomenos kai legōn,
Pater mou, ei dynaton estin, parelthatō ap’ emou to potērion touto; plēn ouch hōs egō thelō all’ hōs sy.

ויבא אל־התלמידים וימצאם ישנים ויאמר 40
אל־פטרוס הנה לא־היה ביכלתכם לשקד עמי שעה אחת:

מוַיָּבֹא אֶל־הַתַּלְמִידִים וַיִּמְצָאֵם יְשֵׁנִים וַיֹּאמֶר
אֶל־פֶּטְרוֹס הִנֵּה לֹא־הָיָה בִיכָלְתְּכֶם לִשְׁקֹד עִמִּי שָׁעָה אֶחָת׃

40. wayabo' 'el-hatal'miydiym wayim'tsa'em y'sheniym wayo'mer 'el-Pet'ros
hineh lo'-hayah biykal't'kem lish'qod `imiy sha`ah 'echath.

Matt26:40 And He came to the disciples and found them sleeping, and said to Kepha,
"So, you men could not keep watch with Me for one hour?"

‹40› καὶ ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητὰς καὶ εὑρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας, καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ,
Οὕτως οὐκ ἰσχύσατε μίαν ὥραν γρηγορῆσαι μετ' ἐμοῦ;

40 kai erchetai pros tous mathētas kai heuriskei autous katheudontas, kai legei tō̧ Petrō̧,

Houtōs ouk ischysate mian hōran grēgorēsai met' emou?

שקדו והתפללו פן־תבאו לידי נסיון הן הרוח חפצה 41
והבשר רפה:

מאשִׁקְדוּ וְהִתְפַּלְלוּ פֶּן־תָּבֹאוּ לִידֵי נִסָּיוֹן הֵן הָרוּחַ חֲפֵצָה
וְהַבָּשָׂר רָפֶה׃

41. shiq'du w'hith'pal'lu pen-tabo'u liydey nisayon hen haruach chaphetsah w'habasar rapheh.

Matt26:41 "Keep watching and praying that you may not enter into temptation; the spirit is shalling,
but the flesh is weak."

‹41› γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν·
τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής.

41 grēgoreite kai proseuchesthe, hina mē eiselthēte eis peirasmon;

to men pneuma prothymon hē de sarx asthenēs.

ויוסף ללכת־לו שנית ויתפלל לאמר אבי אם־לא תוכל 42
הכוס הזאת לעבר מעלי בלתי אם אשתה אתה יהי כרצונך:

מבוַיּוֹסֶף לָלֶכֶת־לוֹ שֵׁנִית וַיִּתְפַּלֵּל לֵאמֹר אָבִי אִם־לֹא תוּכַל
הַכּוֹס הַזֹּאת לַעֲבֹר מֵעָלַי בִּלְתִּי אִם אֶשְׁתֶּה אֹתָהּ יְהִי כִרְצוֹנֶךָ׃

42. wayoseph laleketh-lo sheniyth wayith'palel le'mor
'Abiy 'im-lo' thukal hakos hazo'th la`abor me`alay bil'tiy 'im 'esh'teh 'othah y'hiy kir'tsoneak.

Matt26:42 He went away again a second time and prayed, saying,
"My Father, if this cannot pass away unless I drink it, Your shall be done."

‹42› πάλιν ἐκ δευτέρου ἀπελθὼν προσηύξατο λέγων,
Πάτερ μου, εἰ οὐ δύναται τοῦτο παρελθεῖν ἐὰν μὴ αὐτὸ πίω, γενηθήτω τὸ θέλημά σου.

42 palin ek deuterou apelthōn prosēuxato legōn,

Pater mou, ei ou dynatai touto parelthein ean mē auto piō, genēthētō to thelēma sou.

43 𐤅𐤉𐤁𐤀 𐤅𐤉𐤌𐤑𐤀𐤌 𐤂𐤌 𐤁𐤐𐤏𐤌 𐤄𐤆𐤀𐤕 𐤉𐤔𐤍𐤉𐤌 𐤊𐤉 𐤏𐤉𐤍𐤉𐤄𐤌 𐤊𐤁𐤃𐤅𐤕:

מג וַיָּבֹא וַיִּמְצָאֵם גַּם בַּפַּעַם הַזֹּאת יְשֵׁנִים כִּי עֵינֵיהֶם כְּבֵדוֹת׃

43. wayabo' wayim'tsa'em gam bapa`am hazo'th y'sheniym ki `eyneyhem k'bedoth.

Matt26:43 Again He came and found them sleeping again, for their eyes were heavy.

‹43› καὶ ἐλθὼν πάλιν εὗρεν αὐτοὺς καθεύδοντας, ἦσαν γὰρ αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ βεβαρημένοι.

43 kai elthōn palin heuren autous katheudontas, ēsan gar autōn hoi ophthalmoi bebarēmenoi.

---

44 𐤅𐤉𐤍𐤉𐤇𐤌 𐤅𐤉𐤅𐤎𐤐 𐤋𐤋𐤊𐤕 𐤅𐤉𐤕𐤐𐤋𐤋 𐤔𐤋𐤉𐤔𐤉𐤕
𐤁𐤀𐤌𐤓𐤅 𐤏𐤅𐤃-𐤄𐤐𐤏𐤌 𐤊𐤃𐤁𐤓 𐤄𐤆𐤄:

מד וַיַּנִּיחֵם וַיּוֹסֶף לָלֶכֶת וַיִּתְפַּלֵּל שְׁלִישִׁית
בְּאָמְרוֹ עוֹד־הַפַּעַם כַּדָּבָר הַזֶּה׃

44. wayaniychem wayoseph laleketh wayith'palel sh'liyshiyth
b'am'ro `od-hapa`am kadabar hazeh.

Matt26:44 And He left them again, and went away and prayed a third time,
saying the same thing once more.

‹44› καὶ ἀφεὶς αὐτοὺς πάλιν ἀπελθὼν προσηύξατο ἐκ τρίτου τὸν αὐτὸν λόγον εἰπὼν πάλιν.

44 kai apheis autous palin apelthōn prosēuxato ek tritou ton auton logon eipōn palin.

---

45 𐤅𐤉𐤁𐤀 𐤀𐤋-𐤄𐤕𐤋𐤌𐤉𐤃𐤉𐤌 𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓 𐤀𐤋𐤉𐤄𐤌 𐤍𐤅𐤌𐤅 𐤏𐤅𐤃 𐤅𐤍𐤅𐤇𐤅
𐤄𐤍𐤄 𐤄𐤔𐤏𐤄 𐤒𐤓𐤅𐤁𐤄 𐤅𐤁𐤍-𐤄𐤀𐤃𐤌 𐤍𐤌𐤎𐤓 𐤁𐤉𐤃𐤉 𐤇𐤈𐤀𐤉𐤌:

מה וַיָּבֹא אֶל־הַתַּלְמִידִים וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם נוּמוּ עוֹד וְנוּחוּ
הִנֵּה הַשָּׁעָה קְרוֹבָה וּבֶן־הָאָדָם נִמְסָר בִּידֵי חַטָּאִים׃

45. wayabo' 'el-hatal'miydiym wayo'mer 'aleyhem numu `od w'nuchu
hineh hasha`ah q'robah uBen-ha'Adam nim'sar biydey chata'iym.

Matt26:45 Then He came to the disciples and said to them, "Are you still sleeping and resting?
Behold, the hour is at hand and the Son of Man is being betrayed into the hands of sinners."

‹45› τότε ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητὰς καὶ λέγει αὐτοῖς, Καθεύδετε [τὸ] λοιπὸν καὶ ἀναπαύεσθε·
ἰδοὺ ἤγγικεν ἡ ὥρα καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ἁμαρτωλῶν.

45 tote erchetai pros tous mathētas kai legei autois, Katheudete [to] loipon kai anapauesthe;

idou ēggiken hē hōra kai ho huios tou anthrōpou paradidotai eis cheiras hamartōlōn.

---

46 𐤒𐤅𐤌𐤅 𐤅𐤍𐤋𐤊𐤄 𐤄𐤍𐤄 𐤄𐤌𐤎𐤓 𐤀𐤅𐤕𐤉 𐤄𐤋𐤊 𐤅𐤒𐤓𐤁:

מו קוּמוּ וְנֵלֵכָה הִנֵּה הַמֹּסֵר אֹתִי הֹלֵךְ וְקָרֵב׃

46. qumu w'nelekah hineh hamoser 'othiy hole'k w'qareb.

Matt26:46 "Get up, let us be going; behold, the one who betrays Me is at hand!"

‹46› ἐγείρεσθε ἄγωμεν· ἰδοὺ ἤγγικεν ὁ παραδιδούς με.

46 egeiresthe agōmen; idou ēggiken ho paradidous me.

---

47 𐤅𐤏𐤅𐤃𐤍𐤅 𐤌𐤃𐤁𐤓 𐤅𐤄𐤍𐤄 𐤉𐤄𐤅𐤃𐤄 𐤀𐤇𐤃 𐤌𐤔𐤍𐤉𐤌 𐤄𐤏𐤔𐤓 𐤁𐤀 𐤅𐤏𐤌𐤅

𐤄𐤌𐤅𐤍 𐤓𐤁 𐤁𐤇𐤓𐤁𐤅𐤕 𐤅𐤁𐤌𐤒𐤋𐤅𐤕 𐤌𐤀𐤕 𐤓𐤀𐤔𐤉 𐤄𐤊𐤄𐤍𐤉𐤌 𐤅𐤆𐤒𐤍𐤉 𐤄𐤏𐤌:

מז עוֹדֶנּוּ מְדַבֵּר וְהִנֵּה יָהוּדָה אֶחָד מִשְּׁנֵים הֶעָשָׂר בָּא וְעִמּוֹ
הָמוֹן רָב בַּחֲרָבוֹת וּבְמַקְלוֹת מֵאֵת רָאשֵׁי הַכֹּהֲנִים וְזִקְנֵי הָעָם:

47. `odenu m'daber w'hineh Yahudah 'echad mish'neym he`asar ba' w'`imo hamon rab bacharaboth ub'maq'loth me'eth ra'shey hakohaniym w'ziq'ney ha`am.

Matt26:47 While He was still speaking, behold, Judas, one of the twelve,
came up with Him accompanied by a large crowd with swords and clubs,
who came from the chief priests and elders of the people.

‹47› Καὶ ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος ἰδοὺ Ἰούδας εἷς τῶν δώδεκα ἦλθεν καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος πολὺς μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων ἀπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ πρεσβυτέρων τοῦ λαοῦ.

47 Kai eti autou lalountos idou Ioudas heis tōn dōdeka ēlthen

kai met' autou ochlos polys meta machairōn kai xylōn apo tōn archiereōn kai presbyterōn tou laou.

---

48 𐤅𐤄𐤌𐤎𐤓 𐤀𐤕𐤅 𐤍𐤕𐤍 𐤋𐤄𐤌 𐤀𐤅𐤕 𐤋𐤀𐤌𐤓 𐤄𐤀𐤉𐤔 𐤀𐤔𐤓 𐤀𐤔𐤒𐤄𐤅
𐤆𐤄 𐤄𐤅𐤀 𐤕𐤐𐤔𐤅𐤄𐤅:

מח וְהַמֹּסֵר אֹתוֹ נָתַן לָהֶם אוֹת לֵאמֹר הָאִישׁ אֲשֶׁר אֶשָּׁקֵהוּ
זֶה הוּא תִּפְשׂוּהוּ:

48. w'hamoser 'otho nathan lahem 'oth le'mor ha'iysh 'asher 'eshaqehu zeh hu' tiph'sohu.

Matt26:48 Now he who was betraying Him gave them a sign, saying,
Whomever I kiss, He is the one; seize Him.

‹48› ὁ δὲ παραδιδοὺς αὐτὸν ἔδωκεν αὐτοῖς σημεῖον λέγων,
Ὃν ἂν φιλήσω αὐτός ἐστιν, κρατήσατε αὐτόν.

48 ho de paradidous auton edōken autois sēmeion legōn, Hon an philēsō autos estin, kratēsate auton.

---

49 𐤅𐤌𐤉𐤃 𐤍𐤂𐤔 𐤀𐤋-𐤉𐤄𐤅𐤔𐤏 𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓 𐤔𐤋𐤅𐤌 𐤋𐤊 𐤓𐤁𐤉 𐤅𐤉𐤍𐤔𐤒-𐤋𐤅:

מט וּמִיָּד נִגַּשׁ אֶל־יָהוּשֻׁעַ וַיֹּאמֶר שָׁלוֹם לְךָ רַבִּי וַיְנַשֶּׁק־לוֹ:

49. umiyad nigash 'el-Yahushuà wayo'mer Shalom l'ak Rabbiy way'nasheq-lo.

Matt26:49 Immediately he went to Yahushua and said, Shalom, Rabbi!, and kissed Him.

‹49› καὶ εὐθέως προσελθὼν τῷ Ἰησοῦ εἶπεν, Χαῖρε, ῥαββί, καὶ κατεφίλησεν αὐτόν.

49 kai eutheōs proselthōn tǭ Iēsou eipen, Chaire, hrabbi, kai katephilēsen auton.

---

50 𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓 𐤀𐤋𐤉𐤅 𐤉𐤄𐤅𐤔𐤏 𐤓𐤏𐤉 𐤏𐤋-𐤌𐤄 𐤁𐤀𐤕 𐤅𐤉𐤂𐤔𐤅
𐤅𐤉𐤔𐤋𐤇𐤅 𐤀𐤕-𐤉𐤃𐤉𐤄𐤌 𐤁𐤉𐤄𐤅𐤔𐤏 𐤅𐤉𐤕𐤐𐤔𐤅 𐤀𐤕𐤅:

נ וַיֹּאמֶר אֵלָיו יָהוּשֻׁעַ רֵעִי עַל־מֶה בָאתָ וַיִּגְּשׁוּ
וַיִּשְׁלְחוּ אֶת־יְדֵיהֶם בְּיָהוּשֻׁעַ וַיִּתְפְּשׂוּ אֹתוֹ:

50. wayo'mer 'elayu Yahushuà re`iy `al-meh ba'tah
wayig'shu wayish'l'chu 'eth-y'deyhem b'Yahushuà wayith'p'so 'otho.

Matt26:50 And Yahushua said to him, "Friend, do what you have come for."
Then they came and laid hands on Yahushua and seized Him.

‹50› ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Ἑταῖρε, ἐφ’ ὃ πάρει. τότε προσελθόντες ἐπέβαλον τὰς χεῖρας ἐπὶ τὸν Ἰησοῦν καὶ ἐκράτησαν αὐτόν.

50 ho de Iēsous eipen autō̧, Hetaire, eph’ ho parei.

tote proselthontes epebalon tas cheiras epi ton Iēsoun kai ekratēsan auton.

---

51 והנה אחד מן-האנשים אשר עם-יהושע שלח ידו
וישלף חרבו ויך את-עבד הכהן הגדול ויקצץ את-אזנו:

נא וְהִנֵּה אֶחָד מִן־הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר עִם־יָהוּשֻׁעַ שָׁלַח יָדוֹ
וַיִּשְׁלֹף חַרְבּוֹ וַיַּךְ אֶת־עֶבֶד הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל וַיְקַצֵּץ אֶת־אָזְנוֹ׃

51. w’hineh ‘echad min-ha’anashiym ‘asher `im-Yahushuà shalach yado
wayish’loph char’bo waya’k ‘eth-`ebed hakohen hagadol way’qatsets ‘eth-‘az’no.

Matt26:51 And behold, one of those who were with Yahushua reached the hand
and drew out his sword, and struck the slave of the high priest and cut off his ear.

‹51› καὶ ἰδοὺ εἷς τῶν μετὰ Ἰησοῦ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἀπέσπασεν τὴν μάχαιραν αὐτοῦ
καὶ πατάξας τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως ἀφεῖλεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον.

51 kai idou heis tōn meta Iēsou ekteinas tēn cheira apespasen tēn machairan autou

kai pataxas ton doulon tou archiereōs apheilen autou to ōtion.

---

52 ויאמר אליו יהושע השב את-חרבך אל-תערה
כי כל-אחזי חרב בחרב יאבדו:

נב וַיֹּאמֶר אֵלָיו יָהוּשֻׁעַ הָשֵׁב אֶת־חַרְבְּךָ אֶל־תַּעְרָהּ
כִּי כָּל־אֹחֲזֵי חֶרֶב בַּחֶרֶב יֹאבֵדוּ׃

52. wayo’mer ‘elayu Yahushuà hasheb ‘eth-char’b’ak ‘el-ta`’rah
ki kal-‘ochazey chereb bachereb yo’bedu.

Matt26:52 Then Yahushua said to him, “Put your sword back into its place;
for all those who take up the sword shall perish by the sword.”

‹52› τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἀπόστρεψον τὴν μάχαιράν σου εἰς τὸν τόπον αὐτῆς·
πάντες γὰρ οἱ λαβόντες μάχαιραν ἐν μαχαίρῃ ἀπολοῦνται.

52 tote legei autō̧ ho Iēsous, Apostrepson tēn machairan sou eis ton topon autēs;

pantes gar hoi labontes machairan en machairȩ̄ apolountai.

---

53 התאמר בלבך כי לא יכלתי לשאל עתה מאת אבי
ויצוה-לי יותר משנים עשר לגיונות של-מלאכים:

נג הֲתֹאמַר בְּלִבְּךָ כִּי לֹא יָכֹלְתִּי לִשְׁאֹל עַתָּה מֵאֵת אָבִי
וִיצַוֶּה־לִּי יוֹתֵר מִשְּׁנַיִם עָשָׂר לִגְיוֹנוֹת שֶׁל־מַלְאָכִים׃

53. hatho’mar b’lib’ak ki lo’ yakol’tiy lish’ol `atah me’eth ‘Abiy
wiytsaueh-liy yother mish’neym `asar lig’yonoth shel-mal’akiym.

Matt26:53 “Or do you think that I cannot appeal to My Father,
and He shall at once put at My disposal more than twelve legions of angels?”

‹53› ἢ δοκεῖς ὅτι οὐ δύναμαι παρακαλέσαι τὸν πατέρα μου,
καὶ παραστήσει μοι ἄρτι πλείω δώδεκα λεγιῶνας ἀγγέλων;
53 ē dokeis hoti ou dynamai parakalesai ton patera mou,
kai parastēsei moi arti pleiō dōdeka legiōnas aggelōn?

ואיככה אפוא ימלאו הכתובים כי-כן היה תהיה: 54
נד וְאֵיכָכָה אֵפוֹא יִמָּלְאוּ הַכְּתוּבִים כִּי־כֵן הָיֹה תִּהְיֶה׃

54. w'eykakah 'epho' yimal'u hak'thubiym kiy-ken hayoh thih'yeh.

Matt26:54 "How then shall the Scriptures be fulfilled, which say that it must happen this way?"

‹54› πῶς οὖν πληρωθῶσιν αἱ γραφαὶ ὅτι οὕτως δεῖ γενέσθαι;
54 pōs oun plērōthōsin hai graphai hoti houtōs dei genesthai?

בשעה ההיא אמר יהושע אל-המון העם כצאת על-פריץ 55
יצאתם בחרבות ובמקלות לתפשני ואני הייתי ישב
ומלמד במקדש יום יום ולא החזקתם בי:
נה בַּשָּׁעָה הַהִיא אָמַר יָהוּשֻׁעַ אֶל־הֲמוֹן הָעָם כְּצֵאת עַל־פָּרִיץ
יְצָאתֶם בַּחֲרָבוֹת וּבְמַקְלוֹת לְתָפְשֵׂנִי וַאֲנִי הָיִיתִי יֹשֵׁב
וּמְלַמֵּד בַּמִּקְדָּשׁ יוֹם יוֹם וְלֹא הֶחֱזַקְתֶּם בִּי׃

55. basha`ah hahiy' 'amar Yahushuà 'el-hamon ha`am
k'tse'th `al-pariyts y'tsa'them bacharaboth ub'maq'loth l'thaph'seniy
wa'aniy hayiythiy yosheb um'lamed bamiq'dash yom yom w'lo' hechezaq'tem biy.

Matt26:55 At that time Yahushua said to the crowds,
"Have you come out with swords and clubs to arrest Me as you would against a robber?
Every day I used to sit in the temple teaching and you did not seize Me."

‹55› Ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τοῖς ὄχλοις, Ὡς ἐπὶ λῃστὴν ἐξήλθατε μετὰ μαχαιρῶν
καὶ ξύλων συλλαβεῖν με; καθ' ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ ἐκαθεζόμην διδάσκων καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ με.
55 En ekeinę tę hōrą eipen ho Iēsous tois ochlois, Hōs epi lęstēn exēlthate meta machairōn
kai xylōn syllabein me? kath' hēmeran en tō hierō ekathezomēn didaskōn kai ouk ekratēsate me.

וכל-זאת היתה למלאת כתבי הנביאים אז עזבוהו 56
התלמידים כלם וינוסו:
נו וְכָל־זֹאת הָיְתָה לְמַלֹּאת כִּתְבֵי הַנְּבִיאִים אָז עֲזָבוּהוּ
הַתַּלְמִידִים כֻּלָּם וַיָּנוּסוּ׃

56. w'kal-zo'th hay'thah l'mal'th kith'bey han'biy'iym
'az `azabuhu hatal'miydiym kulam wayanusu.

Matt26:56 "But all this has taken place to fulfill the Scriptures of the prophets."
Then all the disciples left Him and fled.

‹56› τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαὶ τῶν προφητῶν.
Τότε οἱ μαθηταὶ πάντες ἀφέντες αὐτὸν ἔφυγον.

56 touto de holon gegonen hina plērōthōsin hai graphai tōn prophētōn.
Tote hoi mathētai pantes aphentes auton ephygon.

---

57 והאנשים אשר תפשו את-יהושע הוליכהו אל-קיפא
הכהן הגדול אשר נקהלו בביתו הספרים והזקנים:

נז וְהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר תָּפְשׂוּ אֶת־יָהוּשֻׁעַ הוֹלִיכֻהוּ אֶל־קַיָּפָא
הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל אֲשֶׁר נִקְהֲלוּ בְּבֵיתוֹ הַסּוֹפְרִים וְהַזְּקֵנִים׃

**57. w'ha'anashiym 'asher taph'so 'eth-Yahushuà holiykuhu 'el-Qayapha' hakohen hagadol
'asher niq'halu b'beytho hasoph'riym w'haz'qeniym.**

Matt26:57 Those who had seized Yahushua led Him away to Caiaphas, the high priest,
where the scribes and the elders were gathered together in his house.

‹57› Οἱ δὲ κρατήσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπήγαγον πρὸς Καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα, ὅπου οἱ γραμματεῖς
καὶ οἱ πρεσβύτεροι συνήχθησαν.
57 Hoi de kratēsantes ton Iēsoun apēgagon pros Kaiaphan ton archierea, hopou hoi grammateis
kai hoi presbyteroi synēchthēsan.

---

58 ופטרוס הלך אחריו מרחוק עד לחצר הכהן הגדול ויבא
פנימה וישב אצל המשרתים לראות מה-יהיה אחרית הדבר:

נח וּפֶטְרוֹס הֹלֵךְ אַחֲרָיו מֵרָחוֹק עַד לַחֲצַר הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל וַיָּבֹא
פְּנִימָה וַיֵּשֶׁב אֵצֶל הַמְשָׁרְתִים לִרְאוֹת מַה־יִּהְיֶה אַחֲרִית הַדָּבָר׃

**58. uPhet'ros hole'k 'acharayu merachoq `ad lachatsar hakohen hagadol
wayabo' ph'niymah wayesheb 'etsel ham'sharathiym lir'oth mah-yih'yeh 'achariyth hadabar.**

Matt26:58 But Kepha was following Him at a distance as far as the courtyard of the high priest,
and entered in, and sat down with the officers to see what was after the outcome.

‹58› ὁ δὲ Πέτρος ἠκολούθει αὐτῷ ἀπὸ μακρόθεν ἕως τῆς αὐλῆς τοῦ ἀρχιερέως
καὶ εἰσελθὼν ἔσω ἐκάθητο μετὰ τῶν ὑπηρετῶν ἰδεῖν τὸ τέλος.
58 ho de Petros ēkolouthei autǭ apo makrothen heōs tēs aulēs tou archiereōs
kai eiselthōn esō ekathēto meta tōn hypēretōn idein to telos.

---

59 וראשי הכהנים והספרים וכל-הסנהדרין בקשו עדות
שקר ביהושע להמיתו ולא מצאו:

נט וְרָאשֵׁי הַכֹּהֲנִים וְהַסּוֹפְרִים וְכָל־הַסַּנְהֶדְרִין בִּקְשׁוּ עֵדוּת
שֶׁקֶר בְּיָהוּשֻׁעַ לַהֲמִיתוֹ וְלֹא מָצָאוּ׃

**59. w'ra'shey hakohaniym w'hasoph'riym w'kal-hasan'hed'riyn biq'shu `eduth sheqer
b'Yahushuà lahamiytho w'lo' matsa'u.**

Matt26:59 Now the chief priests and the whole Council kept trying to obtain false testimony
against Yahushua, so that they might put Him to death.

‹59› οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ τὸ συνέδριον ὅλον ἐζήτουν ψευδομαρτυρίαν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ ὅπως αὐτὸν
θανατώσωσιν,

59 hoi de archiereis kai to synedrion holon ezētoun pseudomartyrian
kata tou Iēsou hopōs auton thanatōsōsin,

𐤅𐤀𐤐 𐤊𐤉 𐤁𐤀𐤅 𐤔𐤌𐤄 𐤏𐤃𐤉 𐤔𐤒𐤓 𐤓𐤁𐤉𐤌 𐤋𐤀 𐤌𐤑𐤀𐤅: 60

ס וְאַף כִּי בָאוּ שָׁמָּה עֵדֵי שֶׁקֶר רַבִּים לֹא מָצָאוּ׃

60. w'aph ki ba'u shamah `edey sheqer rabbiym lo' matsa'u.

Matt26:60 They did not find any, even though many false witnesses came forward.
But later on two came forward,

‹60› καὶ οὐχ εὗρον πολλῶν προσελθόντων ψευδομαρτύρων. ὕστερον δὲ προσελθόντες δύο
60 kai ouch heuron pollōn proselthontōn pseudomartyrōn. hysteron de proselthontes duo

---

𐤅𐤁𐤀𐤇𐤓𐤅𐤍𐤄 𐤍𐤂𐤔𐤅 𐤔𐤍𐤉 𐤏𐤃𐤉 𐤔𐤒𐤓 𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓𐤅 𐤆𐤄 𐤀𐤌𐤓 𐤉𐤔 61
𐤋𐤀𐤋 𐤉𐤃𐤉 𐤋𐤄𐤓𐤎 𐤀𐤕-𐤄𐤉𐤊𐤋 𐤄𐤀𐤋𐤄𐤉𐤌 𐤅𐤋𐤁𐤍𐤅𐤕𐤅 𐤁𐤔𐤋𐤔𐤕 𐤉𐤌𐤉𐤌:

סא וּבָאַחֲרוֹנָה נִגְּשׁוּ שְׁנֵי עֵדֵי שֶׁקֶר וַיֹּאמְרוּ זֶה אָמַר יֵשׁ
לְאֵל יָדִי לַהֲרֹס אֶת־הֵיכַל הָאֱלֹהִים וְלִבְנוֹתוֹ בִּשְׁלֹשֶׁת יָמִים׃

61. uba'acharonah nig'shu sh'ney `edey sheqer
wayo'm'ru zeh 'amar yesh l'el yadiy laharos 'eth-heykal ha'Elohim w'lib'notho bish'losheth yamiym.

Matt26:61 and said, This man stated, I am able to destroy the temple of the Elohim
and to rebuild it in three days.

‹61› εἶπαν, Οὗτος ἔφη, Δύναμαι καταλῦσαι τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν οἰκοδομῆσαι.
61 eipan, Houtos ephē, Dynamai katalysai ton naon tou theou kai dia triōn hēmerōn oikodomēsai.

𐤅𐤉𐤒𐤌 𐤄𐤊𐤄𐤍 𐤄𐤂𐤃𐤅𐤋 𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓 𐤀𐤋𐤉𐤅 𐤄𐤋𐤀 𐤕𐤏𐤍𐤄 𐤃𐤁𐤓 62
𐤌𐤄-𐤆𐤄 𐤉𐤏𐤉𐤃𐤅-𐤁𐤊 𐤄𐤀𐤍𐤔𐤉𐤌 𐤄𐤀𐤋𐤄:

סב וַיָּקָם הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל וַיֹּאמֶר אֵלָיו הֲלֹא תַעֲנֶה דָבָר
מַה־זֶּה יָעִידוּ־בְךָ הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה׃

62. wayaqam hakohen hagadol wayo'mer 'elayu halo' tha`aneh dabar
mah-zeh ya`iydu-b'ak ha'anashiym ha'eleh.

Matt26:62 The high priest stood up and said to Him, Do You not answer?
What is it that these men are testifying against You?

‹62› καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῷ, Οὐδὲν ἀποκρίνῃ τί οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν;
62 kai anastas ho archiereus eipen autǭ, Ouden apokrinę̄ ti houtoi sou katamartyrousin?

𐤅𐤉𐤄𐤅𐤔𐤏 𐤄𐤇𐤓𐤉𐤔 𐤅𐤉𐤏𐤍 𐤄𐤊𐤄𐤍 𐤄𐤂𐤃𐤅𐤋 𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓 𐤋𐤅 𐤌𐤔𐤁𐤉𐤏𐤊 63
𐤀𐤍𐤉 𐤁𐤀𐤋𐤄𐤉𐤌 𐤇𐤉𐤉𐤌 𐤔𐤕𐤀𐤌𐤓 𐤋𐤍𐤅 𐤀𐤌-𐤀𐤕𐤄 𐤄𐤌𐤔𐤉𐤇 𐤁𐤍-𐤄𐤀𐤋𐤄𐤉𐤌:

סג וִיהוֹשֻׁעַ הֶחֱרִישׁ וַיַּעַן הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל וַיֹּאמֶר לוֹ מַשְׁבִּיעֲךָ
אֲנִי בֵּאלֹהִים חַיִּים שֶׁתֹּאמַר לָנוּ אִם־אַתָּה הַמָּשִׁיחַ בֶּן־הָאֱלֹהִים׃

63. w'Yahushuà hecheriysh waya`an hakohen hagadol wayo'mer lo mash'biy`aak 'aniy
b'Elohiym chayiym sheto'mar lanu 'im-'atah haMashiyach ben-ha'Elohim.

Matt26:63 But Yahushua kept silent. And the high priest answered and said to Him, I adjure You by the living Elohim, that You tell us whether You are the Mashiyach, the Son of the Elohim.

‹63› ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐσιώπα. καὶ ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῷ, Ἐξορκίζω σε
κατὰ τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος ἵνα ἡμῖν εἴπῃς εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ.

63 ho de Iēsous esiōpa. kai ho archiereus eipen autō̧, Exorkizō se
kata tou theou tou zōntos hina hēmin eipȩ̄s ei sy ei ho Christos ho huios tou theou.

---

64 𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓 𐤀𐤋𐤉𐤅 𐤉𐤄𐤅𐤔𐤏 𐤀𐤕𐤄 𐤀𐤌𐤓𐤕 𐤅𐤀𐤍𐤉 𐤀𐤌𐤓 𐤋𐤊𐤌 𐤌𐤏𐤕𐤄
𐤕𐤓𐤀𐤅 𐤀𐤕-𐤁𐤍-𐤄𐤀𐤃𐤌 𐤉𐤔𐤁 𐤋𐤉𐤌𐤉𐤍 𐤄𐤂𐤁𐤅𐤓𐤄 𐤅𐤁𐤀 𐤏𐤌-𐤏𐤍𐤍𐤉
𐤄𐤔𐤌𐤉𐤌:

סדוַיֹּאמֶר אֵלָיו יְהוֹשֻׁעַ אַתָּה אָמַרְתָּ וַאֲנִי אֹמֵר לָכֶם מֵעַתָּה
תִּרְאוּ אֶת־בֶּן־הָאָדָם יֹשֵׁב לִימִין הַגְּבוּרָה וּבָא עִם־עַנְנֵי
הַשָּׁמָיִם׃

64. wayo'mer 'elayu Yahushuà 'atah 'amar'at wa'aniy 'omer lakem me`atah
tir'u 'eth-Ben-ha'Adam yosheb liymiyn hag'burah uba' `im-`an'ney hashamayim.

Matt26:64 Yahushua said to him, "You have said it yourself; nevertheless I tell you, hereafter you shall see the Son of Man sitting at the right hand of power, and coming on the clouds of heaven."

‹64› λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Σὺ εἶπας· πλὴν λέγω ὑμῖν,
ἀπ' ἄρτι ὄψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου
καθήμενον ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως
καὶ ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ.

64 legei autō̧ ho Iēsous, Sy eipas; plēn legō hymin,
ap' arti opsesthe ton huion tou anthrōpou
kathēmenon ek dexiōn tēs dynameōs
kai erchomenon epi tōn nephelōn tou ouranou.

---

65 𐤅𐤉𐤒𐤓𐤏 𐤄𐤊𐤄𐤍 𐤄𐤂𐤃𐤅𐤋 𐤀𐤕-𐤁𐤂𐤃𐤉𐤅 𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓 𐤌𐤂𐤃𐤐 𐤄𐤅𐤀
𐤅𐤌𐤄-𐤋𐤍𐤅 𐤏𐤅𐤃 𐤋𐤁𐤒𐤔 𐤏𐤃𐤉𐤌 𐤄𐤋𐤀 𐤏𐤕𐤄 𐤔𐤌𐤏𐤕𐤌 𐤀𐤕-𐤂𐤃𐤅𐤐𐤅:

סהוַיִּקְרַע הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל אֶת־בְּגָדָיו וַיֹּאמַר מְגַדֵּף הוּא
וּמַה־לָּנוּ עוֹד לְבַקֵּשׁ עֵדִים הֲלֹא עַתָּה שְׁמַעְתֶּם אֶת־גִּדּוּפוֹ׃

65. wayiq'ra` hakohen hagadol 'eth-b'gadayu wayo'mar m'gadeph hu' umah-lanu `od l'baqesh `ediym halo' `atah sh'ma`'tem 'eth-gidupho.

Matt26:65 Then the high priest tore his robes and said, He has blasphemed!
What further need do we have of witnesses? Behold, you have now heard the blasphemy;

‹65› τότε ὁ ἀρχιερεὺς διέρρηξεν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ λέγων, Ἐβλασφήμησεν· τί ἔτι χρείαν ἔχομεν μαρτύρων; ἴδε νῦν ἠκούσατε τὴν βλασφημίαν·

65 tote ho archiereus dierrēxen ta himatia autou legōn, Eblasphēmēsen; ti eti chreian echomen martyrōn? ide nyn ēkousate tēn blasphēmian;

---

66 𐤌𐤄־𐤃𐤏𐤕𐤊𐤌 𐤅𐤉𐤏𐤍𐤅 𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓𐤅 𐤀𐤉𐤔־𐤌𐤅𐤕 𐤄𐤅𐤀:

סו מַה־דַּעְתְּכֶם וַיַּעֲנוּ וַיֹּאמְרוּ אִישׁ־מָוֶת הוּא׃

66. mah-da`'t'kem waya`anu wayo'm'ru 'iysh-maweth hu'.

Matt26:66 what do you think? They answered, saying, He deserves death!

‹66› τί ὑμῖν δοκεῖ; οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπαν, Ἔνοχος θανάτου ἐστίν.

66 ti hymin dokei? hoi de apokrithentes eipan, Enochos thanatou estin.

---

67 𐤅𐤉𐤓𐤒𐤅 𐤁𐤐𐤍𐤉𐤅 𐤅𐤉𐤊𐤄𐤅 𐤁𐤀𐤂𐤓𐤅𐤐 𐤅𐤀𐤇𐤓𐤉𐤌 𐤄𐤊𐤄𐤅 𐤏𐤋־𐤄𐤋𐤇𐤉:

סז וַיָּרֹקוּ בְּפָנָיו וַיַּכֻּהוּ בְּאֶגְרוֹף וַאֲחֵרִים הִכֻּהוּ עַל־הַלְּחִי׃

67. wayaroqu b'phanayu wayakuhu b'eg'roph wa'acheriym hikuhu `al-halechiy.

Matt26:67 Then they spat in His face and beat Him with their fists; and others slapped Him,

‹67› Τότε ἐνέπτυσαν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ ἐκολάφισαν αὐτόν, οἱ δὲ ἐράπισαν

67 Tote eneptysan eis to prosōpon autou kai ekolaphisan auton, hoi de erapisan

---

68 𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓𐤅 𐤄𐤍𐤁𐤀 𐤋𐤍𐤅 𐤄𐤌𐤔𐤉𐤇 𐤌𐤉 𐤄𐤅𐤀 𐤄𐤌𐤊𐤄 𐤀𐤅𐤕𐤊:

סח וַיֹּאמְרוּ הִנָּבֵא לָנוּ הַמָּשִׁיחַ מִי הוּא הַמַּכֶּה אוֹתָךְ׃

68. wayo'm'ru hinabe' lanu haMashiyach miy hu' hamakeh 'otha'k.

Matt26:68 and said, Prophesy to us, You the Mashiyach; who is the one who hit You?

‹68› λέγοντες, Προφήτευσον ἡμῖν, Χριστέ, τίς ἐστιν ὁ παίσας σε;

68 legontes, Prophēteuson hēmin, Christe, tis estin ho paisas se?

---

69 𐤅𐤐𐤈𐤓𐤅𐤎 𐤉𐤔𐤁 𐤌𐤇𐤅𐤑 𐤋𐤁𐤉𐤕 𐤁𐤇𐤑𐤓 𐤅𐤕𐤂𐤔 𐤀𐤋𐤉𐤅 𐤔𐤐𐤇𐤄
𐤀𐤇𐤕 𐤋𐤀𐤌𐤓 𐤂𐤌־𐤀𐤕𐤄 𐤄𐤉𐤉𐤕 𐤏𐤌־𐤉𐤄𐤅𐤔𐤏 𐤄𐤂𐤋𐤉𐤋𐤉:

סט וּפֶטְרוֹס יָשַׁב מִחוּץ לַבַּיִת בֶּחָצֵר וַתִּגַּשׁ אֵלָיו שִׁפְחָה
אַחַת לֵאמֹר גַּם־אַתָּה הָיִיתָ עִם־יָהוּשֻׁעַ הַגָּלִילִי׃

69. uPhet'ros yashab michuts labayith bechatser watigash 'elayu shiph'chah 'achath le'mor gam-'atah hayiytah `im-Yahushuà haGaliyliy.

Matt26:69 Now Kepha was sitting outside in the courtyard, and a servant-girl came to him and said, You too were with Yahushua the Galilean.

‹69› Ὁ δὲ Πέτρος ἐκάθητο ἔξω ἐν τῇ αὐλῇ· καὶ προσῆλθεν αὐτῷ μία παιδίσκη λέγουσα, Καὶ σὺ ἦσθα μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Γαλιλαίου.

69 Ho de Petros ekathēto exō en tę aulę; kai proselthen autǫ mia paidiskē legousa, Kai sy ēstha meta Iēsou tou Galilaiou.

---

70 𐤅𐤉𐤊𐤇𐤔 𐤁𐤐𐤍𐤉 𐤊𐤋𐤌 𐤋𐤀𐤌𐤓 𐤋𐤀 𐤉𐤃𐤏𐤕𐤉 𐤌𐤄־𐤀𐤕 𐤀𐤌𐤓𐤕:

ע וַיְכַחֵשׁ בִּפְנֵי כֻלָּם לֵאמֹר לֹא יָדַעְתִּי מָה־אַתְּ אֹמָרֶת׃

70. way'kachesh biph'ney kulam le'mor lo' yada`'tiy mah-'at' 'omareth.

Matt26:70 But he denied it before them all, saying, I do not know what you are talking about.

‹70› ὁ δὲ ἠρνήσατο ἔμπροσθεν πάντων λέγων, Οὐκ οἶδα τί λέγεις.

70 ho de ērnēsato emprosthen pantōn legōn, Ouk oida ti legeis.

𐤅𐤉𐤏𐤁𐤓 𐤀𐤋-𐤐𐤕𐤇 𐤄𐤔𐤏𐤓 𐤅𐤕𐤓𐤀 𐤀𐤅𐤕𐤅 𐤀𐤇𐤓𐤕 𐤅𐤕𐤀𐤌𐤓 71
𐤋𐤀𐤍𐤔𐤉𐤌 𐤀𐤔𐤓-𐤔𐤌 𐤂𐤌-𐤆𐤄 𐤄𐤉𐤄 𐤏𐤌-𐤉𐤄𐤅𐤔𐤏 𐤄𐤍𐤑𐤓𐤉:

עא וַיַּעֲבֹר אֶל־פֶּתַח הַשַּׁעַר וַתֵּרֶא אוֹתוֹ אַחֶרֶת וַתֹּאמֶר
לָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־שָׁם גַּם־זֶה הָיָה עִם־יָהוּשֻׁעַ הַנָּצְרִי׃

71. waya`abor 'el-pethach hasha`ar watere' 'otho 'achereth
wato'mer la'anashiym 'asher-sham gam-zeh hayah `im-Yahushuà haNats'riy.

Matt26:71 When he had gone out to the gateway, another servant-girl saw him
and said to those who were there, This man was also with Yahushua of Nazareth.

‹71› ἐξελθόντα δὲ εἰς τὸν πυλῶνα εἶδεν αὐτὸν ἄλλη
καὶ λέγει τοῖς ἐκεῖ, Οὗτος ἦν μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου.

71 exelthonta de eis ton pylōna eiden auton allē kai legei tois ekei, Houtos ēn meta Iēsou tou Nazōraiou.

𐤅𐤉𐤅𐤎𐤐 𐤋𐤊𐤇𐤔 𐤅𐤉𐤔𐤁𐤏 𐤋𐤀𐤌𐤓 𐤋𐤀 𐤉𐤃𐤏𐤕𐤉 𐤀𐤕-𐤄𐤀𐤉𐤔: 72

עב וַיּוֹסֶף לְכַחֵשׁ וַיִּשָּׁבַע לֵאמֹר לֹא יָדַעְתִּי אֶת־הָאִישׁ׃

72. wayoseph l'kachesh wayishaba` le'mor lo' yada`'tiy 'eth-ha'iysh.

Matt26:72 And again he denied it with an oath, saying, I do not know the man.

‹72› καὶ πάλιν ἠρνήσατο μετὰ ὅρκου ὅτι Οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον.

72 kai palin ērnēsato meta horkou hoti Ouk oida ton anthrōpon.

𐤅𐤌𐤏𐤈 𐤀𐤇𐤓𐤉-𐤊𐤍 𐤅𐤉𐤂𐤔𐤅 𐤄𐤏𐤌𐤃𐤉𐤌 𐤔𐤌 𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓𐤅 73
𐤀𐤋-𐤐𐤈𐤓𐤅𐤎 𐤀𐤁𐤋 𐤂𐤌-𐤀𐤕𐤄 𐤌𐤄𐤌 𐤊𐤉 𐤂𐤌-𐤋𐤔𐤅𐤍𐤊 𐤌𐤂𐤋𐤄 𐤀𐤅𐤕𐤊:

עג וּמְעַט אַחֲרֵי־כֵן וַיִּגְּשׁוּ הָעֹמְדִים שָׁם וַיֹּאמְרוּ
אֶל־פֶּטְרוֹס אֲבָל גַּם־אַתָּה מֵהֶם כִּי גַם־לְשׁוֹנְךָ מְגַלָּה אוֹתָךְ׃

73. um'`at 'acharey-ken wayig'shu ha`om'diym sham wayo'm'ru 'el-Pet'ros 'abal gam-'atah mehem ki gam-l'shon'ak m'galah 'otha'k.

Matt26:73 A little later the bystanders came up there and said to Kepha,
Surely you too are one of them; for even the way you talk gives you away.

‹73› μετὰ μικρὸν δὲ προσελθόντες οἱ ἑστῶτες εἶπον τῷ Πέτρῳ, Ἀληθῶς καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ,
καὶ γὰρ ἡ λαλιά σου δῆλόν σε ποιεῖ.

73 meta mikron de proselthontes hoi hestōtes eipon tō̧ Petrō̧, Alēthōs kai sy ex autōn ei,
kai gar hē lalia sou dēlon se poiei.

𐤅𐤉𐤇𐤋 𐤋𐤄𐤇𐤓𐤉𐤌 𐤀𐤕-𐤍𐤐𐤔𐤅 𐤅𐤋𐤄𐤔𐤁𐤏 𐤋𐤀𐤌𐤓 𐤋𐤀 𐤉𐤃𐤏𐤕𐤉 74
𐤀𐤕-𐤄𐤀𐤉𐤔 𐤅𐤌𐤉𐤃 𐤒𐤓𐤀 𐤄𐤕𐤓𐤍𐤂𐤅𐤋:

עד וַיָּחֶל לְהַחֲרִים אֶת־נַפְשׁוֹ וּלְהִשָּׁבַע לֵאמֹר לֹא יָדַעְתִּי
אֶת־הָאִישׁ וּמִיָּד קָרָא הַתַּרְנְגוֹל׃

74. wayachel l'hachariym 'eth-naph'sho ul'hishabe` le'mor lo' yada`'tiy 'eth-ha'iysh
umiyad qara' hatar'n'gol.

Matt26:74 Then he began to curse his life and to swear, saying, I do not know the man!
And immediately a rooster crowed.

‹74› τότε ἤρξατο καταθεματίζειν καὶ ὀμνύειν ὅτι Οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον.
καὶ εὐθέως ἀλέκτωρ ἐφώνησεν.

74 tote ērxato katathematizein kai omnuein hoti Ouk oida ton anthrōpon. kai eutheōs alektōr ephōnēsen.

𐤅𐤉𐤆𐤊𐤓 𐤐𐤈𐤓𐤅𐤎 𐤀𐤕-𐤃𐤁𐤓 𐤉𐤄𐤅𐤔𐤏 𐤀𐤔𐤓 𐤃𐤁𐤓 𐤀𐤋𐤉𐤅 𐤋𐤀𐤌𐤓 75
𐤁𐤈𐤓𐤌 𐤉𐤒𐤓𐤀 𐤄𐤕𐤓𐤍𐤂𐤅𐤋 𐤕𐤊𐤇𐤔 𐤁𐤉 𐤔𐤋𐤔 𐤐𐤏𐤌𐤉𐤌
𐤅𐤉𐤑𐤀 𐤄𐤇𐤅𐤑𐤄 𐤅𐤉𐤌𐤓𐤓 𐤁𐤁𐤊𐤉:

עהוַיִּזְכֹּר פֶּטְרוֹס אֶת־דְּבַר יָהוּשֻׁעַ אֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלָיו לֵאמֹר
בְּטֶרֶם יִקְרָא הַתַּרְנְגוֹל תְּכַחֵשׁ בִּי שָׁלֹשׁ פְּעָמִים
וַיֵּצֵא הַחוּצָה וַיְמָרֵר בַּבֶּכִי׃

75. wayiz'kor Pet'ros 'eth-d'bar Yahushuà 'asher diber 'elayu le'mor b'terem yiq'ra' hatar'n'gol
t'kachesh biy shalosh p'`amiym wayetse' hachutsah way'marer babekiy.

Matt26:75 And Kepha remembered the word which Yahushua had said to him, Before a rooster crows,
you shall deny Me three times. And he went out outside and wept bitterly.

‹75› καὶ ἐμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ ῥήματος Ἰησοῦ εἰρηκότος ὅτι Πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι τρὶς
ἀπαρνήσῃ με· καὶ ἐξελθὼν ἔξω ἔκλαυσεν πικρῶς.

75 kai emnēsthē ho Petros tou hrēmatos Iēsou eirēkotos hoti Prin alektora phōnēsai tris aparnēsę̄ me;
kai exelthōn exō eklausen pikrōs.

Chapter 27

𐤅𐤉𐤄𐤉 𐤋𐤐𐤍𐤅𐤕 𐤄𐤁𐤒𐤓 𐤅𐤉𐤅𐤏𐤑𐤅 𐤊𐤋-𐤓𐤀𐤔𐤉 𐤄𐤊𐤄𐤍𐤉𐤌 **Matt27:1**
𐤅𐤆𐤒𐤍𐤉 𐤄𐤏𐤌 𐤏𐤋-𐤉𐤄𐤅𐤔𐤏 𐤋𐤄𐤌𐤉𐤕𐤅:

אוַיְהִי לִפְנוֹת הַבֹּקֶר וַיִּוָּעֲצוּ כָּל־רָאשֵׁי הַכֹּהֲנִים
וְזִקְנֵי הָעָם עַל־יָהוּשֻׁעַ לְהֲמִיתוֹ׃

1. way'hiy liph'noth haboqer wayiua`atsu kal-ra'shey hakohaniym
w'ziq'ney ha`am `al-Yahushuà l'hamiytho.

Matt27:1 Now when morning came, all the chief priests
and the elders of the people conferred together against Yahushua to put Him to death;

‹27:1› Πρωΐας δὲ γενομένης συμβούλιον ἔλαβον πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ
κατὰ τοῦ Ἰησοῦ ὥστε θανατῶσαι αὐτόν·

1 Prōias de genomenēs symboulion elabon pantes hoi archiereis

kai hoi presbyteroi tou laou kata tou Iēsou hōste thanatōsai auton;

𐤅𐤉𐤀𐤎𐤓𐤅 𐤀𐤕𐤅 𐤅𐤉𐤅𐤋𐤉𐤊𐤄𐤅 𐤌𐤔𐤌 2
𐤅𐤉𐤌𐤎𐤓𐤄𐤅 𐤀𐤋-𐤐𐤅𐤍𐤈𐤉𐤅𐤎 𐤐𐤉𐤋𐤈𐤅𐤎 𐤄𐤄𐤂𐤌𐤅𐤍:

ב וַיַּאַסְרוּ אֹתוֹ וַיּוֹלִיכֻהוּ מִשָּׁם
וַיִּמְסְרֻהוּ אֶל־פּוֹנְטִיּוֹס פִּילָטוֹס הַהֶגְמוֹן׃

2. waya'as'ru 'otho wayoliykuhu misham wayim's'ruhu 'el-Pon'tiyos Piylatos haheg'mon.

Matt27:2 and they bound Him, and led Him away and delivered Him to Pontius Pilate the governor.

‹2› καὶ δήσαντες αὐτὸν ἀπήγαγον καὶ παρέδωκαν Πιλάτῳ τῷ ἡγεμόνι.
2 kai dēsantes auton apēgagon kai paredōkan Pilatǭ tǭ hēgemoni.

וירא יהודה המסר אותו כי הרשיעהו וינחם 3
וישב את-שלשים הכסף אל-ראשי הכהנים והזקנים לאמר:
ג וַיַּרְא יְהוּדָה הַמֹּסֵר אוֹתוֹ כִּי הִרְשִׁיעֻהוּ וַיִּנָּחֵם
וַיָּשֶׁב אֶת־שְׁלֹשִׁים הַכֶּסֶף אֶל־רָאשֵׁי הַכֹּהֲנִים וְהַזְּקֵנִים לֵאמֹר׃

3. wayar' Yahudah hamoser 'otho ki hir'shiy`uhu
wayinachem wayasheb 'eth-sh'loshiym hakeseph 'el-ra'shey hakohaniym w'haz'qeniym le'mor.

Matt27:3 Then when Judas, who had betrayed Him, saw that He had been condemned,
he felt remorse and returned the thirty pieces of silver to the chief priests and elders,

‹3› Τότε ἰδὼν Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν ὅτι κατεκρίθη,
μεταμεληθεὶς ἔστρεψεν τὰ τριάκοντα ἀργύρια τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ πρεσβυτέροις
3 Tote idōn Ioudas ho paradidous auton hoti katekrithē,

metamelētheis estrepsen ta triakonta argyria tois archiereusin kai presbyterois

---

חטאתי כי-דם נקי הסגרתי ויאמרו מה-לנו 4
ולזאת אתה תראה:
ד חָטָאתִי כִּי־דָם נָקִי הִסְגַּרְתִּי וַיֹּאמְרוּ מַה־לָּנוּ
וְלָזֹאת אַתָּה תִּרְאֶה׃

4. chata'thiy kiy-dam naqiy his'gar'tiy wayo'm'ru mah-lanu w'lazo'th 'atah tir'eh.

Matt27:4 saying, I have sinned by betraying innocent blood.
But they said, What is that to us? See to that yourself!

‹4› λέγων, Ἥμαρτον παραδοὺς αἷμα ἀθῷον. οἱ δὲ εἶπαν, Τί πρὸς ἡμᾶς; σὺ ὄψῃ.
4 legōn, Hēmarton paradous haima athǭon. hoi de eipan, Ti pros hēmas? sy opsę.

וישלך את-הכסף אל-ההיכל ויפן וילך ויחנק: 5
ה וַיַּשְׁלֵךְ אֶת־הַכֶּסֶף אֶל־הַהֵיכָל וַיִּפֶן וַיֵּלֶךְ וַיֵּחָנַק׃

5. wayash'le'k 'eth-hakeseph 'el-haheykal wayiphen wayele'k wayechanaq.

Matt27:5 And he threw the pieces of silver into the temple sanctuary and departed;
and he went away and hanged himself.

‹5› καὶ ῥίψας τὰ ἀργύρια εἰς τὸν ναὸν ἀνεχώρησεν, καὶ ἀπελθὼν ἀπήγξατο.
5 kai hripsas ta argyria eis ton naon anechōrēsen, kai apelthōn apēgxato.

---

6 ויקחו ראשי הכהנים את-הכסף ויאמרו לא-נכון
לנו לתתו אל-ארון הקרבן כי-מחיר דמים הוא:

ו וַיִּקְחוּ רָאשֵׁי הַכֹּהֲנִים אֶת־הַכֶּסֶף וַיֹּאמְרוּ לֹא־נָכוֹן
לָנוּ לְתִתּוֹ אֶל־אֲרוֹן הַקָּרְבָּן כִּי־מְחִיר דָּמִים הוּא׃

6. wayiq'chu ra'shey hakohaniym 'eth-hakeseph
wayo'm'ru lo'-nakon lanu l'thito 'el-'aron haqar'ban kiy-m'chiyr damiym hu'.

Matt27:6 The chief priests took the pieces of silver
and said, It is not lawful to put them into the temple treasury, since it is the price of blood.

‹6› οἱ δὲ ἀρχιερεῖς λαβόντες τὰ ἀργύρια εἶπαν,
Οὐκ ἔξεστιν βαλεῖν αὐτὰ εἰς τὸν κορβανᾶν, ἐπεὶ τιμὴ αἵματός ἐστιν.
6 hoi de archiereis labontes ta argyria eipan,
Ouk exestin balein auta eis ton korbanan, epei timē haimatos estin.

---

7 ויועצו ויקנו-בו את-שדה היוצר לקבורת הגרים:

ז וַיִּוָּעֲצוּ וַיִּקְנוּ־בוֹ אֶת־שְׂדֵה הַיּוֹצֵר לִקְבוּרַת הַגֵּרִים׃

7. wayiua`atsu wayiq'nu-bo 'eth-sh'deh hayotser liq'burath hageriym.

Matt27:7 And they conferred together and with the money bought the Potter's Field
as a burial place for strangers.

‹7› συμβούλιον δὲ λαβόντες ἠγόρασαν ἐξ αὐτῶν τὸν Ἀγρὸν τοῦ Κεραμέως εἰς ταφὴν τοῖς ξένοις.
7 symboulion de labontes ēgorasan ex autōn ton Agron tou Kerameōs eis taphēn tois xenois.

---

8 על-כן יקרא לשדה ההוא שדה הדם עד היום הזה:

ח עַל־כֵּן יִקָּרֵא לַשָּׂדֶה הַהוּא שְׂדֵה הַדָּם עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃

8. `al-ken yiqare' lasadeh hahu' s'deh hadam `ad hayom hazeh.

Matt27:8 For this reason that field has been called the Field of Blood to this day.

‹8› διὸ ἐκλήθη ὁ ἀγρὸς ἐκεῖνος Ἀγρὸς Αἵματος ἕως τῆς σήμερον.
8 dio eklēthē ho agros ekeinos Agros Haimatos heōs tēs sēmeron.

---

9 אז נתמלא מה-שנאמר ביד ירמיהו הנביא
ויקחו שלשים הכסף אדר היקר אשר יקר מעל-בני ישראל:

ט אָז נִתְמַלֵּא מַה־שֶּׁנֶּאֱמַר בְּיַד יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא
וַיִּקְחוּ שְׁלֹשִׁים הַכֶּסֶף אֶדֶר הַיְקָר אֲשֶׁר יָקַר מֵעַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃

9. 'az nith'male' mah-shene'emar b'yad Yir'm'Yahu hanabiy'
wayiq'chu sh'loshiym hakeseph 'eder hay'qar 'asher yaqar me`al-b'ney Yis'ra'El.

Matt27:9 Then that which was spoken through YirmeYahu the prophet was fulfilled, saying, And
they took the thirty pieces of silver, the price of the one whose price had been set by the sons of Yisrael;

‹9› τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν διὰ Ἰερεμίου τοῦ προφήτου λέγοντος,
Καὶ ἔλαβον τὰ τριάκοντα ἀργύρια, τὴν τιμὴν τοῦ τετιμημένου ὃν ἐτιμήσαντο ἀπὸ υἱῶν Ἰσραήλ,
9 tote eplērōthē to hrēthen dia Ieremiou tou prophētou legontos,

Kai elabon ta triakonta argyria, tēn timēn tou tetimēmenou hon etimēsanto apo huiōn Israēl,

10 ויתנו אתם אל-שדה היוצר כאשר צוה יהוה אותי:

י וַיִּתְּנוּ אֹתָם אֶל־שְׂדֵה הַיּוֹצֵר כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אוֹתִי׃

10. wayit'nu 'otham 'el-s'deh hayotser ka'asher tsiuah Yahúwah 'othiy.

Matt27:10 And they gave them for the potter's field, as יהוה directed Me.

‹10› καὶ ἔδωκαν αὐτὰ εἰς τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραμέως, καθὰ συνέταξέν μοι κύριος.

10 kai edōkan auta eis ton agron tou kerameōs, katha synetaxen moi kyrios.

11 ויהושע העמד לפני ההגמון וישאלהו ההגמון לאמר
האתה הוא מלך היהודים ויאמר יהושע אתה אמרת:

יא וְיָהוּשֻׁעַ הָעֳמַד לִפְנֵי הַהֶגְמוֹן וַיִּשְׁאָלֵהוּ הַהֶגְמוֹן לֵאמֹר
הַאַתָּה הוּא מֶלֶךְ הַיְּהוּדִים וַיֹּאמֶר יָהוּשֻׁעַ אַתָּה אָמָרְתָּ׃

11. w'Yahushuà ha`amad liph'ney haheg'mon wayish'alehu haheg'mon le'mor ha'atah hu' Mele'k haYahudim wayo'mer Yahushuà 'atah 'amar'at.

Matt27:11 Now Yahushua stood before the governor, and the governor questioned Him, saying, Are You the King of the Jews? And Yahushua said to him, "It is as you say."

‹11› Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐστάθη ἔμπροσθεν τοῦ ἡγεμόνος· καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν ὁ ἡγεμὼν λέγων, Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔφη, Σὺ λέγεις.

11 Ho de Iēsous estathē emprosthen tou hēgemonos; kai epērōtēsen auton ho hēgemōn legōn, Sy ei ho basileus tōn Ioudaiōn? ho de Iēsous ephē, Sy legeis.

12 וראשי הכהנים והזקנים דברו עליו שטנתם
והוא לא-ענה דבר:

יב וְרָאשֵׁי הַכֹּהֲנִים וְהַזְּקֵנִים דִּבְּרוּ עָלָיו שִׂטְנָתָם
וְהוּא לֹא־עָנָה דָּבָר׃

12. w'ra'shey hakohaniym w'haz'qeniym dib'ru `alayu sit'natham w'hu' lo'-`anah dabar.

Matt27:12 And while He was being accused by the chief priests and elders, He answer nothing.

‹12› καὶ ἐν τῷ κατηγορεῖσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ πρεσβυτέρων οὐδὲν ἀπεκρίνατο.

12 kai en tō katēgoreisthai auton hypo tōn archiereōn kai presbyterōn ouden apekrinato.

13 ויאמר אליו פילטוס האינך שמע כמה הם מעידים בך:

יג וַיֹּאמֶר אֵלָיו פִּילָטוֹס הַאֵינְךָ שֹׁמֵעַ כַּמָּה הֵם מְעִידִים בָּךְ׃

13. wayo'mer 'elayu Piylatos ha'eyn'ak shome`a kamah hem m'`iydiym ba'k.

Matt27:13 Then Pilate said to Him, Do You not hear how many things they testify against You?

‹13› τότε λέγει αὐτῷ ὁ Πιλᾶτος, Οὐκ ἀκούεις πόσα σου καταμαρτυροῦσιν;

13 tote legei autō ho Pilatos, Ouk akoueis posa sou katamartyrousin?

14 ולא ענהו אף-דבר אחד ויתמה ההגמון עד-מאד:

יד וְלֹא עָנָהוּ אַף־דָּבָר אֶחָד וַיִּתְמַהּ הַהֶגְמוֹן עַד־מְאֹד׃

14. w'lo' `anahu 'aph-dabar 'echad wayith'mah haheg'mon `ad-m'od.

Matt27:14 And He did not answer him with regard to even a single charge,
so the governor was quite amazed.

‹14› καὶ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ πρὸς οὐδὲ ἓν ῥῆμα, ὥστε θαυμάζειν τὸν ἡγεμόνα λίαν.

14 kai ouk apekrithē autǭ pros oude hen hrēma, hōste thaumazein ton hēgemona lian.

---

15 𐤅𐤄𐤄𐤂𐤌𐤅𐤍 𐤄𐤉𐤄 𐤌𐤕𐤉𐤓 𐤋𐤏𐤌 𐤁𐤊𐤋-𐤇𐤂 𐤀𐤎𐤉𐤓 𐤀𐤇𐤃 𐤀𐤕 𐤀𐤔𐤓 𐤉𐤇𐤐𐤑𐤅:

טו וְהַהֶגְמוֹן הָיָה מַתִּיר לָעָם בְּכָל־חַג אָסִיר אֶחָד אֵת אֲשֶׁר יֶחְפָּצוּ׃

15. w'haheg'mon hayah matiyr la`am b'kal-chag 'asiyr 'echad 'eth 'asher yech'patsu.

Matt27:15 Now at the feast the governor was accustomed to release for the people any one prisoner
whom they wanted.

‹15› Κατὰ δὲ ἑορτὴν εἰώθει ὁ ἡγεμὼν ἀπολύειν ἕνα τῷ ὄχλῳ δέσμιον ὃν ἤθελον.

15 Kata de heortēn eiōthei ho hēgemōn apoluein hena tǭ ochlǭ desmion hon ēthelon.

---

16 𐤅𐤁𐤏𐤕 𐤄𐤄𐤉𐤀 𐤄𐤉𐤄 𐤋𐤄𐤌 𐤀𐤎𐤉𐤓 𐤌𐤐𐤓𐤎𐤌 𐤅𐤔𐤌𐤅 𐤁𐤓-𐤀𐤁𐤀:

טז וּבָעֵת הַהִיא הָיָה לָהֶם אָסִיר מְפֻרְסָם וּשְׁמוֹ בַּר־אַבָּא׃

16. uba`eth hahiy' hayah lahem 'asiyr m'phur'sam ush'mo Bar-'aba'.

Matt27:16 At that time they were holding a notorious prisoner, called Barabbas.

‹16› εἶχον δὲ τότε δέσμιον ἐπίσημον λεγόμενον ['Ιησοῦν] Βαραββᾶν.

16 eichon de tote desmion episēmon legomenon [ẖIēsoun] Barabban.

---

17 𐤅𐤉𐤄𐤉 𐤊𐤀𐤔𐤓 𐤍𐤒𐤄𐤋𐤅 𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓 𐤀𐤋𐤉𐤄𐤌 𐤐𐤉𐤋𐤈𐤅𐤎 𐤀𐤕-𐤌𐤉 𐤕𐤓𐤑𐤅
𐤔𐤀𐤕𐤉𐤓 𐤋𐤊𐤌 𐤀𐤕 𐤁𐤓-𐤀𐤁𐤀 𐤀𐤅 𐤀𐤕-𐤉𐤄𐤅𐤔𐤏 𐤄𐤍𐤒𐤓𐤀 𐤁𐤔𐤌-𐤌𐤔𐤉𐤇:

יז וַיְהִי כַּאֲשֶׁר נִקְהֲלוּ וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם פִּילָטוֹס אֶת־מִי תִרְצוּ
שֶׁאַתִּיר לָכֶם אֵת בַּר־אַבָּא אוֹ אֶת־יָהוּשֻׁעַ הַנִּקְרָא בְּשֵׁם־מָשִׁיחַ׃

17. way'hiy ka'asher niq'halu wayo'mer 'aleyhem Piylatos
'eth-miy thir'tsu she'atiyr lakem 'eth Bar-'aba' 'o 'eth-Yahushuà haniq'ra' b'shem-Mashiyach.

Matt27:17 So when the people gathered together, Pilate said to them,
Whom do you want me to release for you? Barabbas, or Yahushua who is called Mashiyach?

‹17› συνηγμένων οὖν αὐτῶν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Πιλᾶτος,
Τίνα θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν, ['Ιησοῦν τὸν] Βαραββᾶν ἢ 'Ιησοῦν τὸν λεγόμενον Χριστόν;

17 synēgmenōn oun autōn eipen autois ho Pilatos,

Tina thelete apolysō hymin, [ẖIēsoun ton] Barabban ē Iēsoun ton legomenon Christon?

---

18 𐤊𐤉 𐤉𐤃𐤏 𐤀𐤔𐤓 𐤌𐤒𐤍𐤀𐤕𐤌 𐤁𐤅 𐤄𐤎𐤂𐤓𐤄𐤅:

יח כִּי יָדַע אֲשֶׁר מִקִּנְאָתָם בּוֹ הִסְגִּרֻהוּ׃

18. ki yada` 'asher miqin'atham bo his'giruhu.

Matt27:18 For he knew that because of envy they had handed Him over.

‹18› ᾔδει γὰρ ὅτι διὰ φθόνον παρέδωκαν αὐτόν.

18 ēdei gar hoti dia phthonon paredōkan auton.

---

19 ויהי בשבתו על-כסא הדין ותשלח אליו אשתו
לאמר אל-תהי ידך בצדיק הזה כי בעבורו הרבה
עניתי היום בחלום:

יטוַיְהִי בְּשִׁבְתּוֹ עַל־כִּסֵּא הַדִּין וַתִּשְׁלַח אֵלָיו אִשְׁתּוֹ
לֵאמֹר אַל־תְּהִי יָדְךָ בַּצַּדִּיק הַזֶּה כִּי בַעֲבוּרוֹ הַרְבֵּה
עֻנֵּיתִי הַיּוֹם בַּחֲלוֹם׃

19. way'hiy b'shib'to `al-kise' hadiyn watish'lach 'elayu 'ish'to le'mor 'al-t'hiy yad'ak batsadiyq hazeh ki ba`aburo har'beh `uneythiy hayom bachalom.

Matt27:19 While he was sitting on the judgment seat, his wife sent him a message, saying, Have nothing to do with that righteous Man; for today I suffered greatly in a dream because of Him.

‹19› Καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ βήματος ἀπέστειλεν πρὸς αὐτὸν ἡ γυνὴ αὐτοῦ λέγουσα, Μηδὲν σοὶ καὶ τῷ δικαίῳ ἐκείνῳ· πολλὰ γὰρ ἔπαθον σήμερον κατ' ὄναρ δι' αὐτόν.

19 Kathēmenou de autou epi tou bēmatos apesteilen pros auton hē gynē autou legousa, Mēden soi kai tō̧ dikaiō̧ ekeinō̧, polla gar epathon sēmeron kat' onar di' auton.

---

20 וראשי הכהנים והזקנים הסיתו את-המון העם לשאל
להם את בר-אבא ולאבד את-יהושע:

כוְרָאשֵׁי הַכֹּהֲנִים וְהַזְּקֵנִים הֵסִיתוּ אֶת־הֲמוֹן הָעָם לִשְׁאֹל
לָהֶם אֶת בַּר־אַבָּא וּלְאַבֵּד אֶת־יָהוּשֻׁעַ׃

20. w'ra'shey hakohaniym w'haz'qeniym hisiythu 'eth-hamon ha`am lish'ol lahem 'eth Bar-'aba' ul'abed 'eth-Yahushuà.

Matt27:20 But the chief priests and the elders persuaded the crowds to ask for Barabbas
and to put Yahushua to death.

‹20› Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἔπεισαν τοὺς ὄχλους ἵνα αἰτήσωνται τὸν Βαραββᾶν, τὸν δὲ Ἰησοῦν ἀπολέσωσιν.

20 Hoi de archiereis kai hoi presbyteroi epeisan tous ochlous hina aitēsōntai ton Barabban, ton de Iēsoun apolesōsin.

---

21 ויען ההגמון ויאמר אליהם את-מי משניהם תרצו
שאתיר לכם ויאמרו את בר-אבא:

כאוַיַּעַן הַהֶגְמוֹן וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם אֶת־מִי מִשְּׁנֵיהֶם תִּרְצוּ
שֶׁאַתִּיר לָכֶם וַיֹּאמְרוּ אֶת בַּר־אַבָּא׃

21. waya`an haheg'mon wayo'mer 'aleyhem 'eth-miy mish'neyhem tir'tsu she'atiyr lakem wayo'm'ru 'eth Bar-'aba'.

Matt27:21 But the governor answered and said to them,
Which of the two do you want me to release for you? And they said, Barabbas.

‹21› ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἡγεμὼν εἶπεν αὐτοῖς, Τίνα θέλετε ἀπὸ τῶν δύο ἀπολύσω ὑμῖν;
οἱ δὲ εἶπαν, Τὸν Βαραββᾶν.

21 apokritheis de ho hēgemōn eipen autois, Tina thelete apo tōn duo apolysō hymin?
hoi de eipan, Ton Barabban.

---

22 ויאמר אליהם פילטוס ומה-אעשה ליהושע הנקרא
בשם-משיח ויענו כלם יצלב:

כב וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם פִּילָטוֹס וּמָה־אֶעֱשֶׂה לְיָהוּשֻׁעַ הַנִּקְרָא
בְּשֵׁם־מָשִׁיחַ וַיַּעֲנוּ כֻלָּם יִצָּלֵב׃

**22. wayo'mer 'aleyhem Piylatos umah-'e`eseh l'Yahushuà haniq'ra' b'shem-Mashiyach
waya`anu kulam yitsaleb.**

Matt27:22 Pilate said to them, Then what shall I do with Yahushua who is called Mashiyach?
They all said, Crucify Him!

‹22› λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλᾶτος, Τί οὖν ποιήσω Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον Χριστόν; λέγουσιν πάντες,
Σταυρωθήτω.

22 legei autois ho Pilatos, Ti oun poiēsō Iēsoun ton legomenon Christon? legousin pantes, Staurōthētō.

---

23 ויאמר ההגמון ומה-עשה רעה ויצעקו עוד ויאמרו יצלב:

כג וַיֹּאמֶר הַהֶגְמוֹן וּמֶה־עָשָׂה רָעָה וַיִּצְעֲקוּ עוֹד וַיֹּאמְרוּ יִצָּלֵב׃

23. wayo'mer haheg'mon umeh-`asah ra`ah wayits'`aqu `od wayo'm'ru yitsaleb.

Matt27:23 And he said, What evil has He done? But they kept shouting all the more, saying,
Crucify Him!

‹23› ὁ δὲ ἔφη, Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν; οἱ δὲ περισσῶς ἔκραζον λέγοντες, Σταυρωθήτω.

23 ho de ephē, Ti gar kakon epoiēsen? hoi de perissōs ekrazon legontes, Staurōthētō

---

24 ויהי כראות פילטוס כי לא-יועיל מאומה וכי רבתה
עוד המהומה ויקח מים וירחץ את-ידיו לעיני העם
ויאמר נקי אנכי מדם הצדיק הזה אתם ראו:

כד וַיְהִי כִּרְאוֹת פִּילָטוֹס כִּי לֹא־יוֹעִיל מְאוּמָה וְכִי רַבְּתָה
עוֹד הַמְּהוּמָה וַיִּקַּח מַיִם וַיִּרְחַץ אֶת־יָדָיו לְעֵינֵי הָעָם
וַיֹּאמַר נָקִי אָנֹכִי מִדַּם הַצַּדִּיק הַזֶּה אַתֶּם רְאוּ׃

**24. way'hiy kir'oth Piylatos ki lo'-yo`iyl m'umah w'ki rab'thah `od ham'humah wayiqach mayim
wayir'chats 'eth-yadayu l'`eyney ha`am wayo'mar naqiy 'anoki midam hatsadiyq hazeh 'atem r'u.**

Matt27:24 When Pilate saw that he was accomplishing nothing, but rather that a riot was starting,
he took water and washed his hands in front of the crowd, saying,
I am innocent of this righteous Man's blood; see to that yourselves.

‹24› ἰδὼν δὲ ὁ Πιλᾶτος ὅτι οὐδὲν ὠφελεῖ ἀλλὰ μᾶλλον θόρυβος γίνεται, λαβὼν ὕδωρ ἀπενίψατο
τὰς χεῖρας ἀπέναντι τοῦ ὄχλου λέγων, Ἀθῷός εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος τούτου· ὑμεῖς ὄψεσθε.

24 idōn de ho Pilatos hoti ouden ōphelei alla mallon thorybos ginetai, labōn hydōr apenipsato

tas cheiras apenanti tou ochlou legōn, Athōos eimi apo tou haimatos toutou; hymeis opsesthe

---

25 ויענו כל-העם ויאמרו דמו עלינו ועל-בנינו:

כה וַיַּעֲנוּ כָל־הָעָם וַיֹּאמְרוּ דָמוֹ עָלֵינוּ וְעַל־בָּנֵינוּ׃

25. waya`anu kal-ha`am wayo'm'ru damo `aleynu w'`al-baneynu.

Matt27:25 And all the people answered and said, His blood shall be on us and on our children!

‹25› καὶ ἀποκριθεὶς πᾶς ὁ λαὸς εἶπεν, Τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ’ ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν.
25 kai apokritheis pas ho laos eipen, To haima autou eph’ hēmas kai epi ta tekna hēmōn.

---

26 אז התיר להם את בר-אבא ואת יהושע הכה בשוטים
וימסר אותו להצלב:

כו אָז הִתִּיר לָהֶם אֶת בַּר־אַבָּא וְאֶת יָהוּשֻׁעַ הִכָּה בַשּׁוֹטִים
וַיִּמְסֹר אוֹתוֹ לְהִצָּלֵב׃

26. 'az hitiyr lahem 'eth Bar-'aba' w'eth Yahushuà hikah basotiym wayim'sor 'otho l'hitsaleb.

Matt27:26 Then he released Barabbas for them;
but after having Yahushua scourged, he handed Him over to be crucified.

‹26› τότε ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν, τὸν δὲ Ἰησοῦν φραγελλώσας παρέδωκεν ἵνα σταυρωθῇ.
26 tote apelysen autois ton Barabban, ton de Iēsoun phragellōsas paredōken hina staurōthę̄.

---

27 ויקחו אנשי הצבא אשר להגמון את-יהושע
ויביאהו אל-בית-המשפט ויאספו עליו את כל-הגדוד:

כז וַיִּקְחוּ אַנְשֵׁי הַצָּבָא אֲשֶׁר לַהֶגְמוֹן אֶת־יָהוּשֻׁעַ
וַיְבִיאֻהוּ אֶל־בֵּית־הַמִּשְׁפָּט וַיַּאַסְפוּ עָלָיו אֶת כָּל־הַגְּדוּד׃

27. wayiq'chu 'an'shey hatsaba' 'asher laheg'mon 'eth-Yahushuà
way'biy'uhu 'el-beyth-hamish'pat waya'as'phu `alayu 'eth kal-hag'dud.

Matt27:27 Then the soldiers of the governor took Yahushua and brought Him into the Praetorium
and gathered the whole Roman cohort around Him.

‹27› Τότε οἱ στρατιῶται τοῦ ἡγεμόνος παραλαβόντες τὸν Ἰησοῦν εἰς τὸ πραιτώριον
συνήγαγον ἐπ’ αὐτὸν ὅλην τὴν σπεῖραν.
27 Tote hoi stratiōtai tou hēgemonos paralabontes ton Iēsoun eis to praitōrion
synēgagon ep’ auton holēn tēn speiran.

---

28 ויפשיטו אותו את-בגדיו ויעטפהו מעיל שני:

כח וַיַּפְשִׁיטוּ אוֹתוֹ אֶת־בְּגָדָיו וַיַּעַטְפֻהוּ מְעִיל שָׁנִי׃

28. wayaph'shiytu 'otho 'eth-b'gadayu waya`at'phuhu m'`iyl shaniy.

Matt27:28 They stripped Him of His own garments and put a scarlet robe on Him.

‹28› καὶ ἐκδύσαντες αὐτὸν χλαμύδα κοκκίνην περιέθηκαν αὐτῷ,
28 kai ekdysantes auton chlamyda kokkinēn periethēkan autǭ,

ויׂשרגו קצים ויעשו עטרת 29
וישימו על-ראשו וקנה בימינו ויכרעו לפניו
ויתלוצצו בו לאמר שלום לך מלך היהודים:

כט וַיְשָׂרְגוּ קֹצִים וַיַּעֲשׂוּ עֲטֶרֶת
וַיָּשִׂימוּ עַל־רֹאשׁוֹ וְקָנֶה בִּימִינוֹ וַיִּכְרְעוּ לְפָנָיו
וַיִּתְלוֹצֲצוּ בוֹ לֵאמֹר שָׁלוֹם לְךָ מֶלֶךְ הַיְּהוּדִים׃

**29. way'saragu qotsiym waya`aso `atereth wayasiymu `al-ro'sho w'qaneh biymiyno
wayik'r'`u l'phanayu wayith'lotsatsu bo le'mor shalom l'ak Mele'k haYahudim.**

Matt27:29 And after twisting together a crown of thorns, they put it on His head, and a reed
in His right hand; and they knelt down before Him and mocked Him, saying, Hail, King of the Jews!

‹29› καὶ πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν ἐπέθηκαν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ καὶ κάλαμον ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, καὶ γονυπετήσαντες ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἐνέπαιξαν αὐτῷ λέγοντες, Χαῖρε, βασιλεῦ τῶν Ἰουδαίων,

29 kai plexantes stephanon ex akanthōn epethēkan epi tēs kephalēs autou kai kalamon en tę̄ dexią autou,

kai gonypetēsantes emprosthen autou enepaixan autǭ legontes, Chaire, basileu tōn Ioudaiōn,

---

ויירקו בו ויקחו את-הקנה ויכהו על-ראשו: 30

ל וַיָּרֹקּוּ בוֹ וַיִּקְחוּ אֶת־הַקָּנֶה וַיַּכֻּהוּ עַל־רֹאשׁוֹ׃

30. wayaroqu bo wayiq'chu 'eth-haqaneh wayakuhu `al-ro'sho.

Matt27:30 They spat on Him, and took the reed and began to beat Him on the head.

‹30› καὶ ἐμπτύσαντες εἰς αὐτὸν ἔλαβον τὸν κάλαμον καὶ ἔτυπτον εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.

30 kai emptysantes eis auton elabon ton kalamon kai etypton eis tēn kephalēn autou.

ואחרי התלוצצם בו הפשיטו אותו את-המעיל 31
וילבישהו את-בגדיו ויובילהו לצלב:

לא וְאַחֲרֵי הִתְלוֹצֲצָם בּוֹ הִפְשִׁיטוּ אוֹתוֹ אֶת־הַמְּעִיל
וַיַּלְבִּישֻׁהוּ אֶת־בְּגָדָיו וַיּוֹבִילֻהוּ לִצְלֹב׃

**31. w'acharey hith'lotsatsam bo hiph'shiytu 'otho 'eth-ham'`iyl
wayal'biyshuhu 'eth-b'gadayu wayobiyluhu lits'lob.**

Matt27:31 After they had mocked Him, they took the scarlet robe off Him
and put His own garments back on Him, and led Him away to crucify Him.

‹31› καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν χλαμύδα
καὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ σταυρῶσαι.

31 kai hote enepaixan autǭ, exedysan auton tēn chlamyda

kai enedysan auton ta himatia autou kai apēgagon auton eis to staurōsai.

ויהי בצאתם וימצאו איש קוריני 32
ושמו שמעון ויאנסו אתו לשאת לו את-צלבו:

לבוַיְהִי בְצֵאתָם וַיִּמְצְאוּ אִישׁ קוּרִינִי
וּשְׁמוֹ שִׁמְעוֹן וַיֶּאֶנְסוּ אֹתוֹ לָשֵׂאת לוֹ אֶת־צְלוּבוֹ:

32. way'hiy b'tse'tham wayim'ts'u 'iysh Quriyniy
ush'mo Shim'`on waye'en'su 'otho lase'th lo 'eth-ts'lubo.

Matt27:32 As they were coming out, they found a man of Cyrene named Simon,
whom they pressed into service to bear His cross.

‹32› Ἐξερχόμενοι δὲ εὗρον ἄνθρωπον Κυρηναῖον ὀνόματι Σίμωνα,
τοῦτον ἠγγάρευσαν ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ.

32 Exerchomenoi de heuron anthrōpon Kyrēnaion onomati Simōna,
touton ēggareusan hina arē ton stauron autou.

𐤅𐤉𐤁𐤀𐤅 𐤀𐤋-𐤄𐤌𐤒𐤅𐤌 𐤄𐤍𐤒𐤓𐤀 𐤂𐤋𐤂𐤋𐤕𐤀 𐤄𐤅𐤀 𐤌𐤒𐤅𐤌 𐤂𐤋𐤂𐤋𐤕: 33
לגוַיָּבֹאוּ אֶל־הַמָּקוֹם הַנִּקְרָא גָּלְגָּלְתָּא הוּא מְקוֹם גֻּלְגֹּלֶת:

33. wayabo'u 'el-hamaqom haniq'ra' Gal'gal'ta' hu' m'qom gul'goleth.

Matt27:33 And when they came to a place called Golgotha, which means Place of a Skull, saying

‹33› Καὶ ἐλθόντες εἰς τόπον λεγόμενον Γολγοθᾶ, ὅ ἐστιν Κρανίου Τόπος λεγόμενος,
33 Kai elthontes eis topon legomenon Golgotha, ho estin Kraniou Topos legomenos,

---

𐤅𐤉𐤕𐤍𐤅-𐤋𐤅 𐤋𐤔𐤕𐤅𐤕 𐤇𐤌𐤑 𐤌𐤎𐤅𐤊 𐤁𐤌𐤓𐤅𐤓𐤅𐤕 34
𐤅𐤉𐤈𐤏𐤌 𐤅𐤋𐤀 𐤀𐤁𐤄 𐤋𐤔𐤕𐤅𐤕:
לדוַיִּתְּנוּ־לוֹ לִשְׁתּוֹת חֹמֶץ מָסוּךְ בִּמְרוֹרוֹת
וַיִּטְעַם וְלֹא אָבָה לִשְׁתּוֹת:

34. wayit'nu-lo lish'toth chomets masu'k bim'roroth wayit'`am w'lo' 'abah lish'toth.

Matt27:34 they gave Him wine to drink mixed with gall; and after tasting it, He was unshalling to drink.

‹34› ἔδωκαν αὐτῷ πιεῖν οἶνον μετὰ χολῆς μεμιγμένον· καὶ γευσάμενος οὐκ ἠθέλησεν πιεῖν.
34 edōkan autō̧ piein oinon meta cholēs memigmenon; kai geusamenos ouk ēthelēsen piein.

𐤅𐤉𐤄𐤉 𐤊𐤀𐤔𐤓 𐤑𐤋𐤁𐤅 𐤀𐤅𐤕𐤅 𐤅𐤉𐤇𐤋𐤒𐤅 𐤀𐤕-𐤁𐤂𐤃𐤉𐤅 𐤋𐤄𐤌 35
𐤅𐤉𐤐𐤋𐤅 𐤂𐤅𐤓𐤋
(𐤋𐤌𐤋𐤀𐤕 𐤀𐤕 𐤀𐤔𐤓-𐤍𐤀𐤌𐤓 𐤁𐤐𐤉 𐤄𐤍𐤁𐤉𐤀 𐤉𐤇𐤋𐤒𐤅 𐤁𐤂𐤃𐤉 𐤋𐤄𐤌
𐤅𐤏𐤋-𐤋𐤁𐤅𐤔𐤉 𐤉𐤐𐤉𐤋𐤅 𐤂𐤅𐤓𐤋):
להוַיְהִי כַּאֲשֶׁר צָלְבוּ אוֹתוֹ וַיְחַלְּקוּ אֶת־בְּגָדָיו לָהֶם וַיַּפִּלוּ גוֹרָל
(לְמַלֹּאת אֵת אֲשֶׁר־נֶאֱמַר בְּפִי הַנָּבִיא יְחַלְּקוּ בְגָדַי לָהֶם
וְעַל־לְבוּשִׁי יַפִּילוּ גוֹרָל):

35. way'hiy ka'asher tsal'bu 'otho way'chal'qu 'eth-b'gadayu lahem wayapilu goral
(l'mal'th 'eth 'asher-ne'emar b'phiy hanabiy' y'chal'qu b'gaday lahem w'`al-l'bushiy yapiylu goral).

Matt27:35 And when they had crucified Him, they divided up His garments among themselves by casting lots. (To fulfill that was spoken by the mouth of the prophet. They divided my garments among them: and upon my vesture have cast lots.)

‹35› σταυρώσαντες δὲ αὐτὸν διεμερίσαντο τὰ ἱμάτια αὐτοῦ βάλλοντες κλῆρον,

35 staurōsantes de auton diemerisanto ta himatia autou ballontes klēron,

---

:וישבו שמה וישמרו אותו 36

לווַיֵּשְׁבוּ שָׁמָּה וַיִּשְׁמְרוּ אוֹתוֹ:

36. wayesh'bu shamah wayish'm'ru 'otho.

Matt27:36 And sitting down, they began to keep watch over Him there.

‹36› καὶ καθήμενοι ἐτήρουν αὐτὸν ἐκεῖ.

36 kai kathēmenoi etēroun auton ekei.

וישימו את-דבר אשמתו ממעל לראשו ויכתבו זה 37
:הוא יהושע מלך היהודים

לזוַיָּשִׂימוּ אֶת־דְּבַר אַשְׁמָתוֹ מִמַּעַל לְרֹאשׁוֹ וַיִּכְתְּבוּ זֶה
הוּא יָהוּשֵׁעַ מֶלֶךְ הַיָּהוּדִים:

37. wayasiymu 'eth-d'bar 'ash'matho mima`al l'ro'sho
wayik't'bu zeh hu' Yahushuà Mele'k haYahudim.

Matt27:37 And above His head they put up the charge against Him which read,
This is Yahushua the King of the Jews.

‹37› καὶ ἐπέθηκαν ἐπάνω τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τὴν αἰτίαν αὐτοῦ γεγραμμένην·
Οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων.

37 kai epethēkan epanō tēs kephalēs autou tēn aitian autou gegrammenēn;

Houtos estin Iēsous ho basileus tōn Ioudaiōn.

:ויצלבו אתו שני פריצים אחד מימינו ואחד משמאלו 38

לחוַיִּצָּלְבוּ אִתּוֹ שְׁנֵי פָּרִיצִים אֶחָד מִימִינוֹ וְאֶחָד מִשְּׂמֹאלוֹ:

38. wayitsal'bu 'ito sh'ney phariytsiym 'echad miymiyno w'echad mis'mo'lo.

Matt27:38 At that time two robbers were crucified with Him, one on the right and one on the left.

‹38› Τότε σταυροῦνται σὺν αὐτῷ δύο λῃσταί, εἷς ἐκ δεξιῶν καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων.

38 Tote staurountai syn autō̧ duo lȩ̄stai, heis ek dexiōn kai heis ex euōnymōn.

:והעברים גדפו אותו ויניעו את-ראשם 39

לטוְהָעֹבְרִים גִּדְּפוּ אוֹתוֹ וַיָּנִיעוּ אֶת־רֹאשָׁם:

39. w'ha`ob'riym gid'phu 'otho wayaniy`u 'eth-ro'sham.

Matt27:39 And those passing by were hurling abuse at Him, wagging their heads

‹39› Οἱ δὲ παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν αὐτὸν κινοῦντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν

39 Hoi de paraporeuomenoi eblasphēmoun auton kinountes tas kephalas autōn

40 𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓𐤅 𐤀𐤕𐤄 𐤄𐤄𐤓𐤎 𐤀𐤕--𐤄𐤄𐤉𐤊𐤋 𐤅𐤁𐤍𐤄𐤅 𐤁𐤔𐤋𐤔𐤕
𐤉𐤌𐤉𐤌 𐤄𐤅𐤔𐤏 𐤋𐤍𐤐𐤔𐤊 𐤅𐤀𐤌 𐤁𐤍-𐤄𐤀𐤋𐤄𐤉𐤌 𐤀𐤕𐤄 𐤓𐤃𐤄 𐤌𐤍-𐤄𐤑𐤋𐤅𐤁:

מ וַיֹּאמְרוּ אַתָּה הַהֹרֵס אֶת־־הַהֵיכָל וּבֹנֵהוּ בִּשְׁלֹשֶׁת
יָמִים הוֹשַׁע לְנַפְשֶׁךְ וְאִם בֶּן־הָאֱלֹהִים אַתָּה רְדָה מִן־הַצְּלוּב׃

40. wayo'm'ru 'atah hahores 'eth--haheykal ubonehu bish'losheth yamiym hosha` l'naph'sheak w'im ben-ha'Elohim 'atah r'dah min-hats'lub.

Matt27:40 and saying, You who are going to destroy the temple and rebuild it in three days, save Yourself! If You are the Son of the Elohim, come down from the cross.

‹40› καὶ λέγοντες, Ὁ καταλύων τὸν ναὸν καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν, σῶσον σεαυτόν, εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, [καὶ] κατάβηθι ἀπὸ τοῦ σταυροῦ.

40 kai legontes, Ho katalyōn ton naon kai en trisin hēmerais oikodomōn, sōson seauton, ei huios ei tou theou, [kai] katabēthi apo tou staurou.

---

41 𐤅𐤊𐤍 𐤄𐤋𐤏𐤉𐤂𐤅 𐤂𐤌-𐤓𐤀𐤔𐤉 𐤄𐤊𐤄𐤍𐤉𐤌 𐤏𐤌-𐤄𐤎𐤅𐤐𐤓𐤉𐤌 𐤅𐤄𐤆𐤒𐤍𐤉𐤌 𐤋𐤀𐤌𐤓:

מא וְכֵן הִלְעִיגוּ גַּם־רָאשֵׁי הַכֹּהֲנִים עִם־הַסּוֹפְרִים וְהַזְּקֵנִים לֵאמֹר׃

41. w'ken hil'`iygu gam-ra'shey hakohaniym `im-hasoph'riym w'haz'qeniym le'mor.

Matt27:41 In the same way the chief priests also,
along with the scribes and elders, were mocking Him and saying,

‹41› ὁμοίως καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαίζοντες μετὰ τῶν γραμματέων καὶ πρεσβυτέρων ἔλεγον,

41 homoiōs kai hoi archiereis empaizontes meta tōn grammateōn kai presbyterōn elegon,

---

42 𐤀𐤕-𐤀𐤇𐤓𐤉𐤌 𐤄𐤅𐤔𐤉𐤏 𐤅𐤋𐤏𐤑𐤌𐤅 𐤋𐤀 𐤉𐤅𐤊𐤋 𐤋𐤄𐤅𐤔𐤉𐤏
(𐤀𐤌-) 𐤌𐤋𐤊 𐤉𐤔𐤓𐤀𐤋 𐤄𐤅𐤀 𐤉𐤓𐤃-𐤍𐤀 𐤏𐤕𐤄 𐤌𐤍-𐤄𐤑𐤋𐤅𐤁 𐤅𐤍𐤀𐤌𐤉𐤍 𐤁𐤅:

מב אֶת־אֲחֵרִים הוֹשִׁיעַ וּלְעַצְמוֹ לֹא יוּכַל לְהוֹשִׁיעַ
(אִם־) מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל הוּא יֵרֶד־נָא עַתָּה מִן־הַצְּלוּב וְנַאֲמִין בּוֹ׃

42. 'eth-'acheriym hoshiy`a ul'`ats'mo lo' yukal l'hoshiy`a ('im-) Mele'k Yis'ra'El hu' yered-na' `atah min-hats'lub w'na'amiyn bo.

Matt27:42 He saved others; He cannot save Himself. (If) He is the King of Yisrael;
let Him now come down from the cross, and we shall believe in Him.

‹42› Ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι· βασιλεὺς Ἰσραήλ ἐστιν, καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ καὶ πιστεύσομεν ἐπ' αὐτόν.

42 Allous esōsen, heauton ou dynatai sōsai; basileus Israēl estin, katabatō nyn apo tou staurou kai pisteusomen ep' auton.

---

43 𐤁𐤈𐤇 𐤁𐤀𐤋𐤄𐤉𐤌 𐤏𐤕𐤄 𐤉𐤐𐤋𐤈𐤄𐤅 𐤀𐤌-𐤇𐤐𐤑 𐤁𐤅
𐤊𐤉 𐤀𐤌𐤓 𐤁𐤍-𐤄𐤀𐤋𐤄𐤉𐤌 𐤀𐤍𐤉:

מג בָּטַח בֵּאלֹהִים עַתָּה יְפַלְּטֵהוּ אִם־חָפֵץ בּוֹ
כִּי אָמַר בֶּן־הָאֱלֹהִים אָנִי׃

43. batach b'Elohim `atah y'phal'tehu 'im-chaphets bo ki 'amar ben-ha'Elohim 'aniy.

Matt27:43 He trusts in Elohim; Let Elohim rescue Him now, if He delights in Him;
for He said, I am the Son of the Elohim.

‹43› πέποιθεν ἐπὶ τὸν θεόν, ῥυσάσθω νῦν εἰ θέλει αὐτόν· εἶπεν γὰρ ὅτι Θεοῦ εἰμι υἱός.
43 pepoithen epi ton theon, hrysasthō nyn ei thelei auton; eipen gar hoti Theou eimi huios.

---

44 וכזאת חרפהו גם־הפריצים הנצלבים אתו:

מד וְכָזֹאת חֵרְפֻהוּ גַּם־הַפָּרִיצִים הַנִּצְלָבִים אִתּוֹ׃

44. w'kazo'th cher'phuhu gam-hapariytsiym hanits'labiym 'ito.

Matt27:44 The robbers who had been crucified with Him were also insulting Him with the same words.

‹44› τὸ δ' αὐτὸ καὶ οἱ λῃσταὶ οἱ συσταυρωθέντες σὺν αὐτῷ ὠνείδιζον αὐτόν.
44 to d' auto kai hoi lēstai hoi systaurōthentes syn autō̧ ōneidizon auton.

---

45 ויהי חשך על־כל־הארץ מן השעה הששית
עד השעה התשיעית:

מה וַיְהִי חֹשֶׁךְ עַל־כָּל־הָאָרֶץ מִן הַשָּׁעָה הַשִּׁשִּׁית
עַד הַשָּׁעָה הַתְּשִׁיעִית׃

45. way'hiy choshe'k `al-kal-ha'arets min hasha`ah hashishiyth `ad hasha`ah hat'shiy`iyth.

Matt27:45 Now from the sixth hour darkness fell upon all the land until the ninth hour.

‹45› Ἀπὸ δὲ ἕκτης ὥρας σκότος ἐγένετο ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν ἕως ὥρας ἐνάτης.
45 Apo de hektēs hōras skotos egeneto epi pasan tēn gēn heōs hōras enatēs.

---

46 וכעת השעה התשיעית ויזעק יהושע בקול גדול
אלי אלי למה שבקתני והוא אלי אלי למה עזבתני:

מו וּכְעֵת הַשָּׁעָה הַתְּשִׁיעִית וַיִּזְעַק יָהוּשֻׁעַ בְּקוֹל גָּדוֹל
אֵלִי אֵלִי לָמָה שְׁבַקְתָּנִי וְהוּא אֵלִי אֵלִי לָמָה עֲזַבְתָּנִי׃

46. uk'`eth hasha`ah hat'shiy`iyth wayiz'`aq Yahushuà b'qol gadol
'Eliy 'Eliy L'mah Sh'baq'taniy w'hu' 'Eliy 'Eliy lamah `azab'taniy.

Matt27:46 About the ninth hour Yahushua cried out with a loud voice, saying,
"Eli, Eli, Lamah Sabachthani?" that is, "My El, My El, why have you forsaken Me?"

‹46› περὶ δὲ τὴν ἐνάτην ὥραν ἀνεβόησεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ λέγων,
Ηλι ηλι λεμα σαβαχθανι; τοῦτ' ἔστιν, Θεέ μου θεέ μου, ἱνατί με ἐγκατέλιπες;
46 peri de tēn enatēn hōran aneboēsen ho Iēsous phōnȩ̄ megalȩ̄ legōn,
Ēli ēli lema sabachthani? tout' estin, Thee mou thee mou, hinati me egkatelipes?

---

47 וישמעו אנשים מן־העמדים שם
ויאמרו הוא קורא אל־אליהו:

מז וַיִּשְׁמְעוּ אֲנָשִׁים מִן־הָעֹמְדִים שָׁם
וַיֹּאמְרוּ הוּא קוֹרֵא אֶל־אֵלִיָּהוּ׃

47. wayish'm'`u 'anashiym min-ha`om'diym sham wayo'm'ru hu' qore' 'el-'EliYahu.

Matt27:47 And some of those who were standing there, when they heard it, began saying,
This man is calling for EliYahu.

‹47› τινὲς δὲ τῶν ἐκεῖ ἑστηκότων ἀκούσαντες ἔλεγον ὅτι Ἠλίαν φωνεῖ οὗτος.
47 tines de tōn ekei hestēkotōn akousantes elegon hoti Ēlian phōnei houtos.

---

48 𐤅𐤉𐤌𐤄𐤓 𐤀𐤇𐤃 𐤌𐤄𐤌 𐤅𐤉𐤓𐤑 𐤅𐤉𐤒𐤇 𐤎𐤐𐤅𐤂 𐤅𐤉𐤌𐤋𐤀 𐤀𐤕𐤅 𐤇𐤌𐤑
𐤅𐤉𐤔𐤌 𐤏𐤋-𐤒𐤍𐤄 𐤅𐤉𐤔𐤒𐤄𐤅:

מח וַיְמַהֵר אֶחָד מֵהֶם וַיָּרָץ וַיִּקַּח סְפוֹג וַיְמַלֵּא אֹתוֹ חֹמֶץ
וַיָּשֶׂם עַל־קָנֶה וַיַּשְׁקֵהוּ׃

48. way'maher 'echad mehem wayarats wayiqach s'phog way'male' 'otho chomets wayasem `al-qaneh wayash'qehu.

Matt27:48 Immediately one of them ran, and taking a sponge, he filled it with sour wine
and put it on a reed, and gave Him a drink.

‹48› καὶ εὐθέως δραμὼν εἷς ἐξ αὐτῶν καὶ λαβὼν σπόγγον πλήσας τε ὄξους
καὶ περιθεὶς καλάμῳ ἐπότιζεν αὐτόν.
48 kai eutheōs dramōn heis ex autōn kai labōn spoggon plēsas te oxous
kai peritheis kalamō̧ epotizen auton.

---

49 𐤅𐤉𐤕𐤓 𐤄𐤀𐤍𐤔𐤉𐤌 𐤀𐤌𐤓𐤅 𐤄𐤍𐤉𐤇𐤅 𐤋𐤅
𐤅𐤍𐤓𐤀𐤄 𐤀𐤌-𐤉𐤁𐤅𐤀 𐤀𐤋𐤉𐤄𐤅 𐤋𐤄𐤅𐤔𐤉𐤏𐤅
(𐤅𐤀𐤉𐤔 𐤀𐤇𐤓 𐤋𐤒𐤇 𐤇𐤍𐤉𐤕 𐤅𐤉𐤃𐤒𐤓 𐤀𐤕-𐤑𐤋𐤏𐤅 𐤅𐤉𐤑𐤀𐤅 𐤌𐤉𐤌 𐤅𐤃𐤌):

מט וְיֶתֶר הָאֲנָשִׁים אָמְרוּ הַנִּיחוּ לוֹ
וְנִרְאֶה אִם־יָבוֹא אֵלִיָּהוּ לְהוֹשִׁיעוֹ
(וְאִישׁ אַחֵר לָקַח חֲנִית וַיִּדְקֹר אֶת־צַלְעוֹ וַיֵּצְאוּ מַיִם וָדָם)׃

49. w'yether ha'anashiym 'am'ru haniychu lo w'nir'eh 'im-yabo' 'EliYahu l'hoshiy`o (w'iysh 'acher laqach chaniyth wayid'qor 'eth-tsal'`o wayets'u mayim wadam).

Matt27:49 But the rest of them said, Let us see whether EliYahu shall come to save Him.
(And another man took a spear and pierced His side with it, and immediately blood and water came out).

‹49› οἱ δὲ λοιποὶ ἔλεγον, Ἄφες ἴδωμεν εἰ ἔρχεται Ἠλίας σώσων αὐτόν.
49 hoi de loipoi elegon, Aphes idōmen ei erchetai Ēlias sōsōn auton.

---

50 𐤅𐤉𐤄𐤅𐤔𐤏 𐤄𐤅𐤎𐤉𐤐 𐤋𐤒𐤓𐤀 𐤁𐤒𐤅𐤋 𐤂𐤃𐤅𐤋 𐤅𐤕𐤑𐤀 𐤓𐤅𐤇𐤅:

נ וְיָהוּשֻׁעַ הוֹסִיף לִקְרֹא בְּקוֹל גָּדוֹל וַתֵּצֵא רוּחוֹ׃

50. w'Yahushuà hosiyph liq'ro' b'qol gadol watetse' rucho.

Matt27:50 And Yahushua cried out again with a loud voice, and yielded up His spirit.

‹50› ὁ δὲ Ἰησοῦς πάλιν κράξας φωνῇ μεγάλῃ ἀφῆκεν τὸ πνεῦμα.
50 ho de Iēsous palin kraxas phōnȩ̄ megalȩ̄ aphēken to pneuma.

51 והנה נקרעה פרכת ההיכל מלמעלה למטה לשנים קרעים
ותרעש הארץ והסלעים התבקעו:

נא וְהִנֵּה נִקְרְעָה פָּרֹכֶת הַהֵיכָל מִלְמַעְלָה לְמַטָּה לִשְׁנַיִם קְרָעִים
וַתִּרְעַשׁ הָאָרֶץ וְהַסְּלָעִים הִתְבַּקָּעוּ׃

51. w'hineh niq'r'`ah paroketh haheykal mil'ma`'lah l'matah lish'nayim q'ra`iym
watir'`ash ha'arets w'has'la`iym hith'baqa`u.

Matt27:51 And behold, the veil of the temple was torn in two pieces from top to bottom;
and the earth shook and the rocks were split.

‹51› Καὶ ἰδοὺ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη ἀπ' ἄνωθεν ἕως κάτω εἰς δύο
καὶ ἡ γῆ ἐσείσθη καὶ αἱ πέτραι ἐσχίσθησαν,

51 Kai idou to katapetasma tou naou eschisthē ap' anōthen heōs katō eis duo
kai hē gē eseisthē kai hai petrai eschisthēsan,

---

52 והקברים נפתחו ורבים מן-הקדושים ישני אדמת עפר נעורו:

נב וְהַקְּבָרִים נִפְתָּחוּ וְרַבִּים מִן־הַקְּדוֹשִׁים יְשֵׁנֵי אַדְמַת עָפָר נֵעוֹרוּ׃

52. w'haq'bariym niph'tachu w'rabbiym min-haq'doshiym y'sheney 'ad'math `aphar ne`oru.

Matt27:52 The tombs were opened, and many bodies of the saints who had fallen asleep were raised;

‹52› καὶ τὰ μνημεῖα ἀνεῴχθησαν καὶ πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων ἁγίων ἠγέρθησαν,

52 kai ta mnēmeia aneōchthēsan kai polla sōmata tōn kekoimēmenōn hagiōn ēgerthēsan,

---

53 ויצאו מן-הקברים אחרי תחיתו
ויבאו אל-העיר הקדושה ויראו לרבים:

נג וַיֵּצְאוּ מִן־הַקְּבָרִים אַחֲרֵי תְחִיָּתוֹ
וַיָּבֹאוּ אֶל־הָעִיר הַקְּדוֹשָׁה וַיֵּרָאוּ לָרַבִּים׃

53. wayets'u min-haq'bariym 'acharey th'chiyatho wayabo'u 'el-ha`iyr haq'doshah
wayera'u larabbiym .

Matt27:53 and coming out of the tombs after His resurrection they came to the holy city
and appeared to many.

‹53› καὶ ἐξελθόντες ἐκ τῶν μνημείων μετὰ τὴν ἔγερσιν αὐτοῦ εἰσῆλθον εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν
καὶ ἐνεφανίσθησαν πολλοῖς.

53 kai exelthontes ek tōn mnēmeiōn meta tēn egersin autou eisēlthon eis tēn hagian polin kai
enephanisthēsan pollois.

---

54 ושר-המאה והאנשים אשר אתו השמרים את-יהושע
כראותם את-הרעש ואת-אשר נהיתה נבהלו מאד
ויאמרו אכן זה היה בן-אלהים:

נד וְשַׂר־הַמֵּאָה וְהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר אִתּוֹ הַשֹּׁמְרִים אֶת־יְהוֹשֻׁעַ
כִּרְאוֹתָם אֶת־הָרַעַשׁ וְאֶת־אֲשֶׁר נִהְיְתָה נִבְהֲלוּ מְאֹד

וַיֹּאמְרוּ אָכֵן זֶה הָיָה בֶּן־אֱלֹהִים׃

54. w'sar-hame'ah w'ha'anashiym 'asher 'ito hashom'riym 'eth-Yahushuà kir'otham 'eth-hara`ash w'eth-'asher nih'y'thah nib'halu m'od wayo'm'ru 'aken zeh hayah ben-'Elohim.

Matt27:54 Now the centurion, and those who were with him keeping guard over Yahushua, when they saw the earthquake and the things that were happening, became very frightened and said, Truly this was the Son of Elohim!

‹54› Ὁ δὲ ἑκατόνταρχος καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ τηροῦντες τὸν Ἰησοῦν ἰδόντες τὸν σεισμὸν καὶ τὰ γενόμενα ἐφοβήθησαν σφόδρα, λέγοντες, Ἀληθῶς θεοῦ υἱὸς ἦν οὗτος.

54 Ho de hekatontarchos kai hoi met' autou tērountes ton Iēsoun idontes ton seismon

kai ta genomena ephobēthēsan sphodra, legontes, Alēthōs theou huios ēn houtos.

---

55 𐤅𐤔𐤌 𐤍𐤔𐤉𐤌 𐤓𐤁𐤅𐤕 𐤀𐤔𐤓 𐤄𐤋𐤊𐤅 𐤀𐤇𐤓𐤉 𐤉𐤄𐤅𐤔𐤏 𐤌𐤍-𐤄𐤂𐤋𐤉𐤋 𐤋𐤔𐤓𐤕𐤅
𐤅𐤄𐤍𐤄 𐤓𐤀𐤅𐤕 𐤌𐤓𐤇𐤅𐤒:

נה וְשָׁם נָשִׁים רַבּוֹת אֲשֶׁר הָלְכוּ אַחֲרֵי יָהוּשֻׁעַ מִן־הַגָּלִיל לְשָׁרְתוֹ
וְהֵנָּה רֹאוֹת מֵרָחוֹק׃

55. w'sham nashiym rabboth 'asher hal'ku 'acharey Yahushuà min-haGaliyl l'shar'tho w'henah ro'oth merachoq.

Matt27:55 Many women were there looking on from a distance, who had followed Yahushua from Galilee while ministering to Him.

‹55› Ἦσαν δὲ ἐκεῖ γυναῖκες πολλαὶ ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦσαι, αἵτινες ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας διακονοῦσαι αὐτῷ·

55 Ēsan de ekei gynaikes pollai apo makrothen theōrousai,

haitines ēkolouthēsan tō̧ Iēsou apo tēs Galilaias diakonousai autō̧;

---

56 𐤅𐤁𐤕𐤅𐤊𐤍 𐤌𐤓𐤉𐤌 𐤄𐤌𐤂𐤃𐤋𐤉𐤕 𐤅𐤌𐤓𐤉𐤌 𐤀𐤌-𐤉𐤏𐤒𐤁
𐤅𐤉𐤅𐤎𐤉 𐤅𐤀𐤌 𐤁𐤍𐤉 𐤆𐤁𐤃𐤉:

נו וּבְתוֹכָן מִרְיָם הַמַּגְדָּלִית וּמִרְיָם אֵם־יַעֲקֹב
וְיוֹסֵי וְאֵם בְּנֵי זַבְדָּי׃

56. ub'thokan Mir'yam haMag'daliyth uMir'yam 'em-Ya`aqob w'Yosey w'em b'ney Zab'day.

Matt27:56 Among them was Miriam Magdalene, and Miriam the mother of James and Yoseph, and the mother of the sons of Zebedee.

‹56› ἐν αἷς ἦν Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ Ἰωσὴφ μήτηρ καὶ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου.

56 en hais ēn Maria hē Magdalēnē kai Maria hē tou Iakōbou kai Iōsēph mētēr

kai hē mētēr tōn huiōn Zebedaiou.

---

57 𐤅𐤉𐤄𐤉 𐤁𐤏𐤓𐤁 𐤅𐤉𐤁𐤀 𐤀𐤉𐤔 𐤏𐤔𐤉𐤓 𐤌𐤍-𐤄𐤓𐤌𐤕𐤉𐤌 𐤅𐤔𐤌𐤅 𐤉𐤅𐤎𐤐
𐤅𐤂𐤌-𐤄𐤅𐤀 𐤌𐤕𐤋𐤌𐤉𐤃𐤉 𐤉𐤄𐤅𐤔𐤏:

נז וַיְהִי בָעֶרֶב וַיָּבֹא אִישׁ עָשִׁיר מִן־הָרָמָתַיִם וּשְׁמוֹ יוֹסֵף

וְגַם־הוּא מִתַּלְמִידֵי יָהוּשֻׁעַ׃

**57. way’hiy ba`ereb wayabo’ ‘iysh `ashiyr min-haramathayim ush’mo Yoseph
w’gam-hu’ mital’miydey Yahushuà.**

Matt27:57 When it was evening, there came a rich man from Arimathea, named Yoseph,
who himself had also become a disciple of Yahushua.

‹57› ’Οψίας δὲ γενομένης ἦλθεν ἄνθρωπος πλούσιος ἀπὸ Ἁριμαθαίας, τοὔνομα ’Ιωσήφ,
ὃς καὶ αὐτὸς ἐμαθητεύθη τῷ ’Ιησοῦ·

57 Opsias de genomenēs ēlthen anthrōpos plousios apo Harimathaias, tounoma Iōsēph,
hos kai autos emathēteuthē tῳ Iēsou;

---

58 ויגש אל-פילטוס לשאל את-גוית יהושע
ויצו פילטוס ותנתן לו:

נחוַיִּגַּשׁ אֶל־פִּילָטוֹס לִשְׁאֹל אֶת־גְּוִיַּת יָהוּשֻׁעַ
וַיְצַו פִּילָטוֹס וַתִּנָּתֶן לוֹ׃

58. wayigash ‘el-Piylatos lish’ol ‘eth-g’wiyath Yahushuà way’tsaw Piylatos watinathen lo.

Matt27:58 This man went to Pilate and asked for the body of Yahushua.
Then Pilate ordered it to be given to him.

‹58› οὗτος προσελθὼν τῷ Πιλάτῳ ᾐτήσατο τὸ σῶμα τοῦ ’Ιησοῦ.
τότε ὁ Πιλᾶτος ἐκέλευσεν ἀποδοθῆναι.

58 houtos proselthōn tῳ Pilatῳ ῃtēsato to sōma tou Iēsou. tote ho Pilatos ekeleusen apodothēnai.

---

59 ויקח יוסף את-הגויה ויכרך אותה בסדין טהור:

נטוַיִּקַּח יוֹסֵף אֶת־הַגְּוִיָּה וַיִּכְרֹךְ אוֹתָהּ בְּסָדִין טָהוֹר׃

59. wayiqach Yoseph ‘eth-hag’wiyah wayiḵ’ro’ḵ ‘othah b’sadiyn tahor.

Matt27:59 And Yoseph took the body and wrapped it in a clean linen cloth,

‹59› καὶ λαβὼν τὸ σῶμα ὁ ’Ιωσὴφ ἐνετύλιξεν αὐτὸ [ἐν] σινδόνι καθαρᾷ

59 kai labōn to sōma ho Iōsēph enetylixen auto [en] sindoni katharą

---

60 וישימה בקבר החדש אשר חצב-לו בסלע
ויגל אבן גדולה על-פתח הקבר וילך לו:

סוַיְשִׂימֶהָ בַּקֶּבֶר הֶחָדָשׁ אֲשֶׁר חָצַב־לוֹ בַּסָּלַע
וַיָּגֶל אֶבֶן גְּדוֹלָה עַל־פֶּתַח הַקֶּבֶר וַיֵּלֶךְ לוֹ׃

**60. way’siymeah baqeber hechadash ‘asher chatsab-lo basala`
wayagel ‘eben g’dolah `al-pethach haqeber wayele’ḵ lo.**

Matt27:60 and laid it in his own new tomb, which he had hewn out in the rock;
and he rolled a large stone against the entrance of the tomb and went away.

‹60› καὶ ἔθηκεν αὐτὸ ἐν τῷ καινῷ αὐτοῦ μνημείῳ ὃ ἐλατόμησεν ἐν τῇ πέτρᾳ
καὶ προσκυλίσας λίθον μέγαν τῇ θύρᾳ τοῦ μνημείου ἀπῆλθεν.

60 kai ethēken auto en tῳ kainῳ autou mnēmeiῳ ho elatomēsen en tῃ petrą

kai proskylisas lithon megan tē thyrą tou mnēmeiou apēlthen.

𐤅𐤌𐤓𐤉𐤌 𐤄𐤌𐤂𐤃𐤋𐤉𐤕 𐤅𐤌𐤓𐤉𐤌 𐤄𐤀𐤇𐤓𐤕 𐤄𐤉𐤅 𐤉𐤔𐤁𐤅𐤕 𐤔𐤌 𐤌𐤌𐤅𐤋 𐤄𐤒𐤁𐤓: 61

סא וּמִרְיָם הַמַּגְדָּלִית וּמִרְיָם הָאַחֶרֶת הָיוּ יֹשְׁבוֹת שָׁם מִמּוּל הַקָּבֶר׃

61. uMir'yam haMag'daliyth uMir'yam ha'achereth hayu yosh'both sham mimul haqaber.

Matt27:61 And Miriam Magdalene was there, and the other Miriam, sitting opposite the grave.

‹61› ἦν δὲ ἐκεῖ Μαριὰμ ἡ Μαγδαληνὴ καὶ ἡ ἄλλη Μαρία καθήμεναι ἀπέναντι τοῦ τάφου.

61 ēn de ekei Mariam hē Magdalēnē kai hē allē Maria kathēmenai apenanti tou taphou.

𐤅𐤉𐤄𐤉 𐤌𐤌𐤇𐤓𐤕 𐤏𐤓𐤁 𐤄𐤔𐤁𐤕 𐤅𐤉𐤒𐤄𐤋𐤅 𐤓𐤀𐤔𐤉 𐤄𐤊𐤄𐤍𐤉𐤌 62
𐤅𐤄𐤐𐤓𐤅𐤔𐤉𐤌 𐤀𐤋-𐤐𐤉𐤋𐤈𐤅𐤎:

סב וַיְהִי מִמָּחֳרַת עֶרֶב הַשַּׁבָּת וַיִּקָּהֲלוּ רָאשֵׁי הַכֹּהֲנִים
וְהַפְּרוּשִׁים אֶל־פִּילָטוֹס׃

**62. way'hiy mimacharath `ereb haShabbat wayiqahalu ra'shey hakohaniym
w'haP'rushiym 'el-Piylatos.**

Matt27:62 Now on the morrow, after the preparation, the chief priests
and the Pharisees gathered together with Pilate,

‹62› Τῇ δὲ ἐπαύριον, ἥτις ἐστὶν μετὰ τὴν παρασκευήν, συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς
καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς Πιλᾶτον

62 Tę de epaurion, hētis estin meta tēn paraskeuēn, synēchthēsan hoi archiereis

kai hoi Pharisaioi pros Pilaton

𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓𐤅 𐤀𐤃𐤍𐤉𐤍𐤅 𐤆𐤊𐤓𐤍𐤅 𐤊𐤉 𐤀𐤌𐤓 𐤄𐤌𐤎𐤉𐤕 𐤄𐤄𐤅𐤀 𐤁𐤏𐤅𐤃𐤍𐤅 63
𐤇𐤉 𐤌𐤒𐤑𐤄 𐤔𐤋𐤔𐤕 𐤉𐤌𐤉𐤌 𐤒𐤅𐤌 𐤀𐤒𐤅𐤌:

סג וַיֹּאמְרוּ אֲדֹנֵינוּ זָכַרְנוּ כִּי אָמַר הַמֵּסִית הַהוּא בְּעוֹדֶנּוּ
חַי מִקְצֵה שְׁלֹשֶׁת יָמִים קוּם אָקוּם׃

**63. wayo'm'ru 'Adoneynu zakar'nu ki 'amar hamesiyth hahu' b'`odenu chay miq'tseh sh'losheth
yamiym qom 'aqum.**

Matt27:63 and said, Our Master, we remember that when He was still alive that deceiver said,
After three days I am to rise again.

‹63› λέγοντες, Κύριε, ἐμνήσθημεν ὅτι ἐκεῖνος ὁ πλάνος εἶπεν ἔτι ζῶν,
Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐγείρομαι.

63 legontes, Kyrie, emnēsthēmen hoti ekeinos ho planos eipen eti zōn, Meta treis hēmeras egeiromai.

𐤋𐤊𐤍 𐤑𐤅𐤄-𐤍𐤀 𐤅𐤉𐤎𐤊𐤓 𐤐𐤉 𐤄𐤒𐤁𐤓 𐤏𐤃-𐤄𐤉𐤅𐤌 𐤄𐤔𐤋𐤉𐤔𐤉 𐤐𐤍-𐤉𐤁𐤀𐤅 64
𐤕𐤋𐤌𐤉𐤃𐤉𐤅 𐤁𐤋𐤉𐤋𐤄 𐤅𐤂𐤍𐤁𐤄𐤅 𐤅𐤀𐤌𐤓𐤅 𐤀𐤋-𐤄𐤏𐤌 𐤄𐤍𐤄-𐤒𐤌 𐤌𐤍-𐤄𐤌𐤕𐤉𐤌
𐤅𐤄𐤉𐤕𐤄 𐤄𐤕𐤓𐤌𐤉𐤕 𐤄𐤀𐤇𐤓𐤍𐤄 𐤓𐤏𐤄 𐤌𐤍-𐤄𐤓𐤀𐤔𐤍𐤄:

סד לָכֵן צַוֵּה־נָא וְיִסָּכֵר פִּי הַקֶּבֶר עַד־הַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי פֶּן־יָבֹאוּ
תַלְמִידָיו בַּלַּיְלָה וּגְנָבֻהוּ וְאָמְרוּ אֶל־הָעָם הִנֵּה־קָם מִן־הַמֵּתִים

וְהָיְתָה הַתַּרְמִית הָאַחֲרוֹנָה רָעָה מִן־הָרִאשֹׁנָה׃

64. laken tsaueh-na' w'yisaker piy haqeber `ad-hayom hash'liyshiy
pen-yabo'u thal'miydayu balay'lah ug'nabuhu w'am'ru 'el-ha`am
hineh-qam min-hamethiym w'hay'thah hatar'miyth ha'acharonah ra`ah min-hari'shonah.

Matt27:64 Therefore, give orders for the grave to be made secure until the third day,
otherwise His disciples may come in the night and steal Him away and say to the people,
He has risen from the dead, and the last deception shall be worse than the first.

‹64› κέλευσον οὖν ἀσφαλισθῆναι τὸν τάφον ἕως τῆς τρίτης ἡμέρας, μήποτε ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ κλέψωσιν αὐτὸν καὶ εἴπωσιν τῷ λαῷ, Ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ ἔσται ἡ ἐσχάτη πλάνη χείρων τῆς πρώτης.

64 keleuson oun asphalisthēnai ton taphon heōs tēs tritēs hēmeras, mēpote elthontes hoi mathētai autou klepsōsin auton kai eipōsin tō̧ laō̧, Ēgerthē apo tōn nekrōn, kai estai hē eschatē planē cheirōn tēs prōtēs.

ויאמר אליהם פילטוס הנה לכם אנשי משמר 65
לכו סכרוהו כאשר ידעתם׃

סהוַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם פִּילָטוֹס הִנֵּה לָכֶם אַנְשֵׁי מִשְׁמָר
לְכוּ סִכְרוּהוּ כַּאֲשֶׁר יְדַעְתֶּם׃

65. wayo'mer 'aleyhem Piylatos hineh lakem 'an'shey mish'mar l'ku sik'ruhu ka'asher y'da`'tem.

Matt27:65 Pilate said to them, You have a guard; go, make it as secure as you know how.

‹65› ἔφη αὐτοῖς ὁ Πιλᾶτος, Ἔχετε κουστωδίαν· ὑπάγετε ἀσφαλίσασθε ὡς οἴδατε.

65 ephē autois ho Pilatos, Echete koustōdian; hypagete asphalisasthe hōs oidate.

וילכו ויסכרו את־פי הקבר 66
ויחתמו את־האבן ויעמידו עליו את־המשמר׃

סווַיֵּלְכוּ וַיִּסְכְּרוּ אֶת־פִּי הַקֶּבֶר
וַיַּחְתְּמוּ אֶת־הָאֶבֶן וַיַּעֲמִידוּ עָלָיו אֶת־הַמִּשְׁמָר׃

66. wayel'ku wayis'k'ru 'eth-piy haqeber
wayach't'mu 'eth-ha'aben waya`amiydu `alayu 'eth-hamish'mar.

Matt27:66 And they went and made the grave secure,
and along with the guard they set a seal on the stone and placed it to them.

‹66› οἱ δὲ πορευθέντες ἠσφαλίσαντο τὸν τάφον σφραγίσαντες τὸν λίθον μετὰ τῆς κουστωδίας.

66 hoi de poreuthentes ēsphalisanto ton taphon sphragisantes ton lithon meta tēs koustōdias.

Chapter 28

ואחרי מוצאי השבתות כשהאיר לאחד בשבתות Matt28:1
באה מרים המגדלית ומרים האחרת לראות את־הקבר׃

אוְאַחֲרֵי מוֹצָאֵי הַשַּׁבָּתוֹת כְּשֶׁהֵאִיר לְאֶחָד בַּשַּׁבָּתוֹת
בָּאָה מִרְיָם הַמַּגְּדָּלִית וּמִרְיָם הָאַחֶרֶת לִרְאוֹת אֶת־הַקָּבֶר׃

**1. w'acharey motsa'ey haShabbatot k'shehe'iyr l'echad baShabbatot
ba'ah Mir'yam haMag'daliyth uMir'yam ha'achereth lir'oth 'eth-haqaber.**

Matt28:1 Now on the eve of the Shabbats, as it began to dawn toward the one of the Shabbats,
Miriam Magdalene and the other Miriam came to look at the grave.

‹28:1› Ὀψὲ δὲ σαββάτων, τῇ ἐπιφωσκούσῃ εἰς μίαν σαββάτων ἦλθεν Μαριὰμ ἡ Μαγδαληνὴ
καὶ ἡ ἄλλη Μαρία θεωρῆσαι τὸν τάφον.

1 Opse de sabbatōn tę̄ epiphōskousę̄ eis mian sabbatōn, ēlthen Mariam hē Magdalēnē

kai hē allē Maria theōrēsai ton taphon.

---

2 𐤅𐤄𐤍𐤄 𐤓𐤏𐤔 𐤂𐤃𐤅𐤋 𐤄𐤉𐤄 𐤊𐤉-𐤌𐤋𐤀𐤊 𐤉𐤄𐤅𐤄 𐤉𐤓𐤃 𐤌𐤍-𐤄𐤔𐤌𐤉𐤌
𐤅𐤉𐤂𐤔 𐤅𐤉𐤂𐤋 𐤀𐤕-𐤄𐤀𐤁𐤍 𐤌𐤍-𐤄𐤐𐤕𐤇 𐤅𐤉𐤔𐤁 𐤏𐤋𐤉𐤄:

ב וְהִנֵּה רַעַשׁ גָּדוֹל הָיָה כִּי־מַלְאַךְ יָהוָּה יָרַד מִן־הַשָּׁמַיִם
וַיִּגַּשׁ וַיָּגֶל אֶת־הָאֶבֶן מִן־הַפֶּתַח וַיֵּשֶׁב עָלֶיהָ׃

**2. w'hineh ra`ash gadol hayah kiy-mal'a'k Yahúwah yarad min-hashamayim
wayigash wayagel 'eth-ha'eben min-hapethach wayesheb `aleyah.**

Matt28:2 And behold, a severe earthquake had occurred, for an angel of 𐤉𐤄𐤅𐤄 descended from heaven
and came and rolled away the stone from the door, and sat upon it.

‹2› καὶ ἰδοὺ σεισμὸς ἐγένετο μέγας· ἄγγελος γὰρ κυρίου καταβὰς ἐξ οὐρανοῦ καὶ προσελθὼν
ἀπεκύλισεν τὸν λίθον καὶ ἐκάθητο ἐπάνω αὐτοῦ.

2 kai idou seismos egeneto megas; aggelos gar kyriou katabas ex ouranou

kai proselthōn apekylisen ton lithon kai ekathēto epanō autou.

---

3 𐤅𐤌𐤓𐤀𐤄𐤅 𐤊𐤌𐤓𐤀𐤄 𐤄𐤁𐤓𐤒 𐤅𐤋𐤁𐤅𐤔𐤅 𐤋𐤁𐤍 𐤊𐤔𐤋𐤂:

ג וּמַרְאֵהוּ כְּמַרְאֵה הַבָּרָק וּלְבוּשׁוֹ לָבָן כַּשָּׁלֶג׃

3. umar'ehu k'mar'eh habaraq ul'busho laban kashaleg.

Matt28:3 And his appearance was like lightning, and his clothing as white as snow.

‹3› ἦν δὲ ἡ εἰδέα αὐτοῦ ὡς ἀστραπὴ καὶ τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ λευκὸν ὡς χιών.

3 ēn de hē eidea autou hōs astrapē kai to endyma autou leukon hōs chiōn.

---

4 𐤅𐤉𐤁𐤄𐤋𐤅 𐤄𐤔𐤌𐤓𐤉𐤌 𐤌𐤐𐤇𐤃𐤅 𐤅𐤉𐤄𐤉𐤅 𐤊𐤌𐤕𐤉𐤌:

ד וַיִּבָּהֲלוּ הַשֹּׁמְרִים מִפַּחְדּוֹ וַיִּהְיוּ כַּמֵּתִים׃

4. wayibahalu hashom'riym mipach'do wayih'yu kamethiym.

Matt28:4 The guards shook for fear of him and became like dead men.

‹4› ἀπὸ δὲ τοῦ φόβου αὐτοῦ ἐσείσθησαν οἱ τηροῦντες καὶ ἐγενήθησαν ὡς νεκροί.

4 apo de tou phobou autou eseisthēsan hoi tērountes kai egenēthēsan hōs nekroi.

---

5 𐤅𐤉𐤏𐤍 𐤄𐤌𐤋𐤀𐤊 𐤅𐤉𐤀𐤌𐤓 𐤀𐤋-𐤄𐤍𐤔𐤉𐤌 𐤀𐤕𐤍 𐤀𐤋-𐤕𐤉𐤓𐤀𐤍 𐤄𐤍 𐤉𐤃𐤏𐤕𐤉
𐤊𐤉 𐤀𐤕-𐤉𐤄𐤅𐤔𐤏 𐤄𐤌𐤑𐤋𐤁 𐤀𐤕𐤍 𐤌𐤁𐤒𐤔𐤅𐤕:

ה וַיַּעַן הַמַּלְאָךְ וַיֹּאמֶר אֶל־הַנָּשִׁים אַתֵּן אַל־תִּירֶאןָ הֵן יָדַעְתִּי

כִּי אֶת־יָהוּשֻׁעַ הַנִּצְלָב אַתֵּן מְבַקְּשׁוֹת׃

5. waya`an hamal’a’k wayo’mer ‘el-hanashiym ‘aten ‘al-tiyre’an hen yada`’tiy ki ‘eth-Yahushuà hanits’lab ‘aten m’baq’shoth.

Matt28:5 The angel answered and said to the women, Do not be afraid;
for I know that you are looking for Yahushua who has been crucified.

‹5› ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἄγγελος εἶπεν ταῖς γυναιξίν, Μὴ φοβεῖσθε ὑμεῖς,
οἶδα γὰρ ὅτι Ἰησοῦν τὸν ἐσταυρωμένον ζητεῖτε·

5 apokritheis de ho aggelos eipen tais gynaixin, Mē phobeisthe hymeis,

oida gar hoti Iēsoun ton estaurōmenon zēteite;

---

6 𐤄𐤅𐤀 𐤀𐤉𐤍𐤍𐤅 𐤐𐤄 𐤊𐤉-𐤒𐤌 𐤊𐤀𐤔𐤓 𐤀𐤌𐤓 𐤁𐤀𐤍𐤄
𐤅𐤓𐤀𐤉𐤍𐤄 𐤀𐤕-𐤄𐤌𐤒𐤅𐤌 𐤀𐤔𐤓 𐤔𐤊𐤁-𐤔𐤌 𐤄𐤀𐤃𐤅𐤍:

ו הוּא אֵינֶנּוּ פֹּה כִּי־קָם כַּאֲשֶׁר אָמַר בֹּאנָה
וּרְאֶינָה אֶת־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר שָׁכַב־שָׁם הָאָדוֹן׃

6. hu’ ‘eynenu phoh kiy-qam ka’asher ‘amar bo’nah
ur’eynah ‘eth-hamaqom ‘asher shakab-sham ha’Adon.

Matt28:6 He is not here, for He has risen, just as He said.
Come, see the place where the Master was lying.

‹6› οὐκ ἔστιν ὧδε, ἠγέρθη γὰρ καθὼς εἶπεν· δεῦτε ἴδετε τὸν τόπον ὅπου ἔκειτο.

6 ouk estin hōde, ēgerthē gar kathōs eipen; deute idete ton topon hopou ekeito.

---

7 𐤋𐤊𐤍𐤄 𐤌𐤄𐤓 𐤅𐤄𐤂𐤃𐤕𐤍 𐤋𐤕𐤋𐤌𐤉𐤃𐤉𐤅 𐤊𐤉 𐤒𐤌 𐤌𐤍-𐤄𐤌𐤕𐤉𐤌
𐤅𐤄𐤍𐤄 𐤄𐤅𐤀 𐤄𐤅𐤋𐤊 𐤋𐤐𐤍𐤉𐤊𐤌 𐤄𐤂𐤋𐤉𐤋𐤄 𐤅𐤔𐤌 𐤕𐤓𐤀𐤄𐤅 𐤄𐤍𐤄 𐤀𐤌𐤓𐤕𐤉 𐤋𐤊𐤍:

ז לֵכְנָה מַהֵר וְהִגַּדְתֶּן לְתַלְמִידָיו כִּי קָם מִן־הַמֵּתִים
וְהִנֵּה הוּא הוֹלֵךְ לִפְנֵיכֶם הַגָּלִילָה וְשָׁם תִּרְאֻהוּ הִנֵּה אָמַרְתִּי לָכֶן׃

7. lek’nah maher w’higad’ten l’thal’miydayu ki qam min-hamethiym
w’hineh hu’ hole’k liph’neykem haGaliylah w’sham tir’uhu hineh ‘amar’tiy laken.

Matt28:7 Go quickly and tell His disciples that He has risen from the dead;
and behold, He is going ahead of you into Galilee, there you shall see Him; behold, I have told you.

‹7› καὶ ταχὺ πορευθεῖσαι εἴπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὅτι Ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν,
καὶ ἰδοὺ προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε· ἰδοὺ εἶπον ὑμῖν.

7 kai tachy poreutheisai eipate tois mathētais autou hoti Ēgerthē apo tōn nekrōn,

kai idou proagei hymas eis tēn Galilaian, ekei auton opsesthe; idou eipon hymin.

---

8 𐤅𐤕𐤌𐤄𐤓𐤍𐤄 𐤅𐤕𐤑𐤀𐤍𐤄 𐤌𐤍-𐤄𐤒𐤁𐤓 𐤁𐤉𐤓𐤀𐤄 𐤅𐤁𐤔𐤌𐤇𐤄 𐤂𐤃𐤅𐤋𐤄
𐤅𐤕𐤓𐤑𐤍𐤄 𐤋𐤎𐤐𐤓 𐤀𐤋-𐤕𐤋𐤌𐤉𐤃𐤉𐤅:

ח וַתְּמַהֵרְנָה וַתֵּצֶאנָה מִן־הַקֶּבֶר בְּיִרְאָה וּבְשִׂמְחָה גְדוֹלָה
וַתָּרֹצְנָה לְסַפֵּר אֶל־תַּלְמִידָיו׃

8. wat’maher’nah watetse’nah min-haqeber b’yir’ah ub’sim’chah g’dolah

watarots'nah l'saper 'el-tal'miydayu.

Matt28:8 And they left the tomb quickly with fear and great joy and ran to report it to His disciples.

‹8› καὶ ἀπελθοῦσαι ταχὺ ἀπὸ τοῦ μνημείου μετὰ φόβου
καὶ χαρᾶς μεγάλης ἔδραμον ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ.
8 kai apelthousai tachy apo tou mnēmeiou meta phobou
kai charas megalēs edramon apaggeilai tois mathētais autou.

---

9 הנה הלכות לספר אל-תלמידיו והנה יהושע נקרה אליהן
ויאמר שלום לכן ותגשנה ותאחזנה ברגליו ותשתחוין לו:
טהֵנָּה הֹלְכוֹת לְסַפֵּר אֶל־תַּלְמִידָיו וְהִנֵּה יָהוּשֻׁעַ נִקְרָה אֲלֵיהֶן
וַיֹּאמֶר שָׁלוֹם לָכֵן וַתִּגַּשְׁנָה וַתֹּאחַזְנָה בְרַגְלָיו וַתִּשְׁתַּחֲוֶין לוֹ׃
9. henah hol'koth l'saper 'el-tal'miydayu w'hineh Yahushuà niq'reh 'aleyhen
wayo'mer shalom laken watigash'nah wato'chaz'nah b'rag'layu watish'tachaweyan lo.

Matt28:9 And behold, Yahushua met them and said to them "Be you rejoiceing!"
And they came up and took hold of His feet and worshiped Him.

‹9› καὶ ἰδοὺ Ἰησοῦς ὑπήντησεν αὐταῖς λέγων,
Χαίρετε. αἱ δὲ προσελθοῦσαι ἐκράτησαν αὐτοῦ τοὺς πόδας καὶ προσεκύνησαν αὐτῷ.
9 kai idou Iēsous hypēntēsen autais legōn,
Chairete hai de proselthousai ekratēsan autou tous podas kai prosekynēsan autō̧.

---

10 ויאמר אליהן יהושע אל-תיראן לכנה והגדנה לאחי
וילכו הגלילה ושם יראוני:
יוַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶן יָהוּשֻׁעַ אַל־תִּירֶאןָ לֵכְנָה וְהַגֵּדְנָה לְאַחַי
וְיֵלְכוּ הַגָּלִילָה וְשָׁם יִרְאוּנִי׃
10. wayo'mer 'aleyhen Yahushuà 'al-tiyre'na lek'nah w'haged'nah l'achay
w'yel'ku haGaliylah w'sham yir'uniy.

Matt28:10 Then Yahushua said to them, "Do not be afraid;
go and take word to My brethren to leave for Galilee, and there they shall see Me."

‹10› τότε λέγει αὐταῖς ὁ Ἰησοῦς, Μὴ φοβεῖσθε· ὑπάγετε ἀπαγγείλατε τοῖς ἀδελφοῖς μου ἵνα ἀπέλθωσιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, κἀκεῖ με ὄψονται.
10 tote legei autais ho Iēsous, Mē phobeisthe; hypagete apaggeilate tois adelphois mou hina apelthōsin eis tēn Galilaian, kakei me opsontai.

---

11 ויהי בלכתן והנה אנשים מן-המשמר באו העירה
ויגידו לראשי הכהנים את כל-הנעשה:
יאוַיְהִי בְּלֶכְתָּן וְהִנֵּה אֲנָשִׁים מִן־הַמִּשְׁמָר בָּאוּ הָעִירָה
וַיַּגִּידוּ לְרָאשֵׁי הַכֹּהֲנִים אֵת כָּל־הַנַּעֲשָׂה׃
11. way'hiy b'lek'tan w'hineh 'anashiym min-hamish'mar ba'u ha`iyrah
wayagiydu l'ra'shey hakohaniym 'eth kal-hana`asah.

Matt28:11 Now while they were on their way, some of the guard came into the city
and reported to the chief priests all that had happened.

‹11› Πορευομένων δὲ αὐτῶν ἰδού τινες τῆς κουστωδίας ἐλθόντες εἰς τὴν πόλιν
ἀπήγγειλαν τοῖς ἀρχιερεῦσιν ἅπαντα τὰ γενόμενα.

11 Poreuomenōn de autōn idou tines tēs koustōdias elthontes eis tēn polin
apēggeilan tois archiereusin hapanta ta genomena.

---

12 ויקהלו עם-הזקנים ויתיעצו
ויתנו-כסף לרב אל-אנשי הצבא לאמר:

יב וַיִּקָּהֲלוּ עִם־הַזְּקֵנִים וַיִּתְיָעֲצוּ
וַיִּתְּנוּ־כֶסֶף לָרֹב אֶל־אַנְשֵׁי הַצָּבָא לֵאמֹר׃

12. wayiqahalu `im-haz'qeniym wayith'ya`atsu wayit'nu-keseph larob 'el-'an'shey hatsaba' le'mor.

Matt28:12 And when they had assembled with the elders and had taken conusel,
they gave a large sum of money to the soldiers,

‹12› καὶ συναχθέντες μετὰ τῶν πρεσβυτέρων συμβούλιόν τε λαβόντες
ἀργύρια ἱκανὰ ἔδωκαν τοῖς στρατιώταις

12 kai synachthentes meta tōn presbyterōn symboulion te labontes argyria hikana edōkan tois stratiōtais

---

13 אמרו-נא כי-באו תלמידיו לילה
ויגנבו אותו ואנחנו ישנים:

יג אִמְרוּ־נָא כִּי־בָאוּ תַלְמִידָיו לַיְלָה
וַיִּגְנְבוּ אוֹתוֹ וַאֲנַחְנוּ יְשֵׁנִים׃

13. 'im'ru-na' kiy-ba'u thal'miydayu lay'lah wayig'n'bu 'otho wa'anach'nu y'sheniym.

Matt28:13 and said, You are to say, His disciples came by night
and stole Him away while we were asleep.

‹13› λέγοντες, Εἴπατε ὅτι Οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς ἐλθόντες ἔκλεψαν αὐτὸν ἡμῶν κοιμωμένων.

13 legontes Eipate Hoi mathētai autou nyktos elthontes eklepsan auton hēmōn koimōmenōn.

---

14 ואם-ישמע הדבר בית ההגמון אנחנו נפיסהו
ואתם אל-תיראו:

יד וְאִם־יִשָּׁמַע הַדָּבָר בֵּית הַהֶגְמוֹן אֲנַחְנוּ נְפַיְסֵהוּ
וְאַתֶּם אַל־תִּירָאוּ׃

14. w'im-yishama` hadabar beyth haheg'mon 'anach'nu n'phay'sehu w'atem 'al-tiyra'u.

Matt28:14 And if this should come to the governor's ears, we shall win him over
and keep you out of trouble.

‹14› καὶ ἐὰν ἀκουσθῇ τοῦτο ἐπὶ τοῦ ἡγεμόνος, ἡμεῖς πείσομεν [αὐτὸν]
καὶ ὑμᾶς ἀμερίμνους ποιήσομεν.

14 kai ean akousthę̄ touto epi tou hēgemonos, hēmeis peisomen [auton]

kai hymas amerimnous poiēsomen.

---

15 𐤅𐤉𐤒𐤇𐤅 𐤀𐤕-𐤄𐤊𐤎𐤐 𐤅𐤉𐤏𐤔𐤅 𐤊𐤀𐤔𐤓 𐤔𐤌𐤅 𐤁𐤐𐤉𐤄𐤌
𐤅𐤕𐤑𐤀 𐤄𐤔𐤌𐤅𐤏𐤄 𐤄𐤆𐤀𐤕 𐤁𐤉𐤍 𐤄𐤉𐤄𐤅𐤃𐤉𐤌 𐤏𐤃 𐤄𐤉𐤅𐤌 𐤄𐤆𐤄:

טו וַיִּקְחוּ אֶת־הַכֶּסֶף וַיַּעֲשׂוּ כַּאֲשֶׁר שָׂמוּ בְּפִיהֶם
וַתֵּצֵא הַשְּׁמוּעָה הַזֹּאת בֵּין הַיְּהוּדִים עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃

15. wayiq'chu 'eth-hakeseph w'ya`aso ka'asher samu b'phiyhem
watetse' hash'mu`ah hazo'th beyn haYahudim `ad hayom hazeh.

Matt28:15 And they took the money and did as they had been instructed;
and this story was widely spread among the Jews, and is to this day.

‹15› οἱ δὲ λαβόντες τὰ ἀργύρια ἐποίησαν ὡς ἐδιδάχθησαν.
Καὶ διεφημίσθη ὁ λόγος οὗτος παρὰ Ἰουδαίοις μέχρι τῆς σήμερον [ἡμέρας].

15 hoi de labontes ta argyria epoiēsan hōs edidachthēsan.

Kai diephēmisthē ho logos houtos para Ioudaiois mechri tēs sēmeron [hēmeras].

---

16 𐤅𐤏𐤔𐤕𐤉 𐤏𐤔𐤓 𐤄𐤕𐤋𐤌𐤉𐤃𐤉𐤌 𐤄𐤋𐤊𐤅 𐤄𐤂𐤋𐤉𐤋𐤄 𐤀𐤋-𐤄𐤄𐤓
𐤀𐤔𐤓 𐤀𐤌𐤓 𐤋𐤄𐤌 𐤉𐤄𐤅𐤔𐤏:

טז וְעַשְׁתֵּי עָשָׂר הַתַּלְמִידִים הָלְכוּ הַגָּלִילָה אֶל־הָהָר
אֲשֶׁר אָמַר לָהֶם יְהוֹשֻׁעַ׃

16. w'`ash'tey `asar hatal'miydiym hal'ku haGaliylah 'el-hahar 'asher 'amar lahem Yahushuà.

Matt28:16 But the eleven disciples proceeded to Galilee, to the mountain
which Yahushua had designated.

‹16› Οἱ δὲ ἕνδεκα μαθηταὶ ἐπορεύθησαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν εἰς τὸ ὄρος
οὗ ἐτάξατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς,

16 Hoi de hendeka mathētai eporeuthēsan eis tēn Galilaian eis to oros hou etaxato autois ho Iēsous,

---

17 𐤅𐤉𐤓𐤀𐤅 𐤀𐤕𐤅 𐤅𐤉𐤔𐤕𐤇𐤅𐤅-𐤋𐤅 𐤅𐤉𐤔 𐤌𐤄𐤌 𐤀𐤔𐤓 𐤇𐤋𐤒 𐤋𐤁𐤌:

יז וַיִּרְאוּ אֹתוֹ וַיִּשְׁתַּחֲווּ־לוֹ וְיֵשׁ מֵהֶם אֲשֶׁר חָלַק לִבָּם׃

17. wayir'u 'otho wayish'tachawu-lo w'yesh mehem 'asher chalaq libam.

Matt28:17 When they saw Him, they worshiped Him; but some of them were doubtful in heart.

‹17› καὶ ἰδόντες αὐτὸν προσεκύνησαν, οἱ δὲ ἐδίστασαν.

17 kai idontes auton prosekynēsan, hoi de edistasan.

---

18 𐤅𐤉𐤂𐤔 𐤉𐤄𐤅𐤔𐤏 𐤅𐤉𐤃𐤁𐤓 𐤀𐤋𐤉𐤄𐤌 𐤋𐤀𐤌𐤓
𐤍𐤕𐤍-𐤋𐤉 𐤊𐤋-𐤔𐤋𐤈𐤍 𐤁𐤔𐤌𐤉𐤌 𐤅𐤁𐤀𐤓𐤑:

יח וַיִּגַּשׁ יְהוֹשֻׁעַ וַיְדַבֵּר אֲלֵיהֶם לֵאמֹר
נִתַּן־לִי כָּל־שָׁלְטָן בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ׃

18. wayigash Yahushuà way'daber 'aleyhem le'mor nitan-liy kal-shal'tan bashamayim uba'arets.

Matt28:18 And Yahushua came up and spoke to them, saying,
“All authority has been given to Me in heaven and on earth.”

‹18› καὶ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν αὐτοῖς λέγων,
Ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ [τῆς] γῆς.

18 kai proselthōn ho Iēsous elalēsen autois legōn, Edothē moi pasa exousia en ouranō̧ kai epi [tēs] gēs.

---

19 𐤅𐤀𐤕𐤌 𐤋𐤊𐤅 𐤀𐤋-𐤊𐤋-𐤄𐤂𐤅𐤉𐤌 𐤅𐤏𐤔𐤅 𐤕𐤋𐤌𐤉𐤃𐤉𐤌
𐤅𐤈𐤁𐤋𐤕𐤌 𐤀𐤕𐤌 𐤋𐤔𐤌-𐤄𐤀𐤁 𐤅𐤄𐤁𐤍 𐤅𐤓𐤅𐤇 𐤄𐤒𐤃𐤔:

יט וְאַתֶּם לְכוּ אֶל־כָּל־הַגּוֹיִם וַעֲשׂוּ תַלְמִידִים
וּטְבַלְתֶּם אֹתָם לְשֵׁם־הָאָב וְהַבֵּן וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ׃

19. w’atem l’ku ‘el-kal-hagoyim wa`aso thal’miydiym ut’bal’tem ‘otham l’shem-ha’ab w’haben w’Ruach haQodesh.

Matt28:19 “Go therefore and make disciples of all the nations, baptizing them in the name of the Father and the Son and the Holy Spirit,”

‹19› πορευθέντες οὖν μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος,

19 poreuthentes oun mathēteusate panta ta ethnē, baptizontes autous eis to onoma tou patros

kai tou huiou kai tou hagiou pneumatos,

---

20 𐤅𐤋𐤌𐤃𐤕𐤌 𐤀𐤕𐤌 𐤋𐤔𐤌𐤓 𐤀𐤕-𐤊𐤋-𐤀𐤔𐤓 𐤑𐤅𐤉𐤕𐤉 𐤀𐤕𐤊𐤌 𐤅𐤄𐤍𐤄
𐤀𐤍𐤊𐤉 𐤀𐤕𐤊𐤌 𐤊𐤋-𐤄𐤉𐤌𐤉𐤌 𐤏𐤃-𐤒𐤑 𐤄𐤏𐤅𐤋𐤌 𐤀𐤌𐤍:

כ וְלִמַּדְתֶּם אֹתָם לִשְׁמֹר אֶת־כָּל־אֲשֶׁר צִוִּיתִי אֶתְכֶם וְהִנֵּה
אָנֹכִי אִתְּכֶם כָּל־הַיָּמִים עַד־קֵץ הָעוֹלָם אָמֵן׃

20. w’limad’tem ‘otham lish’mor ‘eth-kal-‘asher tsiuiythiy ‘eth’kem w’hineh ‘anoki ‘it’kem kal-hayamiym `ad-qets ha`olam ‘Amen.

Matt28:20 “teaching them to observe all that I commanded you;
and lo, I am with you always, even to the end of the age.”

‹20› διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν·
καὶ ἰδοὺ ἐγὼ μεθ’ ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος.

20 didaskontes autous tērein panta hosa eneteilamēn hymin;

kai idou egō meth’ hymōn eimi pasas tas hēmeras heōs tēs synteleias tou aiōnos.